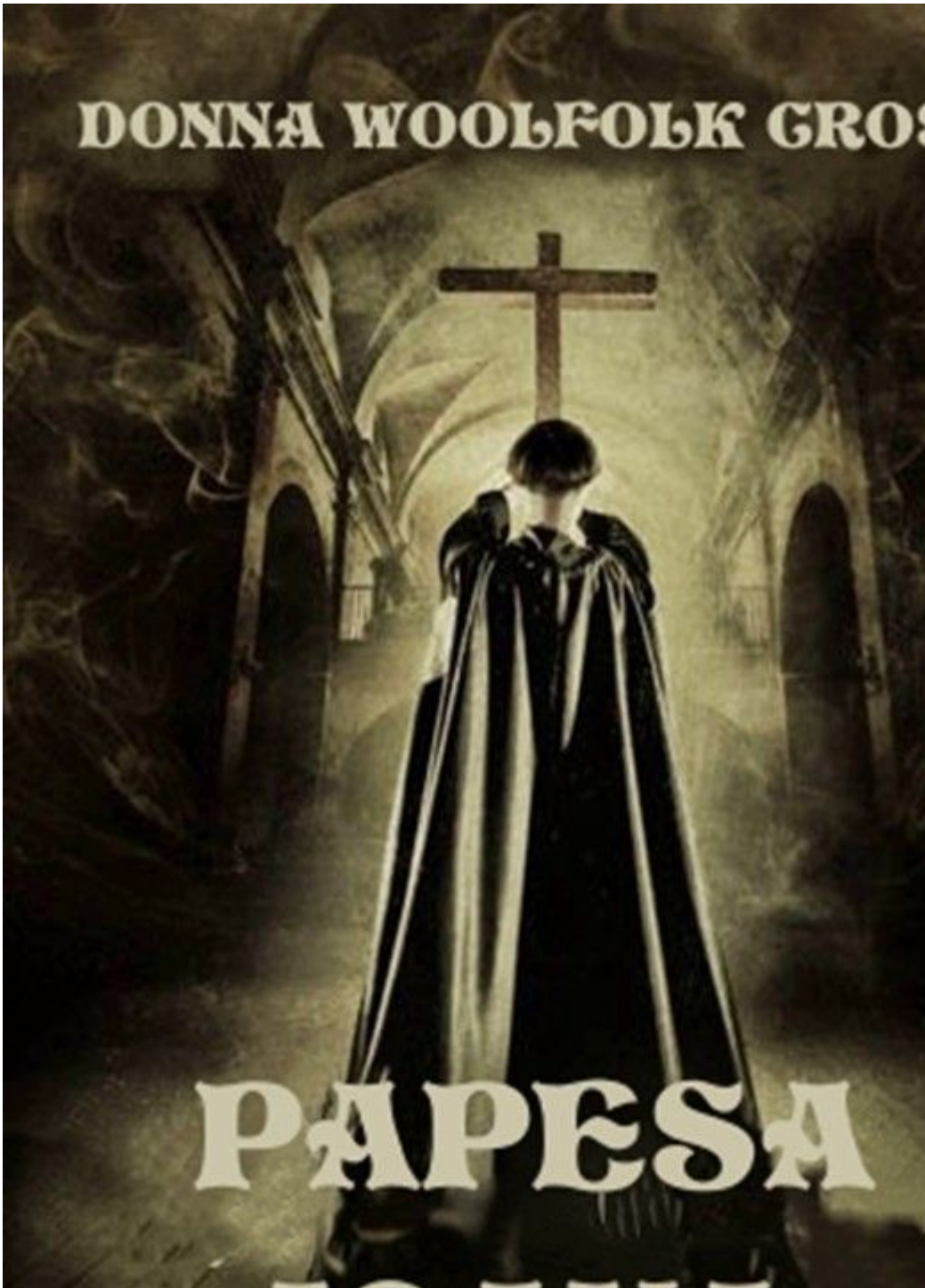

DONNA WOOLFOLK GROS
PAPESA

Donna Woolfolk Cross

PAPESA IOANA

Traducere de Veronica Şerbănoiu

Editura ALLFA
2007

Donna Woolfolk Cross

POPE JOAN

A Novel

Copyright © 1996

Redactor: Simona Rosetti

Copertă: Andra Penescu

ISBN 978-973-724-093-4

Despre autoare

DONNA WOOLFOLK CROSS a absolvit cum laude, Phi Beta Kappa, la Universitatea Pennsylvania în 1969, cu o diplomă în engleză. După absolvire s-a mutat la Londra, în Anglia, şi a lucrat ca asistent editorial pentru o editură mică de pe Fleet Street, W.H. Allen & Co. După întoarcerea ei în Statele Unite, Cross a lucrat la Young & Rubicam, o firmă de publicitate de pe Madison Avenue înainte de a-şi continua studiile la UCLA unde a obținut o diplomă de masterand în literatură şi compoziție, în 1972.

În 1973 Cross s-a mutat la Syracuse, New York, cu soțul ei şi a început să predea la catedra de engleză de la un

colegiu din nordul statului New York. Este autoarea a două cărți cu teme lingvistice: *Abuzul cuvântului* şi *Medialimbajul,* şi coautoare a lucrării *Vorbind despre cuvinte.* Produsul a şapte ani de scrieri şi cercetări, *Papesa Ioana* este primul ei roman. Cross lucrează la un nou roman cu acțiunea plasată în Franța secolului al XVII-lea.

Pentru tatăl meu, William Woolfolk,
fără a mai fi ceva de adăugat

Mulţumiri

Pentru că m-au asistat în cercetări sunt îndatorată față de Lucy Burges de la Corneli, Caroline Suma de la Institutul Pontifical de Studii Medievale din Toronto, Eileen DeRycke de la Universitatea Syracuse, Elizabeth Lukacs de la Colegiul Lemoyne, Dr. Paul J. Dine, Dr. Arthur Hoffman şi Dl. John Lawrence, ca şi personalului bibliotecii Colegiilor Vassar şi Hamilton, Universității Pennssylvania şi Universității California din Los Angeles. Mulțumirile mele speciale merg către Linda McNamara, Gail Rizzo şi Gretchen Roberts de la Colegiul Onondaga Community, care au lucrat cu o energie şi resurse neobosite ca să obțină pentru mine numeroase cărți rare de la diferite biblioteci, din țară şi de peste hotare. Le mulțumesc de asemeni lui Lil Kinney, Liz Liddy şi Susan Brown, cercetătoare pricepute care au reuşit să dezgroape o cantitate apreciabilă de informații mai puțin cunoscute despre secolul al nouălea.

Multe persoane au citit manuscrisul în etape diferite şi şi-au adus aportul lor special. Sunt recunoscătoare lui Dr. Joseph Roesch, Roger Salzmann, Sharon Danley, Thomas

McKague, David Ripper, Ellen Coin, Maureen McCarthy, Virginia Ruggiero, John Starkweather şi mamei mele, Dorothy Woolfolk. Sugestiile lor au făcut cartea incomensurabil mai bună.

Aş dori, de asemenea, să mulţumesc agentului meu, Jean Naggar, care a fost dispusă să-şi încerce norocul cu un manuscris parţial; lui Irene Prokop, primul meu editor de la Crown, a cărui căldură şi entuziasm faţă de carte au fost atât de încurajatoare; şi lui Betty A. Prashker, care a preluat rolul de editor după ce Irene a plecat.

Datorez recunoştinţă din adâncul inimii celor care m-au sprijinit şi încurajat de-a lungul celor şapte ani de cercetări şi redactări: fiicei mele, Emily, şi soţului meu, Richard, luptători în primele rânduri; cumnatei mele, Donna Willis Cross, care a crezut în mine şi în această carte chiar şi atunci când propria mea încredere se clătina; lui Mary Putman, care a purtat pe umeri o povară în plus ca eu să fiu liberă să scriu; lui Patricia Waelder şi lui Norma Chini, aliaţi de nădejde care se asigurau că nu voi fi întreruptă atâta timp cât aveam nevoie; lui Susan Francesconi, a cărei companie pe durata plimbărilor noastre lungi împreună a însemnat mult ca să-mi păstrez minţile; lui Joanna Woolfolk, Lisa Strick, James MacKillop şi Kathleen Eisele. Aşa cum William Shakespeare a spus: — Sunt bogată în prieteni.

Mai presus de toţi, aş vrea să-i mulţumesc tatălui meu, William Woolfolk, căruia această carte îi este dedicată pe bună dreptate; fără călăuzirea şi încurajările lui neîntrerupte nu ar fi fost scrisă niciodată.

Prolog

Era în cea de-a douăzeci şi noua zi din Wintarmanoth[1], în anul Domnului, 814, cea mai neîndurătoare iarnă din câte fuseseră vreodată.

Hrotrud, moaşa satului Ingelheim, se lupta prin nămeţi, croindu-şi calea spre *grubenhaus[2],* locuinţa preotului. O rafală de vânt şuiera printre crengile copacilor apucând trupul femeii cu degete de ghiaţă, cotrobăindu-i printre găurile şi peticele hainelor sale subţiri din lână. Cărarea din pădure era acoperită cu nămeţi de zăpadă; cu fiecare pas aproape că se afunda până la genunchi. O pojghiţă de zăpadă i se aşezase pe gene şi pe sprâncene; îşi tot ştergea chipul cu mâna ca să zărească. Mâinile şi picioarele o dureau de frig, în ciuda fâşiilor zdrenţăroase din pânză pe care şi le înfăşurase în jurul lor.

În faţa ei, pe cărare, şi-a făcut apariţia o pată închisă la culoare. Era o cioară moartă. Chiar şi aceste scârnăvii robuste mureau de foame în această iarnă, căci ciocurile lor nu puteau să sfâşie carnea hoiturilor îngheţate. Hrotrud s-a înfiorat şi a iuţit pasul.

Pe Gudrun, soţia preotului, o apucaseră chinurile facerii cu o lună mai devreme decât se aşteptau. *O vreme grozavă ca să aduci pe lume un copil,* şi-a zis Hrotrud cu amărăciune. *Numai în ultima lună s-au născut cinci copii şi niciunul din ei nu a trăit mai mult de o săptămână.*

O rafală de vânt a ridicat zăpada orbind-o pe Hrotrud, iar pentru o clipă a pierdut din vedere cărăruia cu greu perceptibilă. Panica începuse să pună stăpânire pe ea. Mai

---

[1] Wintarmanoth (luna rece) – denumire dată lunii ianuarie de regele Carol cel Mare al Sfântului Imperiu Roman de neam German. *(nota trad.)*

[2] Grubenhaus – tip de casă cu podeaua îngropată în pământ, erau întâlnite în nordul Europei, în secolele al V-VII-lea. (*nota trad.)*

mulți săteni muriseră în acest fel, învârtindu-se dezorientați în cercuri, la o distanță scurtă de locuințele lor. Şi-a impus să nu se dea bătută, iar zăpada se răsucea în vârtejuri în jurul ei, înconjurând-o într-un peisaj de un alb inexpresiv. Când vântul s-a mai domolit, a reuşit să dibuiască conturul potecuței. S-a pus din nou în mişcare. Nu mai simțea niciun fel de durere nici în mâini, nici în picioare; înțepeniseră complet. Ştia ce ar fi putut să se întâmple, însă nu-şi permitea să se gândească prea mult la asta; important era să îşi păstreze calmul.

Trebuie să mă mai gândesc şi la altceva în afară de ger.

Şi-a închipuit locuința în care fusese crescută, o *casă* cu un conac prosper înconjurat de vreo şase hectare de pământ. Era primitoare şi elegantă, cu pereți din bârne solide, de departe cu mult mai drăguță decât locuințele vecinilor, construite din bârne strunjite şi tencuite cu pământ. Un foc uriaş scânteia în căminul din mijlocul casei, iar fumul se ridica în spirale spre deschizătura din acoperiş. Tatăl lui Hrotrud se îmbrăca cu o vestă scumpă din piei de focă, peste *bliaud*[3] din pânză fină, iar mama ei îşi prindea părul lung şi negru cu panglici din mătase. Însăşi Hrotrud avea două tunici cu mâneci lungi şi evazate, ca şi o manta călduroasă țesută din cea mai fină lână. Îşi aminteşte cât de moale şi de neted simțea luxosul material pe pielea ei.

Totul s-a sfârşit atât de repede. Două veri secetoase şi un îngheț ucigător au distrus recoltele. Pretutindeni oamenii mureau de foame: se zvonea că în Thuringia avuseseră loc acte de canibalism. Cât timp s-au vândut cu chibzuință averile familiei, tatăl lui Hrotrud i-a ținut pentru o vreme departe de foame. Hrotrud a plâns când i-au înstrăinat mantaua din lână. Atunci i s-a părut că nu era posibil să i

---

[3] Bliaud – tunică lungă purtată atât de bărbaţi cât şi de femei, în Evul Mediu. *(nota trad.)*

se întâmple ceva mai rău decât aceasta. Avea opt ani; nu îşi dăduse încă seama de oroarea şi cruzimea omenirii.

Îşi croia drumul printre alţi nămeţi uriaşi de zăpadă, luptându-se cu o uşoară ameţeală crescândă. Trecuseră câteva zile de când nu mai pusese nimic de mâncare în gură. *Ah, ei bine, dacă totul decurge bine, în seara asta mă voi ospăta. Poate că, dacă preotul va fi mulţumit, o să-mi dea nişte şuncă să o duc acasă.* Gândul îi revitaliză forţele.

Hrotrud a ajuns într-o poieniţă. Chiar în faţa ei întrezărea silueta estompată a *grubenhausului.* Aici zăpada era şi mai groasă, dincolo de paravanul copacilor, însă ea se deplasa înainte, măturând zăpada cu coapsele şi braţele ei puternice, fiind încrezătoare acum că se afla aproape de adăpost.

Ajungând la uşă, a ciocănit odată, şi imediat a intrat; era mult prea frig ca să mai ţină cont de bunele maniere. Unica fereastră a *grubenhausului* fusese astupată pe perioada iernii; singura lumina provenea de la focul din cămin şi de la cele câteva bucăţi de seu fumegânde împrăştiate prin încăpere. În scurt timp ochii i s-au acomodat cu întunericul şi a zărit doi băieţei aşezaţi strâns unul lângă altul lângă focul din cămin.

— S-a născut copilul? a întrebat Hrotrud.

— Încă nu, i-a răspuns băiatul cel mare.

Hrotrud a murmurat o rugăciune scurtă de mulţumire faţă de sfântul Cosmas, sfântul patron al moaşelor. Fusese înşelată la plată de mai multe ori şi dată afară pe uşă fără niciun *denar* pentru că-şi dăduse osteneala să vină.

Şi-a decojit lângă cămin zdrenţele îngheţate de pe mâini şi de pe picioare, ţipând alarmată când le-a văzut culoarea bolnăvicioasă alb-albăstruie. *Sfântă Fecioară, nu lăsa îngheţul să mi le ia.* Satului nu o să-i facă trebuinţă o moaşă schiloadă. Elias, negustorul, şi-a pierdut mijloacele de trai în acest fel. După ce a fost prins într-o furtună în drum spre

casă din Mainz, buricele degetelor i s-au înnegrit şi i-au picat într-o săptămână. Acum, sfrijit şi zdrenţăros, se aciuase pe la uşile bisericii cerşind ca să trăiască din mila altora.

Scuturându-şi capul cu îndârjire, Hrotrud a început să-şi ciupească şi să îşi frece degetele amorţite de la mâini şi de la picioare, timp în care cei doi băieţaşi o priveau în tăcere. Vederea acestora a potolit-o. *Va fi o naştere uşoară,* şi-a zis în sinea ei, încercând să-şi ia gândul de la bietul Elias. *La urma urmei, i-am adus lui Gudrun pe lume aceşti doi băieţi destul de uşor.* Băiatul cel mare trebuie să aibă acum aproape şase primăveri, un copil voinic cu o privire de o inteligenţă vie. Fratele lui mai mic, cu obraji rotunzi, se balansa pe scăunel sugându-şi degetul mare îmbufnat. Amândoi erau bruneţi, ca şi tatăl lor, niciunul dintre ei nu moştenise extraordinarul păr alb-auriu al mamei lor, de origine saxonă.

Hrotrud şi-a amintit cum bărbaţii din sat se holbau la părul lui Gudrun, când preotul a adus-o dintr-una din călătoriile sale misionare din Saxonia. La început evenimentul a produs oarece tulburare, preotul îşi luase o femeie. Unii au spus că e împotriva legii, căci împăratul emisese un edict prin care interzicea bărbaţilor Bisericii să se căsătorească. Însă alţii au spus că altfel nu se poate, căci fără o soţie, un bărbat era subiectul tuturor felurilor de tentaţii şi slăbiciuni umane. Priviţi la călugării din Stablo, au argumentat sătenii, care au făcut de ruşine Biserica prin păcatele lor trupeşti şi orgiile cu băutură. Şi cu siguranţă era adevărat că preotul era un bărbat sobru şi muncitor.

Încăperea era călduţă. Căminul mare, era îndesat până sus cu o stivă de buşteni groşi din mesteacăn şi stejar; fumul se ridica în valuri groase către gaura din acoperişul de stuf. Era o locuinţă elegantă. Bârnele din lemn care formau pereţii erau groase şi grele, iar spaţiile dintre ele erau

umplute până la refuz cu paie şi lut ca să ţină frigul departe. Singura fereastră fusese acoperită cu scânduri zdravene de stejar, o măsură suplimentară de protecţie împotriva lui *nordstroni,* vânturile glaciale ale iernii din nord-est. Casa era suficient de spaţioasă ca să fie împărţită în trei compartimente separate, unul conţinând paturile pătrăţoase ale preotului şi soţiei acestuia, unul pentru animalele pe care le găzduiau aici pe vreme aspră – Hrotrud a auzit în stânga ei încăierarea jucăuşă şi zgomotul copitelor acestora – iar aceasta, încăperea centrală, era cea unde familia muncea şi mânca, iar copiii dormeau. În afară de episcop a cărui locuinţă era făcută din piatră, nimeni din Ingelheim nu avea o casă mai frumoasă.

Pe Hrotrud începură s-o furnice picioarele şi braţele, să pulseze cu o senzaţie de revenire la viaţă. Şi-a examinat degetele de la mâini; erau aspre şi uscate, însă nuanţa albăstruie dispăruse, luându-i locul o nuanţă sănătoasă şi sclipitoare de roz roşietic. A suspinat uşurată, hotărându-se să-i aducă o jertfă sfântului Cosmas de ziua recunoştinţei. Timp de alte cinci minute, Hrotrud a întârziat lângă foc, bucurându-se de căldura acestuia; apoi dând din cap aprobator şi încurajând băieţii cu o bătaie pe umăr, s-a grăbit spre paravanul despărţitor unde aştepta femeia în chinurile naşterii.

Gudrun stătea întinsă pe un pat din turbă acoperit cu paie proaspete. Preotul, un bărbat cu părul negru, cu sprâncene stufoase şi groase care-i dădeau un aer veşnic de severitate, se aşezase de o parte. A dat din cap spre Hrotrud, apoi şi-a concentrat atenţia asupra cărţii uriaşe, legată în lemn, din poala sa. Hrotrud mai văzuse cartea şi la vizitele anterioare pe care le făcuse la locuinţă, însă de fiecare dată se umplea de un sentiment de veneraţie şi teamă. Era o copie a Sfântei Biblii şi era singura carte pe care o văzuse în viaţa ei. Ca şi ceilalţi săteni, Hrotrud nu ştia nici să scrie, nici să citească.

Cu toate acestea, ştia că era o comoară şi cartea valora *solidi*[4] de aur mai mult decât ar fi câştigat întregul sat într-un an. Preotul o adusese cu el din Anglia lui natală, unde cărţile nu erau atât de rare ca pe teritoriile francilor.

Hrotrud a observat imediat că Gudrun era într-o situaţie critică. Abia mai respira, pulsul era periculos de accelerat, întregul trup umflat şi năduşit. Moaşa a recunoscut semnele. Nu avea timp de pierdut. A băgat mâna în sacul ei şi a scos o cantitate de găinaţ de porumbel pe care o strânsese cu grijă în toamnă. S-a reîntors la cămin şi a aruncat găinaţul în foc, privind cu satisfacţie pe măsură ce fumul închis la culoare începuse să se ridice, curăţind aerul de spiritele rele.

Va trebui să-i uşureze durerea aşa încât Gudrun să se relaxeze şi să împingă copilul înainte. Pentru asta, va folosi măselariţă. A luat o legătură din florile mici, galbene şi purpurii, le-a aşezat într-un mojar din argilă, transformându-le cu îndemânare în praf, încreţindu-şi nasul la mirosul înţepător pe care planta îl emana. Apoi a vărsat praful într-o cană cu vin roşu tare şi i-a adus-o lui Gudrun să o bea.

— Ce vrei să-i dai? a întrebat preotul tăios.

Hrotrud a tresărit; aproape uitase de el.

— E slăbită din cauza durerilor. Băutura îi va potoli durerile şi va ajuta copilul să iasă.

Preotul s-a încruntat. A luat măselariţa din mâinile lui Hrotrud, a traversat cu paşi mari încăperea şi a aruncat-o în foc unde a sfârâit scurt, iar apoi a dispărut.

— Femeie, blasfemiezi.

Hrotrud era agasată. Îi trebuise săptămâni de zile de căutări minuţioase ca să adune cantitatea aceea mică din

---

[4] Solidi – monedă din aur emisă de romani. Împăratul Constantin I o reintroduce, fiind folosită până în secolul al X-lea. *(nota trad.)*

leacul preţios. S-a întors spre preot, pregătită să-şi verse furia pe el, însă s-a oprit când i-a văzut privirea de neclintit din ochii lui.

— E scris – şi bătea cu palma în carte ca să accentueze ideea – în durere îţi vei aduce pe lume copiii. Un asemenea medicament nu este sfânt!

Hrotrud era indignată. Nu era nimic necreştinesc în medicamentul *ei.* Nu recitase ea de nouă ori *paternostres* de fiecare dată când smulgea câte o plantă din pământ? Cu siguranţă preotul nu s-a plâns niciodată când i-a dat măselariţă ca să-i calmeze durerile lui de dinţi frecvente. Însă nu l-a contrazis. Era un om influent. Un cuvânt din partea lui cum că practicile ei ar fi fost păcătoase şi Hrotrud ar fi fost ruinată.

Gudrun a gemut sub un nou val de durere. *Foarte bine,* şi-a spus Hrotrud. Dacă preotul nu-i dădea voie să folosească măselariţa, va trebui să încerce o altă variantă. S-a îndreptat spre sacul ei şi a extras o bucată lungă de pânză, de mărimea adevăratei lungimi a lui Hristos. Mişcându-se cu vioiciune şi eficienţă, a legat-o strâns în jurul abdomenului lui Gudrun. Gudrun s-a văitat când Hrotrud a întors-o. Mişcările îi provocau suferinţă, însă nu avea ce face. Hrotrud a scos din sacul ei un pachetel micuţ, înfăşurat cu mare grijă într-o pânză din material mătăsos pentru a fi protejat. Înăuntru se afla una din comorile ei – osul de la glezna unui iepure ucis în ziua de Crăciun. L-a sustras de la una dintre petrecerile de vânătoare ale împăratului din iarna trecută. Cu o grijă ieşită din comun, Hrotrud a răzuit de pe el trei aşchiuţe subţiri şi le-a aşezat în gura lui Gudrun.

— Mestecă-le încetişor, a instruit-o pe Gudrun care a aprobat din cap slăbită. Hrotrud s-a dat un pas înapoi şi a aşteptat. Îl studia pe preot cu coada ochiului – acesta se încruntase concentrat deasupra cărţii lui, până când

sprâncenele aproape că i se uniseră deasupra punții nasului.

Gudrun s-a văicărit din nou şi s-a răsucit de durere, însă preotul nu şi-a ridicat privirea. *E rece,* reflecta Hrotrud. *Cu toate astea, trebuie să aibă ceva foc în şale, altfel nu ar fi luat-o de nevastă.*

Cât timp trecuse de când preotul o adusese pe saxonă acasă, zece – sau erau unsprezece? – ierni în urmă. Gudrun nu fusese tânără, conform standardelor satului, probabil că avea douăzeci şi şase ori douăzeci şi şapte de ani, însă era foarte frumoasă, cu părul lung şi auriu şi ochii albaştri ai *aliengenae*[5]. Îşi pierduse întreaga familie în masacrul de la Venden. Mii de saxoni muriseră în acea zi, mai degrabă decât să accepte cuvântul Domnului Nostru, Isus Hristos. *Barbari nebuni,* se gândea Hrotrud. *Mie nu mi s-ar fi întâmplat.* Ar fi jurat în numele a orice i s-ar fi cerut, iar acum ar face-o la fel dacă ar fi vorba de aceiaşi chestiune, în caz că barbarii ar năvăli din nou în Imperiul Franc, s-ar închina în fața oricărui zeu bizar şi groaznic, dacă aceştia doresc. Nu ar fi fost nicio diferență. Cine va ştii cine sălăşluieşte în inima unei persoane? O femeie înțeleaptă şi-ar fi tăinuit gândurile.

Focul scânteia şi pâlpâia; ardea domolit. Hrotrud a traversat spre stiva de lemne orânduite în colț, a ales doi buşteni de mesteacăn de mărime potrivită şi i-a aşezat în cămin. Îi privea cum se culcuşeau sfârâind în foc, flăcările linguşindu-se în jurul lor. Apoi s-a întors să o controleze pe Gudrun.

Trecuse o jumătate de oră plină, de când Gudrun luase aşchiile din osul de iepure, însă situația ei nu se schimbase niciun pic. Chiar şi acel leac puternic nu avusese niciun

---

[5] Aliengenae – femeie străină. *(nota trad.)*

efect. Durerile neregulate rămăseseră fără rezultat, iar Gudrun era lipsită de vlagă.

Hrotrud a suspinat obosită. În mod clar va trebui să apeleze la măsuri mai puternice.

*

Preotul s-a dovedit a fi o problemă când Hrotrud i-a spus că are nevoie să o ajute la naştere.

— Trimite după femeile din sat, i-a răspuns el categoric.

— Ah, domnule, e imposibil. Pe cine să trimitem? şi-a ridicat Hrotrud palmele expresiv.

— Eu nu pot să plec, căci soția dumneavoastră are nevoie de mine aici. Fiul dumneavoastră cel mare nu poate merge, căci e mai degrabă un băieţandru şi s-ar putea rătăci pe o vreme ca asta. Şi eu aproape că m-am pierdut.

Preotul i-a aruncat o privire aspră pe sub sprâncenele lui întunecate,

— Foarte bine, i-a răspuns, mă voi duce eu. Ridicându-se de pe scaun, Hrotrud a clătinat din cap enervată.

— Nu ne-ar ajuta cu nimic. Până când vă veți întoarce, va fi prea târziu. Am nevoie de ajutorul dumneavoastră, şi repede, dacă doriți ca soția şi copilul să vă trăiască.

— Ajutorul meu? Eşti smintită, moaşo? Asta – a arătat în silă spre pat – este treaba femeilor şi e necurată. Eu nu voi avea de a face cu aşa ceva.

— Atunci soția dumneavoastră va muri.

— Asta e dorința lui Dumnezeu, nu a mea.

Hrotrud a ridicat din umeri.

— Pentru mine este acelaşi lucru. Însă dumneavoastră nu vă va fi uşor să creşteți doi copii fără mamă.

Preotul o privea fix pe Hrotrud.

— De ce te-aş crede? A mai născut şi până acum fără nicio problemă. Am întărit-o cu rugăciunile mele. Nu poți să ştii că va muri.

Era prea mult. Preot ori ba, Hrotrud nu va tolera să-i pună la îndoială priceperea ei ca moaşă.

— Dumneavoastră sunteți cel care nu ştiți nimic, i-a replicat tăios. Nici măcar nu ați privit-o. Mergeți şi vedeți-o acum, apoi spuneți-mi că nu o să moară.

Preotul s-a îndreptat spre pat şi a privit în jos la soția lui. Părul ei jilav era lipit de pielea care se colorase într-un alb gălbui, ochii ei migdalați erau rătăciți şi duşi în cap, însă după respirațiile lungi şi neregulate ar fi putut să fie deja moartă.

— Ei bine? l-a împuns Hrotrud.

Preotul şi-a rotit privirea spre chipul ei.

— Sângele lui Dumnezeu, femeie! De ce nu ai adus cu tine femeile?

— Aşa cum ați spus şi dumneavoastră, soția a dat naştere şi până acum fără nici cea mai mică urmă de probleme. Nu aveam niciun motiv să mă aştept la asta acum. În plus, cine vă aşteptați să vină pe o vreme ca asta?

Preotul s-a îndreptat furios spre cămin şi a început să se plimbe prin fața lui într-un dute-vino agitat. În cele din urmă s-a oprit.

— Ce vrei să fac?

Hrotrud a zâmbit larg.

— Oh, nu mare lucru, domnule, e o bagatelă.

L-a condus în spatele patului.

— Pentru început, ajutați-o să se ridice.

Aşezându-se de o parte şi alta a lui Gudrun, au înşfăcat-o de sub brațe şi au tras-o în sus. Trupul ei era greu, însă împreună au reuşit să o pună pe picioare, femeia balansându-se către soțul ei. Preotul era mai puternic decât ar fi crezut Hrotrud. Asta era un lucru bun, căci va avea nevoie de toate resursele sale pentru ceea ce va urma.

— Trebuie să forțăm bebeluşul să coboare la locul lui. Când vă dau comanda, ridicați-o cât de sus puteți. Şi scuturați-o cu forță.

Preotul a dat din cap aprobator, cu gura strânsă îndârjit. Gudrun atârna ca o povară moartă între cei doi, capul căzându-i înainte pe piept.

— Ridicați! a strigat Hrotrud. Au înălțat-o pe Gudrun de brațe şi au început să o zguduie în sus şi în jos. Gudrun țipa şi se lupta să scape din strânsoare. Durerea şi frica îi dădeau o putere surprinzătoare; cei doi erau încercați aspru ca să-i facă față. *Dacă m-ar fi lăsat să-i dau măselariță,* s-a gândit Hrotrud. *Până acum ar fi fost pe jumătate inconştientă.*

Rapid au lăsat-o în jos, însă femeia continua să se zbată şi să țipe. Hrotrud a lansat şi cel de-al doilea îndemn şi din nou au apucat-o, au zgâlțâit-o, apoi au lăsat-o pe Gudrun pe pat, unde s-a întins pe jumătate leşinată, murmurând în barbara ei limbă maternă. *Bun,* şi-a zis Hrotrud. *Dacă mă mişc rapid, totul se va sfârşi înainte de a-şi reveni în simțiri.*

Hrotrud şi-a băgat mâna prin colul uterin, verificând deschiderea către uter. Acesta era rigid şi umflat după atâtea ore lungi de travaliu fără de rezultat. Folosindu-şi unghia degetului arătător, pe care o păstra lungă tocmai în acest scop, Hrotrud a sfâşiat țesutul rezistent. Gudrun a gemut, apoi şi-a pierdut complet cunoştința. Peste mâna lui Hrotrud a început să picure sânge călduț, în jos pe braț şi pe pat. În cele din urmă a simțit că deschiderea cedase. Cu un strigăt exultant, Hrotrud a introdus brațul şi a apucat capul bebeluşului, exercitând o presiune descendentă delicată.

— Ia-o de umeri şi trage-o, îl instruia pe preot a cărui față era aproape lividă. Cu toate acestea el s-a supus; Hrotrud a simțit presiunea crescând pe măsură ce preotul îşi adăuga puterea la a ei. După câteva minute, copilul a început să

coboare în col. Hrotrud trăgea în continuare ferm, atentă să nu distrugă oasele moi ale capului şi gâtului bebeluşului. În cele din urmă calota căpşorului nou-născutului a apărut, acoperită cu o claie de păr fin şi ud. Moaşa a dat uşurel drumul capului, apoi a răsucit trupul ca să permită umărului drept, apoi celui stâng, să iasă. O ultimă smucitură fermă şi trupşorul a alunecat în braţele în expectativă ale lui Hrotrud.

— E fetiţă, a anunţat Hrotrud.

— Şi după cum arată este şi puternică, a adăugat, remarcând ţipătul viguros al bebeluşului şi culoarea sa rozalie sănătoasă.

S-a răsucit ca să întâlnească privirea fixă şi dezaprobatoare a preotului.

— O fată, a rostit acesta. Deci totul a fost în zadar.

— Nu spuneţi asta, domnule. Lui Hrotrud i s-a făcut dintr-o dată teamă că dezamăgirea preotului ar putea să însemne mai puţină hrană pentru ea.

— Copilul este sănătos şi puternic. Dumnezeu va îngădui să trăiască ca să aducă cinste numelui dumneavoastră.

Preotul şi-a scuturat capul.

— E o pedeapsă de la Dumnezeu. O pedeapsă pentru păcatele mele şi ale ei. A arătat spre Gudrun care zăcea fără simţire.

— Va trăi?

— Da. Hrotrud a sperat că vocea ei a sunat convingătoare. Nu-şi putea permite să-l lase pe preot să creadă că ar putea să fie de două ori dezamăgit. Încă spera că va gusta carne în acea noapte. Şi exista, până la urmă, o şansă rezonabilă ca Gudrun să supravieţuiască. E drept, naşterea fusese violentă. După un asemenea chin, multe femei erau doborâte de febră şi de scurgerile de sânge. Însă Gudrun era puternică; Hrotrud îi va trata rana cu o alifie din plante amestecată cu untură de vulpe.

— Da, dorința lui Dumnezeu e să trăiască, a repetat ea cu fermitate. Nu a simțit că era nevoie să mai adauge că probabil nu va mai putea să mai rămână însărcinată niciodată.

— Atunci asta e ceva, a spus preotul. S-a îndreptat spre pat şi stătea în picioare privind în jos la Gudrun. Tandru, i-a atins părul alb-auriu, închis la culoare acum din cauza transpirației. Pentru un moment, Hrotrud a crezut că o să o sărute pe Gudrun. Apoi expresia feței sale s-a schimbat, arăta neînduplecat, chiar furios.

— *Per mulierem culpa successit,* a spus.

— Păcatul vine prin femeie. A lăsat să cadă şuvița de păr şi a păşit înapoi.

Hrotrud a dat din cap. *Fără îndoială e din Cartea Sfântă.* Preotul era o persoană ciudată, foarte bine, dar asta nu era nicidecum treaba ei, Dumnezeu fie slăvit. S-a grăbit să isprăvească de curățat de pe Gudrun sângele şi apa de la naştere ca să poată să se întoarcă înapoi acasă cât încă mai era lumină.

Gudrun a deschis ochii şi l-a văzut pe preot aplecat deasupra ei. Începutul unui zâmbet i-a înghețat pe buze zărindu-i expresia din ochi.

— Bărbate?, a întrebat şovăind.

— O fetiță, i-a răspuns glacial preotul, fără să se obosească să-şi ascundă nemulțumirea.

Gudrun a dat din cap aprobator, înțelegând, apoi şi-a întors fața spre perete. Preotul s-a răsucit să plece, oprindu-se scurt ca să arunce o privire pruncului deja aşezat confortabil pe salteaua din paie.

— Joan. O vom numi Ioana, a anunțat el, şi a părăsit încăperea pe neaşteptate.

Capitolul 1

Tunetul a bubuit foarte aproape, trezind copilul. S-a mişcat în pat, căutând căldura şi mângâierea trupurilor adormite ale fraților ei mai mari. Apoi şi-a adus aminte. Frații ei plecaseră.

Ploua, un potop de primăvară care umpluse aerul nopții cu mirosul dulce-acrişor al pământului proaspăt arat. Ploaia răpăia pe acoperişul uscat, exceptând unul sau vreo două locşoare de pe la colțuri, unde, apa se adunase mai întâi în băltoace, iar apoi se scurgea cu stropi lenți şi graşi pe podeaua bătătorită cu pământ.

Vântul se înălțase şi un stejar din apropiere începuse să bată uşurel, într-un ritm haotic, în pereții casei. Umbrele ramurilor sale se împrăştiaseră prin încăpere. Copilul privea, încremenit, cum monstruoasele gheare întunecate se încolăceau pe marginile patului. Căutau să ajungă la ea, făcându-i semn din ochi, iar fetița s-a retras chircindu-se.

Mama, şi-a zis în gând. A deschis gura să strige, apoi sa oprit. Dacă scotea vreun sunet, mâna amenințătoare o să o apuce cu ghiarele. Înghețase, incapabilă să-şi ordone să se mişte. Dar şi-a ridicat bărbia cu hotărâre. Trebuia să se mişte, aşa că o va face. Mişcându-se cu o încetineală extrem de fină, fără să-şi ia vreo clipă ochii de la inamic, s-a strecurat jos din pat. Picioruşele au simțit suprafața rece a podelei din pământ; senzația familiară i-a dat forțe noi. Abia îndrăznind să respire, a mers cu spatele spre paravanul în spatele căruia mama ei dormea. Fulgerul a strălucit; ghiarele s-au mişcat alungindu-se, ținându-se după ea. Şi-a înghițit țipătul, gâtlejul sugrumând-o din cauza efortului. Îşi impunea să se deplaseze încetişor, ca să nu o ia la fugă.

Aproape că ajunsese. Brusc, o salvă de tunete s-au spart deasupra creştetului său. Chiar în aceiaşi clipă ceva a atins-o de la spate. A scâncit, apoi s-a răsucit pe călcâie şi a zbughit-o după paravan, împiedicându-se de scaunul de care se lovise cu spatele.

Această parte a casei era întunecoasă şi liniştită, cu excepția respirației ritmice a mamei. După sunet, copila putea spune că mama ei dormea un somn profund; zgomotul nu o trezise. S-a îndreptat rapid spre pat, ridicând pătura din lână şi strecurându-se sub ea. Mama dormea pe o parte, cu buzele uşor întredeschise; respirația ei călduță mângâia obrăjorul copilului. Fetița s-a cuibărit mai aproape, simțind moliciunea trupului mamei sale prin cămaşa subțire din pânză.

Gudrun a căscat şi s-a răsucit în pat, trezită de mişcarea copilului. A deschis ochii privindu-şi somnoroasă fetița. Apoi, trezindu-se de-a binelea, s-a întins şi şi-a încolăcit brațele în jurul fiicei sale.

— Joan, a dojenit-o blând, cu buzele lipite de părul moale al copilei. Micuțo, ar trebui să dormi.

Vorbind repede, cu vocea ridicată şi sugrumată de teamă, Ioana i-a povestit mamei despre mâna monstrului.

Gudrun o asculta, mângâind-o şi bătând-o uşurel pe spate, şoptindu-i vorbe liniştitoare. Şi-a trecut degetele sale cu blândețe peste fața copilei, pe jumătate vizibilă în noapte. Nu era frumoasă, reflecta Gudrun cu mâhnire. Semăna prea mult cu el, cu gâtul lui gros, tipic englezesc, şi maxilarul lat. Trupul ei micuț era aproape scund şi greoi, nu longilin şi grațios ca ai conaționalilor lui Gudrun. Însă ochii copilei erau buni, mari şi expresivi şi bogat colorați, verzi cu inele de culoare fumuriu, închis în centru. Gudrun a ridicat o şuviță din părul de copil al Ioanei şi a mângâiat-o, bucurându-se de felul cum strălucea, alb-auriu, chiar şi în beznă. *Părul meu.* Nu părul negru şi aspru al soțului ei or al nației sale crude şi negricioase. *Copilul meu.* Şi-a înfăşurat şuvița în jurul degetului arătător şi a zâmbit. *Acesta, cel puțin, este al meu.*

Alinată de mângâierile mamei sale, Ioana s-a destins. Imitând-o în joacă, a început să tragă de cosița lungă a lui

Gudrun, slăbind-o până când părul femeii s-a despletit jur împrejurul capului ei. Ioana se minuna, risipindu-l peste cuvertura din lână neagră precum o frişcă din abundenţă. Nu văzuse niciodată părul mamei sale nelegat. La insistenţa preotului, Gudrun îl purta întotdeauna strâns lipit de cap, ascuns sub o bonetă din pânză aspră. Părul femeii, a afirmat soţul ei, este plasa în care Satana prinde sufletul unui bărbat. Iar părul lui Gudrun era nemaipomenit de frumos, lung şi moale, de un alb-auriu imaculat, fără nicio urmă de cenuşiu, deşi acum era şi ea o femeie în vârstă, numărând treizeci şi şase de primăveri.

— De ce au plecat Matthew şi John? a întrebat deodată Ioana. Maică-sa îi mai explicase de câteva ori, însă Ioana voia să audă din nou.

— Ştii de ce. Tatăl tău i-a luat cu el în călătoria lui misionară.

— De ce nu pot să merg şi eu?

Gudrun a suspinat răbdătoare. Copila era în permanenţă plină de întrebări.

— Matthew şi John sunt băieţi; într-o bună zi vor fi preoţi ca şi tatăl tău. Tu eşti fată şi prin urmare asemenea chestiuni nu te privesc. Văzând că Ioana nu era mulţumită cu această explicaţie, a adăugat:

— În afară de asta, eşti mult prea mică.

Ioana era indignată.

— Am împlinit patru ani în Wintarmanoth!

Ochii lui Gudrun au lucit amuzaţi privind chipul durduliu al copilei.

— Ah, da, uitasem, eşti fetiţă mare acum, nu-i aşa? Ai patru ani! într-adevăr eşti un om în toată firea.

Ioana nu scotea niciun cuvânt în timp ce mama îi mângâia părul. După care a întrebat:

— Ce sunt păgânii? Tatăl şi fraţii ei au avut o discuţie serioasă despre păgâni înainte de a pleca la drum. Ioana nu

înțelesese exact ce sunt aceşti păgâni, deşi îi asociase cu ceva foarte rău.

Gudrun a strâmbat din nas. Cuvântul avea forțe magice. Se aflase pe buzele luptătorilor invadatori cât timp i-au jefuit casa şi i-au ucis familia şi prietenii. Luptătorii cruzi şi întunecoşi ai împăratului francilor, Karolus.

— Magnus îl numeau oamenii după moartea acestuia.

— Karolus Magnus. L-ar mai fi botezat aşa, se întreba Gudrun, dacă i-ar fi văzut oştirile smulgând pruncii saxoni din brațele mamelor lor, învârtindu-i în aer înainte de a-i izbi cu capetele de lespedele înroşite? Gudrun şi-a retras mâna din părul Ioanei şi s-a întins pe spate.

— Asta e o întrebare pe care trebuie să i-o adresezi tatălui tău, i-a răspuns ea.

Ioana nu a înțeles cu ce greşise, însă a auzit duritatea stranie din vocea mamei sale şi ştia că va fi trimisă înapoi în pătuțul ei dacă nu va găsi o cale să repare stricăciunea provocată. A rostit cu repeziciune:

— Povesteşte-mi iarăşi despre Cei Bătrâni.

— Nu pot. Tatăl tău nu e de acord să-ți istorisesc asemenea poveşti. Cuvintele erau pe jumătate afirmative, pe jumătate puse sub semnul întrebării.

Ioana ştia cum să procedeze. Aşezându-şi solemn ambele mâini deasupra inimii, a recitat Jurământul exact aşa cum o învățase mama ei, promițând să păstreze etern secretul în numele sacrului Thor, zeu al Tunetului.

Gudrun a râs şi a tras-o încă odată pe Ioana mai aproape., Toarte bine, puişorule. Am să-ți spun povestea, din moment ce ştii atât de bine cum să ceri.

Vocea mamei era din nou caldă, visătoare şi melodică, căci începuse să istorisească despre Woden şi Thor şi Freya şi alți zei care îi populaseră copilăria ei saxonă, înainte ca armatele lui Karolus să fi adus Cuvântul lui Hristos cu foc şi sânge. Nara în ritm vioi despre Asgard, casa radioasă a

zeilor, un palat cu încăperi din aur şi argint, la care se putea ajunge doar traversând Bifrost, podul misterios al curcubeului. Heimdall Paznicul stătea de pază la pod şi nu dormea niciodată, iar auzul lui era atât de ascuțit încât auzea şi iarba cum creşte. În Valhalla, cel mai frumos loc dintre toate, trăia Woden, zeul-tată, pe ai cărui umeri stăteau cei doi corbi: Hugin – Cugetul şi Munin – Amintirea. În tronul său, în timp ce ceilalți zei se ospătau, Woden contempla la ceea ce Cugetul şi Amintirea îi spuneau.

Ioana dădea din cap fericită. Aceasta era bucata ei preferată din poveste.

— Spune-mi despre Izvorul înțelepciunii, a implorat ea.

— Deşi era aproape înțelept, îi explica mama ei, Woden căuta în permanență înțelepciunea desăvârşită. Într-o zi s-a dus la Izvorul înțelepciunii, păzită de Mimir cel înțelept şi i-a cerut o poliță. „Ce preț o să plăteşti?" a întrebat Mimir. Woden i-a răspuns că Mimir poate să ceară ceea ce îşi doreşte. „Înțelepciunea trebuie pururea să fie însoțită de durere", i-a răspuns Mimir. „Dacă doreşti să bei din această apă, trebuie să plăteşti pentru asta cu unul din ochii tăi."

Cu ochii strălucind de entuziasm, Ioana a exclamat:

— Şi Woden a făcut-o, Mama, nu-i aşa? A făcut-o!

Mama ei a aprobat-o din cap.

— Deşi era o alegere grea, Woden a consimțit să-şi piardă ochiul. A băut apa. După aceea, a transmis mai departe umanității înțelepciunea pe care el o dobândise.

Ioana a privit în sus spre mama ei cu ochii larg deschişi şi serioşi.

— Tu ai fi făcut asta, Mama, ca să fii înțeleaptă, să ştii despre toate lucrurile?

— Numai zeii fac asemenea alegeri, i-a replicat femeia. Apoi, văzând privirea insistentă şi întrebătoare a copilei, Gudrun a mărturisit:

— Nu, mi-ar fi fost mult prea frică.

— Şi mie la fel, a spus Ioana gânditoare.

— Dar aş vrea să fac asta. Aş dori să ştiu ce ar putea să îmi spună sursa.

Gudrun i-a zâmbit chipşorului concentrat.

— Poate că nu o să-ți placă ce vei afla acolo. Există o zicală printre oamenii mei. „Inima unui om înțelept este rareori voioasă."

Ioana a dat din cap, deşi, în fapt, nu înțelesese.

— Acum povesteşte-mi despre Copac, a spus fetița, ghemuindu-se încă odată aproape de mama ei.

Gudrun a început să i-l descrie pe Irminsul, minunatul copac universal. Se înălța în cea mai sfântă dumbravă a saxonilor la originea fluviului Lippe. Poporul ei i se închina până în momentul când fusese doborât la pământ de armatele lui Karolus.

— Era foarte frumos, îi istorisea mama sa, şi atât de înalt încât nimeni nu putea să-i zărească vârful. El...

S-a oprit. Fiind brusc conştientă de prezența altcuiva, Ioana a ridicat privirea. Tatăl ei stătea în pragul uşii.

Mama ei s-a ridicat în capul oaselor.

— Bărbate, a rostit femeia. Nu mă aşteptam să vă întoarceți decât peste alte două săptămâni.

Preotul nu i-a răspuns. A luat o lumânărică din ceară de pe masa de lângă uşă şi a traversat încăperea până la focul din cămin unde a scufundat-o în tăciunii strălucitori până când s-a aprins.

Gudrun a rostit agitată:

— Copilul era înfricoşat de tunet. M-am gândit să o mângâi cu o poveste inofensivă.

— Inofensivă! Vocea preotului tremura din cauza efortului de a-şi controla furia. Numeşti asemenea blasfemie inofensivă?

Din doi paşi a fost lângă pat, a pus jos lumânărică şi a tras pătura deoparte, dezvelindu-le. Ioana era întinsă cu brațele

în jurul mamei sale, pe jumătate pitită sub o perdea de păr alb-auriu.

Pentru o clipă preotul încremenise nevenindu-i să creadă, privind la părul despletit al lui Gudrun. Furia a pus stăpânire pe el.

— Cum îndrăzneşti! Când ţi-am interzis-o în mod expres! Apucând-o de o aripă pe Gudrun, a început să o târască jos din pat.

— Vrăjitoare necredincioasă!

Ioana se agăţase de mama ei. Faţa preotului se înnegrise.

— Copilă, dispari! a zbierat el. Ioana a ezitat, sfâşiată între teamă şi dorinţa de a-şi proteja cumva mama.

Gudrun a împins-o insistent.

— Da, pleacă. Pleacă imediat.

Slăbind-o din strânsoare. Ioana a căzut pe podea şi a fugit. La uşă, s-a întors şi şi-a văzut tatăl înşfăcând-o brutal pe mama ei de păr, trăgându-i capul pe spate cu putere, forţând-o să îngenunchieze. Ioana s-a întors ta cameră. Teroarea a ţintuit-o pe loc când şi-a văzut tată, scoţându-şi pumnalul lung de vânătoare, cu mâner din os, de la cingătoarea din funie.

— *Forsachistu diabolae?* a întrebat-o pe Gudrun în saxonă, cu vocea un piculeţ mai puternică decât o şoaptă. Când femeia nu i-a răspuns, i-a lipit vârful pumnalului de gât.

— Rosteşte cuvintele, a mârâit el ameninţător. Spune-le!

— *Ec forsacho allum diaboles,* i-a răspuns Gudrun plângător, ochii ei tremurând sfidători*. Wuercum and wuordum, thunaerende woden ende saxnotes ende allum...*

Ţintuită de teamă, Ioana îşi privea tatăl trăgând de o meşă groasă din părul mamei şi trecându-şi pumnalul de-a lungul ei. S-a auzit un sunet zăpăcitor când şuviţele mătăsoase au fost tăiate; o bandă lungă de aur alb plutea spre podea.

Acoperindu-şi gura cu palma ca să-şi înăbuşească un suspin, Ioana s-a răsucit şi a luat-o la fugă.

În întuneric s-a izbit într-o siluetă care se îndrepta spre ea. A urlat de spaimă când aceasta a înşfăcat-o. Mâna monstrului! Uitase de ea! S-a zbătut, cărându-i la pumni cu pumnii ei mititei, rezistându-i cu toată forța, însă era uriaşă şi a apucat-o rapid.

— Ioana! Ioana, nu-i nimic. Sunt eu!

Vorbele au străpuns dincolo de frică. Era fratele ei de zece ani, Matthew, care se întorsese cu tatăl ei.

— Ne-am întors, Ioana, încetează şi nu te mai zbate! Nu-i nimic. Sunt eu.

Ioana s-a ridicat simțind suprafața fină a crucii de pe piept pe care Matthew o purta întotdeauna, apoi s-a prăbuşit peste el destinzându-se.

S-au aşezat amândoi în beznă, ascultând zgomotele fine, despicătoare ale pumnalului care sfârteca părul mamei lor. O dată şi-au auzit mama plângând de durere. Matthew a blestemat cu voce tare. Drept răspuns, un suspin s-a auzit din patul în care fratele de şapte ani al Ioanei, John, se ascundea sub aşternuturi.

În cele din urmă sunetele sfâşietoare au încetat. După o pauză scurtă, vocea preotului a început să bubuie rugăciuni. Ioana l-a simțit pe Matthew relaxându-se; se sfârşise. Şi-a aruncat brațele în jurul gâtului lui şi a plâns. Acesta o susținea şi o legăna cu blândețe.

După o vreme, fetița s-a uitat în sus la el.

— Tata a făcut-o pe Mama necredincioasă.

— Da.

— Nu este, a rostit Ioana ezitând, nu-i aşa?

— A fost. Văzându-i privirea neîncrezătoare şi terifiată, a adăugat:

— Cu mult timp în urmă. Acum nu mai e. Însă ceea ce-ți istorisea erau poveşti păgâne.

Ioana nu mai plângea; asta era o informație interesantă.

— Ştii prima dintre Porunci, nu-i aşa?

Ioana a dat din cap şi a recitat cu supunere:

— Să nu ai alți dumnezei în afară de mine.

— Da. Asta înseamnă că zeii despre care îți povestea Mama sunt falşi; este un păcat să vorbeşti despre ei.

— De asta Tata...

— Da, a întrerupt-o Matthew. Mama a trebuit să fie pedepsită pentru binele sufletului ei. Nu s-a supus soțului ei şi asta, de asemenea, este împotriva legii lui Dumnezeu.

— De ce?

— Pentru că aşa se spune în Sfânta Biblie. A început săi recite: „Căci bărbatul este capul femeii, prin urmare, fie ca soțiile să se supună întru totul bărbaților acestora."

— De ce?

— De ce? Matthew fusese luat prin surprindere. Nimeni nu-l mai întrebase aşa ceva până atunci. Păi, bănuiesc că... pe motiv că femeile sunt prin natură inferioare bărbaților. Bărbații sunt mai mari, mai puternici şi mai isteți.

— Dar, începuse să răspundă Ioana, însă Matthew i-a închis gura.

— Gata cu întrebările, surioară. Ar trebui să fii în pat. Vino. A dus-o în brațe la pat şi a aşezat-o lângă John pe care deja îl luase somnul.

Matthew fusese bun cu ea; ca să-i întoarcă favoarea, Ioana a închis ochii şi s-a culcuşit sub aşternuturi ca şi cum ar fi fost adormită.

Însă era mult prea preocupată ca să se culce. Stătea întinsă în noapte, examinându-l încordată pe John în timp ce acesta dormea cu gura vlăguită deschisă.

El nu ştie să recite din Psaltire şi are şapte ani. Ioana avea numai patru anişori, însă deja ştia pe de rost primii zece psalmi.

John nu era isteț. Însă era băiat. Cu toate acestea cum se poate ca Matthew să se înşele? El ştie totul; o să fie preot, ca şi tatăl lor.

Stătea trează în întuneric, răsucind problema pe toate fețele, în mintea ei.

Spre zori a luat-o somnul, agitată, tulburată de vise cu războaie atotputernice între zeii geloşi şi furioşi. Însuşi îngerul Gabriel a coborât din Cer cu o sabie în flăcări, ca să se lupte cu Thor şi Freya. Bătălia a fost crâncenă şi îndârjită, însă în cele din urmă zeii falşi au fost alungați, iar Gabriel stătea triumfător în fața porților paradisului. Sabia îi dispăruse; în mână îi lucea un pumnal scurt, cu mâner din os.

Capitolul 2

Condeiul din lemn se mişca grabnic, dând viață literelor şi cuvintelor în ceara galbenă şi moale a tăbliței. Ioana stătea atentă în picioare lângă umărul lui Matthew, căci acesta îşi transcria lecțiile din acea zi. Din când în când se oprea ca să fluture flacăra unei lumânări pe deasupra tăbliței să împiedice ceara să se întărească prea repede.

Adora să-l privească pe Matthew la lucru. Condeiul său, cu vârf din os, împungea ceara intactă în linii care pentru ea ascundeau o frumusețe misterioasă. Îşi dorea cu ardoare să înțeleagă ce însemna fiecare semn şi urma fiecare mişcare a condeiului concentrată, ca şi cum ar fi descoperit cheia sensului acestora în forma liniilor.

Matthew a lăsat condeiul jos şi s-a lăsat pe spate în scaun, frecându-şi ochii. Simțind că este o ocazie potrivită, Ioana s-a aplecat deasupra tăbliței şi a arătat cu degetul spre un cuvânt.

— Ce înseamnă acesta?

— Jerome. Acesta este numele unuia dintre cei mai mari Părinți ai Bisericii.

— Jerome, a repetat ea lent.

— Sună ca numele meu.

— Unele dintre litere sunt identice, a consimțit Matthew zâmbind.

— Arată-mi.

— Mai bine nu. Tatei nu o să-i placă, dacă o să afle.

Nu o să afle, a stăruit Ioana.

Te rog, Matthew. Vreau să ştiu. Te rog, arată-mi.

Matthew a şovăit.

— Presupun că nu e niciun rău să te învăț să-ți scrii propriul tău nume. Poate că îți va fi de folos într-o zi când vei fi căsătorită şi vei avea o locuință a ta de care să ai grijă.

Aşezându-şi mâna peste mânuța ei, a ajutat-o să traseze literele numelui ei: J-O-H-A-N-N-A, cu un *a* lung şi înflorit la sfârşit.

— Bun. Acum încearcă şi tu singură.

Ioana a strâns cu putere condeiul, forțându-şi degetele într-o poziție incomodă, punându-le la treabă ca să formeze literele pe care şi le reprezentase în minte. O singură dată a strigat frustrată când nu a reuşit să oblige condeiul să se deplaseze unde îşi dorea.

Matthew o mângâia.

— Uşurel, surioară, uşurel. Ai numai şase ani. Scrisul nu îl dobândeşti aşa uşor ca şi anii. Tot la aceiaşi vârstă am început şi eu să scriu şi îmi amintesc. Nu te grăbi; până la urmă o să-ți fie uşor.

*

A doua zi, s-a trezit devreme şi a ieşit afară. În pământul afânat care înconjura şeptelul, a trasat de nenumărate ori literele învățate până când a fost sigură că le-a scris corect. L-a strigat apoi mândră pe Matthew ca să fie martorul creației sale.

— Vai, dar e foarte bine, surioară. Cu adevărat foarte bine. A tresărit şi a murmurat cu vinovăție:

— Însă nu ar trebui ca Tata să afle despre asta. A râcâit pământul cu picioarele, ştergând semnele pe care fetița le făcuse.

— Nu, Matthew, nu! Ioana încerca să-l tragă deoparte. Deranjați din cauza gălăgiei, porcii au început să grohăie în cor.

Matthew s-a aplecat ca să o îmbrățişeze.

— Lasă, Ioana. Nu fi tristă.

— D-dar ai spus că literele erau bune!

— Sunt bune. Matthew era surprins cât de bine le executase; mai bine decât ar fi putut să le scrie John şi el era cu trei ani mai mare. E drept, dacă Ioana nu ar fi fost fată, Matthew ar fi spus că într-o zi ar fi ajuns un fin cărturar. Însă era mai bine să nu-i insufle idei nebuneşti copilului.

— Nu am putut să las literele să le vadă şi Tata; de asta le-am şters.

— Mă vei învăța şi alte litere, Matthew? Da?

— Deja ți-am arătat mai multe decât ar fi trebuit.

I-a răspuns cu o seriozitate gravă:

— Tata nu va afla. Nu o să-i mărturisesc niciodată, îți promit. Şi voi şterge literele cu mare grijă când le voi scrie. Ochii ei adânci, verzi-cenuşii îl fixau cu intensitate, implorându-l să accepte.

Matthew a dat din cap, amuzându-se cu amărăciune. Categoric, era stăruitoare surioara asta a lui. A prins-o de bărbie cu afecțiune.

— Foarte bine, a consimțit el. Dar, adu-ți aminte, trebuie să rămână secretul nostru.

*

După aceea, pentru ei devenise un fel de joc. Ori de câte ori se ivea ocazia, însă nu atât de des cât i-ar fi plăcut lui Ioana, Matthew îi arăta cum să traseze literele în pământ.

Era o elevă pasionată; deşi precaut din pricina consecinţelor, lui Matthew îi era imposibil să-i reziste entuziasmului fetiţei. Şi lui îi plăcea să înveţe; înflăcărarea ei îi mergea direct la inimă.

Cu toate acestea, chiar şi el era şocat când surioara lui a venit la el într-o zi cărând Biblia imensă, legată în lemn, care aparţinea tatălui lor.

— Ce faci? a ţipat el. Pune-o la loc; nu ar fi trebuit să o atingi niciodată!

— Învaţă-mă să citesc.

— Poftim? îndrăzneala ei era uimitoare. Acum, sincer, surioară, îmi ceri prea mult.

— De ce?

— Păi... dintr-un singur motiv, cititul este cu mult mai dificil decât doar să înveţi abecedarul. Mă îndoiesc că ai putea vreodată să înveţi să citeşti.

— De ce nu? Tu ai învăţat.

I-a zâmbit indulgent.

— Da. Însă eu sunt bărbat. Asta nu prea era un adevăr, încă nu împlinise treisprezece primăveri, în mai puţin de un an, când va face paisprezece, va fi cu adevărat bărbat. Însă îi făcea plăcere să îşi revendice acest privilegiu încă de pe-acum şi, în plus, surioara lui nu îşi dădea seama de diferenţă.

— Pot să o fac. Ştiu că pot.

Matthew a oftat. Nu va fi uşor.

— Nu e numai asta, Ioana. Este periculos şi nefiresc ca o fată să citească şi să scrie.

— Sfânta Caterina scria şi citea. Episcopul a spus asta în predica lui, îţi aminteşti? A spus că era iubită pentru înţelepciunea şi învăţăturile ei.

— E altceva. Ea era o sfântă. Tu eşti doar o... fată.

Atunci a tăcut. Matthew era mulțumit că a ieşit câştigător din dezbatere atât de uşor; ştia cât de hotărâtă putea fi surioara lui. A întins mâna după Biblie.'

Ea începuse să i-o dea, apoi s-a retras.

— De ce Caterina este o sfântă? a întrebat ea.

Matthew a făcut o pauză, cu mâna în continuare întinsă.

— A fost o sfântă martiră care a murit pentru Credință. Episcopul a explicat asta la slujbă, îți aduci aminte? Nu se putea abține să nu o imite papagaliceşte.

— De ce a fost martirizată?

Matthew a suspinat.

— L-a sfidat pe împăratul Maxențiu şi pe cincizeci dintre cei mai înțelepți oameni ai lui demonstrându-le, într-un discurs logic, falsitatea păgânismului. Pentru asta a fost pedepsită. Acum hai, surioară, dă-mi cartea.

— Câți ani avea când a făcut asta?

Ce întrebare stupidă rostise copila!

— Nu vreau să mai vorbesc despre asta, i-a răspuns Matthew, exasperat. Dă-mi cartea şi gata!

S-a dat un pas înapoi, ținând-o strâns în brațe.

— Era bătrână când s-a dus la Alexandria ca să polemizeze cu înțelepții împăratului, nu-i aşa?

Matthew se întreba dacă îi va smulge cu forța cartea. Nu, mai bine nu. Legăturile fragile s-ar putea rupe. Şi după aceea amândoi ar fi avut necazuri mai mari decât îndrăzneau să se gândească. Mai bine să stea de vorbă cu ea, răspunzându-i la întrebări, aşa prosteşti şi copilăreşti cum sunt, până când va fi obosită de acest joc.

— Treizeci şi trei, episcopul a spus că avea aceiaşi vârstă ca şi Isus Hristos când a fost crucificat.

— Şi când Sfânta Caterina l-a provocat pe împărat, era deja admirată pentru învățăturile ei, cum a spus episcopul?

— Firește. Matthew era condescendent. Altfel cum ar fi putut să-i întreacă pe cei mai înțelepți bărbați de pe pământ într-o asemenea dezbatere?

— Atunci – chipul micuț al Ioanei se luminase triumfător – probabil că învățase să citească înainte să ajungă o sfântă. Când era doar o fetiță. Ca și mine!

Pentru o clipă Matthew rămăsese fără grai, împărțit între iritare și surpriză. După care a râs zgomotos.

— Drăcușor împielițat! Deci aici voiai să ajungi! Ei bine, ai un dar pentru dispute, asta e sigur!

Atunci ea i-a înmânat cartea, zâmbind expectativ.

Matthew a luat-o, dând din cap. Ce creatură ciudată era. Atât de iscoditoare, atât de hotărâtă, atât de sigură pe ea. Nu semăna deloc nici cu John și nici cu alți copii pe care îi mai întâlnise în existența lui. Pe fața ei de fetiță luceau ochii unei femei mature și înțelepte. Nu e de mirare că celelalte fetițe din sat nu aveau de-a face cu ea.

— Foarte bine, surioară, a spus în cele din urmă. Astăzi începi să înveți să citești. I-a zărit anticiparea zglobie din ochii ei și s-a grăbit să o avertizeze.

— Nu trebuie să te aștepți la mare lucru. Este mult mai dificil decât crezi.

Ioana și-a aruncat brațele după gâtul fratelui ei.

— Te iubesc, Matthew.

Matthew s-a desprins din strânsoare, a deschis cartea și a spus cu glas aspru:

— Vom începe aici.

Ioana s-a aplecat deasupra cărții, inspirând mirosul înțepător de pergament și de lemn când Matthew i-a arătat cu degetul pasajul:

— Evanghelia lui Ioan, capitolul unu, versetul unul. *In principio erat verbum et verbum erat apud Deum et verbum erat Deus”:*

— La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Cuvântul era Dumnezeu.

*

Vara şi toamna care au urmat au fost blânde şi roditoare; recolta a fost cea mai bună pe care satul a avut-o de ani de zile. Dar în Heilagmanoth, ninsese, iar vântul sufla dinspre nord, în rafale de gheață. Fereastra *grubenhausului* fusese baricadată împotriva frigului şi a zăpezii, strânsă în noiane pe pereți, iar familia stătea înăuntru aproape tot timpul zilei. Era mult mai dificil pentru Ioana şi Matthew să găsească timp pentru lecții. În zilele bune preotul îşi desfăşura activitatea de misionar, luându-l pe John cu el, căci pe Matthew îl lăsa să-şi termine importantele studii. Când Gudrun s-a dus la pădure ca să adune lemne, Ioana o lua la fugă spre pupitrul unde Matthew stătea aplecat peste lucrările lui şi deschidea Biblia în locul în care rămăseseră la lecția anterioară. În acest fel Ioana continua să facă progrese rapide, aşa că înainte de postul Paştelui stăpânea aproape toată Evanghelia lui Ioan.

Într-o zi, Matthew a extras ceva din pungulița lui strângându-l cu un zâmbet pe buze.

— Pentru tine, surioară. Era un medalion din lemn, agățat de un şnur din sfoară. Matthew a înnodat şnurul în jurul gâtului Ioanei; medalionul îi atârna pe piept.

— Ce e asta? a întrebat Ioana curioasă.

— Ceva pentru tine ca să-l porți.

— Oh, a spus ea şi apoi, dându-şi seama că mai era nevoie să adauge ceva: Mulțumesc.

Matthew a râs sesizându-i zăpăceala.

— Priveşte fața medalionului.

Ioana a făcut cum i s-a spus. Sculptat, într-o suprafață de lemn, se afla chipul unei femei. Era gravat grosolan, căci Matthew nu era tâmplar, însă ochii femeii erau bine

executați, chiar remarcabili, privind drept înainte cu o expresie inteligentă.

— Acum, Matthew îi arătă, priveşte pe spate.

Ioana a întors-o pe dos. Cu litere îngroşate încercuind marginea medalionului, se citeau cuvintele:

— Sfânta Caterina din Alexandria.

Cu un țipăt, Ioana şi-a lipit medalionul de inimă. Ştia ce semnifica acest dar. Era modalitatea lui Matthew de a-i recunoaşte abilitățile ei şi credința pe care o avea în ea. Lacrimile îi jucau în ochi.

— Mulțumesc, i-a spus din nou, iar de data asta el a ştiut că vine din suflet.

I-a zâmbit. Ea a remarcat cearcănele din jurul ochilor lui; arăta obosit şi tras la față.

— Te simți bine? l-a întrebat îngrijorată.

— Bineînțeles! i-a răspuns el, cu o urmă de entuziasm. Hai să începem lecția, vrei?

Însă era agitat şi distras. Fără să-i stea în caracter, nu a reuşit să o corecteze când a făcut o greşeală din neatenție.

— S-a întâmplat ceva? l-a întrebat Ioana.

— Nu, nu. Sunt un pic obosit, doar atât.

— Atunci să ne oprim? Nu mă deranjează. Putem continua mâine.

— Nu. Îmi pare rău. Îmi umblă mintea razna, asta-i tot. Ia să vedem, unde rămăsesem? Ah, da. Citeşte din nou ultimul pasaj şi de data asta fii atentă la verb: *videat,* nu *videt.*

*

În ziua următoare, Matthew se trezi plângându-se de dureri de cap şi usturime în gât. Gudrun i-a adus o băutură fierbinte din limba mielului şi miere.

— Trebuie să stai în pat până diseară, i-a spus mama. Băiatul bătrânei matroane Wigbod suferă din pricina

asteniei de primăvară; poate că şi tu suferi de acelaşi lucru acum.

Matthew a râs şi i-a răspuns că nu e nicidecum vorba de aşa ceva. A lucrat câteva ore la studiile sale, apoi a insistat să iasă afară şi să-l ajute pe John să copilească via.

În dimineaţa ce a urmat avea febră şi înghiţea greu. Chiar şi preotul şi-a dat seama că era într-adevăr bolnav.

— Astăzi eşti scutit de studiu, i-a spus lui Matthew. Era o dispensă ne mai auzită până atunci.

Au trimis după ajutor la mănăstirea din Lorsch şi în două zile infirmierul a sosit şi l-a examinat pe Matthew, dând din cap cu gravitate şi murmurând pe sub bărbie. Pentru prima oară Ioana a fost conştientă că situaţia fratelui său ar putea fi una serioasă. Ideea o îngrozea. Călugărul i-a luat sânge din abundenţă lui Matthew şi şi-a epuizat întregul său repertoriu de rugăciuni şi de talismane sfinte, însă până la sărbătoarea Sfântului Severinus, starea lui Matthew era critică. Matthew zăcea febril şi apatic, scuturat de accese de tuse atât de violente încât Ioana îşi astupa urechile încercând să nu le audă.

Pe parcursul zilei şi pe timpul nopţii familia a vegheat. Ioana a îngenunchiat alături de mama ei pe podeaua bătătorită cu pământ. Era înspăimântată de alterarea înfăţişării lui Matthew. Pielea feţei sale era foarte întinsă, distorsionându-i trăsăturile familiare într-o mască oribilă. Sub îmbujorarea cauzată de febră se instalase o nuanţă subtilă de cenuşiu de rău augur.

Deasupra lor, în întuneric, vocea preotului zumzăia în noapte, recitând rugăciuni pentru mântuirea fiului său.

— *Domine Sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus, qui fragilitatem conditionis nostrae infusa virtutis tuae dignatione confirmas...* Ioana dădea din cap moleşită.

— Nu!

Ioana s-a trezit brusc la ţipătul tânguitor al mamei sale.

— S-a dus! Matthew, fiul meu!

Ioana a privit spre pat. Părea că nimic nu se schimbase. Matthew zăcea imobil ca şi până atunci. Apoi fata a observat că pielea îşi pierduse îmbujorarea febrilă; era complet cenuşie, de culoarea pietrei.

I-a luat mâna. Era moale, grea, deşi nu atât de fierbinte ca înainte. A ţinut-o strâns, apăsând-o de obraz. *Te rog, nu fii mort, Matthew.* Mort ar fi însemnat să nu mai doarmă niciodată lângă ea şi John în patul cel mare; nu l-ar mai fi văzut niciodată cocoşat deasupra mesei din lemn de pin, cu fruntea încruntată de concentrare în timp ce studia; nu ar mai fi stat niciodată lângă el în timp ce degetul i se mişca de-a lungul filelor Bibliei, indicându-i cu degetul cuvinte pe care ea să le citească. *Te rog, nu muri.*

*

După o vreme, au îndepărtat-o din casă, ca mama ei şi femeile din sat să-l poată spăla pe Matthew şi să-l pregătească pentru înmormântare. Când au fost gata, lui Ioana i s-a permis să se apropie să-şi aducă un ultim omagiu. Dacă nu ar fi fost nefireasca culoare cenuşie a pielii, fratele ei arăta ca şi cum doar ar fi dormit. Şi-a imaginat că dacă l-ar fi atins, acesta se va trezi, ochii i se vor deschide şi se vor uita lung la ea cu o afecţiune ce o tachina. I-a sărutat obrazul, aşa cum o instruise mama ei. Era rece şi straniu de moale, ca pielea iepurelui mort pe care Ioana îl adusese din magazia răcoroasă nu mai demult de săptămâna trecută. S-a retras rapid.

Matthew se dusese.

Acum nu va mai exista nicio lecţie.

*

Stătea în picioare lângă ţarcul cu animale, privind fix la petecul de pământ negru care începuse să se ivească de sub zăpada topită, pământul în care trasase primele ei litere.

— Matthew, a şoptit fetiţa. S-a lăsat în genunchi. Zăpada topită i-a pătruns prin pelerina din lână, udând-o până la piele. Îi era foarte frig, însă nu putea să se întoarcă în casă. Avea ceva de făcut. Cu degetul arătător a trasat literele familiare din Evanghelia lui Ioan în zăpada topită.

Ubi sum ego vos non potestis venire. Unde sunt eu, tu nu poţi veni.

*

— Vom trece cu toţii printr-o perioadă de penitenţă, a anunţat preotul după înmormântare, ca să ne căim pentru păcatele care au abătut mânia lui Dumnezeu asupra familiei noastre.

I-a pus pe Ioana şi pe John să îngenuncheze rugându-se în tăcere pe placa din lemn dur care servea drept altar al familiei. Au stat acolo toată ziua fără să mănânce nimic ori să bea, până când, în cele din urmă, la sosirea nopţii, au fost lăsaţi liberi şi li s-a permis să doarmă în patul mare şi gol, acum fără Matthew. John scâncea de foame. La miezul nopţii, Gudrun i-a trezit, ducând degetul la buze. În semn de avertizare. Preotul dormea. Le-a înmânat la repezeală câteva bucăţi de pâine şi o cană din lemn plină cu lapte călduţ de capră – toată hrana pe care îndrăznise să o fure din cămară fără să-i dea de bănuit soţului ei. John şi-a înfulecat pâinea şi tot îi era foame; Ioana şi-a împărţit porţia ei cu el. Imediat ce au terminat de mâncat, Gudrun a luat cana de lemn şi a plecat, trăgându-le cuverturile din lână până sub bărbie. Copiii s-au cuibărit unul în altul căutând mângâiere şi au adormit imediat.

La prima rază de lumină, preotul i-a trezit şi fără să întrerupă postul, i-a trimis la altar ca să-şi reia penitenţa. Dimineaţa a venit şi a trecut, ca şi ora cinei, iar copiii au rămas în continuare în genunchi.

Razele soarelui, în acea după amiază târzie, se înclinau pe altar, răspândindu-se prin deschizătura ferestrei. Ioana a suspinat şi şi-a schimbat poziția pe altarul provizoriu. Îşi simțea genunchii uşori, iar stomacul îi ghiorăia de foame. Se chinuia să se concentreze asupra cuvintelor rugăciunii:

— *Pater Noster quie es in caelis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum...*

Nu era de niciun folos. Privațiunile situației actuale o tot deranjau inoportunând-o. Era obosită şi îi era foame şi îi era dor de Matthew. Se întreba de ce nu plângea. Avea o senzație de apăsare în gâtlej şi în piept, însă lacrimile nu-i veneau.

Se uita fix la micul crucifix din lemn care atârna pe zidul din fața altarului. Preotul îl adusese cu el din Anglia lui natală, când sosise să-şi desfăşoare activitatea lui de misionar printre saxonii necredincioşi. Executat de un artist din Northumbria, figura lui Hristos avea mai multă putere şi precizie decât majoritatea lucrărilor francilor. Trupul său întins pe cruce, toate membrele alungite şi coastele emaciate, ca şi jumătatea inferioară răsucită, toate îi scoteau în evidență agonia morții. Capul îi căzuse pe spate, aşa încât mărul lui Adam i se bombase în exterior – o amintire stranie şi tulburătoare a masculinității Sale umane. Lemnul era adânc gravat ca să dezvăluie urmele de sânge din numeroasele Lui răni.

Figura, cu toată puterea ei, era grotească. Ioana ştia că ar trebui să fie plină de dragoste şi respect față de sacrificiul lui Hristos, dar în schimb simțea opusul. Prin comparație cu zeii frumoşi şi puternici ai mamei sale, această figură părea urâtă, frântă şi învinsă.

Alături de ea, John începuse să scâncească. Ioana s-a întins şi l-a apucat de mână. Ioana îndura pedeapsa cu tărie. Era mai puternică decât el şi ştia asta. Deşi fratele ei

avea zece ani, iar ea doar şapte, i se părea absolut firesc ca ea să-l hrănească şi să-l protejeze, şi nu invers.

În ochii băiatului începuseră să se adune lacrimi.

— Nu e drept, a rostit el.

— Nu plânge.

Ioana era îngrijorată că zgomotul ar putea să o aducă pe Mama – sau şi mai rău, pe Tata.

— În curând penitența va lua sfârşit.

— Nu e vorba de asta! i-a răspuns el, demnitatea fiindu-i rănită.

— Atunci care-i necazul?

— Nu ai înțelege.

— Spune-mi.

— Tata va dori ca eu să preiau studiile lui Matthew. Ştiu că asta va dori. Iar eu nu pot să o fac; nu pot.

— Poate că poți, i-a răspuns Ioana, deşi înțelesese de ce fratele ei era îngrijorat. Tata îl acuzase că e leneş şi îl bătuse când nu progresase la lecții, însă nu era vina lui John. El îşi dăduse silința, însă era greoi, aşa fusese dintotdeauna.

— Nu, a insistat John. Eu nu sunt precum Matthew. Ştii că Tata plănuise să-l ducă la Aachen ca să facă cerere să fie acceptat la Schola Palatina?

— Adevărat? Ioana era şocată. Şcoala Palatului! Nu avea habar că ambițiile tatălui ei legate de Matthew ajunseseră atât de sus.

— Iar eu nici măcar nu pot să citesc Donatus până acum. Tata spune că Matthew stăpânea Donatus când avea doar nouă ani, iar eu am aproape zece. Ce o să fac, Ioana? Ce o să fac?

— Păi... Ioana încerca să se gândească la ceva ca să-l liniştească şi să-l facă să tacă, însă tensiunea din ultimele două zile îl adusese pe John într-o stare care depăşea orice consolare.

— O să mă bată. Ştiu că o să mă bată. Acum John începuse să se jelească în bună regulă. *Nu vreau să fiu bătut!*

Gudrun apăruse în cadrul uşii. A aruncat agitată o privire în camera din spatele ei şi s-a îndreptat în grabă către John.

— Încetează. Vrei să te audă tatăl tău? Încetează, dacă îți spun!

John se legăna gălăgios pe altar, şi-a dat capul pe spate şi zbiera. Fără a lua în seamă vorbele mamei sale, a continuat să se lamenteze, lacrimile curgându-i şiroaie pe obrajii cu pete roşii.

Gudrun l-a apucat de umeri pe John şi l-a zgâlțâit. Capul i se bâțâia frenetic înainte şi înapoi; ținea ochii închişi, iar gura îi atârna deschisă. Ioana a auzit zgomotul ascuțit al dinților clănțănindu-i în gură. Luat prin surprindere, John a deschis ochii şi şi-a văzut mama.

Gudrun l-a strâns în brațe.

— Nu vei mai plânge de acum înainte. Pentru binele tău, şi al meu, nu trebuie să plângi. Totul va fi bine, John. Însă acum o să încetezi. îl legăna în brațe, alintându-l şi protestând în acelaşi timp.

Ioana îi privea gânditoare. Recunoscuse adevărul în ceea ce fratele ei spusese. John nu era inteligent. Nu putea să-i calce pe urme lui Matthew. Dar fața i s-a îmbujorat de emoție când un gând a izbit-o cu forța unei revelații.

— Ce este, Ioana? Gudrun văzuse expresia stranie de pe chipul fiicei sale. Nu te simți bine?

Era îngrijorată, căci demonii care aduceau fluxul erau cunoscuți că se aciuau într-o casă.

— Nu, Mama. Însă mi-a venit o idee, o idee minunată!

Gudrun a gemut în sinea ei. Copila deborda de idei care o băgau numai în bucluc.

— Da?

— Tata voia ca Matthew să meargă la Schola Palatina.

— Ştiu.

— Şi acum va dori ca John să meargă în locul lui Matthew. De asta plânge John, Mama. Ştie că nu e în stare şi îi e frică că Tata va fi furios.

— Ei bine? Gudrun era nedumerită.

— Eu pot să o fac, Mama. Pot să duc mai departe studiile lui Matthew.

Pentru o clipită Gudrun a fost prea şocată ca să răspundă. Fiica ei, bebeluşul ei, copilul pe care îl iubea cel mai mult – singurul cu care împărtise limba şi secretele poporului ei – ea să studieze cărţile sacre ale cuceritorilor creştini? Faptul că Ioana doar se gândea la un asemenea lucru o rănea profund.

— Ce tâmpenie! a spus Gudrun.

— Pot să muncesc din greu, a insistat Ioana. Îmi place să studiez şi să învăţ despre orice. Pot să o fac şi apoi John nu va mai fi nevoit să studieze. Nu e bun la asta. John a suspinat înăbuşit, iar capul său era în continuare îngropat în pieptul mamei sale.

— Tu eşti fată; asemenea lucruri nu sunt pentru tine, a adăugat Gudrun indiferentă. În plus, tatăl tău nu o să fie niciodată de acord.

— Dar, Mama, asta a fost înainte. Lucrurile s-au schimbat. Nu vezi? Acum e posibil ca Tata să gândească diferit.

— Îţi interzic să vorbeşti despre asta în faţa tatălui tău. Probabil că aiurezi din cauza lipsei de hrană şi de odihnă, ca şi fratele tău. Altfel nu ai vorbi nicicând atât de nebuneşte.

— Dar, Mama, dacă doar aş putea să-i arăt...

— Gata, am spus! tonul lui Gudrun nu lăsa loc de nicio discuţie suplimentară.

Ioana s-a cufundat în tăcere. Strecurându-şi mâna în tunică, a apucat strâns medalionul Sfintei Caterina pe care Matthew îl sculptase pentru ea. *Ştiu să citesc în latină, iar*

John nu ştie, şi-a zis cu încăpăţânare. *De ce trebuie să aibă vreo importanţă că sunt fată?*

S-a îndreptat către Biblia de pe micuţul pupitru din lemn. A ridicat-o, simţindu-i greutatea şi şanţurile familiare ale desenelor cu margini aurii de pe copertă. Mirosul de lemn şi pergament, atât de puternic asociat cu Matthew, a făcut-o să se gândească la munca pe care au depus-o împreună, la tot ceea ce o învăţase el, la tot ceea ce încă mai dorea să înveţe. *Poate că dacă îi arăt Tatei ceea ce am învăţat... poate atunci o să vadă că pot să merg la şcoală.* Încă o dată, a simţit un val de emoţie. *Însă s-ar putea să am necazuri. Tata ar putea să fie foarte furios.* Furia tatălui ei o înspăimânta; fusese plesnită adesea de el suficient ca să-i cunoască şi să se teamă de forţa mâniei sale.

Stătea în picioare nehotărâtă, mângâind cu degetele suprafaţa netedă a legăturilor din lemn ale Bibliei. Din impuls, a deschis-o; paginile s-au deschis la Evanghelia lui Ioan, textul de care Matthew se folosise când a învăţat-o prima oară să citească. *Este un semn,* s-a gândit.

Mama stătea jos cu spatele la Ioana, legănându-l pe John ale cărui suspine se potoliseră şi se transformaseră într-un sughiţ nenorocit. *Acum e şansa mea.* Ioana ţinea cartea deschisă şi a dus-o în camera cealaltă.

Tatăl ei era cocoşat într-un scaun, cu capul plecat, acoperindu-şi faţa. Nici nu s-a clintit când Ioana s-a apropiat. Fata s-a oprit, brusc fiindu-i teamă. Ideea era de neconceput, ridicolă; Tata nu o să fie niciodată de acord. Era pe punctul de a se retrage când şi-a ridicat mâinile de pe faţă şi a privit în sus. Ea stătea în picioare în faţa lui cu cartea deschisă pe braţe.

Cu vocea agitată şi şovăitoare a început să citească:

— In principio erat verbum et verbum erat apud Deum et verbum erat Deus..."

Nu a tradus nimic; a citit mai departe, căpătând încredere pe măsură ce lectura.

— Toate lucrurile erau făcute de El; şi fără El nu exista nimic din câte făcuse. În El era viaţa; iar viaţa era lumina oamenilor; şi lumina strălucea în beznă, iar întunericul nu a putut să o includă. Frumuseţea şi puterea cuvintelor treceau prin ea. Conducând-o înainte, dându-i putere.

A ajuns la final cu succes, ştiind că a citit bine. A ridicat privirea şi şi-a văzut tatăl holbându-se la ea.

— Ştiu să citesc. Matthew m-a învăţat. Am păstrat secretul ca să nu afle nimeni. Cuvintele i-au ţâşnit halandala fără să mai respire. Te pot face să fii mândru, Tată. Ştiu că pot. Lasă-mă să continui studiile lui Matthew şi eu...

— Tu! Vocea tatălui ei clocotea de furie. Tu erai!

Îndreptase degetul spre ea acuzator.

— Tu eşti aceea! Tu ai adus mânia lui Dumnezeu asupra noastră. Copil anormal! Copil schimbat de zâne! *Tu ţi-ai ucis fratele!*

Ioana a icnit. Preotul s-a îndreptat spre ea cu braţele ridicate. Ioana a scăpat cartea şi a încercat să fugă, însă a prins-o şi a răsucit-o, izbindu-şi pumnul în obrăjorul ei cu o forţă care a învârtit-o pe loc. A aterizat în peretele opus, lovindu-se cu capul de el.

Tatăl ei stătea în picioare deasupra ei. Ioana şi-a încordat forţele pentru o altă izbitură. Nu a mai venit. Au trecut clipe, după care tatăl a început să scoată sunete guturale, răguşite.

— Joan! Gudrun a năvălit în încăpere. Ce ai făcut, copilă!

A îngenunchiat lângă Ioana, luând la cunoştinţă umflătura învineţită de sub ochiul drept. Aşezându-şi trupul ca un paravan între soţul ei şi Ioana, a murmurat:

— Ce ţi-am spus? Fetiţă nesăbuită, uite ce ai făcut!

Pe un ton mai puternic, a spus:

— Du-te la fratele tău. Are nevoie de tine. A ajutat-o pe Ioana şi a împins-o înainte către cealaltă cameră.

Preotul o privea întunecat pe Ioana care se îndrepta spre uşă.

— Uită de fată, bărbate, i-a spus Gudrun ca să-i distragă atenţia. Nu are nicio importanţă. Nu dispera; aminteşte-ţi că mai ai încă un fiu.

Capitolul 3

Era Aranmanoth, luna secerişului, în toamna celui de-al nouălea an al vieţii sale, când Ioana l-a întâlnit pentru prima oară pe Esculap. Se oprise la *grubenhausul* preotului, în drumul său spre Mainz, unde urma să predea religia la *schola* catedralei.

— Fii binevenit, domnule, fii binevenit!

Tatăl Ioanei l-a salutat călduros pe Esculap.

— Ne bucurăm că aţi sosit teafăr. Sper că voiajul nu a fost prea solicitant.

Şi-a poftit oaspetele să intre în casă cu solicitudine.

— Veniţi să vă împrospătaţi. Gudrun! Adu vin! îi faceţi locuinţei mele umile o mare onoare, domnule, cu prezenţa dumneavoastră. Din comportamentul tatălui ei, Ioana a înţeles că Esculap era un cărturar cu o anumită poziţie şi importanţă.

Era grec, îmbrăcat după moda bizantină. Toga lui din pânză fină albă era prinsă cu o singură broşă din metal simplu şi acoperită cu o mantie lungă şi albastră, brodată cu fir argintiu. Îşi purta părul scurt, ca un ţăran, şi îl pieptăna spre spate netezindu-l cu ulei. Spre deosebire de tatăl ei, care se rădea după obiceiul clericilor franci, Esculap avea o barbă lungă şi bogată, albă ca şi părul său.

Când tatăl a chemat-o pentru a o prezenta, a suferit un atac de timiditate şi a rămas stângace în picioare în faţa străinului, cu ochii fixaţi pe modelul cu împletituri complexe

ale sandalelor lui. Până la urmă preotul a intervenit şi a trimis-o să-şi ajute mama să prepare bucatele pentru cină.

Când s-au aşezat la masă, preotul a spus:

— Obişnuim să citim din Cartea Sfântă înainte de a împărți mâncarea. Ne faceți onoarea de a ne citi în această seară?

— Foarte bine, a răspuns Esculap, zâmbind.

A deschis cu atenție legătura din lemn şi a întors filele fragile din pergament.

— Textul este din Ecleziaşti. *Omnia tempus habent, et momentum suum cuique negotio sub caelo...*

Ioana nu mai auzise până atunci o latină rostită atât de frumos. Pronunția lui era nefirească; cuvintele nu erau citite toate odată, după stilul galic; fiecare cuvânt era rotund şi distinct, ca stropii de ploaie curată.

— Există un anotimp pentru toate şi un timp pentru orice scop al Cerului. O vreme ca să te naşti şi alta ca să mori; o vreme ca să sădeşti şi alta ca să culegi ceea ce a fost sădit... Ioana îşi auzise tatăl citind acest pasaj de multe ori, însă în lectura lui Esculap ea auzea o frumusețe pe care până atunci nu şi-o imaginase.

Când a terminat, Esculap a închis cartea.

— Un volum excelent, a rostit el în semn de apreciere către preot. Scris fără cusur. Probabil că ați adus-o cu dumneavoastră din Anglia; am auzit că arta încă mai înfloreşte acolo. Rar mai găseşti în aceste zile un manuscris atât de neprihănit de barbarismul gramatical.

Preotul se îmbujorase de plăcere.

— Existau multe asemenea exemplare în biblioteca din Lindisfarne. Acesta mi-a fost încredințat de către episcop când m-a sorocit pentru misiunea din Saxonia.

Mâncarea era splendidă, cea mai generoasă pe care familia o pregătise vreodată pentru un oaspete. Pe masă trona o halcă de porc sărat şi copt până când şoriciul crăpase pe ea,

porumb şi sfeclă fiartă, brânză iute şi felii de pâine cu coajă, proaspăt coaptă pe vatră. Preotul a scos un tip de bere francă, condimentată, neagră şi groasă, ca supa de ţară. După aceea, au mâncat migdale prăjite şi mere dulci coapte.

— Delicios, s-a pronunţat Esculap la sfârşitul cinei. A trecut o vreme lungă de când nu am mai cinat atât de bine. De când am părăsit Bizanţul nu am mai gustat un porc atât de dulce.

Gudrun era mulţumită.

— Asta pentru că noi ne creştem porcii şi îi îngrăşăm înainte de a-i tăia. Carnea porcilor negri din pădure este aspră şi neapetisantă.

— Povestiţi-ne despre Constantinopol! a spus John cu înfocare. E adevărat că străzile sunt pavate cu pietre preţioase, iar fântânile scuipă aur lichid?

Esculap a râs.

— Nu. Dar este un loc minunat de privit. Ioana şi John ascultau cu gura căscată în timp ce Esculap le descria Constantinopolul, cocoţat pe un promontoriu impozant, cu clădiri din marmură şi cupole aurite şi argintate ce se înălţau cu câteva nivele mai sus, privind spre portul Cornului de Aur, în care ancorau corăbii din toată lumea. Era oraşul naşterii şi tinereţii lui Esculap. Fusese obligat să se refugieze când familia lui se amestecase într-o dispută religioasă cu bazilicile, o chestiune ce avusese de-a face cu spargerea icoanelor. Ioana nu a priceput acest lucru, cu toate că tatăl ei înţelesese, dezaprobând din cap cu gravitate pe măsură ce Esculap le descria persecuţiile prin care trecuse familia lui.

Aici discuţia s-a îndreptat spre chestiuni teologice, iar Ioana şi fratele ei au fost împinşi către ungherul din casă unde dormeau părinţii lor; în calitate de oaspete de onoare, Esculap urmând să doarmă de unul singur în patul cel mare de lângă cămin.

— Te rog, nu pot să rămân şi să ascult? a implorat-o Ioana pe mama ei.

— Nu. A trecut de mult vremea când trebuia deja să dormi. Şi apoi oaspetele nostru a terminat cu poveştile. Discuția aceasta cărturească nu te interesează.

— Dar...

— Gata, copilă. La culcare cu tine. Dimineață voi avea nevoie de ajutorul tău; tatăl tău doreşte să pregătim şi mâine un alt festin pentru acest vizitator. Încă câțiva musafiri ca acesta, bombănea Gudrun, şi vom fi ruinați. Şi-a învelit bine copiii, în aşternutul de paie, i-a sărutat şi a plecat.

Pe John l-a luat somnul imediat, însă Ioana era trează, încercând să tragă cu urechea la ceea ce spuneau vocile de cealaltă parte a paravanului gros din lemn. Până la urmă, biruită de curiozitate, s-a dat jos din pat şi s-a târât până lângă paravan, a îngenunchiat şi a privit încordată prin întuneric spre locul unde tatăl ei şi Esculap discutau aşezați lângă focul din cămin. Era răcoare; căldura focului nu ajungea atât de departe, iar Ioana era îmbrăcată doar cu o cămaşă de noapte din pânză albă. Tremura însă nu se gândea să se întoarcă în pat; trebuia să audă ce spunea Esculap.

Discuția se îndreptase către schola catedralei. Esculap l-a întrebat pe preot:

— Ştii ceva despre biblioteca de acolo?

— Oh, da, i-a răspuns preotul, evident mulțumit că fusese întrebat. Am petrecut multe ore în ea. Găzduieşte o colecție excelentă, peste şaptezeci şi cinci de manuscrise. Esculap a dat din cap politicos, deşi nu părea impresionat. Ioana nu-şi putea imagina atâtea cărți adunate într-o singură încăpere.

Preotul a spus:

— Există copii ale *De scriptoribus ecclesisasticus* de Isidore şi *De gubernatione Dei* de Salvianus. De asemenea, şi

Comentarii de Jerome, cu ilustrații nemaipomenit realizate. Şi mai există un manuscris anume al *Hexaemeron* al cărui autor este compatriotul domniei voastre, Sfântul Basil.

— Se găsesc şi manuscrise ale lui Platon?

— Platon? Preotul era şocat. Cu siguranță nu; scrierile sale nu sunt un studiu potrivit pentru un creştin.

— Ah? Atunci să înțeleg că nu aprobați studiul logicii?

— Are locul ei în trivium[6], a explicat preotul stingherit, folosindu-se texte potrivite cum ar fi cele ale lui Augustin şi Boethius. Însă credința se întemeiază pe autoritatea Scripturii, nu pe evidența logicii; din curiozitatea prostească, uneori oamenii îşi zdruncină credința.

— Vă înțeleg punctul de vedere. Cuvintele lui Esculap au fost rostite mai degrabă din curtoazie şi nu pentru că ar fi fost de acord cu ele.

— Cu toate acestea, poate îmi puteți răspunde la această întrebare: Cum se întâmplă că omul poate să raționeze?

— Rațiunea este scânteia esenței divine în om. „Aşa Dumnezeu a creat omul după propria Lui înfățişare; după această imagine a lui Dumnezeu L-a creat pe om."

— Stăpâniți bine Scriptura. Prin urmare sunteți de acord că rațiunea este dată de Dumnezeu?

— Mai mult ca sigur.

Ioana s-a târât şi mai aproape, ieşind din umbra paravanului; nu voia să piardă ceea ce va spune Esculap în continuare.

— Atunci de ce ne temem să etalăm rațiunea față de credință? Dacă Dumnezeu ne-a dat-o, atunci cum ar trebui ca ea să ne conducă către El?

Preotul s-a foit pe scaun. Ioana nu-l văzuse niciodată arătând atât de incomod. Era un misionar, pregătit să

---

[6] Curs de gramatică, retorică şi logică la universitățile medievale. *(nota trad.)*

lectureze şi să predice, neobişnuit cu dezbaterile logice. A deschis gura ca să răspundă, apoi a închis-o.

— Într-adevăr, a continuat Esculap, nu lipsa credinţei conduce oamenii să se teamă de cercetarea atentă a raţiunii? Dacă destinaţia este îndoielnică, atunci, calea va trebui să fie presărată cu frică. O credinţă solidă nu e nevoie să se teamă, căci dacă Dumnezeu există, atunci raţiunea nu poate decât să ne ajute conducându-ne spre El. *„Cogito, ergo Deus est”,* spune Sfântul Augustin. *„Gândesc, prin urmare Dumnezeu există.”*

Ioana urmărea argumentaţia atât de concentrată încât nu şi-a mai dat seama şi a exclamat cu voce tare în semn de înţelegere apreciativă. Tatăl ei a aruncat o privire ascuţită către paravan. Fata s-a retras înapoi în umbră şi a aşteptat, abia mai respirând. Apoi a auzit din nou zumzăitul vocilor. *Benedicite,* şi-a zis, *nu m-au văzut.* S-a târât în tăcere în culcuşul din paie, unde John sforăia.

La mult timp după ce vocile au încetat, Ioana stătea trează în întuneric. Se simţea incredibil de voioasă şi liberă, ca şi cum i se ridicase o greutate apăsătoare de pe inimă. Nu era vina ei că Matthew murise. Nu dorinţa ei de a învăţa îl ucisese, în ciuda a ceea ce-i spusese tatăl ei. În noaptea aceasta, ascultându-l pe Esculap, a descoperit că dragostea ei pentru cunoaştere nu era anormală ori păcătoasă, ci doar o consecinţă directă a capacităţii de a raţiona, primită de la Dumnezeu. *Gândesc, prin urmare Dumnezeu există.* În inima ei, simţea adevărul acesta.

Cuvintele lui Esculap aprinseseră o lumină în sufletul ei. *Poate că mâine voi putea să vorbesc cu el,* se gândea. *Poate că voi avea ocazia să-i arăt că pot să citesc.*

Perspectiva era atât de încântătoare încât nu putea să o rateze. Nu a pus geană pe geană până în zori.

A doua zi, dis de dimineaţă, mama a trimis-o pe Ioana la pădure să adune jir şi ghindă ca să dea de mâncare la porci.

Nerăbdătoare să se întoarcă acasă şi la Esculap, Ioana s-a grăbit să îşi termine treburile casnice. Însă solul de toamnă al pădurii era acoperit cu frunze moarte, iar fructele erau greu de găsit; nu putea să se întoarcă acasă până când coşul nu era plin.

Când se întoarse acasă, Esculap se pregătea să plece.

— Ah, dar am sperat că ne veți face onoarea să cinați din nou cu noi, a spus preotul. Sunt interesat de ideile dumneavoastră despre misterul Trinității şi mi-ar plăcea să discutăm mai profund despre acest subiect.

— Sunteți amabil, însă trebuie să ajung în Mainz în această seară. Episcopul mă aşteaptă, iar eu sunt nerăbdător să-mi iau în primire noile mele îndatoriri.

— Bineînțeles, desigur.

După o pauză, preotul a adăugat:

— Însă vă amintiți conversația noastră despre băiat. Veți rămâne să-i observați lecțiile?

— Măcar atâta lucru pot să fac pentru o gazdă atât de generoasă, a răspuns Esculap cu o politețe studiată.

Ioana şi-a luat lucrul şi s-a oprit într-un scaun, la o aruncătură de băț, încercând să treacă pe cât se poate neobservată, aşa încât tatăl ei să nu o gonească.

Nu era cazul să-şi facă griji. Atenția preotului era concentrată în totalitate asupra lui John. Sperând să-l impresioneze pe Esculap cu vastitatea cunoştințelor fiului său, şi-a început lecția chestionându-l pe John despre regulile gramaticii de după Donatius. A fost o greşeală, căci gramatica era subiectul cel mai slab al lui John. După cum se bănuia, şi-a dus sarcina la capăt mohorât, confundând cazul ablativ cu dativul, cârpăcind verbele, iar la final demonstrându-se a fi complet incapabil să analizeze sintactic şi morfologic o propoziție. Esculap a ascultat solemn, linia unui rid cutându-i fruntea.

Roşu la faţă de jenă, preotul s-a retras pe un teritoriu mai sigur. A început cu catehismul, cu ghicitori ale marelui Alcuin, în care John fusese bine antrenat. John a reuşit să treacă de prima parte a catehismului destul de bine:

— Ce este un an?

— O căruţă cu patru roţi.

— Ce cai trag căruţa?

— Soarele şi luna.

— Câte locuri are?

— Doisprezece.

Mulţumit de acest mic succes, preotul s-a mutat către părţile mai dificile ale catehismului. Ioana se temea de ceea ce va urma, căci văzuse că John se afla acum într-o stare vecină cu panica.

— Ce este viaţa?

— Bucuria celui binecuvântat, necazul celui trist şi... şi... John s-a întrerupt.

Esculap s-a foit în scaun. Ioana a închis ochii, concentrându-se asupra cuvintelor, ordonându-i în gând lui John să le rostească.

— Da? l-a îndemnat preotul. Şi mai ce?

Faţa lui John s-a luminat inspirată.

— Şi căutarea morţii!

Preotul a dat din cap tăios.

— Şi ce este moartea? îndurerată, Ioana privea fix la tatăl ei, ca la un cerb prins în laţ, ce-l zărea pe vânător apropiindu-se până la urmă.

— Ce este moartea? a repetat preotul.

Tot degeaba. Bâlbâială ultimului răspuns şi nemulţumirea crescândă a tatălui său au distrus ultima urmă de calm sufletesc al lui John. Nu-şi mai putea aminti nimic. Faţa i se schimonosise; Ioana şi-a dat seama că o să plângă.

Tatăl i-a aruncat o privire feroce. Esculap privea compătimitor.

Ioana nu mai putea îndura. Epuizarea fratelui ei, furia tatălui său, intolerabila umilință sub privirile lui Esculap au copleşit-o. Înainte de a-şi da seama ce face, s-a dezlănțuie.

— Un eveniment inevitabil, un pelerinaj incert, lacrimile celor vii, hoțul umanității.

Cuvintele ei i-au izbit pe ceilalți ca un trăsnet. Toți trei şi-au ridicat privirile dintr-o dată, fețele lor înregistrând o gamă de emoții. Pe a lui John se citea amărăciune, pe a tatălui jignire, iar pe a lui Esculap uimire. Preotului i-a revenit vocea întâi.

— Ce impertinență mai e şi asta? a întrebat el.

Apoi, amintindu-şi de Esculap, a spus:

— Dacă nu ar fi fost oaspetele nostru, ai fi primit chiar acum o ciomăgeală cum se cuvine. Însă aşa, pedeapsa ta va mai avea de aşteptat. Dispari din fața ochilor mei.

Ioana s-a ridicat din scaun, luptându-se să-şi țină firea până când a ajuns la uşa casei parohiale şi a tras-o după ea trântind-o. Apoi a luat-o la fugă, cât de repede şi de tare a putut, tot drumul până la ferigile de la marginea pădurii, unde s-a aruncat la pământ.

Credea că o să explodeze de durere. Pentru că fusese dizgrațiată în fața uneia dintre persoanele pe care dorise să o impresioneze cel mai mult! *Nu este corect. John nu a ştiut răspunsul, iar eu am ştiut. De ce să nu fi răspuns eu?*

A stat jos o vreme privind cum umbrele copacilor se alungesc. Un prihor a fâlfâit spre pământul din apropiere şi a început să ciugulească în ferigi, vânând viermi. A găsit unul şi, umflându-şi pieptul, a păşit țanțoş într-un cerc micuț, etalându-şi premiul. *Ca şi mine,* s-a gândit confuză. *M-am umflat în pene mândră de ceea ce am făcut.* Ştia că mândria era un păcat – fusese pedepsită aspru pentru asta adesea – cu toate acestea nu se putuse abține să simtă aşa cum simțise. *Sunt mai isteață decât John. De ce el să poată să învețe şi să studieze şi eu nu?*

Prihorul şi-a luat zborul. Ioana l-a privit transformându-se într-un fâlfâit de culoare îndepărtându-se printre copaci. A pipăit cu degetele medalia Sfintei Caterina care-i atârna în jurul gâtului şi s-a gândit la Matthew. El ar fi stat cu ea, ar fi discutat cu ea, i-ar fi explicat lucrurile în aşa fel încât să le înțeleagă. Îi era atât de dor de el.

Tu ți-ai ucis fratele, i-a spus Tata. Amintindu-şi, indispoziția i s-a ridicat în gâtlej. Şi totuşi spiritul ei se revolta. Era mândră, vrând mai mult decât ceea ce Dumnezeu plănuise pentru o femeie. Dar de ce să-l pedepsească Dumnezeu pe Matthew pentru păcatul ei? Nu avea sens.

Ce exista în ea şi nu o lăsa să renunțe la visele ei imposibile? Toată lumea îi spusese că dorința ei de a învăța era nefirească. Cu toate astea, era însetată după cunoaştere, dornică să exploreze lumea largă a ideilor şi oportunitățile care li se ofereau oamenilor pentru a învăța. Alte fete din sat nu manifestau un asemenea interes. Erau satisfăcute să asiste la slujbă fără să înțeleagă un singur cuvânt. Luau de bun tot ceea ce li se spunea şi nu cercetau mai departe. Visau la un soț bun, ceea ce însemna un bărbat care le va trata cu blândețe şi nu le va bate şi să aibă o bucată de pământ arabil; nu se gândeau vreodată să treacă dincolo de lumea lipsită de pericol şi familiară a satului. Ioanei i se păreau de neînțeles, la fel cum şi ea li se părea lor.

De ce sunt eu diferită? se întreba. *Ce e în neregulă cu mine?*

În spatele ei se auzeau urme de paşi şi o mână a atins-o pe umăr. Era John.

I s-a adresat îmbufnat:

— Tata m-a trimis. Vrea să te vadă.

Ioana l-a apucat de mână.

— Îmi pare rău.

— Nu ar fi trebuit să faci asta. Eşti fată.

Îi venea greu, însă îi datora o scuză pentru că l-a făcut de râs în fața oaspetelui lor.

— Am greşit. Iartă-mă.

El încerca să îşi păstreze mina de virtute rănită, însă nu a reuşit.

— Bine, te iert, s-a înmuiat băiatul. Cel puțin Tata nu mai este furios pe *mine.* Acum, ei bine, vino şi vezi singură.

A tras-o de pe pământul umed şi ajutat-o să se şteargă de frunzele de ferigă care se agățaseră de ea. Ținându-se de mână, s-au îndreptat înapoi spre casă.

La uşă, John a poftit-o pe Ioana să intre înaintea lui.

— Haide, pe tine vor să te vadă.

Vor? Ioana se întreba ce a vrut să spună, însă nu putea să întrebe, căci deja se afla în fața tatălui ei şi al lui Esculap, care aştepta în fața focului din cămin.

S-a apropiat şi stătea docilă în fața lor. Tatăl ei avea o privire specială pe chip, ca şi cum ar fi înghițit ceva acru. A mormăit şi a dat din cap către Esculap, care i-a făcut semn cu mâna. Luându-i mânuța în mâinile lui, Esculap a fixat-o cu o privire pătrunzătoare.

— Ştii latină?

— Da, domnule.

— Cum ai ajuns să-ți însuşeşti aceste cunoştințe?

— Am ascultat, domnule, ori de câte ori fratele meu îşi făcea lecțiile. îşi putea imagina reacția tatălui ei auzind această informație.

A plecat privirea în pământ.

— Ştiu că nu ar fi trebuit să fac asta.

Esculap a întrebat-o:

— Ce alte cunoştințe ai mai dobândit?

— Ştiu să citesc, domnule, şi să scriu puțin. Fratele meu, Matthew, m-a învățat când eram mică. Cu coada ochiului Ioana şi-a văzut tatăl începând să fiarbă de furie.

— Arată-mi. Esculap a deschis Biblia, a căutat un pasaj, apoi i-a întins cartea, marcând locul cu degetul. Era parabola bobului de muştar din Evanghelia Sfântului Luca. A început să citească, încurcându-se la început asupra unor cuvinte în latină, trecuse ceva vreme de când nu mai citise din Biblie:

— *Quomodo assimilabimus regnum Dei aut in qua parabola ponemus illud?* Ce este împărăția lui Dumnezeu? Şi cu ce se aseamănă ea?

A continuat fără ezitare până la sfârşit:

— Apoi el i-a spus: Este ca un bob de muştar pe care omul l-a luat şi l-a sădit în grădina lui şi a crescut şi a devenit un copac uriaş, iar păsările cerului şi-au găsit adăpost printre crengile lui.

A încetat să mai citească. În tăcerea care a urmat putea auzi fâsâitul delicat al brizei tomnatice trecând printre paiele de pe acoperiş.

Esculap a spus calm:

— Şi înțelegi sensul a ceea ce ai citit?

— Cred că da.

— Explică-mi acest text.

— Ne arată credința precum un bob de muştar. O sădeşti în inimă, aşa cum o sămânță este sădită în grădină. Dacă vei cultiva sămânța, aceasta va creşte într-un copac frumos. Dacă îți sporeşti credința, vei câştiga împărăția Cerurilor.

Esculap se trăgea de barbă. Nu dădea niciun semn că ar fi aprobat sau nu ceea ce fata spusese. Interpretase textul greşit?

— Sau... Fata avea o altă idee.

Sprâncenele lui Esculap s-au ridicat.

— Da.

— Ar putea să însemne că Biserica este ca o sămânță. Biserica a fost la început mică, a crescut în întuneric, îngrijită doar de Hristos şi de cei doisprezece Apostoli, însă

s-a transformat într-un copac uriaş, un copac care umbreşte întreaga omenire.

— Şi păsările care se cuibăresc printre crengile lui? a întrebat Esculap.

S-a gândit grabnic.

— Sunt credincioşii care-şi găsesc salvarea în Biserică aşa cum păsările îşi află protecţia în crengile copacului.

Expresia lui Esculap era indescifrabilă. Din nou se trăgea solemn de barbă. Ioana s-a hotărât să mai facă o încercare.

— De asemenea... Raţiona lent pe măsură ce vorbea. Sămânţa de muştar L-ar putea reprezenta pe Hristos. Hristos a fost ca o sămânţă când a fost îngropat în pământ şi ca un arbore când a înviat şi s-a ridicat la Ceruri.

Esculap s-a întors către preot.

— Aţi auzit?

Faţa preotului se schimonosise.

— E doar o fetiţă. Sunt sigur că nu e în stare să presupună...

— Sămânţa ca credinţă, ca Biserică, ca Hristos, a spus Esculap. *Allegoria, moralis, anagoge.* O triplă exegeză biblică clasică. Desigur, inocent exprimată, dar totuşi la fel de completă ca interpretare ca cea a însuşi marelui Grigorie. Şi asta fără nicio educaţie oficială! Uimitor! Copila demonstrează o inteligenţă fantastică. Îi voi fi dascăl.

Ioana era uluită. Visa? îi era teamă să îşi permită să creadă că acest fapt chiar se întâmpla de-adevăratelea.

— Bineînţeles, nu la schola, a continuat Esculap, căci acest lucru nu este permis. Voi aranja lucrurile în aşa fel încât să vin aici odată pe săptămână. Şi îi voi pune la dispoziţie cărţi pe care să le studieze între timp.

Preotul era nemulţumit. Nu acesta era rezultatul pe care şi-l închipuise el.

— Toate sunt foarte bune, a spus ţâfnos. Şi cu băiatul cum rămâne?

— Ah, băiatul? Mă tem că nu promite să ajungă un cărturar. Cu o pregătire suplimentară, s-ar putea să fie apt pentru un post de preot la țară. Legea cere ca aceştia să ştie doar să scrie şi să citească şi să cunoască forma corectă a jurământului solemn. Însă nu cred că va ajunge mai departe de atât. Schola nu este pentru el.

— Abia îmi vine să-mi cred urechilor! O vei lua sub oblăduirea ta pe fată să o dăscăleşti, dar nu şi pe băiat?

Esculap a ridicat din umeri.

— Unul are talent; celălalt nu. Nu există alt considerent.

— O femeie cărturar! Preotul era indignat. Ea să studieze textele sacre în timp ce fratele ei este ignorat? Nu voi permite aşa ceva. Ori îi înveți pe amândoi, ori pe niciunul.

Ioana şi-a ținut respirația. Bineînțeles că nu ajunsese atât de aproape doar ca să piardă această ocazie. A început să recite o rugăciune în gând, apoi s-a oprit. Poate că Dumnezeu nu va fi de acord. Şi-a băgat mâna pe sub tunică şi a apucat strâns medalionul Sfintei Caterina. Ea va înțelege. *Te rog,* se ruga în tăcere. *Ajută-mă să am parte de învățătură. Îți voi aduce o ofrandă delicată. Numai, te rog, ajută-mă.*

Esculap părea agasat.

— V-am spus că băiatul nu are nicio aptitudine pentru studiu. Ar fi o pierdere de timp să-l consiliez.

— Atunci ne-am înțeles, a răspuns preotul furios. Ioana privea, nevenindu-i să creadă, în timp ce acesta se ridicase din scaun.

— Un moment, a spus Esculap. Văd că sunteți hotărât în intenția dumneavoastră.

— Sunt.

— Foarte bine. Fata manifestă toate semnele unui intelect prodigios. Ar putea să realizeze multe cu o educație adecvată. Nu pot rata o asemenea ocazie. Din moment ce insistați, o să-i prepar pe amândoi.

Ioana a dat precipitat drumul respirației.

— Vă mulțumesc, a spus ea, în egală măsură, şi Sfintei Caterina şi lui Esculap.

Era singurul lucru pe care îl putea rosti ca să-şi mențină vocea regulată:

— Voi munci merituos.

Esculap a privit-o cu nişte ochi plini de o inteligență penetrantă. *Ca un foc interior,* şi-a zis Ioana. Un foc care îi va lumina săptămânile şi lunile ce vor urma.

— E drept, aşa vei face, i-a răspuns. Sub barba groasă şi albă prindea viață urma unui surâs. Oh, da, cu adevărat o vei face.

Capitolul 4

Roma

Interiorul arcuit din marmură al Palatului Lateran era delicios de răcoros după arşița usturătoare a străzilor romane. După ce uşile uriaşe din lemn ale reşedinței papale se închideau în urma lui, Anastasius a rămas în picioare clipind, orbit momentan de bezna din Patriarchium. Instinctiv, şi-a apucat tatăl de mână, apoi i-a dat drumul, amintindu-şi.

— Să stai drept şi să nu te agăți de tatăl tău, i-a spus mama lui în acea dimineață în timp ce se agita în jurul veşmintelor sale.

— Acum ai doisprezece ani; eşti destul de mare ca să înveți să te comporți ca un bărbat.

A tras cu fermitate de cingătoarea cu pietre prețioase, împingând-o la locul ei.

— Şi să-i priveşti cu interes pe cei care ți se adresează. Numele de familie vine pe primul plan; nu trebuie să pari indiferent.

Acum, amintindu-şi poveţele ei, Anastasius şi-a tras umerii spre spate şi şi-a ridicat fruntea sus. Era micuţ pentru vârsta lui, un permanent motiv de necaz pentru el, însă încerca totdeauna să se comporte aşa încât să pară pe cât de înalt putea. Ochii începuseră să i se adapteze cu lumina obscură şi privea curios în jur. Era prima lui vizită la Lateran, rezidenţa maiestuoasă a Papei, şi locul întregii puteri din Roma, iar Anastasius era impresionat. Interiorul era enorm, o structură vastă ce conţinea arhivele Bisericii şi Camera Comorilor, ca şi o puzderie de oratorii, triclinium[7]-uri şi capele, printre ele numărându-se şi slăvită capelă privată a Papilor, Sanctum Sanctorum. În faţa lui Anastasius, pe zidul Marelui Hol, atârna o *tabula mundi* uriaşă, o hartă de perete adnotată, ce descria lumea ca un disc plat înconjurat de oceane. Cele trei continente – Asia, Africa şi Europa – erau separate de trei ape uriaşe: Tanaisul[8] şi Nilul ca şi Mediterana. Chiar în centrul lumii se afla sfântul oraş al Ierusalimului, mărginit la est de paradisul terestru. Anastasius studia harta, atenţia lui fiind captată de spaţiile largi deschise, misterioase şi înspăimântătoare, de la extreme, unde lumea se prăbuşea în întuneric.

Un bărbat s-a apropiat, îmbrăcat în dalmatica albă din mătase a membrilor administraţiei papale.

— Îţi aduc salutările şi binecuvântările Sfântului Nostru Părinte, Papa Pascal, a spus el.

---

[7] Încăpere în care romanii luau cina şi în care se afla un triclinium – colţar aşezat în jurul a trei laturi ale mesei şi folosit de romani pentru a se sprijini în timpul meselor. (nota trad.)

[8] Tanais – denumirea străveche a fluviului Don din Rusia. Istoricul Strabo îl considera graniţa dintre Europa şi Asia. *(nota trad.)*

— Fie să trăiască o viață lungă, ca noi să prosperăm din călăuzirea sa binevoitoare, a răspuns tatăl lui Anastasius.

După ce formalitățile cerute s-au încheiat, cei doi bărbați s-au relaxat.

— Ei bine, Arsenius, ce e cu tine aici? a întrebat bărbatul. Presupun că ai venit să-l vezi pe Teodorus?

Tatăl lui Anastasius a dat din cap.

— Da. Ca să aranjez numirea nepotului meu Cosmas în calitate de *archarius*[9].

Coborându-şi vocea, a adăugat:

— Plata a fost făcută cu săptămâni în urmă. Nu îmi dau seama din ce motiv anunțul a fost amânat atât de mult timp.

— Teodorus a fost destul de ocupat în ultima vreme. Ştii că a avut loc disputa aceea neplăcută, privind posesiunea mănăstirii de la Farfa. Sfântul Părinte a fost foarte nemulțumit de decizia curții imperiale.

Apropiindu-se şi înclinându-se, a adăugat şoptind conspirativ:

— Şi chiar şi mai nemulțumit pentru că Teo a susținut cauza împăratului. Fii pregătit: chiar în acest moment Teo poate face prea puține pentru tine.

— M-am gândit la aşa ceva. Tatăl lui Anastasius a ridicat din umeri. Totuşi, Teo este în continuare *primicerius,* iar plata a fost făcută.

— Vom vedea.

Conversația s-a întrerupt abrupt, căci un al doilea bărbat, şi el înveşmântat în dalmatica albă, s-a apropiat de ei. Anastasius, stând aproape de tatăl său, a simțit cum acestuia îi înțepeneşte uşor spatele., Fie ca binecuvântările

---

9 Archarius – consilier imperial, responsabil cu recensământul din imperiu. *(nota trad.)*

Sfintelui Părinte să pogoare asupra ta, Sarpatus, a rostit tatăl lui.

— Şi asupra ta, dragul meu Arsenius, şi asupra voastră, i-a răspuns bărbatul. Gura lui era ciudat deformată.

— Ah, Lucian, a spus el, întorcându-se spre primul bărbat. Erai atât de cufundat în conversația ta cu Arsenius în momentul de față. Ai vreo veste interesantă? Mi-ar face mare plăcere să o aud.

A căscat plictisit şi teatral.

— Viața este atât de anostă aici de când a plecat împăratul.

— Nu, Sarpatus, bineînțeles că nu. Dacă aş avea vreo noutate, ți-aş spune-o, i-a replicat Lucian agitat.

Apoi i s-a adresat tatălui lui Anastasius:

— Ei bine, Arsenius, acum trebuie să plec. Am îndatoriri pe care trebuie să le duc la capăt. A făcut o plecăciune, s-a întors pe călcâie şi iute şi-a luat tălpăşița.

Sarpatus a dat din cap.

— Lucian e țâfnos în ultimul timp. Mă întreb de ce.

Îl privea critic pe tatăl lui Anastasius.

— Bine, bine, nu are nicio importanță. Văd că astăzi eşti însoțit.

— Da. Îmi dai voie să ți-l prezint pe fiul meu Anastasius? A venit aici ca să dea examenul în urma căruia în curând va deveni *lector.*

Tatăl lui Anastasius a adăugat emfatic:

— În special unchiul său, Teo, este mort după el; de aceea l-am adus cu mine la întâlnirea noastră.

Anastasius s-a înclinat.

— Fie să prosperați în Numele Lui, a spus el formal, aşa cum fusese învățat.

Bărbatul a zâmbit, amuzamentul contorsionându-i chiar şi mai mult colțurile buzelor.

— Măi, să fie! Latina vorbită de băiat este excelentă; te felicit, Arsenius. Se va dovedi a fi o valoare pentru tine, numai dacă, desigur, nu moşteneşte de la unchiul său lipsa deplorabilă de judecată a acestuia. A continuat, preîntâmpinând orice replică:

— Da, da, e un băiat grațios. Câți ani are? întrebarea fusese adresată tatălui lui Anastasius.

Anastasius a răspuns:

— Am împlinit doisprezece imediat după postul Crăciunului.

— Serios? Arăți mai tânăr. A mângâiat creştetului lui Anastasius.

În sinea lui, Anastasius nu-l putea suferi pe străin. Umflându-se în pene ca să pară cât mai înalt posibil, a spus:

— Şi cred că judecata unchiului meu nu poate fi atât de rea, altfel cum ar fi reuşit să ajungă primicerius?

Tatăl lui l-a strâns de braț pe Anastasius avertizându-l, însă privirea i se înmuiase, iar pe buze i se insinuase un zâmbet. Străinul l-a privit fix pe Anastasius, în ochii lui înregistrându-se ceva – surpriză? furie? Anastasius i-a susținut privirea. După o clipă îndelungată, bărbatul şi-a reorientat atenția spre tatăl lui Anastasius.

— Câtă loialitate față de familie! Ce înduioşător! Măi, măi, măi, să sperăm că raționamentul băiatului se va dovedi la fel de corect ca şi latina.

Un zgomot puternic le-a atras atenția către latura cea mai îndepărtată a holului când uşile grele erau deschise.

— Ah! Iată că vine şi primicerius acum. Nu vă voi mai deranja. Sarpatus s-a înclinat teatral şi s-a retras.

Peste adunare s-a aşternut liniştea în momentul în care Teodorus şi-a făcut apariția însoțit de ginerele său, Leon, recent avansat în poziția de nomenclator. S-a oprit exact în cadrul uşilor, ca să stea pe scurt de vorbă cu câțiva dintre

clericii şi patricienii care se opriseră în picioare în apropiere. În dalmatica sa din mătase rubinie şi cu cingulum[10] auriu, Teodorus era de departe cel mai elegant îmbrăcat din grup; iubea materialele fine şi dăduse dovadă de o oarece ostentaţie în veşmântul său, o trăsătură pe care Anastasius o iubea.

Isprăvind saluturile formale, Teodorus a aruncat o privire superficială prin hol. Dând cu ochii de Anastasius şi de tatăl lui, a zâmbit şi a traversat pardoseala către ei. Când a ajuns mai aproape, i-a făcut cu ochiul lui Anastasius, iar mâna dreaptă i s-a mişcat către faldurile dalmaticei. Anastasius a rânjit, căci ştia ce înseamnă asta. Teodorus, care iubea copiii, avea întotdeauna cu el daruri speciale pe care le împărţea. *Astăzi ce voi primi?* se întreba Anastasius, lăsându-i gura apă, în aşteptare. *O curmală durdulie, o prună dulce purpurie, chiar şi o bucăţică de marţipan, umplut cu migdale zaharate de pământ şi nuci?*

Atenţia lui Anastasius era atât de intens concentrată asupra pliului dalmaticei lui Teodorus încât la început nu i-a observat şi pe ceialalţi bărbaţi. Aceştia au sosit rapid – trei – din urmă; unul şi-a aşezat strâns mâna pe gura lui Teodorus, trăgându-l spre spate. Anastasius a crezut că era un fel de glumă. Zâmbind, s-a uitat la tatăl lui ca să primească o explicaţie; inima i-a sărit din piept când a văzut teama din ochii acestuia. S-a întors şi l-a zărit pe Teodorus care se lupta să scape. Teodorus era un bărbat solid, însă confruntarea era din nefericire inegală. Bărbaţii l-au înconjurat, ţintuindu-i braţele şi trăgându-l jos. Faţa dalmaticei rubinii a lui Teodorus fusese distrusă, mătasea fină atârnând în panglici sfâşiate, expunându-i petice din pielea-i albă. Unul dintre atacatori şi-a înfipt degetele în

---

[10] Cingulum – încingătoare decorată cu ornamente metalice, aparţinând iniţial militarilor romani. *(nota trad.)*

părul gros şi negru al lui Teodorus şi i-a tras cu forţa capul spre spate. Anastasius a zărit o licărire de oţel. Un ţipăt şi apoi faţa lui Teodorus părea să fi explodat într-o fântână de sânge. Anastasius s-a înfiorat când un jet delicat i-a lovit faţa. S-a şters, apoi se holba amorţit la mână. Era sânge. În partea opusă a încăperii cineva a ţipat; Anastasius l-a văzut pe Leon, ginerele lui Teodorus, dispărând după un furnicar de atacatori.

Bărbaţii i-au dat drumul lui Teodorus, iar acesta s-a prăbuşit înainte, căzând în genunchi. Apoi şi-a ridicat capul, iar Anastasius urla îngrozit. Faţa era înfiorătoare. Sângele picura din găurile negre şi goale unde cândva fuseseră ochii lui Teodorus, scurgându-i-se de pe bărbie pe umeri şi pe piept.

Anastasius şi-a îngropat faţa în toga tatălui său. Simţea mâinile mari ale părintelui său pe umeri şi i-a auzit vocea, puternică şi fermă:

— Nu, fiule, nu te poţi ascunde. Mâinile l-au împins înainte, îndepărtându-l, întorcându-l cu faţa spre scena sinistră din faţa lui.

— Priveşte, fi comanda vocea, şi ia aminte. Acesta este preţul pretins pentru lipsa de subtilitate şi prefăcătorie. Teodorus plăteşte acum pentru că şi-a manifestat atât de deschis loialitatea faţă de împărat.

Anastasius stătea în picioare precum o gardă în timp ce atacatorii îi duceau pe Teodorus şi pe Leon în mijlocului holului. De câteva ori s-au împiedicat şi aproape că s-au prăbuşit pe pardoseala alunecoasă din cauza sângelui. Teodorus striga ceva, însă cuvintele sale erau ininteligibile. Cu gura deschisă şi fremătândă chipul îi era chiar şi mai înspăimântător.

Bărbaţii i-au forţat pe Teodorus şi pe Leon să îngenuncheze şi le-au împins capetele înainte. Un bărbat a ridicat o sabie lungă deasupra gâtului lui Leon şi cu o

lovitură rapidă, l-a decapitat. Însă gâtul lui Teodorus era vânjos, iar el continua să se lupte; le-au trebuit trei sau patru lovituri de sabie ca să-i desprindă capul de trup.

Anastasius a observat, pentru prima oară, că atacatorii purtau crucile stacojii ale miliției papale.

— Tată! s-a scăpat copilul. Sunt gărzile! Gărzile miliției!

— Da. L-a tras pe Anastasius mai aproape.

Anastasius se lupta cu isteria ce punea stăpânire pe el.

— Dar de ce? De ce. Tată? De ce să facă asta?

— Li s-a ordonat.

— Li s-a ordonat? a întrebat Anastasius.

Încerca să digere această informație.

— Cine le-ar da un asemenea ordin?

— Cine? Ah, fiule, gândeşte-te.

Fața tatălui său era cadaverică, însă vocea îi era puternică când i-a răspuns:

— Trebuie să înveți să reflectezi, astfel nu vei ajunge niciodată să împărți o asemenea soartă. Gândeşte-te acum: cine deține puterea? Cine e capabil să dea un asemenea ordin?

Anastasius stătea mut în picioare, copleşit de enormitatea ideei care începuse să i se înfiripeze în minte.

— Da.

Acum mâinile tatălui său apăsau cu blândețe pe umerii lui Anastasius. — Cine altcineva decât Papa?

Capitolul 5

— Nu, nu, nu.

Vocea lui Esculap se afla la limita răbdării.

— Trebuie să scrii literele mai mici. Vezi cum îşi scrie sora ta lecțiile?

A bătut cu degetul în caietul Ioanei.

— Trebuie să înveți să acorzi un respect mai mare pergamentului, băiatule – se distruge o oaie întreagă ca să

obții doar o singură foaie. Dacă monahii din Andernach şi-ar fi împrăştiat cuvintele de-a lungul paginii în această manieră, turmele din Austrasia ar fi fost nimicite într-o lună de zile!

John i-a aruncat o privire plină de resentimente Ioanei.

— E prea greu, nu reuşesc.

Esculap a oftat.

— Foarte bine, apucă-te să exersezi pe tăbliță. Când vei dobândi un control mai bun, vei încerca din nou pe pergament.

Pe Ioana a întrebat-o:

— A terminat *De inventione?*

— Da, domnule, i-a răspuns Ioana.

— Numeşte cele cinci întrebări evidente folosite pentru a determina circumstanțele actelor umane.

Ioana era pregătită.

— *Quis, quid, quomodo, ubi, quando, cur?* Cine, ce, cum, unde, când, de ce?

— Bine. Acum identifică-mi *constitutiones* retorice.

— Cicero specifică patru *constitutiones* distincte: disputa pentru un fapt, disputa pentru definiție, disputa despre natura actului şi...

S-a auzit un zgomot înăbuşit, căci Gudrun a împins uşa şi a intrat, înconvoindu-se sub greutatea găleților grele din lemn, pline cu apă, pe care le căra, câte una în fiecare mână. Ioana s-a ridicat să o ajute, însă Esculap i-a pus o mână pe umăr, făcând-o să se aşeze din nou pe locul ei.

— Şi?

Ioana a ezitat, cu ochii țintă la mama ei.

— Copilă, continuă. Tonul lui Esculap indica faptul că nu tolera niciun fel de nesupunere.

Ioana s-a grăbit să răspundă.

— Disputa asupra jurisdicției sau procedurii.

Esculap a dat din cap satisfăcut.

— Oferă-mi o ilustrare a celui de-al treilea *status.* Scrie-l pe pergament şi asigură-te că se va merita să-l păstrăm.

Gudrun trebăluia de colo până colo, aprinzând focul, punând oala la fiert, aşezând masa şi pregătindu-se pentru prânz. Odată sau de două ori a privit înapoi peste umăr nemulţumită.

Ioana simţea cum vina o înjunghie, însă şi-a concentrat atenţia asupra lecţiilor sale. Timpul era preţios – Esculap venea doar o dată pe săptămână – iar studiile ei contau mai mult decât orice altceva pe lumea asta.

Însă îi venea greu să lucreze sub greutatea supărării mamei sale. În mod evident şi Esculap remarcase acest lucru, deşi el dădea vina pe faptul că lecţiile o ţineau departe pe Ioana de îndatoririle gospodăreşti. Ioana cunoştea adevăratul motiv. Studiile ei erau o trădare, o violare a lumii intime pe care ea o împărţise cu mama ei, o lume a zeilor saxoni şi a secretelor saxone. Învăţând latină şi studiind textele creştine, Ioana se alinia şi ea cu lucrurile pe care mama ei le detesta cel mai mult – cu Dumnezeul creştin care-i distrusese locuinţa lui Gudrun şi, mai mult, cu preotul, soţul ei.

Adevărul era că Ioana lucra mai mult cu textele precreştine, clasice. Esculap venera textele păgâne ale lui Cicero, Seneca, Lucan şi Ovidiu, privite ca anateme de către mulţi cărturari ai acelor zile. O învăţa pe Ioana să citească în greceşte folosind textele antice ale lui Menander şi Homer, a căror poezie preotul o vedea nu mai puţin decât blasfemie păgână. Învăţată de Esculap să aprecieze claritatea şi stilul, Ioana nu s-a gândit niciodată să pună sub semnul întrebării dacă poezia lui Homer era acceptabilă sau nu din punctul de vedere al doctrinei creştine; Dumnezeu se afla în ea, pentru că era frumoasă.

I-ar fi plăcut să-i explice asta mamei sale, însă ştia că nu ar fi schimbat nimic. Homer sau Bede, Cicero sau Sfântul

Augustin – pentru Gudrun erau toți o apă şi un pământ: nu erau saxoni; altceva nu mai conta.

Concentrarea Ioanei se risipise; a greşit şi a făcut o pată urâtă de cerneală pe pergament. A ridicat privirea ca să-l vadă pe Esculap cercetând-o cu ochi negri sfredelitori.

— Lasă, copilă. Vocea lui era neaşteptat de blândă; de obicei era aspru cu greşelile din neatenție. Nu contează, începi din nou de aici.

*

Sătenii din Ingelheim se adunaseră în jurul iazului din sat, sporovăind animați. O vrăjitoare va fi pusă la încercare astăzi, un eveniment care sigur va inspira groază, milă şi încântare – o întrerupere binevenită de la corvoada existenței lor zilnice.

— *Benedictus.* Preotul a început să binecuvânteze apa.

Hrotrud a încercat să fugă. Însă doi bărbați au pus mâna pe ea şi au târât-o înapoi, acolo unde preotul stătea în picioare, sprâncenele sale negre încruntându-se dezaprobator. Hrotrud blestema şi se lupta cu cei care o țineau captivă, smulgându-i mâinile şi legându-i-le împreună la spate cu fâşii din pânză, făcând-o să urle de durere.

— *Maleficia,* a murmurat cineva, aproape de locul unde Ioana şi Esculap se pierdeau în mulțimea de martori.

— Sfinte Barnabas, fereşte-ne de forțele malefice.

Esculap nu scotea un cuvânt, însă dădea din cap cu tristețe.

Sosise la Ingelheim în acea dimineață pentru lecția săptămânală, însă preotul a refuzat să-i lase pe copii să-şi primească învățătura, insistând ca aceştia să asiste mai întâi la procesul lui Hrotrud, fosta moaşă a satului.

— Căci veți învăța mai multe despre căile lui Dumnezeu observând acest sfânt proces decât din scrierile păgâne, le-a spus preotul, privind sugestiv la Esculap.

Ioanei nu-i plăcea să-şi amâne lecțiile, însă era curioasă să vadă procesul. Se întreba cum va fi; nu văzuse niciodată pe nimeni pus la încercare să-şi dovedească calitățile de vrăjitor. Totuşi îi părea rău că era Hrotrud. Femeia îi vorbise întotdeauna fără ascunzişuri, tratând-o cu blândețe şi fără să o ridiculizeze aşa cum făceau mulți dintre săteni. Gudrun i-a povestit Ioanei cum Hrotrud o asistase la naşterea ei – un chin de neimaginat, după spusele mamei ei, care-i adusese un renume moaşei pentru că în acea zi i-a salvat şi viața ei şi pe a Ioanei. În timp ce Ioana privea fix la gloata de săteni, i-a trecut prin cap că fără îndoială Hrotrud ajutase la naşterea aproape la toți cei strânşi acolo – cel puțin a celor care aveau şase primăveri sau mai mult. După felul cum se uitau ca proştii la ea nu aveai cum să-ți dai seama de asta. Devenise un om plictisitor pentru ei, un imbold al caritării lor creştine, din clipa în care durerile atroce i-au încârligat mâinile, distrugându-i posibilitatea de a mai fi utilă ca moaşă, trăise din pomana vecinilor ei, dar şi din puținul pe care îl putea câştiga din vânzarea plantelor medicinale şi poțiunilor pe care le născocea singură.

Calitățile ei se dovediseră a fi distrugătoare, căci abilitatea ei de a prepara leacuri pentru insomnie şi durerile de dinți, de stomac şi de cap li s-a părut sătenilor a fi nimic altceva decât pur şi simplu vrăjitorie.

Terminând de binecuvântat apa, preotul s-a întors către Hrotrud.

— Femeie! Cunoşti nelegiuirea pentru care eşti acuzată. Îți vei mărturisi acum, de bună voie, păcatele ca să te asiguri de salvarea sufletului tău nemuritor?

Hrotrud l-a privit gânditoare cu colțul ochilor.

— Dacă mărturisesc, îmi daţi drumul?

Preotul a scuturat din cap.

— În Sfânta Scriptură se interzice limpede: „Nu se va permite unei vrăjitori să trăiască.”

Şi a adăugat, cu autoritate:

— Exodul, capitolul douăzeci şi doi, versetul optsprezece. Dar vei muri de moarte sfântă şi grabnică şi prin ea vei câştiga incomensurabila recunoştinţă a Paradisului.

— Nu! a ripostat Hrotrud sfidătoare. Sunt creştină şi nu vrăjitoare, iar oricine altcineva afirmă diferit este un mincinos nebun!

— Vrăjitoare! Vei îndura focurile Iadului pentru eternitate! Poţi să negi dovezile care ţi se înfăţişează în faţa ochilor?

Din spatele ei preotul a tras o cingătoare din pânză roasă, schilodită de o serie de noduri grosolane. A vârât-o acuzator sub ochii lui Hrotrud, care a tresărit şi a făcut un pas înapoi.

— Vedeţi cum tremură? cineva a murmurat aproape de Ioana. Cu siguranţă este vinovată şi trebuie să fie arsă!

Oricine ar fi luat prin surprindere de o mişcare atât de bruscă, s-a gândit Ioana. *Cu siguranţa asta nu-i va proba vinovăţia.*

Preotul a ridicat cingătoarea deasupra capului ca mulţimea să o poată observa., Aceasta aparţine lui Arno, morarul. I-a dispărut acum două săptămâni. La foarte scurt timp după asta a căzut la pat, chinuit de o durere crâncenă de intestine.

Chipurile celor din gloată arătau solemne. Nu îl simpatizau în mod special pe Arno, căci îl suspectau în masă că îi înşela la cântar.

— Care este cel mai cutezător lucru din lume? începea o ghicitoare pe care adorau să o tot repete.

— Cămaşa lui Arno, căci înşfacă de gât câte un hoţ pe zi! Cu toate acestea, suferinţa morarului lor era de o îngrijorare serioasă pentru întreaga comunitate. Fără el, niciun bob din

grăunțele lor nu va putea fi transformat în făină, căci legea le interzicea sătenilor să-şi macine propria recoltă.

— Acum două zile – vocea preotului era neagră de învinuiri – această cingătoare a fost descoperită în pădurea de lângă coliba lui Hrotrud.

Din mulțime s-a ridicat un murmur copleşitor, întrerupt din când în când de strigăte răzlețe:

— Vrăjitoare! Vrăjitorie! Ardeți-o!

Preotul i s-a adresat lui Hrotrud:

— Tu ai furat cingătoarea şi ai înnodat-o ca să te ajute la incantațiile tale diavoleşti ce l-au adus pe Arno în pragul morții.

— Niciodată! a strigat Hrotrud indignată, luptându-se cu legăturile care o imobilizau. Nu am făcut un asemenea lucru! Nu am mai văzut cingătoarea până acum! Niciodată...

Nerăbdător, preotul le-a făcut semn bărbaților care o ridicară pe Hrotrud ca pe un sac de ovăz, balansând-o înainte şi înapoi de câteva ori, apoi dându-i drumul de la înălțimea ultimului dute-vino. Hroturd a țipat de frică şi furie în timp ce înota prin aer şi a căzut cu o bufnitură direct în mijlocul iazului.

Ioana şi Esculap erau înghiontiți de mulțimea care se forța să înainteze, încercând să vadă. Dacă Hrotrud se ridica la suprafața iazului şi plutea, însemna că apele binecuvântate ale preotului o respingeau; va fi demascată ca vrăjitoare şi va fi arsă pe rug. Dacă se scufunda, se va dovedi a fi inocentă şi va fi salvată.

Într-o tăcere tensionată, toate privirile rămăseseră ațintite pe suprafața heleşteului. Valuri mici se învârteau în cerc spre exteriorul punctului în care Hrotrud aterizase în apă; în rest luciul apei era nemişcat.

Preotul a mormăit şi le-a făcut semn bărbaților care au sărit imediat în apă şi s-au scufundat căutând-o pe Hrotrud.

— Este nevinovată de acuzațiile care i s-au adus, s-a pronunțat preotul. Domnul fie lăudat.

Era doar închipuirea Ioanei, sau părea cu adevărat dezamăgit?

Bărbații s-au tot scufundat şi au căutat fără niciun rezultat. În cele din urmă unul dintre ei a țâşnit la suprafață ținând-o pe Hrotrud. Aceasta zăcea inconştientă în brațele lui, cu fața umflată şi decolorată. A cărat-o până la malul iazului şi a lăsat-o jos. Nu s-a clintit. S-a aplecat asupra ei, ascultându-i inima.

După o clipă s-a ridicat.

— E moartă, a anunțat bărbatul.

Din mulțime s-a ridicat un murmur.

— Nefericit eveniment, a spus preotul. Însă a murit nevinovată de acuzația de vrăjitorie. Dumnezeu îşi cunoaşte căile; îi va recompensa sufletul şi îi va da odihnă.

Sătenii s-au împrăştiat, unii croindu-şi drum spre locul unde zăcea trupul lui Hrotrud, examinându-l curioşi, alții desprinzându-se în grupuri mici murmurând şi sporovăind cu voci joase.

Ioana şi Esculap s-au îndreptat în tăcere spre locuința parohială. Ioana fusese profund răvăşită de moartea lui Hrotrud. Îi era ruşine de emoția pe care o simțise anticipativ fiind martoră la judecată. Însă nu se aşteptase ca Hrotrud să moară. Cu siguranță Hrotrud nu fusese vrăjitoare; prin urmare, Ioana a crezut că Dumnezeu îi va dovedi inocența.

Iar El a făcut-o.

Dar apoi de ce a lăsat-o să moară?

*

Nu a vorbit despre asta decât mai târziu, după ce şi-a recapitulat lecțiile la casa parohială. A lăsat tocul jos în toiul scrisului şi a întrebat brusc:

— De ce ar face Dumnezeu asta?

— Poate că nu a făcut-o, i-a răspuns Esculap, luându-i spusele ca atare.

Ioana îl privea fix.

— Vreți să spuneți că un asemenea lucru s-ar fi putut întâmpla şi împotriva voinței Lui?

— Poate că nu. Însă greşeala zace în natura procesului mai degrabă decât în natura voinței lui Dumnezeu.

Ioana se gândea la asta.

— Tata ar spune că acesta este felul în care vrăjitoarele au fost probate de sute de ani.

— Absolut corect. Însă asta nu înseamnă că este şi just.

Ioana s-a uitat la Esculap.

— Care ar fi calea mai bună?

— Asta tu să mi-o spui.

Ioana a oftat. Esculap era atât de diferit de tatăl ei, chiar şi de Matthew. Refuza să-i dezvăluie adevăruri, insistând în schimb ca ea să mediteze asupra propriului ei răspuns. Ioana se trăgea uşurel de vârful nasului, cum o făcea adesea când se gândea la o problemă.

Desigur. A fost oarbă dacă nu şi-a dat seama din prima. Cicero şi *De inventione* – până acum fuseseră o simplă noțiune abstractă, un ornament retoric, un exercițiu pentru minte.

— Întrebările evidente, a spus Ioana. De ce nu s-au folosit de ele pentru a le aplica în acest caz?

— Explică, i-a răspuns Esculap.

— *Quid:* Există dovada cingătorii care este indisputabilă. Însă cu siguranță există un argument despre ceea ce înseamnă. *Quis:* Cine a făcut nodurile la cingătoare şi a aşezat-o în pădure? *Quomodo:* Cum a fost luată de la Arno? *Quando, Ubi:* Când şi de unde a fost luată? De fapt, a văzut-o cineva pe Hrotrud cu ea? *Cur:* De ce ar vrea Hroturd să-i facă rău lui Arno?

Ioana vorbea rapid entuziasmată de posibilitățile ideii.

— Martorii ar fi putut fi scoşi în faţă şi chestionaţi. Şi chiar şi Hrotrud şi Arno ar fi putut fi luaţi la întrebări. Răspunsurile lor ar fi putut să-i dovedească lui Hrotrud inocenţa. Şi, Ioana a concluzionat tristă, nu ar fi trebuit să moară ca să şi-o dovedească.

Se aflau pe un teren minat şi o ştiau. Stăteau fără să scoată un cuvânt. Ioana era copleşită de enormitatea conceptului care ţâşnise asupra ei: aplicarea logicii ca revelaţie divină, posibilitatea unei justiţii pământene în care ipotezele credinţei erau guvernate de investigaţiile raţionale, iar convingerea era susţinută de forţa raţiunii.

Esculap a spus:

— Probabil că ar fi înţelept din partea ta să nu aminteşti tatălui tău despre această conversaţie.

*

Sărbătoarea Sfântului Bertin tocmai trecuse, zilele deveneau mai scurte şi la fel, de nevoie, şi lecţiile copiilor. Soarele coborâse de pe cer când în cele din urmă Esculap s-a ridicat în picioare.

— Ajunge pentru astăzi, copii.

— Pot să plec acum? a întrebat John. Esculap i-a făcut semn cu mâna că e liber, iar acesta s-a desprins de pe scaun şi a zbughit-o pe uşă.

Ioana i-a zâmbit, mâhnită, lui Esculap. Aversiunea evidentă a lui John faţă de studiile lor o stânjenea. Esculap îşi pierdea adesea răbdarea, iar uneori era chiar dur cu John, însă fratele ei era un student mocăit şi ostil.

— Nu pot să fac! se jelea în momentul în care întâlnea vreo nouă dificultate.

Erau momente când Ioanei îi venea să-l scuture şi să ţipe:

— Încearcă! Încearcă! Cum ştii că nu poţi până când nu încerci?

Ulterior Ioana îşi reproşa asemenea gânduri. John nu avea ce să facă dacă era ticăit. Fără John în aceşti ultimi doi ani nu ar mai fi existat nicio lecție, iar viața fără ştiință ar fi devenit de neconceput.

Imediat ce John a dispărut, Esculap i-a spus serios:

— Vreau să-ți spun ceva. Am fost informat că schola nu mai are nevoie de serviciile mele. Un alt cărturar, un franc, a cerut să fie angajat în postul de maestru, iar episcopul îl consideră mai potrivit pentru această poziție decât pe mine.

Ioanei nu-i venea să creadă.

— Cum se poate? Cine este acest bărbat? Este imposibil ca el să ştie atât de multe ca tine!

Esculap a zâmbit.

— Această declarație îmi arată loialitatea ta, dacă nu cumva înțelepciunea. L-am întâlnit pe acel bărbat; este un cărturar excelent ale cărui interese sunt mai potrivite decât ale mele pentru a preda la schola.

Văzând că Ioana nu-l crede, a adăugat:

— Există un loc pentru genul de cunoştințe pe care tu şi cu mine le-am urmat împreună, Ioana, şi acesta nu se află între zidurile unei catedrale. Adu-ți aminte ceea ce-ți spun şi fii prudentă: unele idei sunt periculoase.

— Înțeleg, i-a răspuns Ioana, cu toate că nu pricepea în totalitate. Dar, e veți face acum? Cum veți trăi?

— Am un prieten la Atena, un compatriot care are succes ca negustor. Vrea să le fiu preceptor copiilor lui.

— Plecați? Ioanei nu-i venea să creadă ce-i spunea.

— O duce înfloritor; oferta lui este generoasă. Nu am altă soluție decât să o accept.

— Vreți să spuneți să plecați la Atena? Era atât de departe. Când veți pleca?

— Peste o lună de zile. Aş fi plecat până acum de nu ar fi fost plăcerea pe care am avut-o de a lucra împreună cu tine.

— Dar mintea Ioanei gonea, încercând să se gândească la ceva, orice, ca să prevină ca acest fapt groaznic să se întâmple.

— Aţi putea locui aici, cu noi. Aţi putea fi preceptorul nostru, al lui John şi al meu, şi am putea să facem lecţii în fiecare zi!

— Este imposibil, draga mea. Tatăl tău abia dispune de mijloace ca să-şi întreţină familia pentru o iarnă ca asta. Nu există loc în casa ta ori la masa ta pentru un străin. În plus, trebuie să plec acolo unde pot să-mi continui propriile-mi lucrări. Biblioteca catedralei nu mi-o va mai permite.

— Nu plecaţi.

Supărarea se ridica din ea ca o substanţă palpabilă, formându-i un nod dur la baza gâtlejului.

— Vă rog, nu plecaţi.

— Draga mea copilă, trebuie să plec. Deşi, sincer, mi-aş fi dorit să rămân.

Mângâia cu dragoste părul alb-auriu al Ioanei.

— Am învăţat multe predându-ţi; nu mă aştept să am încă odată un elev atât de capabil ca tine. Ai o inteligenţă rară; e dată de Dumnezeu, iar tu nu trebuie să o negi, a clipit cu subînţeles la ea, orice te-ar costa.

Ioana se temea să vorbească, căci vocea i-ar fi trădat emoţiile.

Esculap i-a luat mâna într-a lui.

— Nu trebuie să-ţi faci griji. Vei putea să-ţi continui. Studiile. Voi aranja acest lucru. Nu ştiu exact unde, cum nu ştiu încă nici cum, însă o voi face. Intelectul tău este mult prea promiţător ca să-l lăsăm necultivat. Vei găsi seminţele cu care să-l plantezi, îţi promit.

I-a strâns mâna cu putere.

— Ai încredere în mine.

După ce bărbatul a plecat, Ioana nu s-a mişcat de la micuţul ei pupitru. A stat singură în întunericul care se

lăsa, până când mama ei s-a întors cărând butuci pentru foc.

— Ah, deci ai terminat? a spus Gudrun. Bun! Acum vino şi ajută-mă să aprind focul.

*

Esculap a venit să o vadă în ziua în care a plecat, îmbrăcat în mantia lui de călătorie lungă şi albastră. În mâini ducea un pachețel înfăşurat în cârpă.

— Pentru tine. I-a aşezat pachețelul în palme.

Ioana a desfăcut fâşiile de pânză, apoi i s-a tăiat respirația văzând ce ascundeau. Era o carte, legată după obiceiul european cu coperțile din lemn îmbrăcate în piele.

— Este a mea, i-a spus Esculap. Eu am făcut-o acum câțiva ani. Este o ediție din Homer – în prima parte a cărții e textul original în greacă, iar la spate o traducere în latină. Te va ajuta să-ți păstrezi proaspete cunoştințele despre limbă până în momentul când vei putea să-ți reiei studiile.

Ioana era mută. O carte a ei! De un asemenea privilegiu se bucurau doar călugării şi cărturarii de cel mai înalt rang. A deschis-o, privind fiecare rând cu scrisul îngrijit cu litere unciale al lui Esculap, umplând paginile cu vorbe de o frumusețe inexprimabilă. Esculap o privea cu ochii plini de o tristețe tandră.

— Să nu uiți, Ioana. Să nu uiți vreodată.

Şi-a deschis brațele către ea. Fata s-a apropiat de el şi s-au îmbrățişat pentru prima oară. Vreme îndelungată s-au agățat unul de altul, silueta înaltă şi cuprinzătoare a lui Esculap legănând-o pe cea micuță a Ioanei. Când în cele din urmă s-au despărțit, mantia lui albastră era udă de lacrimile Ioanei.

Nu l-a privit îndepărtându-se. A rămas înăuntru unde o lăsase, agățându-se de carte, apucând-o atât de strâns încât mâinile o dureau.

*

Ioana ştia că tatăl ei nu îi va permite să păstreze cartea. Nu a fost niciodată de acord cu studiile ei, iar acum, că Esculap plecase, nu mai exista nimeni care să-l oprească saşi impună voința. Aşa că a ascuns cartea, reîmpachetând-o cu grijă m pânza ei şi îngropând-o sub stratul gros de paie de pe partea ei de pat.

Ardea de nerăbdare să o citească, să vadă cuvintele, să audă încă odată în mintea ei frumusețea voioasă a poeziei, însă era prea periculos; de obicei cineva se afla ori în, ori pe lângă casă şi se temea să nu fie descoperită. Singurul ei prilej era noaptea. După ce toată lumea adormea, ar putea să citească fără să rişte ca va fi subit întreruptă. Însă avea nevoie de o luminiță – o lumânare, sau cel puțin nişte ulei. Familia consuma doar două duzini de lumânări pe an – preotul se împotrivea să le ia din sanctuar – şi erau conservate cu mare grijă; nu putea să sustragă una fără să fie depistată. Însă magazia bisericii depozita un stoc uriaş de ceară – coloniei din Ingelheim i se cerea să aprovizioneze sanctuarul cu 45 de kilograme pe an. Dacă ar putea să facă rost de nişte ceară, şi-ar confecționa singură o lumânare.

Nu i-a fost uşor, însă până la urmă a reuşit să şterpelească suficientă ceară cât să-şi facă o lumânărică, folosindu-se de o bucățică de sfoară din pânză pentru fitil. Fiind o improvizație, flacăra abia dacă pâlpâia, însă era suficientă cât să lumineze pentru studiu.

În prima noapte a fost precaută. A aşteptat mult timp după ce părinții ei s-au retras în pat ori dincolo de paravan şi a auzit sforăitul preotului înainte de a îndrăzni să se mişte. Până l-a urmă s-a strecurat jos din pat, tăcută şi vigilentă ca un cerb, atentă să nu-l deranjeze pe John care dormea lângă ea. Acesta dormea buştean, cu capul îngropat sub aşternuturi. Uşurel Ioana a tras cartea din ascunzătoarea făcută în paie şi a dus-o până la pupitrul micuț din lemn de

pin din colțul îndepărtat al încăperii. S-a dus cu lumânarea la cămin şi a aprins-o de la tăciunii lucitori.

Întorcându-se la pupitru, a apropiat lumânarea de carte. Lumina era slabă şi instabilă, însă cu eforturi a reuşit să distingă rândurile de cerneală de culoare albastru închis. Literele îngrijite dansau în lumina pâlpâitoare, făcându-i cu ochiul, invitând-o. Ioana a făcut o pauză scurtă, savurând momentul. Apoi a întors pagina şi a început să citească.

*

Zilele călduțe şi nopțile lungi de Windumemanoth, luna recoltei de struguri, au trecut grabnic. Sălbaticele vânturi *nordstroni* sosiseră mai devreme decât normal, suflând din nord-est în rafale puternice, de-ți înghețau oasele. Încă odată fereastra *grubenhausului* fusese astupată, însă vântul glacial pătrundea prin orice crăpătură; ca să păstreze locuința caldă, trebuia să lase focul din cămin să ardă toată ziua, umplând încăperea cu fum şi funingine.

În fiecare noapte, după ce familia ei adormea, Ioana se ridica din pat şi studia ore întregi în întuneric. Lumânarea se epuizase şi era forțată să aştepte nerăbdătoare până când a mai şterpelit nişte ceară din magazia bisericii. Când în cele din urmă a putut să se apuce de treabă, şi-a dat drumul fără să-şi precupețească forțele. A terminat cartea, apoi a luat-o de la capăt, de data asta studiind formele verbale complicate şi copiindu-le sârguincioasă pe tăbliță până când le ştia pe de rost. Ochii i se înroşiseră, iar capul o durea, căci se încordase să lucreze în lumina slabă, însă nu i-a trecut nicicând prin gând să se oprească. Era fericită.

Sărbătoarea Sfântului Columban a sosit şi a trecut şi tot nu s-a auzit nimic, niciun cuvânt, nicio veste, despre aranjamentele unui preceptor oficial. Totuşi Ioana avea încredere în promisiunea lui Esculap. Atâta timp cât avea cartea lui, nu avea niciun motiv de disperare. Continua să

învețe şi să facă progrese. Sigur, mai mult ca sigur, se va întâmpla ceva cât de curând. Un preceptor va sosi în sat, întrebând de numele ei, ori va fi convocată de episcop şi i se va spune că a fost acceptată într-o schola.

În fiecare noapte Ioana îşi începea studiul un piculeț mai devreme. Uneori nici măcar nu mai aştepta să audă sforăitul tatălui ei. Când a vărsat câțiva stropi de ceară fierbinte pe pupitru, nici măcar nu a băgat de seamă.

Într-o noapte lucra la o problemă interesantă şi deosebit de dificilă de sintaxă. Nerăbdătoare să înceapă, s-a aşezat în fața pupitrului, la scurt timp după ce părinții ei s-au retras. Lucra doar de câteva minute când a auzit un zgomot înăbuşit venind din spatele paravanului.

A suflat în flacăra lumânării şi a împietrit în întuneric, ascultând, simțind buşiturile pulsului în gâtlej.

Au trecut câteva momente. Nu s-a mai auzit niciun alt zgomot. Probabil că a fost doar imaginația ei. Uşurarea a inundat-o ca un curent călduț. Cu toate acestea, după ce a trecut o perioadă lungă de timp, s-a ridicat de la pupitru, s-a îndreptat spre cămin ca să reaprindă fitilul şi s-a întors din nou la pupitru cu luminița scânteietoare. Flăcăruia pâlpâia strălucitor, creând un cerc mic de lumină în jurul mesei de lucru. La marginea cercului, unde lumina se întâlnea cu umbra, stăteau o pereche de picioare.

Picioarele tatălui ei.

Preotul a păşit ieşind din întuneric. Instinctiv, Ioana s-a mişcat ca să ascundă cartea de el, însă era prea târziu.

Fața lui, luminată de jos în sus de flacăra nesigură, era înfiorătoare, terifiantă.

— Ce ticăloşie mai e şi asta?

Vocea Ioanei era o şoaptă.

— O carte.

— O carte! Privea fix ca şi cum abia i-ar fi venit să-şi creadă ochilor mărturia ce stătea în faţa lui. Cum ai ajuns în posesia ei? Ce faci cu ea?

— O citesc. Este...este a mea, mi-a fost dăruită de către Esculap. Este a mea.

Forţa cu care tatăl ei a izbit-o a luat-o prin surprindere, trântind-o de pe scăunel. Zăcea întinsă pe jos ca o movilită, suprafaţa de pământ lipindu-i-se rece de piept.

— A ta! Copil obraznic! Eu sunt stăpânul în casa asta!

Ioana s-a ridicat într-un cot şi privea neajutorată cum tatăl ei s-a aplecat asupra cărţii, privind pe furiş să priceapă cuvintele în lumina capricioasă. După câteva clipe a sărit în sus, făcând semnul crucii în aer, deasupra pupitrului.

— Isuse Hristoase, apără-ne. Fără să-şi ia ochii de pe carte, i-a făcut semn Ioanei. Vino aici.

Ioana s-a ridicat de pe podea. Era ameţită, iar într-o ureche îi răsuna un bâzâit dureros. S-a apropiat încetişor de tatăl ei.

— Aceasta nu este limba Sfintei Biserici Mame.

A arătat cu degetul spre pagina deschisă în faţa lui.

— Care este sensul acestor semne? Răspunde-mi sincer, copilă, dacă ţii la sufletul tău nemuritor!

— Este poezie, Tată. în ciuda fricii ei, Ioana a simţit un val de mândrie faţă de cunoaşterea ei. Nu a îndrăznit să adauge că autorul era Homer, pe care tatăl ei îl privea ca pe un necredincios ateu. Preotul nu ştia nici pic de greacă. Dacă nu s-ar fi uitat la traducerea latină de la spate, poate că nu şi-ar fi dat seama ce făcuse fiica lui.

Preotul şi-a aşezat ambele mâini pe capul Ioanei, degetele lui late de ţăran cuprinzându-i capul chiar până deasupra sprâncenelor.

— *Exorcizo te, immundissime spiritus, omnis incursio adversarii, omne phantasma...* Mâinile lui strângeau cu atâta forţă încât Ioana ţipa de durere şi teamă.

Gudrun a apărut în cadrul uşii.

— Pe tot ce e sfânt, Bărbate, ce s-a întâmplat? Ai grijă la copilă!

— Taci! a zbierat preotul. Copilul este posedat! Demonul ei trebuie exorcizat. Presiunea mâinilor sale a crescut până când Ioana a crezut că ochii or să-i sară din cap.

Gudrun l-a apucat de braţ.

— Opreşte-te! E doar un copil! Bărbate, opreşte-te! În nebunia ta o vei omorî!

Presiunea chinuitoare a cedat abrupt când preotul a slăbit-o din strânsoare. S-a răsucit pe loc şi dintr-o singură lovitură a azvârlit-o pe Gudrun în cealaltă parte a încăperii.

— Dispari! a mugit el. Nu e vreme pentru slăbiciuni de femeie! Am găsit-o pe fată practicând magia în noapte! Cu cartea unei vrăjitoare! Este posedată!

— Nu, Tată, nu! ţipa strident Ioana. Nu este vrăjitorie! Este poezie! Poezie scrisă în limba greacă, asta-i tot! îţi jur! A pus mâna pe ea, însă fetiţa i s-a strecurat printre degete şi se învârtea în jurul lui. Bărbatul s-a răsucit şi a înaintat spre ea, cu ochii negri şi ameninţători.

Voia să o omoare.

— Tată! Uită-te la spate! La coada cărţii! E scrisă în latină! Vei vedea! Este în latină!

Preotul a ezitat. Gudrun i-a adus cartea. Nu s-a uitat la ea. O privea fix pe Ioana, meditând.

— Te rog, Tată. Numai uită-te la spatele cărţii. Poţi să citeşti şi singur. Nu e vrăjitorie!

A luat cartea de la Gudrun. Ea a alergat să-i aducă lumânarea şi i-o ţinea aproape de pagină ca să poată vedea. S-a înclinat să examineze cartea, cu sprâncenele negre şi groase încruntate de concentrare.

Ioana nu se putea abţine să nu vorbească:

— Studiam. Citesc noaptea ca să nu afle nimeni. Ştiam că tu nu vei fi de acord.

Ar fi spus orice, ar fi mărturisit orice ca să-l facă să o creadă.

— Este Homer. Cartea *Iliadei.* Poemul lui Homer. Nu e vrăjitorie, Tată. începuse să plângă cu sughițuri. Nu e vrăjitorie.

Preotul nu-i dădea nicio atenție. Citea concentrat, apropiindu-şi ochii de carte, gura-i rostind în tăcere cuvintele. După o vreme a ridicat privirea.

— Domnul fie lăudat. Nu e vrăjitorie. Însă este opera unui necredincios nelegiuit şi prin urmare o ofensă împotriva lui Dumnezeu.

S-a întors către Gudrun.

— Aţâţă focul. Această mârşăvie trebuie distrusă.

Ioana a icnit. Să-i ardă cartea! Frumoasa carte a lui Esculap pe care acesta i-o dăduse în grijă!

— Tată, cartea este valoroasă! Valorează bani; am putea scoate bani buni pe ea sau, mintea îi alerga alert, ai putea să i-o prezinți episcopului ca un dar pentru biblioteca catedralei.

— Copil mârşav, eşti atât de cufundat în păcat încât este de mirare că nu te-ai înecat în el. Nu este potrivită ca dar nici pentru episcop, nici pentru un alt suflet cu frică de Dumnezeu.

Gudrun s-a dus în colțul în care lemnele de foc erau aşezate grămadă şi a ales câțiva buşteni mici. Ioana privea înmărmurită. Trebuia să găsească o cale să preîntâmpine acest eveniment. Dacă nu ar mai durea-o capul, ar putea să gândească.

Gudrun a zgândărit tăciunii, preparând căminul pentru lemnul proaspăt.

— Aşteaptă un moment.

Pe neaşteptate, preotul i s-a adresat lui Gudrun.

— Lasă focul. A răsfoit apreciativ paginile cărții. E drept că pergamentul este valoros şi s-ar putea să fie folosit cum se

cuvine. A aşezat cartea pe pupitru şi s-a făcut nevăzut în încăperea alăturată.

Ce voia să spună? Ioana îşi privea mama care a ridicat din umeri uluită. Exact în stânga ei, John se ridicase în şezut în pat. Trezit de zgomot, o privea fix pe Ioana cu ochii mari şi rotunzi.

Preotul s-a întors, ducând cu el ceva lung şi strălucitor. Era pumnalul lui de vânătoare cu mânerul din os. Ca întotdeauna, la vederea acestuia Ioana era copleşită de un sentiment puternic şi tulburător de groază. Scenariul estompat al amintirii uitate îi hărţuia limitele sensibilităţii sale. Apoi, însă, amintirea a dispărut înainte de a-şi fi dat seama ce înseamnă.

Tatăl ei se aşezase la pupitru. Înclinând pumnalul într-un unghi oblic, aşa încât lama ascuţită să se lipească de pagină, a zgâriat hârtia pergamentului. Una dintre literele de pe pagină a dispărut. A mormăit satisfăcut.

— Merge. Am văzut odată la mănăstirea din Corbie. Lasă paginile curate, aşa încât să poată fi folosite din nou.

Acum a făcut semn poruncitor spre Ioana.

— Tu vei face asta. Aceasta va fi pedeapsa ei. Mâna ei va fi cea care va distruge cartea, făcând să dispară cunoaşterea interzisă şi odată cu ea toate speranţele ei.

Ochii tatălui ei sclipeau într-o aşteptare rău voitoare.

Inexpresivă, a apucat pumnalul şi s-a aşezat la pupitru. O clipă îndelungată s-a holbat la pagină. Apoi, ţinând pumnalul aşa cum l-a văzut pe tatăl ei, a mişcat lama uşurel peste suprafaţa paginii.

Nu s-a întâmplat nimic.

— Nu merge. Arăta neajutorată.

— Uite aşa. Preotul şi-a aşezat mâna peste ale ei, apăsând cu o mişcare laterală a lamei.

O altă literă dispăruse.

— Încearcă încă odată.

S-a gândit la Esculap, la orele lungi de muncă ca să scrie această carte, la credința pe care i-o arătase când i-a încredințat-o. Pagina s-a estompat, căci lacrimile îi jucau în ochi.

— Te rog. Nu mă pune să fac asta. Te rog, Tată.

— Fiică, l-ai ofensat pe Dumnezeu cu nesupunerea ta. Drept pedeapsă, vei munci zi şi noapte până când paginile vor fi curățate în totalitate de conținutul lor păgân. Nu vei mânca nimic în afară de pâine goală şi nu vei bea decât apă până când sarcina va fi îndeplinită. Mă voi ruga la Dumnezeu să aibă milă de tine pentru amarnicul tău păcat.

I-a arătat cu degetul spre carte.

— Dă-i drumul.

Ioana a aşezat pumnalul pe pagină şi a zgâriat aşa cum îi arătase tatăl ei. Una dintre litere s-a cojit, a pălit şi apoi a dispărut. A mutat pumnalul; o altă literă a fost ştearsă. Apoi încă una. Şi încă una. În curând a dispărut un cuvânt întreg, rămânând doar suprafața aspră şi răzuită a pergamentului.

A mutat pumnalul ca să înceapă să şteargă alt cuvânt. *Aletheia*. Adevăr. Ioana s-a oprit aşezând calmă mâna peste cuvânt.

— Continuă. Vocea tatălui ei era neînduplecată, poruncitoare.

Adevăr. Rândurile rotunjite ale caracterelor unciale ieşeau obraznice în evidență pe pergamentul palid.

Înăuntrul ei s-a ridicat un refuz feroce. Toată frica şi nefericirea nopții şi-au croit drum în fața unei convingeri zdrobitoare: *Nu trebuie să se întâmple aşa ceva!*

A lăsat jos pumnalul. Încetişor a ridicat privirea ca să întâlnească ochii tatălui său. Ceea ce a văzut în ei au făcut-o să-şi tragă adânc respirația.

— Pune mâna pe pumnal. Amenințarea din vocea lui era inconfundabilă.

Ioana a încercat să vorbească, însă gâtlejul i s-a contractat, iar cuvintele nu-i veneau. A dat din cap că nu.

— Fiică a Evei, te voi învăța să te temi de torturile Iadului. Adu-mi nuiaua.

Ioana s-a dus la colțul casei şi a scos beţigaşul lung şi negru pe care tatăl ei îl folosea în asemenea ocazii.

— Pregăteşte-te, i-a spus preotul.

A îngenunchiat pe pământ în fața căminului. Încetişor, căci mâinile îi tremurau, şi-a descheiat mantaua din lână gri şi şi-a scos tunica din pânză, dând la iveală carnea goală a spinării.

— Începi *paternoster*. Vocea tatălui ei era ca o bubuială liniştită în spatele ei.

— Tatăl nostru care eşti în Ceruri...

Prima lovitură a izbit-o din plin între umeri, pătrunzându-i în piele şi trimițându-i o dureroasă împunsătură ascuțită din gât şi până în țeastă.

— Sfințească-se numele Tău...

Cea de-a doua lovitură a fost şi mai dură. Ioana şi-a muşcat brațele ca să nu plângă. Mai fusese bătută şi înainte, însă niciodată aşa, nicicând cu o asemenea forță neîndurătoare, implacabilă.

— Vie Împărăția Ta...

Cea de-a treia lovitură a muşcat adânc în carnea ei sfâşiată, făcând-o să sângereze. Umezeala călduță i se scurgea de o parte şi alta a spinării.

— Facă-se voia Ta...

Capul Ioanei a zvâcnit în sus de şocul celei de-a patra lovituri. Şi-a văzut fratele privind-o încordat din pat. Pe fața lui se citea o expresie indescifrabilă. Era frică? Curiozitate? Milă?

— Precum în Cer aşa şi pe pământ...

Nuiaua a căzut din nou. Într-o fracțiune de secundă şi-a închis ochii de durere şi a recunoscut privirea din ochii fratelui ei. Jubila.

— Pâinea noastră cea de toate zilele...

Lovitura nuielii cădea dură. A câta era asta? Simțurile Ioanei o luaseră razna. Niciodată nu îndurase mai mult de cinci lovituri.

Pleosc. Vag, a auzit pe cineva țipând.

— Dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă... iartă...

Gura i se mişca însă nu mai putea să rostească cuvintele.

Pleosc.

Cu ultimele forțe ale rațiunii, Ioana a priceput brusc. De data asta nu se va mai termina. De data asta tatăl ei nu se va mai opri. De data asta va continua până o va omorî.

Pleosc.

Zumzetul din urechile ei se amplifica într-un crescendo asurzitor. Apoi nu a mai fost nimic altceva decât tăcere şi beznă binecuvântată.

Capitolul 6

Zile întregi satul vuia despre vestea bătăii Ioanei. Se spunea că preotul îşi biciuise fiica până la un pas de moarte şi chiar ar fi ucis-o, dacă țipetele soției sale nu ar fi atras atenția unor săteni. A trebuit ca trei bărbați puternici să-l târască îndepărtându-l de lângă copilă.

Însă nu sălbăticia cu care fusese bătută fata îi determinase pe oameni să vorbească. Asemenea lucruri erau destul de obişnuite. Oare fierarul nu-şi trântise nevasta la pământ şi o izbise cu pumnii în față până când i-a rupt oasele, pentru că se săturase de cicălelile ei? Biata creatură a fost desfigurată pe viață, însă nu avea ce să facă. Bărbatul era stăpân în propria lui casă şi nimeni nu punea la îndoială asta. Singura lege care îi guverna dreptul absolut de a împărți pedeapsa aşa după cum considera era cea care limita

mărimea ciomagului pe care îl folosea. În orice caz, preotul nu folosise un ciomag.

Ceea ce era cu adevărat interesant pentru săteni era faptul că preotul nu-şi mai pierduse stăpânirea de sine până atunci. Asemenea emoţii violente erau inexplicabile, ne mai văzute la un om al lui Dumnezeu, prin urmare, fireşte toată lumea era încântată să vorbească despre asta. De când îşi adusese în pat femeia saxonă nu mai bârfiseră atât de mult. Şuşoteau în grupuleţe, întrerupându-se brusc când preotul trecea pe lângă ei.

Ioana nu ştia nimic despre asta. O zi întreagă, după ce a fost bătută, preotul a interzis tuturor să se apropie de ea. Toată noaptea şi în ziua următoare Ioana a zăcut inconştientă pe pardoseala locuinţei. Praful de pe pardoseala din pământ lipit i s-a prins în carnea sfâşiată. Când i s-a permis lui Gudrun să o îngrijească, rănile i se agravaseră şi o febră periculoasă se instalase.

Gudrun a dădăcit-o cu solicitudine. I-a curăţat rănile Ioanei cu apă proaspătă şi i le-a scăldat cu vin tare. Apoi, lucrând cu o blândeţe supremă ca să evite să-i distrugă şi mai mult carnea crudă, i-a aplicat o pastă răcoritoare din frunze de dud.

E numai vina grecului, gândea Gudrun cu amărăciune, în timp ce prepara o băutură fierbinte din lapte şi o hrănea pe Ioana, ridicându-i capul şi strecurându-i câteva picături de lichid printre buze. *Să-i dea copilului o carte* şi *să-i umple capul cu idei inutile.* Era fată, prin urmare nu avea niciun sens să studieze. Acest copil era sortit să fie cu ea;, să împartă secretele tăinuite şi limba poporului ei; să fie mângâierea şi balsamul bătrâneţii ei. *Blestemată să fie ora când grecul a pus piciorul în casa asta. Fie ca mânia tuturor zeilor să cadă asupra lui.*

Cu toate acestea, mândria lui Gudrun fusese stârnită de vitejia copilei. Ioana îşi sfidase tatăl cu forţa feroce şi eroică

a strămoşilor ei saxoni. Cândva şi Gudrun fusese puternică şi curajoasă. Însă anii lungi de umilinţe şi exil într-o ţară străină i-au secat treptat voinţa de a mai lupta.

Cel puţin, se gândea femeia, *sângele meu îi curge prin vene. Curajul poporului meu aleargă cu tărie prin venele fiicei mele.*

S-a oprit să o mângâie pe Ioana pe gât, ajutând-o să înghită băutura tămăduitoare.

Fă-te bine, puiule; fă-te bine şi întoarce-te la mine.

*

Dis de dimineaţă, în cea de-a noua zi, febra îi scăzuse. Ioana s-a trezit şi a dat cu ochii de Gudrun aplecată deasupra ei.

— Mama? Vocea îi răsuna răguşită şi necunoscută în urechi.

Mama i-a zâmbit.

— În cele din urmă te-ai întors la mine, micuţo. O vreme m-am temut că te-am pierdut.

Ioana a încercat să se ridice singură, însă a căzut grea pe spate pe salteaua de paie. Durerea a săgetat-o, amintindu-şi.

— Cartea?

Faţa lui Gudrun s-a înăsprit.

— Tatăl tău a răzuit paginile şi l-a pus pe fratele tău să copieze în ea nişte prostii.

Deci nu mai era.

Ioana se simţea nespus de epuizată. Era bolnavă, voia să doarmă.

Gudrun ţinea o strachină din lemn cu un lichid aburind.

— Acum trebuie să mănânci ca să-ţi recapeţi forţele. Vezi, ţi-am făcut nişte supă.

— Nu, Ioana a dat slăbită din cap. Nu vreau.

Nu voia să-şi recapete puterile. Voia să moară. Pentru ce să mai trăiască? Nu o să scape niciodată de limitele înguste ale

vieții din Ingelheim. Viața o închisese în sat; nu exista nicio speranță de scăpare.

— Gustă puțin, a îndemnat-o Gudrun, tu vei mânca, iar eu îți voi cânta unul dintre cântecele vechi.

Ioana şi-a întors capul.

— Lasă lucrurile astea în seama prostiei preoților. Noi avem secretele noastre, nu-i aşa, puiule? O să le împărțim din nou ca pe vremuri.

Gudrun o mângâia cu blândețe pe Ioana pe frunte.

— Dar mai întâi trebuie să te faci bine. Soarbe puțină supă. Am făcut-o după o rețetă saxonă şi are proprietăți tămăduitoare puternice.

Ținea lingura de lemn lângă buzele Ioanei. Ioana era prea slăbită ca să opună rezistență; i-a dat voie mamei sale să-i toarne puțină supă în gură. Era bună, călduță, abundentă şi mângâietoare. Împotriva voinței sale, începuse să se simtă un piculeț mai bine.

— Puiul meu, dulceața mea, draga mea. Vocea lui Gudrun o dezmierda pe Ioana fermecător, seducător. Cufunda lingura din lemn în supa aburindă şi i-o întindea Ioanei care o sorbea cu nesaț.

Vocea mamei sale se înălța şi cobora în acordurile dulci, cadențate ale melodiei saxone familiare. Legănată de cântec şi de mângâierile mamei sale, Ioana s-a cufundat din nou într-un somn odihnitor.

*

După ce febra a trecut, trupul tânăr şi puternic al Ioanei s-a refăcut cu repeziciune. În două săptămâni era din nou pe picioare. Rănile i se închiseseră curate, deşi era clar că va purta cicatricile pentru tot restul vieții ei. Gudrun s-a lamentat de semne, lungi şi vinete ca nişte fâşii care transformaseră spinarea Ioanei într-o cuvertură urâtă din

petice, însă Ioanei nu-i păsa. Nu-i păsa de nimic în mod deosebit. Speranța o părăsise. Trăise, acum se terminase.

Își petrecea ziua cu mama ei, sculându-se când se crăpa de ziuă, ca să o ajute să dea de mâncare la porci și la găini, să strângă ouăle, să adune lemne pentru foc și să târâie găleți pline de apă de la pârâu. Mai târziu roboteau împreună să prepare mâncarea.

Într-o zi frământau împreună aluatul pentru pâine, degetele lor migălind la un loc să modeleze coca densă – căci drojdia ori alți fermenți erau rar folosiți în această parte a teritoriilor francilor – când Ioana a întrebat-o din senin:

— De ce te-ai căsătorit cu el?

Întrebarea a luat-o pe Gudrun prin surprindere. După un moment i-a răspuns:

— Nu poți să-ți imaginezi ce a însemnat viața pentru noi când oștirile lui Karolus au venit.

— Știu ce le-au făcut poporului tău. Mama. Ceea ce nu pot să înțeleg este de ce, după aceea, ai coalizat cu inamicul – cu el?

Gudrun nu i-a răspuns.

Am jignit-o, s-a gândit Ioana. *Acum nu o să-mi mai spună.*

— Până când a sosit iarna, a început Gudrun încet, eram cu toții morți de foame, căci soldații creștini ne-au ars și grânele împreună cu casele.

A privit pe deasupra Ioanei, ca și cum ar fi revăzut un eveniment îndepărtat.

— Mâneam orice găseam, iarbă, ciulini, chiar semințele din bălegarul animalelor. Eram aproape moartă când a sosit tatăl tău și alți misionari. Erau diferiți de ceilalți; nu cărau săbii cu ei ori alte arme și ne tratau ca pe niște ființe umane, nu ca pe niște bestii brutale. Ne-au oferit hrană în schimbul promisiunii că îi vom asculta predicându-i cuvântul Dumnezeului creștin.

— Au făcut schimb de mâncare pe credință? a întrebat Ioana. O cale jalnică de a câştiga sufletele oamenilor.

— Eram tânără şi maleabilă, bolnavă de moarte din cauza inaniției, a sărăciei şi a fricii. Dumnezeul lor creştin trebuie să fie mai grozav decât zeii noştri, am crezut, altfel cum ar fi reuşit să ne învingă? Tatăl tău mi-a arătat o atenție specială. Avea speranțe mari legate de mine, mi-a spus, deşi eram născută păgână, era sigur că aveam capacitatea de a înțelege Adevărata Credință. După felul cum mă privea, ştiam că mă doreşte. Când mi-a cerut să-l însoțesc, am consimțit. Era o şansă de a trăi, când tot ceea ce ne înconjura era mort.

Vocea îi slăbise până la şoaptă.

— Nu mi-a trebuit mult timp ca să îmi dau seama ce greşeală uriaşă făcusem.

Ochii ei erau înroşiți, tiviți cu lacrimi pe care abia şi le mai înăbuşea. Ioana a cuprins-o cu brațul după mijloc.

— Nu plânge, Mama.

— Tu trebuie să înveți din greşeala mea, i-a spus Gudrun aprig, ca să nu o repeți şi tu. Să te măriți înseamnă să renunți la tot – nu numai la trupul tău, dar şi la mândrie, la independență, chiar şi la viața ta. Înțelegi? Pricepi?

A strâns-o pe Ioana de braț fixând-o cu o privire imperioasă.

— Ține seama de vorbele mele, fata mea, dacă vrei să fii vreodată fericită: *Nu te dărui niciodată unui bărbat.*

Carnea plină de cicatrici de pe spatele Ioanei a vibrat la amintirea durerii nuielii tatălui său.

— Nu, Mama, i-a promis solemn, nu o să mă mărit niciodată.

*

În Ostarmanoth, când briza călduță de primăvară începuse să mângâie pământul şi animalele erau scoase la păscut,

monotonia fu întreruptă de apariția unui străin. Era într-o zi de joi – ziua lui Thor, cum o numea Gudrun în continuare, când preotul nu era prin preajmă să audă – iar bubuitul acestui zeu al tunetului răzbătea din depărtare în timp ce Ioana şi Gudrun munceau împreună în grădina familiei. Ioana smulgea urzici şi distrugea muşuroaiele de cârtiță, în timp ce Gudrun se ținea după ea, trasând brazdele şi sfărâmând bulgării de pământ cu o scândură groasă din stejar. În timp ce muncea, Gudrun cânta şi istorisea basme despre Cei Bătrâni. Când Ioana îi răspundea în saxonă, Gudrun râdea de plăcere. Ioana tocmai terminase un nou rând când a ridicat privirea şi l-a văzut pe John alergând peste țarină înspre ele. A bătut-o pe maică-sa avertizator pe braț; Gudrun şi-a văzut fiul, iar cuvintele saxone i-au înghețat pe buze.

— Repede! John nu mai avea aer de atâta alergat. Tata vrea să vii acasă acum. Grăbeşte-te! A tras-o pe Gudrun de braț.

— Uşurel, John, l-a dojenit Gudrun. Mă doare. Ce s-a întâmplat? S-a petrecut ceva rău?

— Nu ştiu. John continua să-şi tragă mama de braț. A spus ceva de un vizitator. Nu ştiu cine e. Însă grăbeşte-te. A spus că mă loveşte cu palmele peste urechi dacă nu te aduc imediat acasă.

Preotul îi aştepta la uşa *grubenhausului.*

— Ți-a luat ceva timp, a spus el.

Gudrun îl privea fix cu un calm imperturbabil. O scânteie minusculă de furie s-a aprins în ochii preotului; s-a dat un pas înapoi, dându-şi importanță.

— Vine un emisar. De la Episcopia din Dorstadt.

A făcut o pauză pentru ca vorbele lui să-şi facă efectul scontat.

— Du-te şi prepară o masă cum se cuvine. O să mă întâlnesc cu el la catedrală şi o să-l conduc până aici.

A concediat-o cu o fluturare din mână.

— Mişcă-te repede, femeie! Va sosi în curând.

A plecat, trântind uşa în urma lui.

Faţa lui Gudrun era rigidă şi nu lăsa să i se citească nicio emoţie.

— Începi cu tocana de legume şi carne, i-a spus Ioanei. Eu o să mă duc să adun nişte ouă.

Ioana a turnat apă din găleata de stejar în vasul mare din fier pe care familia îl folosea la gătit şi a aşezat oala lângă focul din cămin. Dintr-un sac de lână, aproape golit acum după iarna lungă, a scos câţiva pumni de orz şi i-a aruncat în oală. A remarcat, cu surprindere, că mâinile îi tremurau de nerăbdare. Trecuse atât de mult timp de când nu mai simţise nimic.

Însă un emisar din Dorstadt! Ar putea avea vreo legătură cu ea? După atâta vreme, Esculap reuşise până la urmă să găsească o modalitate ca ea să-şi reia studiile?

A tăiat o bucată de carne de porc sărată şi a aşezat-o în oală. Nu, era imposibil. Trecuse aproape un an de când Esculap plecase. Dacă ar fi fost în stare să aranjeze ceva, ar fi auzit cu mult timp în urmă. Era periculos să nădăjduiască. Speranţa aproape că o distrusese odată; nu va mai fi atât de nesăbuită din nou.

Totuşi, nu putea să-şi stăpânească entuziasmul când uşa s-a deschis o oră mai târziu. Tatăl ei a intrat, urmat de un bărbat cu părul negru. Nu era deloc ceea ce-şi imaginase. Avea trăsăturile grosolane şi lipsite de inteligenţă ale unui *colonus*[11] şi se deplasa mai degrabă ca un soldat decât ca un cărturar. Tunica lui, purtând însemnele episcopului, era mototolită şi prăfuită de la călătorie.

— Ne veţi face onoarea de a cina cu noi?

---

[11] Colonus – ţăran care lucra pământ luat în chirie *(nota trad.)*

Tatăl Ioanei i-a arătat vasul care fierbea pe cămin.

— Vă mulțumesc, dar nu pot.

Vorbea în theodisk[12], şi nu în latină, ceea ce era o altă surpriză.

— Am lăsat restul escortei la o *cella*[13], în afara oraşului Mainz – cărarea din pădure este prea lentă şi îngustă pentru zece bărbați călări – şi am venit până aici singur. La noapte trebuie să mă alătur lor; în zori o vom lua din loc înapoi spre Dorstadt.

A extras un sul de pergament din desaga lui şi i l-a înmânat preotului.

— De la Eminența Sa, Episcopul de Dorstadt.

Preotul a rupt sigiliile cu grijă; pergamentul înțepenit crăpându-se pe măsură ce era desfăşurat. Ioana îşi supraveghea atentă tatăl ce îşi mijise ochii ca să zărească scrisul. A citit totul până la capăt, apoi a luat-o din nou de la început ca şi cum ar fi căutat ceva ce îi scăpase. În cele din urmă a ridicat privirea cu buzele strânse de furie.

— Care este semnificația acestei scrisori? Mi s-a spus că mesajul are legătură cu mine!

— Aşa şi este.

Bărbatul zâmbea.

— În măsura în care sunteți tatăl copilului.

— Episcopul nu are nimic de spus în legătură cu lucrarea mea?

Bărbatul a ridicat din umeri.

---

[12] Cuvântul de origine germanică *theodisk* se referă la limba vorbită de cei care se opuneau latinei oficiale. *Theodisk* a devenit *deutsch* în germana modernă. Astăzi *theodisk* supraviețuieşte drept *tedesco*, echivalentul italian pentru „german”. *(nota trad.)*

[13] Cella – încăpere simplă, rectangulară, fără ferestre, aflată în mijlocul unui templu. *(nota trad.)*

— Tot ce ştiu, Părinte, este că trebuie să escortez copilul la şcoala din Dorstadt, aşa cum spune scrisoarea.

Ioana a ţipat sub impulsul unei emoţii bruşte. Gudrun a alergat spre ea şi a înconjurat-o protector cu braţul.

Preotul ezita, cercetându-l pe străin. Pe neaşteptate, a luat o decizie.

— Foarte bine. E drept că e o ocazie grozavă pentru un copil, deşi îmi va fi destul de greu fără ajutorul lui.

S-a întors către John.

— Adună-ţi lucrurile şi mişcă-te rapid. Mâine vei călători spre Dorstadt ca să-ţi începi studiile la catedrală conform ordinului expres al episcopului.

Ioanei i s-a tăiat respiraţia. John era chemat să studieze la schola? Cum e posibil?

Străinul a scuturat din cap.

— Cu tot respectul, Sfinte Părinte, copilul pe care cred că trebuie să-l aduc înapoi cu mine este o fată. O fată pe nume Johanna.

Ioana s-a desprins din strânsoarea maternă.

— Eu sunt Johanna.

Omul episcopului s-a întors către ea. Preotul a păşit rapid între ei.

— Aiureli. Pe fiul meu Johannes îl vrea episcopul. Johannes, Johanna. *Lapsus calami.* I-a alunecat condeiul. O simplă greşeală din partea *amanuensis* a episcopului, asta-i tot. Se întâmplă destul de des, chiar şi printre cei mai buni scribi.

Străinul şovăia.

— Ştiu şi eu...

— Pune-ţi mintea la contribuţie, omule. Ce ar face episcopul cu o fată?

— Mi s-a părut şi mie că e neobişnuit, a aprobat bărbatul.

Ioana începuse să protesteze, însă Gudrun a tras-o înapoi şi i-a aşezat un deget avertizator pe buze.

Preotul a continuat.

— Fiul meu, pe de altă parte, studiază Scriptura de când era un bebeluş. Recită din Cartea Revelației pentru oaspetele nostru de vază, Johannes.

John a pălit şi a început să se bâlbâie.

— *Acopa... Apocalypsis Jesus Christi quo... quam dedit illi Deus palam fa... facere servis...*

Străinul a făcut semn nerăbdător să oprească valul nesigur de cuvinte. — Nu avem timp. Trebuie să plecăm imediat dacă vrem să ajungem la cella înainte de a se lăsa întunericul. Privea îndoielnic de la John la Ioana. Apoi s-a întors la Gudrun.

— Cine este această femeie?

Preotul şi-a dres vocea.

— O necredincioasă saxonă la al cărui suflet lucrez ca să îl aduc în fața lui Hristos.

Omul episcopului a luat cunoştință de ochii albaştri ai lui Gudrun, de silueta subțirică şi părul alb-auriu care-i atârna de sub boneta ei din pânză albă. A zâmbit, cu un rânjet ştirb, larg şi atotcunoscător, apoi i s-a adresat direct.

— Tu eşti mama copiilor?

Gudrun a dat din cap fără să scoată vreun cuvânt. Preotul a roşit.

— Atunci tu ce spui? Pe băiat îl vrea episcopul, ori pe fată?

— Câine lipsit de respect!

Preotul se înfuriase.

— Îndrăzneşti să pui la îndoială cuvântul unui servitor jurat lui Dumnezeu?

— Calmează-te, Sfinția Ta.

Bărbatul a subliniat întrucâtva cuvântul *„sfinția”.* Dă-mi voie să-ți amintesc de obligația pe care o ai față de autoritatea ce o reprezint.

Preotul cu fața purpurie căuta aspru la omul episcopului.

Bărbatul a întrebat-o din nou pe Gudrun:

— Băiatul? Sau fata?

Ioana a simțit brațul lui Gudrun strângându-se în jurul ei, trăgând-o mai aproape. A urmat o pauză lungă. După care a auzit vocea mamei sale în spatele ei, melodioasă şi dulce, plină de vocale saxone deschise care încă o trădau, fără niciun dubiu, ca fiind o străină.

— Băiatul este cel pe care îl vreți, a spus Gudrun. Luați-l.

— Mama! Şocată de această trădare neaşteptată, Ioana nu a putut decât să slobozească un singur țipăt uimit.

Mesagerul episcopului a dat din cap aprobând satisfăcut.

— Atunci am stabilit.

S-a îndreptat spre uşă.

— Trebuie să îngrijesc de cal. Pregăteşte băiatul cât mai repede posibil.

— Nu! Ioana a încercat să-l oprească, însă Gudrun o ținea strâns, murmurându-i în saxonă:

— Ai încredere în mine, puiule. Îți promit că va fi spre binele tău.

— Nu! se chinuia să se elibereze. Era o minciună. Asta era mâna lui Esculap. Ioana era sigură de asta. Nu o uitase; în cele din urmă găsise o cale ca să-şi continue studiile începute împreună. John nu era cel chemat să studieze la schola. Era o greşeală.

— Nu! S-a răsucit brusc, scăpând din strânsoare, şi a rupt-o la goană direct spre uşă. Preotul a pus mâna pe ea, însă i-a scăpat şi s-a trezit afară, alergând grabnic către mesagerul care se îndepărta. În urma ei, în casă, îşi auzea tatăl țipând, apoi vocea mamei sale, încordată şi plângătoare, încercând să-i răspundă.

A ajuns lângă bărbat chiar când acesta se apropiase de cal. L-a prins de tunică, iar el a privit-o. Cu coada ochiului, Ioana şi-a văzut tatăl înaintând spre ei.

Nu avea prea mult timp. Mesajul ei trebuia să fie convingător, fără de greşeală.

— *Magna est veritas et praevalebit,* a rostit ea.

Era un pasaj din Esdras[14], suficient de enigmatic ca să fie recunoscut numai de cei bine versați în scrierile Sfinților Părinți.

— Adevărul e mare şi va triumfa. Era omul episcopului, un om al Bisericii o să înțeleagă. Iar faptul că ştia şi vorbea latină, va dovedi că *ea* era cărturarul pe care îl căuta episcopul.

— *Lapsus calami nan est,* a continuat în latină. Nu există nicio greşeală de scriere. Eu sunt Johanna; eu sunt cea pe care o vreți.

Bărbatul o privea cu ochii blânzi.

— Deh? Ce e asta, ochi luminoşi? Ce torent grandios de vorbe!

A prins-o de sub bărbie.

— Îmi pare rău, copilă. Nu vorbesc deloc limba voastră saxonă. Deşi văzând-o pe mama ta, am început să-mi doresc să fi ştiut.

A băgat mâna într-o desagă legată de şaua sa şi a scos o curmală zaharată.

— Poftim, ia ceva dulce.

Ioana se holba la curmală. Bărbatul nu înțelesese nicio vorbă. Un vlăstar al Bisericii, emisarul episcopului, şi nu cunoştea o boabă de latină. Cum era posibil?

Paşii tatălui ei se auzeau apropiindu-se în spatele ei. Brațul lui a înşfăcat-o dureros de încheietura mâinii; apoi a fost luată pe sus şi târâtă înapoi spre casă.

— Nu! țipa ea. Mâna mare a tatălui ei i-a acoperit nasul şi gura, apăsând atât de tare încât nu mai putea să respire. Dădea din picioare şi se zbătea. Înăuntrul casei i-a dat

---

[14] Două cărți ale versiunii romano-catolice a Bibliei, echivalente cu cărțile lui Ezra şi Nehemiah. *(nota trad.)*

drumul şi a căzut pe jos, trăgând lacomă aer în piept. Bărbatul şi-a ridicat pumnul asupra ei.

— Nu!

Dintr-un pas Gudrun s-a interpus între ei.

— Nu o vei atinge. În vocea ei era o intonaţie pe care Ioana nu o mai auzise până atunci. Ori voi spune adevărul.

Preotului nu-i venea să creadă. John a apărut în pragul uşii cărând un sac din pânză îndesat cu lucrurile sale.

Gudrun a dat din cap spre el.

— Fiul nostru are nevoie de binecuvântările tale pentru călătorie.

Timp îndelungat preotul a privit-o lung în ochi. Apoi, foarte lent, şi-a întors faţa spre fiul său.

— Îngenunchiază, Johannes.

John a îngenunchiat. Preotul şi-a aşezat mâna pe capul lui plecat.

— O, Doamne, Care l-ai chemat pe Avraam să-şi părăsească locuinţa şi l-ai protejat în peregrinările sale, Ţie îţi încredinţez acest băiat.

O rază firavă a soarelui după amiezii târzii se strecura prin fereastră, iluminând părul negrul al lui John cu o lumină bogată.

— Veghează asupra lui şi înzestrează-l cu toate lucrurile de care are nevoie pentru sufletul şi trupul său... Vocea preotului căpătase ritmul unui cântec pe măsură ce se ruga.

Ţinându-şi capul plecat, John a ridicat privirea şi a întâlnit-o pe cea a surorii sale, ochii lui măriţi de groază, grăitori. *Nu vrea să plece,* şi-a dat seama Ioana dintr-o dată. Desigur! De ce nu văzuse asta până atunci? Nici măcar nu i-a trecut prin cap să se gândească la sentimentele lui John. *Se teme. Nu poate să ţină pasul cu cerinţele unei schola şi el ştie asta.*

Dacă aş putea să merg cu el.

În mintea ei începuse să i se închege un plan.

— ... iar când pelerinajul vieții se va sfârşi, a încheiat preotul, fie să ajungă teafăr în ceruri, prin Isus Hristos, Domnul nostru. Amin.

Binecuvântările terminându-se John s-a ridicat în picioare. Apatic şi docil, ca o oaie înainte de a fi sacrificată, îndura îmbrățişările mamei sale şi admonestările de ultim moment ale tatălui. Însă când Ioana s-a apropiat şi l-a strâns în brațe, s-a agățat de ea şi a început să plângă cu sughițuri.

— Nu-ți fie teamă, i-a murmurat potolindu-l.

— Destul, a spus preotul.

Şi-a aşezat un braț în jurul umerilor fiului său, conducându-l spre uşă.

— Ține fata înăuntru, i-a ordonat lui Gudrun şi au dispărut. Uşa s-a trântit bufnind a gol.

Ioana a alergat la fereastră şi a privit cu atenție. L-a văzut pe John încălecând în spatele emisarului episcopului, tunica lui din lână gri contrastând cu roşul bogat al robei străinului. Preotul stătea în apropiere, chipul său brunet şi turtit conturându-se pe verdele prietenos al peisajului. După un ultim strigăt de rămas bun, au pornit la drum.

Ioana a plecat de la fereastră. Gudrun stătea în mijlocul camerei şi o privea.

— Puiule... a început Gudrun şovăitor.

Ioana a trecut pe lângă ea ca şi cum nu ar fi existat. Şi-a luat grămada de lucruşoare de cârpit şi s-a aşezat lângă sobă. Avea nevoie să mediteze, să se pregătească. Nu mai avea vreme şi trebuia ca lucrurile să fie puse la punct cu mare atenție.

Va fi dificil, probabil chiar periculos. Gândul a înfricoşat-o, însă nu schimba nimic. Cu certitudinea că va fi în acelaşi timp minunat şi înspăimântător, Ioana ştia ce trebuia să facă.

*

Nu e drept, se gândea John. Călărea ursuz în spatele omului episcopului, încruntându-se la însemnele de pe tunica roşie. *Nu vreau să merg.* Îşi ura tatăl pentru că îl obligase. Şi-a băgat mâna pe sub tunică, căutând obiectul pe care-l ascunsese acolo înainte de a pleca. Degetele i-au atins mânerul neted al pumnalului – pumnalul cu mâner din os al tatălui său, una dintre comorile sale.

Un zâmbet mic, răzbunător a înflorit pe buzele lui John. Tatăl său va fi furios când îi va descoperi lipsa. Nu contează. Până atunci John va fi la kilometri depărtare de Ingelheim. Iar tatăl lui nu mai avea ce sa facă. Era o victorie neînsemnată, însă în mizeria situației sale se agăța de ea.

De ce nu a trimis-o pe Ioana? Se întreba John furios. În sinea lui se amărâse din pricina resentimentelor negre. *E vina ei,* se gândea. Din cauza Ioanei, îndurase deja doi ani de lecții cu Esculap, bătrânul ăla anost şi cu un temperament de diavol. Acum el era trimis la schola din Dorstadt în locul ei. Oh, pe Ioana o voia episcopul, John era sigur de asta. *Ea* era aia deşteaptă, *ea* ştia latină şi greacă, *ea* îl citea pe Augustin când el încă nu reuşise să stăpânească toți psalmii.

Ar putea să o ierte pentru asta şi mai mult decât atât. În fond era sora lui. Însă un lucru nu putea să treacă cu vederea John: Ioana era odorul mamei. Le auzise de atâtea ori râzând şi şoptind împreună în saxonă, ca apoi să se oprească subit când el li se alătura. Credeau că nu le auzise. Mama nu vorbea niciodată Graiul Strămoşesc cu el. *De ce?* John se întreba cu amărăciune pentru a mia oară. *Credea că o să-i spun Tatei? Nu i-aş fi spus – pentru nimic în lume, indiferent ce mi-ar fi făcut, chiar dacă m-ar fi bătut.*

Nu e drept, a spus-o din nou. *De ce o preferă pe Ioana în locul meu? Sunt fiul ei şi toată lumea ştie că e mai bine decât o fiică lipsită de valoare.* Ioana era o scuză jalnică pentru o

fată. Nu ştia să coasă ori să toarcă sau să împletească nici pe jumătate cât ştiau fetele de vârsta ei. Apoi mai era şi interesul ei faţă de cărţi, iar toţi ştiau că era nefiresc. Chiar şi Mama vedea ceva rău în asta. Ceilalţi copii din sat îşi băteau joc tot timpul de Ioana. Era jenant să o aibă drept soră; John ar fi repudiat-o bucuros, dacă ar fi putut.

Imediat după ce a gândit asta, conştiinţa l-a mustrat. Ioana fusese întotdeauna bună cu el, îi luase apărarea când Tata se înfuriase, chiar îi făcuse temele când el nu fusese în stare să le înţeleagă. Îi era recunoscător pentru ajutor – îl scăpase de multe ori de la bătăi – însă în acelaşi timp, nu putea să sufere asta. Era umilitor. La urma urmei, era fratele ei mai mare. *El* trebuia să aibă grijă de ea şi nu invers.

Acum, din pricina ei, călărea în spatele acestui bărbat străin către un loc pe care nu-l cunoştea şi o viaţă pe care nu şi-o dorea. Şi-a imaginat viaţa de la schola, captiv în vreo încăpere înfricoşătoare toată ziua, înconjurat de mormane de cărţi plictisitoare, îngrozitoare.

De ce Tata nu putea să înţeleagă că nu voia să meargă? *Eu nu sunt Matthew; nu voi fi bun la studiu niciodată.* Şi nu voia să ajungă nici cărturar, nici cleric. Ştia ce îşi dorea: să fie luptător, soldat în armata Imperiului, luptându-se să supună hoardele de necredincioşi. Preluase ideea de la Ulfert, şelarul, care mersese cu contele Hugo în fosta campanie a împăratului împotriva saxonilor. Ce întâmplări frumoase istorisea bătrânul, stând în atelierul său, lăsând sculele deoparte pentru un timp, iar ochii strălucind de amintirea grozavei victorii!

— Precum sturzii care zboară pe deasupra viilor toamna, ciugulind din struguri – John îşi amintea cu exactitate fiecare cuvinţel pe care Ulfert îl rostise – ne-am revărsat peste pământ, cu o sfântă cântare bisericească pe buze, spionând necredincioşii ascunşi prin păduri şi mlaştini şi

tăinuiți prin șanțuri, bărbați, femei și copii la un loc. În acea zi, niciunul din noi nu a scăpat cu scuturile și săbiile neînroșite de sânge. Până la apus, niciun suflet care nu renunțase la zeii săi păgâni și nu jurase în genunchi supunere oarbă Adevăratei Credințe nu mai rămăsese în viață.

După aceea bătrânul Ulfert le adusese sabia pe care o smulsese cu forța, călduță încă, din mâna neînsuflețită a unui necredincios. Mânerul ei sclipea de nestemate lucioase, iar lama era de un galben strălucitor. Spre deosebire de săbiile francilor, care erau confecționate din fier, aceasta era lucrată din aur – un material inferior, le-a explicat Ulfert, lipsindu-i soliditatea și longevitatea armelor francilor, totuși frumoasă. Inima lui John se umflă în piept văzând-o. Bătrânul Ulfert i-a dat să o țină și el, iar John a înșfăcat-o, simțindu-i echilibrul, greutatea. Și-a învârtit sabia deasupra capului; a tăiat aerul cu un zăngănit care s-a acordat cu cântecul din sângele ce-i curgea prin vene. Atunci a știut că fusese născut să fie un luptător.

Chiar și acum se zvonea că în primăvară va avea loc o nouă campanie. Poate contele Hugo o să răspundă din nou chemării împăratului. Dacă va fi pe așa, John plănuise să meargă cu el, indiferent ce ar fi spus Tata. În curând va împlini paisprezece ani, vârsta unui bărbat – mulți plecaseră la război la acea vârstă, chiar și mai tineri. Dacă va fi nevoie, va fugi pe ascuns, însă va participa la campanie.

Desigur, acum va fi dificil urmând să fie ținut prizonier în schola de la Dorstadt. Se întreba dacă vestea despre încorporare va călători atât de departe? Și dacă da, va putea să plece?

Gândul îl întorcea pe dos și încercă să-l scoată din minte. În schimb, și-a chemat în amintire visul său favorit cu ochii deschiși. Se afla în primele rânduri ale bătăliei, steagurile argintii ale curții contelui lucind în fața lui, mânându-l

înainte. Adunau păgânii rătăciți şi învinşi înaintea lor. Aceştia fugeau din calea lui, disperați şi înfricoşați, părul lung, alb-auriu, al femeilor fluturând în vânt. El îi alerga, mânuindu-şi sabia lungă cu o îndemânare grozavă, sfârtecând şi ucigând, fără pic de milă, până când în cele din urmă i se supuneau, căindu-se că au fost orbi şi arătându-se dornici să accepte Lumina.

Colțurile gurii lui John s-au ridicat într-un zâmbet vlăguit în timp ce ritmul regulat al copitelor cailor le indica faptul că avansau prin pădurea întunecoasă.

*

S-a auzit un vârtej, urmat de o bubuitură puternică.

— Uuuhh.

Omul episcopului s-a smucit spre spate. Umărul său s-a sprijinit în John, sculându-l din somn.

— Hei! a protestat John, însă bărbatul se prăbuşea deja, greutatea trupului său în balans trăgându-l pe John din şa fără să se poată opune.

Au căzut la pământ amândoi. John a aterizat pe capul trimisului episcopului, care zăcea nemişcat în locul unde picase. În timp ce John îşi scotea mâna de sub el să se ridice, degetele i s-au agățat de un obiect lung, rotund şi neted.

Era o săgeată, cu pene galbene la capăt. Vârful era îngropat adânc în mijlocul pieptului bărbatului.

John s-a ridicat în picioare, cu toate simțurile în alertă. Dintre copacii groşi de pe partea cealaltă a cărării, şi-a făcut apariția un bărbat îmbrăcat în haine zdrențuite. În mâini avea un arc, iar în spate o tolbă plină cu săgeți cu pene albastre.

O să mă omoare şi *pe mine?*

Bărbatul venea spre el. John a privit în jur, căutând o potecă de scăpare. Copacii erau deşi în această parte a

pădurii; dacă ar fi fugit, ar fi putut să se ferească de atacator.

Bărbatul se afla aproape deasupra lui, suficient de aproape ca John să citească amenințarea din ochii lui.

John a încercat să fugă, însă era prea târziu. Bărbatul l-a înşfăcat de braț. John s-a zbătut, însă bărbatul, mai înalt decât el cu un cap şi cu o construcție puternică, l-a imobilizat rapid, ridicându-l puțin aşa încât vârfurile picioarelor abia atingeau pământul.

John şi-a adus aminte de pumnal. Cu mâna slobodă, a cotrobăit în tunică; frenetic, degetele sale căutau mânerul din os, a dat de el, l-a apucat strâns. A scos pumnalul şi l-a implântat printr-o mişcare rapidă. Cu o viteză antrenantă, John l-a simțit afundându-se adânc în carnea omului, lovindu-se de os înainte ca John să-l retragă răsucindu-l cu răutate. Bărbatul a înjurat şi s-a apucat strâns de umărul rănit, dându-i drumul lui John.

John a fugit în pădure. Crenguțele subțiri se rupeau în hainele lui şi îi zgâriau pielea, însă alerga fără oprire. În ciuda luminii lunii pe sub coroanele copacilor era întuneric. Privind în urma lui ca să vadă dacă este urmărit, John s-a izbit de un fag cu crengile lăsate de pământ. A sărit după creanga cea mai joasă, a prins-o şi a început să se cațere pe ea grabnic, trupul său sprinten şi tânăr târându-se cu o deosebită pricepere printre crengi, oprindu-se doar când membrele îi deveneau prea slabe şi flexibile ca să îi sprijine greutatea. După aceea a aşteptat.

Nu se auzea niciun zgomot în afară de fâşâitul fin al frunzelor. De două ori pe noapte bufnița cânta, țipătul ei răsunând sinistru în tăcere. Pe urmă John a auzit urme de paşi sparți prin pădure. A apucat strâns pumnalul, ținându-şi respirația, recunoscător pentru mantaua lui cafeniu uni care se potrivea atât de bine cu bezna nopții.

Paşii s-au apropiat din ce în ce mai mult. John auzea respirația spartă şi neregulată a bărbatului.

Paşii s-au oprit exact sub el.

Ioana a păşit afară din întunericul liniştit al *grubenhausului* în lumina lunii. Formele obiectelor familiare se desluşeau misterioase, transformate de umbre. Tremura amintindu-şi despre *Waldleuten,* spiritele rele şi trolii care bântuiau noaptea. Strângându-şi poalele pelerinei sale din lână aspră în jurul ei, se mişca printre umbre, căutând în peisajul schimbător intrarea ce ducea spre cărarea din pădure. Lumina era bună – mai lipseau doar două zile până la lună plină – şi într-o fracțiune de secundă a fost în stare să zărească stejarul cel bătrân, despicat de fulger, care reprezenta un reper. A fugit repede peste câmp, spre el.

La marginea pădurii s-a oprit. Era întuneric beznă acolo, luna filtrându-se printre copaci în fire palide de lumină. A privit înapoi spre casa parohială. Scăldată în lumina lunii, înconjurată de câmpurile şi țarcurile animalelor, părea solidă, caldă, familiară. S-a gândit la patul ei confortabil, la aşternuturile probabil călduțe încă de la dogoarea trupului ei. S-a gândit la Mama, căreia nici măcar nu-i spusese la revedere. A făcut un pas către casă, apoi s-a oprit. Tot ceea ce conta, tot ceea ce-şi dorea, se afla în cealaltă direcție.

A intrat în pădure. Copacii s-au închis deasupra creştetului ei. Cărarea era presărată cu bolovani şi cătină, însă înainta grăbită. Până la cella erau 24 de kilometri şi trebuia să ajungă acolo până în zori.

Se concentra să mențină un ritm constant. Îi era greu să înainteze: m întuneric era uşor să umble pe marginea cărării căci crengile i se agățau de păr şi haine. Poteca devenise din ce în ce mai denivelată. De câteva ori a cutreierat printre bolovani ori rădăcini rupte; odată a căzut, julindu-şi mâinile şi genunchii.

După câteva ore, cerul a început să se lumineze deasupra acoperişului copacilor. Zorii erau aproape. Ioana era epuizată, însă a înteţit ritmul, jumătate alergând, jumătate mergând la pas pe potecă. Trebuia să ajungă înainte ca bărbaţii să plece. Trebuia.

Piciorul ei stâng s-a prins în ceva. A încercat să-şi recapete echilibrul, însă se deplasa prea repede şi a căzut, încetinindu-şi prăbuşirea fără graţie cu braţele.

Zăcea nemişcată, cu respiraţia tăiată. Braţul drept o durea acolo unde un beţigaş ascuţit îl zgâriase, însă altfel nu părea să fie rănită. S-a ridicat în şezut.

Pe pământ, lângă ea, un bărbat stătea întins cu spatele la ea. Dormea? Nu. L-ar fi trezit când s-a împiedicat de el. L-a atins pe umăr; acesta a căzut pe spate. Ochii morţi ai emisarului episcopului o priveau fix, cu buzele înghеţate într-o grimasă ştirbă. Tunica lui somptuoasă era sfâşiată şi însângerată. Degetul mijlociu şi braţul drept îi lipseau.

Ioana a sărit drept în picioare.

— John! a strigat ea. A cercetat copacii şi terenul din apropiere, temându-se de ceea ce ar fi putut să descopere.

— Aici.

Un petec de piele palidă s-a ivit cu sfială în întuneric.

— John! A alergat la el şi s-au îmbrăţişat strângându-se în braţe cu putere.

— De ce eşti aici? a întrebat-o John. Tata e cu tine?

— Nu. Îţi voi explica mai târziu. Eşti rănit? Ce s-a întâmplat?

— Am fost atacaţi. Un tâlhar la drumul mare, cred, căuta inelul de aur al emisarului. Călăream în spatele lui când săgeata l-a culcat la pământ.

Ioana nu a spus nimic, însă l-a îmbrăţişat strâns.

El s-a retras din braţele ei.

— Însă m-am apărat singur. Sincer!

Ochii i-au sclipit de un freamăt straniu.

— Când a venit la mine, l-am lovit cu asta!

Ținea în sus pumnalul de vânătoare cu mâner din os al preotului.

— I l-am împlântat în umăr, cred. Oricum, l-am împiedicat să mă urmărească!

Ioana privea țintă la lama decolorată de sânge.

— Pumnalul tatei.

Expresia Ioanei a devenit aspră.

— Da. L-am luat. De ce nu? El m-a obligat să plec – eu nu voiam.

— În regulă, i-a răspuns Ioana energică. Lasă-l încolo. Trebuie să ne grăbim dacă vrem să ajungem la cella înainte de răsăritul soarelui.

— Cella? Dar acum nu mai trebuie să merg la Dorstadt. După tot ce s-a întâmplat, a făcut semn cu capul în direcția emisarului ucis, pot să mă duc acasă.

— Nu, John. *Gândeşte-te.* Acum că Tata cunoaşte intențiile episcopului, nu îți va mai permite să stai acasă. Va găsi o cale să te ducă la schola, chiar dacă va trebui să meargă chiar el cu tine. În plus, Ioana a arătat cu degetul spre pumnal, până când ne vom întoarce, va fi descoperit că l-ai sustras.

John arăta luat prin surprindere. Evident nu se gândise la asta.

— Va fi bine. Voi merge acolo cu tine, te voi ajuta. L-a apucat de mână. — Vino.

Ținându-se de mână, sub cerul strălucitor, cei doi copii îşi croiau drum spre cella unde aşteptau restul oamenilor episcopului.

Capitolul 7

Au sosit la cella când soarele încă era jos pe cer, însă oamenii episcopului se treziseră deja, aşteptând nerăbdători întoarcerea tovarăşului lor. Când Ioana şi John le-au

povestit ce se petrecuse, bărbaţii au devenit suspicioşi. Au luat pumnalul lui John cu mâner din os şi l-au examinat cu grijă. Ioana a rostit pe nerăsuflate o rugăciune de mulţumire că se gândise să-l cureţe amănunţit în luminişul din pădure, ştergându-i toate urmele de sânge. Bărbaţii au plecat călări înapoi ca să găsească cadavrul tovarăşului lor, luându-i pe Ioana şi pe John cu ei; descoperirea săgeţii cu pene galbene a confirmat povestea copiilor. Dar ce să facă cu cadavrul? Nici nu se punea problema să-l care cu ei până la Dorstadt, călătoria durând două săptămâni sub soarele primăverii care încălzea mai tare zilele. În cele din urmă şi-au îngropat tovarăşul în pădure, marcând locul cu o cruce grosolană din lemn. Ioana a rostit o rugăciune deasupra mormântului, impresionându-i pe bărbaţi, căci, ca şi tovarăşul lor, nu ştiau nicio boabă de latină. Întrucât se aşteptau să escorteze o fetiţă, la început bărbaţii nu au vrut să-l ia şi pe John.

— Nu avem cal pentru el, a spus conducătorul lor, şi nici mâncare.

— Putem să călărim unul în spatele celuilalt, s-a oferit Ioana. Şi să împărţim aceiaşi porţie.

Bărbatul a dat din cap.

— Episcopul a trimis după tine. Nu are niciun rost să-l luăm şi pe fratele tău.

— Tatăl meu a căzut la învoială cu tovarăşul vostru, a minţit Ioana. Mi s-a permis să merg doar cu condiţia ca John să mă însoţească. Dacă nu, tata mă va lua din nou acasă şi veţi fi supuşi deranjului de a mă escorta încă odată înapoi.

Bărbatul s-a încruntat; tocmai îndura lipsurile şi dificultăţile unei călătorii lungi şi nu putea să guste perspectiva alteia.

Ioana şi-a forţat norocul.

— Dacă se va ajunge la asta, îi voi spune episcopului că mi-am dat toată silinţa ca să vă explic situaţia, însă nu m-

ați ascultat. Va fi mulțumit să afle că întreaga încurcătură s-a produs numai din vina dumneavoastră?

Bărbatul împietrise. Niciodată nu mai auzise o fată să-i vorbească cu atâta îndrăzneală. Acum înțelegea de ce episcopul voia să o vadă; era o curiozitate, asta era sigur.

— Foarte bine, a consimțit bărbatul în silă. Băiatul poate să vină şi el.

*

Călătoria până la Dorstadt a fost epuizantă, căci bărbații din escortă erau nerăbdători să ajungă acasă; călăreau mult timp în fiecare zi. Asprimea călătoriei nu o deranja pe Ioana; era fascinată de peisajul în permanentă schimbare şi de lumea cea nouă care i se deschidea în fața ochilor în fiece zi. În sfârşit era liberă, scăpase de Ingelheim şi de limitele traiului ei acolo. Călărea prin sate mici şi mizere şi orăşele ce fremătau cu aceiaşi încântare, plină de curiozitate şi uimire. John, totuşi, a devenit rapid nervos din cauza lipsei de mâncare şi odihnă. Ioana încerca să-l consoleze, însă umorul lui bolnav era doar întărâtat de solicitudinea bine intenționată a surorii sale.

Au ajuns la palatul episcopului în miezul celei de-a zecea zi. Intendentul palatului a aruncat o privire dezaprobatoare celor doi copii, în veşmintele lor țărăneşti pătate şi şifonate, şi a dat ordine să-i îmbăieze şi să primească schimburi curate înainte de a le da voie să fie admişi în prezența episcopului.

Pentru Ioana, obişnuită să se spele în grabă în firul de apă care curgea în spatele locuinței parohiale, baia a fost o experiență extraordinară. Palatul episcopului avea săli de baie înăuntrul său, cu apă fiartă, un lux de care nu mai auzise niciodată. A rămas în apa călduță aproape o oră în timp ce servitoarele i-au frecat pielea până când îi lucea rozalie şi aproape sângerândă. Cu toate acestea, i-au spălat

spatele cu o blândeţe excesivă, comentând compătimitor despre cicatricile crestate. I-au spălat părul şi i-au împletit cosiţa lungă şi alb-aurie în cozi care-i încadrau chipul. Apoi i-au adus o tunică nouă din pânză verde. Materialul era atât de moale, ţesătura atât de fină, încât Ioanei cu greu i-a venit să creadă că era făcută de mâinile omului. După ce au îmbrăcat-o, femeile i-au adus o oglindă cu ramă din aur. Ioana a ridicat-o şi a văzut în ea faţa unei străine. Niciodată nu-şi văzuse trăsăturile feţei, doar ocazional, fragmente deformate reflectate de apa mocirloasă a iazului din sat. Ioana era uimită de claritatea imaginii din oglindă. Ţinea oglinda şi se cerceta critic.

Nu era frumoasă, însă asta o ştia. Nu avea fruntea înaltă şi palidă, bărbia delicată şi silueta fragilă, cu umerii înclinaţi, atât de cântate de menestreli şi îndrăgostiţi. Avea o înfăţişare roşcovană, sănătoasă şi băieţoasă. Avea sprâncenele prea joase, bărbia prea fermă, umerii prea drepţi pentru a fi frumoasă. Însă părul – părul lui Mama – era încântător, iar ochii atât de buni – două sfere verzi garnisite cu cenuşiu şi tivite cu gene groase. A ridicat din umeri şi a pus oglinda jos. Episcopul nu trimisese după ea ca să descopere dacă era frumoasă.

John a fost adus şi el, la fel de strălucitor în tunica şi mantaua din pânză albastră. Copii au fost conduşi la locuinţele intendentului.

— Mai bine, a rostit intendentul examinându-i apreciativ.

— Mult mai bine. Foarte bine, acum urmaţi-mă.

Au străbătut un coridor ai cărui pereţi erau acoperiţi cu tapiţerii enorme cu o ţesătură complicată din fir de aur şi argint. Pulsul Ioanei îi bătea nebuneşte în gât. Îl va întâlni pe episcop.

Voi fi în stare să-i onorez întrebările? Mă va accepta în schola? Dintr-o dată s-a simţit nepotrivită şi nesigură pe ea. A încercat să-şi amintească un singur lucru din câte

studiase, însă mintea i se golise. Când s-a gândit la Esculap, la încrederea pe care el i-a arătat-o aranjându-i acest interviu, stomacul i s-a strâns.

S-au oprit în fața unei perechi imense de uşi duble din stejar. Din interior răsuna zarva unor voci şi zornăitul farfuriilor. Intendentul palatului a dat din cap spre valetul aşezat la intrare, iar bărbatul a deschis uşile grele prin alunecare.

Ioana şi John au păşit înăuntru, apoi s-au oprit, cu gura căscată. Cam două sute de oameni erau adunați în sală, aşezați la mese lungi cu mormane de mâncare pe ele. Farfuriile încărcate cu toate varietățile de carne friptă – claponi, gâşte, găinuşe de baltă şi câteva pulpe de cerb – îngrămădite la un loc pe mese la care invitații ajungeau uşor, smulgând cu degetele bucăți de carne şi îndesându-le în gură, ştergându-şi mâinile pe mânecă. În centrul celei mai întinse mese, pe jumătate devorat, însă totuşi recognoscibil, se odihnea capul enorm al unui porc mistreț copt, uns cu sos; tocană de legume şi pateuri, nuci decojite, curmale, smochine, bomboane albe şi purpurii şi multe alte feluri pe care Ioana nu a putut să le identifice. În viața ei nu mai văzuse atât de multă mâncare la un loc.

— Un cântec! Un cântec! Cupele din cositor erau trântite zgomotos de mesele din lemn, ritmic, insistent. Haide. Widukind, un cântec! Un tânăr înalt, cu pielea îngrijită, a fost împins în picioare şi s-a ridicat râzând.

— *Ik gihorta dat seggen dat sih urhettun aenon muo tin, hiltibraht enti hadubrant...”*

Ioana era suprinsă. Tânărul cânta în theodisk, dialectul local – preotul ar fi numit-o limbă păgână.

— Aşa am auzit povestindu-se, că luptătorii s-au întâlnit cântând, Hildebrand şi Hadubrand, între două armate...

Bărbații s-au ridicat şi i s-au alăturat ridicând cupele sus.

— ... Au lăsat în urma lor aşchii din lăncile alunecoase, o ploaie de săgeți ascuțite; au păşit împreună şi au despicat oştile până când scuturile lor din lemn de tei au fost ciopârțite de armele...

Un cântec stupid pentru un ospăț al episcopului. Ioana a privit lung la John, însă acesta asculta fascinat, cu ochii luminați de emoție.

Bărbații au încheiat cântecul cu un strigăt exultant. În timp ce se aşezau, trăgându-şi băncuțele lungi din bârne mai aproape de mese, s-a auzit un trosnet asurzitor de lemn.

Un alt bărbat s-a ridicat cu un zâmbet zeflemitor.

— Am auzit despre ceva ridicându-se într-un ungher...

S-a oprit aşteptând.

— O ghicitoare! a strigat cineva, iar mulțimea urla aprobator. Una din enigmele lui Haido! Da! Da! Să o auzim.

Bărbatul cu numele de Haido a aşteptat până când larma s-a domolit. — Am auzit despre ceva ridicându-se într-un ungher, a repetat el, umflându-se în pene şi ridicându-se în picioare, înălțându-şi acoperământul. Mireasa trufaşă s-a apucat cu mâinile de acea minunăție fără oase...

Printre oaspeți începuse să se înalțe un râs înfundat plin de subînțeles.

— ... fiica prințului a acoperit lucrul acela umflat cu o bucățică de pânză.

Ochii ghiduşi ai lui Haido s-au plecat către sală provocator.

— Ce este?

— Priveşte între picioare, a strigat cineva, şi vei găsi răspunsul corect! Apoi au urmat şi mai multe râsete şi un val de gesturi obscene. Ioana privea uimită. Aceasta era reşedința unui episcop?

— Greşit! Haido a ripostat voios. Vă înşelați cu toții!

— Atunci, spune-ne răspunsul! Răspunsul!

Oamenii urlau şi îşi izbeau cupele de mese.

Haido s-a oprit un moment ca să obțină un efect dramatic.

— Aluatul! a anunțat el triumfător şi s-a aşezat în timp ce un val de râsete zgomotoase cutremura încăperea.

După ce gălăgia s-a potolit, intendentul a spus:

— Veniți cu mine, şi i-a condus pe cei doi copii către capătul îndepărtat al sălii unde mesele înalte se odihneau pe podium. Episcopul stătea în centru, râzând şi acum pe înfundate, îmbrăcat în magnifica mătase galbenă pătată cu stropi de grăsime şi vin. O pernuță moale îi căptuşea locul pe bancă. Nu arăta deloc cum şi-l imaginase Ioana. Era un bărbat mare, cu gâtul gros, iar musculatura pieptului şi a umerilor i se ghicea prin tunica sa subțire din mătase. Abdomenul uriaş şi fața roşie erau ale unui om căruia îi plăcea să mănânce şi să bea vin. Pe măsură ce se apropiau, episcopul s-a aplecat înainte şi a apropiat o bomboană de mentă stacojie de buzele unei femei durdulii, aşezată lângă el. Ea a muşcat din ea, apoi i-a şoptit ceva la ureche şi au râs amândoi.

Intendentul şi-a dres vocea.

— Milord, s-au întors oamenii, de la Ingelheim cu copila.

Episcopul se holba abscons la intendent.

— Copilă? Cum? Ce copilă?

— Cea după care ați trimis, milord. O candidată pentru schola, cred. V-a fost recomandată de către gr...

— Da, da.

Episcopul a dat din mână nerăbdător.

— Acum îmi amintesc. Mâna lui se odihnea grațios în jurul umerilor femeii.

Se uita la Ioana şi la John.

— Ei bine, Widukind, văd dublu?

— Nu, domnule. Preotul şi-a trimis şi fiul. Au sosit împreună la cella şi nu pot fi separați.

— Foarte bine.

Fața episcopului strălucea de încântare.

— Ce zici de asta? Am cerut unul şi am primit doi. Împăratul e generos oferindu-şi favorurile acestui prelat de țară!

Masa mugea de râsete. S-au auzit şi câteva strigăte de:

— Auziți, auziți! Amin!

Episcopul s-a întins şi a rupt un picior dintr-o găină friptă. I s-a adresat Ioanei:

— Tu eşti cărturarul în devenire?

Ioana a ezitat, nesigură de ceea ce ar fi trebuit să spună.

— Am studiat din greu, Eminență.

— Pah! Studiu! a gâfâit episcopul.

A mai luat o muşcătură din pui.

— Schola este plină de nerozi care studiază dar nu ştiu nimic. Tu ce ştii, copilă?

— Ştiu să scriu şi să citesc, Eminență.

— În theodisk sau în latină?

— În theodisk, în latină şi în greacă.

— Greacă! Asta chiar e ceva. Nici chiar Odo nu cunoaşte greacă, nu-i aşa, Odo? A rânjit spre chipul slab al unui bărbat aşezat câteva locuri mai încolo.

Odo şi-a deschis gura larg într-un zâmbet fără haz.

— E o limbă păgână, Sire, o limbă a idolatrilor şi a ereticilor.

— Destul de adevărat, aproape corect.

Tonul episcopului era batjocoritor.

— Odo are întotdeauna dreptate, nu-i aşa, Odo?

Clericul a strâmbat din nas.

— Ştiți bine. Eminență, că nu aprob acest ultim capriciu al dumneavoastră. Este periculos şi nedumnezeiesc să primiți o femeie în schola.

Din fundul sălii o voce a strigat:

— Nu e femeie încă după modul cum arată. Un alt torent de râsete a măturat sala, însoțit de remarci obscene.

O arşiță i s-a ridicat Ioanei din gâtlej în obraji. Cum se comportau oamenii ăştia în acest fel în prezența episcopului?

— De asemenea, nu are nicio noimă, a continuat bărbatul pe nume Odo când larma s-a domolit. Femeile sunt, prin natura lor, aproape incapabile să raționeze.

A aruncat o privire concediatoare spre Ioana, apoi s-a reîntors spre episcop.

— Umorile lor, reci şi jilave, sunt neprielnice pentru activitățile cerebrale. Nu pot să priceapă conceptele morale şi spirituale înalte.

Ioana îl privea fix pe bărbat.

— Am mai auzit această opinie, a spus episcopul.

Zâmbea către Odo cu privirea unui om care se simțea extrem de bine în pielea sa.

— Însă cum explici atunci realizările erudite ale fetei – cunoştințele ei de greacă, de exemplu, pe care chiar nici tu, Odo – zăbovea asupra cuvintelor – nu ți le-ai însuşit?

— Se făleşte cu aptitudinile sale, însă nu avem nicio dovadă a lor.

Odo a strâmbat din nas.

— Sunteți credul, Sire. S-ar putea ca grecul să nu fi fost chiar atât de onest când v-a adus la cunoştință talentele ei.

Asta era prea mult. În primul rând nesuferitul ăsta a insultat-o, iar acum îndrăznea să-l atace şi pe Esculap!

Buzele Ioanei începuseră să formuleze o replică usturătoare când a prins din zbor privirea înțelegătoare a cavalerului roşcat aşezat lângă episcop.

Nu. I-a făcut el semn în tăcere. Ea a ezitat, luată prin surprindere de mesajul din fascinanții săi ochi violeți. S-a întors către episcop şi i-a şoptit ceva. Episcopul a dat din cap şi i s-a adresat clericului cu fața slabă.

— Foarte bine, Odo, examineaz-o.

— Milord?

— Examineaz-o. Vezi dacă e potrivită să studieze la schola.

— Aici, milord? Nu prea e un loc po...

— Aici, Odo. De ce nu? Vom învăța toți din acest exemplu.

Odo s-a încruntat. S-a întors către Ioana. Fața lui îngustă căuta să lovească în ea precum o secure.

— *Quicunque vult.* Ce înseamnă?

Ioana se mira. O întrebare atât de simplă? Poate că era o capcană. Poate că încerca să o prindă cu garda lăsată. A răspuns cu precauție:

— Reprezintă doctrina care susține că cele trei Persoane ale Trinității sunt cosubstanțiale. Că Hristos era întrutotul divin aşa cum era şi pe de-a-ntregul uman.

— Autoritatea acestei doctrine?

— Primul consiliu de la Nicea.

— *Confesio Fidei.* Asta ce este?

Ioana ştia ce să spună fiind pusă în gardă de Esculap asupra acestui subiect.

— Este doctrina falsă şi dăunătoare care susține că Hristos a fost întâi uman şi apoi divin. Iar divinitatea a dobândit-o numai după ce a fost adoptat de către Tatăl.

Fata studia chipul lui Odo, însă aceasta era de nedescifrat.

— *Filius nonproprius, sedadoptivus,* a adăugat ea cu bun simț.

— Explică falsa natură a acestei erezii.

— Dacă Hristos este Fiul lui Dumnezeu prin har şi nu prin natura sa, atunci El trebuie să fie subordonat Tatălui. Aceasta este o erezie falsă şi o monstruozitate, recita Ioana cu supunere din memorie, pentru că Sfântul Duh purcede nu numai de la Tată, ci şi de la Fiu; nu există decât un Fiu, iar Acesta nu este adoptat, *„In utraque natura proprium eum et non adoptivum filium dei confitemur."*

Mesenii au început să aplaude.

— *Litteratissima!* a striga cineva din capătul celălalt al încăperii.

— Micuța e o ciudățenie amuzantă, nu-i aşa? a murmurat o femeie aproape de spatele Ioanei, pe un ton un pic cam zgomotos.

— Ei bine, Odo, a spus episcopul expansiv, ce spui? A avut grecul dreptate în privința Ioanei, ori ba?

Odo arăta ca şi cum ar fi gustat oțet.

— Copila părea că are ceva noțiuni de teologie ortodoxă. Totuşi, acest fapt în sine nu dovedeşte nimic.

Vorbea condescendent, ca şi cum i s-ar fi adresat unui copil capricios.

— Unele femei au o abilitate imitativă extrem de dezvoltată ce le permite să memoreze şi să repete vorbele bărbaților, astfel dând impresia că gândesc. Însă această capacitate de imitație nu trebuie confundată cu rațiunea veritabilă, care este esențialmente masculină. Pentru că, după cum bine se ştie femeile sunt prin naştere inferioare bărbaților.

— De ce? Cuvintele au ieşit din gura Ioanei înainte chiar de a-şi fi dat seama că le-a rostit.

Odo a zâmbit, buzele sale subțiri întinzându-i-se dezagreabil. Avea înfățişarea unui vulpoi care ştia că prinsese iepurele la înghesuială.

— Ignoranța ta, copilă, este dată în vileag de această întrebare. Întrucât însuşi Sfântul Pavel a susținut cu tărie acest adevăr, cum că femeile sunt dedesubtul bărbaților prin zămislire, prin poziție şi prin voință.

— Prin zămislire, prin poziție şi prin voință? repetase Ioana.

— Da.

Odo vorbea lent şi clar, ca şi cum s-ar fi adresat unui debil mintal.

— Prin zămislire, pentru că Adam a fost creat primul, iar Eva după aceea; prin poziție, pentru că Eva a fost creată ca să-l servească pe Adam ca tovarăş de viață şi prieten; prin

voință, pentru că Eva nu a putut rezista tentației Diavolului şi a muşcat din măr.

Printre mese, capetele oamenilor se mişcau aprobatoare. Expresia episcopului era serioasă. Alături de el, cavalerul cel roşcat nu lăsa să i se ghicească niciunul dintre gânduri.

Odo zâmbea superior. Ioana simțea un dezgust acut față de acest bărbat. O clipă a rămas în picioare tăcută, trăgându-se încetişor de nas.

— De ce, a rostit ea în cele din urmă, femeia este inferioară prin zămislire? Pentru că a fost creată ulterior, a fost făcută din coasta lui Adam, în timp ce Adam a fost conceput din lut obişnuit.

Din spatele sălii au răzbătut câteva chicoteli apreciative.

— Prin poziție, femeii ar trebui să i se dea întâietate, căci Eva a fost creată în interiorul Paradisului, în timp ce Adam a fost conceput în afara lui.

Vorbele se rostogoleau în afară pe măsură ce gândurile Ioanei alergau înainte, iar ea raționa cu ajutorul lor.

Din partea audienței s-a ridicat un alt murmur. Zâmbetul de pe fața lui Odo oscila.

Ioana continua, prea plină de interes față de direcția argumentului său ca să se mai gândească şi la ceea ce făcea.

— Cât despre voință, femeia ar trebui considerată *superioară* bărbatului – asta era o neobrăzare, însă nu mai era cale de întoarcere acum – căci Eva a muşcat din măr pentru a obține cunoaştere şi învățătură, însă Adam a gustat din el numai pentru că ea i-a cerut-o.

În încăpere se instalase o linişte provocată de şoc. Odo îşi ținea strâns buzele livide. Episcopul se holba la Ioana ca şi cum chiar nu îi venea să creadă ce tocmai auzise.

Mersese prea departe.

Unele idei sunt periculoase.

Esculap o avertizase, însă fusese atât de implicată în dezbatere că uitase de sfatul lui. Bărbatul ăla, Odo ăla, fusese atât de sigur pe el, atât de hotărât să o umilească înaintea episcopului. Îşi distrusese şansa de a fi admisă la schola şi ştia asta, însă nu îi va fi dat nesuferitului de preot satisfacția de a fi văzut-o demoralizată. Stătea în picioare în fața mesei înalte cu bărbia ridicată şi ochii scânteind.

Tăcerea se prelungea la nesfârşit. Toate privirile erau ațintite asupra episcopului, ai cărui ochi evaluatori rămăseseră fixați asupra Ioanei. Apoi, încetişor, foarte lent, un râs prelung şi grav i-a scăpat de pe buze.

Episcopul hohotea.

Lângă el, femeia cea durdulie chicotea agitată. Ulterior sala a erupt în gălăgie. Oamenii strigau şi băteau în mese şi hohoteau, râdeau atât de tare încât le curgeau lacrimile pe obraji şi trebuiau să şi le şteargă cu mânecile. Ioana îl privea pe cavalerul cu părul roşcat. Rânjea cu gura până la urechi. I-a prins privirea, iar el i-a făcut cu ochiul.

— Haide, Odo, a spus episcopul după ce a reuşit într-un târziu, să-şi tragă sufletul, trebuie să recunoşti. Fata a fost mai deşteaptă decât tine!

Odo i-a aruncat o căutătură veninoasă episcopului.

— Ce ziceți de băiat, Eminență? Doriți să-l examinez şi pe el?

— Nu, nu. O să-l acceptăm şi pe el din moment ce fata este atât de ataşată de el. O să-i primim pe amândoi. Negreşit, educația fetei a fost un pic – căuta cuvântul potrivit – neortodoxă. Însă este pe de-a întregul înviorătoare. Exact de ce are nevoie schola! Odo, ai mai căpătat nişte studenți noi. Ai mare grijă de ei!

Ioana privea țintă la episcop şocată. Ce voia să spună? Se poate ca Odo să fie maestrul de la schola? Cel care îi va preda ei?

Ce făcuse?

Odo îşi plecă privirea spre nasul îngust şi i se adresă episcopului.

— Fireşte, aţi făcut aranjamentele pentru cazarea copilei? Nu poate să locuiască în pavilioanele băieţilor.

— Ah... cazarea. Episcopul şovăia. Ia, să vedem...

— Milord.

Cavalerul roşcat l-a întrerupt.

— Copila ar putea să stea la mine. Eu şi soţia mea avem două fiice care o vor primi cu braţele deschise. Va fi o parteneră desăvârşită pentru Gisla mea.

Ioana l-a privit. Era un bărbat la prima tinereţe, de vreo douăzeci şi cinci de ani, puternic, bine legat, cu pometii obrajilor ridicaţi şi o barbă stufoasă şi fină. Părul gros, de un roşu nemaiîntâlnit, era pieptănat cu cărare pe mijloc şi bogat ondulat până pe umeri. Ochii lui de un albastru vioi, erau inteligenţi şi blânzi.

— Excelent, Gerold.

Episcopul l-a bătut călduros pe spate.

— S-a aranjat. Fata va locui la tine.

Un servitor a venit cu o tavă îmbelşugată cu bomboane. Ochii lui John s-au mărit la vederea dulciurilor zaharate, tăvălite prin unt.

Episcopul a zâmbit:

— Copii, trebuie să fiţi înfometaţi după călătoria voastră. Veniţi şi staţi lângă mine. S-a mutat mai aproape de femeia de lângă el, făcându-le loc între el şi cavalerul roşcat.

Ioana şi John au dat ocol mesei şi şi-au ocupat locurile. Chiar episcopul i-a servit cu bomboane. John le-a mâncat lacom, luând cantităţi uriaşe de dulciuri lipicioase, zahărul pudrat lăsându-i o mustăcioară.

Episcopul şi-a reîntors atenţia către femeia aşezată lângă el. Beau din aceiaşi cupă, râzând, iar el îi mângâia părul, răvăşindu-i boneta. Ioana îşi lipise privirea de farfuria cu bomboane. A ciugulit dintr-una însă nu a putut să o

termine; dulceața lor excesivă îi făcea rău. Tânjea să fie departe de acest loc, departe de larmă, de chipurile străine şi de comportamentul enigmatic al episcopului.

Cavalerul roşcat pe nume Gerold i-a vorbit.

— Ai avut o zi lungă. Ai vrea să pleci de aici?

Ioana a dat din cap aprobator. Văzându-i că se ridică, John şi-a mai umplut încă odată gura cu dulciuri şi şi-a părăsit locul.

— Nu, nu. Gerold şi-a aşezat o mână pe umărul lui John. Tu rămâi aici.

John i-a răspuns plângăcios.

— Vreau să merg cu ea.

— Locul tău e aici cu ceilalți băieți. După ce se termină masa, intendentul o să te conducă la pavilionul tău.

John a pălit, însă s-a abținut şi nu a scos niciun cuvânt.

— Acesta este un obiect interesant.

Gerold a arătat cu degetul spre pumnalul cu mâner din os agățat de cingătoarea lui John.

— Îmi dai voie să-l văd?

John l-a scos de la cingătoare şi i l-a înmânat lui Gerold. L-a răsucit pe toate părțile admirând lucrătura de pe mâner. Lama a sclipit, reflectând torțele ce pâlpâiau împrejurul încăperii. Ioana şi-a amintit cum strălucise în lumina lumânării din *grubenhaus,* înainte de a muşca din pergamentul cărții lui Esculap, răzuind-o, distrugând-o.

— Foarte delicat. Roger are o sabie al cărei mâner are aceiaşi lucrătură. Roger!

Gerold l-a strigat pe tânărul care şedea la masa din apropiere.

— Vino şi arată-i acestui tânăr sabia ta.

Roger a scos o sabie lungă din fier al cărui mâner avea un model minuțios executat.

John o privea respectuos.

— Îmi dai voie să o ating?

— Poți să o ții dacă dorești.

— Ți se va da o sabie a ta, i-a spus Gerold. Și un arc. De asemenea, o lance, dacă ai puterea să o mânuiești. Povestește-i, Roger.

— Da. În fiecare zi avem lecții de spadă și alte arme.

Ochii lui John înregistrau surpriză și încântare.

— Vezi crăpătura asta micuță de pe lamă? Aici am parat o lovitură a săbiei grele a însuși maestrului spadasin!

— Adevărat? John era fascinat.

Gerold a întrebat-o pe Ioana:

— Mergem? Cred că acum pe fratele tău nu-l mai deranjează dacă plecăm.

Ajungând la ușă, Ioana s-a întors să-l privească pe John. Cu sabia de-a curmezișul pulpanei, discuta animat cu Roger. A simțit o șovăială bizară să se despartă de el. În majoritatea timpului fuseseră mai mult rivali decât prieteni, însă John era legătura ei cu casa părintească, cu o lume familiară și inteligibilă. Fără el, rămăsese singură.

Gerold o luase înainte și se deplasa cu pași mari pe coridor. Era foarte înalt, iar picioarele sale lungi îl transportau rapid; Ioana a trebuit să o ia la fugă ca să se țină după el.

Câteva minute nu au vorbit nimic. Apoi Gerold a rostit pe neașteptate: — Te-ai descurcat bine cu Odo.

— Nu cred că mă place.

— Nu. Nu o să te placă. Odo își apără demnitatea cu grijă, așa cum orice om își apără ultimii bănuți dacă i-au mai rămas câțiva.

Ioana i-a zâmbit lui Gerold, căci îl plăcea.

Impulsiv a decis să se încreadă în el.

— Aceea era... soția episcopului? S-a poticnit la ultimul cuvânt, stânjenită. Toată viața fusese conștientă de incorectitudinea reprobabilă a căsniciei părinților ei. Era conștientizarea unui copil, niciodată rostită cu voce tare ori

chiar pe deplin recunoscută, însă profund simțită. Cândva, simțind sensibilitatea Ioanei față de acest subiect, Esculap i-a spus că asemenea căsnicii nu erau ceva ieşit din comun printre preoții de la nivele inferioare. Însă pentru un episcop...

— Soție? Oh, te referi la Theda.

Gerold a râs.

— Nu, milord episcopul nu este genul care să se căsătorească. Theda este una dintre concubinele lui.

Concubine! Episcopul avea concubine!

— Eşti şocată. Nu ar trebui. Fulgentius – milord episcopul – nu este un bărbat cu înclinații pioase. A moştenit titlul de la unchiul său, care a fost episcop înaintea lui. Nu a parcurs ierarhia bisericească şi nu are nicio pretenție că ar fi sfânt, aşa cum ai şi remarcat deja. Dar vei descoperi că este o persoană destul de bună pentru toate acestea. Admiră cunoştințele, deşi nu este un erudit. Însă el a înființat schola aici.

Gerold îi vorbise pe față, nu ca unui copil, ci ca unui om matur de la care se aştepta să înțeleagă. Ioanei i-a plăcut această atitudine. Însă vorbele lui erau supărătoare. Era drept ca un episcop, un prinț al Bisericii, să trăiască aşa? Să aibă... concubine? Totul era atât de diferit de ceea ce se aşteptase ea.

Ajunseseră la uşile exterioare ale palatului. Pajii, îmbrăcați în mătase roşie, le-au deschis tăbliile uriaşe din stejar; strălucirea holului luminat cu torțe s-a risipit în beznă.

— Vino, i-a spus Gerold. Te vei simți mai bine după o noapte de somn. Se deplasa rapid în direcția grajdurilor.

Ioana l-a urmat şovăind în noaptea rece.

*

— Aici este! Gerold i-a arătat cu degetul spre stânga, iar Ioana s-a orientat după direcția brațului său.

În depărtare a desluşit siluetele întunecate ale clădirilor ce se conturau sub lumina lunii.

— Acolo este Villaris, casa mea, iar acum şi a ta, Ioana.

Chiar şi pe întuneric, Villaris era magnific. Având o ţinută impunătoare şi situat pe panta unui deal, locul îi părea enorm ochilor scrutători ai Ioanei. Complexul consta din patru clădiri înalte, din bârne solide, puse în legătură printr-o serie de curţi şi porticuri splendide din lemn. Gerold şi Ioana a trecut călări printre palisadele din stejar robust ce păzeau intrarea principală şi au lăsat în urmă câteva dependinţe: o bucătărie, o brutărie, un grajd, un porumbar şi două hambare. Au descălecat într-o curticică închisă, iar Gerold şi-a condus calul către mâinile în expectativă ale argatului şef. Torţele din răşină, aşezate la intervale regulate, le lumina calea de-a lungul unui coridor lung, fără ferestre, pe ai căror pereţi groşi din stejar erau expuse şiruri de arme strălucitoare: săbii lungi, suliţe, ţepuşi, arbalete şi *scramasaxes* – lamele scurte şi groase, cu un singur tăiş, pe care le preferau fioroşii infanterişti franci. Au ieşit la lumină într-o a doua curte vastă, încercuită de porticuri închise şi au păşit într-un hol imens prin natura lui, un spaţiu răsunător pe care atârnau, decorativ, tapiţerii luxoase. În mijlocul încăperii stătea cea mai frumoasă femeie pe care Ioana o văzuse vreodată, cu excepţia mamei sale. Însă, în timp ce Gudrun era înaltă şi blondă, această femeie era scundă şi zveltă, cu păr ca abanosul şi ochi mari, negri şi trufaşi. Ochii aceia calmi priveau în jos la Ioana, cercetând-o cu o expresie care în mod cert o găsise nesatisfăcătoare.

— Ce e asta? a întrebat femeia pe neaşteptate în timp ce se apropiau.

Ignorându-i grosolănia, Gerold a făcut prezentările:

— Joan, aceasta este soţia mea, Richild, stăpâna acestei reşedinţe. Richild, dă-mi voie să ţi-o prezint pe Ioana din

Ingelheim, care a sosit astăzi să-şi înceapă studiile la schola.

Ioana a făcut o încercare stângace de plecăciune, pe care Richild a privit-o cu dispreț înainte de a-şi concentra atenția asupra lui Gerold.

— Schola? E vreo remarcă batjocoritoare?

— Fulgentius a admis-o şi va locui aici, la Villaris, pe durata studiilor sale.

— Aici?

— Poate să împartă patul cu Gisla, căreia i-ar fi de folos o parteneră inteligentă, ca să facă o schimbare.

Sprâncenele negre şi grațioase ale lui Richild s-au arcuit arogante.

— Fata seamănă cu o colona.

Ioana a roşit din pricina insultei.

— Richild, controlează-te, a admonestat-o Gerold aspru. Joan este un oaspete în casa asta.

Richild a strâmbat din nas.

— Ei bine – a pipăit tunica cea nouă a Ioanei din pânză verde – cel puțin pare să fie curată.

I-a făcut un semn poruncitor uneia dintre servitoare.

— Arată-i *dortoir*[15]. Fără să mai adauge vreun cuvânt a părăsit încăperea.

*

Mai târziu, întinsă pe salteaua moale din paie din dortoir-ul de la etaj, alături de Gisla care sforăia (care nu se trezise nici măcar când Ioana se strecurase în patru labe lângă ea în aşternut), Ioana se gândea la fratele ei. Lângă cine dormea John acum – dacă, fireşte, putea să doarmă? Cu siguranță ea nu putea; mintea i se învârtea ca un titirez de atâta gânduri şi emoții tulburătoare. Îi era dor de

[15] Dortoir – dormitor comun. *(nota trad.)*

împrejurimile prietenoase ale locuinței sale, îi era dor mai ales de mama ei. Voia să fie ținută în brațe, mângâiată şi strigată din nou „puiule”. Nu ar fi trebuit să fugă aşa cum a făcut-o – tăcută şi furioasă, fără un cuvânt de rămas bun. Gudrun o trădase în fața emisarului episcopului, e drept, însă Ioana ştia că mama ei procedase aşa dintr-un exces de iubire, căci nu suporta să-şi vadă fiica plecând. Acum s-ar putea să nu-şi mai vadă mama niciodată. A profitat de şansa de a fugi, fără să se gândească la consecințe. Căci niciodată nu se mai putea întoarce acasă, asta era sigur. Tatăl ei o va ucide că nu se supusese. Acum locul ei era aici, în acest ținut straniu şi neprietenos, şi aici, bine sau rău, trebuie să rămână.

Mama, rostea în gând, în timp ce privea fix în întunericul amenințător al camerei necunoscute şi o lacrimă răzleață i-a alunecat în tăcere pe obraz.

Capitolul 8

Sala de curs, o cameră micuță, cu pereții din piatră, adiacentă bibliotecii catedralei, rămânea rece şi umedă chiar şi în această după amiază călduță de toamnă. Ioana adora răcoarea ei şi mirosul pregnant de pergament care penetra aerul, ispitind-o să exploreze vasta colecție de cărți care se afla chiar în spatele uşii de alături.

O pictură enormă acoperea peretele din fața clasei. Era imaginea unei femei îmbrăcată în straiul lung şi grațios al grecilor. În mâna stângă ținea o pereche de foarfece; în dreapta, un bici. Femeia reprezenta Cunoaşterea; foarfecele retezau erorile şi dogmele false, iar biciul îi dojenea pe elevii puturoşi. Sprâncenele Cunoaşterii erau sever împreunate, iar colțurile gurii curbate în jos, dându-i o expresie severă. Ochii negri căutau aspru din pictura de pe perete, părând a se concentra asupra observatorului, privirea lor fiind dură şi

poruncitoare. Odo îşi preluase atribuţiile la scurt timp după ce îşi luase în primire funcţia de profesor maestru la schola.

— *Bos mugit, equus hinnit, asinus rudit, elephans barrit...*

În partea stângă a încăperii, elevii mai puţin avansaţi psalmodiau monoton, exersând formele verbale simple.

— Vacile mugesc, caii nechează, măgarii rag, elefanţii ţipă...

Odo îşi mişca ritmat mâna dreaptă, stabilind ritmul scandărilor. Între timp, ochii săi măturau încăperea cu o abilitate exersată, monitorizând activitatea celorlalţi elevi ai săi.

Ludovic şi Ebbo se înghesuiseră împreună deasupra unui psalm. Trebuia să-l fi memorat, însă după modul cum îşi înclinaseră capetele unul către celălalt sugerau că renunţaseră să se mai concentreze asupra sarcinii pe care o primiseră. Fără să-şi lase mâna să piardă vreo bătaie a cadenţei psalmodierii, Odo i-a plesnit pe cei doi băieţi după ceafă, pe neaşteptate, cu o nuia lungă din lemn. Au scâncit şi s-au înclinat deasupra tăbliţelor din nou, model de hărnicie.

Alături, John lucra la un capitol din Donatus. În mod limpede avea mari dificultăţi. Citea încet, dându-şi silinţa să rostească fiecare vocală şi consoană cu buzele, oprindu-se adesea ca să se scarpine în cap zăpăcit de tiparul unor cuvinte cu care nu era obişnuit.

Aşezată separat de ceilalţi – ca să nu aibă de-a face cu ea – Ioana fusese însărcinată de către Odo să pregătească o exegeză despre viaţa Sfântului Anton. Lucra cu repeziciune, condeiul călătorind de-a lungul pergamentului cu încredere şi precizie. Nu îşi ridica privirea, iar atenţia nu i-a fost tulburată nici măcar pentru o clipă. Concentrarea ei era absolută.

Odo a spus scurt:

— Pentru azi ajunge. Acest grup, a arătat spre novici, este liber. Restul veți rămâne pe locurile voastre până când vă verific lucrările.

Novicii s-au ridicat bucuroşi de la pupitrele lor, părăsind încăperea cât de grabnic le permitea eticheta. Ceilalți elevi au pus jos condeiul şi îl priveau pe Odo nerăbdători, dornici de a fi lăsați liberi la distracțiile după amiezii călduțe.

Ioana a rămas sârguincios înclinată asupra lucrării ei.

Odo s-a încruntat. Zelul fetei, trebuia să o recunoască, îl luase prin surprindere. Îl mânca palma să-şi încerce nuieluşa pe ea. Însă până acum nu-i oferise prilejul. Se pare că dorea cu adevărat să învețe.

Odo s-a îndreptat spre pupitrul ei şi stătea lângă ea ostentativ. În acel moment, Ioana s-a oprit din lucru, expresia feței sale trădând surpriză şi chiar – era posibil? – dezamăgire.

— M-ați strigat, domnule? Scuzați-mă, eram concentrată asupra activității mele şi nu v-am auzit, i-a spus Ioana politicoasă.

Îşi joacă rolul cu pricepere, se gândea Odo. *Însă nu mă dau bătut.* Oh, se prefăcea respectuoasă şi umilă ori de câte ori i se adresa, însă citea adevărul în ochii ei. În sufletul ei, îl sfida şi îl provoca. Odo nu o să tolereze aşa ceva.

— Dibăcia ta, a răspuns el, nu este suficient de îngrijită. Vezi, aici şi aici, şi-a înfipt degetul lung şi alb în pergament, nu rotunjeşti literele atât cât trebuie. Copilă, ce explicație poți să-mi oferi pentru o lucrare atât de murdară?

Lucrare murdară! Ioana era indignată. Ioana tocmai explicase zece pagini de text – cu mult mai mult decât ar fi reuşit alți studenți într-un timp de două ori mai lung. Explicațiile erau precise şi complete – nici măcar Odo nu a încercat să nege asta. I-a văzut ochii mijind pe măsură ce parcurgea pasajul cu elegantul ei stil de a mânui subjonctivul.

— Ei bine? a îmboldit-o el. Voia să-l sfideze, să-i răspundă obraznic. *Creatură arogantă şi ieşită din comun.* Ştia că fetiţa căuta să încalce ordinea stabilită de Dumnezeu în univers uzurpându-le autoritatea de drept a bărbaţilor. *Dă-i drumul,* îi poruncea în gând. *Spune ce ai în minte.* Dacă ar fi procedat aşa. Ioana ar fi ajuns acolo unde Odo dorea.

Se lupta să-şi ţină emoţiile în frâu. Ştia ce încerca Odo să facă. Însă indiferent cât de mult o provoca el, nu-l va face să se simtă obligat. Nu o să-i dea vreun motiv ca să o exmatriculeze din schola. Păstrându-şi vocea monotonă, i-a răspuns sec:

— Nu am nicio scuză, domnule.

— Foarte bine, a răspuns Odo. Drept pedeapsă pentru indolenţa ta, vei copia pasajul din Prima epistolă către Timotei, capitolul doi, versetele unsprezece şi doisprezece, de douăzeci şi cinci de ori, cu o caligrafie frumoasă, înainte de a părăsi sala de curs.

Înăuntrul Ioanei fierbeau resentimentele. Bărbat nesuferit şi îngust la minte! Măcar dacă ar fi putut să-i spună ce credea despre el!

— Da, domnule. Privea în pământ ca să nu-i citească gândurile.

Odo era dezamăgit. Totuşi fata nu o să reziste o veşnicie. Mai devreme ori mai târziu – gândul l-a făcut să surâdă – o să se piardă cu firea. Iar când se va întâmpla asta, el va sta la pândă.

A lăsat-o în pace şi a plecat să-i verifice şi pe ceilalţi elevi.

Ioana a oftat şi a pus mâna pe toc. Prima epistolă către Timotei, capitolul doi, versetele unsprezece şi doisprezece. Le ştia foarte bine; nu era pentru prima oară când Odo îi impusese această pedeapsă. Era vorba despre un citat al Sfântului Pavel:

„Nu îngăduiesc femeii nici să învețe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat, ci să stea liniştită; femeia să se învețe în linişte, cu toată ascultarea.”

*

Scrisese jumătate din pedeapsă când pentru prima oară a simțit că ceva nu e în regulă. A ridicat privirea. Odo dispăruse. Băieții se îngrămădiseră la uşă şi pălăvrăgeau. Asta era ciudat. De obicei o luau la goană părăsind încăperea imediat ce lecțiile se terminau. Îi privea prudentă. John stătea în picioare la marginea din exterior a micuțului grup, ascultând. I-a prins privirea, iar el i-a zâmbit şi i-a făcut cu mâna.

I-a zâmbit şi ea, apoi s-a întors la scris. Însă o furnicătură ca un semnal de alarmă i-a ridicat părul de pe ceafă. Băieții puneau la cale ceva? De obicei o tachinau şi o chinuiau – Odo nu făcea nimic să-i oprească – şi, cu toate că se oțelise din pricina abuzurilor acestora, totuşi se temea de ei.

În mare grabă a isprăvit ultimele câteva rânduri şi s-a ridicat să plece. Băieții stăteau în picioare lângă uşă. Ştia că pe ea o aşteptau. Şi-a ridicat bărbia hotărâtă. Orice i-ar fi pregătit, va trece mai departe fără să se oprească şi ar fi isprăvit şi cu asta.

Pelerina ei atârna pe un cuier de lemn de lângă uşă. Cu o mişcare artistică de ignorare a băieților, a desprins-o din cui, şi-a legat-o cu atenție în jurul gâtului şi şi-a tras gluga peste cap.

Ceva greu şi ud i s-a prelins din creştetul capului. A tras imediat de glugă, însă aceasta nu voia să se mişte de la locul ei. Lichidul lipicios s-a scurs în jos. A pus mâna pe el şi l-a pipăit; degetele i s-a impregnat de o substanță groasă şi slinoasă. *Gumă arabică.* Un material frecvent întâlnit în şcoli şi *scriptoria.* Se folosea cu oțet şi cărbune pentru desen la obținerea cernelii. Şi-a şters mâna de pelerină, însă guma

arabică se lipise straşnic. Înnebunită a tras din nou de glugă şi a scâncit de durere, căci părul i se smulsese din rădăcină.

Strigătul ei a provocat un cor zgomotos de râsete din partea băieţilor. A ieşit grabnic pe uşă. Grupul de băieţi s-a împărţit, pe măsură ce ea se apropia, formând o linie de o parte şi de alta.

— *Lusus naturae!* o tachinau ei. Monstru al naturii!

La jumătatea drumului l-a văzut pe John. Râdea şi striga în gura mare insulte cot la cot cu ceilalţi. I-a întâlnit privirea; a privit rapid în altă direcţie.

Ioana înainta fără oprire. A zărit prea târziu sclipirea bucăţii de material albastru lângă podea. S-a împiedicat şi a căzut dizgraţioasă, aterizând greoaie pe o parte.

John, s-a gândit. *El m-a atras în cursă.*

S-a ridicat în picioare, sărind ca arsă căci o durere a sfredelit-o în coaste. Murdăria dezgustătoare i se prelingea de sub pelerină pe faţă. Şi-a şters faţa, încercând să-şi lase ochii liberi, însă era imposibil. Aluneca cleios peste sprâncene, peste pleoape, lipindu-i genele şi fiindu-i imposibil să vadă pe unde păşeşte.

Râzând, băieţii s-au îngrămădit în jurul ei, îmbrâncind-o înainte şi înapoi, încercând să o facă să cadă din nou. I-a auzit vocea lui John printre a celorlalţi, rostind insulte. Prin pelicula groasă care-i acoperea ochii, camera se învârtea ameţitor în tipare alternative de lumină şi culoare. Nu mai nimerea uşa.

Brusc a simţit cum o înţeapă lacrimile.

Oh, nu, şi-a zis în sinea ei. Băieţii asta voiau – să o facă să plângă şi să implore milă, să le arate că e slabă, ca să poată să-şi bată joc de ea că e o laşă.

Nu or să obţină satisfacţie. Nu o să le-o dau.

Se ţinea dreaptă pe picioare, impunându-şi să nu plângă. Acest auto-control i-a aţâţat şi mai tare şi au început să o

lovească şi mai rău. Cel mai solid dintre băieţi a lovit-o cu putere peste gât. Bufnitura a făcut-o să se clatine şi s-a luptat să rămână pe picioare.

În depărtare s-a auzit strigând vocea unui bărbat. Oare până la urmă Odo îşi făcuse apariţia ca să pună capăt chinului?

— Ce se petrece aici?

De data asta a recunoscut vocea. Gerold. În vocea lui era o tonalitate pe care nu o mai auzise până atunci. Băieţii s-au dat înapoi de lângă ea atât de brusc, încât aproape că era să cadă din nou.

Braţul lui Gerold a cuprins-o pe după umeri, sprijinind-o. S-a proptit de el recunoscătoare.

— Ei bine, Bernhar. Gerold s-a adresat celui mai mare băiat din grup, cel care o lovise în gât. Săptămâna trecută te-am urmărit la antrenamentul armelor, încercând cu atâta disperare să te fereşti de sabia lui Eric încât nu ai reuşit nici măcar o lovitură. Cu toate astea văd că nu ai nicio problemă să te lupţi când oponentul tău este o fată fără apărare.

Bernhar a bâiguit o explicaţie, însă Gerold l-a întrerupt din scurt.

— Poţi să-i spui asta şi Domniei Sale, episcopul. Va trimite după tine când o să afle de povestea asta. Despre care va fi înştiinţat chiar astăzi.

O linişte mormântală îi împresurase. Gerold a luat-o pe Ioana în braţe. A fost luată prin surprindere de forţa fremătătoare a braţelor şi spatelui său. Era atât de înalt şi de sfrijit, încât nu şi-a dat seama că poate fi atât de puternic. Şi-a înclinat capul spre o parte ca murdăria dezgustătoare care o acoperise să nu-i deterioreze tunica.

La jumătatea drumului spre calul său, Gerold s-a întors spre ei.

— Încă un lucru. Din cele la care am fost martor, ea este mai curajoasă decât oricare dintre voi. Da, şi mai isteaţă, şi aţi ajuns să-i faceţi toate astea doar pentru că este fată.

Ioana simţea că lacrimile i se adunaseră în ochi. Nimeni nu mai vorbise despre ea în acest fel, cu excepţia lui Esculap.

Gerold era – diferit.

Un boboc de trandafir creşte în întuneric. Nu ştie nimic despre soare, cu toate acestea se dezvoltă în bezna care-l ţine închis ca într-o temniţă până când în cele din urmă zidurile vor ceda, iar trandafirul ţâşneşte în afară, desfăcându-şi petalele în lumină.

Îl iubesc.

Gândul era atât de surprinzător pe cât de neaşteptat. Ce putea să însemne asta? Nu se putea să fie îndrăgostită de Gerold. El era nobil, un mare lord, iar ea era fiica unui preot de ţară. El era un bărbat matur de douăzeci şi cinci de primăveri, iar Ioana ştia că se gândea la ea ca la un copil, deşi, în fapt, avea deja treisprezece ani şi în curând va deveni femeie.

În plus, el avea o soţie.

Mintea Ioanei era un vârtej de emoţii confuze.

Gerold a ridicat-o pe calul său şi a încălecat în spatele ei. Băieţii se înghesuiseră la uşă, neîndrăznind să scoată un cuvânt. Ioana s-a lăsat pe spate, în braţele lui Gerlod, simţindu-i puterea curgând prin ele.

— Acum, i s-a adresat Gerold, mânând calul la galop mic, te voi duce acasă.

Capitolul 9

Contele Gerold, *grafio vir illuster* al acestui hotar nord-estic îndepărtat al domeniului imperial, a dat pinteni noului său cal roib, când s-a apropiat de dâmbul pe care se întindea reşedinţa sa. Calul i-a răspuns prompt, anticipând grajdul călduţ şi o grămadă de fân proaspăt. Lângă el, calul care se

îl transporta pe Osdag, servitorul ce-l însoțea la vânătoare, a mărit şi el pasul, deşi povara cerbului ucis legat de-o parte şi de alta a spinării îl făcea să rămână în urmă.

Fusese o zi bună pentru vânătoare. Dintr-un capriciu, căci de obicei o ieşire la vânătoare constă din şase sau chiar mai mulți bărbați, Gerold plecase numai cu Osdag şi doi dintre ogarii rasa brachet, drept însoțitori. Norocul îi însoțise; aproape instantaneu au dat de urma cerbului pe care Osdag l-a încolțit cu cornul său de vânătoare şi l-a urmărit din priviri cu ochii săi antrenați.

— Un căprior, a anunțat el, şi e unul mare.

L-au urmărit mai bine de o oră până când l-au zărit într-o poieniță. Gerold şi-a dus cornul din fildeş la buze şi a început să sufle scoțând o serie de note slabe, aproape lipsite de vlagă, iar ogarii au țâşnit lacomi spre vânat. Nu a fost uşor să mâne animalul către golf doar cu doi oameni şi doi câini, însă în final l-au prins într-un colț, iar Gerold l-a doborât cu o lovitură de lance rapidă. Era, aşa cum Osdag prevestise, un exemplar frumos şi mare; iarna fiind pe aproape, va constitui un plus pentru proviziile moşiei Villaris.

La o oarece depărtare, Gerold o spiona pe Ioana stând cu picioarele încrucişate pe iarbă. Îl trimisese pe Osdag înainte la grajduri, iar el călărea spre ea. În ultimul an se ataşase surprinzător de fată pe măsură ce timpul trecuse. Era ieşită din comun, nu aveai cum să negi aşa ceva – mult prea singuratică, prea gravă pentru vârsta ei, însă cu o inimă mare şi o inteligență ascuțită pe care Gerold o găsea foarte atrăgătoare.

Trăgând lângă locul unde se aşezase Ioana împietrită ca unul dintre basoreliefurile de la uşa catedralei, Gerold a descălecat şi şi-a condus roibul mai în față. Ioana era atât de profund concentrată încât abia după ce s-a apropiat la câțiva metri de ea, l-a văzut. S-a ridicat în picioare, roşind.

Gerold se amuza. Era incapabilă să se prefacă – o trăsătură pe care Gerold o considera destul de fermecătoare, căci era atât de diferită de...ceea ce era el obişnuit. Nu greşea sesizându-i pasiunea-i copilărească faţă de el.

— Erai cufundată în gânduri, i-a spus el.

— Da. S-a ridicat şi s-a apropiat să admire roibul. Se descurcă bine?

— Perfect. Este un armăsar gingaş.

— Oh, da. Fata mângâia coama strălucitoare a roibului. Avea un simţ de evaluare al cailor extraordinar, probabil pentru că crescuse fără ei. Din ceea ce Gerold reuşise să afle de la ea, familia ei trăia într-o sărăcie similară cu cea a oricărui ţăran, deşi tatăl ei era un slujitor al Bisericii.

Calul şi-a frecat nasul de urechea ei, iar ea a râs încântată. O fată atrăgătoare, se gândea Gerold, deşi niciodată nu va fi *o* frumuseţe. Ochii ei mari şi inteligenţi erau cufundaţi în orbite, fălcile puternice şi late, umerii drepţi îi dădeau o înfăţişare băieţească, accentuată acum de părul scurt alb-auriu care se încreţea m jurul feţei, abia ajungându-i până la vârful urechilor. După acel episod de la schola au fost obligaţi să i-l taie până la piele; altfel nu aveau cum să-i îndepărteze guma arabică care-i mâzgălise fiecare şuviţă.

— La ce te gândeai?

— Oh. La ceea ce s-a întâmplat astăzi la schola.

— Povesteşte-mi.

Fata îl privea.

— Este adevărat că puii de lup alb se nasc morţi?

— Poftim? Gerold era obişnuit cu întrebările ei bizare, însă asta era mai stranie decât de obicei.

— John şi ceilalţi băieţi vorbeau. O să aibă loc o vânătoare a lupoaicei albe, cea din pădurea de la Annapes.

Gerold a dat din cap.

— Cunosc exemplarul. O lupoaică fioroasă – vânează singură, separat de haite şi nu se teme de nimic. Nu mai

demult de iarna trecută a atacat o ceată de călători şi a înhăţat un copil mic înainte ca cineva să pună mâna pe arc s-o oprească. Se spune că acum are pântecul plin de pui – presupun că vor să-i omoare înainte să le dea naştere?

— Da. John şi ceilalţi mor de nerăbdare, căci Ebbo a spus că tatăl lui i-a promis că o să-l ia cu el la vânătoare.

— Şi?

— Odo este de neclintit. Vrea să anuleze vânătoarea, căci, a spus el, lupoaica albă este fiară sfântă, o manifestare vie a învierii lui Hristos.

Sprâncenele lui Gerold s-au ridicat sceptice.

Ioana a continuat.

— Puii ei se nasc morţi, a spus Odo, şi apoi după trei zile strămoşii lor îi ling până îi readuc la viaţă. Este un miracol atât de rar şi atât de sfânt încât nimeni nu a fost martor la el.

— Şi tu ce ai răspuns? a întrebat Gerold.

O cunoştea destul de bine până acum ca să ştie că avea ceva de spus.

— Am întrebat cum se poate şti dacă este adevărat, dacă nimeni nu a fost martor.

Gerold râdea în hohote.

— Pun pariu că maestrul nostru nu a apreciat această întrebare!

— Nu. Mi-a răspuns că a fost lipsită de respect. Şi de asemenea ilogică, din moment ce nici la înviere nu a fost martor nimeni şi cu toate acestea nimeni nu se îndoieşte de adevărul ei.

Gerold şi-a aşezat o mână pe umărul Ioanei.

— Nu contează, copilă.

A urmat o pauză, ca şi cum ar fi dezbătut dacă să mai adauge ceva sau nu. Pe neaşteptate a ridicat privirea spre el, chipul ei tânăr fiind concentrat şi serios până în străfunduri.

— Cum putem fi siguri de veridicitatea învierii? Dacă nimeni nu a asistat la ea?

Era atât de uimit încât a tras calul de frâie, iar roibul a luat-o din loc. Gerold şi-a aşezat o mână pe coasta roşiatică, potolindu-l.

Ca majoritatea nobililor din partea de nord a Imperiului, latifundiari care ajunseseră la vârsta adultă sub domnia împăratului Karolus, ce conducea ţara după vechile tradiţii, Gerold era un creştin în sensul cel mai larg. Participa la slujbe, dădea de pomană şi avea grijă să ţină sărbătorile şi datinile. Urma învăţăturile doctrinei bisericeşti care nu-i stânjeneau îndeplinirea drepturilor şi obligaţiilor sale senioriale, iar pe restul le ignora.

Însă Gerold a înţeles doctrina societăţii şi recunoştea pericolul când îl vedea.

— Nu l-ai întrebat asta pe Odo!

— De ce nu?

— Fir-ar să fie! Asta ar putea să-i dea de necaz. Lui Gerold nu-i plăcea Odo, un om neînsemnat cu idei înguste şi cu un spirit chiar şi mai limitat. Însă aceasta era exact genul de armă de care Odo avea nevoie ca să-l facă pe Fulgentius să se simtă jenat şi să-l forţeze să o dea afară pe Ioana. Sau – nu suporta să se gândească la asta – chiar mai rău.

— Ce ţi-a răspuns?

— Nu mi-a răspuns. Era foarte furios şi... m-a dojenit.

Fata s-a îmbujorat.

Gerold a respirat şuierând uşor.

— Păi, la ce te-ai fi aşteptat? Acum eşti suficient de matură ca să ştii că există unele întrebări pe care nu trebuie să le rosteşti cu voce tare.

— De ce? Ochii mari, verzi-cenuşii, cu mult mai adânci şi mai înţelepţi decât ai oricărui alt copil, îl fixau cu atenţie. *Ochi păgâni,* şi-a zis Gerold, *ochi care niciodată nu se vor pleca în faţa lui Dumnezeu ori a altei fiinţe omeneşti.* Îl

tulbura să se gândească la actul petrecut ca aceşti ochi să apară pe lume.

— De ce? a întrebat din nou, insistând.

— Pur şi simplu, asta-i tot. Era agasat de imboldul ei. Uneori inteligența fetei, care până acum devansase dezvoltarea ei fizică, era tulburătoare.

Ceva – să fi fost suferință, ori furie? – a pâlpâit scurt în ochii ei, după care şi-a reluat masca.

— Ar trebui să mă întorc acasă. Tapițeria pentru hol e aproape gata, iar soția dumneavoastră are nevoie de ajutor. Cu bărbia ridicată, s-a întors pe loc să plece.

Gerold era amuzat. Atâta demnitate rănită la o persoană atât de tânără! Gândul că Richild, soția lui, i-ar cere ajutorul Ioanei la tapițerie era absurd. Femeia se plânsese adeseori de stângăcia Ioanei de a mânui acul; însuşi Gerold a fost martor la eforturile frustrante ale fetei de a-şi impune degetelor neîndemânatice să i se supună şi a văzut rezultatele slabe ale muncii ei.

După ce enervarea s-a risipit, i-a spus:

— Nu fii ofensată. Dacă vrei să-ți croieşti drumul în viață, trebuie să ai mai multă răbdare cu superiorii tăi.

Îl cerceta pieziş, cântărindu-i vorbele, apoi şi-a aruncat capul pe spate şi a râs. Sunetul era încântător, plin şi muzical, pe de-a întregul contagios. Gerold era vrăjit. Fata era încăpățânată şi se mânia grabnic, însă avea o inimă caldă şi o promptă vioiciune a minții.

A apucat-o de bărbie.

— Nu voiam să fiu aspru. Doar că uneori mă iei prin surprindere. Eşti atât de înțeleaptă când vine vorba de anumite lucruri şi aşa de bleagă legat de altele.

Fata începuse să vorbească, însă el i-a apăsat un deget pe buze.

— Nu ştiu răspunsul la întrebarea ta. Dar ştiu că întrebarea în sine este periculoasă. Destui ar spune că un

asemenea gând este o erezie. Înțelegi ce înseamnă asta. Ioana?

Ea a dat din cap solemnă.

— Este o jignire adusă lui Dumnezeu.

— Da, şi asta, însă şi mai mult decât atât. Ar putea însemna distrugerea speranțelor tale, Ioana, a viitorului tău. A... vieții tale.

Gata. O spusese. Ochii verzi-cenuşii îl priveau decişi. Acum nu mai exista cale de întoarcere. Va trebui să-i spună tot.

— Acum patru ierni în urmă un grup de călători au fost loviți cu pietre şi uciși, nu departe de aici, pe câmpurile de la marginea catedralei. Doi bărbați, o femeie şi un băiat, nu cu mult mai mare decât eşti tu acum.

Gerold era un soldat sezonier, un veteran al campaniilor împăratului împotriva barbarilor obotriți[16], cu toate acestea i se înfiora carnea pe el amintindu-şi. Moartea, chiar şi cea înfiorătoare, nu îi mai rezervase nicio surpriză. Însă i se făcuse scârbă de aceasta crimă. Bărbații erau neînarmați, iar ceilalți doi... A trecut mult timp până au murit, femeia şi băiatul suferind cel mai mult, căci bărbații au încercat să-i protejeze făcând scut din trupurile lor.

— Bătuți cu pietre? Ochii Ioanei se măriseră. Dar de ce?

— Erau armeni, membri ai sectei cunoscută sub numele de paulicieni. Erau m drum spre Aachen şi au avut nefericirea să treacă prin zonă imediat după ce o furtună cumplită a distrus viile. În mai puțin de o oră, întreaga recoltă fusese pierdută. În vremurile astea, oamenii caută un motiv pentru necazurile lor. Când au privit în jur, au dat cu ochii de călători – nişte străini cu o religie dubioasă. Erau numiți *furtunarii,* cei care foloseau incantații ca să descătuşeze furtuna violentă. Fulgentius a încercat să-i apere, însă au

---

[16] Confederaţie medievală de triburi slave vestice pe teritoriul modernelor Mecklenburg şi Holstein, din nordul Germaniei. *(nota trad.)*

fost luați la întrebări şi s-a considerat că ideile lor sunt eretice. Idei, Ioana – a țintuit-o cu privirea direct în ochii ei – nu foarte diferite de întrebările pe care i le-ai pus lui Odo astăzi.

A rămas tăcută, căutând fix în depărtare. Gerold nu a spus nimic, acordându-i un răgaz.

— Esculap mi-a spus cândva ceva de genul ăsta, a rostit fata în cele din urmă. Unele idei sunt periculoase.

— Era un om înțelept.

— Da. Ochii i s-au înmuiat aducându-şi aminte. Voi fi mai precaută.

— Bine.

— Acum, spune-mi. De unde ştim că povestea despre înviere este adevărată?

Gerold a râs neajutorat.

— Eşti – ciufulindu-i părul alb-auriu ca spicul de grâu – incorigibilă.

Văzând că ea aştepta totuşi un răspuns, a adăugat:

— Prea bine, am să-ți spun ce cred eu.

Ochii i s-au aprins de o curiozitate înflăcărată. Gerold a râs din nou.

— Dar nu acum. Pistis are nevoie de îngrijire. Vino şi caută-mă înainte de vecernie şi vom vorbi.

Admirația Ioanei îi strălucea nedeghizată în priviri. Gerold i-a mângâiat obrazul. Abia dacă era mai mare decât un copil, însă nu putea să nege că îl emoționa. Deh. Patul lui conjugal era destul de rece, Dumnezeu ştia, pentru ca să nu se bucure de căldura unei afecțiuni atât de inocente fără să fie o povară a conştiinței lui.

Roibul şi-a frecat botul de Ioana. Ea a întrebat:

— Am un măr. Am voie să i-l dau?

Gerold a dat din cap.

— Pistis merită o recompensă. Astăzi s-a descurcat bine; într-o zi va deveni un vânător de mâna-ntâi, sau s-ar putea să mă înşel amarnic.

A băgat mâna în punguța ei, a scos un merişor roşu-verzui şi i l-a întins roibului care l-a pipăit delicat cu buzele, după care l-a băgat întreg în gură. Când şi-a retras mâna, Gerold a zărit o sclipire roşie. Şi-a dat seama că bărbatul a observat şi a încercat să-şi ascundă mâna, însă el i-a prins-o şi a ridicat-o în lumină. Un şanț adânc de carne sfâşiată şi sânge uscat îi cresta interiorul fin al palmei, tăiată fără niciun echivoc de-a latul.

— Odo? a întrebat Gerold calm.

— Da. S-a cutremurat când bărbatul i-a pipăit blând marginile tăieturii. Evident Odo folosise nuiaua nu doar o singură dată şi cu o forță considerabilă; rana era adâncă şi trebuia curățată imediat ca să nu se infecteze.

— Trebuie să ne îngrijim de rană imediat. Du-te acasă; ne întâlnim acolo. Făcea eforturi ca să-şi păstreze vocea cuminte. Era surprins de intensitatea emoției care-l copleşise. Indiscutabil Odo avusese toate drepturile să o pună la punct. Într-adevăr, poate că a fost cel mai bine că a lovit-o, căci, lăsându-şi furia să izbucnească în acest fel, era prea puțin probabil să discute mai departe despre această chestiune. Totuşi, la vederea rănii, pe Gerold l-a cuprins o furie acerbă, incapabil de a mai raționa. I-ar fi plăcut să-l sugrume pe Odo.

— Nu e atât de rău pe cât pare. Ioana îl privea de aproape cu ochii ăia înțelepți şi adânci.

Gerold a inspectat tăietura din nou. Era adâncă şi localizată exact în partea cea mai sensibilă a mâinii. Alt copil ar fi plâns şi urlat de durere. Ea nu rostise o vorbă, chiar şi atunci când a fost chestionată.

Cu toate astea, cu doar câteva săptămâni în urmă, când au fost nevoiți să-i taie părul ca să scape de guma arabică, a

țipat şi s-a luptat ca un sarazin. Mai târziu, când Gerold a întrebat-o de ce a opus atâta rezistență, nu i-a putut oferi nicio explicație clară, decât că sunetul foarfecilor care-i tăiau cosița a înspăimântat-o.

O fată ciudată, nu era niciun dubiu. Poate că de asta el o considera atât de uimitoare.

— Tată! Dhuoda, fiica cea mai mică a lui Gerold, şi-a făcut apariția brusc, coborând în fugă dealul moşiei în direcția în care Ioana şi bărbatul stăteau printre copaci. Au aşteptat-o până când s-a apropiat, rumenă în obraji şi gâfâind de la alergat.

— Tată! Dhuoda şi-a ridicat mâinile în expectativă, iar Gerold a apucat-o şi o legăna în brațe învârtind-o în timp ce fetița chicotea exuberantă. Când a considerat că-i ajunsese, a lăsat-o jos.

Roşie şi emoționată, Dhoda îl trăgea de braț.

— Oh, Tată, vino să vezi! Lupa a născut cinci cățeluşi. Pot să am şi eu unul al meu, Tată? Pot să dorm cu el în pat?

Gerold a râs.

— Vom vedea. Însă mai întâi – o ținea strâns, căci fetița deja o luase la goană spre casă înaintea lui – mai întâi du-o pe Ioana acasă; s-a rănit la mână şi are nevoie de îngrijire.

— Mâna ei? Arată-mi, i-a cerut Ioanei, care i-a întins palma cu un zâmbet trist.

— Oooooh. Ochii Dhuodei s-au mărit fascinați şi înspăimântați în timp ce o examina. Cum s-a întâmplat?

— O să-ți povestească pe drum, a întrerupt-o Gerold nerăbdător.

Nu-i plăcea să vadă acea rană; cu cât se vindeca mai repede, cu atât mai bine.

— Acum grăbiți-vă şi faceți ce v-am spus.

— Da, Tată.

Dhuoda i-a spus Ioanei compătimind-o:

— Te doare foarte rău?

— Nu atât de tare încât să mă împiedice să sosesc prima la poartă! i-a răspuns Ioana şi a rupt-o la fugă.

Dhouda ţipa de plăcere şi a luat-o la goană după ea. Cele două fete au urcat împreună în fugă dealul moşiei râzând.

Gerold le privea, zâmbind, însă privirea lui era tulburată.

*

A sosit iarna, marcată nepieritor în memoria Ioanei de trecerea ei către condiţia de femeie. Avea treisprezece şi ani şi trebuia să se fi aşteptat la asta, totuşi a luat-o prin surprindere – apariţia pe neaşteptate a unei pete maronii închise pe tunica ei din pânză şi durerea intensificată din abdomen. A ştiut imediat despre ce e vorba – o auzise pe mama ei şi pe femeile din locuinţa lui Gerold vorbind despre asta destul de des şi le-a văzut spălându-şi cârpele în fiecare lună. Ioana a vorbit cu o fată în casă, care a luat-o de-a fuga să-i aducă un morman de petice curate, făcându-i din ochi complice în timp ce i le înmâna.

Ioana ura situaţia asta. Nu numai durerea şi bătăile de cap, ci ideea în sine referitor la ceea ce se petrecea. Se simţea trădată de propriul ei trup, care părea că se rearanja singur în fiecare zi după nişte tipare noi şi necunoscute ei. Când băieţii de la schola au început să îşi bată joc de sânii ei care înmugureau, i-a legat strâns cu nişte fâşii din pânză. O dureau, însă rezultatul merita. Feminitatea ei fusese o sursă de nefericire şi frustrare de când îşi amintea şi intenţiona să lupte împotriva acestei evidenţe cât de mult timp se va putea.

*

Wintarmanoth a adus un ger oţelit care pusese stăpânire pe pământ ca un pumn opresiv. Era atât de frig încât te dureau dinţii în gură. Lupii şi alţi prădători ai pădurii dădeau târcoale orăşelului chiar mai aproape decât înainte;

numai câțiva orășeni se aventurau dincolo de periferia orașului dacă nu aveau vreun motiv presant.

Gerold a îndemnat-o pe Ioana să nu meargă la schola, însă nu aveai cum să-i schimbi părerea. În fiecare dimineață, cu excepția sabatului, își punea mantia groasă din lână și o lega strâns în jurul taliei ca să nu pătrundă vântul; apoi, ghemuindu-se să facă față frigului, parcurgea cei trei kilometri până la catedrală. Când vânturile turbate și glaciale din Hornung au sosit, împingând gerul pe străzi în rafale chinuitoare, Gerold înșeua un cal în fiecare zi și o ducea și o aducea personal pe Ioana de la schola.

Deși Ioana își vedea fratele la schola în fiecare zi, John nu-i mai vorbea acum. Rămăsese la fel de deprimat față de studiile sale, însă abilitatea lui de a mânui spada și celelalte arme îi câștigase respectul celorlalți băieți și în mod vizibil se făalea în compania lor. Nu dorea să-și pericliteze sentimentul său nou de a aparține unui grup recunoscând că are o soră care îl stingherea. Ori de câte ori ea se apropia, el se îndepărta.

Și fetele din oraș stăteau departe de ea. O priveau pe Ioana suspicioase, excluzând-o de la jocurile și bârfele lor.

Era o monstruozitate a naturii – masculină ca intelect, feminină la trup, nu-și găsea locul în nicio categorie; ca și cum ar fi aparținut unei a treia categorii, sexul amorf.

Nu avea pe nimeni. Cu excepția, bineînțeles, lui Gerold. Însă Gerold n ajungea. Ioana era fericită doar să fie în preajma lui, să vorbească, să râdă și să discute despre lucruri pe care nu le putea dezbate cu nimeni altcineva din lumea asta.

Într-o zi geroasă, după ce s-a întors cu Gerold de la schola, i-a făcut semn din cap.

— Vino, am să-ți arăt ceva.

A condus-o prin holul întortocheat al conacului către solar şi cabinetul micuț în care-şi ținea documentele. De aici a extras un obiect lung şi pătrățos şi i l-a înmânat.

O carte! Oarecum ponosită şi roasă pe margini, însă intactă. Pe coperta din lemn era scris cu litere fine aurii: *De rerum natura.*

De rerum natura. Lucrarea grandioasă a lui Lucretius! Esculap îi pomenise frecvent despre importanța ei. Nu se mai găsea decât o singură copie, se spunea, şi aceea era ținută încuiată şi atent păstrată în imensa bibliotecă din Lorsch. Şi cu toate astea, acum Gerold i-l oferea la fel de firesc ca şi cum ar fi fost o bucată de carne selectată.

— Dar cum...? Şi-a ridicat privirea urnită spre ochii lui.

— Tot ce e scris poate fi copiat, i-a răspuns cu un zâmbet conspirativ. Pentru bani. O sumă considerabilă în acest caz. Starețul s-a tocmit ferm, motivând că ducea lipsă de scribi. Şi, într-adevăr, a durat mai mult de zece luni până a terminat lucrarea. Însă iat-o aici. Şi nu am dat niciun dinar în plus decât a meritat.

Ochii Ioanei sclipeau pe măsură ce pipăia cu degetele coperta cărții. În toate lunile pe care şi le petrecuse la schola, nu i s-a permis niciodată să lucreze cu texte ca acesta. Odo îi interzisese categoric să citească lucrările marilor clasici în biblioteca catedralei, limitând-o de la studiul textelor religioase, care erau, spunea el, singurele potrivite pentru mintea ei slabă şi impresionabilă de femeie. Mândră din fire, nu l-a lăsat să vadă cât de adânc o necăjise. *Dă-i drumul, zăvorăşte-ți biblioteca,* gândea sfidătoare. *Nu poți să pui zăbrele şi minții mele.* Totuşi, se înfuriase ştiind câte comori ale cunoaşterii erau ținute sub cheie de ea. Gerold văzuse asta; părea că întotdeauna ştia la ce se gândea şi ce simțea ea. Cum să nu-l iubească?

— Apucă-te de lucru, i-a spus Gerold. Şi după ce termini, vino la mine şi vom discuta despre ceea ce ai citit. O să fii foarte interesată de ceea ce a scris autorul.

Ochii Ioanei erau mari de uimire.

— Înseamnă că tu...

— Da. Am citit-o. Te miră?

— Da. Vreau să spun nu – dar Obrajii Ioanei se făcuseră rozalii poticnindu-se să găsească un răspuns. Nu ştia că Gerold citea în latină. Rareori nobilii şi proprietarii citeau şi scriau. Asta era sarcina intendentului moşiei, un literat, să țină evidențele şi să poarte corespondența necesară. Fireşte, Ioana a presupus...

Gerold a râs savurând din plin stânjeneala fetei.

— Nu-ți face griji. Nu aveai cum să ştii. Am studiat câțiva ani la Schola Palatina pe vremea când împăratul Karolus era în viață.

— Schola Palatina! Numele era o legendă. Şcoala fondată de către împărat dăduse la iveală una dintre mințile cele mai rafinate ale momentului. Însuşi renumitul Alcuin fusese profesor maestru.

— Da. Tatăl meu m-a trimis intenționând să ajung un cărturar. Activitățile din şcoală erau interesante şi mi-au plăcut destul de mult, însă eram tânăr şi nu aveam temperamentul să îmi alcătuiesc un regim strict de studiu. Când împăratul şi-a chemat oamenii ca să-l însoțească în campaniile împotriva obotriților, m-am înrolat, deşi nu aveam decât treisprezece ani. Am fost plecat câțiva ani, poate că şi acum aş mai fi fost, însă fratele meu mai mare a murit, iar eu am fost chemat acasă ca să iau în primire succesiunea acestei moşii.

Ioana îl privea cu un aer mirat. Era un cărturar, un literat! Cum se poate să nu fi ştiut! Ar fi trebuit să-şi dea seama după felul cum vorbea cu ea despre studiile ei.

— Afară cu tine. Gerold a gonit-o afabil. Ştiu că nu poți aştepta. Mai ai o oră până la cină. Însă ascultă cu atenție clopoțelul.

Ioana a luat-o la fugă pe scări spre dortoir-ul pe care îl împărțea cu Dhuoda şi Gisla. S-a aşezat pe pat şi a deschis cartea. Citea încet, savurând cuvintele, oprindu-se din loc în loc ca să ia notă de câte o anumită frază elegantă ori un argument. Când lumina din cameră se îngâna cu apusul, a aprins o lumânare şi şi-a continuat studiul.

Citea fără nesaț, uitând complet de timp şi ar fi ratat complet cina dacă Gerold nu ar fi trimis în cele din urmă o servitoare să o aducă.

*

Săptămânile treceau rapid, încărcate de emoția cu care Ioana şi Gerold lucrau împreună. Trezindu-se în fiecare dimineață, Ioana se întreba nerăbdătoare cum va rezista până după vecernie, când, cina sfârşindu-se şi rugăciunile obligatorii încheiate, ea şi Gerold îşi reluau studiul lucrării lui Lucretius.

De rerum natura era o revelație – o minune de carte, bogată în cunoştințe şi înțelepciune. Pentru a descoperi adevărul, Lucretius spunea, omul trebuie să observe lumea naturală. La vremea lui Lucretius era o idee de bun simț, însă era extraordinară, chiar revoluționară, în anno domini 827. Cu toate acestea, era o filozofie care plăcea cu tărie gândirilor practice ale Ioanei şi Gerold.

De fapt, se datora în întregime lui Lucretius că Gerold prinsese lupoaica cea albă.

Ioana s-a întors într-o zi de la schola şi a găsit Villaris fierbând. Câinii de casă lătrau unii la alții răguşit; caii alergau sălbatic în perimetrul țarcului lor; toată curtea interioară a conacului răsuna de asurzitoare mârâituri înfricoşătoare.

În mijlocul curții de la intrare. Ioana a găsit subiectul acestei agitații. O lupoaică mare şi albă se zbătea, se învârtea şi se repezea furioasă la pereții unei cuşti dreptunghiulare. Zăbrelele cuştii, confecționate din stejar zdravăn de trei țoli grosime, crăpaseră şi gemeau ca urmare a asaltului furios al fiarei. Gerold şi oamenii săi încercuiseră zona precauți, arcurile şi țepuşele erau pregătite în cazul în care creatura ar fi reuşit să evadeze. Gerold i-a făcut semn Ioanei să se dea înapoi. Privind ochii rozalii ai lupoaicei, strălucind de ură, Ioana s-a trezit dorindu-şi ca zăbrelele să o țină captivă cu străşnicie.

După un timp lupoaica a obosit şi stătea în picioare gâfâind, cu picioarele înfipte adânc în pământ şi capul plecat, căutând fioroasă. Gerold şi-a lăsat sulița şi s-a apropiat de Ioana.

— Acum vom proba teoria lui Odo!

Timp de două săptămâni cei doi au rămas vigilenți, determinați, atât pe cât era posibil, ca să observe momentul naşterii. Nu s-a întâmplat nimic. Lupoaica stătea îmbufnată în cuşca ei şi nu dădea niciun semn că amenința să fete. Aproape că începuseră să se îndoiască că era gestantă, când pe neaşteptate a intrat în travaliu.

S-a petrecut în timpul turei de supraveghere a Ioanei. Succesiv lupoaica se plimba şi se răsucea încoace şi-n colo fără odihnă pe podea, ca şi cum nu şi-ar fi găsit locul. În cele din urmă a mârâit şi a început să fete. Ioana a alergat să-l cheme pe Gerold şi l-a găsit în solar cu Richild. Năvălind peste ei ca o vijelie, Ioana a uitat de bunele maniere regulamentare.

— Vino repede! A început!

Gerold s-a ridicat imediat. Richild s-a încruntat şi l-a privit ca şi cum ar fi vrut să vorbească, însă nu era timp de pierdut. Ioana s-a învârtit pe călcâie şi a luat-o la fugă de-a lungul porticului acoperit care ducea la curtea principală.

Gerold, care se oprise să aducă un felinar, o urmărea îndeaproape. Niciunul nu fusese martor la privirea de pe fața lui Richild în timp ce îi urmărea părăsind încăperea.

În momentul în care au ajuns în curte, lupoaica se încorda din răsputeri. Ioana şi Gerold priveau în timp ce vârful unei lăbuțe începuse să se ivească, urmat de altul, iar apoi de un cap minuscul şi perfect. La urmă, cu o ultimă sforțare din partea bestiei, un trup micuț şi umed a alunecat pe paiele care căptuşeau fundul cuştii zăcând nemişcat.

Ioana şi Gerold se sforțau să vadă prin întuneric în cuşcă. Nou-născutul pui de lup stătea inert, complet acoperit de placentă, aşa că abia puteau să îi distingă capul de coadă. Lupoaica a lins placenta şi a mâncat-o.

Gerold a ridicat felinarul şi l-a lipit de zăbrelele cuştii ca să facă mai multă lumină. Nou-născutul nu părea să respire.

Mama începuse să se încordeze pentru cea de-a doua naştere. Au trecut clipe, iar nou-născutul tot nu se mişca şi nici nu dădea vreun semn de viață.

Ioana s-a uitat la Gerold cu disperare. Aşa era? Rămânea neînsuflețit, aşteptându-şi tatăl să-l lingă până îl aducea la viață? Până la urmă Odo avusese dreptate?

Dacă era aşa, atunci ei l-au omorât, căci l-au luat de la tatăl lui care i-ar fi dat viață.

Lupoaica a mârâit încă odată; cel de-al doilea trupşor a alunecat afară, aterizând parțial în capul celuilalt. Impactul l-a zdruncinat pe primul născut, care s-a contractat şi a slobozit un schelălăit slab de protest.

— Priveşte! Amândoi s-au înghesuit unul în celălalt şi arătau cu degetul la unison triumfători. Au râs, foarte mulțumiți de rezultatele experimentului lor.

Cei doi pui de lup se izbeau unul de altul în drumul lor spre abdomenul mamei ca să sugă, chiar înainte ca ea să fi scăpat de chinurile facerii celui de-al treilea pui.

Gerold şi Ioana priveau împreună începutul acestei noi familii. Mâinile s-au căutat reciproc în întuneric, întâlnindu-se şi strângându-se într-o înțelegere reciprocă.

În viața ei Ioana nu se simțise atât de aproape de nimeni.

*

— V-am simțit lipsa la vecernie. Richild îi privea dojenitor de sub portic. Este ajunul Sfântului Norbert, ați uitat? E un exemplu prost când stăpânul moşiei absentează în persoană de la rugăciunile sfinte.

— Am avut alt eveniment la care am participat, i-a răspuns Gerold calm.

Richild începuse să răspundă, însă Ioana a întrerupt-o emoționată.

— Am privit-o pe lupoaica albă dând naştere puilor! Nu se nasc morți, în ciuda a ceea ce spun oamenii, a anunțat ea jubilând. Lucretius avea dreptate!

Richild se uita la ea ca şi cum ar fi fost nebună.

— Toate lucrurile din natură sunt explicabile, a continuat Ioana. Nu vezi? Puii de lup au fost născuți vii, fără niciun sprijin din partea supranaturalului, exact aşa cum a spus Lucretius!

— Ce vorbăraie nelegiuită mai e şi asta? Copilă, ai febră?

Gerold a păşit rapid între ele.

— Du-te la culcare, Ioana, i-a spus peste umăr. E târziu.

A luat-o pe Richild de braț şi a condus-o ferm spre casă.

Ioana a rămas acolo unde se afla, ascultând ecoul vocii lui Richild spărgând pacea aerului de seară.

— Asta provine din educarea unei fete dincolo de capacitatea ei de a învăța. Gerold, trebuie să încetezi să-i mai încurajezi preocupările nefireşti!

Ioana s-a îndreptat lent către camera unde dormea.

*

Au ucis lupoaica după ce şi-a înţărcat puii. Era periculoasă, căci deja atacase şi dusese cu sine un copil mic, iar un asemenea ucigaş de oameni nu putea fi lăsat în libertate. Ultimul ei născut nu a supravieţuit; era atât de slăbit că a trăit numai câteva zile. Însă ceilalţi doi au crescut voinici şi energici, iar tumbele lor jucăuşe îi încântau pe Ioana şi Gerold. Unul avea o blană cafenie împestriţată cu gri, tipică lupilor de pădure din această parte a teritoriilor francilor. Gerold i l-a făcut cadou lui Fulgentius, care dobândise o satisfacţie vicioasă arătându-i-l sugestiv lui Odo. Celălalt pui de lup, primul născut, avea blana albă ca zăpada a mamei lui şi ochi neobişnuiţi, opalescenţi; pe acesta l-au păstrat. Ioana şi Gerold l-au botezat Luke, în onoarea lui Lucretius, iar afecţiunea lor pentru puiul de lup zburdalnic şi vioi a întărit legătura ce creştea între ei.

Capitolul 10

Se va ţine un iarmaroc în Saint-Denis! Vestea era uimitoare – nu mai fusese niciun iarmaroc sau vreun târg în întregul regat de un număr de ani, pe care majoritatea oamenilor nici nu le mai ţinea şirul. Însă cei mai în vârsta – cum era Burchard, morarul – îşi aduceau aminte de perioada când asistase la vreo două sau trei iarmaroace pe an în ţinutul francilor. Cel puţin aşa se spunea, cu toate că era greu să dai crezare unor asemenea vorbe. Bineînţeles că târgurile avuseseră loc în timpul domniei împăratului Karolus, fie-i memoria binecuvântată, pe vremea când se afla în floarea vârstei. Drumurile şi podurile erau bine întreţinute, iar şarlatanii şi hoţii nu le împânziseră şi nici – Dumnezeu să-i ferească! – vikingii, ce se năpusteau asupra ţării năprasnic şi cu sălbăticie, fără să dea de ştire că existau. În prezent era prea primejdios să călătoreşti, astfel

încât un iarmaroc să fie profitabil; negustorii nu îndrăzneau să-şi transporte bunurile preţioase pe drumurile periculoase, iar oamenii nu erau dispuşi să-şi rişte vieţile pe durata voiajului.

Cu toate astea, va fi un iarmaroc. Şi va fi o minunăţie, dacă măcar jumătate din ceea ce spunea crainicul care a adus ştirea era adevărat. Vor veni negustori din Bizanţ aducând cu ei condimente exotice, mătăsuri şi brocarturi; comercianţi veneţieni cu pelerine cu pene de păun şi piei cu ornamente; vânzători de sclavi din Insulele Frisice, cu cargoul lor încărcat cu slavi şi saxoni; lombarzii cu desăgi cu sare stivuite până la cer, în corăbiile ale căror pânze de un portocaliu strălucitor purtau însemnele zodiacale; şi toate mijloacele de distracţie: acrobaţi şi dansatori pe frânghie, povestitori, jongleuri, câini şi urşi dresaţi.

Saint-Denis nu era aproape – de fapt, era situat la vreo 242 de kilometri depărtare de Dorstadt, o călătorie ce dura aproape două săptămâni, pe drumurile făcute praf şi peste râurile repezi. Însă nimeni nu era descurajat. Toţi puteau face rost de un cal ori un măgar şi chiar şi un ponei mergea.

Anturajul lui Gerold, aşa cum se cădea pentru un conte, era considerabil. Cincisprezece dintre ai lui *fideles*[17], bine înarmaţi, vor călări cu el, iar câţiva servitori vor escorta familia. Ioana mergea şi ea, iar ca o curtoazie specială – Ioana era sigură că fusese idea lui Gerold – fusese invitat şi John. Pregătirile lui Richild fuseseră exacte; îşi dăduse osteneala să se asigure că nimeni nu va duce lipsă de confort şi siguranţă pe parcursul călătoriei. De zile întregi, căruţele au fost trase în curtea interioară a castelului şi încărcate cu bunuri.

---

[17] Fideles – adepţi (ai unei religii). *(nota trad.)*

În dimineața când au plecat, Villaris fremăta de activități. Rândaşii goneau de colo colo, hrănind şi înşeuând caii; majordomul şi bucătarii lui năduşeau deasupra plitei uriaşe, al cărui şemineu imens zvârlea trâmbe imense de fum; potcovarul lucra furios în fierărie, terminând ultimele provizii de potcoave, cuie şi fitingăraie pentru căruțe. Sunetele se amestecau şi se înălțau spre cer într-un talmeş-balmeş gălăgios: fetele din casă strigau strident una la alta acoperind sunetele mai puternice şi fluierăturile rândaşilor; vacile mugeau şi loveau din picioare în timp ce erau mulse în pripă; un măgăruş supraîncărcat răgea ascuțit protestând contra poverii sale. Freamătul nebun tulburase stratul de praf estompat de pe pământul aglomerat până la refuz; se ridicase în aer şi plutea într-o ceață lucitoare, luminată de soarele strălucitor de primăvară.

Ioana aştepta în curte privind pregătirile de ultim moment, bucurându-se de agitație. Luke țopăia în jurul ei, cu urechile ascuțite şi ochii opalescenți lucind, în aşteptare. Şi el călătorea, căci, aşa cum declarase Gerold, puiul de lup acum în vârstă de şase luni devenise atât de ataşat de Ioana că era imposibil să-i separi. Ioana râdea şi îi mângâia blana atât de catifelată sub atingerea mâinii ei; lupul a lins-o pe obraz şi s-a aşezat pe picioarele din spate cu gura larg deschisă ca şi cum ar fi râs şi el.

— Dacă nu ai altceva mai bun de făcut decât să pierzi vremea, dă-i o mână de ajutor majordomului.

Richild a împins-o pe Ioana spre bucătărie unde majordomul îşi agita frenetic mâinile acoperite cu făină. Stătuse treaz toată noaptea, punând la copt pâinici şi plăcinte pentru călătorie.

Până la jumătatea dimineții, toți membrii gospodăriei se strânseseră la un loc. Capelanul le-a făcut o rugăciune scurtă pentru ca drumeții să ajungă teferi la destinație, iar procesiunea căruțelor şi a cailor s-a mişcat încetişor ieşind

în drum. Ioana călătorea în prima căruță, în spatele lui Gerold şi a oamenilor săi, împreună cu Richild, Gisla şi Dhuoda şi trei țărăncuțe care le serveau personal pe doamne. Femeile se hurducăiau pe locurile tari din lemn când roțile căruței săreau pe drumul accidentat, cu gropi. Luke alerga la pas pe lângă căruță fiind cu ochii pe Ioana. Ioana a privit înainte şi l-a văzut pe John călărind cu bărbații, aşezat confortabil cu picioarele răşchirate pe o iapă dereş.

Mă țin pe cal la fel cum se ține şi el, se gândea Ioana. Gerold îşi petrecuse multe ore învățând-o să călărească, iar acum era o călăreață desăvârşită.

Ca şi cum şi-ar fi dat seama brusc că este cercetat, John s-a întors şi i-a aruncat un zâmbet semnificativ, intim şi maliții os. Apoi a dat pinteni calului şi a pornit-o la galop călărind alături de Gerold. Bărbații discutau; Gerold cu capul dat pe spate, râdea.

Gelozia o rodea. Ce putea să-i povestească John lui Gerold de-l amuza într-atât? Nu aveau nimic în comun. Gerold era un om învățat, un cărturar. John nu ştia nimic despre asemenea chestiuni. Cu toate astea, călărea alături de Gerold, discuta cu el, râdea cu el, în timp ce ea se clătina în spatele acestui docar nenorocit.

Pentru că era fată. Nu era pentru prima oară când blestema soarta că se născuse femeie.

— Joan, nu este politicos să te holbezi. Ochii negri ai lui Richild o priveau disprețuitor pe Ioana.

Ioana şi-a dezlipit privirea de pe Gerold.

— Îmi cer scuze, doamnă.

— Țineți mâinile împreunate în poală, a protestat Richild, şi ochii plecați, aşa cum îi stă bine unei femei decente.

Ioana i-a urmat supusă porunca.

— Ținuta cuvenită, a continuat Richild, este o virtute superioară la o femeie şi nu abilitatea de a citi – lucru pe care l-ai fi ştiut dacă ai fi fost crescută cu delicateţe.

A privit-o rece pe Ioana câteva clipe înainte de a-şi întoarce atenţia asupra broderiei.

Ioana se uita la ea pieziş. Indiscutabil era frumoasă, după tiparele frumuseţii din acele zile: palidă, ascetică, cu umerii înclinaţi. Pielea ei catifelată se ridica până pe fruntea înaltă, încoronată de şerpii lucioşi de păr negru şi des. Ochii, franjuraţi de gene lungi şi negre, erau de un căprui atât de închis că păreau aproape negri. Ioana a simţit o împunsătură de invidie. Richild reprezenta tot ceea ce ea nu era.

— Haide, trebuie să ne ajuţi să ne hotărâm.

Gisla, fiica cea mai mare, a îmbiat-o pe Ioana.

— Ce rochie ar trebui să port la banchetul de la nuntă? A chicotit încântată.

Gisla avea cincisprezece ani, ceva mai puţin de un an mai în vârstă decât Ioana, şi deja se logodise cu contele Hugo, un nobil neustrian[18]. Gerold şi Richild erau mulţumiţi, căci uniunea dintre cei doi era o partidă avantajoasă. Nu mai erau decât şase luni până la nuntă.

— Oh, Gisla, ai atât de multe lucruri minunate.

Şi era adevărat. Ioana fusese uimită de mărimea garderobei Gislei, atât de bogată încât putea purta în fiecare zi altă tunică, timp de două săptămâni, dacă voia. În Ingelheim, fetele nu aveau decât o tunică, din stofa de lână rezistentă dacă erau norocoase, şi aveau grijă de ea ca de ochii din cap, căci trebuiau să o poarte mulţi ani.

---

[18] Neustrian – Neustrasia, partea vestică a regatului francilor merovingieni, între secolele VI şi VIII, în prezent partea de nord-vest a Franţei. Era aproape tot timpul angajată în războaie cu Austrasia, porţiunea de est a regatului. (nota trad.)

— Sunt sigură că şi contele Hugo te va găsi frumoasă în oricare dintre ele.

Gisla a chicotit din nou. O fată cu inima bună, însă într-un fel simplă, izbucnea în hohote de râs isterice ori de câte ori era menționat numele logodnicului ei.

— Nu, nu, a spus fata cu respirația tăiată. Nu poți să te eschivezi atât de uşor. Ascultă. Mama crede că ar trebui să mă îmbrac în albastru, însă eu zic că în galben. Haide, dă-mi un răspuns cum se cuvine.

Ioana a oftat. O plăcea pe Gisla, cu toate zăpăceala şi nebuneala ei. Au împărțit un pat încă din prima noapte când Gerold a adus-o pe Ioana acasă de la palatul episcopului, ostenită şi înspăimântată. Gisla i-a urat bun venit, a fost bună cu ea, iar Ioana îi va fi pururea recunoscătoare. Totuşi, nu exista niciun dubiu că discuțiile cu Gisla îți puneau răbdarea la încercare, căci preocupările ei se limitau întru totul la haine, mâncare şi bărbați. În ultimele săptămâni vorbise fără oprire despre nuntă şi începuse să pună la încercare nervii tuturor.

Ioana a zâmbit, făcând un efort să fie îndatoritoare.

— Cred că ar trebui să te îmbraci în albastru. Se potriveşte cu ochii tăi.

— Albastru? Serios?

Sprâncenele Gislei s-au încruntat

— Însă rochia galbenă e garnisită cu o dantelă superbă pe față.

— Ei bine, atunci îmbracă-te cu cea galbenă.

— Totuşi, albastrul mi se asortează cu ochii. Poate că ar fi mai bine. Ce crezi?

— Eu cred că dacă mai aud un cuvințel despre banchetul ăsta stupid, o să urlu, a răspuns Dhuoda. Avea nouă ani şi era ofensată de întreaga atenție căreia i se acordase surorii ei mai mari în ultimele săptămâni.

— Oricum, cui îi pasă ce culoare o să aibă tunica pe care o vei îmbrăca!

— Dhuoda, asta e o observație înjositoare pentru o doamnă. Richild a ridicat privirea din broderia ei ca să-şi dojenească fiica cea mică.

— Îmi pare rău, a răspuns Dhuoda căită Gislei. Însă imediat ce mama şi-a îndreptat privirea în altă parte a scos limba la Gisla, care i-a zâmbit binevoitoare.

Richild le-a spus:

— Cât despre tine Ioana, nu ai dreptul să îți expui nicio opinie; Gisla se va îmbrăca cu ceea ce consider eu că-i vine mai bine.

Ioana s-a îmbujorat la auzul dojenii, dar nu a scos niciun cuvânt.

— Contele Hugo este un bărbat atât de chipeş.

Vorbise Betha, una dintre țărăncuțele servitoare. Era o fată rumenă în obraji, nu mai mare de şaisprezece primăveri, nou venită în rândul personalului administrativ al castelului, fiind adusă cu o lună în urmă, ca să înlocuiască o servitoare moartă de febră tifoidă.

— Arată atât de bine pe calul său de luptă, cu pelerina lui din hermină şi cu mănuşi.

Gisla a chicotit încântată. Încurajată, Bertha a continuat.

— Şi, domniță, după modul cum vă priveşte, nu mai contează ce tunică purtați. Să vină noaptea nunții şi o să vi-o scoată mintenaş!

A râs furtunos, mulțumită de gluma ei. Gisla a râs pe înfundate. Celelalte femei din căruță nu scoteau niciun cuvânt şi o priveau pe Richild.

Richild a lăsat jos broderia cu ochii întunecați de furie.

— Ce ai spus? a întrebat pe un ton calm şi amenințător.

— Uh, nimic, doamna mea, a răspuns Bertha.

— Oh, Mamă, sunt sigură că nu a vrut să spună a încercat Gisla zadarnic să intervină.

— Vulgară şi dezmăţată! Să nu te mai văd în preajma mea!

— Îmi cer scuze, doamnă, a răspuns Bertha, spăşită. Însă tot mai mijea un pic, ne venindu-i să creadă că Richild se înfuriase cu adevărat.

Richild i-a făcut semn Berthei spre fundul deschis al căruţei.

— Afară.

— Dar, doamnă!

Bertha se jelea, pricepând în cele din urmă enormitatea greşelii sale.

— Nu am vrut să...

— Afară!

Richild era de neclintit.

— Drept pedeapsă pentru indecenţa ta, vei merge pe jos tot restul drumului.

Era o călătorie de penitenţă până la Saint-Denis. Bertha îşi privea tristă picioarele, acoperite cu botine cu talpă din pânză de cânepă aspră. Ioanei îi era milă de ea. Remarca ei fusese nesăbuită şi prost intenţionată, însă fata era tânără şi nouă în casă şi în mod cert nu a vrut să ofenseze pe nimeni.

— Vei recita paternoster cu voce tare în timp ce mergi.

— Da, doamna mea, a răspuns Bertha resemnată. S-a dat jos din căruţă, şi-a ocupat un loc pe lângă ea, iar după un minut a început să recite lent:

— *Pater Noster qui es in caelis...* Vorbea într-un stil melodios ciudat care-i scotea în evidenţă toate cuvintele greşite. Ioana era sigură că habar nu avea ce spunea.

Richild s-a întors la broderie. Părul ei negru strălucea în lumina soarelui când şi-a aplecat capul deasupra cusăturii. Cu buzele strânse şi ochii duri de furie împungea cu acul prin pânza groasă.

E o femeie nefericită, şi-a zis Ioana în sinea ei. Era greu de înţeles de ce, că doar nu era căsătorită cu Gerold? Deşi

căsnicia lor fusese una aranjată şi cu toate că multe dintre asemenea aranjamente se dovediseră a fi unele fericite, aceasta, evident, nu era. Dormeau în paturi separate şi, dacă bârfele servitoarelor erau adevărate, nu se mai cunoscuseră ca bărbat şi femeie de mulți ani.

— Ți-ar plăcea să călăreşti? Gerold îi zâmbea din şaua armăsarului său castaniu. În mâna dreaptă ținea hățurile lui Boda, o iapă murgă, pe care ştia că Ioana o prefera în mod expres.

Ioana a roşit, jenată de lucrurile la care tocmai medita. Fusese atât de cufundată în gânduri încât nu-l văzuse pe Gerold călărind înapoi ca să o scoată pe Boda din grupul de cai de rezervă şi conducând-o către căruță.

— Să călărească la un loc cu bărbații?

Richild s-a încruntat.

— Nu permit aşa ceva! Nu e cuviincios!

— Prostii! a răspuns Gerold. Nu e nimic rău în asta, iar fata vrea să călărească, nu-i aşa, Ioana?

— Eu... eu... a răspuns stângace, prinsă la mijloc şi neavând chef să o jignească şi mai mult pe Richild.

Gerold a ridicat o sprânceană întrebător.

— Desigur, mai bine ai rămâne în căruță...

— Nu! i-a răspuns Ioana rapid. Te rog, mi-ar face plăcere să o călăresc pe Boda. Stătea în căruță şi a întins brațele. Gerold a râs şi a apucat-o de talie, ridicând-o în şa în fața lui. Apoi, ținând caii aproape, a urcat-o în spinarea Bodei, călărind bărbăteşte.

S-a aşezat în şa. Gisla şi Dhuoda asistau surprinse, iar Richild avea o căutătură dezaprobatoare. Gerold se făcea că nu observă. Ioana a îmboldit-o pe Boda şi a pornit la galop călărind în grabă spre grupul din față. Mişcările ritmice şi fine ale calului erau o bucurie comparativ cu smuciturile țepene ale căruței. Luke alerga pe lângă ea, cu coada în sus,

gura lui zâmbitoare sugerând o încântare aproape la fel de imensă ca a Ioanei.

A tras lângă John, care nu-şi putea ascunde disperarea. Ioana a râs, plutind de fericire. Până la urmă drumul până la Saint-Denis nu va fi atât de lung.

*

Au traversat afluentul Rinului fără niciun efort; podul era zdravăn şi lat, construit pe vremea împăratului Karolus şi fusese în continuare întreţinut de stăpânul acelei provincii. Însă Meuse, la al cărui mal au ajuns în cea de-a opta zi, le-a pus probleme, căci podul căzuse în paragină. Bârnele erau putrezite, iar acolo unde câte una sau două căzuseră definitiv se formaseră găuri, făcând traversarea imposibilă. Cineva improvizase un pod obişnuit, simplu legând la un loc cu o sfoară nişte bărci din lemn; oamenii puteau să traverseze păşind prin fiecare barcă. Însă podul din bărci nu le putea fi de folos atâtor oameni, cai şi căruţe încărcate cu bunuri. Gerold şi doi dintre oamenii săi au plecat spre sud să inspecteze de-a lungul ţărmului râului, căutând un loc prin care să traverseze pe malul celălalt. O oră mai târziu s-au întors ca să le aducă şi celorlalţi la cunoştinţă despre un loc convenabil la vreo trei kilometri în vale, unde râul se lăţea într-un vad.

Convoiul a pornit din nou la drum, căruţele clătinându-se frenetic peste tufele dese de cătină de pe malul râului.

Femeile se apucaseră de marginea căruţei cu amândouă mâinile ca să nu fie azvârlite afară. Bertha se deplasa înainte pe lângă căruţă, buzele mişcându-i-se într-o recitare fără sfârşit. Cânepa de pe botine i se rupsese până la piele şi începuse să şchiopăteze; degetele de la picioare i se umflaseră, iar călcâiele i se tăiaseră şi sângerau. Totuşi, Ioana a remarcat că din când în când trăgea pieziş cu ochiul

la Richild şi ia fiicele ei şi părea că avea o satisfacţie infimă privindu-le legănându-se vârtos în căruţă.

În cele din urmă au ajuns la vad. Gerold şi câţiva dintre bărbaţii călări au intrat primii în râu ca să testeze adâncimea şi cât de nivelat era fundul. Apa s-a învolburat rapid în jurul lor; în mijlocul curentului a ajuns la poalele jachetelor acestora înainte de a începe să se retragă acolo unde albia se înălţa înclinată spre malul opus.

Gerold s-a întors, făcându-le semn şi celorlalţi să înainteze. Fără să ezite, Ioana s-a îndreptat spre râu, urmată îndeaproape de Luke, care plonjase în apă şi înota cu mişcări sigure, încrezător în sine. După un moment de ezitare, John şi ceilalţi i-au urmat.

Apele reci ale râului Meuse au încercuit-o pe Ioana. Şi-a pierdut răsuflarea când răceala i-a pătruns printre haine şi i-a ajuns la piele. În urma ei căruţele se hurducau încetişor spre râu, trase de măgari. Bertha se străduia să se menţină pe poziţie, croindu-şi drum prin apa îngheţată, care îi ajungea aproape până la umeri.

Privind înapoi, Ioana a observat că Bertha avea necazuri. S-a îndreptat călări spre ea. Iapa putea să le traverseze pe amândouă fără nicio problemă. Nu mai avea decât vreun un metru şi jumătate până la ea când fata a dispărut, alunecând sub apă atât de repede ca şi cum ar fi fost trasă de picioare. Ioana a stat pe loc, nefiind sigură ce să facă; apoi şi-a îmboldit iapa către vârtejurile care se lărgeau marcând locul unde dispăruse Bertha.

— Nu te apropia! Mâna lui Gerold a înşfăcat frâiele, oprind iapa. A rupt o creangă lungă care atârna dintr-un mesteacăn, a descălecat şi s-a apropiat încetişor de mal, cercetând albia. La un braţ depărtare de locul unde Bertha se făcuse nevăzută, s-a împiedicat şi aproape căzuse, însă creanga s-a înfipt adânc în apă.

— O bulboană! Şi-a descheiat mantaua şi s-a aruncat în apă.

Brusc toată lumea era dezorientată. Bărbaţii călăreau înainte şi înapoi prin apă, dând instrucţiuni şi bătând apa cu beţele.

Gerold se dăduse la fund. Puteau să-l zdrobească, să-l rănească, de ce nu vedeau asta?

— Opriţi-vă! a urlat Ioana, însă nu i-au dat nicio atenţie. S-a îndreptat spre Egbert, şeful servitorilor lui Gerold, şi l-a apucat fioroasă de braţ.

— Opreşte-i! i-a spus.

Năucit, Egbert era cât pe ce să nu o bage în seamă, însă fata îl privea fix.

— Spune-le să se oprească; înrăutăţesc situaţia. S-a ridicat în şa şi le-a făcut semn şi celorlalţi. S-au potolit, dând târcoale vârtejului şi aşteptau încordaţi.

A trecut un minut. În spatele lor prima căruţă ajunsese la celălat mal şi a sărit în siguranţă pe uscat. Ioana nu observase. Ochii ei erau fixaţi pe locul în care se scufundase Gerold.

Frica îi umezea palmele, iar mâinile îi alunecau pe hăţuri. Iapa, simţind pericolul, necheza şi bătea apa pe loc. Luke îşi dăduse capul pe spate şi urla.

Deus Miseratur, se ruga ea. *Dragă Dumnezeule, fie-ţi milă. Cere-mi orice sacrificiu doreşti, numai lasă-l să scape din asta.*

Două minute.

Trecuse prea mult timp. Trebuia să iasă la suprafaţă, la aer.

Ioana s-a lăsat uşurel să alunece din şa în apa rece. Nu ştia să înoate, însă nu avea timp să se gândească la asta. A început să plescăie frenetic către bulboană. Luke sărea înaintea şi înapoia sa, încercând să îi blocheze drumul, însă l-a împins de-o parte şi a trecut pe lângă el. Toată mintea îi

era stăpânită de un singur gând – să ajungă la Gerold, să-l tragă la suprafață, să-l salveze.

Se afla la mai puțin de jumătate de metru de ochiul de apă când a auzit un plescăit şi apoi a văzut o coloană de apă. Gerold a țâşnit dintr-o săritură la suprafață şi stătea în picioare răsuflând întretăiat, cu părul roşu lipit de față.

— Gerold! Țipătul exaltat al Ioanei a răsunat clar peste uralele bărbaților. Gerold s-a întors spre ea şi a dat din cap. Apoi a tras adânc aer în piept, pregătit să se scufunde din nou.

— Priviți! Vizitiul primei căruțe a arătat cu degetul în aval.

Un obiect rotund şi albastru se ridicase şi se agățase delicat de celălalt mal. Rochia Berthei era albastră.

Au încălecat pe cai şi au pornit-o la vale. În apă, prinsă între crengile şi grohotişul care se acumulaseră de-a lungul malului, Bertha plutea pe spate, cu membrele desfăcute ca şi cum i-ar fi fost desprinse de trup, trăsăturile neînsuflețite ale feței îi înțepeniseră într-o expresie îngrozită de neajutorate şi frică.

— Scoateți-o din apă.

Gerold le vorbea răstit oamenilor.

— O vom duce la biserica din Prum ca să o înmormântăm cum se cuvine.

Ioana a început să tremure violent, incapabilă să-şi dezlipească ochii de pe Bertha. Moartă semăna atât de mult cu Matthew – cu pielea palidă şi cenuşie, ochii pe jumătate închişi, gura destinsă.

Brațele lui Gerold au încercuit-o pe neaşteptate, întorcându-i capul într-o parte şi apăsându-l de umărul lui. A închis ochii şi s-a agățat de el. Bărbații descălecaseră şi plescăiau prin apă; fata a auzit foşnetul fin şi umed al trestiilor de râu când aceştia au scăpat din strânsoarea lor trupul Berthei.

— Veneai după mine, nu-i aşa? murmura Gerold, cu buzele lipite de urechea ei. Îi vorbea cu un aer surprins, ca şi cum descoperirea l-ar fi izbit în moalele capului.

— Da. A dat din cap, fără să-şi ridice capul de pe umărul lui.

— Ştii să înoți?

— Nu, a recunoscut ea şi simțea brațele lui Gerold strângând-o, iar ei stăteau împreună lângă marginea râului.

În spatele lor, bărbații cărau încetişor trupul Berthei către căruțe. Capelanul mergea alături, cu capul plecat recitând rugăciunea pentru morți. Richild nu se ruga cu el. Îşi ținea capul sus şi îi privea pe Ioana şi Gerold.

Ioana a ieşit din cercul brațelor lui Gerold.

— Ce este? Privirea lui era caldă de afecțiune şi grijă.

Richild îi privea în continuare.

— N-nimic.

El a urmărit încotro cătau ochii ei.

— Ah. I-a ridicat cu delicatețe o şuviță de păr alb-auriu de pe față. Să ne alăturăm celorlalți?

Mergeau unul lângă altul spre căruțe. După aceea Gerold a plecat ca să se sfătuiască cu capelanul unde vor îngropa cadavrul.

Richild i-a spus:

— Joan, vei sta în căruță tot restul călătoriei. Vei fi cu mult mai în siguranță aici cu noi.

Nu avea niciun rost să protesteze. Ioana s-a cățărat în căruță.

Bărbații au întins-o pe Bertha cu grijă într-una din căruțele din urma convoiului, mutând sacii într-o parte ca să-i facă loc. O servitoare din casă, o femeie în vârstă, plângea şi s-a aruncat peste trupul neînsuflețit al Berthei.

Femeia îşi începuse tradiționalele bocete stridente pentru morți. Toată lumea aştepta într-o tăcere respectuoasă, stânjenită. După ce a trecut o perioadă de timp

considerabilă, capelanul s-a apropiat şi i-a vorbit blajin. Ea şi-a ridicat capul; privirea înnebunită de mâhnire şi durere i s-a fixat asupra lui Richild.

— Tu! a urlat ea. Tu eşti de vină, doamnă! Tu ai ucis-o! Bertha mea era o fată bună, v-ar fi servit bine! Sunteți răspunzătoare de moartea ei, doamnă! Răspunzătoare!

Două dintre însoțitoarele lui Richild au înşfăcat-o brutal şi au îndepărtat-o, femeia tot blestemând.

Capelanul s-a apropiat de Richild, frângându-şi mâinile, cerându-şi iertare agitat.

— Este mama Berthei. Supărarea aproape că a scos-o din minți pe biata femeie. Bineînțeles că moartea fetei a fost un accident. Un accident tragic.

— Niciun accident, Wala, a răspuns Richild cu asprime. A fost voia lui Dumnezeu.

Wala s-a albit.

— Fireşte, se înțelege de la sine. Fiind capelanul lui Richild, un „preot de casă” privat, Wala ocupa o poziție un pic mai bună decât cea a unui iobag; dacă o nemulțumea, ar fi putut să-l concedieze – sau chiar mai rău, să-l izgonească ca să piară de foame.

— Du-te şi vorbeşte cu femeia, căci fiind la limita disperării cu siguranță şi-a pus sufletul într-un pericol de moarte.

— Ah, doamnă! Şi-a fluturat mâinile lungi şi albe spre cer. Câtă indulgență divină! Câtă *caritas!*

I-a făcut nerăbdătoare semn să plece, iar acesta s-a îndepărtat grabnic, arătând ca unul care tocmai scăpase de la spânzurătoare, chiar înainte ca trapa de sub picioare să i se deschidă.

Gerold le-a dat comanda să pornească la drum, iar procesiunea s-a urnit din loc, hurducăindu-se de-a lungul țărmului râului înapoi spre drumul către Saint-Denis. În urma lor, chiar în ultima căruță, țipetele mamei s-au potolit treptat în suspine cuminți, ce-ți sfâşiau inima. Ochii

Dhuodei erau umezi de lacrimi; chiar şi elanul debordant al Gislei se stinsese. Însă Richild părea complet neafectată. Ioana o cântărea din priviri. E posibil ca o persoană să fie atât de abilă să-şi ascundă emoţiile sau era chiar atât de rece precum părea? Moartea fetei nu-i chinuia deloc conştiinţa?

Richild s-a uitat la Ioana. Fata a privit în altă parte ca să nu-i citească gândurile.

Voia lui Dumnezeu?

Nu, doamna mea.

Ordinul, *tău.*

*

Prima zi de iarmaroc era în toi. Oamenii se scurgeau prin poarta imensă din fier care ducea spre câmpul deschis din faţa catedralei din Saint-Denis – ţărani în *bandelettes* jerpelite şi cămăşi din pânză grosolană; nobili şi *fideles* în tunici din mătase încinse cu centuri aurii, iar soţiile acestora elegant gătite în cape garnisite cu blană şi pălării cu giuvaeruri; lombarzii şi cei din provincia Aquitania erau îmbrăcaţi în exoticii lor pantaloni bufanţi şi cu cizme. Ioana nu mai văzuse niciodată un amalgam atât de bizar şi de vast de oameni.

Pe câmp, tarabele negustorilor erau îngrămădite una într-alta, variatele lor mărfuri fiind expuse într-un tărăboi bătător la ochi, neînchegat de culoare şi forme. Găseai rochii şi mantii din mătase violet, piei de păsări pheonix stacojii, pene de păun, veste lucrate din piele, delicatesuri rare precum migdale şi stafide şi toate felurile de arome şi condimente, perle, nestemate, aur şi argint. Şi mai multe mărfuri se revărsau printre porţi, îngrămădite până la coviltir în căruţe sau cărate în stive mătăhăloase în spinările bieţilor vânzători, aproape încovoiaţi până la pământ sub greutatea lor. Majoritatea nu va putea să doarmă la noapte

din pricina durerilor muşchilor suprasolicitaţi, însă în acest fel evitau taxele scumpe *rotaticum* şi *saumaticum,* aplicate mărfurilor transportate în vehicule cu roţi şi pe spinările animalelor.

Dincolo de poartă, Gerold le-a spus Ioanei şi John:

— Ţineţi-vă de mâini.

A aşezat câte un dinar din argint în palma întinsă a fiecăruia.

— Cheltuiţi-l cu înţelepciune.

Ioana făcuse ochii mari la moneda de argint. Mai văzuse dinari numai odată sau de două ori în viaţa ei, şi atunci de la distanţă, căci în Ingelheim comerţul se făcea sub formă de troc; chiar şi veniturile tatălui ei, *decima,* zeciuiala colectată de la ţăranii din parohia lui era achitată cu bunuri şi produse agricole.

Un dinar întreg! I se părea un noroc dincolo de orice limită.

Au hoinărit prin culoarul îngust şi aglomerat dintre tarabe. Toţii vânzătorii îşi etalau marfa, clienţii tocmindu-se înflăcăraţi la preţ, iar executanţi de toate soiurile – dansatori, jongleri, acrobaţi, dresori de urşi şi maimuţe – se îndeletniceau cu profesiile lor. Larma multitudinii tranzacţiilor, glumelor şi disputelor îi înconjura din toate părţile, dirijată în sute de dialecte şi limbi.

Era uşor să te pierzi în mulţimea care te înghesuia din toate părţile. Ioana l-a apucat pe John de mână – spre mirarea ei, el nu s-a opus – şi nu s-a îndepărtat de Gerold. Luke îi urma chiar în spate, nedespărţit ca întotdeauna de Ioana. Micul lor grup s-a îndepărtat curând de Richild şi ceilalţi care mergeau mai încet. La jumătatea primului rând de tarabe, s-au oprit şi i-au aşteptat şi pe ceilalţi să-i prindă din urmă. În stânga lor, o femeie urla la o pereche de negustori trăgând de câte un capăt al unei bucăţi de pânză întinsă lângă un metru lung din lemn măsurând exact un cot.

— Opriți-vă! striga femeia. Nerozilor! O întindeți!

Şi într-adevăr, se părea că bărbații urmau să rupă pânza în două, tot trăgând de ea ca să o alungească la maxim.

Un pas mai încolo, dintr-o mulțime de oameni adunată în jurul unui țarc micuț, s-a ridicat un val de țipete şi râsete zgomotoase.

— Haide. John a tras-o pe Ioana de braț. Fata a ezitat, nedorind să-l părăsească pe Gerold, însă a văzut ce voia John şi a luat-o la fugă înțelegătoare în direcția aceea.

După ce s-au apropiat, un alt strigăt grozav s-a ridicat din mulțime. Ioana a văzut un bărbat căzut în genunchi în centrul îngrăditurii, apucându-şi cu mâna umărul ca şi cum ar fi fost rănit. S-a ridicat grabnic în picioare, iar acum Ioana a observat că în cealaltă mână ținea o bâtă groasă, zdravănă, în ring mai stătea încă un bărbat înarmat în acelaşi fel. Ce doi îşi dădeau târcoale, învârtind bâtele groase cu un abandon feroce. Un guițat bizar, din toți rărunchii, s-a ridicat în aer în timp ce un porc stropit cu sânge alerga înnebunit între cei doi bărbați, picioarele lui butucănoase zvâcnind ca şi cum ar fi bătut laptele în putinei. Cei doi bărbați se învârteau în jurul porcului, însă obiectivul lor era sălbatic; cel care tocmai căzuse țipa strident căci încasase o lovitură în părțile de jos. Gloata râdea în hohote.

John râdea şi el împreună cu ceilalți, însă ochii îi străluceau captivați. L-a tras de mânecă pe un țăran scund, ciupit de vărsat, care stătea lângă ei.

— Ce se întâmplă? a întrebat entuziast.

Bărbatul a rânjit, găurile de pe chipul său lățindu-se când pielea i s-a încrețit.

— Păi, aleargă după porc, flăcăule, nu vezi? Ăla care îl omoară, îl ia acasă şi-l mănâncă.

Ciudat, şi-a zis Ioana, privindu-i pe cei doi bărbați întrecându-se pentru premiu. Îşi legănau bâtele cu putere,

însă loviturile erau date la nimereală, fără țintă, izbind aerul subțire, sau reciproc, mai degrabă decât nefericitul porc. Era ceva straniu în înfățișarea bărbatului din fața ei. A privit mai atentă şi a observat că în locul pupilelor avea o albeață lăptoasă. Şi celălalt bărbat s-a întors cu fața spre ea; ochii lui arătau suficient de fireşti, însă priveau fix în spațiu, goi şi fără țintă.

Bărbații erau orbi.

O altă lovitură şi-a croit drumul, iar bărbatul cu ochi lăptoşi s-a clătinat pe picioare, apucându-se cu mâinile de cap. John a țâşnit în sus bătând din palme şi țipa râzând la un loc cu restul gloatei. Ochii îi luceau de o satisfacție stranie.

Ioana le-a întors spatele.

— Psst! Cuconiță! a strigat-o un glas. De partea cealaltă a drumului, un vânzător îi făcea semn. L-a lăsat pe John să îmbărbăteze lupta cea bizară şi s-a îndreptat spre taraba vânzătorului, în fața căruia se întindea o masă lungă pe care erau etalate o varietate de relicve religioase: cruci din lemn şi medalioane de toate formele şi dimensiunile, ca şi moaştele sacre ale câtorva dintre sfinții din regiune: o şuviță din părul Sfântului Willibrord, un deget cu o unghie a Sfântului Romaric, doi dinți ai Sfântului Waldetrudis şi o rămăşiță din straiul Sfintei martire fecioare Genovefa.

Bărbatul a scos o sticluță din pungulița lui de piele.

— Ştii ce se găseşte aici? Glasul său era o şoaptă atât de stinsă, încât abia abia a putut să-l audă în zarva ce-i înconjura. A scuturat din cap.

Glasul i-a coborât şi mai mult.

— Câteva picături din laptele Sfintei Fecioare.

Ioana era împietrită. Ce comoară grozavă! Aici? Cu siguranță ar trebui păstrată cu sfințenie într-o mănăstire importantă ori într-o catedrală.

— Un dinar, i-a spus bărbatul.

Un dinar! A pipăit între degete moneda de argint din buzunar. Bărbatul i-a întins sticluța, iar Ioana a luat-o, simțind sticla rece în mâna ei. Prin fața ochilor i-a trecut o nălucă fugară a feței lui Odo când se va întoarce la schola cu un asemenea premiu pentru catedrală.

Bărbatul a zâmbit, întinzând mâna, cu degetele tremurânde să înhațe moneda.

Ioana a şovăit. De ce ar vinde omul ăsta o comoară atât de grozavă pentru o asemenea sumă? Pentru o catedrală ori o abație de proporții care avea nevoie de o relicvă sfântă la care pelerinii să se închine valora o avere.

A ridicat căpăcelul sticluței şi s-a uitat înăuntru. La jumătatea sticluței, suprafața spălăcită a laptelui licărea netedă şi alb-albăstruie în lumina soarelui. Ioana a băgat degetul şi a atins lichidul cu vârful degetului ei mic. Apoi a ridicat capul, iar privirea ei ascuțită cerceta atent zona din jurul tarabei. A râs, a dus sticluța la buze şi a băut.

Bărbatul şi-a ținut respirația.

— Eşti nebună? Fața i se contorsionase de furie.

— Delicios, i-a răspuns Ioana, reacoperind sticluța şi întinzându-i-o înapoi. Complimentele mele caprei tale!

— Fir-ar a... tu..., scuipa bărbatul, incapabil să-şi găsească cuvintele ca să-şi exprime mânia şi frustrarea. Pentru o fracțiune de secundă a crezut că o să dea ocol mesei şi o să vină la ea, însă s-a auzit un mârâit înfundat; Luke, care până atunci stătuse liniştit, a venit în fața Ioanei, o cută adâncă brăzdându-i botul, iar pielea de pe nas i se ridicase descoperindu-i un rând de dinți albi amenințători.

— Ce e ăsta? Vânzătorul se holba la ochii scânteietori ai lupului.

— Ăsta, i-a răspuns o voce din spatele Ioanei, este un lup.

Era Gerold. Se apropiase în tăcere în timpul schimburilor dintre cei doi. Avea o mină neglijentă, cu brațele atârnându-i pe lângă corpul relaxat, însă ochii îi scânteiau avertizator.

Vânzătorul s-a îndepărtat, mormăind ceva în barbă. Gerold şi-a aşezat braţul în jurul umerilor Ioanei şi au plecat, strigându-l pe Luke, care a mai mârâit odată la comerciant, apoi a alergat să-i însoţească.

Gerold tăcea. Mergeau împreună în linişte, Ioana iuţind ritmul ca să ţină pasul cu mersul lui rapid.

S-a enervat, se gândea fata, buna ei dispoziţie domolindu-i-se la fel de repede ca un foc ce arde înăbuşit în sobă.

Ceea ce era şi mai grav, era că ştia că bărbatul avea dreptate. Se comportase nechibzuit cu neguţătorul. Nu-i promisese că va fi mai atentă? De ce trebuia să pună mereu la îndoială orice lucru şi să provoace oamenii? De ce nu pricepea odată: *Unele idei sunt periculoase.*

Poate că sunt *nebună.*

A auzit o bubuială; Gerold râdea.

— Ce faţă făcuse bărbatul când ai dus sticluţa la gură şi ai băut! Nu o să o uit niciodată!

A tras-o mai aproape într-o îmbrăţişare caldă.

— Ah, Ioana, tu eşti perla mea! Însă spune-mi, cum ai ştiut că nu era laptele Fecioarei?

Ioana a schiţat uşurată un zâmbet.

— Am fost neîncrezătoare de la început, căci dacă ar fi fost cu adevărat un lucru sfânt, de ce l-ar fi vândut la un preţ atât de mic? Şi de ce îşi ţinea comerciantul capra priponită în spatele tarabei ca să nu fie văzută? Dacă o primise la schimb, nu avea niciun motiv să o tăinuiască.

— Adevărat. Însă chiar să bei chestia aia – Gerold a izbucnit iarăşi în hohote de râs – cu siguranţă că mai ştiai şi altceva.

— Da. Când am dat capacul la o parte, laptele era neînchegat şi cât se poate de proaspăt, ca şi cum ar fi fost muls chiar în dimineaţa asta, deşi laptele Fecioarei are peste opt sute de ani vechime.

— Ah – Gerold a surâs, arcuindu-şi sprâncenele, punând-o la încercare – dar poate că prea înalta lui sfinţenie îl menţinea pur şi nealterat.

— Adevărat, a recunoscut Ioana. Însă când am atins laptele, era încă călduţ! Prin urmare un lucru aşa de sfânt poate să se păstreze nealterat, dar de ce să fie şi cald?

— O observaţie preţioasă, a spus Gerold apreciativ. Nici chiar Lucretius nu s-ar fi descurcat mai bine decât tine!

Ioana s-a luminat. Cât de mult îi plăcea să-l mulţumească!

S-au plimbat aproape până la capătul şirului lung de standuri, unde crucea uriaşă din lemn din Saint-Denis marca hotarele iarmarocului, protejând pacea sfântă a fraţilor din mănăstire. Aici îşi întinseseră neguţătorii de pergament tarabele.

— Priveşte! Gerold i-a ochit primul şi au iuţit pasul spre ei ca să le cerceteze marfa de o foarte bună calitate. În special hârtia din pergament era extraordinară: pielea de pe partea cu carne era perfect netezită, de un alb pe care Ioana nu-l mai văzuse niciodată; partea cealaltă era, ca de obicei, mai gălbuie, însă cavităţile de unde perii de viţel fuseseră smulşi erau atât de minuscule şi de superficiale că erau aproape invizibile.

— Ce plăcere trebuie să fie să scrii pe asemenea foi! a exclamat Ioana, pipăindu-le tandru.

Gerold a chemat de îndată pe unul dintre neguţători.

— Patru foi, i-a ordonat, iar Ioanei i s-a tăiat răsuflarea, copleşită de extravaganţa lui. Patru foi! Ajungea pentru un manuscris întreg!

Cât timp Gerold a plătit marfa, atenţia Ioanei hoinărea spre câteva foi de pergament zdrenţuite împrăştiate la nimereală în fundul tarabei. Marginile foilor erau sfâşiate, iar pe ele scria ceva, estompat şi distrus pe alocuri de pete urâte maronii. S-a aplecat mai aproape să distingă înscrierile mai bine, după care s-a îmbujorat de emoţie.

Observându-i interesul, negustorul s-a apropiat în grabă.

— Atât de tânără şi deja are ochiul format pentru un chilipir, i s-a adresat mieros. Foile sunt vechi, după cum vedeți, însă tot mai sunt potrivite pentru ce au fost menite. Priviți!

Înainte să poată scoate un cuvânt, negustorul a luat o unealtă lungă şi plată şi a trecut-o rapid de-a lungul paginii, răzuind câteva litere.

— Opriți-vă! Ioana vorbea tăios, amintindu-şi de o altă bucată de pergament şi de un alt cuțit. Opriți-vă!

Neguțătorul o privea curios.

— Nu trebuie să-ți faci griji, fetițo, sunt doar scrieri păgâne.

A arătat mândru cu degetul spre pagină.

— Vezi? Plăcut şi curat şi numai gata să scrii pe el! A ridicat scula ca să-i demonstreze încă odată trucul, însă Ioana l-a prins de mână.

— Îți dau un dinar pe ele, i-a spus încordată.

Bărbatul s-a prefăcut jignit.

— Valorează trei dinari, cel puțin.

Ioana a scos moneda din punguță şi i-a întins-o.

— Un dinar, a repetat ea. E tot ce am.

Neguțătorul a ezitat, examinându-i fața cu atenție.

— Foarte bine, i-a răspuns țâfnos. Ia-le.

Ioana i-a vârât bănuțul în mână şi a înfăşurat pergamentul prețios înainte ca vânzătorul să se răzgândească. A alergat la Gerold.

— Uite! i-a zis entuziasmată.

Gerold privea paginile.

— Nu recunosc literele.

— E scris în greacă, i-a explicat Ioana. Şi e foarte vechi. Un text tehnic, cred. Vezi diagramele? I-a arătat cu degetul spre una dintre pagini, iar Gerold a studiat desenul.

— Un fel de dispozitiv hidraulic.

Îi stârnise curiozitatea.

— Fascinant. Poți să-mi traduci textul?

— Pot.

— Atunci înseamnă că eu aş putea să-l montez.

Şi-au zâmbit reciproc, doi conspiratori ai unui plan fantastic.

— Tată! Vocea lui Gisla a răzbătut prin hărmălaia mulțimii. Gerold s-a întors, căutând-o. Era cu un cap mai înalt decât toți cei din jurul său; la soare părul său gros şi roşu strălucea ca aurul. Inima Ioanei îi bătea nebuneşte în piept în timp ce-l privea. *Eşti o perlă,* îi spusese el. A apucat hârtiile strâns privindu-l, agățându-se cu toată puterea de această clipă.

— Tată! Ioana!

Gisla şi-a făcut până la urmă apariția, croindu-şi calea prin mulțime, urmată de una dintre servitoarele din casă, cu brațele încărcate cu țesături.

— V-am căutat peste tot! i-a dojenit ea în glumă. Ce ai acolo?

Ioana începuse să-i explice, însă Gisla nici nu s-a sinchisit.

— Oh, iarăşi cărți de-ale tale stupide. Uite ce am găsit *eu,* rostise entuziasmată. A despăturit o pânză multicoloră.

— Pentru rochia mea de mireasă! Nu e perfectă?

Pânza licărea pe măsură ce Gisla i-o desfăşura. Examinând-o mai îndeaproape, Ioana a observat că fusese țesută cu fire subțiri, impecabile de aur şi argint.

— Este uimitoare, i-a răspuns cu toată inima.

Gisla a chicotit.

— Ştiu!

Fără să mai aştepte vreun comentariu, a apucat-o pe Ioana de braț şi s-au îndreptat spre o tarabă la o oarece distanță în fața lor.

— Oh, priveşte, i-a zis, o licitație de sclavi! Hai să mergem să vedem!

— Nu. Ioana s-a tras înapoi. Văzuse comercianţii de sclavi trecând prin Ingelheim, încărcătura lor umană legată cu frânghii groase. Mulţi dintre ei erau saxoni, ca şi mama ei.

— Nu, a rostit încă odată şi nu s-a urnit din loc.

— Nu fii gâscă! Gisla a împuns-o pe Ioana în joacă. Nu sunt decât nişte necredincioşi. Nu au simţăminte, cel puţin nu ca noi.

— Mă întreb ce e aici? i-a spus Ioana nerăbdătoare să-i distragă atenţia. A condus-o pe Gisla către o gheretă minusculă de la capătul rândului. Era întunecată şi zăvorâtă, toate obloanele fiind închise. Luke îi dădea târcoale, adulmecându-i curios pereţii.

— Ce bizar, a spus Gisla.

În soarele strălucitor al după amiezii, cu toţi comercianţii şi neguţătorii care se vânzoleau de colo colo, ghereta întunecoasă şi cufundată în tăcere era o ciudăţenie. Curiozitatea o rodea, Ioana a bătut cu degetul uşurel în oblonul închis.

— Intră, i-a vorbit o voce spartă din interior. Gisla a sărit în sus, însă nu s-a dat înapoi. Cele două fete au dat ocol pe o parte a gheretei şi au împins sfioase în uşa din bârne, care a scârţâit şi a gemut când s-a deschis spre interior, împroşcând raze de lumină în semiîntuneric.

Au păşit înăuntru. Un miros ciudat se îmbibase în dugheană, greţos şi dulceag, ca mierea fermentată. În centrul îngrăditurii, o siluetă îndesată stătea jos cu picioarele încrucişate – o femeie bătrână, îmbrăcată modest, într-o rochie neagră şi lălâie. Arăta incredibil de bătrână, probabil de vreo şaptezeci de primăveri ori chiar mai mult; părul îi picase şi nu-i mai rămăsese decât câteva şuviţe albe în creştetul capului care-i tremura fără oprire ca şi cum ar fi fost chinuită de friguri. Însă ochii îi luceau vioi în beznă, fixându-se asupra Ioanei şi a Gislei cercetându-le cu agerime.

— Porumbițe drăgălașe, a croncăit bătrâna. Atât de tinere şi de frumoase. Ce vreți de la Bătrâna Balthild?

— Noi voiam doar să... să... Ioana ezita căutând stingherită o explicație. Privirea bătrânei era tulbure.

— Să aflăm ce se vinde aici, a încheiat Gisla îndrăzneață.

— Ce se vinde? Ce să se vândă? Bătrâna a râs pe înfundate. Ceva ce vă doriți, însă nu veți avea niciodată.

— Ce? a întrebat Gisla.

— Ceva ce posedați deja, cu toate că nu îl aveți.

Femeia le-a rânjit ştirbă.

— Ceva ce nu are preț şi totuşi poate fi cumpărat.

— Ce este? a întrebat Gisla cu asprime, enervată de ghicitoarea bătrânei.

— Viitorul.

Ochii bătrânei au sclipit în lumina estompată.

— Viitorul tău, porumbița mea. Tot ce va urma şi nu s-a petrecut încă.

— Oh, eşti o prezicătoare! Gisla şi-a împreunat mâinile, încântată că a descifrat enigma. Cât costă?

— Un *solidus!*

Un solidus! Prețul unei vaci bune cu lapte sau a unei perechi de pinteni delicați.

— Prea scump. Gisla era în elementul ei acum, sigură pe sine şi convinsă, o clientă şireată care căuta să se tocmească.

— Un *obole*[19]*,* i-a oferit ea.

— Cinci dinari, le-a calculat femeia.

— Doi. Câte unul pentru fiecare. Gisla a scos bănuții din punguță şi a întins femeii palma deschisă ca să-i vadă.

Bătrâna a şovăit, apoi a luat monezile, făcându-le semn fetelor să stea pe jos lângă ea. S-au aşezat; femeia a strâns

---

[19] Obole – diviziune monetară. *(nota trad.)*

mâinile tinere şi puternice a Ioanei în palmele ei tremurânde şi a fixat o privire neliniştită şi stranie asupra ei. Mult timp nu a scos un cuvânt, apoi a început să vorbească.

— Copil schimbat de spiriduşi, eşti ceea ce nu vei fi; ceea ce vei deveni e altceva decât ceea ce eşti.

Vorbele ei nu aveau nicio noimă, numai dacă nu voia să însemne decât că în curând va fi o femeie matură. Însă atunci de ce femeia a numit-o „copil schimbat de spiriduşi”?

Balthild a continuat:

— Aspiri la ceea ce este interzis.

Ioana s-a mişcat surprinsă, însă bătrâna şi-a înăsprit strânsoarea.

— Da, copil schimbat de spiriduşi, îți citesc în inima ta ascunsă. Nu vei fii dezamăgită. Măreția va fi a ta, dincolo de visele tale, iar mâhnirea, mai presus decât îți vei fi imaginat.

Balthild a dat drumul mâinilor Ioanei şi s-a întors către Gisla, care i-a făcut cu ochiul Ioanei vrând să zică: *Nu-i aşa că-i amuzant*?

Bătrâna a cuprins mâinile Gislei, degetele ei încovoiate şi cioturoase răsucindu-se în jurul celor netede şi rozalii ale Gislei.

— Te vei căsători curând, cu unul bogat.

— Da! Gisla se hlizea. Dar, babo, nu te-am plătit să-mi spui ceea ce ştiu deja. Legătura noastră va fi una fericită?

— Nu mai mult decât a majorității, dar nici mai puțin, ia răspuns Balthild. Gisla şi-a ridicat ochii în tavan frizând disperarea.

— Soție vei fi, însă mamă niciodată, a fredonat Balthild, legănându-se pe ritmul vorbelor, cu o voce melodioasă, armonioasă.

Gislei îi dispăruse zâmbetul de pe buze.

— Atunci sunt stearpă?

— Viitorul se întinde în fața ta întunecat şi gol.

Vocea lui Balthild se înălțase într-un vaier ascuțit.

— Durerea va fi a ta, şi confuzia, şi frica.

Gisla încremenise ca o hermelină hipnotizată de privirea şarpelui.

— Destul! Ioana a smuls mâinile Gislei din strânsoarea bătrânei. Hai să mergem.

Gisla s-a supus, ascultătoare ca un bebeluş.

Afară Gisla a început să plângă.

— Nu fii bleagă, o mângâia Ioana. Bătrâna e nebună, n-o băga în seamă. Prezicerile astea nici nu sunt adevărate.

Gisla nu şi-a găsit alinarea. Plângea şi tot plângea; până la urmă Ioana a dus-o până la taraba cu dulciuri şi au cumpărat curmale şi au înfulecat din ele până când Gisla s-a simțit oarecum mai bine.

*

În noaptea aceea, când i-au povestit lui Gerold ce se întâmplase, acesta s-a înfuriat.

— Ei acum, vrăjitorie? Mâine mă duceți amândouă la dugheana aia. Am să-i spun câteva vorbe bătrânei ăleia care sperie fetele tinere. Până atunci, Gisla, nu trebuie să dai crezare unor asemenea absurdități. De ce ai căutat sfaturile astea?

Ioanei i-a reproşat:

— Mă gândeam că măcar tu ai mai multă minte.

Ioana a acceptat mustrarea. Totuşi o parte din ea voia să creadă în puterile Balthildei. Nu-i spusese bătrâna că îşi va îndeplini dorința secretă? Dacă avusese dreptate, atunci Ioana va obține măreție, în ciuda faptului că era femeie, în pofida tuturor celor care credeau că e imposibil.

Însă dacă Balthild avusese dreptate în privința viitorului Ioanei, atunci nu se înşelase nici cu privire la Gisla.

A doua zi, când s-au întors la dugheană cu Gerold, aceasta era goală. Nimeni nu a putut să le spună unde dispăruse bătrâna.

*

În Winnemanoth[20], Gisla urma să se căsătorească cu contele Hugo. Au avut dificultăți să găsească o dată potrivită pentru consumarea imediată a căsniciei. Biserica interzicea ca nunțile să aibă loc în zilele de duminică, miercuri şi vineri, ca şi timp de patruzeci de zile înainte de Paşte, opt zile după Rusalii şi cu cinci zile înainte de primirea împărtăşaniei, sau în ajunul oricărei zi de sărbătoare ori de rugăciune. În total, 220 de zile pe an în care întreținerea relațiilor sexuale era interzisă; când alături de acestea mai puneau la socoteală şi perioadele lunare de sângerate ale Gislei, nu-i mai rămâneau prea multe zile la dispoziție din care să aleagă. Însă în cele din urmă au stabilit ca evenimentul să aibă loc pe douăzeci şi patru ale lunii, o dată care mulțumea pe toată lumea, mai puțin pe Gisla, care era nerăbdătoare ca festivitățile să înceapă.

În cele din urmă ziua cea mare a sosit. Înainte de slujba de dimineață toată casa era în picioare fremătând pe lângă Gisla. Întâi a fost ajutată să-şi îmbrace cămaşa lungă, cu mâneci lungi, din pânză galbenă. Peste ea i-au pus splendida tunică nouă confecționată din materialul strălucitor cu fir de aur şi argint cumpărat de la iarmarocul din Saint-Denis. O împodobea din cap până în picioare, atingând podeaua, în falduri grațioase ce culminau cu mânecile largi evazate de la cot. În jurul coapselor îşi legase o fustă ornată cu un set de nestemate care să-i poarte noroc – agate, ca să o păzească împotrivă febrei, cretă ca să o apere de deochi, hematit pentru fertilitate, jasp ca să nască fără pericole. Iar la final, un văl delicat din mătase, măiestru lucrat, i-a fost prins pe cap. Se unduia până la pământ, acoperindu-i umerii şi ascunzându-i pe de-a întregul părul

[20] Winnemanoth – luna mai. *(nota trad.)*

castaniu-auriu. Stând acolo în rochia ei de mireasă, abia mai putând să se mişte sau chiar să se aşeze de teamă să nu şi-o şifoneze, arăta, considera Ioana, ca o pasăre exotică împănată, umplută şi fără măruntaie, gata să fie tăiată bucăţi.

Eu nu, a jurat Ioana. Nu voia să se căsătorească, deşi peste şapte luni va împlini cincisprezece ani, o vârstă cum nu se poate mai potrivită pentru măritiş. Peste alţi trei ani o să fie o fată bătrână. I se părea de necrezut că fetele de vârsta ei erau atât de dornice să se căsătorească, căci imediat femeia se arunca singură într-o situaţie asemănătoare cu iobăgia. Soţul deţine controlul absolut al bunurilor şi proprietăţilor soţiei sale, a copiilor acesteia şi chiar a vieţii ei. Îndurând tirania tatălui ei, Ioana nu intenţiona să-i ofere niciodată unui bărbat o asemenea putere asupra ei.

Gisla, creatură modestă ce era, se îndrepta spre măritiş cu un entuziasm înflăcărat, roşind şi chicotind în permanenţă. Contele Hugo, magnific într-o tunică şi o pelerină tivită cu hermină, o aştepta la portalul sacru ce ducea în catedrală. Ea l-a prins de braţul pe care i-l oferise prietenos şi stătea mândră în timp ce Wido, intendentul de la Villaris, pomenea pentru urechile tuturor, toate pământurile, servitorii, animalele şi bunurile pe care Gisla le aducea drept zestre. După aceea alaiul de nuntă a intrat în catedrală, unde Fulgentius aştepta în faţa altarului ca să celebreze slujba solemnă de căsătorie.

— *Quod Deus conjunxit homo non separet.* Cuvintele în latină ieşeau greoi din gura lui Fulgentius. Fusese soldat înainte de a moşteni episcopia, târziu, în viaţă; se apucase tardiv să studieze, iar formele corecte din latină îl depăşiseră pe vecie.

— *In nomine Patria et Filia...* Ioana s-a cutremurat în timp ce Fulgentius schilodea binecuvântările, confundând

declinările aşa încât în loc de „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh” ieşise „În numele Patriei şi al Fiicei”.

Isprăvind această bucată a slujbei, Fulgentius a reluat, cu o evidentă uşurare, în theodisk.

— Fie ca această femeie să fie supusă ca Raşela, credincioasă ca Sara, să se înmulţească ca Leah.

Şi-a aşezat blând mâna deasupra mâinii lui Gisla.

— Să aducă pe lume mulţi fii sănătoşi ca să facă cinste casei soţului ei.

Ioana a văzut umerii Gislei tremurând şi a ştiut că se abţinuse să nu chicotească.

— Şi să urmeze comportamentul unui câine a cărui inimă şi ochi sunt mereu la stăpânul său; chiar dacă stăpânul îl bate şi aruncă cu pietre în el, câinele îl urmează, dând din coadă.

Vorbele astea i se păreau dure Ioanei, însă Fulgentius o privea pe Gisla cu o expresie blajină, chiar drăgăstoasă, şi era evident că nu dorise să o jignească.

— Pentru care motiv, pentru un temei bine întemeiat şi solid, a continuat el, femeia trebuie să-i poarte soţului o iubire desăvârşită şi indestructibilă.

Episcopul s-a întors spre contele Hugo.

— Fie ca acest bărbat să fie curajos ca David, înţelept ca Solomon, puternic ca Samson. Fie ca pământurile lui să sporească odată cu norocul său. Să-i fie stăpân acestei doamne, fără să-i administreze vreodată pedepse mai mult decât rezonabile. Fie să trăiască să-şi vadă fiii onorându-i numele.

Mirii au început să facă schimb de jurăminte. Contele Hugo şi-a rostit promisiunile, apoi i-a aşezat Gislei un inel cu un turcoaz bizantin pe degetul inelar prin care trecea vena ce făcea legătura cu inima.

Era rândul Gislei. Ioana a ascultat-o pe Gisla recitându-şi jurămintele matrimoniale cu voce tare şi voioasă, fără ca

mintea să-i fie tulburată de vreo îndoială, viitorul prefigurându-i-se sigur.

Ioana se întreba: *Mie ce-mi rezervă viitorul?*

Nu o să poată să studieze la schola o veşnicie – mai avea la dispoziție cel mult trei ani. S-a cufundat în visare cu ochii deschişi, imaginându-se ca maestră, ce preda la una dintre schola celei mai mari catedrale, poate Rheims, sau chiar la Schola Palatina, petrecându-şi zilele explorând înțelepciunea vârstelor cu minți la fel de înfocate şi de iscoditoare ca a ei. Visul era, ca de fiecare dată, foarte agreabil.

Însă – gândul a izbit-o cu puterea unei tunet – *asta ar însemna să părăsesc Villaris. Să-l părăsesc pe Gerold.*

Ştia că era nevoita să părăsească Villaris într-o zi. Însă în ultimele luni, alungase acest gând din mintea ei, fericită să trăiască în prezent, bucuroasă că era cu Gerold în fiecare zi.

Privirea i se odihnea asupra lui. Profilul bărbatului era puternic şi bine cizelat, silueta lui înaltă şi dreaptă; părul roşu abundent cârlionțat până pe umeri.

Cel mai chipeş bărbat pe care l-am văzut vreodată, şi-a zis în sinea ei, nu pentru prima oară.

Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Gerold s-a întors către ea. Privirile li s-au întâlnit. Ceva din mina lui – o mângâiere efemeră, o tandrețe – a înfiorat-o. Expresia a dispărut într-o fracțiune de secundă, chiar înainte de a fi sigură de asta, însă căldura ei persista.

M-am înşelat făcându-mi griji, a conchis fata. *Încă nu s-a decis nimic.*

Trei ani reprezentau un timp îndelungat.

Multe se puteau întâmpla în trei ani de zile.

*

În săptămâna următoare, întorcându-se de la schola, Ioana l-a găsit pe Gerold aşteptând-o sub portic.

— Vino cu mine. Vocea lui îi dădea de înțeles că îi pregătise o surpriză. I-a făcut semn cu capul şi au pornit-o spre poarta principală. Traversând prin palisada porții, au ținut drumul drept câțiva kilometri, apoi au cotit-o brusc spre pădure, câteva minute mai târziu ajungând într-o poieniță, în mijlocul căreia se afla o colibă afumată. Ne mai fiind locuită de multă vreme, căzuse în paragină. Însă cândva trebuie să fi fost locuința tihnită a unui om liber, căci pereții îngrădiți din nuiele şi lipiți cu pământ amestecat cu paie erau totuşi rezistenți, iar uşa era făcută din stejar masiv. Ioanei îi amintea de propria ei căsuță din Ingelheim, deşi *grubenhausul* era mult mai mică, iar acoperişul din paie era putrezit din loc în loc.

S-au oprit în fața ei.

— Aşteaptă aici, i-a poruncit Gerold. Ioana îl privi curioasă cum a încercuit construcția odată, apoi s-a întors şi s-a aşezat înaintea ei, cu fața la uşă.

— Iată, a rostit Gerold cu o solemnitate prefăcută. Ridicându-şi mâinile deasupra capului, a bătut tare din palme de trei ori.

Nu s-a petrecut nimic. Ioana o privea întrebătoare pe Gerold care se uita expectativ la colibă. În mod limpede trebuia să se întâmple ceva. Dar ce?

Cu un scârțâit asurzitor, uşa grea din stejar a început să se mişte – mai încetişor la început, apoi mai repede, etalând bezna vacantă dinăuntru. Ioana a intrat în colibă. Nu era nimeni. Uşa se mişcase de una singură.

Uluită, Ioana privea spațiul gol. O duzină de întrebări i se îmbulzeau în creier, însă numai una şi-a găsit calea spre exterior.

— Cum?

Gerold şi-a ridicat pios ochii spre Cer în bătaie de joc.

— Un miracol sfânt.

Ioana a pufnit. El a râs.

— Vrăjitorie, atunci. O privea provocator, savurând jocul.

Ioana a acceptat provocarea. A defilat pe lângă uşă examinând-o.

— Poți să o închizi? l-a întrebat.

Gerold şi-a ridicat din nou mâinile. A bătut din palme de trei ori. După un timp, uşa a scârțâit şi a început să alunece în balamale spre interior. Ioana s-a ținut după ea pe măsură ce se mişca, studiind-o. Bârnele grele din lemn erau netede şi etanş îmbinate – niciun semn că ar fi fost ceva neobişnuit aici. Nu era nimic ieşit din comun, nici cu clanța din lemn masiv. A cercetat balamalele. Erau din fier ordinar. Te scotea din pepeni. Nu găsea nicio explicație legat de ceea ce făcea uşa să se mişte.

Uşa fusese rapid închisă. Era un mister.

— Ei bine? Ochii violeți ai lui Gerold scânteiau amuzați.

Ioana a şovăit, nedorind să piardă jocul.

Tocmai când voia să abandoneze recunoscându-se învinsă, a auzit ceva, sunetul ascuțit al unui fir venind de undeva de deasupra ei. La început nu l-a putut localiza; sunetul îi era familiar şi totuşi bizar în situația respectivă.

Apoi l-a recunoscut. Apă. Sunetul apei ce se prelinge.

A răspuns agitată:

— Dispozitivul hidraulic! Cel din manuscrisul de la bâlciul din Saint-Denis! L-ai construit!

Gerold a râs.

— L-am adaptat, mai degrabă. Căci fusese conceput ca să pompeze apa şi nu să deschidă şi să închidă uşi!

— Care este principiul de funcționare?

Gerold i-a arătat mecanismul localizat exact sub acoperişul dărăpănat al colibei, la mai bine de zece picioare deasupra uşii şi de aceea nu-l văzuse. I-a făcut o prezentare a sistemului complicat de pârghii, scripeți şi contragreutăți conectate la două baghete subțiri din fier prinse de partea interioară a uşii, încât abia le puteai zări. Călcând pe o

frânghie atunci când a dat ocol colibei, Gerold a activat dispozitivul.

— Uimitor! a comentat fata după ce Gerold a isprăvit cu explicațiile. Fă-o din nou.

Acum că înțelesese cum funcționează dispozitivul, voia să-l observe în acțiune.

— Nu pot fără să mai aduc nişte apă.

— Atunci hai să-l umplem cu apă. Unde sunt gălețile?

Gerold râdea.

— Eşti incorigibilă! A îmbrățişat-o drăgăstos. Pieptul lui era tare şi neclintit, iar brațele o încercuiau cu forță. Ioana simțea că se topeşte pe interior.

Pe neaşteptate el i-a dat drumul.

— Atunci, să mergem, i s-a adresat brutal. Gălețile sunt aici.

S-au deplasat cu gălețile goale la pârâiaşul situat la vreo 500 de metri depărtare, le-au umplut, s-au întors la colibă, le-au turnat în vas, apoi s-au întors să mai aducă încă un rând. De trei ori au repetat incursiunea la pârâu, iar la ultimul drum se simțeau oarecum amețiți. Soarele ardea, aerul de primăvară deborda de promisiuni, iar ei erau într-al nouălea cer din pricina tulburării stârnită de proiect şi a bucuriei de a se afla în compania celuilalt.

— Gerold, priveşte! Ioana l-a chemat îngropată cu genunchii în apa rece a pârâului. Când s-a întors spre ea, fata a aruncat în joacă apa din găleată pe el, udându-i piepții tunicii.

— Diavol împielițat! a țipat bărbatul.

Şi-a umplut găleata şi a aruncat apa peste ea. Şi au ținut-o aşa, stropindu-se reciproc cu jeturi ce scânteiau în soare, până când Ioana a fost lovită în plin de un şuvoi de apă din găleata lui Gerold chiar în momentul în care se aplecase să şi-o umple pe a ei. Pierzându-şi echilibrul, a alunecat şi a căzut grămadă în pârâu. Apa rece i-a acoperit capul şi o

secundă s-a panicat, neputând să simtă sub picior pietrişul alunecos de pe fundul albiei.

Braţele lui Gerold au cuprins-o imediat, trăgând-o la suprafaţă şi aşezând-o în picioare.

— Te-am prins, Ioana. Te-am prins. Vocea lui, şoptindu-i în ureche, era caldă şi reconfortantă. Ioana şi-a simţit tot corpul bubuind cadenţat. S-a agăţat de el. Hainele ude li sau lipit unele de altele, trupurile mulându-li-se într-o intimitate fără echivoc.

— Te iubesc, i-a spus ea răspicat. Te iubesc.

— Oh, draga mea, fetiţa mea desăvârşită, murmura Gerold cu vocea îngroşată, apoi gura lui s-a lipit de a ei, iar ea îi răspundea la sărut, pasiunea lor fiind alimentată de subita eliberare a emoţiilor îndelung ţinute în frâu.

I se părea că văzduhul îi murmura un cântec în urechi. *Gerold,* cânta atmosfera. *Gerold.*

Niciunul dintre ei nu bănuia că dincolo de crângulețul de pe creasta dealului îi privea cineva.

*

Odo se afla în drum spre Heristal ca să îi facă o vizită unchiului său, unul dintre sfinţii fraţi ai abaţiei, când deodată catârul a găsit prilejul să se abată de la cărăruia pe care o urma spre un petec de trifoi ce îi captivase atenţia. A blestemat catârul, trăgându-l de hăţuri şi biciuindu-l cu o nuieluşă de salcie, însă animalul era încăpăţânat şi nu putea fi înduplecat. Nu avea ce să facă decât să lase nuiaua din mână şi să se ia după dobitocul prost. S-a uitat spre pârâu şi a văzut.

O femeie erudită nu e niciodată virtuoasă. Vorbele Sfântului Pavel ori ale Sfântului Jerome? Nu avea importanţă. Odo le considerase întotdeauna ca fiind adevărate, iar acum avea dovada sub proprii lui ochi!

Odo a mângâiat coastele catârului. *O să primeşti o porţie în plus de nutreţ în seara asta.* Apoi s-a răzgândit. Nutreţul era scump şi, în afară de asta, animalul îi servea drept instrument Domnului.

Odo a luat-o la fugă înapoi spre cărare. Misiunea lui mai avea de aşteptat. Mai întâi trebuia să ajungă la Villaris.

La scurt timp după aceea, turnurile castelului se desluşeau la orizont. În entuziasmul său, mersese mult mai repede decât de obicei. A trecut prin palisada de la poartă şi a fost întâmpinat de un străjer.

Odo nu a luat în seamă urările de bun venit.

— Du-mă la lady Richild, i-a poruncit. Trebuie să vorbesc cu ea fără întârziere.

*

Gerold a desprins braţele Ioanei din jurul gâtului său şi a păşit înapoi. — Vino, i-a spus cu vocea încărcată de emoţie, trebuie să ne întoarcem.

Cu mintea răvăşită de iubire, Ioana s-a îndreptat spre el să-l îmbrăţişeze din nou.

— Nu, i-a spus Gerold ferm. Trebuie să te duc acum acasă, cât mai am puterea să o fac.

Ioana îl contempla ameţită.

— Nu... mă doreşti? Şi-a plecat capul înainte ca el să apuce să-i răspundă.

Gerold a apucat-o delicat de bărbie, forţând-o să îl privească în ochi.

— Te doresc mai mult decât am dorit vreo femeie vreodată.

— Atunci de ce...?

— Pentru Dumnezeu, Ioana! Sunt şi eu bărbat, bărbat căruia îi fierbe sângele în vine. Nu întinde coarda!

Gerold aproape că se înfuriase. Văzând că avea lacrimi în ochi, şi-a mai înmuiat tonul.

— Ce ai vrea să fac, dragostea mea? Să te fac ibovnica mea? Ah, Ioana, aş profita de tine chiar aici, pe pajişte asta, dacă aş şti că vei fii fericită. Însă asta te-ar duce la pieire, nu vezi?

Privirea violetă a lui Gerold o domina pe a ei. Era atât de chipeş că îi tăia răsuflarea. Tot ce voia de la el era s-o ia din nou în braţe.

I-a mângâiat cu forţă părul alb-auriu. Ea a vrut să spună ceva, însă îi pierise graiul. Respira adânc, încercând să-şi domolească emoţiile, bolnavă de ruşine şi cu înşelările aşteptate.

— Vino. Gerold a luat-o pe Ioana de mână, ghemuind-o tandru într-a lui. Ea nu a protestat, în timp ce el o conducea înapoi spre cărare. Muţi, mână în mână, străbăteau kilometrii lungi şi incomozi până la Villaris.

Capitolul 11

— Lady Richild, contesă de Villaris, a anunţat heraldul în timp ce Richild păşea regeşte în holul de recepţii al episcopului.

— Eminenţă. A făcut o reverenţă graţioasă.

— Doamnă, fiţi binevenită, i-a răspuns Fulgentius. Ce veşti îmi aduceţi de la domnul dumneavoastră? A dat Dumnezeu să nu aibă ghinion în călătoria sa?

— Da, da. Era încântată să descopere că episcopul era atât de deschis. Fireşte că probabil s-a întrebat care era scopul vizitei sale! S-o fi gândit că Gerold fiind plecat de cinci zile, trecuse suficient timp să se fi confruntat cu vreo nenorocire pe drumurile astea periculoase.

— Nu am primit nicio veste că ar avea greutăţi, Eminenţă, şi nici nu ne aşteptăm la vreuna. Gerold şi-a luat douăzeci de oameni cu el, căci este plecat în interesul împăratului.

— Şi noi am auzit asta. E plecat în *missus*[21], la Westfalia, nu-i aşa?

— Da. Să facă ordine într-o dispută despre *wergeld*[22]. Mai sunt, de asemenea, şi alte chestiuni minore legate de proprietate. Va fi plecat două săptămâni sau mai mult.

Suficient, şi-a zis în sinea ei, *îndeajuns.*

Au discutat pe scurt despre problemele locale – criza de grâne de la moară, repararea acoperişului catedralei, urmările dezgheţului de primăvară. Richild avea mare grijă să urmărească curtoazia obligatorie, dar nimic mai mult. *Sunt vlăstarul unei tulpini mai bune decât a lui.* Tocmai bine să-i amintească de asta înainte de a ajunge la motivul pentru care îl vizita. Evident, episcopul nu bănuia nimic. Cu atât mai bine; elementul surpriză va fi aliatul ei în această zi de lucru.

În cele din urmă a considerat că sosise momentul potrivit.

— Am venit să vă cer ajutorul într-o chestiune domestică.

Episcopului îi făcea plăcere.

— Scumpă doamnă, sunt foarte fericit să vă ajut. Care este natura necazului dumneavoastră?

— Este vorba de fata aceea, Ioana. Nu mai e un copil; ea – Richild îşi alegea cuvintele cu delicateţe – a ajuns acum la maturitate. Nu se mai poate să mai rămână mult timp sub acoperişul nostru.

— Înţeleg, i-a răspuns Fulgentius, deşi era clar că nu pricepuse o iotă. Ei bine, ar trebui să mă gândesc să-i găsesc altă locu...

— I-am aranjat o partidă avantajoasă, l-a întrerupt Richild. Cu fiul lui Bodo, potcovarul. E un tânăr drăguţ, bine făcut,

---

21 Missus – înalţi oficiali imperiali (pentru supravegherea provinciilor). *(nota trad.)*

22 Wergeld – sumă de bani cerută celui care a comis o crimă. *(nota trad.)*

care va fi şi el potcovar după ce tatăl lui va muri – nu mai are alți fii.

— Asta e o surpriză. Fata a manifestat vreo înclinație spre căsnicie?

— În mod cert nu ea va decide. Este o căsnicie mult mai bună decât s-ar aştepta ea vreodată. Familia ei e la fel de săracă ca a unui coloni, iar calitățile ei bizare i-au adus un fel de... reputație.

— Posibil, i-a răspuns episcopul afabil. Însă pare devotată studiului. Şi bineînțeles, nu va putea să mai continue schola dacă se va căsători cu băiatul potcovarului.

— De asta am venit. Întrucât domnia voastră v-ați învoit să o aduceți la schola, va trebui să fiți de acord să o puneți în libertate.

— Pricep, a spus din nou, deşi, nu prea înțelesese. Dar contele ce spune despre acest aranjament?

— El nu ştie nimic. Ocazia s-a ivit de la sine.

— Prea bine, atunci.

Fulgentius arăta uşurat.

— Vom aştepta până când se va întoarce. Neîndoios, nu e nicio grabă.

Richild a stăruit cu îndârjire.

— Ocazia s-ar putea să nu fie disponibilă mult timp. Băiatul şovăie – se pare că îndrăgeşte o fată din oraş – însă fireşte că această partidă va fi mult mai benefică pentru el. Am căzut de acord cu tatăl lui asupra zestrei. Băiatul spune că-i va îndeplini dorințele tatălui său, însă e tânăr şi are o fire schimbătoare. E mai bine dacă nunta va avea loc cât mai repede cu putință.

— Totuşi...

— Vă amintesc, Eminență, că eu sunt stăpâna domeniului Villaris, iar fata mi-a fost dată în grijă. Sunt pe deplin capabilă să iau această decizie în absența soțului meu. Într-adevăr sunt mai potrivită decât el în această privință. Să

vorbesc deschis, subiectivitatea lui Gerold față de fată îi întunecă judecata atunci când este şi ea implicată.

— Aha, a comentat Fulgentius, iar de data asta pe un ton convingător.

Richild a adăugat rapid:

— Preocuparea mea este una strict financiară, înțelegeți. Gerold a cheltuit o mică avere ca să-i facă rost de cărți fetei – o cheltuială fără rost, din moment ce nu are niciun viitor drept cărturar. Cineva trebuie să se îngrijească de viitorul ei; eu am făcut asta chiar acum. Trebuie să recunoaşteți că partida este una bună.

— Da, a recunoscut Fulgentius.

— Bine. Atunci sunteți de acord să-i dați drumul?

— Îmi cer scuze, scumpă doamnă, însă decizia mea va fi luată după ce contele se întoarce. Vă asigur că voi discuta pe larg chestiunea cu el. Şi cu fata. Căci, deşi partida este... avantajoasă, aşa cum spuneți, nu sunt dispus să o oblig împotriva voinței ei. Dacă aranjamentul se dovedeşte a fi agreat de toată lumea, ne vom ocupa de încheierea formalităților.

Contesa deschisese gura să vorbească, însă el i-a retezat-o.

— Ştiu, credeți că partida va fi compromisă dacă nu va fi încheiată imediat. Însă, iertați-mă, doamnă, nu pot fi de acord. Două săptămâni, sau chiar o lună, nu e o diferență prea mare.

Ea a încercat din nou să obiecteze şi încă odată episcopul a redus-o la tăcere.

— Sunt perfect hotărât. Nu mai are rost să mai insistați.

Obrajii îi luaseră foc din pricina insultei. *Nebun arogant! Cine se crede să-mi dea ordine? Familia mea trăieşte în palate regale, în timp ce a lui ară şi acum ogoarele!*

Şi-a plecat privirea.

— Foarte bine, Eminență, dacă aceasta este hotărârea domniei voastre, trebuie să mă supun. începuse să-şi tragă mănuşile de călărie pregătindu-se de plecare.

— Apropos – îşi menținuse tonul nepăsător în mod intenționat – tocmai am primit o scrisoare de la vărul meu, Sigismund, episcop de Troyes.

Chipul episcopului reflecta o atenție încântată.

— Un om grozav, foarte important.

— Ştiți că va prezida sinodul care se întruneşte la Aachen în vara aceasta?

— Aşa am auzit şi eu.

Acum că renunțase să-l mai preseze, manierele lui erau din nou necontenit de voioase.

— Poate că ați auzit şi care va fi subiectul de discuție al adunării?

— Sunt interesat să aflu, i-a răspuns politicos. În mod limpede nu ghicea deloc unde voia ea să bată.

— Anumite... nereguli – i-a întins capcana cu grijă – în conducerea episcopiei.

— Nereguli?

Nu înțelesese ce a vrut să-i sugereze. Ar fi trebuit să fie mai directă.

— Vărul meu plănuieşte să pună în discuție în special chestiunea adeziunii la jurămintele episcopale – l-a privit direct în ochi – jurământul castității.

Culoarea îi dispăruse din obraji.

— Adevărat?

— Se pare că vrea să facă vâlvă în privința asta în fața sinodului. A adunat câteva dovezi bune despre eparhiile francilor, pe care le consideră extrem de tulburătoare. Însă nu este atât de familiarizat cu episcopiile din această parte a Imperiului şi de aceea trebuie să se bazeze pe rapoartele localnicilor. În scrisoarea lui îmi cere expres să-i dezvălui orice informație pe care o am despre episcopia

dumneavoastră, Eminență. I-a rostit titlul în zeflemea, fără să o ascundă, şi a fost satisfăcută să-l vadă tresărind.

— Am intenționat să-i răspund până acum, a continuat contesa degajată. Însă am fost mult prea ocupată cu detaliile logodnei fetei. Şi e drept, cu planurile pentru banchetul de nuntă o să-mi fie imposibil să-i mai răspund la scrisoare. Dar acum, că nunta va fi amânată...

Nu a mai încheiat ideea, lăsând-o să plutească delicat în aer.

Episcopul împietrise, tăcut, neutru. Contesa era surprinsă într-o oarecare măsură. Reacționase mai bine decât s-ar fi aşteptat ea.

Un singur aspect îl trăda. Adânc, în ochii lui cu pleoape grele şi apatice, se citea o scânteie minusculă, inconfundabilă, de teamă.

Richild a zâmbit.

*

Ioana stătea pe o stâncă, abătută şi tristă. Luke se întinsese în fața ei şi îşi pusese capul în poala fetei, privind-o atent cu ochii săi opalescenți.

— Şi ție ți-e dor de el, nu-i aşa, băiete? i s-a adresat blândă ciufulind blana albă a tânărului lup.

Acum era singură; exceptându-l pe Luke. Gerold plecase de mai bine de o săptămână. Ioana îi simțea lipsa dureros fiziceşte şi asta o surprindea. Putea să-şi aşeze mâna exact în locul din piept unde durerea era cea mai acută; simțea ca şi cum inima i-ar fi fost scoasă din trup, sfărâmată şi aşezată la loc.

Ştia de ce plecase. După ceea ce se petrecuse între ei la râu, trebuia să plece. O vreme era imperios să stea separați, că să-şi limpezească mințile şi să-şi domolească pasiunea, înțelesese şi totuşi inima i se revolta.

De ce? se întreba a mia oară. *De ce trebuie să fie aşa?* Richild nu îl iubea pe Gerold şi nici el pe ea.

Îşi aducea argumente singură, exersând cu motive de genul: de ce trebuie să fie aşa, cum ar fi trebuit să fie cel mai bine, dar în final, de fiecare dată, ajungea la acelaşi fapt ce nu putea fi schimbat: îl iubea pe Gerold.

Şi-a scuturat capul, înfuriată pe sine. Dacă Gerold a fost suficient de puternic ca să facă asta pentru binele ei, era posibil ca ea să fie mai slabă? Ceea ce nu se putea schimba trebuia îndurat sub o formă sau alta. Şi-a fixat mintea asupra unei soluții noi: când Gerold se va întoarce, lucrurile vor fi diferite. Ar fi mulțumită doar să fie lângă el, să discute şi să râdă aşa cum o făcuseră mereu... până atunci. Se vor comporta ca elev şi profesor, preot şi călugăriță, frate şi soră. Îşi va şterge din minte amintirea brațelor lui înlănțuind-o, a buzelor lui peste ale ei...

Wido, intendentul, a apărut pe neaşteptate lângă ea.

— Doamna vrea să vă vorbească.

Ioana l-a urmat prin palisada porții până în curtea principală, cu Luke alergând alături de ea. Când au ajuns în curte, Wido a arătat spre Luke.

— Nu şi lupul.

Lui Richild nu-i plăceau câinii şi le interzisese să intre între zidurile locuinței, aşa cum trăiau pe alte moşii.

Ioana i-a spus lui Luke să stea culcat şi să aştepte în curte.

Străjerul a condus-o prin porticul acoperit în holul cel mare roind de servitorii care pregăteau masa de prânz. Şi-au croit drumul până la solar, unde Richild îi aştepta.

— Ați trimis după mine, doamnă?

— Stai jos. Ioana a căutat un scaun în apropiere, însă Richild i-a făcut semn din cap indicându-i un taburet din lemn aşezat în fața unei măsuțe mici de scris. Ioana s-a aşezat.

— Vei scrie o scrisoare.

Ca toate celelalte femei de sânge albastru din această regiune a Imperiului, Richild nu ştia nici să scrie, nici să citească. Wala, capelanul de la Villaris, era în mod normal scribul ei. Wido ştia şi el să scrie un pic şi uneori îndeplinea această sarcină pentru Richild.

Atunci, de ce a trimis după mine? se întreba Ioana.

Richild bătea din picior nerăbdătoare. Cu un ochi exersat, Ioana a inspectat penele de pe pupitru şi a ales-o pe cea mai ascuțită. A luat o foaie de pergament proaspăt, a înmuiat pana în călimară şi a dat din cap aprobator spre Richild.

— Din partea lui Richild, Contesă, stăpână a moşiei Villaris, îi dicta Richild.

Ioana scria repede. Zgârieturile penei scrâşneau în tăcerea mormântală a încăperii.

— Către preotul satului Ingelheim, complimente.

Ioana a ridicat privirea din foaie.

— Tata?

— Continuă, i-a ordonat Richild pe un ton care denota că nu va tolera nicio întrebare. Fiicei dumneavoastră, Ioana, ajungând la etatea de aproape cincisprezece ani şi, astfel, atingând vârsta căsătoriei, nu i se va mai permite să-şi continue studiile la schola.

Ioana se oprise cu desăvârşire din scris.

— În calitate de protector al fetei, întotdeauna vigilentă pentru bunăstarea ei, Richild vorbea înainte prefăcându-se că dictează, am aranjat o partidă avantajoasă cu Iso, fiul potcovarului acestui oraş, un om avut. Nunta va avea loc peste două zile. Condițiile învoielii sunt după cum urmează

Ioana a sărit în sus, împiedicându-se de taburet.

— De ce faceți asta?

— Pentru că aşa am ales.

Un zâmbet mic, malițios, i-a ridicat colțurile gurii lui Richild.

— Şi pentru că am puterea de a o face.

Ştie, a cugetat Ioana. *Ştie despre mine şi Gerold.* Sângele i-a năvălit în gât şi spre față atât de subit încât simțea că pielea îi luase foc.

— Da. Gerold mi-a povestit absolut tot despre interludiul acela jalnic de la râu. Richild râdea melancolică. Savura momentul.

— Chiar ai crezut că sărutările tale stângace o să-i facă pe plac? Am râs amândoi pe seama ta chiar în noaptea aceea.

Ioana era prea şocată ca să răspundă.

— Eşti mirată. Nu ar trebui. Credeai că erai singura? Draga mea, tu eşti ultima mărgică din şiragul lung de cuceriri ale lui Gerold. Nu ar fi trebuit să-l iei atât de în serios.

Cum de ştie ce s-a petrecut între noi? I-a povestit Gerold? Ioana a simțit dintr-o dată că îngheață, ca şi cum ar fi fost prinsă de un vânt uşor ce începuse să bată din senin.

— Nu-l cunoşti, i-a spus Ioana hotărâtă.

— Eu sunt soția lui, copilă obraznică.

— Nu-l iubeşti.

— Nu, a recunoscut ea. Dar nici nu voi tolera să fiu... stingherită de fiica ticăloasă a unui coloni!

Ioana încerca să-şi pună ordine în idei.

— Nu puteți face asta fără aprobarea episcopului Fulgentius. El m-a adus la schola; nu mă puteți îndepărta fără permisiunea lui.

Richild i-a întins o foaie de pergament însemnată cu pecetea lui Fulgentius.

Ioana a citit-o cu repeziciune, apoi încă odată lent, ca să fie sigură că nu făcuse vreo greşeală. Nu exista nicio îndoială; Fulgentius pusese capăt studiilor ei la schola. Documentul purta şi semnătura lui Odo. Ioana îşi putea imaginea satisfacția pe care i-o produsese să-şi pună condeiul pe ea.

Inima lui Richild jubila pe măsură ce o privea pe Ioana citind. Micuța creatură, un nimeni, tocmai descoperea cât de insignifiantă era.

— Nu mai are rost să te mai opui. Stai jos şi termină de redactat scrisoarea către tatăl tău.

Ioana i-a replicat sfidătoare:

— Gerold nu te va lăsa să faci asta.

— Copilă nesăbuită, a fost ideea lui.

Ioana gândea alert.

— Dacă acest mariaj a fost ideea lui Gerold, de ce ați aşteptat până când a plecat, ca să-l aranjați?

— Gerold este slab de înger... din nefericire. Îi lipseşte curajul să-ți spună. Am mai asistat la asta şi mai înainte, cu altele. M-a rugat să mă ocup de această problemă în locul lui. Şi asta am făcut.

— Nu vă cred. Ioana s-a dat înapoi, luptându-se cu lacrimile din ochi. Nu vă cred.

Richild a suspinat.

— Lucrurile s-au aranjat. Isprăveşti de scris epistola sau îl chem pe Wala?

Ioana s-a învârtit şi a zbughit-o la goană din încăpere, înainte de ajunge în holul cel mare, a auzit dangătul subțirel al clopoțelului lui Richild ce-şi chema capelanul.

Luke aştepta în locul în care îl lăsase. Ioana s-a azvârlit în genunchi lângă el. Trupul lui s-a lipit afectuos de al ei, capul lui mare odihnindu-i-se pe umăr. Prezența caldă şi reconfortantă a ajutat-o pe Ioana să-şi domolească emoțiile clocotitoare.

Nu trebuie să mă panichez. Asta aşteaptă de la mine.

Trebuia să se gândească, să pună la cale ce avea de făcut. Însă gândurile i se roteau în cap neproductive, toate ducând în aceiaşi direcție.

Gerold.

Unde e?

Dacă ar fi fost aici, Richild nu ar fi putut să facă asta. *Numai dacă, firește, grăia adevărul, iar mariajul fusese ideea lui Gerold.*

Ioana a izgonit gândul perfid. Gerold o iubea; nu ar fi lăsat-o să se căsătorească împotriva voinței sale cu un bărbat pe care nici măcar nu-l cunoștea.

Totuși s-ar putea să se întoarcă la timp ca să oprească acest eveniment.

S-ar putea...

Nu. Nu putea să-și lase viitorul să-i atârne de un fir de păr. Mintea Ioanei, amorțită din cauza șocului și a fricii, nu îi era încă foarte limpede ca să înțeleagă situația.

Gerold nu se va întoarce decât peste alte două săptămâni. Nunta va avea loc în două zile.

Trebuia să se salveze singură. Nu avea cum să se căsătorească.

Episcopul Fulgentius. Trebuie să mă duc la el, să-i vorbesc, să-l conving că nunta asta nu poate să aibă loc.

Ioana era convinsă că Fulgentius nu semnase documentul cu inima ușoară. Prin intermediul a o duzină de mici atenții, dăduse clar de înțeles că o plăcea pe Ioana și îi aduceau satisfacții reușitele ei de la schola – mai ales că îi stăteau ca un ghimpe în coasta lui Odo.

Probabil că Richild îl are cu ceva la mână dacă a fost de acord cu acest aranjament.

Dacă Ioana ar putea să stea de vorbă cu el, s-ar putea să-l convingă să anuleze nunta – sau cel puțin să o amâne până când se va întoarce Gerold.

Dar e posibil să nu mă primească în audiență. Dacă fusese câștigat și el de partea mariajului, nu va avea nicio tragere de inimă – ba chiar s-ar putea să fie jenat – să se întâlnească acum cu ea. Dacă va cere o audiență, după toate probabilitățile i se va respinge.

Se lupta cu teama, forțându-se să gândească logic. *Fulgentius va oficia slujba de duminică. Se va deplasa călări în fruntea procesiunii până la catedrală. O să-l abordez atunci, o să mă arunc la picioarele lui dacă va fi nevoie. Nu-mi pasă. Se va opri să mă asculte; o să-l oblig.*

Se uita la Luke.

— O să țină, Luke? O să fie îndeajuns ca să mă salveze?

Lupul şi-a înclinat capul într-o parte curios ca şi cum ar fi încercat să înțeleagă. O postură care întotdeauna îl amuza pe Gerold. Ioana a strâns în brațe lupul cel alb, îngropându-şi fața în blana groasă care-i încercuia grumazul.

*

Şi-au făcut mai întâi apariția notarii şi alți funcționari ai clerului, mergând pe jos în procesiunea falnică ce se îndrepta spre catedrală. În urma lor, călări, veneau oficialii Bisericii, diaconii şi asistenții acestora, cu toții splendid gătiți. Odo călărea printre ei, îmbrăcat într-o sutană cafenie uni, cu fața lui îngustă trufaşă şi dezaprobatoare. Când privirea i-a căzut asupra Ioanei care stătea în grupul de cerşetori şi petiționari aşteptându-l pe episcop, buzele lui subțiri i s-au distanțat într-un surâs răuvoitor.

În cele din urmă a apărut şi episcopul, înveşmântat în mătase albă, călărind un armăsar magnific împodobit în stacojiu. La câțiva paşi în urma lui soseau călări căpeteniile prelaților palatului episcopal: vistiernicul, inspectorul garderobei şi almonerul[23]. Procesiunea s-a oprit în momentul în care cerşetorii jerpeliți i-au înconjurat lacomi din toate părțile, cerând în gura mare de pomană în numele Sfântului Ştefan, sfântul patron al sărmanilor. Plictisit almonerul le împărțea bani.

---

[23] Almonerul – persoană care împărțea pomeni nevoiaşilor, în special din partea bisericii, a mânăstirii sau a unei familii. *(nota trad.)*

Ioana s-a îndreptat rapid spre locul unde aştepta episcopul, calul frământând pământul nerăbdător.

A căzut în genunchi.

— Eminență, ascultați-mi ru...

— Cunosc situația, a întrerupt-o episcopul fără să o privească. Mi-am exprimat deja părerea. Nu voi asculta această petiție.

A dat pinteni calului, însă Ioana a țâşnit în sus şi a apucat calul de frâie, oprindu-l în loc.

— Mariajul acesta va însemna distrugerea mea.

Vorbea repede şi în şoaptă, ca să nu mai audă şi altcineva.

— Dacă nu puteți face nimic să-l opriți, îl amânați măcar o lună de zile?

Episcopul a dat din nou pinteni calului, însă Ioana îl ținea strâns de frâie. Doi străjeri s-au apropiat în fugă şi ar fi îndepărtat-o cât colo, însă episcopul i-a oprit cu o fluturare a mâinii.

— Două săptămâni? insista Ioana. Vă implor, Eminență, dați-mi două săptămâni! începuse să suspine înăbuşit, căci îşi impusese să fie puternică.

Fulgentius era un om slab, avea multe lipsuri, însă nu nesimțitor. Ochii i s-au îmblânzit compătimitor în timp ce mângâia părul alb-auriu al Ioanei.

— Copilă, nu te pot ajuta. Trebuie să te resemnezi în fața sorții tale care, până la urmă, este ceva firesc pentru o femeie.

S-a înclinat şi i-a murmurat:

— M-am interesat de tânărul care îți va fii soț. Este un flăcău drăgălaş; nu o să-ți vină greu să-l suporți.

Le-a făcut semn gărzilor care i-au desfăcut mâinile Ioanei de pe frâie şi au împins-o înapoi în mulțime. În fața ei se deschisese o cale. Pe măsură ce înainta, încercând să-şi ascundă lacrimile, a auzit râsetele înfundate ale orăşenilor.

În spatele mulțimii l-a zărit pe John. S-a îndreptat spre el, însă John s-a dat înapoi.

— Nu te apropia! Era înfuriat. Te urăsc!

— De ce? Ce am făcut?

— Ştii bine ce ai făcut!

— John, ce este? Ce s-a întâmplat?

— Trebuie să plec din Dorstadt! țipa el. Din cauza ta!

— Nu înțeleg.

— Odo mi-a spus: „Tu nu mai ai ce căuta aici." John mimase intonația nazală a maestrului de la schola. „Te-am acceptat aici doar din pricina surorii tale."

Ioana era şocată. Fusese atât de implicată în dilema ei încât nu se gândise şi la consecințele care îl priveau şi pe John. Era un biet elev; pe el îl păstraseră doar pentru că era rudă cu ea.

— Această căsătorie nu e alegerea mea, John.

— Întotdeauna mi-ai stricat socotelile, iar acum o faci din nou!

— Nu ai auzit ce i-am spus episcopului chiar acum?

— Nu-mi pasă! E numai vina ta. Dintotdeauna a fost vina ta!

Ioana rămăsese perplexă.

— Urăşti studiul. De ce îți pasă că te dau afară din schola?

— Nu înțelegi. Privea în spatele ei. Nu pricepi niciodată.

Ioana s-a întors şi i-a văzut pe băieții de la schola strânşi la un loc. Unul dintre ei a arătat cu degetul şi i-a şoptit ceva celorlalți, după care au urmat râsete înăbuşite.

Prin urmare ei ştiu deja, a conchis Ioana. *Bineînțeles. Odo nu i-ar fi cruțat sentimentele lui John.* Îşi privea fratele cu compasiune. Trebuie să-i fi fost greu, aproape de nesuportat, să se despartă de prietenii lui din cauza ei. Se unise adesea cu ei împotriva sa, însă Ioana înțelesese de ce. John nu-şi dorise niciodată altceva mai mult decât să fie acceptat, să aparțină unui grup.

— O să-ți fie bine, John, i-a spus mângâietor. Acum eşti liber să pleci acasă.

— Liber? John râdea răguşit. Liber ca un călugăr!

— Ce vrei să spui?

— Voi pleca la mănăstirea din Fulda! Tata i-a transmis instrucțiuni episcopului după ce am sosit aici. Dacă nu reuşeam la schola, să fiu trimis să mă alătur tagmei călugărilor de la Fulda!

Deci asta era sursa furiei lui John. Odată încredințat ordinului monastic, nu va mai putea să plece. Acum nu va mai putea să fie soldat, nici să călărească în armata împăratului, aşa cum visase.

— S-ar putea să ai o cale de scăpare, i-a răspuns Ioana. Putem să-i trimitem din nou o petiție episcopului. Poate că dacă insistăm amândoi, el va...

Fratele său o privea țintă, gura mişcându-i-se pe măsură ce căuta cuvinte suficient de vehemente ca să exprime ceea ce simțea.

— Eu... aş vrea să nu te fi născut niciodată!

S-a răsucit pe călcâie şi a luat-o la fugă.

Demoralizată, Ioana a privit înapoi spre Villaris.

*

Ioana se aşezase pe malul pârâiaşului unde ea şi Gerold se îmbrățişaseră doar cu câteva săptămâni în urmă. De atunci trecuse o eternitate. Se uita la soare; mai lipsea doar o oră sau două până la amiază. Mâine la ora asta, va fi căsătorită cu fiul potcovarului.

Numai dacă...

Cerceta linia copacilor care marcau liziera pădurii. Pădurea ce înconjura Dorstadt-ul era deasă şi întinsă; te puteai ascunde în ea zile întregi, poate chiar săptămâni, fără să fii descoperit. Asta ar însemna două săptămâni, sau mai mult,

până când Gerold s-ar întoarce acasă. Va putea să supraviețuiască atât de mult timp?

Pădurea era plină de pericole; porci sălbatici şi zimbri şi... lupi. Şi-a adus aminte de furia violentă a mamei lui Luke când se lupta cu zăbrelele cuştii în care era prizonieră, de colții ei scânteind în lumina lunii.

O să-l iau pe Luke cu mine, s-a gândit. *El o să mă protejeze, dar o să mă ajute şi să vânez ca să mănânc*. Tânărul lup era deja un vânător experimentat de iepuri şi alte animale mici, ce se găseau din belşug în această perioadă a anului.

John, medita fata. *Dar John?* Nu putea să fugă aşa fără să-l anunțe unde dispăruse.

Poate să vină şi el cu mine! Fireşte! Era soluția pentru problemele amândurora. Se vor ascunde amândoi în pădure şi vor aştepta întoarcerea lui Gerold. Gerold o să pună lucrurile la punct – nu numai în ceea ce-o priveşte pe ea, dar şi pe John.

Trebuie să-i trimită vorbă lui John. Să-i spună să se întâlnească cu ea în pădure la noapte, să-şi aducă sulița, arcul şi tolba cu săgeți.

Era un plan nebunesc. Însă ea era disperată.

*

A găsit-o pe Dhuoda în dortoir. Deşi avea numai zece ani, era o fată mare, bine dezvoltată pentru vârsta ei. Asemănarea cu sora ei, Gisla, era mai presus de orice îndoială. A întâmpinat-o pe Ioana agitată.

— Tocmai am auzit! Mâine e ziua nunții tale!

— Nu şi dacă împiedic acest eveniment, i-a răspuns Ioana fără menajamente.

Dhuoda era mirată. Gisla fusese atât de dornică să se mărite.

— E bătrân, deci? Fața i s-a iluminat de o oroare copilărească. E ştirb? Are scrofuloză?

— Nu. Ioana a zâmbit. Mi s-a spus că e tânăr şi atrăgător.

— Atunci de ce...

— Nu am timp să-ți explic, Dhuoda, i-a replicat Ioana imperios. Am venit să-ți cer o favoare. Poți să păstrezi un secret?

— Oh, da! Dhuoda s-a aplecat înainte arzând de nerăbdare.

Ioana a tras o bucată de pergament răsucit din pungulița ei.

— Această scrisoare este pentru fratele meu, John. Du-i-o la schola. I-aş duce-o chiar eu, însă mă aşteaptă în solar ca să probez noua tunică pentru nuntă. Faci asta pentru mine?

Dhuoda îşi fixase privirea pe bucata de pergament. Ca şi mama şi sora ei, nu ştia să scrie sau să citească.

— Ce scrie acolo?

— Nu pot să-ți spun, Dhuoda. Însă este important, foarte important.

— Un mesaj secret! Fața îi strălucea de încântare.

— Sunt numai trei kilometri până la schola. Dacă te grăbeşti, poți să ajungi şi să te întorci într-o oră.

Dhuoda a înşfăcat pergamentul.

— O să mă întorc şi mai devreme!

Dhuoda o luase la fugă prin curtea principală a castelului, dându-se în lături ca să nu dea nas în nas cu servitorii şi meşteşugarii care în permanență umpleau locul în această perioadă a zilei. Simțurile îi erau însuflețite de anticiparea unei aventuri. Simțea răceala netezimii pergamentului în mâna ei şi îşi dorea să fi ştiut ce scria în el. Capacitatea Ioanei de a scrie şi a citi o copleşea admirativ.

Această misiune misterioasă era o schimbare binevenită în plictiseala rutinei sale zilnice de la Villaris. În afară de asta, era bucuroasă să o ajute pe Ioana. Ioana fusese întotdeauna drăguță cu ea; îşi făcea timp să-i explice tot felul de lucruri

interesante – nu ca Mama, care aproape tot timpul era arțăgoasă şi furioasă.

Ajunsese aproape la palisadă când a auzit un strigăt.

— Dhuoda!

Vocea mamei. Dhuoda înainta ca şi cum nu ar fi auzit, însă când a ieşit pe poartă, paznicul intrării a oprit-o şi a obligat-o să stea pe loc.

S-a întors ca să dea piept cu mama ei.

— Dhuoda! Unde te duceai?

— Nicăieri. Dhuoda ascunsese pergamentul la spate. Richild a surprins mişcarea bruscă, iar gura i s-a încreţit suspicioasă.

— Ce ascunzi acolo?

— N-nimic. Dhuoda se bâlbâia.

— Dă-mi-o. Richild a întins mâna imperioasă.

Dhuoda nu se putea hotărî. Dacă îi dădea mamei pergamentul, ar fi trădat secretul pe care Ioana i-l încredinţase. Dacă opunea rezistenţă...

Mama o privea fix, ochii săi negri reflectând o furie crescândă.

Uitându-se în aceşti ochi, Dhouda ştia că nu avea de ales.

*

Şi astfel, în această ultimă noapte dinaintea nunţii, Richild a insistat ca Ioana să doarmă în cămăruța călduroasă învecinată cu dormitorul ei – un privilegiu care de obicei era rezervat doar copiilor bolnavi or servitoarelor favorizate. Era o onoare specială acordată viitoarei mirese, a afirmat Richild, însă Ioana era sigură că pur şi simplu voia să o țină sub observaţie strictă. Nu mai avea nicio importanţă. Odată ce Richild adormea, Ioana putea să o şteargă din odăiță la fel de uşor ca şi din dortoir.

Ermentrude, una dintre servitoare, a întrat în odăiță, aducând cu ea o cană din lemn plină cu vin roşu condimentat.

— Din partea lui lady Richild, i-a spus firesc, în semn de curtoazie pentru noaptea asta.

— Nu-l vreau. Ioana a făcut semn cu mâna să plece. Nu o să accepte favoruri din partea duşmanului.

— Însă lady Richild mi-a spus să stau lângă tine cât timp îl bei şi apoi să duc cana înapoi. Ermentrude era încordată dorind să-şi facă treaba corect, căci avea numai doisprezece ani şi era nouă în slujbă la castel.

— Atunci, bea-l tu, i-a răspuns Ioana irascibilă. Sau aruncă-l pe jos. Richild nu o să afle niciodată.

Eremtrude s-a luminat la faţă. Nu-i trecuse prin cap.

— Da, domniță. Mulțumesc, domniță. S-a întors să plece.

— O clipă, Ioana a chemat-o înapoi, răzgândindu-se. Cana era plină ochi cu vinul scump şi gros ce tremura în lumina estompată. Dacă voia să supraviețuiască timp de două săptămâni în pădure, va avea nevoie de toate mijloacele de subzistență posibile. Nu-şi permitea gesturi prosteşti dictate de mândrie. A luat cana şi a dat lacomă pe gât vinul călduț. I se formase o mustață deasupra buzelor, rămânându-i un gust acrişor ciudat. S-a şters la gură cu mâneca, apoi i-a întins cana lui Ermentrude, care a plecat în fugă.

Ioana a suflat în lumânare şi s-a întins pe pat în întuneric, aşteptând. Salteaua din pene o îmbrățişa cu o moliciune nepământeană; era obişnuită cu stratul subțire din paie de pe patul ei din dortoir-ul de la etaj. Îşi dorise ca Richild să o fi lăsat să doarmă în patul ei, alături de Dhuoda. Nu o mai văzuse pe fetiță de când îi înmânase mesajul, căci fusese izolată în dormitoarele lui Richild toată după amiaza în timp ce servitoarele se agitau în jurul rochiei sale de mireasă şi îi alcătuiseră îmbrăcămintea şi obiectele de lenjerie intimă care o vor însoți drept zestre.

Îi dăduse Dhuoda mesajul lui John? Nu era cale să fie sigură. O să-l aştepte pe John m poienița din pădure; dacă nu va veni, va pleca împreună cu Luke.

Din camera alăturată, auzea respirația profundă şi liniştită a lui Richild. Ioana a mai aştepta un alt sfert de oră ca să fie sigură că Richild dormea. Apoi s-a strecurat fără zgomot de sub pături.

A ieşit pe uşă păşind în dormitorul lui Richild. Femeia era întinsă, cufundată în somn, respirând adânc şi regulat. Ioana s-a furişat pe lângă perete şi a ieşit afară.

De îndată ce s-a strecurat pe uşă, ochii lui Richild s-au deschis.

*

Ioana s-a deplasat prin coridoare fără să scoată vreun sunet până când într-un final a păşit în aerul proaspăt din curte. A tras adânc aer în piept, simțindu-se un pic amețită.

Nu se mişca nimic. Un singur străjer stătea cu spatele la zidul de lângă poartă, cu capul în piept, sforăind. Umbra lui alungită se revărsa pe pământul scăldat de razele lunii, grotesc de uriaşă. Şi-a mişcat mâna, iar o replică gigantică a imitat-o batjocoritor.

Ioana l-a fluierat domol pe Luke. Străjerul s-a clintit şi s-a răsucit în somn. Luke nu a apărut. Rămânând în umbră, s-a îndreptat spre colțul în care Luke dormea de obicei; nu va risca să trezească străjerul făcând încă un sunet.

Brusc, i să părea că pământul se învârtea sub ea. A simțit o greață şi amețită s-a ținut de un par ca să-şi recapete echilibrul. *Benedicite. Nu se poate să mă îmbolnăvesc acum.*

Luptându-se cu starea de beție, a înaintat prin curte. Într-un colț îndepărtat l-a văzut pe Luke. Lupul cel tânăr zăcea pe o parte, ochii săi opalescenți holbându-se goi în noapte, iar limba îi atârna fără vlagă din gură. S-a aplecat să-l atingă şi a simțit răceala trupului său sub blana moale şi

albă. A icnit şi s-a tras înapoi. Ochii i-au căzut pe o bucată de carne mâncată pe jumătate de pe pământ. O privea ameţită. O muscă s-a aşezat pe sângele umed. A rămas pe ea sorbind apoi s-a înălţat în zbor, rotindu-se aiurită înainte de a cădea pe neaşteptate pe pământ. Şi nu s-a mai mişcat.

În urechile Ioanei se auzea un zumzăit. Aerul părea să se onduleze în jurul ei. S-a dat înapoi, răsucindu-se să o ia la fugă, însă din nou pământul s-a clătinat şi s-a răsucit, apoi s-a ridicat subit ca să o întâlnească.

Nu a simţit braţele care au ridicat-o cu dificultate de unde căzuse şi au purtat-o înapoi înăuntru.

*

Scârţâitul roţilor susţinea melancolic ritmul tropăitului potcoavelor cailor pe măsură ce carul hurducăia pe drumul către catedrală, conducând-o pe Ioana la ceremonia religioasă a nunţii ei.

Au tras de ea să o scoale în această dimineaţă, prea ameţită ca să-şi dea seama ce se petrecuse. Stătea în picioare amorţită, iar servitoarele se agitau în jurul ei, îmbrăcând-o cu rochia de mireasă şi aranjându-i părul.

Însă efectul drogului dispărea, iar Ioana începuse să-şi amintească. *Din cauza vinului. Richild a pus ceva în vin.* Ioana s-a gândit la Luke, zăcând inert şi singur în noapte. I s-a pus un nod în gât. Murise fără să fie mângâiat ori să-i stea cineva la căpătâi; Ioana spera că nu suferise multă vreme. Lui Richild probabil îi făcuse plăcere să-i otrăvească carnea; îl urâse dintotdeauna, intuind veriga pe care el o reprezenta între Gerold şi Ioana.

Richild mergea în carul din faţa ei. Era îmbrăcată somptuos cu o tunică din mătase albastră lucioasă, cu părul negru răsucit elegant în jurul capului şi prins cu o diademă din argint garnisită cu smaralde. Era frumoasă.

De ce, se întreba Ioana tristă, *nu m-a omorât şi pe mine?*

Aşezată în carul care o ţâra şi mai aproape de catedrală, bolnavă trupeşte şi tânjind de dor, cu Gerold plecat departe şi nicio cale de scăpare, Ioana chiar îşi dorea să fi murit.

*

Roţile huruiau asurzitor peste bolovanii din pavajul accidentat al curţii din faţa catedralei, iar caii au fost apucaţi de frâu şi opriţi. Două dintre slugile lui Richild au apărut de îndată pe margine. Cu un servilism studiat au ajutat-o pe Ioana să coboare din car.

O gloată imensă era adunată în curtea catedralei. Era sărbătoarea Primilor Martiri, o sărbătoare religioasă solemnă, ca şi ceremonia nunţii Ioanei, şi întregul oraş se strânsese cu această ocazie să asiste.

În faţa mulţimii Ioana a pus ochii pe un băiat înalt, roşcovan, cu oase mari, ce stătea respectuos lângă părinţii lui. Fiul potcovarului. I-a remarcat expresia posacă şi trăsăturile descurajate ale chipului. *Nu mă vrea nici el de soţie nici un pic mai mult decât mi-l doresc eu ca soţ. Şi de ce m-ar vrea?*

Tatăl mirelui l-a îmboldit; băiatul a venit spre Ioana şi i-a întins mâna. Ea a luat-o şi stăteau unul lângă altul în timp ce Wido, intendentul lui Richild, citea lista cu bunurile care compuneau zestrea Ioanei.

Ioana se uita spre pădure. Acum era imposibil să fugă şi să se ascundă acolo. Mulţimea îi încercuise, iar oamenii lui Richild stăteau în picioare aproape de ea, supraveghind-o prudenţi.

Ioana l-a zărit pe Odo în mulţime. În jurul lui se strânseseră băieţii de la schola, vorbind în şoaptă unul cu altul ca de obicei. John nu se afla printre ei. A cercetat gloata de oameni şi l-a găsit stând de-o parte, nefiind băgat în seamă de colegii lui. Acum erau amândoi singuri, numai că nu se mai aflau nici în compania celuilalt. Privirea ei o

căuta pe a lui, dorind să găsească şi să ofere mângâiere. Surprinzător, el nu a privit în altă parte, ci i-a întors privirea, chipul său exprimând deschis durerea.

Fuseseră doi străini multă vreme, însă în acel moment erau din nou împreună, frate şi soră, asociaţi în compasiune. Ioana a rămas cu ochii ficşi asupra lui, nedorind să rupă legătura fragilă.

Intendentul terminase de citit. Mulţimea aştepta curioasă. Fiul veterinarului a condus-o pe Ioana în catedrală. Richild şi membrii gospodăriei s-au strecurat şi ei înăuntru urmaţi de orăşeni.

Fulgentius aştepta lângă altar. Când Ioana şi băiatul s-au apropiat de el, le-a făcut semn din cap să stea pe loc. Întâi se va celebra praznicul sfânţilor şi apoi slujba de cununie.

Omnipotens sempiterne Deus qui me peccatoris. Ca de obicei, Fulgentius schilodea cuvintele în latină, însă Ioana abia dacă îşi dădea seama. I-a făcut semn unui dascăl să se pregătească pentru obol şi a început rugăciunea ce oficia prepararea cuminecăturii. *Suscipe sanctum Trinitas...* Lângă ea, băiatul potcovarului şi-a înclinat capul reverenţios. Ioana a încercat să se roage şi ea, plecându-şi capul şi articulând din buze cuvintele, însă nu aveau nicio consistenţă; era goală pe dinăuntru.

Episcopul începuse să amestece apa cu vinul. *Deus qui humanae substantiae...*

Uşile catedralei s-au dat de perete cu un pocnet răsunător. Fulgentius a renunţat la eforturile sale de a mai celebra slujba în latină şi privea nevenindu-i să-şi creadă ochilor spre intrare. Ioana şi-a întins gâtul încercând să desluşească obiectul acestei întreruperi fără precedent. Însă oamenii aşezaţi în spatele ei îi blocau vederea.

Însă ulterior a zărit. O creatură enormă, asemănătoare unei fiinţe umane, însă mai înaltă cu un cap decât orice om, stătea în picioare în lumina orbitoare din pragul uşii, umbra

sa proiectându-se în interiorul slab luminat. Chipul său era neobişnuit de inexpresiv şi strălucea din pricina unei luciri metalice, cu ochii atât de adânciți în scobiturile cu cearcăne vineți, încât Ioana nu-i putea distinge. Pe vârful capului îi crescuse coarne aurii.

Undeva în mulțimea strânsă la eveniment o femeie a țipat.

Woden, a conchis Ioana. Renunțase cu mult timp în urmă să mai creadă în zeii mamei sale, însă acesta era Woden, întocmai cum i-l descrisese maică-sa, înaintând cutezător cu paşi mari de-a lungul naosului spre ea.

A *venit să mă salveze?* se întreba frenetic.

Pe măsură ce se apropia, a observat că fața metalică şi coamele erau o mască, parte componentă dintr-un coif de luptă sofisticat. Creatura era om şi nicidecum o zeitate. Din spatele capului, unde i se sfârşea coiful, părul lung şi auriu îi cădea în bucle până pe umeri.

— Vikingii! a urlat cineva.

Intrusul continua să înainteze fără să-şi întrerupă paşii mari. Ajungând la altar, a ridicat o sabie grea şi lată cu două tăişuri şi a coborât-o cu o forță sălbatică peste tunsoarea cu creştetul gol a unuia dintre fețele bisericeşti care asistau la ceremonie. Bărbatul s-a prăbuşit la pământ, sângele țâşnindu-i din despicătura adâncă care cândva fusese capul său.

Totul s-a transformat în haos. Peste tot în jurul Ioanei oamenii țipau şi se îmbrânceau să scape. Ioana era târâtă împreună cu mulțimea, înghesuită atât de strâns între trupurile care se zbăteau încât picioarele-i pierduseră contactul cu solul. Valul de orăşeni îngroziți se prelingea spre uşile de la ieşire, după care s-a oprit dintr-o dată.

Ieşirea era blocată de un alt oaspete nepoftit, îmbrăcat de luptă ca şi celălalt, numai că purta o bardă în loc de sabie.

Mulțimea se mişca încoace şi încolo la voia întâmplării. Ioana a auzit țipete venind de afară şi apoi şi mai mulți

vikingi – cel puțin o duzină – au năvălit pe uşă. Au intrat alergând, strigând răguşiți şi învârtind deasupra capetelor bardele din fier.

Orăşenii se luptau şi se urcau unii peste alții ca să se dea din calea ucigaşilor sângeroşi. Ioana a fost împinsă cu forță din spate şi a căzut la pământ. Simțea cum o călcau picioarele pe spate şi pe coaste şi şi-a aruncat brațele peste cap ca să se apere. Cineva a călcat-o cu putere pe mâna dreaptă şi a urlat de durere.

— Mama! Ajută-mă! Mama!

Sforțându-se să scape din masa de trupuri zdrobite, s-a târât în genunchi în lateral, până când a ajuns într-o zonă mai puțin aglomerată. A ridicat ochii spre altar şi l-a văzut pe Fulgentius înconjurat de vikingi. Lovea în ei cu crucea uriaşă din lemn care atârna în spatele altarului. Probabil că o smulsese din perete şi acum o învârtea în dreapta şi în stânga cu o putere aprigă, iar atacatorii lui se zvârleau înainte şi se dădeau înapoi, încercând să-l izbească cu săbiile lor, însă nu aveau cum să pătrundă în interiorul cercului său defensiv. Cât timp Ioana a privit, Fulgentius a reuşit să-i pocnească pe un viking că l-a trimis zburând până la jumătatea încăperii.

Ioana se țâra prin zgomot şi fum – dăduse cineva foc? – căutându-l pe John. În jurul ei erau numai țipete, planşete şi urlete de suferință şi groază. Pe duşumeaua umezită de sânge împroşcat zăceau împrăştiate de-a valma scaune răsturnate şi trupuri sfârtecate.

— John!

Fumul era şi mai dens aici; ochii îi ardeau şi nu putea să distingă clar.

— John! Abia îşi auzea vocea în hărmălaie.

Un curent de aer i-a suflat în ceafă avertizând-o şi a reacționat instinctiv aruncându-se în lături. Lama săbiei vikingului îi țintuise capul, însă i-a sfâşiat obrazul. Lovitura

a zvârlit-o cât colo pe podea, unde se răsucea în agonie, punându-şi mâinile pe faţa crestată.

Vikingul stătea în picioare deasupra ei, ochii albaştrii însetaţi de sânge iţindu-se prin masca înfricoşătoare. S-a târât înapoi, încercând să fugă, însă nu se putea mişca suficient de rapid.

Vikingul şi-a ridicat sabia pentru lovitura fatală. Ioana şi-a protejat capul cu braţele, întorcându-şi faţa într-o parte.

Lovitura nu a venit. A deschis ochii şi a văzut sabia căzându-i din mâini atacatorului. Sângele i se prelingea pe la colţurile gurii, iar bărbatul se prăvălea uşurel pe pardoseală. În spatele lui, John stătea drept, ţinând strâns lama scăldată în sânge a pumnalului cu mâner de os, a tatălui lor.

Ochii îi luceau de o stranie euforie.

— I l-am înfipt exact în inimă! Ai văzut? Te-ar fi omorât!

Oroarea incidentului a potopit-o.

— Or să ne omoare pe toţi! S-a agăţat de John. Trebuie să fugim, trebuie să ne ascundem!

El a dat-o deoparte.

— Am mai doborât unul. Venise la mine cu o bardă, însă i-am împlântat cuţitul în gât.

Ioana se uita de jur împrejur înnebunită să găsească un locşor unde să se ascundă. La câţiva paşi înaintea ei se afla catapeteazma. Era sculptată în lemn şi ornamentată cu lambriuri ce zugrăveau viaţa Sfântului Germanus. Semăna cu o ascunzătoare. S-ar putea să fie destul loc...

— Repede, i-a strigat lui John. Ţine-te după mine! L-a apucat strâns de mâneca tunecii, trăgându-l jos pe podea lângă ea. Făcându-i semn cu capul să o urmeze, a început să se târască în direcţia catapetezmei. Da! Avea o fantă suficient de mare cât să se strecoare prin ea.

Înăuntru era întuneric. Numai o rază subțire de lumină se infiltra prin falțul din față unde lambriurile nu fuseseră unite cu precizie.

S-a lipit de pământ în colțul cel mai îndepărtat, îndoindu-şi picioarele sub ea ca să-i lase loc şi lui John. Acesta nu-şi făcuse apariția. S-a târât în patru labe spre ieşire şi spiona afară.

La zărit la câțiva paşi mai încolo, aplecându-se asupra cadavrului vikingului pe care îl ucisese. Trăgea de hainele lui încercând să-i smulgă un obiect ce-i atârna lejer.

— John! a strigat fata. Aici! Grăbeşte-te!

Se holba la ea cu nişte ochi nebuni, sticloşi, mâinile alergându-i neîntrerupt peste cadavrul vikingului. Nu a îndrăznit să-l mai strige încă odată de frică că va da de gol ascunzătoarea prețioasă. După o clipă John a scos un chiot triumfător şi s-a ridicat în picioare strângând în mână sabia vikingului. Ea îi făcea semne să i se alăture. El a ridicat sabia dând onorul în bătaie de joc şi a luat-o la fugă.

Să mă duc după el? S-a îngrămădit la gura ascunzătorii.

Cineva – un copil? – urla în apropiere, un țipăt hidos care plutea în aer, apoi a încetat brusc. Frica a pus stăpânire pe ea şi s-a retras. Tremurând şi-a lipit un ochi de fanta dintre lambriuri şi privea cu atenție afară, căutându-l pe John.

Chiar în dreptul vizorului se dădeau lupte. Auzea zăngănitul metalului pe metal, prin fața ochilor i-a trecut fugar o bucată de material galben, scânteierea unei săbii ridicate în aer. Un trup s-a prăbuşit greoi pe podea. Duelul s-a mutat pe o parte, iar ea privea direct prin naos spre ieşirea din catedrală. Uşile grele erau întredeschise, proptite de un talmeş-balmeş de cadavre groteşti.

Vikingii îşi mânau victimele îndepărtându-le de ieşire spre aripa dreaptă a catedralei.

Culoarul era liber.

Acum, şi-a zis. *Aleargă spre uşi.* Însă nu s-a putut mişca; membrele îi paralizaseră.

Un bărbat apăruse la marginea razei sale vizuale înguste. Arăta atât de sălbatic şi de zburlit, încât pentru o fracțiune de secundă nu l-a recunoscut ca fiind Odo. Mergea clătinându-se spre ieşire, târându-şi piciorul stâng. În brațe ținea strâns Biblia uriaşă din marele altar.

Ajunsese aproape la uşi când doi vikingi l-au surprins. Şi-a înfruntat atacatorii, ridicând Biblia în fața lor ca şi cum s-ar fi apărat de spiritele rele. O sabie grea a tăiat cartea în două şi i s-a împlântat direct în piept. O clipă a stat în picioare, uimit, strângând cele două jumătăți ale cărții în mâini. Apoi a căzut pe spate şi nu s-a mai mişcat.

Ioana s-a înghesuit înapoi în întuneric. Țipetele muribunzilor o împresurau din toate părțile. Cocoşată ca o minge, şi-a îngropat capul în mâini. Pulsul accelerat îi răsuna în urechi.

*

Urletele încetaseră.

Îi auzea pe vikingi strigând unii la alții în graiul lor gutural. Apoi un sunet asurzitor de lemn spintecat. La început nu a înțeles ce se petrecea; apoi şi-a dat seama că despuiau catedrala de odoarele ei. Bărbații râdeau şi chiuiau. Erau într-al nouălea cer.

Nu le-a trebuit prea mult timp ca să isprăvească jaful. Ioana i-a auzit mormăind sub greutatea prăzii, vocile îndepărtându-se.

Țeapănă ca o santinelă, stătea în întuneric şi îşi ciulea urechile să perceapă sunetele. Totul era cufundat în linişte. S-a mişcat uşurel spre ieşirea catapetezmei până când a ajuns la marginea spărturii înguste prin care pătrundea lumina.

Catedrala era devastată. Băncuțele erau răsturnate cu fundul în sus, draperiile fuseseră smulse de pe pereți, statuile zăceau țăndări pe podea. Nu se mai zărea nici urmă de viking.

Cadavrele erau împrăştiate peste tot îngrămădite în movilițe neglijente. La câțiva paşi depărtare, la baza scărilor care duceau către altar, Fulgentius fusese doborât lângă crucea imensă din lemn. Crucea fusese spintecată, iar bucățile poleite cu aur erau sfărâmate şi umede de sânge.

Alături de el se întindeau cadavrele a doi vikingi cu craniile sparte căci coifurile acestora fuseseră nimicite.

Precaută, Ioana s-a târât înaintând până când umerii şi capul i-au ieşit de sub catapeteazmă.

În colțul îndepărtat al catedralei, s-a mişcat ceva. Ioana s-a strecurat înapoi.

Un morman de haine s-a răsucit, apoi s-a desprins din grămada de cadavre.

Cineva trăia!

O femeie tânără s-a ridicat cu spatele spre Ioana. Stătea în picioare tremurând, însă apoi a început să se îndrepte clătinându-se spre uşă.

Rochia ei aurie era sfâşiată şi mânjită de sânge, iar părul răvăşit îi scăpase de sub bonetă, învălmăşindu-se peste umeri în spirale castanii.

Gisla!

Ioana a strigat-o, iar fata s-a întors, clătinându-se nesigură pe picioare şi pornind spre catapeteazmă.

De afară s-a auzit din senin un hohot de râs.

Gisla a prins de veste şi a luat-o la fugă, însă era prea târziu. Un grup de vikingi se îndreptau spre uşă. S-au aruncat asupra Gislei cu un strigăt triumfător, ridicând-o deasupra capetelor lor.

Au cărat-o într-un spațiu gol de lângă altar şi i-au desfăcut mâinile şi picioarele, țintuind-o la podea de încheieturile

mâinilor şi de glezne. Se zbătea violent ca să se elibereze. Cel mai înalt dintre bărbaţi i-a ridicat tunica peste faţă şi s-a lăsat să cadă peste ea cât de lung era. Gisla a ţipat. Bărbatul şi-a înfipt mâinile în sânii ei. Ceilalţi râdeau şi urlau îmbărbătându-l în timp ce o viola.

Ioana nu scotea niciun sunet, căci îşi pusese mâna căluş peste gură.

Vikingul s-a ridicat în picioare şi altul i-a luat locul. Gisla era vlăguită şi inertă. Unul dintre bărbaţi a apucat-o de păr şi i l-a răsucit ca să o facă să reacţioneze.

A fost rândul celui de-al treilea şi al patrulea; apoi au părăsit-o şi şi-au recuperat sacii îngrămădiţi lângă uşă. Când i-au ridicat, s-a auzit un sunet metalic; sacii trebuie să fi fost umpluţi cu majoritatea odoarelor jefuite din catedrală.

După ele se întorseseră.

Înainte de a pleca, unul dintre bărbaţi călca cu paşi mari spre Gisla, a tras de ea în sus, la fel de moale şi fără să opună rezistenţă şi a azvârlit-o pe umărul lui ca pe un sac cu grâu.

Au ieşit pe uşa din capătul opus.

În străfundurile catapetezmei, Ioana auzea numai tăcerea sinistră şi ecourile catedralei.

*

Lumina ce pătrundea prin falţul din faţă al catapetezmei forma umbre alungite. De câteva ore nu se mai auzise niciun zgomot. Ioana s-a urnit din ioc şi s-a târât precaută prin deschizătura îngustă.

Altarul înalt rămăsese în picioare, deşi fusese jecmănit de căptuşeala lui din aur. Ioana s-a sprijinit de el, holbându-se la scena ce i se înfăţişa înaintea ochilor. Tunica ei de mireasă era pătată de sânge – al ei? Nu putea să spună.

Obrazul sfâşiat pulsa dureros. Înţepenită, îşi croia drum printre maldărele de cadavre, căutând.

Într-o movilă de trupuri de lângă uşă, a dat peste potcovar şi fiul acestuia, cu braţele larg desfăcute ca şi cum ar fi încercat să-l apere pe celălalt. Mort băiatul arăta zbârcit şi bătrân. Doar cu câteva ore în urmă stătuse lângă ea în catedrală înalt şi roşcovan şi plin de forţă şi vigoare tinerească. *Acum nu va mai avea loc nici o nuntă,* se gândea Ioana. Ieri gândul acesta ar fi umplut-o de o uşurare şi o bucurie profundă; acum nu simţea nimic altceva decât vid şi amorţeală. L-a lăsat să se odihnească lângă tatăl său şi şi-a continuat căutările.

Pe John l-a găsit în colţ, ţinând în continuare în mână sabia vikingului. Ceafa îi fusese zdrobită cu o lovitură puternică, însă violenţa morţii sale nu-i lăsase nicio urmă pe chip. Ochii săi albaştri erau limpezi şi deschişi; colţurile gurii îi erau uşor trase înapoi ca şi cum ar fi zâmbit.

Murise ca un soldat.

*

A alergat, împiedicându-se, spre uşă şi a împins în ea să o deschidă. Izbind-o, uşa a sărit din balamale, căci fuseseră sparte de toporiştile vikingilor. S-a năpustit afară şi s-a oprit să respire sacadat, sorbind lacomă, aerul proaspăt şi dulce, îndepărtându-se de duhoarea morţii.

Peisajul era gol. Fumul să răsucea spre cer în spirale leneşe, din grămezile de moloz care nu mai devreme de dimineaţa aceea, fuseseră o îmbulzeală de căsuţe şi clădiri ce înconjurau catedrala.

Dorstadt era în ruine.

Nu se clintea nimic. Nu mai rămăsese nimeni în viaţă. Toţi locuitorii oraşului se strânseseră în catedrală la slujbă.

A privit spre est. Deasupra copacilor care-i obstrucționau vederea, un fum negru se ridica ca o ciupercă spre cer, înnegrindu-l.

Villaris.

Arseseră castelul.

S-a aşezat pe pământ şi şi-a pus fața în palme, legănându-şi obrazul rănit.

Gerold.

Avea nevoie de el să o strângă în brațe, să o mângâie, să o facă să recunoască din nou lumea. Cercetând orizontul cu ochii mijiți, se aştepta pe jumătate să-l vadă apărând, călărind spre ea pe Pistis, părul roşu fluturându-i în urmă ca o flamură.

Trebuie să-l aştept. Dacă se întoarce şi nu mă găseşte, se va gândi că am fost luată cu forța de vikingi, ca biata Gisla.

Însă nu pot sta aici. A inspectat temătoare peisajul distrus. Nu se mai vedea nici urmă de vikingi. Plecaseră? Sau se vor mai întoarce căutând şi alte prăzi?

Dacă m-ar fi găsit? A văzut la ce fel de milă se putea aştepta o femeie fără de sprijin din partea lor.

Unde să se ascundă? S-a îndreptat spre copacii care demarcaseră marginea pădurii ce înconjura oraşul, încetişor la început, apoi în fugă. Începuse să hohotească; la fiecare pas se aştepta ca nişte mâini să o înşface de spinare, răsucind-o pe loc şi să dea nas în nas cu măştile metalice, hidoase, ale vikingilor. Ajungând la umbra protectoare a copacilor, s-a aruncat la pământ.

După mult timp, s-a forțat să se ridice. Se făcea noapte. Pădurea era întunecată şi rău prevestitoare. A auzit un fâşâit de frunze şi a tresărit speriată.

Vikingii s-ar putea să fie prin preajmă, stabilindu-şi tabăra în pădure.

Trebuia să fugă din Dorstadt ş să-i trimită în vreun fel vorbă lui Gerold în ce loc se afla.

Mama. Îi era dor de mama ei, însă nu se putea întoarce acasă. Tatăl ei nu ar fi iertat-o. Dacă s-ar fi întors acum, ducându-le vestea morții singurului fiu ce le mai rămăsese în viață, s-ar fi răzbunat pe ea, de asta era sigură.

Dacă nu aş fi fost fată. Dacă...

Tot restul vieții îşi va aminti de această clipă şi se va întreba ce forță divină sau diavolească i-a călăuzit gândurile. Însă acum nu avea timp să țină seamă de asta. Era şansa ei. S-ar putea să nu mai aibă niciodată alta.

Soarele roşu strălucea la orizont. Trebuia să acționeze rapid.

L-a găsit pe John aşa cum îl lăsase, întins în lumina estompată din interiorul catedralei. Trupul său era neputincios şi fără vlagă când l-a răsucit pe-o parte. Rigiditatea nu se instalase încă.

— Iartă-mă, a murmurat spre John în timp ce-i descheia mantaua.

Când a terminat, l-a acoperit cu pelerina ei. I-a închis ochii cu blândețe şi l-a aranjat cât de decent a putut. Stătea în picioare, cercetându-şi brațele, adaptându-se cu greutatea şi cu senzația noilor sale haine. Nu erau cu mult diferite de ale ei, cu excepția mânecilor, care-i veneau fix la încheieturi. A pipăit pumnalul cu mâner din os pe care-l desprinsese de la cingătoarea lui John.

Pumnalul tatei. Se învechise, iar mânerul din os alb se înnegrise şi se ciobise, însă lama era ascuțită.

A mers la altar. Dându-şi boneta jos de pe cap, şi-a aşezat claia de păr peste altar. Părul se ondulase dens pe suprafața netedă din piatră, aproape alb în lumina obscură.

A ridicat pumnalul.

Încet, cu bună ştiință, a început să-l taie.

În amurg, silueta unui bărbat tânăr a păşit afară prin uşa catedralei devastate, examinând peisajul cu ochi verzi-

cenuşii pătrunzători. Luna se ridica pe cer grăbindu-se să întâlnească stelele.

Dincolo de dărâmăturile clădirilor, drumul ce ducea spre est pâlpâia albastru-cenuşiu argintie în întunericul învăluitor.

Silueta s-a strecurat pe furiş din umbra catedralei. Nimeni nu mai rămăsese în viaţă să asiste cum Ioana zorea în jos pe poteca ce ducea spre măreaţa mănăstire din Fulda.

Capitolul 12

Încăperea era aglomerată şi zgomotoasă, gemând de oameni care călătoriseră kilometri întregi şi se adunaseră din toate părţile micului cătun din Westfalia ca să asiste la acţiunile în justiţie al *mallus*-ului[24]. Stăteau în picioare umăr lângă umăr, îmbrâncindu-se şi luându-se la bătaie pentru rogojinile curate ce fuseseră împrăştiate peste pământul afânat cu ciomagul, scoţând la iveală depozitele străvechi de bere, grăsime, scuipat şi excremente de animale care se aflau sub ele. Duhoarea puturoasă plutea în aerul închis şi fierbinte. Însă nimeni nu-i dădea prea multă atenţie, astfel de miasme fiind obişnuite în locuinţele francilor. În afară de asta, mulţimea îşi concentrase atenţia în altă parte; asupra contelui frisian cu părul roşcat care venise în calitate de emisar al împăratului să judece şi să facă dreptate în numele acestuia.

Gerold s-a întors către Frambert, unul dintre cei şapte *scabini* [25] desemnaţi să-l asiste pe parcursul judecăţii.

— Mai avem mulţi pe ziua de azi?

---

[24] Mallus – În Evul Mediu, tribunal prezidat de conţi. Nu judeca decât lucruri de importanţă minoră. *(nota trad.)*

[25] Scabini – jurişti experţi, în perioada imperiului lui Carol cel Mare. *(nota trad.)*

Mallus-ul se întrunise cum se crăpase de ziuă; acum era miezul zilei şi munceau din greu de mai bine de opt ore. În spatele mesei înalte la care stătea Gerold, oamenii din suita lui îşi lăsaseră capul în jos şi-şi priveau săbiile plictisiți. Pentru orice eventualitate îşi luase cu el douăzeci dintre cei mai buni oameni ai săi. Chiar din momentul morții împăratului Karolus, Imperiul începuse să se înece în dezordine; poziția unui *missi* imperial devenise din ce în ce mai primejdioasă. Uneori se confruntau cu figurile sângeroase şi sfidătoare ale nobililor bogați şi puternici din părțile locului, bărbați care nu erau obişnuiți să li se pună la îndoială autoritatea. Legea nu avea nicio importanță pentru ei dacă nu era instaurată cu forța; de asta Gerold îşi luase cu el atât de multe gărzi, deşi asta presupunea că-şi lăsase Villaris doar cu o mână de străjeri. Însă palisadele din lemn solid ale reşedinței constituiau o garanție suficientă contra prădăciunilor pungaşilor răzleți şi a tâlharilor la drumul mare care reprezentaseră singura amenințare pentru pacea şi siguranța împrejurimilor curții principale timp de mulți ani.

Frambert a verificat lista cu plângeri, scrisă pe o fâşie de pergament lată de opt țoii, fiecare segment fiind lipit unul de celălalt şi formând un sul lung de de mai bine de patru metri.

— Încă trei pe ziua de azi, milord, i-a răspuns Frambert.

Gerold a oftat plictisit. Era obosit şi înfometat; răbdarea lui de a soluționa şirul fără sfârşit de acuzații meschine, acțiuni neconvenționale şi plângeri ajunsese la limită. Îşi dorea să se întoarcă odată la Villaris, să fie cu Ioana.

Ioana. Cât îi era de dor de vocea ei aspră, râsul său bogat şi profund, fascinanții ei ochi verzi-cenuşii, care-l priveau cu dragoste cunoscându-l foarte bine. Însă nu trebuia să se gândească la ea. La urma urmei de asta acceptase să slujească ca missus – ca să stea deoparte unul de altul, să-i

dea timp să-şi recapete controlul asupra intensității emoțiilor greu de ținut în frâu, ce se iscaseră treptat în el.

— Cheamă următorul caz, Frambert, a ordonat Gerold, punându-şi gândurile hoinare în ordine.

Frambert a ridicat sulul din pergament şi a citit cu voce tare, sforțându-se să fie auzit peste zumzăitul mulțimii.

— Abo se vaită că vecinul său Hunald i-a luat cireada de vite ilegal şi fără să-i ofere nicio compensație în schimb.

Gerold a dat din cap atotcunoscător. Situația era mult prea obişnuită. În aceste vremuri fără ştiință de carte, rareori proprietarul putea să țină o socoteală scrisă a posesiunilor sale; absența unor asemenea înregistrări lăsa cale liberă feluritelor soiuri de hoții şi false tranzacții comerciale.

Hunald, un bărbat mare, cu o față roşie, îmbrăcat ostentativ în pânză stacojie a făcut un pas înainte ca să nege acuzația adusă.

— Animalele sunt ale mele. Aduceți-mi relicvariul.

A arătat cu degetul în direcția cutiei cu moaştele sfinte de pe masa cea înaltă.

— Înaintea lui Dumnezeu – poza dramatic, ridicându-şi brațele spre Cer – jur pe aceste oase sacre că sunt nevinovat.

— Sunt vacile mele, milord, nu ale lui Hunald, cum prea bine ştie şi el, a răspuns Abo, un bărbat mărunt al cărui comportament liniştit şi veşminte modeste contrastau cu cele ale lui Hunald. Hunald poate să jure cât-o vrea; nu va schimba adevărul.

— Ce, Abo, pui la îndoială judecata lui Dumnezeu? Hunald protesta.

Vocea lui înregistrase nota corectă de indignare pioasă, însă Gerold surprinsese nuanța de triumf.

— Luați seamă la asta, milord Conte, asta e blasfemie!

— Ai vreo dovadă că animalele sunt ale tale? l-a întrebat Gerold pe Abo.

Chestiunea în cauză era extrem de încâlcită; pe cuprinsul teritoriilor francilor nu exista nicio lege a martorilor oculari ori vreo probă admisă. Hunald s-a uitat urât la Gerold. Ce încerca să facă ciudatul ăsta de conte frisian?

— Dovadă?

Asta era o idee nouă; Abo a trebuit să se gândească preț de o clipă.

— Păi, Berta, soția mea, ştie numele tuturor vacilor, la fel şi cei patru copii ai mei, căci le cunosc de când erau prunci. Pot să vă spună care vacă are toane când e mulsă şi care preferă trifoiul în locul ierbii.

Un alt gând i s-a năzărit din senin.

— Duceți-mă la ele şi lăsați-mă să le strig pe nume; vor veni la mine cu dragă inimă, căci îmi cunosc vocea şi atingerea mâinii. O scânteie minusculă de speranță s-a aprins în ochii lui Abo.

— Aiureli! a explodat Hunald. Tribunalul ăsta îşi închipuie că va accepta acțiunile nechibzuite ale animalelor necuvântătoare în fața legilor sacre a Celui de Sus? Cer să se admită ca probe doar jurămintele solemne. Aduceți cutia cu relicve şi lăsați-mă să jur!

Gerold îşi mângâia barba meditând. Hunald era acuzatul; era dreptul lui să ceară să jure. Dumnezeu nu-i va permite să jure fals cu mâna pe sfintele moaşte, sau cel puțin aşa spunea legea.

Împăratul pusese mare preț pe asemenea jurăminte, însă Gerold avea dubii. Existau anumiți oameni cărora le păsa mai mult de avantajele concrete ale aceste lumi decât de pedepsele vagi şi imateriale ale celei viitoare şi care nu ar fi ezitat să mintă. *Dacă aş fi în aceiaşi situație, şi eu aş face la fel,* se gândea Gerold, *mai ales dacă miza e suficient de mare.* Ar fi jurat strâmb pe un car plin cu relicve ca să protejeze siguranța oricărei persoane dragi.

Ioana. Imaginea ei i-a apărut irezistibil încă odată în minte şi a îndepărtat-o cu forţa. După ce ziua de lucru se va încheia, va avea destul timp pentru asemenea gânduri.

— Milord.

Frambert îi vorbea în şoaptă la ureche.

— Pun chezăşie pentru Hunald. E un om cumsecade, o persoană generoasă, iar această acuzaţie adusă împotriva lui este falsă.

Sub nivelul mesei, ieşind din raza vizuală a gloatei, Frambert se juca cu un inel magnific, un ametist montat în argint, gravat cu figura unui vultur. Şi-l răsucea pe degetul mijlociu ca Gerold să-l vadă sclipind în lumină.

— Ah, da, un bărbat extrem de generos.

Frambert a lăsat să-i alunece inelul de pe deget.

— Hunald doreşte să vă spun că este al domniei voastre. Un gest de apreciere pentru sprijinul acordat. Un zâmbet neînsemnat, nesigur îi juca în colţurile buzelor.

Gerold a luat inelul. Era o bijuterie magnifică, cea mai delicată din câte văzuse vreodată. L-a cântărit în palmă, admirându-i greutatea şi lucrătura impecabilă a artizanului.

— Mulţumesc, Frambert, i-a răspuns hotărât. Ăsta mă ajută să dau sentinţa mai uşor.

Zâmbetul lui Frambert s-a lăţit într-un rânjet limpede, conspiratorial.

Gerold s-a întors spre Hunald.

— Doreşti să te supui singur judecăţii lui Dumnezeu.

— Da, milord. Hunald se umflase în pene sigur pe sine, asistând la schimbul dintre Gerold şi Frambert. Servitorul a păşit în faţă cu cutia cu moaşte, însă Gerold i-a făcut semn din mână să se retragă.

— Vom căuta sentinţa lui Dumnezeu prin intermediul *judicium aquae ferventis.*

Hunald şi Abo priveau nedumeriţi; ca şi toţi ceilalţi din încăpere nu ştiau latină.

— *Kesselfang*[26]*,* le-a tradus Gerold.

— *Kesselfang!* Hunald se albise; nu se gândise la asta, încercarea cu apă fiartă era o formă de dovadă bine cunoscută, însă nu mai fusese întrebuințată în această parte a Imperiului de câțiva ani buni.

— Aduceți căldarea, a ordonat Gerold.

A urmat un moment de liniște buimacă. Apoi încăperea sa topit într-un acces haotic de hărmălaie și freamăt. Câțiva dintre scabini au năvălit pe ușă afară să caute la căsuțele din apropiere un vas cu apă deja pusă pe foc. După ce au trecut minute bune s-au întors cărând o căldare neagră din fier, de adâncimea unui braț de om, plină cu apă fierbinte din care ieșeau aburi. Așezând-o pe vatra din mijlocul încăperii, apa a început imediat să spumege și să clocotească.

Gerold a dat din cap satisfăcut. Dat fiind talentul lui Hunald de a mitui, ar fi putut să fie și un vas mai mic.

Hunald privea mânios.

— Milord Conte, protestez! Frica pusese stăpânire pe el contrar aparențelor. Dar ce ziceți de inel?

— La asta mă gândeam și eu, Hunald.

Gerold a ridicat inelul să-l poată vedea tot auditoriul, după care l-a aruncat în căldare.

— La sugestia acuzatului, acest inel va fi instrumentul judecatei lui Dumnezeu.

Hunald a înghițit în sec. Inelul era micuț și alunecos; va fi infernal de greu să-l scoată. Însă nu putea să refuze această

---

[26] Cuvânt compus, de origine germană format din *kessel* (cazan, căldare, fierbător) și *fangen* (a extrage). Conform legii salice, proba preferată era a apei fierte. În acest test, numit „*Kesselfang*”, acuzatul cufunda mâna într-un cazan conținând apă fiartă și extrăgea ceva. Mâna era apoi bandajată. Dacă după trei zile, mâna era fie nevătămată, fie în mod clar vindecată, acuzatul era declarat nevinovat. *(nota trad.)*

probă fără ca să-şi recunoască vina şi să dea înapoi vacile lui Abo, iar acestea valorau mai bine de şaptezeci de solidi. L-a blestemat pe contele străin care era atât de inexplicabil de imun la schimburile de favoruri profitabile de ambele părți, aspect care descria afacerile sale cu alți missi. Şi apoi a tras adânc aer în piept şi şi-a cufundat mâna în vas.

Fața i se contorsionase de durere, căci apa fiartă îi ardea pielea. Orbecăia frenetic pe fundul vasului, căutând inelul. Un urlet de durere i-a scăpat de pe buze când i-a scăpat printre degete. Degetele sale torturate goneau după el căutându-l şi – lăudat fie Domnul! – s-au chircit în jurul lui. Şi-a scos mâna ținând inelul în sus.

— Aaaaah. Un geamăt fascinat a traversat prin mulțime văzând brațul lui Hunald. Băşicile şi arsurile începuseră deja să se formeze pe suprafața de un roşu turbat a pielii.

— Zece zile, a anunțat Gerold, va dura sentința lui Dumnezeu.

Mulțimea se agita, însă nimeni nu a ridicat vocea să protesteze. Toată lumea înțelesese legea; dacă rănile de pe brațul lui Hunald se vor vindeca în zece zile, îşi va fi dovedit nevinovăția, iar cireada era a lui. Dacă nu, era vinovat de furt, iar cireada se va întoarce la proprietarul ei de drept, Abo.

Personal Gerold se îndoia că rănile vor trece într-un timp scurt. Şi asta şi intenționa, căci nu avea nicio îndoială că Hunold se făcea vinovat de acuzația ce i se aducea. Iar dacă rănile lui Hunald se vor vindeca în timpul alocat – ei bine, suferința îl va face să se gândească de două ori înainte de a mai fura încă odată cireada vecinului său. Era o metodă dură de a se face dreptate, însă asta era tot ce le punea legea la dispoziție şi era bine şi aşa decât deloc. *Lex dura, sed lex.* Regulamentele imperiale erau singurii stâlpi pe care se sprijineau regulile de aplicare a legii în aceste vremuri de răstrişte; renunțai la ele şi cine ştie ce timpuri nebune se

vor abate asupra ţării, lovindu-i şi pe cei slabi şi pe cei puternici deopotrivă.

— Cheamă următorul caz, Frambert.

— Aelfric îl acuză pe Fulrad că a refuzat să plătească preţul de sânge legiuit.

Cazul părea extrem de simplu. Fiul lui Fulrad, Tenbert, un flăcău de şaisprezece ani, ucisese o tânără, una dintre sclavele lui Aelfric. Nu crima în sine era contestată, ci numai mărimea preţului sângelui. Legile privind compensaţia pecuniară pentru omor erau detaliate şi specificate după rangul, averea, posesiunile, vârsta şi sexul fiecărei persoane din Imperiu.

— A fost numai vina ei, a spus Tenbert, un flăcău înalt, deşirat, cu o piele pistruiată şi o expresie ursuză. Era o sclavă; nu ar fi trebuit să mi se opună cu atâta tărie.

— A violat-o, a explicat Aelfric. A dat peste ea când îmi culegea strugurii din vie şi a îndrăgit-o. Era o biată creatură drăgălaşă de numai douăsprezece primăveri – un copil încă, cu adevărat, şi nu a priceput. S-a gândit că băiatul voia să-i facă rău. Dacă nu a vrut să i se supună de bună voie, a lovit-o până a lăsat-o fără simţire.

Din mulţime s-a auzit un murmur lung. Aelfric s-a oprit, lăsându-l să-şi facă efectul.

— A murit a doua zi, vânătă şi tumefiată, strigându-şi mama.

— Nu ai niciun motiv să depui plângere, s-a năspustit înfierbântat Fulrad, tatăl lui Tenbert. Nu ţi-am plătit despăgubirea în săptămâna ce a urmat – cincizeci de solidi din aur, o sumă generoasă! Iar fata era o sclavă oarecare!

— Fata e moartă şi nu o să-mi mai îngrijească via. Iar mama ei, una dintre cele mai bune ţesătoare ale mele, a înnebunit din pricina durerii şi nu îmi mai e de niciun folos. Cer birul stabilit prin lege – o sută de solidi din aur!

— O nelegiuire! Fulrad şi-a deschis larg braţele invocând sprijin., Eminenţa Voastră, cu ceea ce i-am dat Aelfric poate să-şi cumpere douăzeci de vaci cu lapte bune şi toată lumea ştie că valorează cu mult mai mult decât o fată ucisă, mama ei şi războiul de ţestul la un loc!

Gerold s-a încruntat. Schimbul în natură pentru preţul de sânge îi provoca dezgust. Fata avusese cam aceiaşi vârstă ca fiica lui Gerold, Dhuoda. Ideea că acest tânăr nesuferit şi posac o siluise era grotească. Asemenea lucruri se întâmplau tot timpul, firește – orice sclavă care atingea vârsta de paisprezece ani cu virtutea nepătată era sau extraordinar de norocoasă, sau urâtă, ori amândouă la un loc. Gerold nu era naiv, ştia cum merg lucrurile pe lumea asta, însă aşa ceva nu agrea.

Un codice legat în piele pe care era imprimat cu auriu sigiliul imperial se odihnea pe masa din faţa lui. În el erau înscrise legile străvechi ale Imperiului, Lex Salica, ca şi Lex Karolina, care conţineau revizuiri şi adăugiri la codul de legi publicat de împăratul Karolus. Gerold cunoştea legea şi nu avea nevoie de carte. Totuşi, a făcut o demonstraţie solemnă consultându-l; valoarea ei simbolică nu va fi pierdută pe împricinaţi, iar sentinţa pe care o va emite impunea întreaga autoritate a legii.

— Codul salic este foarte clar cu privire la acest punct, a spus contele în cele din urmă. O sută de solidi din aur este birul legiuit pentru un sclav.

Fulrad blestema cu voce tare. Aesfric a rânjit.

— Fata avea doisprezece ani, a continuat Gerold, şi prin urmare ajunsese la vârsta fertilităţii. Conform legii, preţul ei de sânge ar trebui triplat la trei sute de solidi din aur.

— Ce? A înnebunit tribunalul? a urlat Fulrad.

— Suma, a continuat Gerold imperturbabil, va fi plătită după cum urmează: două sute de solidi lui Aelfric, stăpânul prin lege al fetei, iar o sută familiei sale.

Acum era rândul lui Aelfric să facă pe ultragiatul.

— O sută de solidi familiei fetei? întreba sceptic. Pentru coloni? Eu sunt stăpânul fermelor; compensația pentru omorul fetei este de drept a mea!

— Încercați să mă ruinați?

Fulrad a intervenit, prea absorbit de propria sa problemă ca să se mai bucure de nefericirea duşmanului său.

— Trei sute de solidi este aproape prețul pentru sângele unui războinic! Al unui preot!

S-a îndreptat energic spre masa la care stătea Gerold.

— Poate chiar – amenințarea din vocea lui era inconfundabilă – a unui conte?

Un chiot scurt de alarmă s-a auzit din mulțime în timp ce o duzină dintre însoțitorii lui Fulrad dădeau lumea la o parte înaintând. Erau înarmați cu săbii şi arătau ca nişte bărbați care ştiau cum să le mânuiască.

Oamenii lui Gerold s-au mişcat să le opună rezistență, cu mâinile pe săbiile pe jumătate scoase din teacă. La un semn Gerold i-a oprit pe loc.

— În numele împăratului – vocea lui Gerold răsuna tăioasă ca lama unui pumnal – sentința în acest caz a fost rostită şi primită.

Ochii săi reci de culoare violet l-au țintuit locului pe Fulrad.

— Strigă următorul caz, Frambert.

Frambert nu a răspuns. Se strecurase de pe locul său şi se ascunsese sub masă.

Au trecut câteva momente de linişte încordată, vociferările mulțimii îndărătnice fiind complet reduse la tăcere.

Gerold şi-a reluat locul în scaun, dând impresia de încredere şi calm absolut, însă mâna dreaptă i se bălăbănea involuntar deasupra săbiei, atât de aproape încât buricele degetelor au periat oțelul rece.

Pe neaşteptate, bombănind un blestem, Fulrad s-a răsucit pe călcâie. Înşfăcându-l brutal pe Tenbert de braţ, l-a târât spre ieşire. Oamenii lui Fulrad s-au ţinut după el, gloata dându-se la o parte din calea lor. În timp ce se deplasau spre uşă, Fulrad l-a izbit puternic pe Tenbert în cap. Scheunatul ascuţit de durere al băiatului a răsunat în incintă, iar mulţimea a explodat într-un hohot de râs răguşit, spărgând tensiunea din aer.

Gerold a zâmbit nemilos. Dacă ar ştiut ceva despre natura umană, Tenbert chiar ar fi meritat o bătaie. Poate i-ar fi fost învăţătură de minte, poate că nu. Însă în oricare dintre situaţii, fetei ucise nu-i mai era de niciun folos. Însă familia ei va primi o parte din compensaţie. Cu banii aceştia vor putea să-şi răscumpere libertatea şi să-şi construiască o viaţă mai bună pentru copiii care le mai rămăseseră şi copiii copiilor lor.

Gerold le-a făcut semn oamenilor săi; aceştia şi-au băgat săbiile înapoi în teacă şi s-au retras la locurile lor în spatele mesei judecătoreşti.

Frambert s-a târât de sub masă şi şi-a reocupat poziţia cu un aer de demnitate şifonată. Faţa îşi pierduse culoarea, iar vocea îi tremura când a citit ultimul caz.

— Ermoin, morarul, şi soţia acestuia îşi acuză fiica, căci a fost îndărătnică şi împotriva ordinului lor răspicat s-a căsătorit cu un sclav.

Încă odată mulţimea s-a dat la o parte ca să lase să treacă un cuplu în vârstă, grizonaţi, patricieni, înveşmântaţi în haine scumpe – mărturie a succesului comerţului lui Ermoin. În urma lor venea un tânăr, îmbrăcat în tunica ponosită şi zdrenţuită a unui sclav şi, în fine, o femeie tânără, care a intrat cu capul umil plecat.

— Milord, Ermoin vorbea fără să mai aştepte să fie interpelat. O vedeţi pe fiica noastră, Hildegarde, bucuria inimilor noastre îmbătrânite, singurul copil care ne-a mai

rămas în viață din cei opt aduşi pe lume. A fost crescută cu tandrețe, milord – prea delicat chiar, după cum ne-am dat seama la supărare. Căci ne-a răsplătit bunătatea noastră afectuoasă cu o nesupunere deliberată şi nerecunoştință.

— Ce reparații aşteptați de la acest tribunal? l-a întrebat Gerold.

— Păi, să aleagă, milord, a răspuns Ermoin surprins. Fusul sau sabia. Trebuie să aleagă, după cum cere legea.

Gerold îi privea serios. În cariera lui de missus mai prezidase un asemenea caz; nu mai avea niciun chef să mai asiste la încă unul.

— Legea, aşa cum spui, ia măsuri într-o asemenea situație. Însă e dură, mai ales pentru cineva care a fost crescut cu atâta – blândețe. Nu există o altă cale?

Ermoin înțelegea unde voia contele să bată. Prețul bărbatului putea fi plătit, astfel băiatul era eliberat din sclavie şi devenea liber.

— Nu, milord. A dat din cap vehement.

— Foarte bine, a răspuns Gerold resemnat. Nu avea cum să evite sentința – părinții fetei cunoşteau legea şi insistau să ducă până la capăt neplăcuta chestiune.

— Aduceți un fus, a ordonat Gerold. Şi Hunric – i-a făcut semn uneia dintre gărzile lui – împrumută-mi sabia ta.

Nu-şi va folosi propria armă ce nu lovise până acum în carne fără de apărare şi nici că o va face atâta timp cât Gerold o purta.

Au urmat câteva clipe de forfotă şi de zarvă cât timp au făcut rost de un fus de la o casă din zonă.

Fata a ridicat capul în timp ce fusul era adus în încăpere. Tatăl îi vorbea aspru, iar ea şi-a coborât ochii grabnic. Însă în acea fracțiune de secundă, Gerold a aruncat o privire chipului fetei. Era splendidă – ochii imenşi camelieni, două insule într-o mare de piele lăptoasă, o frunte fină şi delicată, buze încântător arcuite. Gerold înțelegea furia părinților

fetei; cu o asemenea înfățișare, fata ar fi putut să pună stăpânire pe inima unui senior important, chiar a unui nobil, îmbunătățind situația financiară a familiei sale.

Gerold şi-a aşezat o mână pe fus; cu cealaltă a ridicat sabia.

— Dacă Hildegarde alege sabia, a rostit Gerold cu voce tare ca să-l poată auzi toată suflarea, atunci soțul ei, sclavul Romulad, va muri imediat de sabie. Dacă alege fusul, atunci şi ea va deveni sclavă.

Era o alegere îngrozitoare. Cândva Gerold fusese martorul unei alte fete, nu atât de încântătoare, dar la fel de tânără, ce a fost pusă în fața aceloraşi alternative. Aceea alesese sabia şi a asistat în timp ce bărbatul pe care-l iubea era ucis sub ochii ei. Totuşi ce ar fi putut să facă? Cine ar fi ales de bună voie degradarea abjectă, nu numai pentru sine ci şi pentru copii ei şi a tuturor generațiilor viitoare de urmaşi?

Fata nu scotea o vorbă şi nici nu se mişca. Nu făcuse altceva decât să se înfioare când Gerold a explicat în ce constă sentința.

— Înțelegi semnificația alegerii pe care trebuie să o faci? a întrebat-o Gerold blajin.

— Înțelege, milord, a răspuns Ermoin, strângându-şi fiica şi mai tare de braț. Ştie exact ce are de făcut.

Gerold îşi închipuia prea bine. Părinții îşi asiguraseră, fără niciun dubiu, cooperarea fetei prin intermediul amenințărilor şi blestemelor cumplite, poate chiar ale loviturilor.

Gărzile care îl flancau pe tânăr l-au apucat de brațe ca să se asigure că nu se va lupta să scape. Flăcăul îi privea disprețuitor. Avea o față interesantă – o frunte joasă, comună, încununată de o claie de păr aspru, însă o privire inteligentă, maxilarul bine format şi un nas puternic şi fin; arăta ca şi cum în vine i-ar fi curs o picătură din sângele vechilor romani.

O fi fost el sclav, însă era curajos. Gerold le-a făcut semn gărzilor să îl elibereze.

— Haide, copilă, i s-a adresat Gerold fetei. E timpul.

Tatăl i-a şoptit ceva la ureche. Ea a dat din cap, iar bărbatul a slăbit strânsoarea braţului şi a împins-o înainte.

Ea a ridicat capul şi l-a privit pe tânărul bărbat. Văzând dragostea sinceră care strălucea în ochii ei Gerold a rămas înmărmurit.

— Nu! Tatăl fetei a încercat să o oprească, însă era prea târziu. Ţintindu-şi cu privirea soţul, a apucat fusul fără să ezite, s-a aşezat jos şi a început să-l răsucească.

*

A doua zi, călărind înapoi spre Villaris, Gerold se gândea la cele întâmplate. Fata sacrificase totul – familia, averea, chiar şi libertatea. Iubirea ce i-o citise pe chip îi înflăcărase imaginaţia şi îl mişcase într-un mod pe care nu-l pricepuse în întregime. Tot ceea ce ştia, cu o convingere care mătura orice altceva din cale, era că îşi dorea asta – acea puritate şi intensitate a emoţiilor care făcuse ca restul să pară şters şi fără sens. Nu era prea târziu pentru el; cu siguranţă nu era prea târziu. Avea numai douăzeci şi nouă de ani – poate că nu mai era tânăr, însă totuşi era în floarea vârstei.

Nu-şi iubise niciodată soţia, pe Richild, şi nici ea nu prelinsese niciodată că-l iubeşte. Ştia că nu şi-ar fi sacrificat pentru el nici măcar un pieptene din păr. Mariajul lor fusese unul cu atenţie negociat, ca şi averile, de familiile lor. Aşa trebuia să se desfăşoare lucrurile şi până de curând Gerold nu îşi dorea mai mult. Când, după naşterea Dhuodei, Richild l-a anunţat că nu-şi mai doreşte copii, a fost de acord cu dorinţa ei fără să simtă că pierde ceva. Nu avusese nicio dificultate în a-şi găsi partenere dornice cu care să-şi împartă plăcerile departe de patul conjugal.

Însă acum, din pricina Ioanei, totul s-a schimbat. Şi-a întruchipat-o în mintea lui, părul alb-auriu delicat încercuindu-i chipul, ochii săi inteligenţi, verzi-cenuşii, dezmințindu-i vârsta. Îi era dor de ea, chiar mai tare decât o dorea, inima zvâcnindu-i în piept. Nu cunoscuse vreodată pe cineva ca ea. Inteligența ei sfredelitoare, dorința ei de a provoca şi a pune sub semnul întrebării idei pe care restul oamenilor le acceptau ca adevăruri de necontestat, îl umplea de admirație şi respect. Putea să discute cu ea aşa cum nu o putea face cu nimeni altcineva. Putea avea încredere absolută în ea, îi putea chiar încredința propria-i viață.

Ar fi suficient de uşor să şi-o facă ibovnică – ultima lor întrevedere de la râu nu a lăsat niciun dubiu în această privință. Fără să-i stea în obişnuință, el a dat înapoi, dorindu-şi ceva mai mult de atât, deşi în acel moment nu ştia asta.

Acum îşi dăduse seama.

Vreau să-mi fie soție.

Va fi dificil şi, indiscutabil, costisitor să scape de Richild, însă asta nu avea nicio importanță.

Ioana va fi soția mea, dacă mi-o va cere.

Cu această concluzie s-a instaurat un sentiment de pace. Gerold respira adânc, trezindu-se la viață în miresmele abundente şi provocatoare ale pădurii de primăvară, simțindu-se mai fericit şi mai plin de energie decât se simțise de ani de zile.

*

Se aflau foarte aproape de casă. Un nor lăsat aproape de pământ atârna greoi în aer, ascunzându-i priveliştea moşiei Villaris. Ioana era acolo, aşteptându-l. Nerăbdător, i-a dat pinteni lui Pistis să o ia la galop.

Un miros neplăcut saturase atmosfera, invadându-i simțurile.

Fum.

Norul care plutea deasupra lui Villaris era fum.

Iar apoi toți călăreau nebuneşte prin pădure ca în câmp deschis, fără să le pese de ramurile care li se agățau de păr şi de haine. Au intrat în poieniță şi brusc au tras caii de frâie, privind uluiți.

Villaris dispăruse.

Sub norul de fum care se răsucea lent în spirală, un morman înnegrit de dărâmături şi cenuşă era tot ce mai rămăsese din locuința pe care o părăsiseră cu doar două săptămâni în urmă.

— Joan! striga Gerold. Dhuoda! Richild!

Scăpaseră, ori muriseră îngropate sub movila de moloz care ardea mocnit?

Oamenii lui se aruncaseră în genunchi în mijlocul dărâmăturilor, căutând un obiect ce putea fi recunoscut – o bucățică dintr-o haină, un inel, un coif. Unii dintre ei plângeau fără reținere în timp ce săpau în moloz, temându-se că în orice moment ar fi dat peste ceea ce căutau.

Departe, într-o parte, sub o grămadă de grinzi afumate, Gerold a zărit ceva care i-a făcut inima să-i înghețe în piept.

Era un picior. Un picior de om.

A alergat spre el şi a început să dea deoparte grinzile, apucându-le cu mâinile până când a sângerat, deşi nu-şi dădea seama de asta. Treptat, cadavrul îngropat a fost scos la lumină. Era cadavrul unui bărbat atât de îngrozitor de ars încât trăsăturile feței abia i se mai puteau distinge, însă după talismanul din jurul gâtului Gerold l-a recunoscut ca fiind Andulf, unul dintre străjeri. În mâna dreaptă ținea o sabie. Gerold s-a aplecat să o ridice, însă mâna mortului s-a desprins şi ea, refuzând să cedeze din strânsoare. Arşița incendiului îi topise mânerul, contopind carnea cu metalul.

Andulf murise luptându-se. Dar cu cine? Sau cu ce? Gerold a inspectat peisajul cu ochii exersați ai unui soldat. Nu exista niciun semn al vreunei tabere ridicate, de arme ori de bunuri rămase în urmă care să-i ofere vreun indiciu despre ceea ce se petrecuse. Pădurea înconjurătoare se întindea imobilă în după amiaza strălucitoare de primăvară.

— Milord! Oamenii lui mai descoperiseră trupurile a încă doi străjeri. Ca şi Andulf, muriseră luptând, păstrându-şi armele şi acum în mâini. Descoperirea i-a îndemnat să îşi reînnoiască cercetările, însă fără niciun rezultat. Nici urmă de altă ființă umană.

Unde sunt ceilalți? Au lăsat în Villaris mai bine de patruzeci de oameni – nu se poate să fi dispărut cu toții, fără ca măcar să găsească în urma lor vreo rămăşiță de oase sau vreo pată de sânge.

Inima lui Gerold bătea însuflețită de o speranță sălbatică. Ioana trăia, trebuie să fie în viață. Poate că se afla prin apropiere, ascunzându-se în pădure cu ceilalți care lipseau – sau poate că au fugit din oraş!

A încălecat pe Pistis dintr-un salt, chemându-şi oamenii. Au călărit spre oraş la galop, încetinind numai când ajungeau pe străduțele goale, pustiite.

Fără să facă vreun zgomot, Gerold împreună cu oamenii lui s-au despărțit, împrăştiindu-se în recunoaştere printre şirul lung de căsuțe cufundate în tăcere. Gerold i-a luat pe Worad şi Amalwin şi s-au îndreptat spre catedrală. Uşile grele din stejar date de perete atârnau strâmbe în balamalele sfărâmate. Au descălecat prudenți şi s-au apropiat cu săbiile în mâini. Urcând scările, Gerold s-a împiedicat de un obiect alunecos. O baltă de sânge înnegrit se întindea la baza lemnului ros, alimentată de un şiroi care se scurgea încetişor, dar neîntrerupt, din cealaltă parte a uşii.

Gerold a păşit înăuntru.

Pentru o clipă îndurătoare, bezna din interior i-a întunecat vederea. Apoi vederea i s-a limpezit.

În urma lui, Amalwin începuse să verse. Gerold a simțit că stomacul i se întoarce pe dos, însă a înghițit ferm, controlându-se. Şi-a acoperit gura şi nasul cu mâneca tunicii şi înainta prin naosul bisericii. Era imposibil să nu calce pe cadavrele pretutindeni răspândite. I-a auzit pe Worad şi pe Amalwin blestemând, îşi auzea şi propria-i respirație accelerată, întretăiată. Înainta ca-ntru-un vis, sărind din loc în loc printre rămăşițele umane oribile, căutând.

Lângă altarul înalt, s-a apropiat de membrii locuinței sale. Era Wala, capelanul, şi Wido, intendentul. Irminon, camerista, era întinsă alături, brațele ei neînsuflețite susținându-şi bebeluşul mort ca şi cum încă l-ar fi legănat. Worad, soțul ei, a urlat, când a dat cu ochii de ei. S-a prăbuşit în genunchi şi i-a strâns la piept presându-şi mâinile pe rănile lor şi mânjindu-se cu sângele lor.

Gerold s-a îndepărtat. Ochii i-au căzut pe o strălucire familiară de smarald şi argint. Diadema lui Richild. Era întinsă pe spate lângă ea, părul său negru fiind răspândit în jurul trupului ca un lințoliu. A ridicat diadema şi s-a dus să i-o aşeze la locul ei în păr. La atingerea sa, capul lui Richild s-a răsucit grotesc, apoi s-a rostogolit uşurel de lângă trup.

Speriat, Gerold s-a dat înapoi. Piciorul lui a lovit alt cadavru şi aproape că era să cadă. S-a uitat în jos. La picioarele lui zăcea Dhuoda, cu trupul răsucit ca şi cum ar fi încercat să pareze lovitura atacatorului. Gerold s-a aruncat în genunchi, urlând, lângă cadavrul fiicei sale. A atins-o blând, mângâindu-i părul moale şi fin de copil, rearanjându-i membrele ca să se odihnească mai confortabil. A sărutat-o pe obraz şi şi-a trecut mâna peste ochii goi închizându-i. Totul era pe dos. Ea ar fi trebuit să îndeplinească aceste ultime omagii pentru el.

Cu speranța îngropată, s-a ridicat şi şi-a reluat căutările sinistre printre cadavrele împrăştiate. Ioana trebuie să fie şi ea pe undeva, printre ceilalți; trebuia să o găsească.

A traversat încăperea, privind toate fețele reci şi moarte, recunoscând în fiecare dintre ele trăsăturile familiare ale locuitorilor oraşului, vecinilor sau prietenilor. Însă nu a dat şi de Ioana.

Se poate să fi scăpat printr-un miracol? Era posibil? Gerold nu prea mai îndrăznea să spere. Începuse să cerceteze din nou încăperea.

— Milord! Milord! Vocile insistente veneau de afară.

Gerold a ajuns la uşă când restul suitei sale şi-a făcut apariția călări.

— Vikingii, milord! Jos pe fluviu! îşi încarcă corăbiile.

Însă Gerold ieşise deja pe uşă, alergând spre Pistis.

*

Au mânat nebuneşte până la fluviu, potcoavele cailor bubuind pe pământul dur al străzii. Nu s-au gândit să-i atace pe vikingi prin surprindere; nesăbuiți din pricina supărării, se concentraseră doar asupra răzbunării.

După ce au luat colțul, au văzut o corabie lungă, cufundată la mică adâncime, cu prova înaltă din lemn scuipată sub forma unui cap de dragon cu o gură căscată şi cu dinți lungi şi arcuiți. Majoritatea vikingilor deja se îmbarcaseră, însă vreo patruzeci rămăseseră pe uscat să păzească corabia, cât timp se încărca şi ultima captură.

Scoțând un sunet impresionant de luptă, Gerold a dat pinteni calului năvălind cu sulița ridicată în vânt. Oamenii săi îl urmau îndeaproape. Vikingii de pe mal, s-au aruncat în apă şi se împiedicau unii de alții ca să nu le stea în cale; câțiva s-au prăbuşit țipând sub copitele cailor ce i-au zdrobit sub picioare. Gerold a ridicat sulița ascuțită, țintind asupra celui mai apropiat viking, un colos cu un coif din aur

şi cu o barbă gălbuie. Uriaşul s-a întors, şi-a ridicat scutul, iar sulița s-a înfipt în el vibrând.

Prin aer cădea pe neaşteptate o ploaie de săgeți; vikingii trăgeau în ei. Pistis s-a dat înapoi fornăind, apoi s-a prăbuşit la pământ, lovit de o săgeată cu pene în ochi. Gerold a sărit dezinvolt şi a aterizat stângaci pe piciorul stâng. Şi-a scos sabia şi alerga şchiopătând spre uriaşul care se chinuia să-şi smulgă sulița din scut. Gerold şi-a pus talpa piciorului pe capătul gros al suliței ce s-a târât pe pământ, trăgându-i şi îndepărtându-i scutul vikingului. Uriaşul l-a privit surprins pe Gerold şi şi-a ridicat barda, însă era prea târziu; dintr-o singură lovitură Gerold l-a străpuns în inimă. Fără să piardă timpul privindu-l prăbuşindu-se, Gerold s-a răsucit pe călcâie şi a izbit alt viking, despicându-i țeasta. Bucăți însângerate de țesut i-au împroşcat fața lui Gerold şi şi-a şters ochii ca să poată vedea. Se afla în miezul luptei acum. Şi-a înălțat sabia, lovind tot ce-i ieşea în cale cu o euforie temerară, emoțiile adânc înnăbuşite ale ultimei ore țâşniseră la exterior într-un delir binecuvântat de sânge şi crimă.

— Se retrag! Se retrag!

Strigătele oamenilor săi îi răsunau lui Gerold în urechi; a privit către țărm şi a văzut nava cu cap de dragon îndepărtându-se; vela sa roşie flutura în vânt. Vikingii fugeau.

Un murg cu coama neagră, necălărit, dansa nervos la câțiva paşi mai încolo. Gerold i-a sărit în spinare. Calul s-a speriat şi s-a cabrat, însă Gerold şi-a menținut cu fermitate mâinile pe hățuri. Murgul s-a întors elegant şi s-a îndreptat spre țărm. Gerold şi-a strigat oamenii să-l urmeze şi intrase direct în apă. O lance nefolosită îi atârna din şa. Gerold a scos-o şi a azvârlit-o cu o forță care aproape că l-a propulsat peste grumazul murgului. Lancea a sfârtecat aerul, vârful

său din fier lucind în soare, şi a căzut în apă la scurtă distanţă de gura dragonului rânjind.

De pe corabie s-a auzit un hohot de râs batjocoritor. Vikingii îl provocau ironic în limba lor ordinară. Doi dintre ei au înălţat o legătură aurie expunând-o, numai că nu era o legătură, ci o femeie care atârna moale între ei, o femeie cu părul castaniu.

— Gisla! Gerold a strigat agonizant căci o recunoscuse.

Ce făcea aici? Ar trebui să fie la adăpost în casa soţului ei.

Năucită Gisla a ridicat capul.

— Tată! a ţipat ea. Tatăăăă!

Ţipătul ei rezona în fibrele fiinţei lui.

Gerold a dat pinteni murgului, însă acesta a nechezat şi s-a tras înapoi, refuzând să înainteze şi mai departe în apa adâncă, închisă la culoare. L-a împuns cu sabia în picioarele dinapoi obligându-l să se supună, însă nu a făcut decât să-l sperie; lovea sălbatic din copite, potcoavele îmblătind. Un călăreţ mai puţin priceput ar fi fost aruncat de pe cal, însă Gerold rezista hotărât, luptându-se să supună murgul voinţei sale.

— Milord! Milord!

Oamenii lui Gerold îl înconjuraseră, înşfăcând calul de frâie şi trăgându-l înapoi.

— Nu are niciun rost, milord.

Grifo, locotenentul lui Gerold, îi vorbea clar şi răspicat într-o ureche.

— Nu mai avem ce să facem.

Pânzele roşii ale corăbiei vikinge nu mai fluturau în vânt; au luat o curbă lină, iar corabia aluneca rapid îndepărtându-se de ţărm. Era imposibil să o urmezi, nu exista nicio corabie pe nicăieri, chiar dacă Gerold şi oamenii lui ar fi ştiut cum să o conducă; meşteşugul construirii corăbiilor fusese demult uitat pe teritoriul francilor.

Împietrit, Gerold s-a lăsat în seama lui Grifo să mâie murgul la țărm. Strigătul Gislei încă îi mai răsuna în urechi. *Tatăăăă!* Era pierdută, iremediabil pierdută. Se auzise că fete tinere fuseseră luate în timpul incursiunilor din ce în ce mai frecvente ale vikingilor de-a lungul coastei Imperiului, însă Gerold nu s-a gândit niciodată, nu şi-a imaginat nicio clipă...

Ioana! Gândul l-a izbit cu forța unei săgeți, tăindu-i respirația. Au luat-o şi pe ea! Gândurile învălmăşite ale lui Gerold i se răsuceau în cap, căutând o altă posibilitate, însă nu găsea niciuna. Barbarii le răpiseră pe Ioana şi Gisla, supunându-le unor tratamente de neconceput, iar el nu putea să facă nimic, absolut nimic ca să le salveze.

Privirea i-a căzut pe un viking mort. A sărit jos de pe cal, a înşfăcat barda cu mânerul lung din mâna încleştată a mortului şi a început să lovească cadavrul. Trupul neputincios ricoşa la fiecare izbitură. Coiful auriu i-a căzut de pe cap, dând la iveală fața fără barbă a unui flăcău. Însă Gerold îl pocnea în continuare, ridicând barda iar şi iar. Sângele țâşnea din toate părțile, îmbibându-i hainele.

Doi dintre străjeri s-au deplasat să-l oprească, însă Grifo i-a reținut.

— Nu, le-a spus în şoaptă. Lăsați-l.

Câteva clipe mai târziu, Gerold a dat drumul bardei şi a căzut în genunchi acoperindu-şi fața cu mâinile. Sângele călduț i se uscase pe degete, lipindu-i-le unele de altele. Suspinele i-au explodat în gâtlej şi nu a mai făcut niciun efort să reziste. Plângea distrus şi fără sfială.

Capitolul 13

Colmar, 24 iunie 833

Câmpul minciunilor

Anastasius a tras deoparte draperiile grele care acopereau intrarea în cortul Papei şi s-a strecurat înăuntru.

Grigorie, cel de-al patrulea papă cu acest nume care ocupa tronul Sfântului Petru, încă se mai ruga îngenunchiat pe pernele din mătase aşezate în faţa figurii din fildeş ales sculptate a lui Hristos ce-şi ocupa locul de onoare în cort. Statueta supravieţuise fără nicio zgârietură călătoriei primejdioase pe drumurile şi podurile distruse, prin trecătorile înalte şi înşelătoare din Alpi. Strălucea vie aici, în cortul grosolan ridicat pe acest pământ străin al francilor, la fel ca şi în siguranţa şi confortul capelei private a lui Grigorie din Palatul Lateran.

— *Deus illuminatio mea, Deus optimus et maximus*, se ruga Grigorie, cu faţa iluminată de consacrare.

Privindu-l de la intrare fără să scoată un sunet, Anastasius se întreba: *Eu am fost vreodată atât de neartificial în credinţa mea?* Poate, pe vremuri, când era foarte mic. Însă inocenţa murise în ziua în care unchiul său, Teodorus, fusese ucis în Palatul Lateran chiar în faţa ochilor săi.

— Priveşte, i-a spus atunci tatăl său, şi ia aminte.

Anastasius privise şi luase aminte – învăţase cum să-şi ascundă adevăratele trăiri în spatele măştii manierelor alese, învăţase cum să manipuleze şi să înşele, chiar să şi trădeze, dacă era nevoie. Răsplata cunoaşterii fusese satisfăcătoare. La nouăsprezece ani, Anastasius era deja *vestiarius*[27] – cel mai tânăr bărbat de până atunci care ocupase o poziţie atât de înaltă. Arsenius, tatăl lui, se mândrea nespus cu el. Iar Anastasius era menit să-l facă încă şi mai mândru.

---

[27] Vestiarius – vistiernic. *(nota trad.)*

— Isuse Hristoase, dă-mi înțelepciunea de care am nevoie în această zi, a continuat Grigorie. Arată-mi calea prin care să previn acest război păgân şi să reconciliez pe aceşti fii răzvrătiți cu împăratul, tatăl lor.

E posibil să nu ştie ce i-a rezervat ziua de azi, ba chiar mai mult, ce o să piardă? Lui Anastasius îi venea greu să creadă. Papa era aşa de naiv. Anastasius avea doar nouăsprezece ani, mai puțin de jumătate din anii lui Grigorie şi deja înțelesese mult mai multe despre mersul lucrurilor.

Nu e potrivit să fie Papă, gândea Anastasius, nu pentru prima oară. Grigorie era un suflet pios, era imposibil să negi asta, însă pioşenia era o virtute supraestimată. Bărbatul acesta avea o fire mult mai potrivită pentru viața monahală decât pentru curtea papală, ale cărei politici subtile îl depăşeau categoric de fiecare dată. La ce s-o fi gândit împăratul Ludovic când i-a cerut lui Grigorie să facă lunga călătorie de la Roma până în Imperiul Franc ca să servească ca mediator în această situație de criză?

Anastasius a tuşit discret, ca să-i atragă atenția lui Grigorie, însă acesta era cufundat în rugăciune, fixând imaginea lui Hristos cu o privire exaltată.

— E timpul, Sfinția Ta.

Anastasius a întrerupt rugăciunile Papei fără şovăire. Grigorie se ruga de mai bine de o oră, iar împăratul îl aştepta.

Luat prin surprindere, Grigorie a privit înjur şi zărindu-l pe Anastasius a dat din cap aprobator, şi-a făcut semnul crucii şi s-a ridicat, netezindu-şi *paenula*[28] purpurie sub formă de clopot pe care o purta peste dalamatica papală.

---

[28] Paenula – pelerină purtată de senatori, în viaţa de zi cu zi. *(nota tard.)*

— Văd că v-aţi împrospătat forţele cu statuia lui Hristos, Sfinţia Ta, i-a spus Anastasius ajutându-l pe Grigorie să-şi îmbrace pallium-ul[29]. Şi eu i-am simţit puterea.

— Da. E magnific, nu-i aşa?

— Într-adevăr. Mai ales frumuseţea capului, ale cărui proporţii sunt mai mari decât ale trupului. Întotdeauna îmi aminteşte de prima Epistolă către Corinteni. „Iar capul lui Hristos este Dumnezeu." O expresie glorioasă a ideei că Hristos combină în persoana Lui ambele naturi, divină şi umană.

Grigorie se luminase la faţă apreciativ.

— Nu cred că am auzit vreodată această idee atât de bine exprimată. Eşti un vestiarius subtil, Anastasius; elocvenţa credinţei tale este însufleţitoare.

Anastasius era mulţumit. O asemenea laudă din partea Papei s-ar putea foarte bine traduce într-o altă avansare – poate în funcţia de nomenclator, ori chiar de primicerius? E drept, era tânăr, însă asemenea distincţii înalte nu erau străine ambiţiei sale. Fireşte, acestea nu erau decât nişte staţii către destinaţia finală pe drumul însetat de glorie din viaţa lui Anastasius: aceea de a fi el însuşi Papă într-o bună zi.

— Mă supraapreciaţi, Sire, a răspuns Anastasius cu ceea ce sperase el a fi modestie corespunzătoare. Perfecţiunea întruchipată a sculpturii şi nu cuvintele mele nepotrivite, merită lăudată.

Grigorie a zâmbit.

— Vorbeşti cu o *humiliatis* veritabilă. Şi-a aşezat mâna afectuos pe umărul lui Anastasius şi i-a spus grav:

— Astăzi vom îndeplini lucrarea lui Dumnezeu, Anastasius.

---

[29] Pallium – omofor, veşmânt liturgic specific arhiepiscopilor din Biserica Romano-Catolică. *(nota trad.)*

Anastasius studia faţa Papei. *Nu bănuieşte nimic. Bine.* Evident, Grigorie credea în continuare că putea să medieze pacea între împărat şi fiii săi, neştiind până acum nimic despre aranjamentele secrete pe care Anastasius le dusese la bun sfârşit cu mare grijă şi în secret, urmând instrucţiile explicite ale tatălui său.

— Mâine în zori vom asista la o nouă pace pe acest pământ năpăstuit, a spus Grigorie.

E adevărat, gândea Anastasius, *deşi pacea nu va fi cea pe care o prevezi.*

Dacă totul decurgea conform planului, mâine în zori de zi împăratul se va trezi ca să vadă că trupele i-au dezertat în timpul nopţii, lăsându-l fără apărare înainte armatelor fiilor săi. Se căzuse de acord asupra tuturor aspectelor şi se plătise pentru ele; nimic din ceea ce a întreprins şi spus Grigorie în această zi nu va avea nici cea mai mică legătură.

Însă era important ca rolul de mediator al Papei să survină aşa cum se stabilise. Negociind cu Grigorie, suspiciunile împăratului vor fi adormite şi îi va distrage atenţia de la această stare de lucruri crucială.

Ar fi chibzuit să-l mai încurajeze un pic pe Grigorie.

— Astăzi întreprindeţi o misiune grozavă, Sfinţia Ta, a spus Anastasius. Dumnezeu va zâmbi acestei situaţii şi chiar şi dumneavoastră.

Grigorie a dat din cap.

— Ştiu asta, Anastasius. Sunt mult mai convins în acest moment decât am fost până acum.

— Grigorie, făcătorul de pace, or să vă numească, Grigorie cel Mare!

— Nu, Anastasius, l-a dojenit Grigorie. Dacă izbutesc în misiunea zilei acesteia, va fi lucrarea lui Dumnezeu, nu a mea. Viitorul Imperiului, de care depinde securitatea Romei, atârnă în balanţă astăzi. Dacă totuşi vom învinge, va fi numai cu ajutorul Lui.

Credința dezinteresată a lui Grigorie îl fascina pe Anastasius care o privea ca pe o monstruozitate a naturii similar cu a avea şase degete la o mână. Grigorie era un om cu adevărat umil, a decis Anastasius – însă, ținând cont de talentele sale, avea toate motivele să fie umil.

— Însoțeşte-mă până la cortul împăratului, i-a cerut Grigorie. Mi-ar face plăcere să te afli acolo când voi vorbi cu el.

Totul decurge fără piedici, gândea Anastasius. Când se va termina, nu va mai avea decât să se întoarcă la Roma şi să aştepte. După ce Lothar va fi încoronat împărat în locul tatălui său, va şti cum să-l recompenseze pe Anastasius pentru munca pe care o depusese aici.

Grigorie s-a îndreptat spre ieşirea din cort.

— Vino atunci. Haide să facem ceea ce e de făcut.

Au păşit afară în câmpul deschis năpădit de corturi şi stindarde ale armatei împăratului. Era greu de crezut că până a doua zi dimineață această dezordine colorată de activități va dispărea definitiv. Anastasius a încercat să-şi imagineze privirea de pe chipul lui Ludovic când va ieşi afară din cort şi va găsi câmpurile cufundate în linişte întinzându-se goale în fața ochilor săi.

Lăsând în urmă garda regală au sosit la cortul imperial. Chiar la intrare, Grigorie s-a oprit ca să mai spună o rugăciune.

— *Verba mea auribus percipe. Domine...*

Anastasius îl privea nerăbdător în timp ce buzele cărnoase, aproape feminine, ale lui Grigorie articulau în şoaptă versurile celui de-al cincilea psalm:

— ... *intende voci clamoris ei, rex meus et Deus meus...*

Neghiob evlavios. În acel moment disprețul lui Anastasius față de Papă era atât de puternic încât a fost nevoit să facă un efort conştient ca să-şi păstreze vocea respectuoasă.

— Intrăm, Sire?

Grigorie şi-a ridicat fruntea.
— Da, Anastasius, sunt pregătit.

Capitolul 14

Fulda

În lumina lunii dinainte de revărsatul zorilor, fraţii din Fulda coboară scările în noapte şi se deplasează senini într-un singur şir prin curtea interioară a bisericii, veşmintele lor cenuşii contopindu-se dintr-o singură bucată cu întunericul. Lipăitul liniştit al sandalelor din piele simplă era singurul sunet care frângea liniştea profundă; nici măcar ciocârliile nu se trezeau decât peste câteva ore. Fraţii au intrat în cor şi, cu siguranţa obişnuinţei îndelungate, s-au aşezat în poziţiile stabilite pentru a celebra priveghiul (slujba de noapte).

Fratele John Anglicus a îngenunchiat împreună cu ceilalţi, pipăind solul cu genunchii cu mişcări exersate, inconştiente, ca să găsească cel mai comod loc de pe podeaua din pământ bătătorit.

Domine labia mea aperies... Au început cu un verset, apoi au trecut la cel de-al treilea psalm, urmând forma întocmită de Sfântul Benedict în norma sa preafericită.

Lui John Anglicus îi plăcea această primă îndatorire a zilei. Tiparul neschimbător al ceremoniei îţi lăsa mintea liberă să cutreiere cât timp buzele articulau cuvintele bine cunoscute. Câţiva fraţi începuseră deja să moţăie, însă John Anglicus se simţea minunat de treaz, cu toate simţurile aţâţate şi alerte de această lume micuţă, luminată de flăcările pâlpâitoare ale lumânărilor, delimitată de trăinicia tihnită a zidurilor.

Simţământul că îşi găsise locul, că aparţinea unei comunităţi, era mult mai puternic în această oră a nopţii. Muchiile ascuţite ale primilor zori de zi, atât de grăbiţi să

dezvăluie personalitățile fiecăruia în parte, ce agreau şi ce nu puteau suferi, devotamentele şi duşmăniile, erau ascunse de umbrele taciturne, iar ecoul vocilor la unison ale fraților răsuna tăcut şi melodic în aerul neclintit al nopții.

Te Deum laudamus... John Anglicus psalmodia aliluia cu ceilalți, capetele lor plecate, acoperite cu gluga sutanei, erau la fel de insesizabile ca semințele pe brazdă.

Însă John Anglicus nu era ca ceilalți. John Anglicus nu avea ce căuta aici, printre aceşti frați celebrii şi distinşi. Nu din pricina vreunui defect al minții ori al caracterului. Era un accident al sorții, sau al unui Dumnezeu crud, indiferent, care îl diferența pe John Anglicus de ceilalți fără drept de apel. John Anglicus nu avea ce căuta printre frații din Fulda pentru că John Anglicus, născut Ioana din Ingelheim, era femeie.

*

Se scurseseră patru ani de când se prezentase la porțile mănăstirii dându-se drept fratele ei, John „Anglicus" au botezat-o călugării, din pricina tatălui ei de origine engleză, şi chiar şi în această frăție selectă de cărturari, poeți şi intelectuali, a ieşit în evidență foarte repede.

Aceleaşi calități ale minții, care ca femeie îi câştigaseră numai batjocuri şi dispreț, îi erau aici universal lăudate.

Sclipirile sale, cunoştințele despre Scriptură şi agerimea minții în dezbaterile de la cursuri deveniseră chestiuni de mândrie publică. Era liberă – ba nu, încurajată – să lucreze până la limita posibilităților sale. Din rândurile novicilor a fost rapid promovată la rangul de *seniorus*; acest fapt i-a dat o libertate şi mai mare de acces la faimoasa bibliotecă din Fulda – o colecție enormă de 350 de manuscrise, cuprinzând printre ele şi serii veritabile ale autorilor clasici – Suetonius, Tacitus, Virgilius, Plinius, Marcellinus şi mulți alții. Lua la rând mormanele de suluri netede transportată

pe aripile încântării. Toată cunoaşterea lumii se afla aici, aşa se părea, iar ea avea totul la dispoziție ca să o cerceteze.

Dând peste ea din întâmplare într-o zi când citea un tratat al Sfântului Crisostom, starețul Joseph a fost surprins să descopere că ştia greacă, o abilitate pe care nici un alt frate nu o poseda. I-a povestit abatelui Raban, care imediat a însărcinat-o să lucreze la traducerea minunatei colecții de tratate medicale greceşti ale abației; printre ele se numărau cinci din cele şapte cărți de aforisme ale lui Hippocrate, lucrarea completă a lui Atius, Tetrabiblios, ca şi fragmente din operele lui Oribasius şi Alexandru din Tralles. Fratele Benjamin, tămăduitorul comunității, a fost atât de impresionat de lucrarea Ioanei că şi-a făcut-o ucenica lui. A învățat-o cum să îngrijească şi să culeagă plantele medicinale din grădină şi cum să se folosească de varietatea de proprietăți vindecătoare ale acestora: chimen dulce pentru constipație, muştar pentru tuse, asmătui pentru hemoragii, pelin şi scoarță de răchită pentru febră – în grădina lui Benjamin găseai leacuri pentru orice durere omenească posibilă. Ioana îl ajuta să prepare diferitele cataplasme, laxative, infuzii şi ceaiuri care constituiau temeiul medicinei mănăstirii şi îl însoțea la infirmerie ca să vegheze bolnavii. Era o muncă fascinantă, întru totul potrivită minții sale iscoditoare, analitice. Între studiu şi îndeletnicirile alături de fratele Benjamin, dar şi bătăile de şapte ori pe zi ale clopotelor care chemau frații la rugăciunile canonice, zilele sale erau aglomerate şi productive. În existența unui bărbat se afla o libertate şi o putere pe care ea nu o mai experimentase până atunci, iar Ioana a descoperit că-i place; îi plăcea foarte mult.

— Poate că nu ar trebui să-ți spun asta, căci ți se va umfla capul până când nu o să-ți mai încapă în gluga sutanei, i-a spus bătrânul guraliv Hatto, portarul, chiar cu o zi înainte, zâmbind cu o gură până la urechi dându-i de înțeles că

glumea. Însă ieri l-am auzit pe Părintele stareț spunându-i priorului Joseph că ai mintea cea mai ageră dintre toți frații şi că într-o bună zi vei aduce o mare distincție acestei case.

Cuvintele bătrânei prezicătoare din iarmarocul din Saint-Denis îi răsunau Ioanei în urechi:

— Măreția va fi a ta, dincolo de închipuirile tale. La asta se referea? Copil schimbat de spiriduşi, a numit-o femeia spunându-i:

— Vei fi ceea ce nu eşti; ceea ce vei deveni e altceva decât ceea ce eşti.

În mare parte este negreşit adevărat, Ioana cugeta tristă, pipăindu-şi locul chel din vârful capului, aproape nedesluşit de inelul gros de păr alb-auriu cârlionțat care-l încercuia. Părul ei – părul mamei sale – fusese singura vanitate a Ioanei. Totuşi, salutase raderea lui. Tunsoarea ei de călugăr, împreună cu cicatricea subțire de pe obraz lăsată de sabia vikingului, îi sporeau şi mai tare înfățişarea masculină – o deghizare de care viața ei depindea de acum încolo.

Când a sosit prima oară la Fulda, întâmpina fiecare zi plină de temeri, neştiind niciodată dacă nu cumva vreun aspect nou şi neanticipat al rutinei monastice îi va demasca pe neaşteptate identitatea. Se străduise din greu să mimeze atitudinea şi comportamentul unui bărbat, însă era îngrijorată că se va da de gol prin zeci de căi insignifiabile şi nebănuite, deşi se părea că nimeni nu lua în seamă.

Din fericire, stilul de viață al benedictinilor era atent conceput să protejeze simplitatea fiecărui membru al comunității, de la stareț până la cel mai umil frate. Trupul fizic, un receptacul păcătos, trebuia să fie ținut ascuns în măsura în care era posibil. Veşmintele lungi şi închise ale portului benedictinilor îi camuflau din abundență formele sale feminine care înmugureau; oricum, ca o măsură suplimentară de precauție, îşi lega sânii strâns cu fâşii viguroase din pânză. Normele Sfântului Benedict stipulau

explicit că fraţii trebuie să doarmă cu sutanele pe ei şi să nu îşi arate decât mâinile şi labele picioarelor chiar şi pe perioada celor mai caniculare nopţi din Heuvimanoth. Băile erau interzise, mai puţin pentru cei bolnavi. Chiar şi *necessaria,* latrinele comune, păstrau decenţa între fraţi, cu ajutorul pereţilor despărţitori solizi, aşezaţi între toate băncuţele reci din piatră.

De când s-a deghizat prima oară pe drumul de la Dorstadt către Fulda, Ioana învăţase să-şi stăpânească sângerările lunare cu un sul gros din frunze absorbante, pe care ulterior le ardea. În abaţie, chiar şi această precauţie se dovedise inutilă. Pur şi simplu dădea drumul jos frunzelor mânjite în găurile adânci şi negre ale necessaria, unde se amestecau fără să se desluşească cu celelalte excremente.

Toţi cei din Fulda au acceptat-o incontestabil drept băiat. Odată ce sexul unei persoane era stabilit, Ioana şi-a dat seama pe parcurs că nimeni nu se mai gândea la asta. Avusese noroc, căci dacă i-ar fi descoperit adevărata identitate ar fi însemnat moarte sigură.

Această certitudine a oprit-o la început de la orice tentativă de a-l contacta pe Gerold. Nu avea pe nimeni căruia să-i încredinţeze un mesaj şi nici nu avea cum să părăsească mănăstirea. Fiind novice era supravegheată îndeaproape la toate orele din zi şi noapte.

Stătea întinsă în pat trează ore întregi în pătuţul îngust din chilia ei, chinuită de îndoieli. Chiar dacă ar fi putut să-i trimită vorbă lui Gerold, ar vrea-o? Când au fost împreună ultima oară la râu, a dorit atât de mult să facă dragoste cu ea – roşea aducându-şi aminte – însă el a refuzat. După aceea, în drum spre casă, fusese distant şi rezervat, aproape ca şi cum ar fi fost furios. Şi apoi a profitat de prima ocazie ca să plece.

— Nu ar fi trebuit să-l iei atât de în serios, îi spusese Richild. Eşti ultima mărgică în şiragul lung de cuceriri al lui

Gerold. Richild avusese dreptate? La vremea aceea i-a fost imposibil să creadă, însă poate că Richild spusese adevărul.

Ar fi fost absurd să rişte totul, chiar propria-i viaţă, să contacteze un bărbat care nu o dorea, care e posibil să nu o fi dorit niciodată. Şi totuşi...

*

Se afla la Fulda de trei luni când a asistat la un eveniment care a ajutat-o să decidă ce are de făcut. Traversa curtea gospodăriei cu un grup de colegi novici în drum spre mănăstire când o agitaţie însufleţită de lângă căsuţa paznicului de la poartă le-a atras atenţia. O escortă de bărbaţi călări a intrat în curte, urmaţi de o doamnă, somptuos îmbrăcată în mătase aurie, la fel de dreaptă şi elegantă în şa ca o coloană din marmură. Era frumoasă, trăsăturile delicate şi rotunde ale feţei, ca şi pielea palidă încadrată de o cascadă de păr lucios şaten deschis, însă ochii săi închişi la culoare şi inteligenţi ascundeau o tristeţe misterioasă.

— Cine e? a întrebat Ioana intrigată.

— Judith, soţia vicontelui Waifar, a răspuns fratele Rudolph, învăţătorul novicilor. O femeie învăţată. Se spune că ştie să citească şi să scrie în latină ca un bărbat.

— *Deo, juva nos.*

Fratele Gailo şi-a făcut semnul crucii temător.

— E vrăjitoare?

— Are o reputaţie grozavă de evlavioasă. A scris chiar şi un comentariu despre viaţa lui Esther.

— Ticăloşie, a spus fratele Thomas, unul dintre novici. Un tânăr agreabil, cu faţa ca un pepene, bărbia despicată şi ochi cu pleoape grele,

Thomas era convins de propriile lui calităţi superioare şi profita de orice ocazie ca să şi le etaleze.

— O violare grosolană a naturii. Ce poate să ştie o femeie, o creatură cu patimi infame, despre lucruri de genul ăsta? Cu siguranță Dumnezeu o să o pedepsească pentru aroganța ei.

— Deja a pedepsit-o, a comentat fratele Rudolph, căci, deşi vicontele are nevoie de un moştenitor, doamna lui este stearpă. Nu mai demult de luna trecută, a adus pe lume un alt prunc mort.

Splendida procesiune a oprit în fața bisericii abației. Ioana a privit-o pe Judith descălecând şi apropiindu-se de uşa bisericii cu o demnitate solemnă, ducând cu ea un singur sfeşnic.

— N-ar trebui să te holbezi, frate John, l-a admonestat Thomas evlavios.

Se dădea bine pe lângă fratele Rudolph pe socoteala amicilor săi novicii.

— Un bun călugăr ar trebui să-şi țină ochii plecați virtuos în fața unei femei, a citat din regulament făcând pe ipocritul.

— Ai dreptate, frate, i-a răspuns Ioana. Însă nu am văzut niciodată o doamnă ca asta, cu un ochi albastru şi cu celălalt căprui.

— Nu combina păcatul cu minciuna, frate John. Ochii doamnei sunt amândoi albaştri.

— Şi de unde ştii asta, frate, s-a interesat Ioana vicleană, dacă tu nu te-ai uitat la ea?

Ceilalți novici au izbucnit în hohote de râs. Nici chiar fratele Rudolph nu şi-a putut înnăbuşi un zâmbet.

Thomas se uita fix la Ioana. Îl făcuse să pară un prostănac şi nu era genul care să uite o asemenea împunsătură.

Atenția le-a fost distrasă de fratele Hildwin, paracliserul, care o luase la goană interpunându-se între Judith şi biserică.

— Pacea fie cu tine, doamnă, i-a spus folosind dialectul local al francilor.

— *Et cum spiritus tuo,* i-a răspuns lin într-o latină impecabilă.

Sever, fratele Hildwin i s-a adresat din nou în dialectul local.

— Dacă cereți mâncare şi adăpost, suntem gata să vă cazăm şi pe domnia voastră şi anturajul. Veniți, vă voi conduce până la locuința pentru oaspeți de vază şi îl voi informa pe stăpânul nostru, abatele, de sosirea dumneavoastră. Fără nicio îndoială va dori să vă salute în persoană.

— Sunteți foarte amabil, părinte, însă nu cer *hospitalitas,* i-a răspuns din nou în latină. Vreau doar să aprind o lumânare în biserică pentru pruncul meu mort. După aceea îmi voi vedea de drum.

— Ah! Atunci este de datoria mea, în calitate de paracliser al acestei biserici, să vă informez, că nu puteți să treceți pragul acestei încăperi cât timp sunteți încă – a căutat un cuvânt potrivit – necurată.

Judith a roşit însă nu şi-a pierdut calmul.

— Cunosc legea, părinte, a răspuns liniştită. Am aşteptat să treacă cele treizeci şi trei de zile necesare de la naştere.

— Pruncul pe care l-ați născut era o fetiță, nu-i aşa? a afirmat fratele Hildwin condescendent.

— Da.

— Atunci perioada de... necurățenie... este mai lungă. Nu puteți intra în spațiul sacru al bisericii timp de şaizeci şi şase de zile de la naşterea copilului.

— Unde e scris? Nu am citit această regulă.

— Şi nici nu se cade să o citiți, fiind femeie.

Ioana era indignată de impertinența insultei. Cu forța unei experiențe de care şi-a adus aminte, s-a simțit ruşinată de umilirea adusă lui Judith. Toate cunoştințele doamnei, inteligența ei, buna creştere nu făceau nici cât o ceapă degerată. Cel mai abject cerşetor, ignorant şi plin de noroi,

putea intra în biserică ca să se roage, însă Judith nu putea, căci era – necurată.

— Întoarceți-vă acasă, fiică, a continuat fratele Hildwin, şi rugați-vă în capela locuinței pentru sufletul pruncului nebotezat. Lui Dumnezeu îi repugnă ceea ce este împotriva naturii. Puneți jos condeiul şi luați un ac de tricotat; căiți-vă pentru trufie şi s-ar putea să vă ridice povara care v-a aşezat-o pe umeri.

Roşeața din obrajii lui Judith i se răspândise pe toată fața.. Această insultă nu o să rămână fără replică. Soțul meu va afla despre ea neîntârziat şi nu va fi mulțumit. Era un act de fanfaronadă ca să-şi salveze onoarea, căci autoritatea temporală a vicontelui de Waifar nu atârna greu aici, iar ea ştia asta. Ținându-şi capul sus, s-a întors spre calul care o aştepta.

Ioana a înaintat din grupul restrâns de novici.

— Dați-mi lumânarea, doamnă, i s-a adresat întinzându-i mâna. O voi aprinde în locul dumneavoastră.

În frumoşii ochi întunecați ai lui Judith se citea surpriza şi neîncrederea. Era încă o încercare de a o umili?

Un timp prelungit cele două femei au stat în picioare privindu-se reciproc, Judith – întruchiparea frumuseții feminine în tunica ei aurie şi părul lung încadrându-i fața într-un nour care-i venea bine, iar Ioana – cea mai înaltă dintre cele două, băiețoasă şi fără niciun artificiu estetic în veşmintele simple de călugăr.

Ceva din captivanții ochi verzui-cenuşii care i-au susținut privirea cu o asemenea intensitate au convins-o pe Judith. Mută a aşezat candela suplă în palma deschisă a Ioanei. După aceea a urcat pe cal şi a ieşit pe poartă.

Ioana a aprins lumânarea în fața altarului aşa cum promisese. Paracliserul era furios.

— Neobrăzare inadmisibilă! a declarat el. Şi în noaptea aceea, spre evidenta încântare a fratelui Thomas, Ioanei i s-a cerut să postească ca penitență pentru nelegiuirea ei.

*

După acest episod, Ioana a făcut un efort susținut ca să şi-l scoată pe Gerold din minte. Nu ar putea să fie niciodată fericită ducând existența limitată a unei femei. În plus, cugeta fata, relația ei cu Gerold nu era ceea ce credea ea să fie. Fusese un copil, nepriceput şi naiv; iubirea ei fusese o iluzie romantică născută din singurătate şi nenorocire. Cu siguranță Gerold nu o iubea, altfel nu ar fi plecat niciodată.

Aegra amans, şi-a zis. Ce-i drept Virgilius avusese dreptate: iubirea era o formă de slăbiciune. Transforma oamenii, îi făcea să se comporte de o manieră bizară şi irațională. Era bucuroasă că terminase cu dragostea.

Să nu te dăruieşti niciodată unui bărbat. Şi-a amintit vorbele de avertisment ale mamei sale. Uitase de ele în fervoarea infatuării sale copilăreşti. Acum îşi dădea seama cât de norocoasă fusese că scăpase de soarta mamei sale.

Ioana îşi repeta la nesfârşit aceste lucruri, până când în cele din urmă ajunsese să creadă în ele.

Capitolul 15

Frații se adunaseră în sala canonicilor, se aşezaseră în ordine în funcție de vechime în *gradines*[30], rânduri de băncuțe din piatră aliniate pe lângă pereți, întrunirea canonicilor era cel mai important consiliu al zilei în afară de îndatoririle religioase, căci aici se conduceau afacerile temporare ale comunității şi se discutau chestiunile legate de administrație, finanțe, întruniri şi dispute. Tot aici frații

[30] Gradines – gradene *(nota trad.)*

care încălcaseră regulamentul mănăstirii erau aşteptaţi să-şi mărturisească greşelile şi să li se distribuie pedepsele, ori riscau să fie învinuiri de ceilalţi.

Ioana participa de fiecare dată la consiliu cu o oarecare îngrijorare. Se dăduse de gol necugetat prin gesturi sau vorbe nechibzuite? Dacă adevărata ei identitate va fi vreodată dezvăluită, aici va afla despre asta.

Întâlnirea începea întotdeauna cu citirea unui capitol din regulamentul Sfântului Benedict, cartea cu regulile monastice care ghida viaţa spirituală şi administrativă de zi cu zi a comunităţii. Regulamentul era citit de la început până la sfârşit, câte un capitol în fiecare zi, aşa încât pe parcursul unui an, fraţii să le audă în întregime.

După lectură şi binecuvântări, abatele Raban a întrebat:

— Fraţilor, aveţi vreo greşeală de mărturisit?

Înainte să termine de rostit cuvintele, fratele Thedo a sărit în picioare.

— Părinte, mărturisesc o greşeală.

— Care este aceea, frate? a spus abatele Raban cu răbdarea epuizată. Fratele Thedo se acuza în permanenţă primul că se comportase greşit.

— Am ezitat îndeplinindu-mi *opus manuum.* Am adormit în scriptorium copiind viaţa Sfântului Amandus.

— Iarăşi? Abatele Raban înălţase o sprânceană.

Thedo şi-a plecat capul supus.

— Părinte, sunt păcătos şi nevrednic. Vă rog cereţi cea mai neîndurătoare pedeapsă pentru mine.

Abatele Raban a oftat.

— Foarte bine. Timp de două zile vei sta în picioare drept pedeapsă în faţa bisericii.

Fraţii zâmbeau prefăcuţi. Pe fratele Thedo îl găseai adesea pocăindu-se în afara bisericii încât îţi dădea impresia că făcea parte din decor, un stâlp viu, respirând, al remuşcărilor.

Thedo era dezamăgit.

— Sunteți prea indulgent, părinte. Pentru un păcat atât de amarnic, cer să mi se dea voie să fac penitență timp de o săptămână.

— Dumnezeu nu priveşte cu ochi buni trufia, Thedo, nici măcar în suferință. Să-ți aminteşti asta în timp ce-I ceri iertare pentru alte păcate.

Dojana şi-a atins ținta. Thedo a roşit şi s-a aşezat.

— Mai sunt şi alte păcate pe care să le mărturisiți? a întrebat Raban.

Fratele Hunric s-a ridicat.

— Am întârziat de două ori la slujba de noapte.

Abatele Raban a dat din cap; întârzierea lui Hunric fusese comentată, dar întrucât îşi recunoscuse greşeala de bună voie şi nu încercase să o ascundă, pedeapsa va fi uşoară.

— De acum până la Sfântul Denis, vei sta de pază pe timpul nopții.

Fratele Hunric şi-a plecat fruntea. Până la sărbătoarea Sfântului Denis mai erau două zile; următoarele două nopți, va trebui să stea treaz şi să urmărească evoluția lunii şi a stelelor pe bolta cerească aşa încât să determine cât mai precis posibil sosirea celei de-a opta ore din noapte, sau ora două ante meridian, după care să-i trezească pe frații adormiri ca să oficieze veghile. Aceste supravegheri erau vitale pentru observarea strictă a slujbei de noapte şi bineînțeles nu erau de niciun folos dacă cerul era înnorat.

— Cât timp vei sta de pază, a continuat Raban, vei sta îngenunchiat rugându-te neîncetat pe o grămadă de urzici ce-ți vor aminti limpede de indolența ta şi te vor împiedica să adaugi la greşeala ta păcătoşenia somnului.

— Da, părinte.

Fratele Hunric şi-a acceptat pedeapsa fără pică. Pentru o ofensă atât de gravă, pedeapsa ar fi putut fi mult mai rea.

Câțiva frați s-au ridicat şi ei pe rând şi şi-au mărturisit nişte greşeli minore, precum spargerea farfuriilor în sala de mese, greşeli de scriere, erori la paraclis, primindu-şi pedepsele corespunzătoare cu o umilă acceptare. Când au terminat, abatele Raban a făcut o pauză ca să fie sigur că nimeni nu mai dorea să se confeseze. Apoi a rostit:

— Au mai fost comise şi alte infracțiuni de la regulament? Fie ca cei ce vor vorbi să o facă pentru binele sufletelor fraților.

Acesta era momentul de care Ioanei îi era groază. Cercetând şirurile de călugări privirea i-a căzut pe fratele Thomas. Ochii săi cu pleoape grele o priveau cu o ostilitate de netăgăduit. S-a foit neliniştită în lojă. *Vrea să mă acuze de ceva?*

Însă Thomas nu a dat vreun semn că ar fi vrut să se ridice. De pe rândul cu băncuțe chiar din spatele lui, s-a ridicat fratele Odilo.

— Vineri, când se ține post negru, l-am văzut pe fratele Hugh luând un măr din ogradă ca să-l mănânce.

Fratele Hugh a țâşnit agitat în picioare.

— Părinte, e adevărat, am cules mărul, căci îmi era greu să smulg buruienile din livadă şi am simțit o slăbiciune cumplită în brațe şi în picioare. Însă, sfinte părinte, nu am mâncat mărul; abia dacă am luat o muşcătură insignifiantă, ca să-mi dea forța de a continua cu opus manuum.

— Slăbiciunea cărnii nu e o scuză pentru încălcarea regulamentului, i-a răspuns neînduplecat abatele Raban. Este un test trimis de Dumnezeu ca să probeze spiritul celor credincioşi. Precum Eva, mama păcătoşilor, ai picat testul, frate – o greşeală serioasă, mai ales că nu ai căutat să ți-o mărturiseşti de unul singur. Drept pedeapsă vei posti timp de o săptămână şi te vei abține de la darurile caritabile până la Bobotează.

O săptămână de înfometare şi fără daruri caritabile – micile daruri în plus care suplimentau dieta monastică spartană din verdeţuri, legume şi, ocazional, peşte – până hăt, încolo, de sărbătoarea de Crăciun! Această ultimă parte îi va veni greu de îndurat, căci în această perioadă sfântă darurile constând în alimente curgeau în mănăstire din toate părţile ţării, căci creştinii se îngrijeau culpabili de bunăstarea sufletelor lor nemuritoare. Prăjituri cu miere, pui copţi cu carnea dulce şi alte plăceri rare şi minunate vor onora pentru o vreme scurtă mesele. Fratele Hugh se uita pieziş la fratele Odilo.

— Mai mult, a continuat abatele Raban, drept recunoştinţă faţă de fratele Odilo pentru atenţia sa faţă de binele tău spiritual, te vei prosterna în faţa lui în seara asta şi îi vei spăla picioarele cu smerenie drept mulţumire.

Fratele Hugh şi-a plecat capul. Vrând nevrând va executa sarcina primită de la abatele Raban, însă Ioana se îndoia că va fi şi recunoscător. Actele de penitenţă erau mai uşor de impus decât penitenţa inimii.

— Mai sunt şi alte păcate ce trebuie dezvăluite? a întrebat abatele Raban.

Dacă nu a răspuns nimeni, a adăugat solemn:

— Mă mâhneşte să vă anunţ că printre noi există cineva care este vinovat de cel mai ticălos dintre păcate, o nelegiuire detestabilă în ochii lui Dumnezeu şi ai Providenţei...

Inima Ioanei bubuia panicată.

— ...Încălcarea acestui jurământ sacru făcut lui Dumnezeu.

Fratele Gottschalk a sărit în picioare.

— A fost jurământul tatălui meu, nu al meu personal! a spus înecându-se.

Gottschalk era un tânăr cu vreo trei sau patru ani mai mare decât Ioana, cu părul negru şi creţ şi ochii înfundaţi

atât de adânc în orbite că semănau cu două vânătăi întunecate. Ca şi Ioana, fusese dedicat vieţii monahale, oferit mănăstirii de tatăl său, un nobil saxon, de când se născuse. Acum că devenise bărbat, voia să plece.

— Este legal ca un creştin să-şi ofere fiul lui Dumnezeu, i-a răspuns aspru abatele Raban. O asemenea jertfă nu poate fi revocată fără să fie însoţită de un păcat uriaş.

— Nu este un păcat egal ca omul să fie ţinut cu forţa împotriva voinţei şi a firii sale?

— Dacă omul nu se pleacă, El va scoate sabia împotriva lui, a adăugat abatele Raban ameninţător. Şi-a îndoit arcul şi l-a pregătit. Dumnezeu a pregătit pentru om instrumentul morţii.

— Asta e tiranie şi nu adevăr! a strigat Gottschalk pătimaş.

— Ruşine! Păcătosule! Să-ţi fie ruşine, frate!

Strigăte răzleţe de indignare punctau corul de sâsâituri dezaprobatoare din partea fraţilor.

— Nesupunerea ta, fiul meu, îţi va pune sufletul nemuritor într-un pericol amarnic, i-a răspuns solemn abatele Raban. Pentru o asemenea suferinţă nu există decât un singur leac – urmând cuvintele juste şi înspăimântătoare ale Apostolului: *Tradere hujusmodi hominem in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in diem Domini* – un astfel de om trebuie să se predea pentru distrugerea cărnii ca spiritul să-i poată fi salvat în ziua judecăţii de apoi.

La semnul lui Raban doi dintre *decani juniores,* fraţii însărcinaţi cu disciplina monastică, l-au apucat de câte o parte pe Gottschalk şi l-a împins spre mijlocul încăperii. Nu a opus nicio rezistenţă când aceştia l-au trântit în genunchi şi i-au smuls cu sălbăticie hainele de pe el. Dezgolindu-i posteriorul şi spatele. Dintr-un colţ al încăperii unde era păstrată tocmai în acest scop, fratele Germar, diaconul senior, a recuperat o nuieluşă zdravănă de salcie, la capătul căreia erau ataşate fire groase de sfoară sârmoasă şi

înnodată. Şi-a găsit poziția cu grijă şi a ridicat biciul în aer coborându-l cu putere pe spinarea lui Gottschalk. Plesnitura a reverberat în toții membrii amuțiți ai adunării.

Pielea cicatrizată de pe spinarea Ioanei s-a înfiorat. Carnea are propria ei memorie, mult mai ascuțită decât a minții.

Fratele Germar a ridicat biciul încă odată şi l-a coborât cu şi mai multă forță. Întregul trup al lui Gottschalk tremura, însă şi-a strâns ferm buzele refuzând să-i ofere abatelui Raban satisfacția de a-l auzi strigând de durere. Din nou biciul s-a înălțat şi a căzut, s-a ridicat şi a coborât, iar Gottschalk tot nu cedase.

După cele şapte lovituri obişnuite, fratele Germar a lăsat biciul jos. Abatele Raban i-a făcut semn furios să continue. Luat prin surprindere, fratele Germar s-a supus.

Încă trei nuiele, patru, cinci, după care s-a auzit un pârâit groaznic, biciul ajungând la os. Gottschalk şi-a aruncat capul pe spate şi a urlat – un țipăt grozav, înfiorător, sfâşietor smuls chiar din miezul ființei sale. Sunetul înfricoşător plutea în aer, apoi s-a domolit într-un suspin lung, cutremurător.

Abatele Raban a dat din cap aprobator, satisfăcut şi i-a făcut semn fratelui Germar să se oprească. În timp ce Gottschalk era ridicat şi pe jumătate susținut pe jumătate târât din sală, Ioana a ochit o pată albă în mijlocul spatelui stacojiu. Era una din coastele lui Gottschalk care-i străpunsese complet carnea.

*

Infirmeria era nefiresc de pustie, căci ziua era călduță şi vântul nu sufla, iar bătrânii şi bolnavii cronici fuseseră scoşi afară la o baie de soare binefăcător.

Fratele Gottschalk zăcea cu fața în jos în patul său din infirmerie, pe jumătate conştient, rănile sale deschise înroşind cearceafurile. Fratele Benjamin, tămăduitorul, se

aplecase deasupra lui încercând să oprească sângerarea cu ajutorul unor bandaje din pânză, deja îmbibate până la refuz cu sânge. Când Ioana a intrat a ridicat privirea.

— Bun. Ai venit. Mai dă-mi nişte bandaje de pe policioară.

Ioana a dat fuga să-l ajute. Fratele Benjamin i-a jupuit bandajele vechi, le-a aruncat pe jos, şi le-a aplicat pe cele curate. În câteva momente au fost şi ele ude leoarcă.

— Ajută-mă să-l întorc, i-a cerut Benjamin. În felul în care stă întins osul ăla îl vătămează în permanență. Trebuie să-i aşezăm coasta la loc, altfel nu o să oprim nicicând sângerarea.

Ioana s-a mutat de partea cealaltă a patului, poziționându-şi mâinile cu dibăcie ca dintr-o mişcare rapidă să aşeze osul la locul lui.

— Acum, uşurel, i-a spus Benjamin. Deşi mai e conştient doar pe jumătate, o să simtă până în măruntaie. La semnul meu, frate. Unu, doi, trei.

Ioana trăgea, iar fratele Benjamin împingea. S-a mai scurs un val proaspăt de sânge, iar apoi osul s-a strecurat sub carnea sfâşiată.

— *Deo, juva me!* Gottschalk şi-a ridicat capul implorând torturat, apoi a căzut leşinat.

I-au spălat sângele cu un burete şi i-au curățat rănile.

— Ei, frate John, ce trebuie să facem acum? După ce au isprăvit, fratele Benjamin o chestiona pe Ioana.

Ea i-a răspuns rapid., Aplicăm o alifie... din pelin sălbatic, poate, amestecat cu nişte busuiocul cerbilor. Înmuiem câteva bandaje în oțet şi le aplicăm ca o compresă vindecătoare.

— Foarte bine. Benjamin era mulțumit. O să punem şi nişte leuştean ca să nu se infecteze.

Lucrau cot la cot, preparând soluția, mirosul înțepător de plante proaspăt zdrobite înălțându-se năvalnic în jurul lor.

Când bandajele au fost îmbibate şi pregătite, Ioana i le-a înmânat fratelui Benjamin.

— Pune-le tu, i-a spus el, apoi s-a dat înapoi şi privea aprobator cum tânărul său ucenic presa ferm la un loc bucăţile de piele şi aplica cu o deosebită pricepere compresiile.

S-a apropiat să inspecteze pacientul. Ioana îl bandajase perfect – de fapt mai bine decât ar fi făcut-o chiar el. Totuşi, nu-i plăcea felul cum arăta fratele Gottschalk. Pielea rece şi umedă la atingere se albise ca lâna proaspăt tunsă. Respira superficial, iar presiunea arterială, de-abia detectată, era periculos de accelerată.

O să moară, şi-a dat seama fratele Benjamin disperat şi imediat un alt gând a urmat: *Părintele abate va fi furios.* Raban întrecuse limita în consiliu şi o ştia; moartea lui Gottschalk va fi un motiv de reproş şi încurcătură. Iar dacă veştile despre acest eveniment vor ajunge la urechile regelui Ludwig... ei bine, nici măcar abaţii nu erau imuni la critică şi destituire.

Fratele Benjamin scotocea prin minte ca să mai întreprindă ceva. Farmacia sa cu medicamente era nefolositoare, căci nu-i putea administra nimic pe cale orală, nici măcar apă ca să-i înlocuiască lichidele pierdute, căci pacientul era inconştient.

Vocea lui John Anglicus l-a trezit din reverie:

— Să aprind focul în mangal şi să pun nişte pietre la încălzit?

Benjamin îşi privea surprins asistentul. Împachetarea pacientului cu pietre încinse înfăşurate în flanelă era o procedură medicală standard folosită pe timpul iernii când îngheţul pătrunzător vlăguia energia celui aflat în suferinţă, însă acum, în aceste ultime zile călduroase de toamnă...?

— Tratatul lui Hippocrate despre răni, i-a amintit Ioana. Ea îi dăduse traducerea strălucitoarei lucrări a medicului grec doar cu o lună în urmă.

Fratele Benjamin s-a încruntat. Îi plăcea să practice medicina şi era priceput la aşa ceva în condiţiile noţiunilor medicale elementare ale acelor timpuri. Însă nu era deloc inventiv; se simţea mult mai comod cu leacurile familiare şi sigure decât cu ideile şi teoriile noi.

— Şocul accidentelor violente, a continuat Ioana cu o iritare abia perceptibilă. Conform celor susţinute de Hippocrate, răceala care emană din interior ar putea să ucidă un om.

— E drept că am văzut bărbaţi murind subit după ce au fost accidentaţi, deşi rănile lor nu păreau a fi mortale, a spus fratele Benjamin lent.

— *Deus vult,* m-am gândit, voinţa lui Dumnezeu...

Chipul inteligent al lui John Anglicus se luminase în expectativă, aşteptând permisiunea de a se apuca de treabă.

— Foarte bine, a cedat fratele Benjamin, dă-i foc la mangal; este foarte puţin probabil că o să-i facă vreun rău fratelui Gottschalk şi s-ar putea să-l ajute, aşa cum spune doctorul păgân.

S-a aşezat pe o băncuţă, recunoscător să-şi odihnească picioarele afectate de artrită, timp în care tânărul său asistent plin de energie umbla de colo-colo prin încăpere, aprinzând focul şi aşezând pietre peste el.

Când pietrele s-au încins, Ioana le-a înfăşurat în bucăţi groase de flanelă şi le-a aşezat peste tot în jurul lui Gottschalk. Două dintre cele mai mari pietre i le-a aşezat sub tălpi ca să le înalţe puţin, urmând recomandările lui Hippocrate. Şi-a încheiat treaba întinzând o pătură uşoară din lână peste el ca să păstreze căldura în interior.

După câtva timp pleoapele lui Gottschalk s-au zbătut; a mormăit şi a început să se agite. Fratele Benjamin s-a

apropiat de pat. O tentă sănătoasă de roz invadase pielea lui Gottschalk şi respira aproape normal. I-a verificat grabnic pulsul dând la iveală bătăile puternice şi regulate ale inimii.

— Domnul fie lăudat.

Fratele Benjamin a răsuflat uşurat. I-a zâmbit pe deasupra patului lui John Anglicus. *Are harul,* se gândea fratele Benjamin cu o mândrie aproape paternă, cu o uşoară tentă de invidie. Încă de la început băiatul promisese nişte perspective splendide – de aceea Benjamin îl ceruse ca asistent – însă nu se aşteptase niciodată să ajungă atât de departe într-un timp atât de scurt. În numai câțiva ani, John Anglicus stăpânea aptitudinile pe care fratelui Benjamin îi luaseră o viață întreagă să le dobândească.

— Ai harul vindecării, frate John, i-a spus binevoitor. Astăzi ți-ai depăşit bătrânul maestru; în curând nu o să mai am ce să te învăț.

— Nu spune asta, i-a răspuns Ioana întristată, căci îl plăcea pe Benjamin. Încă mai am multe de învățat şi sunt conştient de asta.

Gottschalk s-a văitat din nou, buzele sale pişcate dezgolindu-i dinții.

— Începe să simtă durerea, a spus fratele Benjamin.

Lucrând în mare viteză, i-a preparat o poțiune din vin roşu şi salvie în care a turnat câteva picături de suc de mac. Un asemenea amestec cerea cea mai mare atenție, căci, deşi era posibil ca în doze mici să aline durerile insuportabile, putea, de asemenea, şi să ucidă, diferența depinzând numai de îndemânarea medicului.

Când a terminat, fratele Benjamin i-a înmânat cana plină ochi Ioanei, care a dus-o până la pat şi i-a oferit-o lui Gottschalk. Mândru, a refuzat-o, deşi mişcarea bruscă l-a făcut să țipe de durere.

— Bea-o, frate, l-a mustrat Ioana blând şi ținea cana aproape de buzele lui Gottschalk. Trebuie să te faci bine

dacă vrei să-ți câştigi vreodată libertatea, a adăugat şoptindu-i conspirativ.

Gottschalk i-a aruncat o privire surprinsă. A sorbit de câteva ori, apoi a băut repede, mort de sete, ca unul care vine la o fântână după un marş dintr-o zi toridă.

O voce autoritară a răsunat pe neaşteptate în spatele lor.

— Nu vă puneți speranțele în ierburi şi poțiuni.

Întorcându-se, Ioana l-a văzut pe abatele Raban, urmat de o şleahtă de frați. Ioana a lăsat cana jos şi s-a ridicat.

— Dumnezeu le dă viață oamenilor şi îi face puternici. Numai rugăciunea îi poate reda sănătatea păcătosului. Abatele Raban le-a făcut semn fraților, care au înconjurați tăcuți patul.

Abatele Raban îi ghida în rugăciunea pentru cei bolnavi. Gottschalk nu li s-a alăturat. Stătea nemişcat, cu ochii închişi ca şi cum ar fi dormit, deşi Ioana putea spune după respirația lui că era treaz.

Trupul i se va vindeca, cugeta ea, *însă nu şi sufletul rănit.* Inima Ioanei solidariza cu a tânărului călugăr. Îi înțelegea refuzul categoric de a se supune tiraniei lui Raban. Amintindu-şi prea bine propria sa luptă aprigă împotriva tatălui ei.

— Mărire şi slavă lui Dumnezeu.

Vocea abatelui Raban răsuna clar deasupra celorlalți frați.

Ioana li s-a alăturat lăudându-l pe Dumnezeu, însă în sinea sa şi ea îi aducea mulțumiri păgânului Hippocrate, idolatru al zeilor, însă a cărui înțelepciune traversase vremurile ca să vindece pe unul dintre fiii Lui.

*

— Rănile se vindecă frumos, îl asigura Ioana pe Gottschalk după ce i-a desfăcut bandajele şi l-a lăsat cu spinarea goală ca să-l examineze. Trecuseră două zile de când fusese biciuit, iar coasta ruptă se sudase deja, marginile crestate

ale tăieturii se pecetluiseră netede împreună – deşi, ca şi ea, Gottschalk va purta semnele pedepsei pe viaţă.

— Îţi mulţumesc pentru pentru tot ce ai făcut, frate, i-a răspuns Gottschalk, însă totul va fi în zadar, căci nu e decât o chestiune de timp până când mă va biciui din nou.

— Nu faci altceva decât să-l provoci cu atitudinea ta sfidătoare deschisă. O abordare mai temperată te-ar ajuta mai bine.

— Îl voi sfida până la ultima suflare. Este afurisit, striga pătimaş.

— Te-ai gândit să-i spui că vei renunţa la pământul ce ţi se cuvine în schimbul libertăţii? l-a întrebat Ioana. O persoană dedicată vieţii monahale era întotdeauna oferită unei mănăstiri împreună cu o parcelă de pământ substanţială; dacă mai târziu monahul pleca, se presupunea că şi pământul i se înapoia.

— Crezi că nu i-am oferit deja pământul? a răspuns Gottschalk. Nu pământul îl vrea; pe mine mă vrea, ori mai degrabă supunerea mea, trup şi suflet. Şi nu o să o aibă niciodată, chiar dacă va trebui să mă omoare pentru asta.

Prin urmare între ei exista o dispută a voinţelor – pe care lui Gottschalk îi era imposibil să o câştige. Cel mai bine era să-l scoată din mănăstire înainte să se întâmple ceva groaznic.

— M-am tot gândit la problema ta, i-a spus Ioana. Luna viitoare va avea loc sinodul de la Mainz. Toţi episcopii Bisericii vor participa. Dacă vei înainta o petiţie prin care ceri să fii eliberat, vor fi nevoiţi să ţină seama de ea, iar hotărârea lor o va aboli pe cea a abatelui Raban.

Gottschalk a comentat mohorât:

— Sinodul nu va contesta niciodată voinţa marelui Raban Maur. Puterea lui este prea însemnată.

— Cârmuirea abaţilor, chiar şi a arhiepiscopilor, a mai fost dată peste cap şi până acum, a insistat Ioana. Iar tu ai un

argument solid prin faptul că ai fost oferit mănăstirii în pruncie, înainte de a ajunge la vârsta când puteai să judeci. Am căutat în bibliotecă şi am găsit nişte pasaje din Jerome care sprijină un asemenea argument.

A scos un sul de pergament de sub sutană.

— Uite aici, convinge-te singur – le-am copiat exact.

Privirea întunecată a lui Gottschalk se lumina pe măsură ce citea. A ridicat ochii emoționat.

— E genial! Nicio duzină de Rabani nu va putea să refuze un argument atât de bine susținut! Dar apoi norii negri au apărut din nou la orizont. — Dar – nu există nicio cale să-l prezint în fața sinodului. El nu o să-mi acorde niciodată permisiunea de a pleca, nici măcar pentru o zi, şi cu siguranță nu ca să mă duc la Mainz.

— Burchard, negustorul de îmbrăcăminte, poate să o ducă în locul tău. Afacerile sale îl aduc aici în mod regulat. Îl cunosc bine, căci vine la infirmerie să cumpere medicamente pentru soția lui care suferă de migrene. E un om bun şi putem avea încredere în el că va duce petiția în siguranță până în Mainz.

Gottschalk a întrebat suspicios:

— De ce faci asta?

Ioana a ridicat din umeri.

— Un om ar trebui să fie liber să-şi trăiască viața pe care şi-o alege. Şi a adăugat în sinea ei: *Şi astfel, în această privință, ar trebui să facă şi o femeie.*

Totul a decurs după cum au plănuit. Când Burchard a venit la infirmerie să cumpere medicamentul pentru soția lui. Ioana i-a dat petiția, pe care a dus-o la destinație împăturită la loc sigur în desaga sa.

Câteva săptămâni mai târziu, abația a primit o vizită neaşteptată din partea lui Otgar, episcop de Trier. După complimentele formale din curtea de la intrare, episcopul a

cerut şi a fost primit imediat în audienţă de abate în chiliile sale.

Vestea pe care o aducea episcopul era surprinzătoare: Gottschalk fusese slobozit de jurăminte. Era liber să părăsească Fulda când dorea.

Acesta a ales să plece imediat, nedorindu-şi să mai rămână nicio clipă în plus decât era nevoie sub privirea otrăvitoare a lui Raban. Bagajele nu au fost o problemă; deşi trăise toată viaţa la mănăstire, Gottschalk nu avea nimic de luat cu el, căci un călugăr nu putea să deţină nici o proprietate personală. Fratele Anselm. Bucătarul, i-a încropit un săculeţ cu mâncare ca să-i ajungă pentru primele zile ale călătoriei şi asta a fost tot.

— Unde te vei duce? l-a întrebat Ioana.

— La Speyer, i-a răspuns. Am o soră căsătorită acolo; pot să stau cu ea o vreme. Apoi... nu ştiu.

Luptase pentru libertate atât de mult timp şi cu atât de puţine speranţe că nu avusese timp să se gândească ce va face dacă până la urmă va reuşi. Niciodată nu a cunoscut altceva în afară de viaţa monastică; ritmurile sale sigure şi previzibile făceau parte din el precum respiraţia. Deşi era prea mândru ca să recunoască asta, Ioana citea incertitudinea şi teama în ochii lui.

Fraţii nu s-au strâns ca să-şi ia rămas bun de la el, căci Raban le-a interzis-o. Numai Ioana şi alţi câţiva călugări ale căror opus mannum îi adusese prin curtea principală la acea oră se aflau acolo ca să-l vadă pe Gottschalk ieşind pe poartă, în sfârşit un om liber. Ioana îl urmărea croindu-şi drum pe cărare, silueta lui înaltă şi uscăţivă devenind din ce în ce mai mică până când a dispărut la orizont.

Va fi fericit? Ioana spera că da. Însă într-un fel părea un om care tânjea de fiecare dată după ceea ce nu putea avea, alegându-şi cea mai dificilă şi spinoasă cale. Se va ruga

pentru el, ca şi pentru celelalte suflete triste şi frământate care trebuie să străbată singure drumurile vieţii.

Capitolul 16

În Ziua Morţilor[31] fraţii din Fulda se adunaseră în curtea principală pentru *separatio leprosorum,* liturghia solemnă ce segrega leproşii de restul societăţii. În acel an fuseseră identificaţi şapte asemenea nefericiţi în regiunea din jurul Fuldei, patru bărbaţi şi trei femei. Unul era un flăcău nu mai mare de paisprezece ani, în care semnele bolii fuseseră totuşi foarte neclare; la o femeie în vârstă de şaizeci de ani, ori mai mult, ai cărui ochi fără pleoape, lipsa buzelor şi a degetelor atesta un grad avansat al bolii. Toţi şapte fuseseră înfăşuraţi în giulgiu negru şi aduşi laolaltă în curte, unde fuseseră înghesuiţi alandala într-un pâlc vrednic de plâns.

Fraţii s-au apropiat în procesiune solemnă. Primul venea abatele Raban, mergând semeţ în deplină demnitate ecumenică. În dreapta sa păşea starețul Joseph, iar la stânga acestuia, episcopul Otgar. În urma lor mărşăluiau fraţii care mai rămăseseră, în ordine ierarhică. Doi fraţi mireni încheiau procesiunea, împingând o roabă încărcată ochi cu pământ luat din cimitir.

— Drept care vă interzic să intraţi în orice biserică, moară, brutărie, piaţă ori alt loc unde se strâng oamenii. Abatele Raban se adresa leproşilor cu o solemnitate ce atârna greu în cumpănă.

— Vă interzic să folosiţi drumurile şi cărările comune. Vă interzic să vă apropiaţi de orice persoană vie fără să sunaţi

---

[31] 2 noiembrie, zi din calendarul bisericii romano-catolice stabilită pentru rugăciuni pentru sufletele celor care au murit şi se crede că sunt în purgatoriu. *(nota trad.)*

din clopoțel ca să îi avertizați. Vă interzic să vă atingeți copiii ori să le dăruiți ceva.

Una dintre femei începuse să bocească. Două pete întunecate, umede, îi întinau fața tunicii sale ponosite din lână. *O mamă care alăptează,* se gândea Ioana. *Unde-i e bebeluşul? Cine va avea grijă de el?*

— Vă interzic să beți ori să mâncați în compania cuiva cu excepția leproşilor asemeni vouă, a continuat abatele Raban. Vă interzic ca vreodată să vă spălați pe mâini sau pe față, ori alte obiecte pe care le folosiți, la râu sau la alte pârâie ori cursuri de apă. Vă interzic cunoaşterea carnală a soțului sau soției ori a oricărei alte persoane. Vă interzic să procreați copii ori să le dați să sugă.

Hohotele pline de suferință ale femeii se intensificaseră, lacrimile curgându-i în jos pe fața mâncată de boală.

— Cum te numeşti? Cu o iritare greu stăpânită, abatele Raban i s-a adresat femeii în dialectul local. Afişarea ruşinoasă a emoțiilor femeii tulbura simetria bine stabilită a ceremoniei cu care Raban spera să-l impresioneze pe episcop. Căci acum era evident că Otgar venise la Fulda nu doar să aducă veştile despre slobozirea lui Gottschalk de jurăminte, dar şi să observe şi să raporteze despre felul cum Raban administra abația.

— Madalgis, i-a răspuns fonfăit femeia. Vă rog, stăpâne, trebuie să plec acasă, căci acolo mai aşteaptă patru mititei orfani de tată să le pregătesc cina.

— Dumnezeu va avea grijă de cei neprihăniți. Tu ai păcătuit, Madalgis, iar Dumnezeu te năpăstuieşte, îi explica Raban cu o răbdare teatrală, ca unui copil. Nu trebuie să verşi lacrimi, ci să-i mulțumeşti lui Dumnezeu, căci vei fi supusă la chinuri mai uşoare în viața ce va să vină.

Madalgis înțepenise uluită, ca şi cum s-ar fi îndoit că auzise bine. Apoi fața i s-a boțit, iar hohotele au izbucnit din

nou, mai puternice decât până atunci, chipul înroşindu-i-se de la baza gâtului până la rădăcina părului.

Ce straniu, se gândea Ioana.

Raban s-a întors cu spatele la femeie.

— *De profundis clamavi, ad te, Domine...* îşi începuse rugăciunea pentru morți. Frații i s-au alăturat, vocile contopindu-li-se la unison.

Ioana articula mecanic cuvintele, cu ochii fixați pe Madalgis într-o concentrare intensă.

Încheindu-şi rugăciunea, Raban a trecut la partea de final a ceremoniei, în care fiecare lepros va fi separat de lume. Stătea în fața primului bolnav, flăcăul de paisprezece ani ambiguu însemnat de boală.

— *Sis mortuus mundo, vivens iterum Deo,* a spus abatele Raban. „Eşti mort în ochii lumii, însă trăieşti în ochii lui Dumnezeu." I-a făcut semn fratelui Magenard, care a înfipt o cazma în roabă şi a ridicat o grămăjoară de pământ din cimitir aruncându-l pe băiat, împroşcându-i hainele şi părul.

Ceremonia s-a repetat de cinci ori, sfârşindu-se de fiecare dată cu pământul azvârlit. Când a venit rândul lui Madalgis, a încercat să fugă, însă cei doi frați mireni i-au blocat calea. Raban s-a încruntat.

— *Sis mortuus mundo, vivens iter...*

— Opriți-vă! a strigat Ioana.

Abatele Raban a amuțit. Toată lumea s-a întors să localizeze sursa acestei întreruperi fără precedent.

Sub privirile tuturor ațintite asupra ei, Ioana a înaintat spre Madalgis şi a cercetat-o cu un ochi de expert. Apoi s-a întors spre abatele Raban.

— Părinte, această femeie nu este leproasă.

— Cum? Raban se lupta să-şi țină furia în frâu, ca episcopul să nu-şi dea seama.

— Aceste leziuni nu sunt de natură leproasă. Vedeți cum i se colorează pielea irigată de sângele de sub ea? Această afecțiune a pielii nu este infecțioasă; poate fi vindecată.

— Dacă nu e leproasă, atunci din ce cauză prezintă aceste ulcerații? a întrebat Raban.

— Pot exista câteva cauze. E dificil de precizat fără o examinare atentă. Dar oricare ar fi motivul, un lucru e cert: nu e lepră.

— Dumnezeu a însemnat această femeie cu manifestările vizibile ale păcatului. Nu trebuie să-I sfidăm voința!

— E însemnată, dar nu de lepră, i-a răspuns Ioana cu încăpățânare. Dumnezeu ne-a înzestrat cu conştiința de a discerne între cei pe care El i-a ales să poarte această povară şi cei pe care nu i-a ales. Va fi mulțumit Dumnezeu dacă vom consimți la moartea unei ființe vii pe care El însuşi nu a preferat-o?

Era un argument inteligent. Exasperat, Raban a văzut că ceilalți erau impresionați.

— Cum ştim dacă ai interpretat sau nu corect semnele voinței lui Dumnezeu? a contracarat el. Trufia ți-e atât de mare încât îți vei sacrifica frații în numele ei – căci dacă o ajuți pe femeia asta, ne pui pe toți în pericol.

Afirmația a stârnit un murmur de îngrijorare. Nimic, nu inspira mai multă groază, repulsie şi frică decât lepra, poate doar caznele inimaginabile ale iadului.

Urlând Madalgis s-a aruncat la picioarele Ioanei. Urmărise discuția fără să înțeleagă, căci Ioana şi Raban vorbiseră în latină, însă reuşise să discearnă că Ioana intervenise de partea ei, iar disputa nu evolua bine.

Ioana a bătut-o uşurel pe umăr ca să o facă să tacă şi să o mângâie.

— Niciunul dintre frați nu e cazul să fie supus riscului, cu excepția mea. Cu permisiunea voastră, părinte, voi merge cu ea acasă, ducându-i medicamentele necesare.

— Singur? Cu o femeie?

Sprâncenele lui Raban s-au arcuit într-o expresie de oroare pioasă.

— John Anglicus, poate că intenția ta este inocentă, însă eşti totuşi un bărbat tânăr, subiect al poftelor josnice ale cărnii şi de aceea este datoria mea, în calitate de părinte spiritual, să te protejez.

Ioana a deschis gura să răspundă, apoi a închis-o frustrată. Nimeni nu putea să fie mai în siguranță decât ea când venea vorba de tentația unei femei, însă nu avea cum să-i explice asta lui Raban.

Vocea aspră a fratelui Benjamin a răsunat în spatele ei.

— Îl voi însoți pe fratele John. Sunt bătrân, vremea unor asemenea ispite a trecut demult. Părinte, trebuie să aveți încredere în fratele John când spune că femeia nu are lepră, căci atunci când vorbeşte atât de stăpân pe sine, nu se înşală. Abilitățile lui privind asemenea chestiuni sunt extraordinare.

Ioana i-a aruncat o privire recunoscătoare. Madalgis s-a agățat de ea, hohotele potolindu-i-se în scâncete surde sub atingerea domolitoare a Ioanei.

Abatele Raban ezita. Ceea ce îşi dorea din tot sufletul era să îi dea o nuia zdravănă lui John Anglicus pentru nesupunerea sa obraznică. Însă episcopul Otgar era de față; Raban nu putea să pară inflexibil ori nemilos.

— Foarte bine, a răspuns în silă. Frate John, după vecernie, tu şi fratele Benjamin puteți pleca cu păcătoasa şi faceți ce e de făcut în numele lui Dumnezeu ca să o vindecați de suferințe.

— Mulțumesc, părinte, a spus Ioana.

Raban le-a făcut semnul crucii deasupra.

— Fie ca Dumnezeu în bunătatea Lui milostivă să vă apere de rele.

*

Catârul care căra gentile cu proviziile medicale se târa placid, indiferent la soarele vestului. Bordeiul lui Madalgis se afla la vreo opt kilometri depărtare; în ritmul ăsta apatic vor fi presați imperios să ajungă înainte de lăsarea întunericului.

Ioana a îndemnat catârul nerăbdătoare. Ca să o binedispună, animalul a mai făcut vreo cinci sau şase paşi rapizi unul după altul şi apoi s-a instalat confortabil la pasul inițial.

Pe măsură ce mergeau, Madalgis sporovăia agitată cu o energie care adesea urmează unei frici grozave. Ioana şi Benjamin aflaseră de la ea întreaga-i poveste nefericită. În ciuda înfăţişării sale nevoiaşe, nu era colona, ci o femeie liberă al cărei soț fusese independent şi deținuse o moşie ce se întindea pe douăsprezece hectare. După moartea lui, a încercat să-şi întrețină familia lucrând singură pământul, însă acest efort eroic a fost întrerupt brusc de vecinul ei, lordul Rathold, care îşi dorise cu înfocare moşia cea prosperă. Lordul Rathold i-a adus la cunoştință abatelui Raban strădaniile lui Madalgis, iar acesta i-a interzis, sub amenințarea excomunicării, să mai angajeze vreodată plugari ori săpători.

— E un păcat ca o femeie să facă munca bărbaților, i s-a spus.

Nevoită să facă față foametei, Madalgis a fost obligată să-şi vândă moşia şi casa lordului Rathold pentru o fracțiune din valoarea lor, primind în schimb câțiva solidi şi o colibă minusculă într-o aşezare din apropiere cu o bucățică de păşune pentru vaci.

Se apucase să facă brânză; în felul acesta reuşise să-şi încropească un trai la limita subzistenței, schimbând roadele muncii sale cu alte alimente şi bunuri.

Cum a dat cu ochii de locuința ei, Madalgis a scos un țipăt de bucurie şi a luat-o la fugă înainte, dispărând grabnic înăuntru. Ioana şi fratele Benjamin au urmat-o câteva minute mai târziu şi au găsit-o îngropată sub o gloată de copii care respirau sacadat, râzând, plângând şi vorbind toți în acelaşi timp. Văzându-i pe cei doi călugări intrând, copii au țipat alarmați şi au înconjurat-o pe Madalgis protector, temându-se că le va fi luată din nou de lângă ei. Madalgis le-a vorbit, iar zâmbetele au reapărut pe chipurile lor, deşi îi cercetau cu interes pe cei doi străini.

O femeie a intrat, ducând câte un bebeluş în fiecare mână. S-a înclinat respectuos în fața celor doi călugări, apoi s-a grăbit să înmâneze unul dintre bebeluşi lui Madalgis, care l-a luat în stăpânire bucuroasă şi l-a pus la sân unde a început să sugă înfometat. Cealaltă femeie părea o servitoare de cincizeci de ani, sau şi mai mult, dar ulterior Ioana a observat că deşi fața ei era ridată şi zbârcită, nu era cu mult mai în vârstă decât Madalgis – avea poate douăzeci şi nouă ori treizeci de ani.

I-a dat să sugă copilului lui Madalgis ca şi cum ar fi fost al ei, a realizat Ioana. Privea cu compătimire sânii lăsați ai femeii şi abdomenul ofilit, ca şi paloarea nesănătoasă a pielii. Ioana mai văzuse aceste simptome: adesea femeile rămâneau însărcinate cu primul lor copil la vârsta de treisprezece ori paisprezece ani, iar după aceea îşi duceau traiul într-o stare de graviditate realmente perpetuă, aducând pe lume copil după copil cu o regularitate înfricoşătoare. Nu era ceva neobişnuit ca o femeie să fie gravidă de douăzeci de ori, ba chiar şi mai mult, în timpul vieții sale – deşi inevitabil unele sarcini erau întrerupte prin avorturi. Când o femeie ajungea la vârsta maturității – dacă trăia până atunci, căci naşterile aduceau cu sine riscuri considerabile – trupul ei era epuizat, iar spiritul distrus de epuizare. Ioana şi-a notat în minte să prepare un tonic din

pudră de scoarță de stejar şi salvie ca să o fortifice pe femeie pentru iarna care se apropia.

Madalgis a vorbit cu cel mai mare copil al ei, un băieţaş stângaci de vreo doisprezece-treisprezece ani. A ieşit pe uşă şi s-a întors un minut mai târziu cu o pâine şi o bucată de brânză cu striații albastre, pe care le-a oferit Ioanei şi fratelui Benjamin. Fratele Benjamin a acceptat pâinea, însă a refuzat brânza, căci evident mucegăise. Şi Ioanei i se părea respingătoare brânza, însă ca să-i facă pe plac băiatului a rupt o bucățică minusculă şi a băgat-o în gură. Spre mirarea ei, aceasta avea un gust minunat – înțepător, abundent, uimitor de aromat – de departe superioară oricăror brânzeturi servite la mesele din Fulda.

— Vai, este delicioasă.

Băiatul a rânjit.

— Cum te cheamă? l-a întrebat Ioana.

— Arn, i-a răspuns el timid.

În timp ce mânca, Ioana trecea în revistă împrejurimile. Locuința lui Madalgis era mică, o colibă fără ferestre construită grosolan din şipci încrucişate tencuite cu nămol şi umplute cu paie şi frunze. În pereți se zăreau găuri mari, pe unde se strecura aerul rece al nopților, ridicând fumul din sobă într-un nor înecăcios. Într-un colț era un țarc pentru animale; luna viitoare Madalgis o să-şi aducă vacile în colibă pe timpul iernii – un obicei practicat de toți cei săraci. Procedând în acest fel nu numai că-şi protejau animalele, însă îşi procurau o sursă suplimentară de căldură atât de necesară în locuințele lor. Din nefericire, pe lângă căldura trupurilor sale, animalele aduceau şi paraziți: tăuni, purici şi o armată de alte insecte, care se ascundeau între trestiile de pe podea şi saltelele din paie. Majoritatea celor săraci erau plini de înțepături şi spuzeli, un fapt ilustrat şi în bisericile locale, ai căror pereți conțineau

reprezentații grafice ale lui Iov, cu trupul acoperit cu buboaie, ce îşi cresta inflamațiile cu un cuțit.

Unii oameni – iar Ioana o suspecta pe Madalgis ca fiind una dintre aceştia – manifestau de-a lungul timpului reacții neobişnuit de puternice la înțepăturile insectelor. Pielea era plină de inflamații grozave care fiind iritate de hainele din lână aspră şi murdară, erupeau în cele din urmă în leziuni purulente.

Probarea diagnosticului Ioanei mai avea de aşteptat, căci acum se întunecase complet. *Mâine,* îşi zicea Ioana pregătindu-se de culcare, *mâine vom începe.*

*

A doua zi au curățat coliba de la podele până la tavan. Trestiile vechi care acopereau solul au fost scoase afară, iar podeaua din pământ măturată până când a rămas netedă şi nivelată. Saltelele din paie au fost puse pe foc şi au făcut altele noi din paie proaspete şi de calitate. Chiar şi stuful de pe acoperiş, care începuse să se toace şi să putrezească, a fost înlocuit.

Partea cea mai dificilă era să o convingă pe Madalgis să facă o baie. Ca toți ceilalți, se spăla pe față, pe mâini şi pe picioare în mod regulat, însă ideea de scufundare completă era pentru ea străină şi chiar periculoasă.

— O să mă prindă fluxul şi o să mor! se tânguia femeia.

— O să mori dacă nu te speli, i-a răspuns Ioana hotărâtă. Existența unei leproase este ca a unui mort viu.

Vânturile reci din Herbismanoth înghețaseră apa din micul pârâu care curgea în spatele aşezării, prea rece pentru a face baie. Au cărat apa din pârâu şi au încălzit-o pe plită, apoi au turnat-o într-o copaie de spălat rufe. Cât timp cei doi călugări au stat cu spatele la ea, Madalgis s-a cufundat în copaie cu o tulburare grozavă, apoi s-a spălat pe corp cu apă şi săpun.

După ce s-a îmbăiat, Madalgis şi-a pus pe ea o tunică nouă şi curată pe care Ioana o obținuse de la fratele Conrad, pivnițarul, anticipând că va avea nevoie de ea. Confecționată din stofă fină, era suficient de călduroasă ca să o scoată pe Madalgis din iarnă, cu toate astea mult mai moale şi mai puțin iritantă decât lâna.

Spălată şi curată, cu casa deparazitată de insecte şi strălucind de la acoperiş până la podea, Madalgis a început de îndată să-şi revină. Leziunile i s-au uscat şi au început să dea semne de vindecare.

Fratele Benjamin era extaziat.

— Ai avut dreptate! i-a spus Ioanei. Nu e lepră! Trebuie să ne întoarcem şi să le arătăm şi celorlalți!

— Să mai aşteptăm câteva zile, i-a răspuns Ioana precaută. Nu trebuia ca nimeni să se îndoiască de tămăduire când se vor întoarce.

*

— Mai arată-mi una, se ruga Arn.

Ioana i-a zâmbit. În ultimele câteva zile îl învățase pe băiat metoda clasică de calcul numeric a lui Bede şi se dovedise a fi un elev isteț şi înfocat.

— Mai întâi trebuie să-mi arăți că ții minte ce te-am învățat deja. Ce reprezintă acestea? Şi-a ridicat ultimele trei degete ale mâinii stângi.

— Unitățile, a răspuns băiatul fără să ezite. Şi acestea – i-a arătat degetul mare stâng şi arătătorul – sunt zecile.

— Bine. Şi la mâna dreaptă?

— Acestea reprezintă sutele şi acestea miile.

Băiatul a ridicat degetele corespunzătoare pentru exemplificare.

— Foarte bine, ce numere doreşti să foloseşti?

— Doisprezece, căci asta e vârsta mea. Şi – s-a gândit un moment – trei sute şaizeci şi cinci, căci acesta este numărul

de zile din an! i-a spus, mândru să-i arate şi altceva ce învăţase.

— De douăsprezece ori trei sute şaizeci şi cinci. Să vedem...

Degetele Ioanei se mişcau grabnic, calculând totalul.

— Asta înseamnă patru mii trei sute optzeci.

Arn bătea din palme încântat.

— Încearcă şi tu, i-a spus Ioana, repetând exerciţiul din nou, mai lent, dându-i timp ca să imite fiecare mişcare.

Apoi l-a pus şi pe el să repete.

— Excelent! L-a felicitat după ce a executat calculul.

Arn a zâmbit cu o gură până la urechi, fascinat de joc şi de laude. Dar apoi feţişoara lui rotundă a devenit serioasă.

— Cât de mult ştii să calculezi? a întrebat. Poţi să faci calcule cu sute şi cu mii? Cu... un număr de ordinul miilor şi alt număr de acelaşi ordin?

Ioana a dat din cap.

— Pur şi simplu îţi atingi pieptul în felul ăsta... vezi? Aşa obţii zecile de mii. Iar dacă îţi atingi coapsele, aşa, sute de mii. Deci – degetele ei s-au mişcat din nou – de o mie o sută de ori două mii trei sute face... două milioane cinci sute treizeci de mii!

Ochii lui Arn s-au mărit cât cepele, minunaţi. Numerele erau atât de mari încât abia şi le putea imagina.

— Mai arată-mi o socoteală! a implorat-o el. Ioana a râs. Îi plăcea să-l înveţe pe băiat, căci sorbea cunoştinţele însetat. Îi aducea aminte de ea când era copil. *Ce păcat,* se gândea ea, *că această sclipire inteligentă era destinată să se stingă în bezna ignoranţei.*

— Dacă aş putea să aranjez, i-a spus, ţi-ar plăcea să studiezi la şcoala de la abaţie? Ai putea să mergi să înveţi acolo – nu numai cifrele, dar şi să scrii şi să citeşti.

— Să scriu şi să citesc? Arn repeta minunându-se.

Aceste deprinderi extraordinare erau rezervate preoților şi nobililor foarte însemnați, nu celor ca el. A întrebat îngrijorat:

— Trebuie să devin călugăr?

Ioana se amuza. Arn era la vârsta când băieții începeau să dezvolte un interes puternic față de sexul opus; ideea unei vieți caste era percepută ca fiind dezgustătoare pentru el.

— Nu, i-a răspuns. O să studiezi la şcoala externă, aceea în care se pregătesc elevii laici. Dar asta ar însemna să pleci de acasă şi să locuieşti în abație. Şi va trebui să înveți din greu, căci dascălul maestru este foarte sever.

Arn nu a ezitat nicio clipă.

— Oh, da! Da, te rog!

— Foarte bine. Ne întoarcem la Fulda mâine. Atunci voi vorbi cu dascălul.

*

— În sfârşit! Fratele Benjamin a răsuflat uşurat. Chiar înaintea lor, unde drumul bolovănos se întâlnea cu orizontul, zidurile cenuşii ale Fuldei se înălțau țepene, pe fundalul turnurilor gemene ale bisericii abației.

Micul grup de călători înduraseră o călătorie obositoare de la bordeiul lui Madalgis, iar vremea rece şi umedă îi agravase reumatismul de care suferea Benjamin, făcând ca fiecare pas să fie un chin.

— O să ajungem în curând, i-a spus Ioana. Într-o oră o să-ți pui picioarele deasupra mangalului din cămăruța ta călduță. în depărtare, goarnele sunau vestindu-le sosirea, căci nimeni nu se apropia de porțile Fuldei fără să fie anunțat. La auzul sunetului, Madalgis şi-a strâns agitată bebeluşul în brațe. Ioana şi fratele Benjamin îşi dăduseră toată silința să o convingă să se întoarcă la abație; a fost până la urmă de acord numai cu condiția să fie însoțită de copii.

Frații se strânseseră în curtea principală ca să-i întâmpine, aliniați ceremonios după ordin, cu însuşi abatele Raban în frunte, cu părul argintiu şi o alură maiestuoasă.

Madalgis s-a făcut mică dându-se înapoi temătoare, ascunzându-se în spatele Ioanei.

— Înaintează, i-a spus Raban.

— Nu te teme, Madalgis, a asigurat-o Ioana. Fă ce-ți spune părintele abate.

Madalgis a păşit înainte şi stătea tremurând în mijlocul grupului străin. Un suspin de uimire a trecut printre frați văzând-o. Bubele răsuflate şi leziunile ulceroase dispăruseră complet; cu excepția câtorva semne uscate în curs de vindecare, pielea bronzată de soare a feței şi a brațelor arăta curată şi tare, înfloritoare, ca rezultat al sănătății recăpătate. Nu mai exista nicio îndoială: chiar şi cel mai nepriceput putea spune că femeia care stătea în fața lor nu era leproasă.

— O, semn minunat al proniei cereşti! a exclamat episcopul Otgar fascinat. Precum Lazăr, ea a fost înviată din morți!

Frații s-au îngrămădit în jurul lor, însoțind triumfător micul grup de călători către biserică.

*

Vindecarea lui Madaglis de către Ioana nu a fost privită drept altceva decât un miracol. Toată Fulda răsuna de laude pentru John Anglicus. Când venerabilul frate Aldwin, unul dintre cei doi preoți ai comunității, a murit în somn într-o noapte, călugării nu au avut niciun dubiu cu privire la cine n va succeda.

Totuşi, abatele Raban, avea o altă părere. John Anglicus era cu desăvârşire prea cutezător şi îngâmfat ca să-i fie pe plac. Raban îl prefera pe fratele Thomas, care, trebuia să

recunoască, deşi mai puțin inteligent, era mult mai previzibil – o calitate pe care Raban o prețuia.

Însă trebuia să țină cont şi de episcopul Otgar. Episcopul ştia de bătaia cu nuiaua, soră cu moartea, a lui Gottschalk, era un eveniment care se reflectase neplăcut asupra abației lui Raban. Dacă Raban îl neglija pe John Anglicus în favoarea unui frate mai puțin pregătit, s-ar putea să ridice şi alte întrebări privitoare la modul cum administra abația. Iar dacă regele primea un raport nesatisfăcător despre el, s-ar putea să-l destituie din funcție – un rezultat de neconceput. Raban a decis că cel mai bine era să fie prudent în alegerea preotului – cel puțin pentru moment.

În adunarea canonicilor a anunțat:

— În calitate de părinte spiritual, dreptul de a numi un preot din rândurile voastre îmi revine mie. După îndelungi rugăciuni şi meditații, am decis să aleg un frate foarte potrivit să oficieze, datorită calităților şi cunoştințelor sale impresionante: fratele John Anglicus.

Dintre frați s-a ridicat un murmur de aprobare. Ioana sa îmbujorat la față de emoție. *Eu, preot!* Să i se permită accesul la misterele sacre, să administreze sfânta împărtăşanie! Fusese aspirația la care tatăl ei nutrise cel mai mult pentru Matthew, iar după moartea acestuia, pentru John. Ce ironie cruntă ca această ambiție să fie până la urmă realizată prin intermediul fiicei sale!

Aşezat în partea cealaltă ă încăperii, fratele Thomas căuta urât la Ioana. *Preoția îmi aparține,* gândea cu amărăciune. *Eram alesul lui Raban; nu mi-a spus el asta acum câteva săptămâni?*

Totul s-a schimbat după ce John Anglicus a tămăduit-o pe leproasă. Se înfuriase. Madalgis era un nimeni, o sclavă, sau un pic mai bine decât atât. Care ar fi fost diferența dacă o izola cu leproşii şi ar fi supraviețuit ori ar fi murit?

Faptul că laudele îi reveneau lui John Anglicus îi provocau o pizmă amară. De la bun început Thomas îl urâse – îi urâse rapiditatea capacității de a raționa, deseori simțind aluziile înțepătoare, ura uşurința cu care îşi însuşea noțiunile. Asemenea lucruri nu veneau de la sine în cazul lui Thomas. A trebuit să se chinuie ca un sclav să învețe declinațiile în latină şi să memoreze capitolele regulamentului abației. Însă Thomas înlocuia sclipirea de inteligență care-i lipsea, prin perseverență şi prin însuşirea formelor exterioare ale credinței. Ori de câte ori termina de mâncat, Thomas avea grijă să pună cuțitul şi furculița jos perpendiculare, ca un tribut adus Sfintei Cruci. Nu-şi bea niciodată vinul dintr-o înghițitură ca ceilalți, ci lua reverențios înghițituri mici, sorbea de trei ori, ca să ilustreze pios miracolul Sfintei Treimi. John Anglicus nu se obosea cu asemenea acte de devoțiune.

Thomas îşi examina rivalul, arătând atât de angelic cu aura sa fină de păr alb-auriu. *Fie ca iadul să-l mistuie în flăcările sale, şi pe el şi pântecele blestemat care i-a dat naştere!*

*

Refectoriul, sala de mese a călugărilor, era o structură cu pereți ziditi, având 15 metri lățime şi 30 metri lungime, spațios construită ca să încapă în ea toți cei trei sute cincizeci de frați din Fulda. Pe peretele de la sud avea şapte ferestre înalte şi şase la nord, permițând ca lumina soarelui să pătrundă direct pe toată durata anului; era una dintre clădirile cele mai primitoare ale mănăstirii. Grinzile late din lemn şi penele care susțineau căpriorii erau pictate în culori vii cu scene din viața lui Bonifaciu, sfântul patron al Fuldei; picturile se adăugau la impresia de lumină şi strălucire, aşa că încăperea era la fel de primitoare şi de plăcută şi acum,

în zilele reci şi scurte din Heilagmanoth, ca şi pe timpul verii.

Era ora prânzului, iar fraţii se adunaseră în refectoriu ca să ia masa, prima dintre cele două ale zilei. Abatele Raban stătea la o masă lungă, în formă de U, centrată lângă peretele din est, flancat de doisprezece fraţi în stânga şi alţi doisprezece în dreapta, reprezentându-i pe apostolii lui Hristos. Mesele lungi cu blaturi din lemn sprijineau farfurii modeste cu pâine, legume şi brânză. Şoarecii goneau pe pardoseala din pământ, căutând fărâme picate de la masă.

Conform regulamentului Sfântului Benedict, fraţii serveau întotdeauna masa fără să vorbească. Liniştea mormântală era tulburată doar de clinchetul cuţitelor şi al cănilor din metal dar şi de vocea cititorului din săptămâna respectivă, care stătea în picioare la amvon citind din Psalmi ori din Vieţile Sfinţilor.

— Odată cu trupul muritor ce se înfruptă din roadele pământului, îi plăcea abatelui Raban să spună, aşa şi sufletul să capete susţinere spirituală.

Regula taciturnitis, sau regula tăcerii, era un ideal râvnit de toată lumea, însă pus în aplicare doar de câţiva. Fraţii lucraseră la o schemă sofisticată de semne din mâini şi de gesturi faciale cu ajutorul cărora comunicau în timpul meselor. O conversaţie întreagă putea fi derulată în acest fel, mai ales când, întocmai ca acum, cititorul era de proastă calitate. Fratele Thomas citea cu o voce aspră, cu un accent pronunţat, şi îi lipsea complet ritmul săltăreţ al poeziei Psalmilor; orb la poticneli, Thomas citea cu voce tare, vocea sa zgâriind urechile fraţilor. Abatele Raban îi cerea mereu fratelui Thomas să citească, preferându-l în defavoarea fraţilor mult mai talentaţi, căci, aşa cum o spusese chiar el: „o voce prea dulce invită demonii să se strecoare în inimă.”

— Pssst. Un sâsâit şoptit i-a atras atenţia Ioanei. A ridicat ochii din farfurie şi l-a văzut pe fratele Adalgar făcându-i semne peste masă.

Ridicase patru degete. Numărul semnifica un capitol din regulamentul Sfântului Benedict, un mijloc uzual pentru acest gen de comunicare între fraţi, care favoriza referirile şi digresiunile enigmatice.

Ioana şi-a amintit rândurile cu care se deschidea capitolul patru:

— *Omnes supervenientes hospites tamquam Christas suscipiantur,* se spunea. „Fie ca toţi cei care vin să fie primiţi precum Hristos."

Ioana a înţeles din prima unde voia să bată fratele Adalgar. La Fulda venise un vizitator – unul de vază, altfel fratele Adalgar nu s-ar fi obosit să-l anunţe. Fulda primea mai bine de o duzină de vizitatori pe zi, bogaţi şi săraci, pelerini cu mantii din blană şi cerşetori în zdrenţe, călători epuizaţi care veneau ştiind că nu vor fi daţi afară, că aici vor găsi câteva zile de odihnă, adăpost şi mâncare înainte de a-şi continua peregrinările.

Ioanei îi stârnise curiozitatea.

— Cine? i-a răspuns printr-o uşoară ridicare din sprâncene.

În acele moment abatele Raban a făcut semn, iar fraţii s-au ridicat de la masă la unison, aliniindu-se în ordinea vârstei. Când ieşeau din refectoriu, fratele Adalgar s-a întors către ea.

— *Parens,* i-a semnalat şi a îndreptat degetul insistent spre ea. Părintele tău.

*

Cu pasul calm şi măsurat şi ţinuta liniştită care-i şade bine unui călugăr de la Fulda, Ioana şi-a urmat fraţii afară

din refectoriu. Nimic din înfățișarea ei exterioară nu-i trăda agitația profundă.

E posibil ca fratele Adalgar să aibă dreptate? Unul din părinții ei venise la Fulda? Mama sau tatăl ei? *Parens,* i-a spus Adalgar, ceea ce putea să însemne oricare dintre ei. Şi dacă era tatăl ei? Nu se aştepta să o vadă pe ea, ci pe fratele ei, John. Gândul a alarmat-o pe Ioana. Dacă tatăl ei descoperă că e o impostoare, cu siguranță o va denunța.

Dar poate că venise mama ei. Gudrun nu îi va trăda secretul. Ar înțelege că o asemenea dezvăluire ar costa-o viața pe Ioana.

Mama. Trecuseră zece ani de când Ioana nu o mai văzuse şi se despărțiseră neplăcut. Brusc, mai mult decât orice pe lumea asta, Ioana voia să vadă fața familiară şi preaiubită a lui Gudrun, voia să o strângă la piept şi să o țină în brațe, să o audă vorbind graiul strămoşesc cu ritmurile sale cadențate.

Fratele Samuel, ospitalierul, a acostat-o când părăsea refectoriul.

— Eşti scuzat de la îndatoririle tale în această după amiază; a venit să te vadă cineva.

Sfâşiată între speranță şi teamă, Ioana nu a scos un cuvânt.

— Nu fii atât de serios, frate; nu a venit diavolul să-ți ia sufletul nemuritor. Fratele Samuel a râs din toată inima. Era un bărbat cumsecade şi jovial, amator după vorbele de duh şi râs. Patru ani la rând abatele Raban l-a pedepsit aspru pentru aceste înclinații lumeşti, dar până la urmă a renunțat şi l-a numit ospitalier, adică cel însărcinat să primească vizitatorii, activitate foarte lumească, a cărui principală sarcină era de a întâmpina şi a avea grijă de musafiri, ceea ce i se potrivea perfect fratelui Samuel.

— Tatăl tău e aici, i-a spus voios Samuel, bucuros să împartă asemenea veşti bune, te aşteaptă în grădină să te salute.

Frica i-a făcut ţăndări masca de persoană stăpână pe sine a Ioanei. S-a dat înapoi, scuturându-şi capul.

— Nu mă întâlnesc cu el. Eu... nu pot.

Fratelui Samuel i-a dispărut zâmbetul de pe buze.

— Ei, frate, că doar n-oi vorbi serios. Tatăl tău a călătorit ditamai distanţa de la Ingelheim ca să vorbească cu tine.

Va trebui să-i dea nişte explicaţii.

— Între noi există discordie. Ne-am... certat... când am plecat de acasă.

Fratele Samuel l-a cuprins cu braţul pe după umeri.

— Înţeleg, i-a spus compătimitor. Însă este tatăl tău şi a bătut cale lungă. Va fi un act de caritate să vorbeşti cu el, chiar numai şi pentru scurt timp.

Incapabil să obiecteze, Ioana a rămas mută.

Fratele Samuel a interpretat-o drept consimţământ.

— Vino, am să te conduc la el.

— Nu! S-a smucit din strânsoarea braţului său.

Fratele Samuel era zăpăcit. Nu aşa trebuia să te adresezi ospitalierului, unuia dintre cei şapte funcţionari obedienţi ai conducerii abaţiei.

— Sufletul ţi-e tulburat, frate, i-a spus ascuţit. Ai nevoie de călăuzire spirituală. Vom discuta acest lucru mâine în consiliu.

Ce să fac? Se gândea Ioana exasperată. Va fi greu, dacă nu chiar imposibil, să-şi ascundă adevărata identitate faţă de tatăl ei. Însă o dezbatere în consiliu ar fi de asemenea dezastruoasă. Nu avea nicio scuză pentru comportamentul ei. Dacă ţinea cu tot dinadinsul să nu se supună, precum Gottschalk...

— Iartă-mă, *Nonnus* – a folosit apelativul respectuos cuvenit unui frate mai în vârstă – pentru lipsa mea de

cumpătare şi umilinţă. M-aţi luat prin surprindere, şi în zăpăceala mea, mi-am uitat îndatoririle faţă de dumneavoastră. Vă cer iertare, cu nespusă smerenie.

Era o scuză drăguţă. Încruntarea fratelui Samuel s-a dizolvat într-un zâmbet; nu era omul care să-ţi poarte pică.

— Eşti iertat, frate, din tot sufletul. Vino. Vom merge împreună până în grădină.

*

Pe măsură ce se îndepărtau de clădirea mănăstirii, lăsând în urmă hambarele animalelor, moara şi cuptoarele de prăjit şi uscat seminţe, Ioana şi-a făcut un calcul rapid al şanselor pe care le avea. Ultima oară când tatăl său o văzuse, era o copilă de doisprezece ani. Se schimbase radical în cei zece ani care trecuseră. Poate că nu o va recunoaşte. Poate...

Ajunseseră în grădina cu răzoarele netede în care plantele creşteau în parcele – treisprezece în total, numărul selectat cu atenţie ca să simbolizeze sfânta parohie a lui Hristos şi cei doisprezece apostoli de la Cina cea de taină. Fiecare parcelă avea exact şapte picioare lăţime; şi acesta avea o semnificaţie, căci şapte era cifra harurilor Sfântului Duh, semnificând plenitudinea tuturor lucrurilor create.

În fundul grădinii, între parcelele cu creson şi asmatui, tatăl ei stătea în picioare cu spatele la ei. I-a recunoscut imediat trupul scund şi îndesat, gâtul gros şi atitudinea dârză. Ioana şi-a dosit cât mai adânc capul în interiorul glugii sale voluminoase, ca stofa grea ce-i atârna în faţă săi acopere părul şi chipul.

Auzindu-i că se apropie, preotul s-a întors. Părul său negru şi sprâncenele stufoase, care cândva îi inspiraseră teroare Ioanei, deveniseră complet cenuşii.

— *Deus tecum.* Fratele Samuel a bătut-o pe Ioana pe spate încurajator. Domnul fie cu tine. Apoi i-a părăsit.

*

Tatăl ei a traversat grădina şchiopătând. Era mai micuţ decât şi-l amintea; a constatat cu mirare că folosea un baston pentru a se putea deplasa. Pe măsură ce se apropia, Ioana s-a întors şi fără să scoată vreun cuvânt i-a făcut semn s-o urmeze. L-a condus departe de lumina orbitoare a soarelui de amiază în capela fără ferestre învecinată cu grădina, unde se putea ascunde mai bine în întuneric, înăuntru l-a aşteptat să ocupe un loc pe una dintre băncuţe. Apoi s-a aşezat şi ea la capătul îndepărtat, ţinându-şi capul plecat astfel ca gluga să-i ascundă profilul.

— *Pater Noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum...*

Tatăl ei rostea rugăciunea „Tatăl nostru." Mâinile sale împreunate i se bâţâiau înţepenite; vorbea cu glasul tremurător al unui om bătrân. Ioana şi-a unit vocea cu a lui, cuvintele lor amestecate răsunând în încăperea minusculă cu ziduri din piatră.

După ce au terminat rugăciunea, au stat o vreme tăcuţi.

— Fiule, a spus preotul în cele din urmă, te-ai descurcat bine. Fratele amfitrion mi-a spus că vei fi preot. Ai adus onoare familiei noastre, aşa cum am sperat cândva că o va face fratele tău.

Matthew. Ioana a pipăit medalionul Sfintei Caterina cei atârna la gât, cel pe care Matthew i-l dăruise cu mult timp în urmă.

Tatăl ei a observat gestul.

— Vederea nu mă mai ajută. Ăsta e medalionul surorii tale, Ioana?

Ioana i-a dat drumul, blestemându-şi prostia; nu se gândise să-l ascundă.

— L-am luat ca amintire... după aceea. Nu putea să vorbească despre ororile atacului vikingilor.

— Sora ta a murit fără să fie... dezonorată?

Ioanei i-a trecut prin fața ochilor imaginea Gislei, țipând de durere şi de frică în timp ce vikingii o posedau pe rând.

— A murit fără să fie violată.

— *Deo gratias.*

Preotul şi-a făcut semnul crucii.

— Atunci a fost voința lui Dumnezeu. Copil încăpățânat la culme şi anormal, nu şi-a găsit niciodată pacea în lumea asta; e mai bine aşa.

— Ea nu ar fi spus aşa.

Dacă preotul i-a intuit ironia din voce, nu a arătat-o.

— Moartea ei a fost o mare mâhnire pentru mama ta.

— Cum o duce mama?

Un timp îndelungat preotul nu i-a răspuns. Când a deschis gura într-un târziu, vocea îi era mai tremurătoare ca înainte.

— S-a dus.

— Dus?

— În iad, i-a spus preotul, să ardă pentru eternitate.

— Nu. Sentimentul conştientizării îi penetra în conştiință. Nu.

Nu Mama cu fața ei frumoasă, ochii blânzi, mâinile tandre care îți ofereau bunătate şi mângâiere – Mama, care o iubise.

— A murit acum o lună, a adăugat preotul, nespovedită şi neîmpăcată cu Hristos, strigându-şi zeii păgâni. Când moaşa mi-a spus că nu o să trăiască, am făcut tot ce am putut, însă nu mi-a acceptat sfânta împărtăşanie. I-am aşezat sfânta anafură în gură şi mi-a scuipat-o în față.

— Moaşa? Nu vrei să spui... Mama ei avea peste cincizeci de ani, trecuse demult de vârsta fertilității; nu mai procrease niciun copil după ce s-a născut Ioana.

— Nu m-au lăsat să o îngrop în cimitirul creştin, nu cu pruncul nebotezat din pântec.

Începuse să plângă, înecându-se din pricina suspinelor ce-i zgâlțâiau întregul trup.

A iubit-o, atunci? Avea un mod straniu de a o arăta, cu accesele de furie brutale, cruzimea lui şi poftele sale, dorinţele sale carnale egoiste care până la urmă o omorâseră.

Hohotele preotului s-au domolit treptat şi începuse să rostească rugăciunea pentru morţi. De data asta Ioana nu i s-a alăturat. În şoaptă, mormăind în barbă, a început să recite Jurământul, invocând numele sacru al lui Thor, zeul tunetului, exact aşa cum Mama o învăţase cu multă vreme în urmă.

Tatăl şi-a dres vocea ruşinat.

— Mai e ceva, John. Misiunea din Saxonia... crezi... că este... fraţii ar putea să se folosească de serviciile mele în campania lor de creştinizare a păgânilor?

Ioana era perplexă.

— Dar cu îndatoririle tale din Ingelheim cum rămâne?

— Adevărul este că situaţia mea din Ingelheim a devenit dificilă. Ghinionul... recent... cu mama ta...

Dintr-o dată Ioana a înţeles. Condamnarea fără drept de apel a căsătoriilor clerului, slab pusă în aplicare în timpul domniei împăratului Karolus, se înăsprise sub stăpânirea fiului său, al cărui zel religios îi câştigase titulatura de Ludovic cel Pios. Ultimul sinod de la Paris a consolidat cu tărie şi teoria şi practica celibatului preoţimii. Sarcina lui Gudrun, o evidenţă incontestabilă a lipsei de castitate a preotului, nu se putea să fi sosit într-un moment mai nepotrivit.

— Ţi-ai pierdut slujba?

Cu părere de rău, tatăl ei a dat din cap.

— Însă *Deo volente,* încă mai am energia şi capacitatea de a îndeplini lucrarea lui Dumnezeu. Dacă ai putea să intervii pentru mine la abatele Raban...?

Ioana nu a răspuns. Era copleşită de mâhnire, furie şi durere; în inima ei nu mai rămăsese loc de compasiune pentru tatăl ei.

— Nu-mi răspunzi. Ai devenit mândru, fiul meu.

S-a ridicat, vocea lui reluându-şi o notă din vechiul său ton poruncitor.

— Aminteşte-ţi că eu am fost cel care te-a trimis în acest loc şi în poziţia actuală din viaţa ta. *Contritionem praecedit superbia, et ante ruinam exaltatio spiritus,* a dojenit-o aspru. „Mândria precede distrugerea, iar trufia prăbuşirea." Proverbe, capitolul şase.

— *Bonum est homini mulierem non tangere,* a ripostat Ioana. „E bine pentru un bărbat să nu atingă o femeie." Prima Epistolă către Corinteni, capitolul şapte.

Tatăl său şi-a ridicat cârja să o lovească, dar mişcarea l-a făcut să-şi piardă echilibrul şi a căzut. Ea a întins mâna să-l ajute, iar el a tras-o peste el înşfăcând-o în grabă.

— Fiule, vocea implora înlăcrimată în urechea fetei, fiule. Nu mă părăsi. Tu eşti tot ce am.

Dezgustată, s-a smucit înapoi atât de violent că gluga i-a alunecat de pe creştet. În pripă şi-a tras-o din nou peste ochi, însă fusese prea târziu.

Faţa tatălui ei înregistrase o expresie de recunoaştere terifiată.

— Nu, a spus înspăimântat. Nu, nu se poate.

— Tată...

— Fiică a Evei, ce ai făcut? Unde este fratele tău, John?

— E mort.

— Mort?

— Ucis de vikingi în biserica din Dorstadt. Am încercat să-l salvez, dar...

— Vrăjitoare! Monstru! Demon din iad! Şi-a făcut semnul crucii în aerul dinaintea lui.

— Tată, te rog lasă-mă să-ți explic Ioana se ruga disperată. Trebuia să-l calmeze înainte ca vocea lui ridicată să-i atragă şi pe ceilalți.

Şi-a recuperat cârja şi se chinuia neîndemânatic să se ridice în picioare, întregul său trup tremurându-i. Ioana a voit să-l ajute, însă a ținut-o la distanță şi i-a spus acuzator:

— Ți-ai omorât fratele cel mare. Nu ai putut să-l cruți pe cel mic?

— L-am iubit pe John, Tată. Nu i-aş fi făcut niciun rău. Vikingii sunt vinovați, au năvălit fără să prindem de ştire, înarmați cu săbii şi bărzi.

Şi-a înăbuşit hohotele ce-i sufocau gâtlejul; trebuia să vorbească, să-l facă să înțeleagă.

— John a încercat să se lupte, însă i-au omorât pe toți, pe toți. Ei...

S-a îndreptat spre uşă.

— Trebuie să opresc asta, pe tine, înainte ca să mai faci vreun rău.

L-a înşfăcat cu putere de braț.

— Tată, nu, te rog, mă vor ucide dacă...

Se repezise la ea fioros.

— Copil al diavolului schimbat de spiriduşi! Ar fi trebuit să mori în pântecul mamei tale înainte de a te fi născut!

Se zbătea să se elibereze, fața împurpurându-i-se alarmant.

— Lasă-mă să plec!

Ea trăgea de el disperată. Dacă trecea pragul uşii, viața ei era pierdută.

— Frate John? Un glas a răsunat din cadrul uşii.

Era fratele Samuel, iar fața lui amabilă se încruntase îngrijorată.

— S-a întâmplat ceva?

Speriată, Ioana a slobozit brațul tatălui său din strânsoare. Acesta s-a smucit şi s-a îndreptat spre fratele Samuel.

— Du-mă la abatele Raban. Trebuie... eu tre...

S-a oprit subit privind năucit şi surprins.

Arăta bizar. Pielea îi căpătase o nuanță de un purpuriu şi mai aprins; fața i s-a răsucit grotesc; ochiul drept i-a căzut mai jos decât stângul, iar gura i s-a strâmbat ciudat într-o parte.

— Tată? S-a apropiat ezitând, cu mâna întinsă.

El s-a întins după ea, brațul drept bălăbănindu-se aiurea ca şi cum nu şi l-ar mai fi controlat.

Îngrozită, Ioana s-a dat înapoi.

Bărbatul a strigat ceva indescifrabil, apoi a căzut pe burtă ca un copac tăiat.

Fratele Samuel striga după ajutor. Cinci călugări şi-au făcut imediat apariția din senin în uşă.

Ioana a îngenunchiat lângă tatăl ei şi l-a luat în brațe. Capul i se odihnea greoi şi moale pe umărul ei, părul lui rar şi cenuşiu îngemănându-se cu degetele fetei. Privindu-l în ochi, Ioana era şocată de ura ostilă pe care a văzut-o în ei.

Buzele lui articulau cu o înverşunare teribilă.

— M... m... m...!

— Nu încerca să vorbeşti, i-a spus Ioana. Nu te simți bine.

I-a aruncat o privire de o furie sălbatică. Cu un ultim efort exploziv, a scuipat un singur cuvânt:

— *M... m... m... Mulier*!

Femeie!

Capul i s-a răsucit spasmotic pe o parte şi i-a înghețat în această poziție, cu ochii ficşi într-o căutătură otrăvitoare.

Ioana s-a aplecat asupra lui, căutând vreo urmă de răsuflare pe buzele lui întinse, ori de puls în pieptul pustiit. După o clipă, i-a închis ochii ce priveau țintă.

— E mort.

Frații Samuel şi ceilalți şi-au făcut semnul crucii.

— Mi s-a părut că l-am auzit vorbind înainte să moară, a rostit fratele Samuel. Ce a spus?

— O invoca pe Maria, mama lui Hristos.

Fratele Samuel a dat din cap înțelepțeşte.

— Un sfânt.

Li s-a adresat celorlalți:

— Duceți-l în biserică. Îi vom pregăti trupul cu toată ceremonia cuvenită.

*

— *Terra es, terram ibis,* intona abatele Raban. Împreună cu ceilalți frați, Ioana s-a oprit să ia o mână de pământ, apoi a presărat-o în mormânt, privind bulgării de pământ negri şi umezi pătând pe ici, pe colo lemnul neted al coşciugului tatălui ei.

O urâse dintotdeauna. Chiar şi când era micuță, înainte ca războiul dintre ei să fie declarat oficial, nu reuşise să obțină nimic de la el decât o îngăduință acră, ranchiunoasă. Pentru el fusese mereu doar o fată proastă, bună de nimic. Şi totuşi era şocată să descopere cât de dornic fusese să o dea în vileag, ar fi trimis-o la o moarte cumplită fără să şovăie nicio clipă.

Cu toate acestea, când ultima lopată de pământ greu a fost aruncată pe mormântul tatălui ei, Ioana se simțea ciudat, neaşteptat de melancolică. Nu-şi putea aminti niciun moment în care să-şi fi agreat tatăl, să nu se teamă de el, chiar să nu-l urască. Totuşi avea sentimentul unei pierderi iremediabile. Matthew, John, Mama – toți dispăruseră. Tatăl ei fusese ultima verigă cu casa în care se născuse, cu fetița ce fusese cândva. Nu mai exista nicio Ioana din Ingelheim; acum era doar John Anglicus, preot şi călugăr al mănăstirii benedictine din Fulda.

Capitolul 17

Fontenoy, 841

Pajiştea sclipea în lumina obscură, cenuşie a primilor zori de zi, ţesută prin mijloc de dulcele unduiri ale pârâului argintiu. *O scenă neverosimilă pentru o bătălie,* medita Gerold funest.

Împăratul Ludovic murise de mai puţin de un an, însă rivalitatea mocnită dintre cei trei fii ai lui izbucnise deja într-un război civil în toată regula. Fratele cel mai mare, Lothar, moştenise titlul de împărat, însă teritoriile Imperiului fuseseră divizate între Lothar şi cei doi fraţi mai mici, Charles şi Ludwig – un aranjament nesăbuit şi periculos care i-a nemulţumit pe toţi trei. Chiar şi aşa, războiul ar fi putut fi evitat dacă Lothar ar fi avut mai mult talent diplomatic. Poruncitor şi despotic din fire, Lothar îşi trata fraţii mai mici cu o aroganţă care i-a îndemnat să se alieze împotriva lui, revoltându-se pe faţă. Şi astfel cei trei fraţi de neam regesc veniseră în cele din urmă aici, la Fontenoy, hotărâţi să pună ordine diferendelor dintre ei pe calea armelor.

După ce şi-a cercetat sufletul cu mare grijă, Gerold şi-a unit destinul cu Lothar. Cunoştea bine viciile caracterului lui Lothar, dar ca împărat uns, Lothar era singura speranţă pentru unificarea francilor. Dezbinarea care nimicise ţara în ultimul an impusese plata unui tribut îngrozitor; vikingii, profitând de confuzia pe care răsturnarea politică o prilejuise, şi-au intensificat atacurile asupra ţărmurilor francilor, provocând dezastre uriaşe. Dacă Lothar ar obţine o victorie decisivă aici, fraţii lui nu ar avea altă opţiune decât să-l susţină. Un regat condus de un tiran era mai bun decât dispariţia acestuia.

Goarnele începuseră să sune, chemând soldaţii. Lothar făcuse aranjamentele unei slujbe la prima oră ca să-şi îmbărbăteze oştile înainte de bătălie. Gerold a lăsat la o parte meditaţiile sale solitare şi s-a întors în tabără.

Înveşmântat în straie aurii, episcopul de Auxerre stătea în vârful unui car cu provizii ca toată lumea să-l poată vedea.

— *Libera me, Domine, de morte aetema,* plasmodia pe un ton baritonal răsunător în timp ce zeci de acoliți treceau printre soldați şi le împărțeau sfânta anafură. Mulți dintre ostaşi erau iobagi şi țărani fără pic de experiență în domeniul armelor, bărbați care în mod normal ar fi fost scutiți de *bannum* imperial, serviciul militar solicitat. Însă acum nu trăiau vremuri obişnuite. Mulți fuseseră luați pe sus din locuințele lor având la dispoziție nu mai mult de o oră ca să-şi pună în ordine treburile şi să-şi ia rămas bun de la cei iubiți. Aceştia din urmă au primit anafura confuzi, căci nu erau pregătiți sub nicio formă să moară. Minților lor erau în continuare fixate cu îndârjire asupra lucrurilor din lumea asta de care fuseseră atât de grosolan despărțiți: câmpurile, mijloacele de trai, datoriile, soțiile şi copii cruzi lăsați în urmă. Tulburați şi speriați, nu puteau încă înțelege proporțiile situației neplăcute în care se aflau, nu le venea să creadă că se aştepta de la ei să lupte şi să moară pe acest teritoriu străin pentru un împărat al cărui nume care până acum câteva zile nu fusese decât un ecou îndepărtat în viețile lor. *Câți dintre aceşti nevinovați,* se întreba Gerold, *vor trăi să vadă soarele apunând la sfârşitul acestei zile?*

— O, Stăpâne al oştirilor, se ruga episcopul încheind slujba, Luptător împotriva duşmanilor, înfăptuitor al victoriilor, îngăduieşte-ne sub scutul Tău protector şi sub sabia gloriei Tale întru distrugerea inamicilor noştri. Amin.

— Amin. Aerul reverbera de sunetul miilor de voci. O clipă mai târziu, prima rază de soare, îngustă şi argintie, a crestat orizontul, împrăştiindu-şi lumina peste câmpie, fixându-se asupra vârfurilor sulițelor şi săgeților ce străluceau ca nestematele. Un chiot puternic a țâşnit din piepturile bărbaților.

Episcopul şi-a scos pallium-ul şi i l-a înmânat unui ajutor în aşteptare. Desfăcându-şi sfita a lăsat-o să cadă pe pământ dând la iveai chiurasa unui soldat: *brunia,* platoşa din piele groasă îmbibată în ceară încălzită şi cusută cu zale din fier şi *bauga,* apărătoarele din metal de pe picioare.

Înseamnă că şi el o să intre în luptă, se gândea Gerold.

Strict vorbind, funcția sfântă a episcopului îi interzicea să verse sângele seamănului său, însă în practică acest ideal evlavios era deseori ignorat; episcopii şi preoții luptau cot la cot cu regii lor ca orice alt vasal regal.

Unul dintre ajutoare i-a înmânat episcopului o sabie pe care era gravat semnul crucii. Episcopul rotea sabia deasupra capului aşa încât crucea din aur strălucea în soare.

— Preamăriți-L pe Isus Hristos! a strigat el. Înainte, buni creştini, la luptă!

*

Gerold se afla la comanda flancului stâng, poziționat pe ridicătura unui deal situat la granița de sud a câmpului de bătălie. Pe dealul opus, nepotul lui Lothar, Pippin, se afla în fruntea flancului drept, un contingent imens şi bine înarmat din Aquitania. Avangarda, condusă de însuşi Lothar, fusese desfăşurată dincolo de copacii ce se aflau în capătul din est din fața câmpului, înfruntându-l direct pe inamic.

Armăsarul murg al lui Gerold scutura din cap şi necheza nerăbdător. Plecându-se în față, Gerold şi-a trecut mâna peste gâtul lui roşcat, îmblânzindu-l. Cel mai bine să-şi păstreze toată energia aceea nestăpânită când va fi timpul pentru atac.

— În curând, băiete, i-a murmurat domol, în curând.

A privit cerul. Se făcea de şase, prima oră a dimineții. Soarele, încă jos la orizont, bătea direct în ochii duşmanului. *Bun,* şi-a zis Gerold. *Un avantaj de care ne*

putem folosi. Îl urmărea pe Lothar pentru semnalul de înaintare. Trecuse un sfert de oră şi nu primise niciun semn. Armatele inamice se desfăşurau la capetele opuse ale câmpului, spionându-se reciproc peste întinderea verde. A mai trecut un sfert de oră. Apoi încă unul. Şi încă unul.

Gerold a ieşit din front şi a coborât dealul călări spre linia din faţă a avangardei, unde Lothar aştepta pe cal sub stindardele agitându-se în vânt.

— Maiestate, de ce am întârziat? Soldaţii sunt nerăbdători să atace.

Lothar îşi privea lungul nasului irascibil.

— Eu sunt împăratul; nu se cuvine ca eu să merg la inamici. Nu-l plăcea pe Gerold, care avea cu desăvârşire o minte prea independentă pentru gustul său – fără niciun dubiu rezultatul anilor pe care-i petrecuse printre păgânii şi barbarii de la graniţa de nord a Imperiului.

— Dar, Sire, priviţi soarele! Sorţii sunt de partea noastră acum, însă într-o oră vor dispărea!

— Credeţi în Dumnezeu, conte Gerold, i-a replicat Lothar trufaş. Sunt rege uns de Providenţă; nu va eşua în a ne recunoaşte victoria.

După intonaţia finală a tonului lui Lothar, Gerold a înţeles că nu mai avea niciun rost ca discuţia să continue. S-a înclinat ţeapăn, a dat pinteni calului şi s-a îndreptat spre poziţia pe care o ocupa.

Poate că Lothar avea dreptate, iar Dumnezeu îi va răsplăti cu o victorie. Dar El nu s-ar putea aştepta şi la un mic ajutor din partea oamenilor?

*

Se făcuse zece; soarele aproape ajunsese la zenit. Fir-ar să fie, înjura Gerold în barbă. *Ce naiba o fi având Lothar în minte?* Trecuseră aproape patru ore de când aşteptau. Soarele bătea în chiurasele lor din metal, încingându-le

până când oamenii se agitau incomodați. Cei cărora aveau necesități fiziologice li se ceruse să se uşureze în pozițiile pe care le ocupau, căci nu puteau să spargă frontul; mirosul abundent se ridicase în atmosfera neclintită şi plutea pe deasupra lor.

În aceste împrejurări dificile, Gerold s-a bucurat văzând un corp redus ca număr de servitori, sosind cu butoiaşe de vin. Soldații mureau de cald şi erau însetați; o cupă sănătoasă de vin era tocmai ceea ce aveau nevoie ca să le revitalizeze starea de spirit moleşită. Un strigăt pofticios a răsunat în aer când servitorii au început să circule printre ei, turnându-le cu polonicul cupe pline de vin roşu de pe meleagurile francilor. Şi Gerold a băut o cupă şi se simțea mult mai bine după ea. Cu toate astea nu le-a permis nici oamenilor săi, şi nici sieşi, să bea mai mult decât o cupă. Dacă un strop de vin ațâța curajul unui bărbat, excesul l-ar face nesăbuit şi sălbatic, un pericol şi pentru propria-i persoană şi pentru camarazii lui.

Lothar nu manifesta o astfel de grijă. Binevoitor îşi încuraja oamenii să bea. Strigând şi frecându-şi mâinile, fălindu-se cu îndemânarea lor de a mânui armele, soldații avangardei se înşelau unii pe alții pentru poziția ocupată, păcălindu-se reciproc ca să câştige onoarea de a sta în rândul cel mai din față, îmbrâncindu-se şi înghiotindu-se ca nişte băiețandrii năbădăioşi – şi aşa şi erau; cu excepția unei mâini de veterani cu experiență cea mai mare parte a soldaților nu aveau mai mult de optsprezece ani.

— Sosesc! Sosesc!

Strigătul a răzbătut din front. Oştirea oponentă avansa, încetişor la început, astfel încât infanteria alcătuită din soldați înarmați şi arcaşi să poată să rămână în apropierea cavaleriei care călărea în fața lor. Efectul era unul solemn, maiestuos, mai degrabă semănând cu o procesiune religioasă şi nu cu începutul unei bătălii.

În avangarda lui Lothar, oamenii se vânzoleau dezordonați, târându-se în patru labe ca să-şi recupereze coifurile, sulițele şi scuturile împrăştiate pe jos. Abia reuşiseră să încalece pe cai când cavaleria inamică a dat pinteni cailor înainte atacând din plin, aruncându-se asupra lor cu o viteză înfricoşătoare, făcând pământul să trepideze de mugetul asurzitor similar cu o mie de tunete.

Steagurile avangardei imperiale cădeau şi se ridicau, semnalând contraatacul. Cavaleria a țâşnit înainte, copitele cailor sfâşiind gazonul verde şi neted pe măsură ce avansau cu gâturile încordate.

Drept răspuns, murgul lui Gerold a ridicat brusc picioarele din față; Gerold l-a ținut în frâu.

— Nu încă, băiete. Gerold şi oamenii lui trebuiau să stea pe loc; se hotărâse ca flancul din stânga să intre ultimul în luptă, după Lothar şi Pippin.

Ca două valuri cutremurătoare, cele două armate rivale duceau cu sine patruzeci de mii de voinici, mândria nobilimii france călărind genunchi lângă genunchi în rânduri compacte de vreo 800 de metri lățime şi tot atât de lungi.

Cu un urlet sălbatic, un grup din avangarda imperială a zvâcnit din formație, dând pinteni cailor într-o goană nedisciplinată, galopând nebuneşte unii spre alții pentru gloria de a fi primii care antrenau şi restul oştii sub ochii împăratului lor.

Gerold privea cu mâhnire. Dacă o țineau tot aşa, vor ajunge la izvor prea curând şi vor fi prinşi trudindu-se în apă, în timp ce inamicul va lupta contra lor de pe terenul solid al malului îndepărtat.

Nesăbuiți din pricina vinului şi a tinereții, călăreau direct spre pârâu şi s-au izbit de inamic cu un pârâit ce-ți spărgea timpanul, precum două oase imense care se rupeau. Luptau cu un curaj feroce într-o inferioritate teribilă, căci erau

nevoiți să lovească de jos în duşmanul de pe mal, ținta dispărându-le din fața ochilor când caii se împiedicau călcând pe pietrele alunecoase. Cei doborâri se prăbuşeau în apă, unde murdăriți de noroi se zbăteau să se ridice încercând să învingă greutatea propriilor platoşe, fiind călcați în picioare de caii care plonjau panicați.

Soldații din rândurile din spate au văzut ce li se întinde înainte, însă avansau cu o viteză atât de mare, că nu se puteau opri fără a fi loviți violent din spate de către cei care-i urmau. Şi ei erau forțați să se arunce pe panta mocirloasă în apă, acum învolburându-se succesiv albul cu roşul sângelui, mânându-i pe supraviețuitorii primului atac vrând-nevrând în sulițele duşmanului.

Numai ultimele rânduri ale cavaleriei, care acum îl includeau şi pe Lothar, au putut să oprească la timp; şi-au învârtit caii pe loc şi călăreau înapoi străbătând câmpul la galop sălbatic, dezordonat, dând nas în nas direct cu infanteriştii înarmați ce mărşăluiau din urmă. Au fost azvârliți într-o dezordine frenetică căci şi-au lăsat armele deoparte şi se azvârleau în lături ca să-i evite pe năvălitorii impetuoşi.

Pe câmpul de luptă era o debandadă. Singura speranță mai rămăsese în flancurile conduse de Pippin şi de Gerold. Aşezați acolo unde erau, se puteau arunca pe câmpul de luptă dincolo de izvor şi să îl lovească fățiş pe regele Ludwig în centru. Privind pe panta opusă a dealului, Gerold i-a văzut pe Pippin şi pe oamenii lui din Aquitania întorşi şi luptând cu spatele la câmp. Probabil că regele Charles îi încercuise şi venise spre ei pe la spate.

Nu se putea aştepta la niciun ajutor din partea lor.

Gerold a privit înapoi spre câmp. Cea mai mare parte a soldaților lui Ludwig traversase pârâul, urmărindu-l pe Lothar ce se retrăgea şi astfel, fără să-şi dea seama a împuținat rândurile, lăsându-şi regele expus pe moment.

Era o şansă dintr-o mie, însă o ocazie disperată era mai bună decât niciuna.

Gerold se ridicase în scări cu lancea în aer.

— Înainte! a strigat. În numele împăratului!

— Împăratul! Ţipătul a răsunat ca un lătrat grozav de ogari şi făcând aerul să se cutremure în urma lor, iar soldaţii se scurgeau năvalnic pe panta dealului, un uragan înspăimântător ce năzuia direct spre locul unde stindardele lui Ludwig fluturau stacojii şi albastre în lumina soarelui de vară.

Mâna de oameni care mai rămăsese cu regele se bătea să strângă rândurile în faţa lui. Gerold şi oamenii lui s-au năpustit asupra lor, tăindu-şi calea printre fronturile lor.

Gerold a tras în ţeapă primul om care i-a ieşit în cale, străpungându-l drept în piept, vârful suliţei sfărâmându-se din pricina forţei loviturii. Bărbatul a sărit peste cap din şa, luând cu el suliţa distrusă. Înarmat numai cu sabia, Gerold a dat pinteni calului cu o hotărâre îndârjită, lovind în dreapta şi în stânga cu forţă şi furie, croindu-şi drum cu încăpăţânare printre oşteni către steagul care flutura în vânt. Oamenii săi s-au retras lateral sau în urma lui, făcându-i drum să treacă.

Metru cu metru, centimetru cu centimetru, gărzile lui Ludwig se dădeau din faţa lui înainte de a fi măcelăriţi. Apoi, brusc, calea i se eliberase. Exact ni faţa lui Gerold se ridica stindardul regal, un grifon roşu înnobilat cu o mare de albastru. Înaintea lui, încălecat pe un cal de luptă alb, se afla însuşi regele Ludwig.

— Predă-te, a strigat Gerold din toţi rărunchii ca să se facă auzit în hărmălaie. Predă-te şi vei trăi!

Drept răspuns, Ludwig şi-a izbit sabia zăngănind de a lui Gerold. Se luptau corp la corp încrâncenaţi, o dispută egală de forţă şi îndemânare, până când un cal din apropiere s-a prăbuşit vlăguit într-o rână, doborât de o săgeată, iar

murgul lui Gerold s-a ridicat pe picioarele dinapoi şi a tresărit violent ieşind din rând. Ludwig a profitat de acest avantaj momentan aplicând o lovitură la momentul oportun la gâtul lui Gerold. Gerold s-a aplecat şi şi-a înfipt sabia în măruntaiele regelui, sub braţul ridicat al acestuia, printre coaste.

Ludwig a tuşit, o spumă roşiatică ivindu-i-se pe buze; uşurel trupul i s-a răsucit şi a alunecat într-o parte de pe şa, izbindu-se surd de pământul bătătorit.

— Regele a murit! strigau exaltaţi oamenii lui Gerold. Ludwig a fost ucis!

Ţipătul se propaga înapoi împrăştiindu-se printre soldaţi.

Cadavrul lui Ludwig atârna în şa, cu un picior captiv în scăriţă. Calul se cabra, lovind aerul cu copitele şi târând trupul regelui pe pământul făcut praf. Coiful conic cu foaia de metal protectoare pentru nas i se desfăcuse şi se mişcase din loc dând la iveală o faţă turtită, cu un nas plat, complet străină.

Gerold a înjurat. Era un truc laş, nedemn de un rege. Acesta nu era Ludwig, ci o imitaţie a lui, înveşmântat precum regele ca să-i inducă în eroare.

Nu era vreme pentru lamentări, căci fuseseră imediat înconjuraţi de oştile lui Ludwig. Apărându-şi flancurile reciproc, Gerold şi oamenii lui se chinuiau să scape din capcana întinsă de inamic, luptându-se cu o fermitate aprigă spre circumferinţa periferică a cercului.

O scurtă licărire şi o gură de aer proaspăt, cu o aromă dulceagă, i-a ridicat spre culmi inima lui Gerold. Încă câţiva metri şi vor fi liberi, cu tot câmpul deschis în faţa ochilor să o ia la goană.

Un bărbat s-a avântat în calea lui Gerold, înfigându-se pe loc, la fel de ţeapăn ca un copac. Gerold l-a cântărit rapid din priviri – un bărbat uriaş, obez, cu un stomac imens, cu braţe puternice, mânuind o ghioagă, o armă ce-ţi cere

vigoare, nu abilitate. Gerold a fandat cu sabia sa spre stânga; când bărbatul s-a întors să contracareze, Gerold s-a retras grabnic şi i-a aplicat o lovitură ce i-a muşcat din braţ. Bărbatul a înjurat şi şi-a mutat rapid ghioaga în mâna stângă.

Din spate s-a auzit un fâlfâit ca al aripilor unor păsări. Gerold a simţit o durere bruscă, amorţitoare, în spate, căci o săgeată îi străpunsese umărul drept. Privea neajutorat cum sabia îi aluneca printre degetele pe care dintr-o dată nu şi le mai simţea.

Uriaşul a ridicat buzduganul cel greu şi îl învârtea. Chiar dacă Gerold s-a deplasat ca să scape, ştia că era prea târziu.

I se părea că îi explodase ceva în cap când lovitura nimicitoare a aterizat, răsucindu-l într-o beznă care-i ştergea totul din memorie.

*

Stelele străluceau de o frumuseţe imperturbabilă deasupra câmpului de bătălie, presărat cu cadavrele celor căzuţi la datorie. Douăzeci de mii de bărbaţi care se treziseră în acea dimineaţă zăceau morţi ori muribunzi în noaptea aceea întunecată – nobili, vasali, fermieri, meşteşugari, taţi, fii, fraţi – măreţia de altădată a unui imperiu şi speranţa distrusă a viitorului acestuia.

Gerold s-a mişcat şi a deschis ochii. O clipă a rămas întins privind stelele, incapabil să-şi amintească unde se afla şi ce se întâmplase. O miasmă înăbuşitoare îi năpădise nările, neplăcută şi familiar de dezgustătoare.

Sânge.

Gerold s-a ridicat în şezut. Mişcarea bruscă i-a provocat o explozie de durere în cap, iar suferinţa l-a făcut să-şi amintească. Şi-a pipăit umărul drept; săgeata care-l lovise se odihnea în continuare acolo, străbătându-i carnea elegant chiar sub braţ, din spate spre faţă. Trebuia să o

scoată, altfel rana se va infecta. Încleştându-şi mâna pe trup, a apucat vârful de fier, apoi şi-a tras mâna stângă şi cu o mişcare iute, a smuls săgeata cu pene.

I s-a tăiat răsuflarea şi blestema din pricina durerii arzătoare, luptându-se să nu leşine. După un timp durerea sa mai potolit şi a putut să cerceteze împrejurimile. Peste tot în jurul său pământul era presărat cu săbii azvârlite, scuturi sparte, mădulare sfârtecate, stindarde zdrenţuite, cadavre înţepenite – rămăşiţele oribile ale bătăliei.

De pe dealul unde Ludwig şi Charles îşi aşezaseră taberele, sunetele celebrării victoriei se risipeau la vale, glumele beţivanilor şi râsetele răguşite pluteau sinistre deasupra liniştii profunde din vale. Lumina torţelor biruitoare strălucea licărind, iluminând câmpul cu o paloare fantomatică. Din tabăra împăratului de pe dealul opus, nu se auzea niciun singur sunet, nici măcar al unui foc arzând; dealul era cufundat în tăcere, negru şi calm.

Lothar fusese învins. Oştirile sale, ce mai rămăsese din ele, se răspândiseră în pădurea din împrejurimi, căutând să se ascundă atât cât era posibil de inamicul care-i vâna necruţător.

Gerold s-a ridicat, luptându-se cu un val de greaţă. Câteva picioare mai încolo şi-a găsit armăsarul murg, rănit teribil, picioarele dindărăt zbătându-i-se spasmodic. Fusese străpuns cu sulița pe dedesubt; măruntaiele revărsându-i-se prin rana deschisă din abdomen. Când Gerold s-a apropiat de el, o umbră, mică se deplasa furişându-se defensiv; un câine râios, înfometat, venise să se ospăteze la banchetul luxos al nopţii. Gerold a dat din braţ amenințându-l, iar câinele a fugit pieziş, resemnat. Gerold a îngenunchiat lângă murg, mângâindu-l pe grumaz, alintându-l; ca răspuns la atingerea cunoscută, convulsiile chinuitoare s-au domolit, însă ochii priveau ficşi agonizând de durere. Gerold şi-a scos pumnalul de la brâu. Apăsând

din răsputeri ca să fie sigur ca i-a spintecat vena, l-a trecut de-a lungul grumazului murgului. Apoi l-a ținut în mâini, şoptindu-i vorbe de alint la ureche, până când într-un sfârşit grozavele picioare au încetat să mai bată şi coastele musculoase şi netede s-au relaxat sub mângâierile sale.

În spatele lui Gerold se auzeau voci murmurând.

— Uite! Aici e un coif care ar trebui să valoreze cel puțin un solidus!

— Lasă-l, a spus cealaltă voce, mai joasă şi mai autoritară. Nu face doi bani, e despicat la spate, nu vezi? Pe aici, băieţaş, acolo sunt nişte resturi mai bune!

Pungaşi. Urmările unui război atrăgeau asemenea nelegiuiți de pe drumuri şi cărările pe care le frecventau în mod obişnuit, căci morții erau o pradă mai uşoară decât călătorii. Se deplasau pe furiş în întuneric, deposedându-şi victimele de haine, armuri, arme şi inele – orice lucru ce valora câtuşi de puțin.

Foarte aproape a răsunat o voce.

— Ăsta trăieşte!

S-a auzit o lovitură şi un urlet care a încetat brusc.

— Dacă mai găseşti şi alții, a spus o altă voce, procedează în acelaşi fel. Nu avem nevoie de martori ca să ne trezim cu ştreangul de gât.

Peste o clipă or să dea peste el. Gerold s-a ridicat, clătinându-se. Apoi, rămânând bine ascuns în umbră, s-a strecurat spre bezna copacilor din spate.

Capitolul 18

Frații din Fulda au rămas în mare parte neafectați de dihonia dintre frații casei regale france. Precum o piatră zvârlită într-un iaz, bătălia de la Fontenoy, a făcut valuri însemnate în centrele de putere, dar aici, la granița de est a Imperiului, abia dacă a produs o undă. E drept că unii dintre moşierii mai mari din regiune plecaseră să servească

în armata regelui Ludwig; conform legii, orice om liber care avea în posesie mai mult de patru moşii era obligat să răspundă chemării la oaste. Însă victoria rapidă şi decisivă a lui Ludwig presupunea că toţi localnicii se vor întoarce la casele lor vii şi nevătămaţi.

Zilele se scurgeau ca şi până acum, ţesându-se împreună insesizabil în stofa neschimbătoare a vieţii monastice. Recoltele erau de o bogăţie fără precedent. Grânarele abaţiei dădeau pe afară de pline ce erau, chiar şi porcii slabi şi aţoşi se îngrăşaseră fiind hrăniţi din belşug.

Apoi, din senin, i-a lovit dezastrul. Săptămâni de ploi necruţătoare au distrus semănăturile de primăvară. Pământul era îmbibat de apă ca să se poată săpa brazdele mici, iar seminţele putrezeau în sol. Cel mai dezastruos dintre toate, umezeala persistentă a pătruns în grânare, iar grânele depozitate în ele mucegăiseră.

Foametea din iarna următoare a fost cea mai teribilă din câte îşi aminteau oamenii. Spre oroarea Bisericii, unii chiar s-au dedat la acte de canibalism. Drumurile deveniseră şi mai periculoase, căci călătorii erau ucişi nu numai pentru bunurile pe care le transportau cu ei, ci şi pentru proviziile pe care le ofereau trupurile lor moarte. După o atârnare publică în ştreang în Lorsch, mulţimea înfometată s-a îmbulzit pe platformă şi au dărâmat spânzurătoarea, luptându-se pentru carnea încă călduţă.

Slăbiţi de inaniţie, oamenii căzeau uşor victime bolilor. Mulţi au murit de ciumă. Simptomele erau întotdeauna la fel: dureri de cap, friguri şi dezorientaţi, urmate de febră crâncenă şi o tuse violentă. Nimeni nu putea să facă mai nimic decât să-i despoaie pe cei suferinzi şi să-i împacheteze în cârpe înmuiate în apă rece ca să le scadă temperatura. Dacă supravieţuiau febrei, mai aveau o şansă să-şi revină. Însă prea puţini rămâneau în viaţă.

Nici sacralitatea zidurilor mănăstirii nu mai oferea vreo protecție contra ciumei. Primul care s-a îmbolnăvit a fost fratele Samuel, ospitalierul, a cărui funcție îl aducea în contact frecvent cu lumea din afară. În două zile, a fost mort. Abatele Raban a pus această nenorocire pe seama cupidității lui Samuel şi apetitului său exagerat pentru glume; chinurile cărnii, a afirmat el, erau numai manifestări exterioare ale degradării morale şi spirituale. Apoi fratele Aldoradus, cunoscut de toți ca fiind întruparea pietății şi virtuții monahale, a fost doborât, urmat foarte repede de fratele Hildwin, paracliserul, şi alți câțiva.

Spre surpriza fraților, abatele Raban a anunțat că va face un pelerinaj la moaştele Sfântului Martin ca să se roage ca sfântul martir să intervină contra ciumei.

— Priorul Joseph îmi va ține locul în toate cât timp voi fi plecat, le-a spus Raban. Supuneți-vă cum se cuvine, căci cuvântul lui este ca şi al meu.

Bruschețea anunțului lui Raban şi plecarea sa precipitată, le-a oferit un subiect sănătos de discuție. Unii dintre frați au proslăvit pe abate pentru că şi-a asumat o asemenea călătorie dificilă în numele tuturor. Alții bodogăneau în secret că abatele a dat bir cu fugiții pentru a scăpa de pericolul din zonă.

Ioana nu avea timp pentru astfel de dezbateri. Îşi ocupa ziua din zori şi până în amurg ținând slujba, ascultând spovedaniile şi administrând ritualurile din ce în ce mai frecvente ale *unctio extrema*[32].

Într-o dimineață a observat că fratele Benjamin lipsea de la locul său din cor la priveghi. Suflet devotat cum era, nu lipsea de la slujbele din timpul zilei. Imediat ce slujba s-a isprăvit, Ioana a alergat la infirmerie. Intrând în camera

---

[32] Unctio extrema – taina Sfântului Maslu; ungere din urmă. *(nota trad.)*

lungă şi pătrăţoasă, a respirat aroma înţepătoare de grăsime de gâscă şi muştar, leac cunoscut ca fiind specific pentru bolile de plămâni. Încăperea era aglomerată până la refuz: paturile şi saltelele erau aşezate unul lângă altul şi toate erau ocupate. Între paturi, fraţii ale căror *opus manuum* se desfăşura în infirmerie circulau, aranjând păturile, dându-le câteva înghiţituri de apă, rugându-se discret lângă cei mult prea suferinzi ca să mai accepte orice altă alinare.

Fratele Benjamin era rezemat de pat, explicându-i fratelui Deodatus, unul dintre călugării mai tineri, cea mai bună metodă de a aplica o cataplasmă cu muştar. Ascultându-l, Ioana şi-a amintit ziua de demult când învăţat acelaşi lucru pentru prima oară.

A zâmbit drăgăstoasă rememorând momentul. Cu siguranţă, şi-a zis, dacă Benjamin era încă în stare să dirijeze lucrurile în infirmerie, nu se poate să fie într-o stare critică.

Un acces de tuse neaşteptată a întrerupt debitul verbal rapid al fratelui Benjamin. Ioana s-a îndreptat în fugă spre patul său. Înmuind o cârpă într-un vas cu apă cu miros de trandafiri, i-a aplicat-o delicat pe fruntea lui Benjamin. Pielea lui era incredibil de fierbinte. *Benedicite*[33]*! Cum de a rămas lucid cu o temperatură atât de mare?*

În cele din urmă tusea s-a oprit, iar Benjamin s-a întins cu ochii închişi, respirând gâjâit. Părul său cărunt îi înconjura capul ca o aură veştedă. Mâinile sale, mâinile late şi groase ale unui plugar ce posedau o gingăşie şi o pricepere atât de neaşteptate, zăceau pe aşternut deschise şi neajutorate ca ale unui prunc. Inima Ioanei a luat-o la goană când le-a văzut.

---

[33] Benedicite – Binecuvântează *(nota trad.)*

Fratele Benjamin a deschis ochii, a văzut-o pe Ioana şi a zâmbit.

— Ai sosit, i-a spus răguşit. Bun. După cum vezi, am nevoie de serviciile tale.

— Un pic de coada şoricelului şi nişte praf din scoarță de răchită te vor ajuta să te pui pe picioare foarte repede, i-a spus Ioana, mai veselă decât se simțea în realitate.

Benjamin a scuturat din cap.

— De un preot, nu de un medic, am nevoie acum. Trebuie să mă ajuți să trec în lumea cealaltă, frate, căci cu asta mi-am încheiat socotelile.

Ioana i-a luat mâna.

— Nu o să te las să renunți fără să fi încercat tot ce e posibil.

— Ai învățat tot ceea ce trebuia să te învăț. Acum trebuie să înveți şi resemnarea.

— Nu o să accept să te pierd, i-a răspuns cu încăpățânare.

În următoarele două zile, Ioana s-a zbătut hotărâtă să-i salveze viața lui Benjamin. A folosit toate leacurile pe care o învățase de-a lungul vremii, a încercat toate medicamentele la care se putea gândi. Febra continua să se dezlănțuie. Trupul mare, bine făcut al lui Benjamin se micşora precum coaja goală a unui cocon după *ce* fluturele îşi luase zborul. Sub roşeața pricinuită de febră apăruse o nuanță prevestitoare de cenuşiu.

— Spovedeşte-mă, o ruga el. Vreau să fiu în deplinătatea simțurilor când voi primi împărtăşania.

Nu putea să-l mai refuze mult timp.

— *Quid me advocati?* începuse cadențele ceremoniale ale liturghiei. Ce îmi ceri?

— *Ut mihi unctionem trados,* i-a răspuns. Miruieşte-mă.

Cufundându-şi degetul mare într-un amestec de cenuşă şi apă, Ioana a făcut semnul crucii pe pieptul lui Benjamin,

apoi a aşezat o bucăţică de pânză de sac, simbol al pocăinţei, peste desenul mânjit.

Benjamin era scuturat de un alt acces violent de tuse. Când s-a isprăvit, Ioana a văzut că scuipa sânge. S-a speriat şi a s-a apucat să recite în grabă cei şapte psalmi ai penitenţei şi să execute ritualul ungerii ochilor, urechilor, nasului, gurii, mâinilor şi tălpilor. Parcă nu se mai sfârşea. Spre final, Benjamin stătea cu ochii închişi, complet nemişcat. Ioana nu putea să-şi dea seama dacă încă mai era conştient.

Şi a sosit şi clipa să-i administreze cuminecătura. Ioana i-a întins sfânta anafură, însă Benjamin nu a dat niciun semn. *E prea târziu,* s-a gândit Ioana. *L-am pierdut.*

I-a atins buzele cu anafura; Benjamin a deschis ochii şi a primit-o în gură. Ioana a făcut semnul binecuvântării deasupra lui. Vocea îi tremura când a început să rostească rugăciunea împărtăşaniei:

— *Corpus et Sanguis Domini noştri Jesu Christi in vitam aeternam te preducat...*

*

A murit când se crăpa de ziuă, când dulcele cântări bisericeşti de laudă se infiltrau prin aerul dimineţii. Ioana se cufundase într-o mâhnire absolută. Din momentul în care cu doisprezece ani în urmă Benjamin a luat-o sub aripa lui protectoare, fusese prietenul şi mentorul ei. Chiar şi atunci când îndatoririle sale de preot au îndepărtat-o de infirmerie, el a continuat să o ajute, să o încurajeze, să o sprijine. Fusese un adevărat tată pentru ea.

Incapabilă să-şi găsească alinarea în rugăciune, Ioana sa refugiat în muncă. Slujba din timpul zilei era mai aglomerată ca niciodată, căci spectrul morţii adunase în biserică mulţimi de credincioşi într-un număr fără precedent.

Într-o zi, când Ioana înclina potirul folosit la comun pentru una dintre persoanele care se cumineca, un bărbat în vârstă, i-a observat ochii scurşi şi roşeaţa aprinsă, febrilă a obrajilor. S-a mutat la următorul din rând, o mămică subţirică şi tânără purtând în braţe o fetiţă mică, cu o faţă încântătoare. Femeia şi-a ridicat copilul ca să ia împărtăşania, buzele micuţe şi trandafirii s-au deschis ca să bea din acelaşi loc unde tocmai bătrânul pusese gura.

Ioana a retras potirul. Luând o bucăţică de pâine, a înmuiat-o în vin şi i-a dat-o copilului în schimb. Uimită, fetiţa şi-a privit mama, care a dat din cap încurajator; era o abatere de la obicei, însă preotul abaţiei ştia cu siguranţă ce face. Ioana a trecut mai departe pe rând, înmuind pâinea în vin, până când toată parohia a primit împărtăşania.

Imediat după slujbă, priorul Joseph a convocat-o. Ioana era bucuroasă că trebuia să-i dea socoteală lui Jospeh şi nu lui Raban. Joseph nu era un om care se agăţa de reguli, dacă nu trebuia să se abată de la tradiţie, mai ales dacă existau argumente sănătoase şi suficiente pentru schimbarea propusă.

— Astăzi ai făcut o modificare la slujbă, i-a spus Joseph.

— Da, părinte.

— De ce? întrebarea nu era provocatoare, ci doar curioasă.

Ioana i-a explicat.

— Bătrânul bolnav şi copilul sănătos, a repetat Joseph gânditor. O incompatibilitate respingătoare, sunt de acord.

— Mai mult decât o incompatibilitate, a răspuns Ioana. Cred că poate fi una din căile prin care se transmite boala.

Joseph era zăpăcit.

— Cum e posibil? Cu siguranţă duhurile vătămătoare bântuie peste tot.

— Poate că nu duhurile nocive sunt cauza bolii – oricum, nu de unele singure. Boala se poate transmite prin

intermediul contactului fizic cu victimele ori cu obiectele pe care acestea le ating.

Era o idee nouă, însă nu una radicală. Se ştia prea bine că unele boli erau contagioase; la urma urmei de aceea leproşii erau strict despărţiţi de societate. De asemenea era dincolo de orice discuţie că deseori boala trecea pe la toţi membrii unei locuinţe, luând cu sine membrii unei familii în câteva zile, chiar ore. Însă cauza acestui fenomen era neclară.

— Transmiterea prin contact fizic? În ce manieră?

— Nu ştiu, a recunoscut Ioana. Însă astăzi, când l-am văzut pe bătrânul bolnav şi rănile sale deschise din jurul gurii, am simţit...

S-a întrerupt, frustrată.

— Nu pot să vă explic, părinte, cel puţin nu acum. Însă până când voi ştii mai multe, aş dori să nu mai trec cupa de la enoriaş la enoriaş să bea, ci în schimb să înmoi pâinea în vin.

— Vei iniţia această schimbare pe baza unei simple... intuiţii? a întrebat Joseph.

— Dacă mă înşel, greşeala mea nu va pricinui nimănui niciun rău, căci credincioşii vor fi părtaşi în continuare la Trupul şi Sângele lui Hristos, a argumentat Ioana. Dar dacă... instinctul meu se dovedeşte a fi funcţionat corect, atunci cu toţii am salvat vieţi omeneşti.

Joseph s-a gândit un moment. O schimbare în ritualul slujbei nu va fi preluată atât de uşor. Pe de altă parte, John Anglicus era un frate cu carte, renumit pentru iscusinţa sa de tămăduitor. Joseph nu uitase cum o vindecase pe femeia leproasă. Atunci, ca şi acum, nu se bazase decât pe „intuiţia" lui John Anglicus. Asemenea instincte, se gândea Joseph, nu trebuie batjocorite, căci erau date de Dumnezeu.

— De acum încolo poţi proceda în acest fel, i-a spus. Când se întoarce abatele Raban, o să-şi exprime şi el, binenţeles, propria sentinţă asupra acestei chestiuni.

— Vă mulțumesc, părinte. Ioana a făcut o reverență şi a plecat în grabă, înainte ca priorul Joseph să se răzgândească.

*

Intinctio, au numit cufundarea anafurei în vin, şi în afară de câțiva frați mai în vârstă, care erau categorici în atitudinea lor, practica s-a bucurat de un sprijin larg răspândit printre călugări, căci era satisfăcătoare pentru estetica slujbei îndeplinind cerințele curățeniei şi igienei. Un călugăr din Corbie, oprindu-se la mănăstirea din Fulda în drumul său spre casă, a fost atât de impresionat că a dus ideea în propria sa abație, şi aceasta a adoptat-o la rândul ei.

Printre credincioşi, incidența noilor cazuri de ciumă a scăzut notabil, deşi boala nu a dispărut definitiv. Ioana începuse să țină o evidență strictă a cazurilor noi de boală, studiindu-le ca să detecteze cauza infecției.

Eforturile i-au fost întrerupte de întoarcerea abatelui Raban. La scurt timp după sosirea sa, a convocat-o pe Ioana la reşedința lui şi a înfruntat-o cu o dezaprobare severă.

— Regula slujbei este sacră. Cum îndrăzneşti să faci schimbări în ea?

— Părinte abate, schimbarea s-a produs numai în formă, nu şi în conținut. Şi cred că salvează viețile oamenilor.

Ioana începuse să-i explice ce observase, însă Raban a întrerupt-o.

— Asemenea observații sunt inutile, căci nu vin din credință, ci din simțurile fizice, în care nu trebuie să ne încredem. Sunt uneltele diavolului, cu care ademeneşte oamenii şi-i îndepărtează de Dumnezeu şi le semețeşte rațiunea.

— Dacă Dumnezeu ar fi dorit să nu observăm lumea materială, a ripostat Ioana, atunci de ce ne-a dat ochi să

vedem, urechi să auzim, nas să mirosim? Cu certitudine nu e niciun păcat să ne folosim de darurile pe care El însuşi ni le-a dat.

— Aminteşte-ţi spusele Sfântului Augustin: „Credinţa ne e dată ca să credem ceea ce nu vedem."

Ioana i-a răspuns dintr-o răsuflare:

— Augustin spune şi că nu putem să avem deloc credinţă dacă nu avem raţiune. Nu ne precizează ce simţuri şi ce motive ar trebui disprețuite.

Raban s-a încruntat. Mintea lui avea o structură tradiţională rigidă şi lipsită de imaginaţie, aşa că-i displăceau argumentările motivate logic, preferând terenul mai sigur al autorităţii.

— Acceptă sfatul părintelui şi supune-i-te, a citat sentenţios din regulament. Întoarce-ţi chipul către Dumnezeu pe calea spinoasă a supunerii, căci te-ai lepădat de El urmându-ţi propria-ţi voinţă.

— Dar, părinte...

— Gata, am hotărât! a explodat Raban furios.

Avea faţa lividă.

— John Anglicus, din acest moment eşti eliberat din funcţia de preot. Vei medita asupra umilinţei reîntorcându-te la infirmerie, unde îl vei asista pe fratele Odilo, servindu-l cu supunerea cuvenită.

Ioana deschisese gura să protesteze, apoi s-a gândit mai bine. Îl scosese din sărite pe Raban; orice discuţie ar fi putut să o arunce în groapa cu lei.

Cu un efort de voinţă şi-a plecat capul.

— Cum ordonaţi, părinte abate.

*

Mai târziu, reflectând asupra a ceea ce s-a întâmplat, Ioana şi-a dat seama că Raban avusese dreptate; fusese îngâmfată şi nesupusă. Dar la ce folosea ascultarea, dacă alţii sufereau

de pe urma ei? Această împărtăşanie salvase vieți umane; era ferm convinsă de asta. Dar cum l-ar putea convinge şi pe abate? Nu o să-i mai permită nicio altă discuție. Însă ar putea fi convins de către greutatea competențelor deja demonstrate. Aşa că acum, în plus față de Opus Dei şi îndatoririle sale din infirmerie, Ioana îşi mai petrecea şi câteva ore de studiu în bibliotecă, căutând printre textele lui Hippocrate, Oribasius şi Alexandru din Tralles orice dovadă care i-ar fi putut sprijini teoria. Lucra constant, dormind doar două sau trei ore pe noapte, până la epuizare.

Într-o zi, cercetând cu atenție o secțiune din Oribasius, a găsit ce căuta. În timp ce traducea şi copia pasajul crucial, a început să aibă dificultăți de scriere; o durea capul şi nu putea să țină tocul ferm în mână. A pus-o pe seama lipsei de odihnă suficientă şi a continuat să lucreze. Apoi pana i-a alunecat inexplicabil din strânsoarea mâinii şi s-a rostogolit pe pagină, împrăştiind pete de cerneală pe foia curată de pergament, acoperind cuvintele. *Fir-ar să fie,* şi-a zis. *Va trebui să o curăț râcâind-o şi să o iau de la capăt.* A încercat să apuce pana, dar degetele îi tremurau atât de violent încât nu a putut s-o țină.

S-a ridicat, ținându-se de marginea pupitrului, amețeala punând stăpânire pe ea. Mergea împleticindu-se spre uşă, făcându-şi vânt afară şi imediat starea de greață a năpădit-o violent, determinând-o să se chircească şi să se aşeze în patru labe, unde şi-a vărsat conținutul stomacului.

A reuşit cu greu să se târască până la infirmerie. Fratele Odilo a întins-o pe un pat gol şi şi-a aşezat palma pe fruntea ei. Era rece ca gheața.

Ioana a clipit surprinsă.

— Te-ai spălat pe mâini?

Fratele Odilo a scuturat din cap.

— Nu mâinile mele sunt reci, frate John. Arzi din cauza febrei. Mă tem că ciuma a pus gheara pe tine.

Ciuma! Se gândea Ioana ameţită. *Nu, nu se poate. Sunt obosită, asta-i tot. Dacă aş putea să mă odihnesc o vreme...*

Fratele Odilo i-a aşezat pe frunte o fâşie de pânză rece, cufundată în apă de trandafiri.

— Acum stai liniştit, cât timp umezesc nişte pânză nouă. Mă întorc într-un minut.

Vocea sa părea să răzbată din depărtări. Ioana a închis ochii. Simţea pânza rece pe fruntea sa. Îi făcea bine să stea nemişcată cu aroma dulce plutind în jurul ei, cufundându-se liniştită într-o beznă binecuvântată.

Brusc şi-a deschis ochii larg. Or să o înfăşoare într-un strat de pânză udă ca să-i scadă temperatura. Şi pentru asta trebuia să o dezbrace până la piele.

Era nevoită să-i împiedice. Apoi şi-a dat seama că oricât de tare ar fi rezistat – şi în situaţia prezentă nu va putea să se lupte prea mult – protestele ei nu vor fi puse decât pe seama aiurelilor provocate de febră.

S-a ridicat în şezut bâţâindu-şi picioarele la marginea patului. Dintr-o dată durerea de cap a revenit, stăruitoare şi pulsatilă. Se îndreptase spre uşă. Camera a început să se învârtească provocându-i greaţă, însă se forţa să înainteze şi să ajungă afară. Apoi s-a îndreptat rapid spre poarta de la intrare. Pe măsură ce se apropia de poartă, a tras adânc aer în piept, pregătită să treacă dreaptă pe lângă portarul Hatto. Acesta s-a uitat la ea curios, însă nu a dat niciun semn că ar vrea să o oprească. Odată ieşită din mănăstire, s-a dus direct la râu.

Benedicite. Bărcuţa abaţiei se afla acolo, legată cu o singură frânghie de o creangă ce atârna deasupra apei. A dezlegat frânghia şi s-a căţărat în barcă, sprijinindu-se de malul ierbos ca să o împingă în larg. Când barca se legăna depărtându-se de mal, s-a prăbuşit.

Mult timp barca a stat nemişcată în apă. Apoi curentul a luat-o, răsucind-o pe loc înainte de a o propulsa la vale pe cursul de apă repede.

*

Cerul se rotea încetişor, răsucind norii înalţi şi albi în modele exotice. Un soare de un roşu închis atingea orizontul, razele sale dogorind mai puternic decât focul, pârjolind faţa Ioanei, uscându-i ochii. Privea fascinată cum marginile exterioare ale norilor pâlpâiau şi se dizolvau, formând siluete umane.

Chipul tatălui ei plutea înaintea sa, un cap de mort oribil şi rânjitor jupuit de carne de sub linia întunecată a sprâncenelor. Gura fără buze s-a deschis.

— *Mulier!* striga, însă nu era vocea tatălui, ci a mamei sale. Gura s-a deschis şi mai larg, iar Ioana a văzut că nu era deloc o gură, ci o supapă ce se căsca hidos într-o mare de întuneric. La capătul beznei, focurile ardeau, aruncând în aer stâlpi grozavi din flăcări roşii-albăstrii. În flăcări se aflau oameni, trupurile lor contorsionându-se de durere în pantomime groteşti. Unul dintre ele a privit spre Ioana. Şocată, Ioana a recunoscut ochii de un albastru limpede şi părul saxon alb-auriu al femeii. Mama ei o striga, cu braţele întinse. Ioana pornise spre ea; brusc pământul de sub ea s-a prăbuşit şi cădea, cădea spre hidoasa supapă-gură.

— Mamaaaa! a ţipat când a picat în flăcări...

Se afla pe un câmp acoperit cu zăpadă. Villaris strălucea în depărtare, căci soarele topea zăpada de pe acoperişuri, picăturile de apă scânteiau ca mii de nestemate minuscule. A auzit boncănitul copitelor şi s-a întors să-l vadă pe Gerold călărind spre ea pe Pistis. A alergat spre el peste câmp; el sa oprit lângă ea, s-a aplecat şi a ridicat-o în şa lângă el. Ea s-a lăsat pe spate, cufundându-se în strânsoarea tandră a braţelor lui care o înconjurau. Se afla în siguranţă. Acum nu

i se mai putea întâmpla nimic rău, căci Gerold o să aibă grijă de asta. Au călărit împreună către turnurile lucitoare ale castelului Villaris, pasul calului lungindu-se sub ei, legănându-i gingaş, legănându-i, legănându-l...

*

Mişcarea încetase. Ioana a deschis ochii. Deasupra ramei bărcii, vârfurile copacilor îşi profilau siluetele negre şi înţepenite pe cerul crepuscular. Barca se oprise.

De undeva, de deasupra ei se auzeau voci murmurând, însă Ioana nu distingea cuvintele. Mâinile s-au îndreptat spre ea, au apucat-o, au ridicat-o din barcă. Şi-a amintit ca prin ceaţă: nu trebuie să-i lase să pună mâna pe ea, nu cât era bolnavă, nu trebuie să-i lase să o ducă înapoi la Fulda. Dădea din mâini şi din picioare cu ferocitate, tumefiindu-şi carnea. Vag auzea blestemând. A simţit o durere ascuţită şi scurtă în falcă, apoi nimic altceva.

*

Ioana revenea treptat-treptat dintr-o negură mlăştinoasă. Capul îi pulsa, iar gâtul îi era atât de uscat şi-l simţea ca şi cum îi fusese jupuit de viu. Şi-a trecut limba uscată peste buzele pârjolite, culegând stropi micuţi de sânge de pe carnea crăpată. În falcă simţea o durere surdă. Şi-a tras înapoi degetele explorând o umflătură sensibilă de pe bărbie. *De unde o am?* se întreba.

Apoi, şi mai important: *Unde sunt?*

Era întinsă pe o saltea din fulgi într-o încăpere pe care nu o recunoştea. Judecând după numărul şi calitatea obiectelor de mobilier, proprietarul locuinţei era prosper: în afară de patul enorm în care zăcea existau nişte băncuţe tapiţate cu o stofă moale, un jilţ acoperit cu pernuţe, o masă lungă cu blatul din lemn, un pupitru de scris şi câteva scrinuri şi cufere splendid sculptate. În şemineul din apropiere sclipea

un foc şi două pâini fuseseră de curând aşezate pe jar, aroma lor călduță tocmai începuse să se înalțe în aer.

La câțiva centimetri mai încolo, o tânără durdulie stătea cu spatele spre Ioana, frământând un morman de aluat. Când a terminat şi-a scuturat făina de pe tunică, iar ochii i-au căzut pe Ioana. S-a deplasat sprintenă spre uşă şi a strigat:

— Bărbate! Vino repede. Oaspetele nostru s-a trezit!

Un tânăr cu o față rumenă, înalt şi greoi ca un cocor, a venit în grabă.

— Ea cum se simte? a întrebat.

Ea? Ioana a vrut să rostească ceva imediat ce a prins din zbor cuvântul magic. S-a uitat în jos şi a văzut că veşmintele sale de călugăr dispăruseră; în locul lor fusese îmbrăcată într-o tunică femeiască din pânză moale albastră.

Ştiu.

Se chinui să se ridice din pat, însă membrele îi erau grele şi lipsite de vlagă.

— Nu trebuie să te oboseşti. Tânărul i-a atins delicat umărul, liniştind-o şi împingând-o uşurel pe spate. Avea o față plăcută, onestă, cu ochii rotunzi şi albaştri ca albăstrelele.

Cine o fi? Se întreba Ioana. *Le va povesti abatelui Raban şi celorlalți despre mine – sau le-a fi spus deja? Sunt cu adevărat „oaspetele" lui ori sunt prizonieră?*

— S... sete, a îngăimat ea.

Tânărul a cufundat o cană într-o găleată de lemn de lângă pat şi a scos-o plină ochi cu apă. A apropiat-o de buzele Ioanei şi a înclinat-o cu grijă, lăsând să curgă un şuvoi lent de stropi în gura ei.

Ioana a pus mâna pe cană, înclinând-o în aşa fel încât apa să curgă mai repede. Lichidul rece era mai dulce decât orice gustase până atunci.

Tânărul a avertizat-o:

— E mai bine să nu bei prea mult atât de repede. A trecut mai bine de o săptămână de când nu am reuşit să-ți dăm altceva în afară de câteva linguri cu apă.

Mai bine de o săptămână! De atâta timp se afla aici? Nu-şi mai amintea nimic după ce s-a cățărat în bărcuța de pescuit.

— U... unde sunt? a gângăvit răguşit.

— Te afli pe domeniul lordului Riculf, la peste optzeci de kilometri în aval de Fulda. Ți-am găsit barca într-un cuib de crengi undeva pe marginea râului. Îți pierdusei pe jumătate cunoştința din cauza febrei. Bolnavă cum erai, te-ai luptat straşnic ca să ne împiedici să te luăm din barcă.

Ioana şi-a pipăit umflătura plăpândă de pe falcă.

Tânărul a rânjit.

— Îmi pare rău. Nu aveam altă cale cum să te convingem în situația în care te-am găsit. Însă fii pe pace, căci ai dat tot ce ai avut mai bun în tine. Şi-a suflecat mâneca descoperind o vânătaie mare, urâtă, pe umărul drept.

— Mi-ai salvat viața, i-a spus Ioana. Mulțumesc.

— Cu plăcere. A fost doar un răspuns cinstit pentru tot ceea ce ai făcut pentru mine şi ai mei.

— Te... cunosc? a întrebat ea surprinsă.

Tânărul a zâmbit.

— Bănuiesc că m-am schimbat foarte mult de când ne-am văzut ultima oară. Atunci aveam doar doisprezece ani, mergeam pe treisprezece. Să vedem...

A început să socotească pe degete, folosind metoda clasică de numerație a lui Bede.

— Asta se întâmpla cam acum şase ani. Şase ani înmulțit cu trei sute şaizeci şi cinci de zile... vai, asta face... două mii o sută nouăzeci de zile!

Ochii Ioanei s-au făcut mari recunoscându-l.

— Arn! a strigat şi a dispărut imediat în îmbrățişarea lui entuziastă.

*

În ziua aceea nu şi-au mai vorbit, căci Ioana era încă foarte slăbită, iar Arn nu-i permitea să se epuizeze. După ce a înghiţit câteva linguri de supă de pui, a adormit instantaneu.

S-a trezit a doua zi simţindu-se mai întremată şi, cel mai încurajant, lihnită de foame. Împărţind rapid cu Arn o farfurie cu pâine şi brânză, îl asculta absorbită în timp ce-i povestea tot ceea ce se întâmplase de când se văzuseră ultima oară.

— Aşa cum ai prevăzut, părintele abate a fost atât de satisfăcut de brânza noastră încât ne-a acceptat drept *prebendarii,* promiţându-ne un trai decent în schimbul a 45 de kilograme de brânză pe an. Însă atâta lucru trebuie să ştii şi tu.

Ioana a aprobat din cap. Extraordinara brânză cu irizaţii albastre cu o înfăţişare respingătoare şi un gust splendid devenise felul principal la masa din refectoriu. Oaspeţii abaţiei, şi mireni şi monahi, erau atât de satisfăcuţi de calitatea ei că cererea crescuse constant în toată regiunea.

— Cum o duce mama ta? a întrebat Ioana.

— Foarte bine. S-a recăsătorit cu un bărbat bun, un fermier, proprietarul unei cirezi de vaci al cărui lapte îl folosesc să prepare şi mai multă brânză. Fac negoţ zilnic şi sunt fericiţi şi prosperi.

— Nu mai prejos de tine. Cu o mişcare a braţului Ioana a arătat spre casa mare, bine întreţinută.

— Ţie îţi datorez norocul meu, i-a răspuns Arn. Căci la şcoala abaţiei am învăţat să citesc şi să mă descurc cu cifrele – îndeletniciri care au devenit uşor de mânuit pe măsură ce negoţul nostru a luat amploare şi era necesar să ţin evidenţe precise. Aflând despre capacităţile mele, lordul Riculf m-a numit intendent. Îi administrez moşia de aici şi i-

o păzesc de braconierii vânători şi pescari – aşa am dat de barca ta.

Ioana îşi scutura capul uimită, zugrăvindu-i pe Arn şi pe mama lui aşa cum erau în urmă cu şase ani, trăind în bordeiul lor sordid la fel de mizerabil ca a unor iobagi – condamnaţi, cel puţin aşa părea atunci, la o viaţă de sărăcie cruntă şi de foamete. Şi cu toate astea acum Madalgis era recăsătorită, o negustoreasă înfloritoare, iar fiul ei intendentul unui lord cu autoritate! *Vitam regit fortuna,* se gândea Ioana. *E drept, norocul guvernează viaţa omului – iar pe a mea la fel de mult ca pe a oricărui altcuiva.*

— Asta, i s-a adresat Arn mândru, este soţia mea, Bona, şi fiica noastră Arnalda. Bona, o tânără drăguţă cu ochi râzători şi un zâmbet instantaneu, era chiar şi mai tânără decât soţul ei – de cel mult şaptesprezece primăveri. Era deja mămică, iar abdomenul său umflat dovedea că era din nou însărcinată. Arnalda era un heruvim, nişte ochi albaştri rotunzi şi un păr blond şi ondulat, cu obrăjori rozalii şi adorabili. Zâmbea năucită la Ioana, dând la ivea un set de gropiţe atrăgătoare.

— O familie frumoasă, a conchis Ioana.

Arn s-a luminat şi s-a adresat femeii şi copilului.

— Veniţi şi salutaţi...

A şovăit.

— Cum să îţi spun? Fratele John pare bizar cunoscând... ceea ce ştim.

— Joan. Cuvântul îi suna şi familiar şi străin. Spune-mi Ioana, căci ăsta e numele meu adevărat.

— Joan, a repetat Arn, mulţumit că a avut încredere în el şi i-a făcut această confidenţă. Spune-ne atunci, dacă se poate, cum se face că ai ajuns să trăieşti printre benedictinii din Fulda, căci un asemenea lucru nu prea pare posibil. Cum ai reuşit să te descurci? Ce te-a determinat să faci asta? îţi mai cunoaşte cineva secretul? Nu a bănuit nimeni?

Ioana râdea.

— Văd că timpul nu ți-a potolit curiozitatea.

Nu avea rost să-l mintă. Ioana i-a istorisit lui Arn totul, de la educația ei neortodoxă de la schola din Dorstadt până la vremurile petrecute la Fulda şi accesiunea ei la preoție.

— Prin urmare frații încă nu ştiu despre identitatea ta, a adăugat Arn gânditor când a ea terminat de povestit. Noi ne-am gândit că poate ai fost descoperită şi forțată să fugi... Atunci te gândeşti să te întorci? Ştii că poți. Mai degrabă aş muri tras pe roată decât să mărturisesc cuiva secretul tău!

Ioana a zâmbit. În ciuda înfățişării bărbăteşti a lui Arn, în el încă sălăşluia o rămăşiță din băiețelul pe care îl ştia.

Ea i-a răspuns:

— Din fericire nu e nevoie de un asemenea sacrificiu. Am plecat la timp; frații nu au niciun motiv să mă suspecteze. Dar... nu sunt sigură că mă voi întoarce.

— Atunci ce vei face?

— O întrebare bună, a spus Ioana. Într-adevăr o întrebare foarte bună. Însă acum încă nu-i cunosc răspunsul.

*

Arn şi Bona se agitau în jurul ei ca o pereche de cloşti extrem de îngrijorate, refuzând să o lase să se ridice din pat pentru încă alte câteva zile. — încă nu te-ai întremat suficient, insistau amândoi. Ioana nu avea altă alternativă decât să se resemneze în fața solicitudinii lor. Şi-a petrecut orele interminabile învățând-o pe micuța Arnalda literele şi cifrele. Deşi era doar un copil, avea aceiaşi poftă ca şi a tatălui ei de a învăța şi îi răspundea înfocată, încântată de atenția unei tovarăşe atât de amuzante.

La sfârşitul zilei, când Arnalda a fost trimisă la culcare, Ioana se întinsese în pat neliniştită contemplându-şi vii torni. Să se întoarcă la Fulda? Stătuse la mănăstire aproape doisprezece ani, se maturizase între zidurile ei; îi era greu să

se imagineze în altă parte. Însă realitatea trebuia înfruntată: avea douăzeci şi şapte de ani, aproape depăşise de floarea vieţii. Fraţii din Fulda, sleiţi de clima aspră, dieta spartană şi încăperile neîncălzite ale mănăstirii, rareori treceau de patruzeci de ani; fratele Deodatus, cel mai în vârstă din comunitate, avea cincizeci şi patru. Cât de mult timp putea rezista împotriva trecerii timpului – cât timp va trece până când va fi doborâtă din nou de boală, forţată iarăşi să fugă de riscul de a fi dată în vileag şi omorâtă?

Apoi mai era şi abatele Raban de care trebuia să ţină seamă. Era pornit categoric împotriva ei şi nu era un om căruia să-i schimbi concepţiile. Dacă se întorcea, ce alte pedepse şi greutăţi mai avea de îndurat?

Spiritul său striga după o schimbare. În biblioteca din Fulda nu mai exista nicio carte pe care să nu o fi citit, nicio crăpătură în tavanul dormitorului pe care să nu o ştie pe dinafară. Trecuseră ani de zile de când se scula în fiecare dimineaţă cu aşteptarea bucuroasă că ceva nou şi interesant s-ar putea întâmpla. Tânjea să exploreze o lume mai vastă.

Unde ar putea să plece? înapoi în Ingelheim? Acum că Mama era moartă nu-i mai păsa de nimic din locul acela. Dorstadt? Ce spera să găsească acolo – pe Gerold încă aşteptând-o, păstrând vie dragostea faţă de ea după atâţia ani? Ce prostie. Era recăsătorit, după toate probabilităţile, şi nu s-ar bucura la apariţia subită a Ioanei. În plus, cu mult timp în urmă îşi alesese un alt stil de viaţă – o viaţă în care iubirea pentru un bărbat nu juca niciun rol.

Nu, Gerold şi Fulda aparţineau trecutului. Trebuia să privească hotărâtă spre viitor – oricare ar fi fost acesta.

*

— Bona şi cu mine am decis, i-a adus la cunoştinţă Arn. Trebuie să stai cu noi. E bine să avem o altă femeie prin

casă să-i țină companie Bonei şi să o ajute la gătit şi lucru manual – mai ales acum când va veni şi bebeluşul.

Amabilitatea lui era oarecum enervantă, însă oferta era bine intenționată, aşa că Ioana i-a răspuns prietenos:

— Mă tem că ar fi un târg prost. Întotdeauna am fost o cusătoreasă deplorabilă, mi-am înțepat toate degetele şi nu sunt de niciun ajutor în bucătărie.

— Bona va fi bucuroasă să te înv...

— Adevărul e că, l-a întrerupt ea, am trăit atâta timp ca un bărbat încât nu aş mai putea fi o femeie cum se cuvine – dacă am fost cumva vreodată! Nu, Arn – cu o fluturare a mâinii i-a înlăturat protestul – viața de bărbat mi se potriveşte. Îmi plac avantajele ei prea mult ca să fiu mulțumită fără ele.

Arn a cumpănit o vreme.

— Atunci rămâi deghizată. Nu contează. Poți să ajuți în grădină... sau să îi predai micuței Arnalda! Deja ai fermecat-o cu lecțiile şi jocurile tale, aşa cum ai făcut cândva şi cu mine.

Era o ofertă generoasă. Nu ar fi putut să găsească o tihnă şi o siguranță mai lejeră ca în sânul acestei familii fericite şi prospere. Însă lumea lor, agreabilă şi protectoare, era prea mică ca să-i satisfacă spiritul său de aventură trezit la viață. Nu va schimba nişte pereți pentru alții.

— Fii binecuvântat, Arn, pentru inima ta bună. Însă am alte planuri.

— Şi anume?

— O să apuc pe drumul pelerinului.

— Spre Tours şi la mormântul Sfântului Martin?

— Nu, i-a răspuns Ioana, spre Roma.

— Roma! Arn era şocat. Ai înnebunit?

— Războiul s-a sfârşit şi vor mai face şi alții acest pelerinaj.

Arn dădea din cap.

— Milord Riculf îmi spune că Lothar nu a renunțat la coroană, în ciuda înfrângerii sale de la Fontenoy. S-a refugiat în palatul imperial de la Aachen şi caută alți oameni ca să îngroaşe rândurile goale ale armatei sale. Milord zice că au început negocierile cu saxonii, oferindu-se să-i lase să revină la venerarea zeilor păgâni ai acestora dacă vor lupta pentru el!

Ce ar mai fi râs Mama, se gândea Ioana, *de o asemenea răsturnare de situație neaşteptată: un rege creştin oferindu-se să restaureze memoria zeilor străbuni.* Îşi putea imagina ce-ar fi spus mama ei: blândul Dumnezeu martir al creştinilor serveşte scopurilor cotidiene, însă ca să câştigi bătălii, trebuie să-i invoci pe Thor şi pe Odin şi pe ceilalți zei războinici aprigi ai poporului ei.

— Nu poți să pleci în situația asta tulbure, i-a spus Arn. E prea primejdios.

Avea şi el dreptate. Conflictul dintre frații casei regale avusese ca rezultat un colaps absolut al ordinii civile. Drumurile nepăzite deveniseră ținte uşoare pentru cetele vagaboande de proscrişi şi tâlhari ucigaşi.

— O să fiu în siguranță, i-a răspuns Ioana. Cine şi-a dori ceva de la un preot pelerin care nu are nimic de valoare decât hainele de pe el?

— Unii dintre diavolii ăştia ar ucide şi pentru haine indiferent în ce stare s-ar afla! îți interzic să pleci singură!

I-a vorbit cu o autoritate pe care niciodată nu şi-ar fi asumat-o dacă ar fi crezut în continuare că Ioana era bărbat.

Ea i-a răspuns tăios:

— Sunt propriul meu stăpân, Arn. Merg unde vreau.

Recunoscându-şi greşeala, Arn a bătut imediat în retragere.

— Cel puțin mai aşteaptă trei luni, i-a sugerat. Negustorii de mirodenii vor porni la drum atunci, umblând din casă-n

casă să-şi vândă marfa. Călătoresc bine păziți, căci nu vor să-şi asume niciun risc cu bunurile lor prețioase, îți pot asigura o escortă sigură tot drumul până la Langres.

— Langres! Cu siguranță ăsta nu e traseul cel mai direct?

— Nu, a consimțit Arn. Însă e cel mai sigur. În Langres există un han pentru pelerinii care se îndreaptă spre sud; nu o să ai nicio problemă să găseşti un grop de pelerini care să-ți țină companie.

Ioana a luat în seamă această variantă.

— S-ar putea să ai dreptate.

— Milord Riculf a făcut acelaşi pelerinaj acum câțiva ani de zile. A păstrat harta traseului pe care l-a urmat; o am aici. A deschis un cufăr încuiat, a scos o bucată de pergament şi a desfăşurat-o cu atenție. Se înnegrise şi se uzase de trecerea timpului, însă cerneala nu se estompase, rândurile citețe ieşeau limpede în relief, marcând calea până la Roma.

— Îți mulțumesc, Arn, i-a răspuns Ioana. O să procedez aşa cum îmi sugerezi. O amânare de trei luni nu e mult. Îmi va lăsa la dispoziție mai mult timp pentru Arnalda; e foarte isteață şi progresează atât de bine la lecții!

— Atunci s-a stabilit. Arn începuse se înfăşoare pergamentul.

— Mi-ar plăcea să studiez harta mai amănunțit, dacă îmi permiți.

— Ține-o cât vrei. Mă duc la hambare să supraveghez tunsul oilor. Arn a plecat zâmbind, încântat că reuşise să o convingă până la urmă.

Ioana a tras adânc aer în piept, umplându-şi plămânii cu aromele dulci ale primăverii timpurii. Spiritul i se avânta spre ceruri ca un şoim eliberat de piedică, trezit din senin în libertatea miraculoasă a vântului şi a cerului. La ora aceasta frații din Fulda se adunau în interiorul întunecos al sălii de consiliu, îngrămădiți pe pietrele dure ale *gradines* ascultându-l pe fratele Cellarer expunând monoton dările de

seamă ale abației. Însă ea se afla aici, liberă şi nestingherită, cu peripețiile unei vieți în față.

Cu o neastâmpărate pripită, Ioana studia harta. Exista un drum bun şi larg de aici până la Langres. De acolo, drumul o cotea spre sud prin Besancon şi Orbe, coborând de-a lungul lacului Saint-Maurice spre LeValais. La baza Alpilor se afla un han al unei mănăstiri, unde pelerinii puteau să se odihnească şi să se aprovizioneze pentru urcuşul greu prin munți către Marele Saint-Bemard – unul dintre păsurile cele mai bune şi cele mai călătorite din Alpi. Odată ce ai trecut Alpii, drumul lat în linie dreaptă – Via Francigena te conducea către Aosta, Pavia şi Bologna până în Toscana şi mai departe până la Roma.

Roma. Cele mai grozave minți ale omenirii adunate la un loc în acel oraş străvechi; bisericile sale adăposteau comori tăinuite, bibliotecile, înțelepciunea acumulată de secole. Cu siguranță acolo, printre mormintele sacre ale apostolilor, Ioana va găsi ceea ce căuta. La Roma îşi va descoperi destinul.

*

Îşi aşeza desagii pe catâr – Arn insistase să ia unul pe timpul călătoriei – când micuța Arnalda a ieşit alergând din conac, cu părul blond răvăşit în timpul somnului de noapte.

— Unde pleci? a întrebat îngrijorată feţişoara îngerească.

Ioana a îngenunchiat, iar fața ei se afla la acelaşi nivel cu al copiliței.

— La Roma, i-a răspuns, Oraşul Minunăților, unde locuieşte Papa.

— Îl placi pe Papă mai mult decât pe mine?

Ioana a râs.

— Nu l-am întâlnit niciodată. Şi nu există nimeni pe care să-l plac mai mult decât pe tine, puiule. îi mângâia părul moale al fetiței.

— Atunci nu pleca.

Arnalda şi-a aruncat braţele în jurul gâtului Ioanei.

— Nu vreau să pleci.

Ioana a îmbrăţişat-o. Trupşorul crud se cuibărise călduţ de al ei, umplându-i braţele şi inima. *Aş fi putut să am şi eu o fetiţă ca ea, dacă aş fi ales o cale diferită. O fetiţă pe care să o strâng în braţe şi să o alint – şi pe care să o învăţ.* Şi-a amintit pustiirea pe care a simţit-o când plecase Esculap. Îi lăsase o carte, ca să poată să înveţe mai departe, însă ea, care fugise de la mănăstire doar ca hainele pe ea, nu avea ce să-i dea fetiţei.

În afară de...

Ioana a băgat mâna în tunică şi a scos afară medalionul pe care îl purta din ziua în care Matthew i-l aşezase prima oară în jurul gâtului.

— Aceasta este Sfânta Caterina. A fost foarte isteaţă şi foarte puternică, exact ca tine. I-a relatat povestea Sfintei Caterina.

Ochii Arnaldei se bulbucaseră de uimire.

— Era o fată şi a făcut asta?

— Da. Şi aşa poţi să faci şi tu dacă vei continua să lucrezi cu literele.

Ioana şi-a luat medalionul de la gât şi l-a atârnat de cel al Arnaldei.

— Acum e al tău. Ai grijă de el în locul meu.

Arnalda a strâns în mână medalionul, faţa schimonosindu-se căci se străduia hotărâtă să nu plângă.

Ioana şi-a luat rămas bun de la Arn şi de la Bona, care ieşiseră afară ca să o vadă plecând. Bona i-a întins un pachetel cu mâncare şi o piele de capră plină cu bere.

— Acolo ai pâine şi brânză şi nişte carne uscată – suficient cât să-ţi ajungă două săptămâni, căci până atunci vei fi ajuns la han.

— Mulţumesc. Nu o să uit niciodată amabilitatea voastră.

Arn i-a spus:

— Nu uita, Ioana. Eşti binevenită aici oricând. Asta este casa ta.

Ioana l-a îmbrăţişat.

— Dă fata la şcoală. E inteligentă şi e dornică să înveţe, aşa cum erai şi tu.

A încălecat pe catâr. Micuţa familie stătea în jurul ei, privind tristă. Se pare că soarta ei statornică era să-i părăsească pe toţi cei pe care-i iubea. Acesta era preţul pe care trebuia să îl plătească pentru viaţa venetică pe care şi-o alesese, însă a intrat în ea cu ochii deschişi şi nu obţinea niciun câştig dacă regreta.

Ioana a înghiontit catârul să meargă la trap mărunt. A mai privit odată peste umăr şi apoi şi-a întors faţa spre drumul ce ducea către sud şi către Roma.

Capitolul 19

Roma, 844

Anastasius a pus jos pana, întinzându-şi degetele ca să scape de crampe. Studia mândru pagina pe care tocmai o scrisese – ultima înregistrare din capodopera sa, *Liber pontificalis,* sau Cartea Papilor, o evidenţă detaliată a apostolatelor din vremea lui.

Drăgăstos, Anastasius şi-a trecut mâna peste foaia albă şi curată de pergament care se întindea în faţa lui. Pe aceste pagini albe vor fi însemnate într-o bună zi realizările, triumfurile şi gloria propriului său pontificat.

Cât de mândru va fi tatăl său, Arsenius, atunci! Deşi familia lui Anastasius adunase multe titluri şi onoruri de-a lungul timpului, premiul final al tronului papal le scăpase. Cândva se prefigurase că Arsenius ar fi putut să-l obţină, însă timpul şi circumstanţele au conspirat împotriva lui, iar ocazia trecuse pe lângă el.

Acum depindea de Anastasius. Trebuie, va reabilita încrederea tatălui său în el devenind Papă şi Episcop al Romei.

Bineînțeles, nu imediat. Ambiția ieşită din comun a lui Anastasius nu l-a orbit în privința faptului că încă nu sosise vremea. Avea doar treizeci şi trei de ani, iar funcția sa de *primicerius,* deşi una de considerabilă influență, era un post prea laic din care să asceadă la Sfântul Scaun al Sfântului Petru.

Însă situația lui urma să se schimbe în curând. Papa Grigorie zăcea pe patul de moarte. După ce perioada de doliu obligatorie se sfârşea, vor avea loc alegeri pentru un nou Papă – alegeri al căror rezultat Arsenius îl hotărâse dinainte cu un amestec dibaci de diplomație, mită şi amenințare. Următorul Papă va fi Sergius, preot cardinal[34] al bisericii din Saint Martin, vlăstar slab şi coruptibil al unei familii de nobili romani. Spre deosebire de Grigorie, Sergius era un om care înțelegea mersul lucrurilor în lume; va ştii cum să-şi exprime recunoştința față de cei care l-au ajutat să ajungă în această funcție. La scurt timp după alegerea lui Sergius, Anastasius va fi numit episcop de Castellum, un post perfect din care să asceadă la tronul papal după ce Sergius va dispărea şi el la rândul lui.

Era un scenariu atrăgător, cu excepția unui singur detaliu – Grigorie era încă în viață. Precum o viță de vie îmbătrânită ale cărei rădăcini se afundau adânc în pământ să-şi tragă seva hrănitoare din solul arid, bătrânul se agăța cu încăpățânare de ultima suflare de viață. Grigorie acționa cu o încetineală enervantă chiar şi în acest act final al morții.

Domnise şaptesprezece ani, mai mult decât orice alt Papă de la Leon al III-lea, fie-i memoria binecuvântată. Un bărbat

---

[34] Până târziu în Evul Mediu titlul de cardinal era conferit preoților proeminenți ai bisericilor importante. *(nota trad.)*

bun, modest, bine intenționat, pios, Grigorie era foarte iubit de romani. Fusese un protector preocupat de oraşul supraaglomerat cu pelerini aduşi în sapă de lemn, punându-le la dispoziție numeroase adăposturi şi case de refugiu, întrucât pomenile erau împărțite de mâini generoase în toate zilele de sărbătoare şi la procesiuni.

Anastasius îl privea pe Grigorie cu un amestec complicat de emoție, cu surprindere şi cu dispreț în egală măsură: surprins de autenticitatea cucerniciei şi credinței bărbatului, disprețuitor față de simplitatea şi agerimea lentă a minții, care-l lăsa constant pradă înfrângerii şi manipulării. Chiar şi Anastasius profitase adesea de naivitatea Papei, niciodată mai rodnic decât pe Câmpul minciunilor, când aranjase ca negocierile de pace ale lui Grigorie cu împăratul francilor, Ludovic, să fie încălcate chiar sub propriu-i nas. Mica stratagemă dăduse rezultate mărinimoase; beneficiarul, fiul lui Ludovic, Lothar, a ştiut cum să-şi transforme gratitudinea în monezi, iar Anastasius era acum un om avut. Chiar mai important, Anastasius reuşise să câştige încrederea şi sprijinul lui Lothar. O vreme, e adevărat, Anastasius s-a temut că alianța sa cu moştenitorul francilor cultivată cu grijă s-ar putea să devină caducă – căci înfrângerea lui Lothar la Fontenoy fusese recunoscută ca dezastruoasă. Însă Lothar reuşise să ajungă la o învoială cu frații săi răzvrătiți semnând Tratatul de la Verdun, o piesă remarcabilă de prestidigitație politică care i-a permis să-şi păstreze şi coroana şi teritoriile. Lothar era încă odată împărat necontestat – un fapt care ar trebui să se dovedească a fi de mare valoare pentru Anastasius în viitor.

Sunetul clopotelor l-a trezit pe Anastasius din reverie. Clopotele au bătut odată, a doua oară şi a treia oară. Anastasius s-a pocnit peste coapse jubilând. În sfârşit!

*

Îmbrăcase deja veşmântul de doliu când s-a auzit ciocănitul mult aşteptat. Un notar papal a intrat păşind în linişte.

— Cel Apostolic a fost chemat la Dumnezeu, a anunţat el. Prezenţa domniei voastre, Primicerius, este revendicată în dormitorul papal.

Umăr la umăr, fără a scoate o vorbă, îşi croiau drumul prin labirintul de coridoare al Palatului Lateran, către apartamentele Papei.

— Era un om evlavios. Notarul a spart tăcerea. Un pacifist, un sfânt.

— Un sfânt, într-adevăr, a răspuns Anastasius. În sinea lui îşi zicea: *Atunci care loc e mai bun decât Paradisul pentru el?*

— Când o să mai vină altul? Vocea notarului s-a pierdut.

Anastasius a văzut că bărbatul plângea. Era intrigat de afişarea emoţiei autentice. El însuşi era prea şiret, prea conştient de efectul pe care-l avea asupra celorlalţi tot ceea ce spunea şi făcea, ca să se angajeze în *lacrimae rerum.* Totuşi emoţia notarului i-a amintit că trebuie să-şi pregătească şi el propria-i porţie de tristeţe. Când s-au apropiat de dormitorul papal, a tras aer în piept şi şi-a ţinut respiraţia până când a simţit o înţepătură în spatele ochilor. Era un truc la care apela, un mod de a-i face lacrimile să curgă la comandă; îl folosea rareori însă întotdeauna obţinea efectul scontat.

Dormitorul era deschis pentru mulţimea îndoliată adunată grămadă. Înăuntru Gregorie zăcea pe patul impunător împodobit, cu ochii închişi, braţele încrucişate după ritual şi ţinând strâns o cruce din aur. Ceilalţi *optimates,* demnitarii curţii pontificale, încercuiseră patul funerar: Anastasius l-a văzut pe Arighis, vicedominus-ul; Compulus, nomenclator-ul şi Stephen, vestiarius-ul.

— Primicerius-ul, Anastasius, a anunțat secretarul când Anastasius a intrat. Ceilalți au ridicat privirile şi l-au văzut cufundat în tristețe, trăsăturile chipului său gravate de durere şi obrajii şiroind de lacrimi.

Ioana şi-a ridicat capul, lăsând razele soarelui călduț al Romei să i se împrăştie peste față. Era încă neobişnuită cu o climă atât de plăcută şi de blândă în Wintarmanoth – sau ianuarie, cum era numită în această parte de sud a Imperiului, unde obiceiurile romane, nu ale francilor, aveau preponderență.

Roma nu era aşa cum şi-o imaginase. Îşi închipuise un oraş scăldat de soare, pavat cu aur şi marmură, sutele sale de bazilici înălțându-se către Cer ca o mărturie scânteietoare a existenței unui adevărat *Civitas Dei,* Oraş al lui Dumnezeu, pe pământ. Realitatea s-a dovedit a fi cu totul alta. Răşchirate, murdare, supraaglomerate, străzile înguste şi distruse ale Romei păreau că duc mai degrabă în iad decât în rai. Monumentele sale străvechi – acelea care nu fuseseră convertite în biserici creştine – dăinuiau în ruină. Templele, amfiteatrele, palatele şi băile fuseseră dezgolite de aurul şi argintul de pe ele şi lăsate pradă stihiilor naturii. Cârceii de viță de vie şerpuiau în jurul tijelor coloanelor căzute pe care se sprijiniseră cândva; iasomia şi acantul încolțiseră prin crăpăturile zidurilor; porcii, caprele şi boii cu coame uriaşe păşteau în porticurile lor putrezite. Statuile împăraților stăteau culcate împrăştiate pe pământ; sarcofagele goale ale eroilor fuseseră reîntrebuințate drept căzi de baie, cisterne sau albii de porci.

Era un oraş străvechi, după câte se părea, al contradicțiilor ireconciliabile: minunea lumii şi o vânzoleală murdară, intrată în putrefacție; un loc de pelerinaj pentru creştini, dar ale cărui lucrări artistice impresionante omagiau zeii păgâni;

un centru de cultură şi educaţie, ai cărui oameni se tăvăleau în ignoranţă şi superstiţii.

În ciuda acestor contradicţii, ori poate chiar datorită lor, Ioana iubea Roma. Tumultul clocotitor al străzilor o tulbura, în aceste coridoare înţesate convergeau cele mai îndepărtate naţiuni ale lumii: romanii, lombarzii, germanii, bizantinii şi musulmanii se înghesuiau unii pe alţii într-un melanj provocator de obiceiuri şi limbi. Trecutul şi prezentul, păgânismul şi creştinismul se impietau într-o tapiţerie somptuoasă şi amuzantă. Tot cei mai bun şi mai rău din toată lumea se strânsese între zidurile străvechii cetăţi. În Roma, Ioana a găsit lumea oportunităţilor şi a aventurii pe care o căutase toată viaţa.

Îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în Borgo, unde variatele *scholae,* sau societăţi de străini se adunau. Sosind cu mai bine de un an în urmă, s-a dus cum era şi firesc la Schola Francorum, însă acolo nu a fost admisă, căci locul era înţesat de pelerini franci şi imigranţi. Aşa că a mers la Schola Anglorum, unde obârşia englezească a tatălui ei, ca şi numele ei, Anglicus, i-au câştigat de partea sa o primire călduroasă.

Profunzimea şi vastitatea cunoştinţelor sale i-au câştigat foarte repede reputaţia de cărturar eminent. Teologii soseau de prin toată Roma ca să o angajeze în discursuri învăţate; plecau copleşiţi de vastitatea educaţiei sale şi capacitatea fulgerătoare de discernământ de pe parcursul dezbaterilor. Cât de îngroziţi ar fi fost, se gândea Ioana zâmbind în sinea ei, dacă ar fi ştiut că au fost întrecuţi de o femeie!

Îndatoririle sale de rigoare includeau participarea la o slujbă zilnică oficiată într-o bisericuţă, chiar de lângă schola. După masa de prânz şi un pui de somn (căci în sud exista obiceiul de a dormi pe perioada orelor înăbuşitoare ale amiezii), se ducea la infirmerie, unde-şi petrecea restul zilei îngrijind de bolnavi. Cunoştinţele sale de medicină i-au

fost de mare folos, căci practicarea medicinei aici nu era nici pe departe la fel de avansată ca în teritoriile francilor. Romanii ştiau puţin despre proprietăţile curative ale plantelor şi ierburilor şi nimic despre studiul urinei pentru a diagnostica şi trata bolile. Succesele Ioanei ca vindecător îi solicitau serviciile cu insistenţă.

Avea o viaţă activă, ocupată, care i se potrivea Ioanei perfect. Îi oferea toate oportunităţile vieţii monastice fără însă dezavantajele aferente acesteia. Putea face uz de inteligenţa ei întrutotul, fără piedică sau să se abţină. Avea acces la biblioteca scholei, mică, însă cu o colecţie rară de mai mult de cincizeci de volume şi nimeni nu-i stătea în spate să privească peste umăr ca să o chestioneze de ce a ales să citească Cicero sau Suetonius şi nu Sfântul Augustin. Era liberă să vină şi să plece după bunu-i plac, să gândească aşa cum îi plăcea, să dea glas gândurilor sale fără să se teamă, să fie biciuită ori să se demaşte. Timpul zbura şi-l măsura, mulţumită de sine în realizările fiecărei zi de lucru.

Şi astfel lucrurile ar fi putut să continue la nesfârşit dacă noul Papă ales, Sergius, nu s-ar fi îmbolnăvit.

*

De la duminica Septuagesima[35], Papa fusese asaltat de o varietate de simptome vagi, însă supărătoare: o digestie precară, insomnie, membrele inferioare umflate şi amorţite; la scurt timp după Paşti, a fost doborât de o durere atât de acută încât devenise aproape de nesuportat. Noapte după noapte, întregul palat era ridicat în picioare de ţipetele lui.

Societatea medicilor a trimis vreo duzină dintre cei mai buni specialişti ai săi să-l întâlnească pe suferindul Papă.

---

[35] A treia duminică înainte de postul Paştelui în calendarul creştin. *(nota trad.)*

Au încercat o multitudine de scheme ca să găsească un leac cu efect: au adus un fragment din craniul Sfântului Policarp pe care Sergius să-l atingă; i-au masat picioarele cu ulei luat dintr-o lampă care arsese toată noaptea la mormântul Sfântului Petru, o metodă cunoscută a fi vindecat chiar şi cele mai disperate afecţiuni; i-au luat sânge repetat şi i-au dat laxative cu emetic în concentraţie atât de puternică încât întregul trup i-a fost chinuit de spasme violente. Când şi aceste remedii puternice au dat greş, au încercat să-i înlăture durerea prin metoda contra-stimulării. Jupuindu-i fâşii de asbest fierbinţi pe lungimea venelor de la picioare.

Nimic nu i-a fost de folos. Întrucât starea de sănătate a Papei s-a înrăutăţit, panica a pus stăpânire pe romani: dacă Sergius va muri atât de curând după predecesorul său, lăsând din nou vacant Tronul Sfântului Petru, s-ar putea ca împăratul francilor, Lothar, să profite de această ocazie pentru a descinde în oraş să-şi impună autoritatea imperială asupra lor.

Fratele lui Sergius, Benedict, era şi el hăituit de griji – nu din vreun sentiment fratern, ci pentru că decesul fratelui său reprezenta o ameninţare pentru propriile-i interese. Dacă l-ar fi convins pe Sergius să-l numească missus pontifical, Benedict ar fi profitat cu dibăcie de această poziţie ca să-şi sporească autoritatea cabinetului pontifical în numele său. Rezultatul ar fi fost că, numai după cinci luni de la pontificat, Sergius ar fi domnit doar cu numele; toată puterea adevărată din Roma era exercitată de către Benedict – spre considerabila lărgire a averii sale personale.

Benedict ar fi preferat să beneficieze şi de titlul şi de onorurile cabinetului pontifical, însă se ştia dintotdeauna că era imposibil să ajungă la o asemenea poziţie. Nu avea nici studiile şi nici şlefuiala unui asemenea birou atât de însemnat. Era cel de-al doilea născut, iar în Roma nu exista obiceiul de a împărţi proprietatea şi titlurile între

moştenitori ca în ținutul francilor. Fiind primul născut, lui Sergius i s-au oferit cu dărnicie toate privilegiile pe care i le putea pune la dispoziție familia – haine scumpe, pedagogi privați. Era groaznic de nedrept, însă nu avea ce face în privința asta, iar după o vreme Benedict a plecat îmbufnat şi şi-a căutat consolarea în plăcerile lumeşti, descoperind grabnic că Roma nu ducea lipsă. Mama lui a protestat împotriva obiceiurilor sale dezmățate, însă nu a făcut nicio încercare serioasă să i le reteze; atenția şi speranțele ei s-au concentrat în permanență asupra lui Sergius.

Acum, în cele din urmă, lungii ani în care fusese privit de sus ajunseseră la final. Nu fusese dificil să-l determine pe Sergius să-l numească missus pontifical; Sergius se simțise întotdeauna vinovat pentru faptul că fusese preferat în defavoarea fratelui său mai mic. Benedict ştia că fratele său era slab de caracter, însă s-a dovedit mult mai uşor de a fi corupt decât ar fi anticipat. După toți anii de studiu neîncetat şi privațiunile vieții monahale, Sergius era mai mult decât pregătit să se bucure de viață. Benedict nu a încercat să-şi ispitească fratele cu femei, căci Sergius se agăța neclintit de idealul castității preoțeşti. Într-adevăr, sentimentele sale legate de acest subiect se apropiau de obsesie, aşa că lui Benedict îi venea greu să țină în secret propriile sale aventuri sexuale.

Însă Sergius avea o altă slăbiciune – un apetit nesățios pentru plăcerile culinare. După ce şi-a consolidat propria-i putere, Benedict îşi distrăgea fratele cu o paradă fără de sfârşit de plăceri gustative. Capacitatea lui Sergius de a îngurgita mâncăruri şi vinuri era prodigioasă. Era ştiut că a consumat la o singură masă cinci păstrăvi, două găini fripte, o duzină de pateuri cu carne şi o pulpă întreagă de vânat. După o asemenea orgie, a sosit la slujba de dimineață atât de ghiftuit şi afumat încât a vomitat sfânta împărtăşanie în altar, spre oroarea enoriaşilor.

După acest episod ruşinos, Sergius a reuşit să se schimbe, rezumându-se la dieta modestă din pâine şi vegetale cu care fusese crescut. Acest regim spartan l-a pus pe picioare; începuse din nou să fie interesat de afacerile statului papal, intersectându-se cu schemele profitabile ale lui Benedict. Însă Benedict se ruga să aibă răgaz. Apoi, când l-a criticat pe Sergius că s-a jertfit destul vieții evlavioase, a reînceput să-l ademenească cu daruri extravagante: bomboane scumpe şi exotice, pateuri şi tocane de legume, porci fripți la proțap, butoaie cu vin gros de Toscana. În curând Sergius a cedat altui chiolhan.

Totuşi de data asta ospățul a mers prea departe. Sergius s-a îmbolnăvit periculos de rău. Benedict nu simțea nicio compasiune pentru fratele său mai mare, însă nu voia să moară. Moartea lui Sergius ar fi însemnat sfârşitul influenței lui Benedict.

Trebuia făcut ceva. Medicii care-l vizitau pe Papă erau o gloată incompetentă care puneau boala Papei pe seama demonilor puternici, numai rugăciunea putând avea efect împotriva caracterului vătămător al acestora. L-au înconjurat pe Sergius cu o multitudine de preoți şi călugări care plângeau şi se rugau lângă patul său zi şi noapte, ridicându-şi vocile imperios spre Cer, însă în zadar: Sergius se stingea pe picioare.

Benedict nu se mulțumea să-şi lase viitorul să atârne de firul slab al rugăciunilor. *Trebuie să fac ceva. Dar ce?*

— Milord.

Benedict a fost trezit din reverie de vocea slabă şi ezitantă a lui Celestinus, unul dintre *cubicularii,* sau şambelanii, pontificali. Ca majoritatea semenilor lui, Celestinus era vlăstarul unei familii bogate de aristocrați romani care plătise o sumă generoasă pentru a deține onoarea ca fiul lor cel mic să servească drept şambelanul Papei. Benedict s-a uitat la băiat cu aversiune. Ce ştia copilul ăsta privilegiat

despre viață, despre improvizațiile grele pentru a ieşi la lumină din obscuritate?

— Ce este?

— Milord Anastasius vă cere o audiență.

— Anastasius? Benedict nu ştia de unde să ia numele.

— Episcopul de Castellum, l-a ajutat Celestinus îndatoritor.

— Îndrăzneşti să mă informezi?

Furios, Benedict l-a pocnit cu forță pe Celestinus peste obraz.

— Asta o să te învețe să-ți respecți mai marii. Acum dispari şi adu-mi-l pe episcop aici.

Celestinus a plecat în grabă, mângâindu-şi obrazul cu ochii în lacrimi. Pe Benedict îl ustura palma de la lovitura dată băiatului; şi-a chircit-o, simțindu-se mai bine decât în ultimele zile.

Câteva momente mai târziu Anastasius a pătruns impozant pe uşă. Înalt şi curtenitor, întruchiparea eleganței aristocratice, era perfect conştient de impresia pe care o produsese asupra lui Benedict.

— *Pax vobiscus,* l-a întâmpinat Benedict într-o latină schiloditǎ.

Anastasius i-a remarcat crasa incultură, însă a avut grijă să nu-şi dea la iveală satisfacția.

— *Et cum spiritu tuo,* i-a răspuns lin. Cum o duce Sfinția Sa, Papa?

— Prost. Foarte rău.

— Mă întristează să aud asta. Asta era mai mult decât o politețe; Anastasius era cu adevărat îngrijorat. Nu era momentul potrivit ca Sergius să moară. Anastasius nu va avea treizeci şi cinci de ani, vârsta minimă cerută pentru un Pontif, decât peste un an şi mai bine. Dacă Sergius îşi dădea duhul acum, un bărbat mai tânăr decât el ar fi putut să fie ales şi abia după douăzeci de ani şi mai bine Scaunul

Sfântului Petru ar fi fost din nou vacant. Anastasius nu intenționa să aştepte atât de mult ca să-şi realizeze ambiția vieții sale.

— Se îngrijesc cu pricepere de fratele dumneavoastră, să cred?

— Este înconjurat zi şi noapte de oameni credincioşi care-şi oferă rugăciunile pentru însănătoşirea lui.

— Ah! Şi apoi tăcere. Amândoi erau sceptici privind eficacitatea unor asemenea măsuri, însă niciunul nu-şi putea exprima îndoiala pe față.

— Există cineva la Schola Anglorum, s-a hazardat Anastasius, un preot cu o reputație grozavă de vindecător.

— Oh?

— John Anglicus, cred că se numeşte – un străin. Aparent este un bărbat cu solide cunoştințe. Se spune că poate face adevărate miracole vindecătoare.

— Poate că ar trebui să trimit după el, a spus Benedict.

— Poate, a consimțit Anastasius, apoi a dat uitării chestiunea. Simțise că Benedict nu era o persoană pe care să o presezi.

Tacticos, Anastasius a deviat discuția către o altă problemă. Când a considerat că trecuse o bucată de timp considerabilă, s-a ridicat să plece.

— *Dominus tecum, Benedictus.*

— *Deus vobiscus.* Benedict a ciopârțit iarăşi expresia.

Nerod ignorant, şi-a zis Anastasius. Era o ruşine că un asemenea individ putea accede atât de sus pe scara puterii, pătând reputația Bisericii.

Benedict îl privea plecând. *Nu e o specie rea pentru un aristocrat. O să trimit după acest preot-vraci, acest John Anglicus.* Probabil că o să producă vâlvă aducând pe cineva care nu era membru al societății medicilor, însă nu avea importanță. Benedict o să găsească o cale. Întotdeauna exista o variantă când cineva ştia ce voia.

*

Trei duzini de lumânări ardeau la piciorul patului imens în care Sergius stătea întins. În spatele lor îngenunchiaseră câțiva călugări îmbrăcați în negru, zumzăind litanii la unison cu glasuri profunde.

Ennodius, căpetenia medicilor din Roma, şi-a ridicat bisturiul din metal şi l-a trecut cu dexteritate de-a curmezişul antebrațului lui Sergius, pătrunzând în vena principală. Sângele a țâşnit din rană şi se scurgea într-un vas din argint ținut de ucenicul lui Ennodius. Ennodius dădea din cap în timp ce examina sângele din vas. Era gros şi negru; umoarea păcătoasă care-i declanşase boala Papei se strânsese în trup şi nu putea fi drenată. Ennodius a lăsat tăietura deschisă, permițând sângelui să se scurgă mai mult ca de obicei; nu o să poată să-l mai facă pe Sergius să sângereze câteva zile, căci luna intra în Gemeni, un semn nefavorabil pentru sângerări.

— Cum arată? a întrebat Florus, un medic confrate.

— Rău. Foarte rău.

— Vino afară, i-a şoptit Florus. Trebuie să-ți vorbesc.

Ennodius a oprit hemoragia, lipind bucățile de piele împreună şi presându-le cu mâna. Sarcina de a bandaja rana cu frunze de vimanț înmuiate în grăsime şi înfăşurate în cârpe îi revenea ucenicului său. Ştergându-şi sângele de pe mâini, a ieşit după Florus afară pe coridor.

— Au trimis după altcineva, i-a spus Florus în grabă de îndată ce au rămas singuri. Un tămăduitor de la Schola Anglorum.

— Nu! Ennodius era supărat. Practicarea medicinei în interiorul oraşului presupunea a fi cu strictețe încredințată membrilor societății medicilor – cu toate că în fapt o armată redusă şi nerecunoscută oficial de medici diletanți ridicase întrebări în rândul populației privind capacitățile lor. Aceştia erau tolerați atâta timp cât operau anonim printre săraci.

Însă o recunoaştere deschisă a unuia dintre ei, venită însuşi de la palatul pontifical, reprezenta o ameninţare de netăgăduit.

— Omul se numeşte John Anglicus, i-a spus Florus. Se zvoneşte că posedă puteri extraordinare. Se spune că poate diagnostica o boală doar prin simpla examinare a urinei pacientului.

Ennodius a strâmbat din nas.

— Un şarlatan.

— Evident. Însă unii dintre aceşti aşa-zişi medici sunt chiar talentaţi. Dacă acest John Anglicus dă de bănuit cumva că ar fi priceput, poate fi dezastruos.

Florus avea dreptate. Într-o profesiune ca a lor, unde rezultatele erau adesea dezamăgitoare şi întotdeauna imprevizibile, reputaţia însemna totul. Dacă acest intrus o să aibă succes acolo unde ei eşuaseră...

Ennodius a meditat o clipă.

— Spui că studiază urina? Păi bine, atunci o să-i punem la dispoziţie o mostră.

— Însă ultimul lucru pe care ar trebui să-l facem e să-l ajutăm pe străin!

Ennodius a surâs.

— Am spus că o să-i ducem o mostră de urină, Florus. Nu am spus şi de la cine.

*

Înconjurată de o escortă a gărzilor pontificale, Ioana se deplasa rapid către Patriarchium, palatul enorm care găzduia reşedinţa pontificală ca şi multitudinea de departamente administrative ce constituiau lăcaşul ocârmuirii în Roma. Lăsând în urmă bazilica lui Constantin, cu şirul său magnific de ferestre arcuite rotund, au intrat în Patriarchium. În interior au urcat un rând scurt de scări care duceau la *triclinium major,* sau marele hol al palatului,

a cărui construcție fusese comandată de Papa Leon, fie-i memoria binecuvântată.

Holul era pavat cu marmură şi decorat cu miriade de mozaicuri, executate cu o măiestrie care au copleşit-o pe Ioana. Niciodată nu mai văzuse culori atât de strălucitoare, nici figuri atât de însufleţite. Nimeni în ţara ei – episcopul, abatele, contele, nici chiar împăratul – nu era în stare să comande o asemenea splendoare.

În centrul triclinium-ului se strânsese un grup de oameni. Unul a venit spre ea să o salute. Era brunet, cu ochi înguşti şi graşi şi o expresie şireată.

— Tu eşti preotul John Anglicus? a întrebat.

— Eu sunt.

— Eu sunt Benedict, missus pontifical şi fratele Papei Sergius. Te-am adus aici ca să-l vindeci pe Sfinţia Sa.

— O să fac tot ce pot, a răspuns Ioana.

Benedict şi-a coborât vocea până a devenit o şoaptă conspirativă.

— Sunt destui aici care nu doresc să te vadă reuşind.

Ioana înţelegea foarte bine. Mulţi din adunare erau membrii societăţii selecte şi exclusive a medicilor. Nu ar primi cu braţele deschise un intrus.

Un alt bărbat li s-a alăturat – înalt, slab, cu o privire sfredelitoare şi un nas coroiat. Benedict l-a prezentat ca fiind Ennodius, capul medicilor.

Ennodius a întâmpinat-o pe Ioana cu un semn scurt din cap.

— Vei descoperi singur, dacă ai capacitatea, că Sfinţia Sa este chinuit de demoni, a căror putere vătămătoare nu va fi îndepărtată cu medicamente sau laxative.

Ioana nu a rostit nici un cuvânt. Dădea prea puţină crezare unor asemenea teorii. De ce căutau justificări în supranatural când existau atâtea cauze fizice şi detectabile ale bolii?

Ennodius i-a întins o sticluță cu lichid gălbui.

— Mostra de urină a fost prelevată de la Sfinția Sa acum mai puțin de o oră. Suntem curioşi să vedem ce vom afla de la tine.

Prin urmare sunt testată, şi-a zis Ioana. *Ei bine, bănuiesc că oricum e un mod bun de a începe.*

A luat sticluța şi a ridicat-o în lumină. Grupul s-a adunat în semicerc. Nasul coroiat al lui Ennodius fremăta în timp ce o privea într-o aşteptare vicleană.

A răsucit sticluța pe o parte şi pe alta până când s-a văzut limpede conținutul. L-a mirosit odată şi încă odată. Şi-a înmuiat degetul în sticluță, l-a pus pe limbă şi a gustat cu grijă. Tensiunea din încăpere era acum aproape palpabilă.

A mirosit şi a mai gustat încă odată. Nu era nicio îndoială.

Un şiretlic ingenios să substitui urina unei femei însărcinate cu cea a Papei. O confruntau cu o dilemă adevărată. Ca simplu preot şi venetic, nu putea să acuze o prezență atât de augustă de înşelăciune deliberată. Pe de altă parte, dacă nu ar detecta urina substituită, ar fi denunțată ca escroacă.

Capcana îi fusese întinsă cu dibăcie. Cum să scape din ea?

Se tot frământa.

Apoi s-a întors şi a anunțat fără niciun ocoliş:

— Dumnezeu e pe cale să facă un miracol. În treizeci de zile, Sfinția sa o să nască.

*

Benedict se zgâlțâia de atâta râs croindu-şi calea afară din triclinium.

— Ce fețe făcuseră bătrânii ăia! Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să nu mă tăvălesc pe jos de râs!

Era realmente încântat de ceea ce se întâmplase.

— Ți-ai dovedit calitățile şi le-ai demascat înşelătoria fără să rosteşti vreun cuvânt acuzator. Genial!

Când s-au apropiat de dormitorul pontifical, au auzit strigăte răguşite de cealaltă parte a uşii.

— Ticăloşilor! Şacalilor! Nu am murit încă! S-a auzit o bufnitură puternică, ca şi cum ar fi fost aruncat un obiect.

Benedict a deschis uşa. Sergius se ridicase în şezut în pat, cu faţa împurpurată de furie. Pe podea, la jumătatea traseului spre uşă, un vas din ceramică spart se balansa nebuneşte în faţa unui grup de preoţi indignaţi. Sergius înşfăcase un pocal din aur de pe masa de lângă el şi era pe punctul să-l azvârle în bieţii prelaţi când Benedict s-a îndreptat spre el în fugă şi i l-a smuls din mână.

— Ei, frăţioare. Ştii ce au spus doctorii. Eşti bolnav, trebuie să nu te extenuezi.

Sergius i-a spus acuzator:

— M-am trezit şi i-am găsit ungându-mă cu ulei. Încercau să-mi administreze *unctio extrema*.

Prelaţii şi-au netezit veşmintele cu o demnitate fudulă. Păreau a fi bărbaţi cu importanţă; cel care purta pallium-ul unui arhiepiscop a spus:

— Ne-am gândit că ar fi cel mai bine, ţinând cont că starea Sfinţiei Sale se înrăutăţea

— Termină! l-a întrerupt Benedict.

Ioana era şocată. Benedict trebuie să fi fost cu adevărat influent ca să se adreseze unui arhiepiscop atât de necivilizat.

— Gândeşte-te, Benedict, l-a avertizat arhiepiscopul. Vei pune în pericol sufletul nemuritor al fratelui tău?

— Afară! Benedict îşi legăna braţul ca şi cum ar fi vrut să înlăture un stol de mierle. Cu toţii!

Prelaţii s-au retras pripit, împărtăşind indignarea.

Sergius s-a trântit înapoi pe perne slăbit.

— Durerea, Benedict, se tânguia. Nu pot să suport durerea.

Benedict a turnat vin dintr-un ulcior de lângă pat într-un potir din aur şi l-a aşezat pe buzele lui Sergius.

— Bea, o să-ţi aline durerea.

Sergius a băut însetat.

— Mai vreau, a cerut imediat ce l-a golit. Benedict i-a turnat un al doilea potir şi apoi şi pe al treilea. Vinul se împrăştia pe la colţurile gurii lui Sergius. Avea oase mici, însă era foarte gras. Chipul său era format dintr-o serie de cercuri legate unele de altele: faţa rotunde unită cu bărbia rotundă, ochii rotunzi aşezaţi în mijlocul unor inele gemene de carne.

— Acum, i s-a adresat Benedict, după ce setea lui Sergius a fost potolită, hai să vezi ce am făcut pentru tine, frate. Ţi-am adus pe cineva care poate să te ajute. El este John Anglicus, un tămăduitor cu o reputaţie uriaşă.

— Alt doctor? a întrebat Sergius neîncrezător.

Însă nu a obiectat când Ioana a tras aşternuturile ca să-l examineze. Era şocată de starea în care se afla. Picioarele i se umflaseră enorm, carnea întinsă crăpase şi se spintecase din pricina tensiunii. Era chinuit de o inflamaţie serioasă a încheieturilor; Ioana a ghicit cauza, însă trebuia să fie sigură. I-a controlat urechile. Desigur, iată-le acolo: depozitele de cuarţ care-l dădeau de gol, excrescenţe micuţe şi calcaroase, semănând cu ochii de crab a căror prezenţă nu însemna decât un singur lucru: Sergius suferea de un atac acut de gută. Cum era posibil ca doctorii să nu-şi fi dat seama?

Ioana şi-a trecut delicat vârfurile degetelor peste carnea roşie şi lucioasă ca să simtă sursa inflamaţiei.

— Cel puţin nu are mâini de plugar, a recunoscut învins Sergius. Era uimitor că încă îşi păstrase luciditatea, căci ardea din cauza febrei. Ioana îi simţea pulsul, remarcând rănile multiple de pe braţul bărbatului de la sângerările repetate. Inima h bătea slab, iar culoarea pielii, ca urmare a

enervării de acum câteva minute, avea o tentă alb-albăstruie bolnăvicioasă.

Benedicite, şi-a zis. *Nu e de mirare că e mort de sete. I-au luat sânge până l-au adus la un pas de moarte.*

S-a întors către un şambelan.

— Adu-mi apă. Repede.

Trebuia să-i scadă umflăturile înainte ca acestea să-l ucidă. Slavă domnului că adusese cu ea bulb de tomnețea. Ioana a băgat mâna în desagă şi a scos un pătrat micuț de pergament ceruit şi l-a desfăşurat cu atenție ca să nu împrăştie praful prețios. Şambelanul s-a întors cu un ulcior de apă. Ioana a turnat într-o cupă, apoi a infuzat două grame din praful de rădăcină, doza recomandată. A adăugat miere decantată ca să mascheze gustul amar şi o doză minusculă de măselariță ca Sergius să adoarmă – căci somnul era cel mai bun analgezic contra durerii, iar odihna cea mai puternică speranță pentru vindecare.

I-a înmânat cupa lui Sergius, care a băut-o însetat.

— Pah!

A scuipat.

— Asta e apă!

— Bea-o, i-a spus Ioana neclintită.

Spre mirarea ei, Sergius a consimțit.

— Şi acum? a întrebat după ce a golit cupa. O să-mi faci o clismă?

— Mă gândeam că ați avut parte de suficiente asemenea chinuri.

— Vrei să spui că nu îi mai faci nimic în afară de asta? a provocat-o Benedict. O simplă băutură şi cu asta-basta?

Ioana a suspinat. Mai întâlnise asemenea reacții. Bunul simț şi cumpătarea nu erau apreciate în arta vindecării. Oamenii cereau măsuri mult mai dramatice. Cu cât era mai serioasă afecțiunea, cu atât se aşteptau ca leacul să fie mai violent.

— Sfinția Sa suferă de gută. I-am dat tomnețea, un leac specific bolii. În câteva momente, va adormi şi, *Deo volente,* durerea şi inflamațiile care l-au chinuit vor dispărea în câteva zile.

Ca o demonstrație a veridicității celor afirmate, respirația zgomotoasă a lui Sergius începuse să se liniştească; s-a relaxat trântit pe perne şi a închis ochii tihnit.

Uşa s-a trântit cu zgomot de perete. Înăuntru a păşit țanțoş un bărbat scund şi țeapăn cu o față ca a unui cocoş pitic ce era gata de bătaie. A fluturat un sul de pergament sub nasul lui Benedict.

— Aici sunt actele. Nu mai e nevoie decât de semnătură. După modul cum era îmbrăcat şi după felul cum vorbea părea a fi un negustor.

— Nu acum, Aio, i-a răspuns Benedict.

Aio a dat din cap feroce.

— Nu, Benedict, nu o să mă refuzi din nou. Toată Roma ştie că Papa este grav bolnav. Dacă moare la noapte?

Ioana privea neliniştită la Sergius, însă acesta nu auzise.

Adormise buştean.

Bărbatul a zornăit o punguță cu monezi sub ochii lui Benedict.

— O mie de solidi, aşa cum am convenit. Semnează hârtia acum şi asta – a mai ridicat încă o punguță mai mică – va fi şi ea a ta.

Benedict a pus pergamentul pe pat şi l-a desfăşurat pe cearceafuri.

— Sergius?

— Doarme, a protestat Ioana. Nu-l treziți.

Benedict a ignorat-o.

— Sergius! Şi-a apucat fratele de umăr şi l-a zgâlțâit brutal.

Sergius a deschis ochii clipind. Benedict a luat o pană de pe masa de lângă pat, a înmuiat-o în cernealã şi a înfăşurat mâna lui Sergius în jurul ei.

— Semnează asta, i-a ordonat.

Ameţit, Sergius a pus tocul pe pergament. Mâna îi tremura, împrăştiind cerneala pe pergament cu un scris neciteţ. Benedict a pus mâna sa pe a fratelui şi l-a ajutat să traseze semnătura pontificală.

De unde stătea, Ioana a văzut documentul limpede. Era o *formata* care îl numea pe Aio episcop de Alatri. Contractul încheiat chiar sub ochii Ioanei era un act de mituire prin care se cumpăra o episcopie!

— Acum odihneşte-te, frate, i-a spus Benedict, satisfăcut că obţinuse ceea ce dorise.

I s-a adresat Ioanei:

— Stai cu el.

Ioana a dat din cap aprobator. Benedict şi Aio au părăsit încăperea.

Ioana a tras cuverturile peste Sergius, netezindu-le delicat. Bărbia i se înălţase fermă, după obişnuita-i caracteristică. În mod limpede lucrurile în palatul pontifical se desfăşurau greşit. Şi după cât se părea nici nu vor fi îndreptate atâta timp cât Sergius zăcea bolnav, iar venalul său frate domnea în locul său. Sarcina ei era clară: să-l însănătoşească pe Papă şi asta cât mai repede posibil.

*

În următoarele câteva zile, starea de sănătate a lui Sergius s-a menţinut incertă. Incantaţiile constante ale preoţilor îl împiedicau să doarmă buştean, aşa că la insistenţa Ioanei, priveghiul la căpătâiul patului a luat sfârşit. Cu excepţia unei scurte incursiuni la Schola Anglorum ca să ia alte medicamente, Ioana nu a plecat de lângă Sergius. Pe timpul

zilei îi monitoriza cu atenție starea; pe timpul nopții dormea pe un morman de pernuțe lângă patul lui.

În cea de-a treia zi, umflăturile s-au retras, iar pielea de pe ele începuse să se cojească. Seara, Ioana s-a trezit după un somn agitat şi a descoperit că Sergius nu mai transpirase. *Benedicite. I-a trecut febra.*

În dimineața următoare Papa s-a trezit.

— Cum vă simțiți? l-a întrebat Ioana.

— Eu... nu ştiu, i-a răspuns amețit. Mai bine, cred.

— Arătați cu mult mai bine. Aspectul gata să pocnească al pielii sale dispăruse ca şi tenta nesănătoasă cenuşiu-albăstruie.

— Picioarele mele... umblă ceva pe ele!

A început să le scarpine frenetic.

— Mâncărimea e un semn bun; înseamnă că viața revine în ele, i-a spus Ioana. Însă nu trebuie să iritați pielea, căci există în continuare pericolul infectării.

Şi-a retras mâna. Însă senzația de mâncărime era prea puternică; un moment mai târziu îşi înfipsese ghearele din nou în picioare. Ioana i-a administrat o doză de măselariță ca să-l calmeze şi a adormit din nou.

A doua zi când a deschis ochii avea capul limpede şi era pe deplin conştient de realitatea înconjurătoare.

— Durerea – a dispărut!

Îşi privea picioarele.

— Şi inflamația!

Observația l-a animat; s-a ridicat în şezut. Zărind un şambelan lângă uşă, i-a spus:

— Mi-e foame. Adu-mi o bucată de şuncă şi nişte vin.

— O farfurie de legume şi un ulcior cu apă, a contramandat Ioana. Şambelanul a luat-o la fugă înainte ca Sergius să apuce să protesteze.

Sprâncenele lui Serigus s-au arcuit surprinse.

— Tu cine eşti?

— Numele meu este John Anglicus.

— Nu eşti roman.

— Am fost născut în ţinutul francilor.

— Ţara din nord!

Privirea lui Sergius s-a ascuţit.

— Este atât de necivilizată pe cât se spune?

Ioana a surâs.

— Există mai puţine biserici, dacă la asta vă referiţi.

— De ce te numeşti „Anglicus”, a întrebat-o Sergius, dacă te-ai născut pe teritoriile francilor? Era surprinzător de vigilent ţinând cont de situaţia prin care trecuse.

— Tatăl meu era englez, i-a explicat Ioana. Venise să propovăduiască credinţa printre saxoni.

— Saxoni? Sergius s-a încruntat. Un trib păgân.

Mama. Ioana a simţit atât de binecunoscuta răbufnire de ruşine şi dragoste. A răspuns:

— Acum mulţi sunt creştini – atât cât poate fi numit creştin cineva convertit la credinţă prin foc şi sabie.

Sergius o privea cercetător.

— Nu eşti de acord cu misiunea Bisericii de a converti necredincioşii?

— Ce valoare are o promisiune smulsă cu forţa? Supusă torturii o persoană poate mărturisi un număr nesfârşit de neadevăruri numai ca să pună capăt durerii.

— Totuşi Dumnezeu ne porunceşte să-I răspândim cuvântul: „Aşadar mergeţi înainte şi învăţaţi toate neamurile, botezaţi-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.”

— Adevărat, a conchis Ioana.

— Dar...

S-a oprit. Era pe punctul de a repeta greşeala din nou – se lăsa târâtă într-o dezbatere imprudentă şi posibil periculoasă – de data asta cu însuşi Papa!

— Continuă, a îndemnat-o Serigus.

— Iertați-mă, Sanctitate. Nu vă simțiți bine.

— Încă nu sunt atât de bolnav să nu gândesc, i-a replicat Sergius nerăbdător. Zii mai departe.

— Ei bine – își alegea vorbele cu grijă – să ne gândim la ordinea poruncilor lui Hristos: mai întâi învățați neamurile, apoi botezați-i. Nu ni se porunceşte să aşezăm taina botezului înainte ca mintea să îmbrățişeze credința cu o înțelegere rațională. Mai întâi să-i instruim, spune Hristos, apoi să-i botezăm.

Sergiu o contempla cu un interes sporit.

— Ai o logică bună. Unde ai fost instruit?

— Un grec pe nume Esculap, un cărturar grandios, mi-a fost pedagog pe vremea când eram copil. Mai târziu, am fost trimis la şcoala catedralei din Dorstadt, iar după aceea în continuare la Fulda.

— Ah, Fulda! Chiar recent am primit un volum de la Raban Maur, frumos tălmăcit, conținând un poem, compoziția lui proprie despre Sfânta Cruce a lui Hristos. Când îi voi scrie să-i mulțumesc, îi voi spune despre serviciul pe care ni l-ai făcut.

Crezuse că scăpase de abatele Raban pentru totdeauna; ura lui tirană o va urmări chiar şi aici, să-i nenorocească viața nouă pe care şi-o făcuse de una singură?

— Mă tem că nu o să primiți un raport prea bun despre mine din partea domniei sale.

— De ce?

— Abatele susține că supunerea este cel mai important dintre jurămintele religioase. Totuşi, pentru mine, a fost întotdeauna cel mai chinuitor.

— Iar celelalte jurăminte? a întrebat Sergius sever. Cu ele cum stai?

— Am fost născut în sărăcie şi sunt obişnuit cu ea. Cât despre castitate – a încercat ca vocea să nu-i trădeze nicio nuanță ironică – am rezistat întotdeauna ispitelor femeilor.

Expresia de pe chipul lui Sergius s-a înmuiat.

— Sunt bucuros să aud asta. Căci în această privință abatele Raban şi cu mine nu suntem de acord; dintre toate jurămintele religioase, castitatea este cu siguranță cel mai important şi mai plăcut în ochii lui Dumnezeu.

Ioana era surprinsă că şi el gândea aşa. Idealul castității preoțeşti era departe de a fi universal practicat în Roma. Nu era deloc neobişnuit ca un preot roman sa aibă o soție, cum nu exista nicio interdicție ca bărbații căsătoriți să acceadă în rândul preoțimii, cu condiția să fie de acord să abjure toate relațiile conjugale viitoare – un pact care după toate probabilitățile era observat mai mult în teorie decât în practică. O soție rareori se opunea dacă soțul ei dorea să devină preot, căci astfel împărțea prestigiul poziției acestuia. „Preoteasă", era intitulată respectuos soția unui preot, sau „diaconeasă", dacă era soție de diacon. Papa Leon al III-lea era căsătorit când s-a suit pe tronul pontifical şi niciun cetățean al Romei nu a gândit ceva rău despre el.

Şambelanul s-a întors cu o tavă din argint cu pâine şi legume aşezând-o dinaintea lui Sergius care a rupt o bucată de pâine şi a muşcat din ea înfometat.

— Acum, povesteşte-mi despre tine şi Raban Maur.

Capitolul 20

Ioana descoperea treptat că era ca şi cum în Sergius s-ar fi aflat două persoane diferite – una dezmățată, vulgară şi rea, cealaltă cultivată, inteligentă şi plină de tact. Citise despre asemenea cazuri în Celsus: *animae divisae,* le numea el, spirite divizate.

Aşa era şi Sergius. Însă în cazul lui, băutura declanşa metamorfozarea. Blând şi amabil când era treaz, devenea un tiran sub influența vinului. Servitorii din palat, în permanență pregătiți să bârfească, i-au spus Ioanei că odată Sergius l-a condamnat pe unul dintre ei la moarte doar

pentru că nu a reuşit să-i servească cina la timp. S-a trezit la vreme ca să oprească execuţia, însă nu înainte că bietul om să fie deja biciuit şi pus la stâlpul infamiei.

Doctorii lui până la urmă nu se înşelaseră atât de rău, a decis Ioana. Sergius era posedat, deşi demonii care puseseră stăpânire pe el nu erau de la diavol, ci creaţi de el.

După ce i-a observat dintr-o ochire cele mai bune calităţi, misiunea ce-i revenea Ioanei era să i le repună în drepturi. L-a supus unei diete stricte cu legume crude şi numai apă. Sergius a bombănit, dar s-a supus, temându-se ca durerea să nu-i revină. Când a hotărât că era pregătit, Ioana a instituit un regim de plimbări zilnice m grădina palatului. La început, Papa trebuia cărat în scaun până acolo, trei servitori gemând sub greutatea lui. În prima zi abia a reuşit să facă doi-trei paşi şchiopătând înainte de a se prăbuşi în scaun. La încurajările insistente ale Ioanei, în fiecare zi se deplasa un pic mai departe; la sfârşitul lunii a putut să dea ocol întregii grădini. Ultimele urme ale inflamaţiilor din jurul încheieturilor dispăruseră, iar pielea îşi recâştigase culoarea rozalie, sănătoasă. Ochii s-au dezumflat, iar pe măsură ce contururile feţei îi ieşeau din nou la iveală mai clar. Ioana constata că era un bărbat mult mai tânăr decât crezuse la început – nu avea mai mult, probabil, de patruzeci şi cinci ori cincizeci de ani.

— Mă simt un om nou, i-a spus Sergius Ioanei într-o zi în timpul cutreierărilor zilnice ale acestora. Era primăvară, iar liliacul înflorise deja, parfumul lui năvalnic înmiresmând atmosfera.

— Fără ameţeli, fără neputinţă, nicio durere? l-a întrebat Ioana.

— Nimic. Cu adevărat Dumnezeu a făcut un miracol.

— Puteţi spune şi asta, Sanctitate, i-a răspuns Ioana cu un zâmbet în colţul gurii. Însă gândiţi-vă în ce stare eraţi când numai Dumnezeu era singurul dumneavoastră medic!

Sergius a pişcat-o pe Ioana de ureche incriminând-o jucăuş.

— Dumnezeu te-a trimis la mine ca să-Şi realizeze miracolul!

Au zâmbit amândoi, plăcându-se reciproc.

Acesta este momentul, şi-a zis Ioana.

— Dacă vă simţiţi cu adevărat bine... A lăsat cuvintele să atârne în aer, stârnindu-i interesul.

— Da?

— Mă gândeam... curtea pontificală se află în şedinţă astăzi. Fratele domniei voastre, Benedict, prezidează în locul dumneavoastră ca de obicei. Însă dacă vă simţiţi suficient de puternic...

Sergius i-a spus şovăielnic.

— Benedict este obişnuit să prezideze. Cu siguranţă nu e nicio nevoie...

— Oamenii nu l-au ales pe Benedict să le fie stăpân. Au nevoie de domnia voastră, Sanctitate.

Sergius s-a încruntat. A urmat o tăcere lungă.

Ioana se gândea: *Am vorbit prea din vreme şi prea îndrăzneţ.*

Sergius a adăugat:

— Ai grăit drept, John Anglicus. Prea mult timp am neglijat asemenea chestiuni. Tristeţea de pe chipul lui dădea feţei o înfăţişare de înţelepciune gravă.

Ioana i-a replicat blând:

— Remediul, milord, se află în acţiune.

Sergius a meditat la aceste vorbe. Apoi a mărit brusc pasul, îndreptându-se spre poarta grădinii.

— Atunci, haidem! i-a strigat peste umăr. Ce mai aşteptţi?

Ioana a luat-o la fugă după el.

*

Două gărzi se rezemaseră de zidul exterior al sălii de consiliu, pălăvrăgind alene. Zărindu-l pe Sergius, au sărit ca arşi în sus şi i-au deschis uşile.

— Sanctitatea Sa, Papa Sergius, Episcop şi Mitropolit al Romei! a anunţat unul dintre ei cu o voce răsunătoare.

Sergius şi Ioana s-au năpustit înăuntru. A urmat un moment de linişte şi uimire, apoi băncuţele scârţâiau asurzitor căci toată lumea se ridicase respectuos în picioare. Toţi, aşa este, mai puţin Benedict, care rămăsese aşezat în jilţul pontifical cu gura căscată.

— Închide gura, frate, dacă nu vrei să-ţi intre muşte în ea, i-a zis Sergius.

— Sanctitate? E un lucru înţelept? a exclamat Benedict. Neîndoios că nu ar trebui să-ţi rişti sănătatea asistând la aceste proceduri!

— Îţi mulţumesc, frate, însă mă simt chiar foarte bine, ia răspuns Sergius. Şi nu am venit să asist, ci să prezidez adunarea.

Benedict s-a ridicat.

— Mă bucur să aud asta, aşa cum se veseleşte şi Roma întreagă. Numai veselă nu-i era vocea.

Sergius s-a aşezat confortabil în jilţul tapiţat.

— Ce caz se discută pe ordinea de zi?

Notarul i-a prezentat rapid o schiţă a detaliilor. Mamertus, un negustor înstărit, solicita permisiunea să renoveze Orphanotrophium, un adăpost şi o şcoală pentru orfani găzduite într-o clădire dărăpănată din apropierea palatului pontifical. Mamertus propunea să reconstruiască instituţia din cap până în picioare şi să o transforme într-un han pentru pelerini.

— Orphanotrophium, cugeta Sergius. Cunosc bine locul; am stat acolo o vreme chiar şi eu, după ce mi-a murit mama.

— Sanctitate, clădirea a ajuns o ruină, a spus Mamertus. E ca un spin în ochi, un stigmat pentru grandiosul nostru oraş. Ceea ce vă propun eu o să transforme construcția într-un palat!

— Şi de orfani ce se va alege? a întrebat Sergius.

Mamertus a dat din umeri.

— Pot să caute milă în altă parte. Există aziluri pentru nevoiaşi care îi va primi.

Sergius îl privea plin de îndoieli.

— Nu e un lucru chiar aşa de uşor să fii dat afară din locuința ta.

— Sanctitate, acest han va fi mândria Romei! Ducii nu vor strâmba din nas să doarmă m el, nici măcar regii!

— În fața lui Dumnezeu orfanii nu sunt cu nimic mai prejos decât regii. Nu a spus Hristos: „Fericiți sunt cei săraci, că a lor va fi împărăția Cerurilor”?

— Sfințenie, vă implor să mai cugetați. Gândiți-vă ce poate face o asemenea aşezare pentru Roma!

Sergius dădea din cap.

— Nu voi aproba distrugerea locuinței acestor copii. Petiția este respinsă.

— Protestez! a răspuns Mamertus înverşunat. Fratele domniei voastre şi cum mine suntem deja înțeleşi în privința acestei învoieli; am bătut palma şi am pus banii jos.

— Banii? Sergius şi-a arcuit întrebător o sprânceană.

Benedict a dat din cap spre Mamertus făcându-i semn imperios.

— Eu... eu – Mamertus privea spre tavan căutându-şi cuvintele – am adus o jertfă, o ofertă extrem de generoasă, la altarul Sfântului Servatius ca să-mi grăbească reuşita acestui proiect.

— Atunci fii binecuvântat, i-a răspuns Sergius. Un astfel de act caritabil îşi are recompensa lui, căci vei suferi mai puțin în viața veşnică.

— Dar…

— Primeşte recunoştinţa noastră, Mamertus, că ne-ai adus în atenţie starea precară a Orphanotrophium care are nevoie de reparaţii. Restaurarea lui va deveni preocuparea noastră imediată.

Gura lui Mamertus s-a deschis şi s-a închis de câteva ori ca a unui peşte pe uscat. I-a aruncat o ultimă privire lui Benedict şi a părăsit furios încăperea.

Sergius i-a făcut cu ochiul Ioanei care i-a zâmbit.

Lui Benedict nu i-a scăpat complicitatea celor doi. *Deci el este capul răutăţilor,* şi-a zis în sinea lui. S-a mustrat singur că nu a observat mai devreme. Fusese un sezon aglomerat pentru curtea pontificală, cea mai profitabilă perioadă a anului pentru Benedict; timpul u fusese pe deplin acaparat de aceste chestiuni financiare şi nu mai avusese răgaz să acorde suficientă atenţie gradului de înrâurire pe care preotul ăsta străin insignifiant îl dobândise asupra fratelui său.

Nu mai contează, şi-a zis. *Ce s-a legat poate fi dezlegat. Orice om are slăbiciunea sa.* Îi mai rămânea să descopere care era aceasta.

*

Ioana păşea grăbită pe coridorul ce o ducea spre triclinium major. În calitate de medic personal al lui Sergius, era aşteptată să cineze cu el – privilegiu care-i permitea să supravegheze cu un ochi vigilent tot ceea ce Papa mânca şi bea. Starea lui de sănătate era încă departe de a fi robustă; o indulgenţă exagerată ar fi putut să aducă un alt atac de gută.

— John Anglicus!

Ioana s-a întors şi l-a văzut pe Arighis, vicedominus-ul, sau majordomul palatului, îndreptându-se spre ea.

— O doamnă din Trastevere este grav bolnavă; eşti chemat acolo să o consulţi.

Ioana a oftat. Fusese chemată de trei ori în săptămâna asta într-o astfel de misiune. Vestea vindecării Papei Sergius se răspândise în tot oraşul. Spre grozava disperare a membrilor societății doctorilor, serviciile Ioanei de vindecător erau dintr-o dată solicitate fără încetare.

— De ce nu trimiteți un medic de la schola? a sugerat Ioana.

Arighis s-a încruntat. Nu era obişnuit să fie provocat: fiind vicedominus era dreptul şi datoria sa să-şi exercite controlul asupra tuturor problemelor care aveau legătură cu locuința pontificală şi personalul acesteia – un aspect pe care acest tânăr străin neruşinat părea să nu-l înțeleagă.

— Deja mi-am asumat obligația în numele serviciilor tale.

Ioana s-a zbârlit la această afirmare a autorității; ca medic privat al lui Sergius nu se afla, strict vorbind, sub supravegherea lui Arighis. Însă abia dacă merita să se războiască asupra acestei chestiuni, iar unui strigăt urgent de ajutor trebuie să i se răspundă, oricât de inoportun ar fi fost momentul în care era lansat.

— Foarte bine, a consimțit Ioana. Merg să-mi iau traista cu leacuri.

*

Ajungând la adresa indicată, Ioana s-a pomenit în fața unei reşedințe spațioase, construită în maniera unui vechi *domus* roman. Un servitor a condus-o printr-o serie de curți care dădeau din una în alta şi printr-o grădină către o cameră interioară decorată ridicol cu mozaicuri colorate strălucitor, scoici din stuc şi picturi înşelătoare privirii concepute să creeze iluzia perspectivei depărtate şi a spațiului. Această încăpere fantastică era inundată de un miros dulce, amintind de mere coapte. În partea cealaltă a

camerei trona un pat uriaş, împodobit, luminat de jur împrejur precum un altar, cu lumânări. În mijlocul patului, o femeie stătea întinsă languros.

Era cea mai frumoasă femeie pe care Ioana o văzuse vreodată, mai frumoasă decât Richild, mai frumoasă chiar şi decât mama ei, Gudrun, despre care Ioana crezuse până în acel moment că era cea mai încântătoare femeie de pe pământ.

— Eu sunt Marioza. Vocea femeii curgea ca mierea.

— D-doamnă, s-a bâlbâit Ioana, cu limba amorţită dinaintea unei asemenea perfecţiuni. Eu sunt John Anglicus, la dispoziţia dumneavoastră.

Marioza a zâmbit, mulţumită de efectul pe care-l produsese asupra preotului.

— Apropie-te, John Anglicus, l-a chemat vocea ca mierea. Sau vrei să mă examinezi de acolo?

Mireasma de mere dulci era şi mai puternică lângă pat. Ioana gândea: *cunosc acest miros.* Însă în acel moment nu putea să-şi amintească de unde.

Marioza i-a întins o cupă cu vin.

— Bea în sănătatea mea.

Politicos, Ioana a băut, golind cupa aşa cum o cerea obiceiul. De aproape, Marioza era chiar şi mai frumoasă, pielea de fildeş fără cusur, ochii uriaşi, sfere de violet profund tivite cu gene negre, întunecaţi ca abanosul de pupilele largi şi negre la mijloc.

Prea largi, şi-a dat brusc seama Ioana. O dilatare atât de mare a pupilelor era categoric anormală. Observaţia clinică a răspândit vraja frumuseţii Mariozei.

— Spuneţi-mi, doamnă – Ioana a pus cupa jos – ce vă doare?

— Atât de chipeş, a suspinat ea, şi atât de protocolar?

— Doresc să vă ajut, doamnă. Ce suferinţă m-a adus atât de urgent lângă dumneavoastră?

— Din moment ce insişti – Marioza şi-a ţuguiat buzele drăgălaş – inima mă doare.

O plângere neobişnuită pentru o femeie de vârsta ei, şi-a zis Ioana; Marioza nu avea mai mult de douăzeci şi doi de ani. Ei bine, era ştiut că surveneau şi asemenea cazuri, copii născuţi sub o stea norocoasă cu un vierme în inimi, fiecare respiraţie a scurtei lor existenţe era o suferinţă şi o luptă neîncetată. Însă cei care sufereau de asemenea afecţiuni nu arătau ca Marioza, a cărui întreagă fiinţă, mai puţin pupilele acelea misterios dilatate, radia o sănătate de fier.

Ioana a apucat încheietura mâinii Mariozei şi i-a căutat pulsul găsindu-l regulat şi puternic. I-a examinat mâinile. Avea o culoare sănătoasă, vârfurile degetelor ivindu-se rozalii sub unghii. Pielea îşi revenea la loc după ce era atinsă fără să rămână vreun semn ori să se decoloreze. I-a cercetat şi picioarele şi tălpile cu egală atenţie, fără să găsească nicio urmă de necroze; circulaţia Mariozei părea pe deplin sănătoasă şi viguroasă.

Marioza s-a întins pe perne, privind cu ochii pe jumătate deschişi.

— Îmi cauţi inima? o tachina pe Ioana. N-o să o găseşti aici, John Anglicus!

Şi-a desfăcut halatul de casă din mătase dând la iveală o pereche de sâni ivorii ireproşabili.

Benedicite! Şi-a zis Ioana. Aceasta trebuie să fie legendara Marioza, cea mai sărbătorită hetairă, sau curtezană, a Romei! Se spunea că printre clienţii ei se numărau unii dintre cei mai importanţi bărbaţi ai oraşului. *Încearcă să mă seducă,* şi-a dat seama Ioana. Absurditatea ideii a făcut-o să zâmbească.

Răstălmăcindu-i zâmbetul, Marioza s-a simţit încurcată. Acest preot nu va fi aşa greu de sedus cum i-a spus Benedict când i-a cumpărat serviciile în acest scop. Preot

sau nu, John Anglicus era totuşi bărbat şi încă nu se născuse cel care să-i poată rezista avansurilor sale.

Cu un dezinteres studiat, Ioana s-a concentrat asupra investigaţiilor sale. A cercetat toracele Mariozei căutând vreo coastă vânătă; durerea unei asemenea contuzii era adesea confundată cu o afecţiune a inimii. Marioza nu s-a tras înapoi şi nici nu a dat vreun semn că ar jena-o ceva.

— Ce mâini delicate ai, a tors ca o pisică, dichisindu-se în aşa fel încât să-şi scoată în evidenţă curbele ademenitoare ale trupului ei. Ce mâini gingaşe şi puternice.

Ioana o cerceta şi mai sus.

— Mărul lui Satan!

Tipic unui preot, gândea Marioza, *să vorbească răspicat despre păcat într-un asemenea moment.* Ei bine, avea experienţă cu preoţii; ştia cum să se descurce cu aceste procese de conştiinţă de ultimă clipă.

— Nu-ţi înnăbuşi sentimentele, John, căci sunt fireşti şi date de Dumnezeu. Nu e scris în Biblie: „Doi vor deveni un singur trup”?

De fapt, Marioza nu era sigură că vorbele astea erau menţionate în Biblie, însă s-a gândit că ar fi posibil; i-au fost spuse şi ei în circumstanţe foarte similare cu cele din prezent de către un arhiepiscop.

— În plus, a adăugat ea, nimeni nu va şti vreodată ce s-a petrecut aici între noi, cu excepţia noastră.

Ioana dădea din cap vehement.

— Nu asta am vrut să insinuez. Mirosul din această încăpere este mătrăgună, care se mai numeşte şi mărul Satanei.

Fructul galben era un narcotic; aşa se explicau pupilele dilatate ale Mariozei.

— Dar de unde vine mireasma?

Ioana a mirosit o lumânare de lângă pat.

— Ce ai făcut? Ai amestecat sucul fructului cu ceara de lumânare?

Marioza a oftat. Mai văzuse asemenea reacții din partea tinerilor prelați virgini. Stânjeniți şi nesiguri pe ei, tot încercau să devieze conversația pe un teren mai sigur.

— Vino, i-a spus, să nu mai vorbim de poțiuni. Există căi mai bune să ne petrecem timpul.

Şi-a plimbat mâna de-a curmezişul pieptului tunicii lui John Anglicus, căutând să-i pipăie părțile intime.

Anticipându-i mişcarea. Ioana a sărit înapoi. A suflat în lumânare şi a apucat-o strâns pe Marioza de mână.

— Ascultă-mă, Marioza. Mătrăguna – ştiu că o foloseşti pentru calitățile ei afrodisiace. Însă trebuie să renunți la ea căci fumul este otrăvitor.

Marioza s-a încruntat. Lucrurile nu decurgeau conform planului. Trebuia să facă cumva să-i îndepărteze mintea tânărului să nu o mai doctoricească.

În holul de sub ei se auzeau urme de paşi. Nu mai rămăsese timp ca să-l convingă. Şi-a apucat partea de sus a rochiei cu ambele mâini şi şi-a sfâşiat-o dintr-o singură smucitură puternică.

— Oh!, icnea Marioza, durerea mă sfredeleşte acum! Ascultă dară!

A înfipt mâinile în capul Ioanei lipindu-şi-l ferm de sâni.

Ioana a încercat să se îndepărteze, însă Marioza o ținea strâns.

— Oh, John, vocea ei era acum dulceață pură, nu pot rezista forței pasiunii tale!

Uşa s-a izbit de perete. O duzină de gărzi pontificale au năvălit ca o furtună în cameră şi au pus mâna pe Ioana, luând-o pe sus de pe pat.

— Ei bine, părinte, ăsta e un mod bizar de a cumineca pe cineva! a spus şeful gărzilor batjocoritor.

Ioana a protestat.

— Femeia aceasta este bolnavă; am fost chemat aici ca să o consult.

Bărbatul avea o privire pofticioasă.

— Într-adevăr, mai multe femei au fost vindecate de sterilitate cu un aşa remediu.

Şi a izbucnit într-un râs răguşit.

Ioana i s-a adresat Mariozei:

— Spune-le adevărul.

Marioza a ridicat din umeri, capodul sfâşiat alunecându-i de pe umăr.

— Ne-au văzut. De ce să încercăm să negăm?

— Îngroaşă rândurile, preotule! şi-a bătut joc una dintre gărzi. Numărul amanților Mariozei va umple Colosseum-ul până la refuz!

Această remarcă a fost întâmpinată de o altă explozie de râsete. Marioza li s-a alăturat.

— Haide, părinte. Conducătorul gărzilor a apucat-o pe Ioana de braț, împingând-o către uşă.

— Unde mă duceți? a dorit să afle Ioana, deşi cunoştea răspunsul.

— La palatul Lateran. Vei răspunde în fața Papei pentru asta.

Ioana s-a smuls din strânsoare. Iar Mariozei i-a spus:

— Nu ştiu de ce ai făcut asta, ori pentru cine, însă te avertizez, Marioza: nu-ți lega norocul de favorurile bărbaților, căci se vor dovedi la fel de trecători ca şi frumusețea ta!

Râsul Mariozei i-a înghețat pe buze.

— Barbar! i-a scuipat dispreţuitoare.

Ioana a fost scoasă din încăpere într-un val de râsete.

*

Flancată de gărzi, Ioana mergea în linişte pe străzile întunecate. Nu putea să o urască pe Marioza. Ioana ar fi

putut să sfârşească asemenea uneia a cărei soartă a condus-o pe un drum diferit. Străzile Romei erau ticsite de femei ce se ofereau pe un preţ egal cu al unei porţii de mâncare. La început multe dintre ele veniseră în Oraşul Sfânt ca pelerine evlavioase, sau chiar călugăriţe; trezindu-se fără adăpost sau mijloacele cu care să-şi asigure călătoria înapoi spre casă, au ales alternativa care le-a stat la îndemână. Preoţimea tuna contra acestor „slujnice ale diavolului" din amvonurile lor liniştite. Mai bine să mori neprihănit, spuneau aceştia, decât să trăieşti în păcat. *Însă ei,* îşi zicea Ioana, *nu au ştiut niciodată ce înseamnă să-ţi fie foame.*

Nu, Marioza nu era de învinuit; ea era doar o unealtă. *Însă în ale cui mâini? Cine stăruieşte să mă discrediteze?* Ennodius şi ceilalţi membri ai societăţii medicilor erau cu certitudine capabili de o astfel de şicană. Însă cu siguranţă aceştia şi-ar fi unit eforturile să-i discrediteze talentele medicale.

Dacă nu sunt ei, atunci cine? Răspunsul i-a venit din senin: *Benedict.* Chiar din momentul cu afacerea Orphanotrophium, avea pică pe ea, gelos pe influenţa pe care o exercita asupra fratelui său. Conştientizarea acestei situaţii a îmbărbătat-o; cel puţin ştia cine era duşmanul ei. Asta nu însemna că intenţiona să-l lase pe Benedict să scape uşor. E drept, era fratele lui Sergius, însă ea era prietena lui; îl va face să vadă adevărul.

*

Sosind la palatul Lateran, Ioana a intrat în panică când gărzile au mărşăluit cu ea trecând prin triclinium, unde Sergius cina cu cei mai înalţi oficiali ai curţii pontificale, îndreptându-se prin hol către apartamentele lui Benedict.

— Măi, măi. Ce avem aici? a întrebat Benedict batjocoritor când Ioana şi gărzile au intrat. John Anglicus înconjurat de gărzi ca un hoţ de rând?

I s-a adresat şefului gărzilor:

— Vorbeşte, Tarasius, şi spune-mi care-i natura fărădelegii acestui preot.

— Milord, l-am arestat în locuinţa târfei Marioza.

— Marioza! Benedict a afişat o privire gravă dezaprobatoare.

— L-am găsit în patul prostituatei, înlănţuit în îmbrăţişarea ei, a adăugat Tarasius.

— E o înşelătorie, a spus Ioana. Am fost chemat acolo sub falsul pretext că Marioza are nevoie de îngrijire medicală. Ştia că gărzile vor veni şi m-a strâns la pieptul ei chiar înainte ca aceştia să pătrundă înăuntru.

— Te aştepţi să te cred că ai fost biruit de o femeie? Să-ţi fie ruşine, preot prefăcut.

— Ruşinea este a ta, Benedict, nu a mea, i-a replicat Ioana cu ardoare. Tu ai născocit toată afacerea ca să mă discreditezi. Tu ai aranjat ca Marioza să mă cheme sub pretextul că e bolnavă, apoi ai trimis gărzile, ştiind că ne vor găsi împreună.

— Am pus la cale planul cu dragă inimă!

Mărturisirea a luat-o pe Ioana prin surprindere.

— Îţi mărturiseşti înşelătoria?

Benedict a apucat un pocal de vin de pe masă şi a sorbit din el, savurându-i aroma.

— Ştiind că eşti desfrânat şi nedorind să văd că abuzezi de încrederea fratelui meu, am căutat să-ţi dovedesc perfidia, asta-i tot.

— Nu sunt desfrânat şi nici nu ai niciun motiv să gândeşti aşa despre mine.

— Nu eşti desfrânat! a surâs Benedict disprețuitor.

— Tarasius, ia mai spune-mi odată cum l-ai găsit.

— Milord, se întinsese impetuos în patul ei, iar ea era goală în brațele lui.

— Ţţţ. Gândeşte-te ce tulburat va fi fratele meu să audă o asemenea mărturie blestemată – cu atât mai mult cu cât şi-a pus o aşa mare încredere în tine!

Pentru prima oară Ioana şi-a dat seama de seriozitatea situației în care se afla.

— Nu face asta. Fratele tău are nevoie de mine, căci încă nu e în afara oricărui pericol. Fără o îngrijire medicală corespunzătoare, va suferi un alt atac, iar acesta l-ar putea ucide.

— Ennodius o să aibă grijă de fratele meu de acum încolo, i-a răspuns Benedict tăios. Mâinile tale păcătoase au făcut destul rău.

— Eu îi fac rău?

Jignirea i-a şters şi ultima urmă de autocontrol.

— Tu îndrăzneşti să spui asta – tu, care ți-ai sacrificat fratele propriei tale gelozii şi lăcomii?

Băutura a pocnit-o drept în față; Benedict azvârlise conținutul pocalului pe ea. Vinul tare îi ardea ochii, făcând-o să lăcrimeze; i se prelingea în gât făcând-o să se înece şi să scuipe.

— Duceți-l în temniță, a ordonat Benedict.

— Nu! Cu un țipăt ascuțit, Ioana a scăpat din mâinile gărzilor. Trebuia să ajungă la Sergius înainte ca Benedict să-i poată otrăvi mintea împotriva ei. Alerga iute pe hol spre triclinium.

— Opriți-l! striga Benedict.

Paşii gărzilor răsunau în urma ei. Ioana a dat colțul şi alerga disperată spre luminile orbitoare ale triclinium-ului.

Mai avea doar câțiva metri când a fost trântită la pământ cu brațele şi picioarele larg desfăcute. S-a luptat să se ridice, însă gărzile îi imobilizaseră membrele. Neajutorată a fost luată pe sus şi purtată mai departe.

O duceau prin coridoare necunoscute şi scări care coborau atât de abrupt că după un timp Ioana se întreba dacă se vor opri vreodată. Până la urmă gărzile au staționat în fața unei uşi grele din bârne de stejar masiv, barată cu metal; au ridicat zăvorul şi au deschis uşa scârțâind, apoi au lăsat-o jos pe Ioana şi au împins-o brutal înăuntru. S-a împiedicat în bezna de nepătruns şi a aterizat cu picioarele în apă. Cu o tărie înfiorătoare, au trântit uşa în urma ei şi s-a făcut un întuneric perfect.

*

Paşii gărzilor se pierdeau pe coridor. Ioana mergea pipăind pereții, cu mâinile întinse, ca să se familiarizeze cu întunericul. A dat de trăistuță – nu le trecuseră prin cap să io ia şi a rostit o binecuvântare scurtă. A băgat mâna în ea, pipăind diferitele pachețele şi sticluțe, recunoscându-le pe fiecare după formă şi mărime. În cele din urmă a găsit ceea ce căuta – cutiuța cu cremene şi amnar şi mucul de lumânare pe care o folosea ca să încălzească poțiunile. A scos cremenea şi a lovit-o scurt şi iute de marginea cutiei de metal, împrăştiind scântei peste iasca uscată. Într-o clipă s-a transformat în flacără. A apropiat lumânarea de foculețul minuscul până când fitilul a luat foc şi ardea stabil, împrăştiind lumina gălbuie în jurul ei într-un arc gingaş.

Lumina pâlpâia timidă în întuneric, dând în vileag forme şi contururi tremurătoare. Temnița era enormă, aproape de un kilometru lungime şi de vreo 600 de metri lățime. Pereții erau ziditi din piatră masivă şi se murdăriseră şi înnegriseră cu trecerea timpului. Ioana a dedus că şi podeaua era din piatră, căci aluneca, deşi era imposibil să fii sigur, căci era acoperită cu câțiva centimetri buni de apă mâloasă, stătută.

A ridicat lumânarea şi mai sus, împrăştiind peste tot aura ei luminoasă. Într-un colț îndepărtat o formă difuză licărea

în raza ei vizuală – o formă umană, lividă şi imaterială ca o stafie.

Nu sunt singură. Uşurarea a invadat-o, urmată imediat de îngrijorare. Până la urmă acesta era un loc de pedeapsă. Apariţia era un nebun ori un ucigaş – sau poate amândouă?

— *Dominus tecum*, a rostit ea de probă.

Bărbatul nu a răspuns. A repetat urarea în latina vulgară, adăugând:

— Sunt John Anglicus, preot şi tămăduitor. Pot să te ajut cu ceva, frate?

Bărbatul stătea în şezut, prăbuşit lângă perete, cu braţele pe lângă el şi cu picioarele larg răşchirate. Ioana s-a apropiat. Lumina lumânării s-a răspândit peste faţa bărbatului – însă nu era o faţă, ci doar un craniu, un cap de mort hidos acoperit cu petice de carne putrezită şi păr.

Ioana a ţipat, s-a răsucit şi a fugit către uşă împroşcând apă în jur. S-a lovit de uşa cu tăblii din stejar masiv.

— Daţi-mi drumul! A bătut şi a împins în ea până când i s-a jupuit pielea de pe încheieturile degetelor.

Nu i-a răspuns nimeni. Nu venea nimeni. Or să o lase să moară singură în întuneric.

Şi-a înfăşurat braţele în jurul ei şi strângea cu putere, încercând să se oprească din dârdâit. Treptat, valurile de groază şi disperare începuseră să se domolească. Un alt simţământ germina în interiorul ei – o hotărâre încăpăţânată de a supravieţui, de a lupta contra nedreptăţii care o aruncase aici. Mintea ei, temporar amorţită de frică, începuse încă odată să raţioneze. *Nu trebuie să mă dau bătută,* îşi zicea decisă. *Sergius nu mă va lăsa în această temniţă pentru totdeauna. La început va fi furios, când va auzi versiunea lui Benedict despre ceea ce s-a întâmplat cu Marioza, însă după câteva zile, se va calma şi va trimite după mine. Tot ce am de făcut e să rezist până atunci.*

A început să dea ocol temniței cu atenție. A dat peste rămășițele altor trei prizonieri, însă de data asta era pregătită, iar aceştia nu erau atât de înfiorători ca primul, căci oasele lor fuseseră de mult timp golite de carne. Explorările sale au dus-o, de asemenea, la o descoperire importantă: o parte â temniței era mai înaltă decât cealaltă; pe partea înălțată apa rău mirositoare şi mocirloasă se oprea la câțiva metri de zid, o fâşie lungă de podea rămânând uscată. Lângă zid, zăcea mototolită o pelerină de lână părăsită, zdrențuită şi ciuruită de găuri, însă totuşi o apărătoare folositoare contra umezelii penetrante din încăperea subterană. În alt colț al temniței a mai făcut o descoperire: o saltea din paie plutind la suprafața apei. Salteaua era groasă şi bine lucrată şi atât de des țesută că partea de deasupra nu se udase. Ioana a târât-o din apă spre latura înaltă a încăperii şi s-a aşezat pe ea aşezând lumânarea alături. A deschis trăistuța şi a scos nişte spânz, împrăştiind praful negru şi otrăvitor în jurul ei într-un cerc larg, o măsură de intimidare împotriva şobolanilor sau a altor paraziți. Apoi a extras un pachețel cu praf din scoarță de stejar şi altul cu pelin uscat; pe acestea le-a fărâmițat şi le-a turnat într-o sticluță cu vin amestecat cu miere. A înclinat cu mare grijă sticluța cu prețiosul lichid şi a tras o înghițitură zdravănă ca să se întărească contra umorilor otrăvitoare şi rău mirositoare din temniță. Apoi s-a întins pe saltea, a suflat în lumânare şi şi-a tras pelerina zdrențuită peste ea.

Stătea nemişcată în beznă. Pentru moment făcuse tot ce putuse. Acum trebuia să se odihnească şi să-şi cruțe puterile până în clipa în care Sergius va trimite după ea.

Capitolul 21

Era sărbătoarea înălțării Domnului, iar slujba principală a zilei urma să aibă loc la biserica titulară, Sfântul Prassede.

Deşi soarele abia răsărise, oamenii se adunaseră deja la faţa locului, animând strada din faţa Patriarchium-ului prin culoare, forfotă şi sporovăială.

În curând uşile impresionate din bronz se vor deschide către Patriarchium. Primii care au apărut erau ajutoarele şi ceilalţi membrii din ordinele inferioare ale clerului, mergând umili pe jos. Aceştia erau urmaţi de un grup de gărzi călări, privirile lor agere inspectând mulţimea după potenţialii scandalagii. În spatele lor călăreau cei şapte diaconi ai oraşului şi cei şapte notari, fiecare precedat de către un preot ce purta stindardul cu *signa* regiunii unde-şi aveau parohia. Apoi sosea arhiepiscopul şi primicerius al *defensores*[36], urmat de confraţii lor. La urmă, apărea şi Papa Sergius, magnific înveşmântat într-o rasă din aur şi argint, în şaua unei iepe dereş înalte, drapată în mătase albă. Imediat după el veneau optimates, conducătorii demnitari ai administraţiei pontificale, în ordinea importantei: Arighis, vicedominus-ul, şi apoi vestiarius-ul, sacellarius-ul, arcarius-ul şi nomenclator-ul.

Procesiunea interminabilă traversa spaţiul deschis al curţii palatului Lateran şi înaintau falnici, trecând pe lângă statuia enormă din bronz a lupoaicei, *mater romanorum,* sau mama romanilor, de la care strămoşii credeau ca Romulus şi Remus au supt. Statuia fusese subiectul unei controverse însemnate, căci unii susţineau că era o blasfemie ca o piesă de idolatrie păgână să stea înaintea zidurilor palatului pontifical, însă alţii au apărat-o cu o pasiune egală, ridicându-i în slăvi frumuseţea şi măiestria extraordinară cu care a fost lucrată.

---

[36] Defensores, vestiarius, sacellarius, arcarius, nomenclator – ranguri înalte în palatul Lateran; se ocupau cu rezolvarea petiţiilor adresate Papei, cu primirea banilor şi achitarea de plăţi, cu supravegherea trezoreriei şi a documentelor papale. *(nota trad.)*

Chiar dincolo de lupoaică, procesiunea se îndrepta spre nord, trecând pe sub arcul imens al apeductului împăratului Claudiu, cu structura sa semeață și splendidă din cărămidă proporțională, spre străvechea Via Sacra, străduța sacră pe care Papii au traversat-o din vremuri imemoriale.

Sergius clipea des din pricina razelor de soare pătrunzătoare. Îl durea capul și legănatul ritmat al calului îl ameța; a apucat frâiele ca să-și păstreze echilibrul. *Acesta,* își zicea spășit, *este prețul pe care îl plătesc pentru voracitate.* Păcătuise din nou, înfulecând mâncăruri copioase și vin. În pofida slăbiciunii sale, Sergius reușise, pentru cea de-a douăzecea oară în acea săptămână, să se îndrepte.

Se gândea la John Anglicus cu mustrări de conștiință. Se simțise cu mult mai bine când preotul străin îl dădăcise. Dar bineînțeles că nu se punea problema să-l mai aducă înapoi, nu și după ceea ce făcuse. John Anglicus era un păcătos scârbos, un preot care încălcase cel mai sfânt dintre jurăminte.

— Dumnezeu să-l binecuvânteze pe suveranul nostru, Papa!

Mulțimea care-l ovaționa i-a adus gândurile lui Sergius înapoi în prezent. A făcut semnul crucii binecuvântându-i, luptându-se cu greața, pe măsură ce procesiunea se mișca cu o demnitate maiestuoasă în jos, pe traseul strâmt al Via Sacra.

Abia lăsaseră în urmă mănăstirea lui Honorius când gloata s-a risipit brusc dezorientată, căci un bărbat călări se îndrepta la galop spre ei. Și calul și călărețul merseseră nebuneşte; la gura murgului se făcuse spumă, iar coastele i se umflaseră. Hainele călărețului erau sfâșiate, iar fața i se înnegrise ca a unui sarazin de la noroiul de pe traseu. A tras de frâie și a sărit pe pământ în fața procesiunii.

— Cum îndrăzneşti să întrerupi procesiunea sacră? a întrebat indignat Eustathius, vicarul. Gărzi, puneți mâna pe bărbatul ăsta şi biciuiți-l. Cincizeci de lovituri o să-i fie învățătură să se comporte mai respectuos!

— El... vine...

Bărbatul nu mai avea aer să respire, iar vorbele sale abia putea fi desluşite.

— Staţi. Sergius a oprit gărzile. Cine vine?

— Lothar, a gâgâit bărbatul.

— Împăratul? a întrebat Sergius uimit.

Călărețul a dat din cap.

— În fruntea unei armate uriaşe de franci. Sfinția Ta, a jurat să se răzbune pe domnia ta şi să treacă prin foc şi sabie acest oraş pentru nedreptatea care i s-a făcut.

Un murmur îngrozit s-a auzit din mulțime.

— Nedreptate?

O clipă Sergius nu a fost în stare să se gândească ce voia să însemne asta. Apoi s-a dezmeticit.

— Sfințirea!

După ce Sergius a fost ales, oraşul şi-a continuat ceremoniile de sfințire a noului Papă în funcție, fără să mai aştepte aprobarea împăratului. Aceasta a constituit o încălcare vădită a cartei din 824, care îi garanta lui Lothar dreptul de *jussio* imperială, sau de ratificare a unui Papă ales înainte de târnosirea acestuia. Cu toate acestea, mişcarea a fost larg aplaudată, căci oamenii au văzut în ea o reafirmare mândră a independenței Romei față de coroana imperiului îndepărtat. Pentru Lothar era un gest limpede şi deliberat, însă întrucât jussio era mai mult simbolic decât fundamentală – căci nu se întâmplase ca vreun împărat să nu confirme un Papă ales – nimeni nu credea că Lothar o să ia vreo măsură contra acestuia.

— Unde este împăratul? Vocea lui Sergius era o şoaptă uscată.

— În Viterbo, Sanctitate.

Vestea a fost salutată cu țipete de panică. Viterbo făcea parte din campagna Romei, nu mai departe de zece zile de mărşăluit de Roma.

— Milord, el este o năpastă pe fața pământului – omului i se dezlegase limba acum, căci îşi trăsese respirația – soldații lui jefuiesc tot ce le iese în cale, pradă fermele, risipesc cirezile şi smulg viile din rădăcini. Iau cu ei ce au nevoie şi dă foc la ceea ce nu le este necesar. Îi ucid fără milă pe cei care le stau în cale – femei, bătrâni şi bebeluşi înfăşați – nimeni nu e scutit. Oroarea – vocea i s-a spart – nu vă puteți imagina oroarea faptelor acestora.

Îngroziți şi nesiguri pe ei oamenii îl priveau pe Papă, însă nu acolo îşi vor găsi alinarea. În fața privirilor înspăimântate ale romanilor, fața lui Sergius arăta vlăguită, ochii i s-au dat peste cap şi a căzut în nesimțire peste cal.

— O, a murit!

Vaietul tânguitor şi-a găsit ecoul într-o duzină de alte graiuri. Gărzile pontificale l-au înconjurat grabnic pe Sergius, trăgându-l de pe cal şi ducându-l pe brațe în Patriarchium. Restul procesiunii îi urma îndeaproape.

Mulțimea înfricoşată s-a îmbulzit în curte, amenințând să se transforme într-o panică primejdioasă. Gărzile călăreau printre ei cu cravaşele şi săbiile scoase din teacă, împrăştiindu-i de-a lungul străduțelor înguste şi întunecate spre izolarea terifiantă a locuințelor acestora.

*

Panica şi agitația creşteau pe măsură ce refugiații năvăleau prin porțile oraşului din zonele de campagna învecinate, din Farfa şi Narni, Laurentum şi Civitavecchia. Soseau cârduri-cârduri, cu cele câteva bunuri pe care le aveau, legate într-o grămăjoară în spinare şi cu morții îngrămădiți m care. Toți istoriseau poveşti similare despre prădăciunile şi cruzimea

francilor. Aceste mărturii grozave au mobilizat oraşul să depună toate eforturile ca să-şi întărească apărarea: zi şi noapte romanii se speteau fără să-şi cruțe forțele să înlăture straturile de dărâmături care se acumulaseră peste zidurile oraşului de-a lungul secolelor, făcându-le mai uşor de escaladat pentru inamici.

Preoții oraşului erau ocupați de la utrenie până la vecernie, oficiind slujbele religioase şi ascultând spovedaniile oamenilor. Bisericile erau înțesate, rândurile credincioşilor fiind îngroşate de o multitudine de fețe nefamiliare – căci frica îi îmboldise pe mulți creştini fricoşi către o credință nou descoperită. Aprindeau evlavioşi lumânări şi îşi înălțau glasurile în rugăciuni pentru siguranța familiilor şi locuințelor lor – şi pentru însănătoşirea suferindului Sergius, de care depindeau speranțele tuturor. *Fie ca puterea lui Dumnezeu să-l întărească pe stăpânul nostru, Papa*, se rugau oamenii, căci cu siguranță va avea nevoie de o mare tărie de caracter ca să salveze Roma de diavolul Lothar.

*

Vocea lui Sergius se înălța şi cobora odată cu melodiile fluide ale psalmului roman, mai veritabilă şi mai dulce decât a oricărui băiat de la *schola cantorum*. Dirijorul corului i-a zâmbit aprobator. Încurajat, Sergius cânta şi mai tare, vocea lui tânără de soprano înălțându-se cât mai sus într-un extaz voios, până când a lăsat impresia că o să-l urce tocmai în Rai.

Visul s-a destrămat, iar Sergius s-a trezit. Teama vagă şi nedefinită îi încolțea în cele mai ascunse unghere ale minții, făcându-i inima să o ia la goană înainte de a înțelege de ce.

Greața îi dădea târcoale şi şi-a amintit.

Lothar.

S-a ridicat în şezut. Capul îi bubuia, iar în gură avea un gust respingător.

— Celestinus! Vocea i-a scârțâit ca o balama ruginită.

— Sanctitate! Celestinus s-a ridicat somnoros de pe podea. Cu obrajii săi catifelați şi rozalii, ochii albaştri de copil şi părul blond ciufulit semăna cu un heruvim. La cei zece ani ai săi, era cel mai tânăr dintre cubicularii săi: tatăl lui Celestinus era un om cu o mare influență în oraş, aşa că băiatul venise la palatul Lateran mult mai timpuriu decât majoritatea. *Nu e mai tânăr decât mine când am fost luat din locuința părinților mei,* medita Sergius.

— Adu-l pe Benedict, i-a ordonat. Am de vorbit cu el.

Celestinus a aprobat din cap şi a luat-o la fugă, înăbuşindu-şi un căscat.

Unul dintre servitorii de la bucătărie a intrat cu o tavă cu pâine şi şuncă. Sergius nu ar fi trebuit să întrerupă postul decât după ce oficia slujba – căci mâinile cu care atingea darurile euharistice se cuvenea să nu se păteze de nicio urmă pământească. Cu toate astea, în particular, aceste subtilități de formă erau adesea desconsiderate – mai ales de către un Papă cu un aşa apetit prodigios.

Totuşi, în această dimineață, mirosul de şuncă i-a amplificat senzația de greață. A împins tava deoparte.

— Luați-o de aici.

Un notar a intrat şi a anunțat:

— Excelența Sa, vicarul, vă aşteaptă în triclinium.

— Lasă-l să aştepte, i-a răspuns Sergius tăios. Întâi am să vorbesc cu fratele meu.

Bunul simț al lui Benedict s-a dovedit fără nicio valoare în această situație de criză. Fusese idea lui să ia bani din trezoreria pontificală ca să-l mituiască pe Lothar. Cincizeci de mii de solidi din aur ar trebui să fie de ajuns să aline chiar şi mândria rănită a unui împărat.

Celestius s-a întors, nu cu Benedict, ci cu Arighis, vicedominus-ul.

— Unde este fratele meu? a întrebat Sergius.

— A plecat, Sanctitate, i-a răspuns Arighis.

— A plecat?

— Ivo, străjerul, l-a văzut plecând călări chiar înainte de răsărit cu o duzină de slujitori. Ne-am gândit că ştiați.

O amărealã i se oprise în gâtlej lui Sergius.

— Banii?

— Benedict i-a ridicat azi noapte. Unsprezece sipete cu totul. Le-a luat cu el când a plecat.

— Nu! Dar chiar când buzele lui Serigus au articulat negația, ştia adevărul. Benedict îl trădase.

Era neajutorat. Lothar va sosi, iar Sergius nu mai avea ce să facă ca să-l oprească.

Un val de greață a pus stăpânire pe el. S-a aplecat peste marginea patului, vărsând conținutul acru al stomacului pe podea. A încercat să se ridice, însă nu a putut; durerea l-a înjunghiat în picioare, imobilizându-l. Celestinus şi Arighis au dat fuga să-l ajute, ridicându-l şi culcându-l pe perne. Sergius şi-a întors capul într-o parte pe pernă plângând nestânjenit, ca un copil.

Arighis s-a îndreptat spre Celestinus.

— Stai cu el. Eu mă duc în temniță.

*

Ioana se holba la castronul cu mâncare din fața ei. În el s-a afla o coajă mică de pâine râncedă şi nişte bucăți cenuşii, nedesluşite, de carne prin care se răsuceau viermi; duhoarea de putred i-a ajuns la nări. Trecuseră câteva zile de când nu mai mâncase, căci gărzile, fie din nepăsare ori intenționat, nu-i aduceau mâncare în fiecare zi. Privea fix carnea, foamea luptându-se cu rațiunea. Până la urmă a pus castronul deoparte. A apucat coaja de pâine şi a muşcat

o bucăţică mică, mestecând-o încet, ca senzaţia să dureze cât mai mult.

De când se afla acolo – de două săptămâni? De trei? începuse să le piardă şirul. Întunericul perpetuu o dezorienta. Îşi folosea cumpătat lumânărica, dându-i foc numai ca să mănânce şi să-şi prepare poţiuni din trăistuţă. Şi totuşi lumânarea se micşorase până ajunsese un ciot de ceară şi nu mai era bună decât pentru o oră sau două de lumină preţioasă.

Însă mai groaznic decât bezna era singurătatea. Tăcerea totală şi nemiloasă era derutantă. Ca să rămână vigilentă, Ioana îşi stabilise o serie de sarcini mentale – să recite din amintire tot Regulamentul Sfântului Benedict, toţi cei o sută cincizeci de psalmi şi Cartea Faptelor. Însă aceste isprăvi ale minţii deveniseră curând o rutină ca să-i mai menţină atenţia concentrată.

Şi-a amintit cum marele teolog Boethius, la fel şi el încarcerat, şi-a găsit forţa şi mângâierea în rugăciune, îngenunchia ore întregi pe piatra rece a pardoselii din temniţă încercând să se roage. Însă în adâncul fiinţei sale, nu simţea nimic altceva decât deşertăciune. Sămânţa îndoielii, plantată în copilărie de mama ei, îşi înfipsese adânc rădăcinile în sufletul său. Încercase să şi-o smulgă, să se înalţe în lumina mângâietoare a harului, însă nu a putut. Dumnezeu asculta? Cel puţin exista? Pe măsură ce zilele se scurgeau fără niciun semn de la Sergius, speranţa ei a dispărut treptat.

Zăngănitul puternic de metal a făcut-o să se înfioare când zăvorul de la uşă a fost ridicat. O clipă mai târziu uşa s-a dat de perete, lumina obscură picurând în beznă. Ioana şi-a pus mâna la ochi ca să nu orbească şi privea furiş spre uşă. Silueta unui bărbat se profila în lumină.

— John Anglicus? a strigat şovăitor spre întuneric.

Dintr-o dată vocea i-a devenit familiară.

— Arighis!

Ioana s-a balansat uşoară ca un fulg când s-a ridicat şi se deplasa prin apa stătută către vicedominus-ul pontifical.

— Ai venit din partea lui Sergius?

Arighis a dat din cap.

— Sfinția Sa nu doreşte să te vadă.

— Atunci de ce...?

— E grav bolnav. Cândva i-ai dat nişte leacuri care l-au ajutat; mai ai ceva la tine şi acum?

— Am. Ioana a scos un pliculeț cu praf de tomnețea din trăistuță. Arighis a întins mâna după el, însă Ioana l-a retras rapid.

— Ce? a întrebat Arighis. Îl urăşti atât de mult? Fii atent, John Anglicus, căci să-i doreşti răul unui vicar ales de Hristos înseamnă să-ți pui sufletul în cel mai mare pericol.

— Nu-l urăsc, a răspuns Ioana şi rostea adevărul.

Sergius nu era un om rău, ştia asta, doar slab şi prea încrezător în fratele său corupt.

— Însă nu voi încredința acest leac unor mâini străine. Puterile sale sunt foarte mari, iar o doză greşită i-ar putea fi fatală.

Nu era întru totul adevărat, căci rădăcina pisată nu era atât de puternică pe cât pretinsese; era nevoie de o doză foarte mare ca să facă cu adevărat rău. Însă asta era şansa ei de a fi eliberată; nu o să lase uşa să se închidă din nou în urma ei.

— În plus, a adăugat ea, de unde să ştiu că Sergius suferă de aceiaşi boală ca înainte? Ca să-l vindec, trebuie mai întâi să-l văd.

Arighis şovăia. Dacă-l elibera pe prizonier era un act de nesupunere, o încălcare evidentă a ordinelor Papei. Însă dacă Sergius murea cu împăratul francilor la porțile oraşului, papalitatea, şi Roma însăşi, ar putea să dispară.

— Vino, i-a răspuns, luând o decizie într-o clipă. Te voi duce la Sanctitatea Sa.

*

Sergius se sprijinea de pernele moi din mătase ale patului pontifical. Durerea cea mai crâncenă trecuse, însă îl slăbise şi îl golise de puteri ca pe un pisoiaş nou născut.

Uşa de la dormitor s-a deschis, iar Arighis a intrat urmat de John Anglicus.

Sergius a izbucnit violent:

— Ce caută păcătosul ăsta aici?

Arighis a spus:

— A venit cu un leac miraculos care îți va reda sănătatea.

Sergius a scuturat din cap.

— Toate leacurile veritabile vin de la Dumnezeu. Harul Său vindecător nu va fi transmis printr-o creatură atât de spurcată.

— Nu sunt spurcat, a protestat Ioana. Benedict v-a mințit, Sanctitate.

— Erai în patul târfei, i-a replicat Sergius acuzator. Gărzile te-au văzut acolo.

— Au văzut ce se aşteptau să vadă, ce li s-a spus să observe, a ripostat Ioana.

I-a explicat în grabă cum a reuşit Benedict să o prindă în cursă.

— Nu am vrut să mă duc acolo, i-a spus, dar Arighis a insistat.

— E drept, Sanctitate, a confirmat Arighis. John Anglicus m-a întrebat dacă nu pot să trimit un alt medic, însă Benedict a insistat ca John Anglicus şi nimeni altcineva să fie trimis.

Vreme îndelungată Sergius nu a scos un cuvânt. În cele din urmă a spus cu o voce spartă:

— Dacă e adevărat, ai fost amarnic neînțeles.

Şi a izbucnit disperat.

— Sosirea lui Lothar este pedeapsa lui Dumnezeu pentru toate păcatele mele!

— Dacă Dumnezeu ar vrea să vă pedepsească, există căi mai uşoare, a subliniat Ioana. De ce să sacrifice vieţile a mii de nevinovaţi când ar putea să vă nimicească dintr-o singură lovitură?

Afirmaţia l-a luat pe Sergius prin surprindere. Din pricina obişnuitului egocentrism nu i-a trecut prin minte un asemenea gând.

— Venirea lui Lothar nu este o pedeapsă, a insistat Ioana, e un test, o probă de credinţă. Trebuie să călăuziţi oamenii cu forţa exemplului dumneavoastră.

— Sunt bolnav sufleteşte şi trupeşte. Lasă-mă să mor.

— Dacă veţi muri, voinţa poporului va pieri odată cu domnia voastră. Trebuie să fiţi puternic pentru binele lor.

— Ce importanţă mai are? a întrebat Sergius deznădăjduit. Nu putem să ţinem piept forţelor lui Lothar; ar fi nevoie de un miracol.

— Atunci, a spus Ioana neclintită, va trebui să facem unul.

*

În ziua următoare duminicii de Rusalii, data anticipată a sosirii lui Lothar, piaţa din faţa bazilicii Sfântul Petru începuse să se umple cu membrii diferitelor scholae din oraş, îmbrăcaţi în cele mai bune straie ale lor. Lothar nu declarase oficial ostilităţile, aşa că planul era să-i facă o primire cuvenită unui personaj de talia sa. Spectacolul neaşteptat, de bun venit, s-ar putea să-l ia prin surprindere, rămânând suficient timp ca a doua parte a planului Ioanei să-şi facă efectul.

La jumătatea dimineţii toată lumea era gata. Sergius a dat semnalul şi primul grup, *judices,* a plecat călări, stindardele galbene, purtând stemele lor, fluturând deasupra capetelor.

În urma lor călăreau defensores şi diaconii; apoi, pe jos, diferitele comunităţi ale străinilor – frisciană, francă, saxonă, lombardă şi greacă. Se îmbărbătau eroic reciproc pe măsură ce mărşăluiau pe Via Triumphalis, lăsând în urmă ruinele decăzute ale templelor păgâne ce se aliniau de-a lungul străzii străvechi.

Dumnezeu să-i aibă în pază să nu mărşăluiască spre moarte, se gândea Ioana. Apoi şi-a îndreptat atenţia spre Sergius. Progresase frumos de-a lungul celor câteva zile însă totuşi era departe de a fi sănătos. Va fi suficient de puternic să îndure chinul acestei zile? Ioana a vorbit cu un şambelan, ce ducea un scaun în care Sergius s-a cufundat recunoscător. Ioana i-a dat nişte apă cu lămâie amestecată cu miere ca să-l fortifice.

Cincizeci din cei mai puternici bărbaţi din Roma se adunaseră acum în portalul lat din faţa uşilor bazilicii: toţi oficialii de seamă ai administraţiei palatului Lateran, un grup select de preoţi, cardinali, duci şi prinţi ai oraşului şi alaiurile acestora. Vicarul Eustachius se afla în fruntea tuturor rostind o rugăciune scurtă, apoi s-au aşezat tăcuţi. Nu mai aveau ce să facă decât să aştepte.

Cu feţele încordate îşi ţineau ochii aţintiţi spre punctul unde drumul se pierdea din vedere, dincolo de gardurile verzi şi păşunile câmpiei Neroniene.

Timpul trecea cu o încetineală de nesuportat. Soarele se mai ridicase un centimetru pe cerul curat ca lacrima. Briza dimineţii slăbise, apoi a murit, lăsând stindardele să atârne fără vlagă de catarge. Roiuri de muşte dădeau roată leneşe pe deasupra, bâzâitul lor enervant amplificându-se în aerul nemişcat, în expectativă.

Trecuseră mai bine de două ore de când procesiunea ieşise din palat. În mod cert ar fi trebuit să sosească până acum!

Din depărtare venea un sunet abia perceptibil. Ascultau cu urechile ciulite. Zgomotul se înălţa din nou, susţinut şi

inconfundabil – sunetul vocilor depărtate se înălța într-un cântec.

— *Deo gratios,* a răsuflat Eustathius, când stindardele judicies-ilor s-au ivit plutind la orizontul verde, ca nişte corăbii galbene pe mare. Câteva momente mai târziu, primii călăreți au plecat, urmați pe jos de membrii diverselor scholae. În spatele lor mărşăluia o masă de oameni, închisă la culoare ce se întindea cât vedeai cu ochii – armata lui Lothar. Ioana a tras adânc aer în piept; niciodată nu mai văzuse o oştire aşa grozavă.

Sergius s-a ridicat, sprijinindu-se în cârja de episcop ca să se susțină. Avangarda procesiunii s-a retras în bazilică şi s-au răspândit în evantai, creând un culoar prin care să poată trece împăratul.

Lothar a străbătut culoarul. Privindu-l, Ioana putea să creadă cu tărie poveştile despre cruzimea sa barbară care i-au precedat sosirea. Avea un trup îndesat, încoronat de un gât gros şi un cap masiv; fața sa lată şi turtită şi ochii săi uşor bulbucați reflectau o privire de o inteligență răuvoitoare.

Cele două grupuri opuse s-au trezit unul în fața celuilalt, un grup întunecat şi plin de noroi, de la greutățile traseului, celălalt nepătat şi strălucitor în veşmintele sale clericale albe. În spatele lui Sergius, bolta bazilicii Sfântul Petru se înălța incandescent, foile sale de metal lucind de la lumina reflectată a dimineții – inima spirituală a Bisericii, farul călăuzitor al omenirii, cel mai sfânt locaş din toată creştinătatea. Înaintea unei asemenea grandori, chiar şi împărații s-au închinat.

Lothar a descălecat, însă nu a îngenunchiat să sărute prima treaptă a bazilicii într-o demonstrație obişnuită de respect. Curajos a urcat treptele, urmat de un grup de bărbați înarmați. Prelații strânşi înaintea uşilor deschise ale bazilicii s-au tras înapoi alarmați; gărzile pontificale l-au

înconjurat protector pe Sergius, cu mâinile pe mânerele săbiilor.

Pe neaşteptate, uşile deschise ale bazilicii s-au zdruncinat şi s-au mişcat. Lothar a sărit înapoi. Oamenii lui şi-au scos săbiile, apoi au rămas zăpăciţi, privind înnebuniţi dintr-o parte în alta. Însă nu se mai afla nimeni în preajmă. Uşile au alunecat încetişor în balamale spre interior ca şi cum ar fi fost împinse de o forţă supranaturală. Apoi sau închis cu un ultim pocnet decisiv.

Acum. Ioana i-a poruncit lui Sergius să acţioneze. Ca şi cum i-ar fi auzit comanda nerostită, s-a tras înapoi, întinzându-şi braţele teatral. Gata cu bărbatul neputincios şi suferind de acum câteva zile; în *camelaucum*-ul său alb şi în veşmintele aurii arăta impozant, magistral.

Vorbea în dialectul francilor să fie sigur că soldaţii lui Lothar îl vor înţelege.

— Priviţi mâna lui Dumnezeu, intona el solemn, care a baricadat cel mai sfânt altar al Său împotriva voastră.

Oamenii lui Lothar strigau înspăimântaţi. Împăratul stătea cu picioarele bine înfipte în pământ, precaut şi suspicios.

Acum Sergius li se adresa în latină.

— *Si pura mente et pro salute Republicae huc advenisti...* Dacă aţi venit cu gânduri curate şi binevoitoare faţă de republică, intraţi şi fiţi bineveniţi; dacă nu, atunci nicio putere pământeană nu vă va deschide aceste uşi.

Lothar a ezitat, încă nevenindu-i să creadă. Sergius invocase un miracol? Se îndoia de asta, însă nu putea fi sigur: căile Domnului erau neînţelese. În plus, poziţia în care se afla acum era considerabil slăbită, căci oamenii lui se aruncau în genunchi îngroziţi, săbiile alunecându-le din mâini.

Cu un zâmbet forţat, Lothar şi-a deschis braţele spre Sergius. Cei doi bărbaţi s-au îmbrăţişat, buzele lor întâlnindu-se într-un sărut formal de pace.

— *Benedictus qui venit in nomine Domini,* intona corul vesel. Binecuvântat fie cel ce vine în numele Domnului.

Uşile s-au pus din nou în mişcare. Tăbliile placate cu argint au alunecat spre exterior până când s-au deschis larg, iar toată lumea privea copleşită de teamă şi uimire. Braţ la braţ, în sunetele voioase ale Osana ajungându-le la urechi, Sergius şi Lothar au păşit în bazilică ca să se roage în faţa raclei Sfântului Apostol.

Necazurile cu Lothar nu se sfârşiseră încă – tot mai existau explicaţii ce trebuiau oferite, scuze prezentate, privilegii negociate, concesiuni făcute. Însă pericolul de moment trecuse.

Ioana s-a gândit la Gerold şi la cât de amuzat ar fi fost să vadă ce folosinţă găsise şmecheriei lui hidraulice cu uşa. Şi l-a ilustrat cu ochii săi violeţi luminaţi de umor şi capul dat pe spate într-un râs generos pe care şi-l amintea atât de bine.

Ciudate erau căile inimii. Puteai să-ţi vezi de drum ani de zile, deprins cu pierderile, împăcat cu ele, şi apoi, într-un moment lipsit de precauţie, durerea iese la suprafaţă, ascuţită şi crudă ca o rană proaspătă.

Capitolul 22

Gerold a respirat uşurat când el şi oamenii lui au coborât ultimul versant al muntelui Cenis. Lăsând Alpii în urma lor, cea mai grea parte a călătoriei se sfârşise. Via Francigena se întindea în faţă, binecuvântat de netedă şi bine întreţinută, căci încă mai păstra pavajul străvechi din piatră, construit de romani din vremuri imemoriale.

Gerold i-a dat pinteni calului să meargă la galop. Poate că acum or să recupereze timpul pierdut. O zăpadă târzie inoportună făcuse trecătoarea din Alpi extrem de înşelătoare; doi oameni au murit când caii au pus picioarele greşit pe pământul alunecos, azvârlindu-i şi pe călăreţi şi

animalele acestora în prăpastia morții. Gerold a fost obligat să facă un popas până când condițiile s-au ameliorat; întârzierea i-a lăsat şi mai în urma avangardei armatei imperiale, care acum trebuie să se fi apropiat de Roma.

Nu mai avea nicio importanță; Lothar abia de le va simți lipsa. Această ultimă divizie număra numai două sute de oameni – boiernaşi şi mici proprietari de pământ care ajunseseră târziu la reuniunea de primăvară de la Marchfeld. Era un post de conducere de batjocură pentru un om de statura lui Gerold.

În cei trei ani de la bătălia de la Fontenoy, relațiile lui Gerold cu împăratul Lothar se schimbaseră de la rele la şi mai rele. Lothar devenise din ce în ce mai tiranic, înconjurându-se de adepți linguşitori care-l flatau la orice pas. Nu manifesta absolut niciun pic de toleranță pentru fideli precum Gerold, care continuase să-şi exprime opiniile cu voce tare şi onest – ca atunci când, de exemplu, l-a sfătuit să nu pornească campania asta împotriva Romei.

— E nevoie de trupele noastre pe coasta friscianã, a susținut Gerold, ca să ne apărăm împotriva vikingilor. Atacurile lor devin din ce în ce mai frecvente şi mai nimicitoare.

Era adevărat. Anul trecut vikingii atacaseră Saint-Wandrille şi Utrecht; primăvara trecută au navigat sfidători în jos pe Sena şi au pus foc Parisului! Această întâmplare a transmis o undă de şoc în toată țara. Dacă un oraş aşa însemnat precum Parisul, aşezat chiar în inima imperiului, nu era protejat împotriva barbarilor, atunci niciun alt loc nu era.

Şi totuşi, atenția lui Lothar era îndreptată către Roma, care îndrăznise să meargă mai departe cu târnosirea Papei Sergius, fără să-i ceară lui mai întâi aprobarea suverană – omisiune pe care Lothar a interpretat-o ca pe un afront personal.

— Dă-i de veste lui Sergius şi fă-ţi cunoscută nemulţumirea regească, l-a sfătuit Gerold. Pedepseşte-i pe romani retrăgându-le plata *Roma-feoh.* Şi lasă-ne să ne păstrăm soldaţii aici, unde e nevoie de ei.

Lothar s-a înfuriat la această provocare a autorităţii sale. Drept pedeapsă l-a însărcinat pe Gerold să comande ultima divizie.

Au avansat considerabil pe drumul pavat, acoperind aproape 70 de kilometri înainte de asfinţit, însă nu au trecut prin niciun sat sau orăşel. Gerold tocmai se abandonase încă unei nopţi de insomnie, cuibărit pe marginea drumului când a zărit o spirală de fum răsucindu-se leneş deasupra vârfurilor copacilor.

Deo gratias! În faţa lor se afla un sat, sau cel puţin un fel de aşezământ. Acum Gerold şi oamenii lui se asiguraseră de o noapte de somn confortabilă. Nu traversaseră încă graniţa pe teritoriile pontificale; regatul Lombardiei, pe care îl traversau acum, aparţinea imperiului, iar ospitalitatea cerea ca drumeţii să fie întâmpinaţi curtenitor – dacă nu să li se dea un pat în casă, măcar culcuşuri moi din fân într-un grajd călduţ şi uscat.

După ce au luat curba au văzut că fumul nu provenea de la un foc de sobă, ci de la rămăşiţele încă mocnind ale caselor arse până la sol. Probabil că fusese o aşezare prosperă; Gerold a perceput cu greutate siluetele înnegrite a vreo cincisprezece clădiri. Incendiul probabil că fusese declanşat de o scânteie răzleaţă de la o lampă neatent mânuită sau de la focul din sobă; asemenea calamităţi nu erau un lucru neobişnuit când casele erau construite din lemn şi acoperişuri din paie.

Călărind pe lângă grinzile afumate, Gerold şi-a amintit de Villaris. Arăta aproape identic în acea zi îndepărtată când s-a întors acasă şi l-a găsit incendiat de vikingi. Şi-a amintit cum a săpat printre dărâmături căutând-o pe Ioana, însă

temându-se să o găsească. Uimitor – trecuseră cincisprezece ani de când o văzuse ultima oară şi totuşi imaginea ei i se imprimase în minte ca şi cum ar fi fost ieri; părul alb-auriu de culoarea spicului care i se ondula ademenitor în jurul frunții, vocea plină şi răguşită, ochii verzi-cenuşii adânc înfundați în orbite cu mult mai maturi decât vârsta ei.

Şi-a smuls cu forța din minte înfățişarea ei. Unele lucruri erau mult prea dureroase că să stăruieşti asupra lor.

La vreun kilometru şi jumătate de aşezarea ruinată, la crucea înaltă care marca punctul unde cele două drumuri se întâlneau, o femeie şi cinci copii zdrențăroşi cerşeau de pomană. Pe măsură ce Gerold şi oamenii lui s-au apropiat, mica familie s-a tras înapoi înspăimântată.

— Fii pe pace, măicuță, a liniştit-o Gerold. Nu vrem să-ți facem niciun rău.

— Ai ceva de mâncare să împărți cu noi, stăpâne? a întrebat femeia. De dragul copiilor?

Patru dintre copilaşi au alergat spre Gerold, întinzând mânuțele implorând muți, cu fețele lor micuțe întinse şi nelinişt ite de foame. Cel de-al cincilea, o fetiță drăgălaşă cu părul negru, de vreo treisprezece ani, s-a retras şi s-a agățat de maică-sa.

Gerold şi-a scos din desaga de la şa pielea de oaie tăbăcită pătrățoasă care conținea porția sa de hrană pe următoarele câteva zile. Îi mai rămăsese un ştiuc zdravăn de pâine, o bucată de brânză şi câteva fâşii de vânat uscate şi sărate. Începuse să rupă pâinea pe jumătate, dar i-a văzut pe copii privindu-l. *Ah, bine,* şi-a zis întinzându-le toată bucata. *Mai sunt doar câteva zile până la Roma, pot să supraviețuiesc şi cu biscuiții din proviziile din căruță.*

Cu un strigăt bucuros, copii s-au aruncat asupra hranei ca un stol de păsări hămesite.

— Sunteți din sat? a întrebat-o Gerold pe femeie, arătând cu degetul spre ruinele afumate din spatele lor.

Femeia a dat din cap.

— Soțul meu e morar.

Gerold şi-a ascuns surpriza. Silueta zdrențăroasă dinaintea lui părea a fi oricine dar nu soția unui morar prosper.

— Ce s-a întâmplat?

— Acum trei zile, după semănăturile de primăvară, au venit soldații. Armata împăratului. Ne-au spus că trebuie să jurăm supunere lui Lothar sau vom muri imediat de săbiile lor. Şi bineînțeles că am jurat.

Gerold a aprobat din cap. Îndoielile lui Lothar privind această parte a Lombardiei nu erau în totalitate nejustificate, căci era o zonă nouă anexată imperiului, achiziționată de bunicul lui Lothar, marele împărat Karolus.

— Dacă ați jurat loialitate, a întrebat Gerold, cum de v-a fost distrus satul?

— Nu ne-au crezut. Ne-au făcut mincinoşi şi au aruncat torțe aprinse pe acoperişuri. Când am încercat să stingem focul, ne-au ținut deoparte cu săbiile. Au incendiat şi depozitele cu grâne, deşi i-am implorat să nu o facă, pentru binele copiilor. Au râs şi i-au numit fii de trădători care meritau să moară de foame.

— Ticăloşi! a exclamat Gerold furios. Încercase de multe ori să-l convingă pe Lothar că nu poate să-şi câştige loialitatea supuşilor uzând de forță, ci numai negociind şi aplicând legea. Ca de obicei, vorbele lui s-au lovit de nişte urechi surde.

— Ne-au luat toți bărbații, povestea femeia, cu excepția celor foarte tineri şi bătrâni. Împăratul mărşăluia spre Roma, ne-au spus, şi avea nevoie de oameni să îngroaşe rândurile armatei.

Începuse să plângă.

— Mi-au luat bărbatul şi doi fii – cel mic are numai unsprezece ani!

Gerold privea încruntat. Lucrurile luaseră o turnură jalnică când Lothar ajunsese să aibă nevoie de copii ca să lupte în bătăliile lui.

— Milord, ce înseamnă asta? întreba femeia neliniştită, împăratul o să se războiască cu Oraşul Sfânt?

— Nu ştiu. Până în acel moment, Gerold a crezut că Lothar voia să-l intimideze pe Papa Sergius şi pe romani cu o paradă de forţă. Însă distrugerea acestui sătuc era un semn rău prevestitor; Lothar era capabil de orice când era într-o dispoziţie atât de răzbunătoare.

— Vino, mamă bună, i-a spus Gerold. Te vom duce cu noi în orăşelul următor. Ăsta nu e un loc sigur pentru tine şi copii.

A scuturat din cap hotărâtă.

— Nu mă mişc din locul ăsta. Cum or să ne găsească soţul şi băieţii mei când se vor întoarce?

Dacă se mai întorc, şi-a zis Gerold nemilos.

I s-a adresat fetei cu părul negru:

— Spune-i mamei tale să vină cu noi pentru binele celor mici.

Fata privea mută la Gerold.

— Nu e nepoliticoasă, stăpâne, s-a scuzat mama. V-ar răspunde dacă ar putea, însă nu vorbeşte.

— Nu vorbeşte? a întrebat Gerold surprins. Fata arăta sănătoasă şi nu dădea niciun semn că ar fi mută.

— I-au tăiat limba.

— Dumnezeule mare!

Tăierea limbii era o pedeapsă comună pentru hoţi şi alţi tâlhari care nu fuseseră suficient de rapizi să scape de justiţia neîndurătoare a legii. Dar cu siguranţă copila asta inocentă era nevinovată de orice ilegalitate.

— Cine ţi-a făcut asta? Categoric nu...

Femeia a aprobat din cap cumplit.

— Oamenii lui Lothar au profitat de ea cu forța, apoi i-au tăiat limba ca să nu poate să-i acuze de isprava mârşăvească.

Gerold era şocat. Era de aşteptat ca asemenea atrocități să vină din partea vikingilor şi a sarazinilor păgâni – nu de la soldații împăratului, apărătorii legii şi dreptății creştine.

Pe neaşteptate Gerold a început să împartă ordine. Oamenii lui s-au dus la căruță şi au scos un sac cu biscuiți şi un butoiaş de vin pe care le-au aşezat pe pământ în fața familiei.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, le-a spus nevasta morarului din tot sufletul.

— Şi pe tine, măicuță, i-a răspuns Gerold.

Au pornit-o la drum, trecând pe traseu pe lângă alte aşezări prădate şi distruse. Lothar lăsase numai ruine în urma lui peste tot pe unde trecuse.

Fidelis adjutor. Întrucât juraseră supunere coroanei imperiale, Gerold era legat prin onoare să-l servească pe împărat cu credință. Însă ce onoare era în a servi o brută precum Lothar? Neglijența cu care împăratul desconsidera legea şi toate celelalte criterii ale decenței umane cu siguranță au şters fără urmă orice urmă de conştiință.

Gerold va conduce ariergarda armatei imperiale până la Roma aşa cum a promis. Însă după aceea, s-a decis ferm, va pleca din serviciul tiranului Lothar pentru totdeauna.

*

Dincolo de Nepi drumul se strica. Strada solidă cu o suprafață dură lăsa locul unei poteci înguste şi distruse, plină cu crăpături şi şanțuri perfide. Pavajul roman dispăruse, pietrele antice fuseseră scoase şi cărate cu carele ca să fie folosite la alte construcții – căci asemenea materiale puternice erau greu de găsit în vremurile acestea tulburi. Gerold citea semnele traversării lui Lothar în pământul

negru, cu făgaşe adânci de la multiplele roţi de căruţe şi de la potcoavele de cai. Trebuia să aibă o grijă în plus cu caii, cel puţin să nu-i schilodească călcând greşit.

Pe timpul nopţii o ploaie deasă transformase drumul într-o mare de mocirlă imposibil de traversat. Ca să nu mai facă încă un popas, Gerold a decis să o taie drept pe câmpii şi să dea ocol până la Via Palestrina, care-i va duce în Roma, prin poarta estică a Sfântului Ioan.

Călăreau grabnic peste pajiştile îmbobocite cu parfum dulce de genţiană şi prin pădurile ale căror frunze de un verde-auriu primăvăratic înmuguriseră. Ieşind la lumină de pe o cărare cu tufişuri dese au dat pe neaşteptate nas în nas cu un grup de bărbaţi călări care escortau o căruţă încărcată trasă de patru cai de povară puternici.

— Complimente.

Gerold s-a adresat bărbatului care părea să fie conducătorul lor, un individ brunet cu ochi înguşti şi bulbucaţi.

— Ne puteţi spune dacă ne îndreptăm spre Via Palestrina?

— Da, le-a răspuns bărbatul tăios. Şi şi-a văzut de drum.

— Dacă destinaţia voastră este Via Flaminia, le-a spus Gerold, mai bine gândiţi-vă încă odată. Strada nu mai există, iar căruţa se va înnămoli până la osii înainte de a parcurge zece metri.

Bărbatul i-a răspuns:

— Nu ne îndreptăm în acea direcţie.

Curios. În afară de stradă, în direcţia spre care o lua nu se mai afla nimic decât teren pustiu de ţară.

— Unde mergeţi? i-a întrebat Gerold.

— Ţi-am spus tot ceea ce te interesa, i-a replicat obraznic bărbatul. Vezi-ţi de drum şi lasă un negustor onest să-şi vadă de treburile lui.

Niciun negustor de rând nu i s-ar fi adresat aşa trufaş unui lord. Gerold devenise suspicios.

— Cu ce faci comerț? Gerold s-a îndreptat spre car. Poate că ai ceva de care sunt interesat să cumpăr.

— Scuteşte-mă! a răcnit bărbatul.

Gerold a tras de prelată, dând la iveală conținutul căruței: o duzină de sipeturi din bronz încuiate cu lacăte grele din metal, fiecare marcat cu inconfundabilele însemne pontificale.

Oamenii Papei, şi-a zis Gerold. *Probabil că au fost trimişi din oraş ca să transporte tezaurul pontifical departe de ghiarele lui Lothar.*

Cocheta cu ideea de a rechiziționa comoara şi a i-o duce înapoi lui Lothar. Dar apoi s-a gândit: *Nu. Lasă romanii să salveze ce pot.* Fără nicio îndoială Papa Sergius va găsi o utilizare mai bună pentru bani decât Lothar, care-i va folosi doar să-şi finanțeze campaniile militare brutale şi sângeroase.

Era pe punctul să o ia din loc când unul dintre romani a sărit de pe cal şi s-a prosternat la pământ.

— Fie-vă milă, stăpâne! țipa el. Cruță-ne! Nu trebuie să murim nespovediți cu povara acestei nelegiuiri grozave pe sufletele noastre!

— Nelegiuire? a întrebat Gerold.

— Ține-ți gura, nebunule! Conducătorul lor a dat pinteni calului şi l-ar fi călcat în picioare pe cel de pe pământ, însă Gerold l-a oprit interpunându-şi sabia între ei. Oamenii lui Gerold şi-au scos şi ei săbiile imediat şi i-au înconjurat pe romani, care observând că sunt într-o inferioritate numerică, şi-au păstrat înțelepți propriile arme în teacă.

— Benedict este vinovatul, vorbea incoerent bărbatul aruncat la pământ într-o izbucnire de furie represivă. A fost idea lui să furăm banii, nu a noastră!

Să fure banii?

Bărbatul pe nume Benedict a vorbit pacificator.

— Nu am niciun conflict cu tine, nobile, şi nici sfada noastră măruntă nu te priveşte. Lasă-ne să trecem în linişte şi ca simbol al gratitudinii noastre vei primi unul dintre aceste sipete.

I-a zâmbit conspirativ lui Gerold.

— Înăuntru e suficient aur să te facă un om bogat.

Oferta şi modul cum şi-a exprimat-o i-a împrăştiat toate nedumeririle.

— Legați-l, a ordonat Gerold. Şi pe ceilalți. Îi ducem şi pe ei şi sipetele cu noi la Roma.

*

Triclinium strălucea de la lumina sutelor de torțe aprinse. Un grup de servitori stătea în picioare în spatele mesei înalte la care se aşezase Papa Sergius, flancat de înalții demnitari ai cetății: preoți din cele şapte regiuni ale Romei în stânga sa; copiile lor fidele temporale, cei şapte defensores, în dreapta. Perpendicular pe această masă şi la fel de mare, se afla o alta, la care Lothar şi alaiul său erau aşezați la locurile de onoare. Restul cortegiului, vreo două sute de oameni la un loc, erau aşezați pe nişte băncuțe tari din lemn, întinse în fața unor mese lungi în mijlocul încăperii. Farfurii, ulcioare, pocale şi tăvi erau îngrămădite la un loc pe mesele ale căror fețe de masă purtau deja semnele nenumăratelor pete şi lichide vărsate pe ele.

Întrucât nu era miercuri sau vineri, ori o altă zi de post, mâncărurile nu se limitau la pâine şi peşte, ci includea carne crudă şi vânaturi somptuoase. Chiar şi pentru masa unui Papă, era un ospăț extraordinar: tăvi cu claponi înăbuşiți în sos alb şi ornamentați cu rodii şi bomboane stacojii; castroane cu supe, pline cu bucățele delicate de iepure şi cocoş sălbatic ce moțau într-o smântână groasă, emanând aburi aromați; piftii din rac împlătoşat şi grindel; porci întregi unşi cu grăsime; şi platouri uriaşe cu carne

friptă de căprioară, ied, porumbei şi gâscă. În centrul mesei lui Lothar o lebădă întreagă gătită era expusă ca şi cum ar fi fost vie, ciocul său aurit şi trupul argintat odihnindu-se peste o masă de legume artistic aranjate ca să pară asemenea valurilor mării.

Aşezată la una dintre mesele din centrul încăperii, Ioana arunca o privire îngrijorată asupra spectacolului extravagant. Asemenea plăceri abundente ar putea foarte bine să-l ispitească pe Sergius într-un desfrâu periculos.

— Un toast! Contele de Macon s-a ridicat de la locul lui de lângă Lothar şi a înălţat pocalul. Pentru pacea şi prietenia dintre popoarele noastre creştine!

— Pace şi prietenie! au rostit toţi în cor şi au golit pocalele. Servitorii au dat fuga lângă mese, turnându-le şi mai mult vin.

A urmat un şir de toasturi. Când în cele din urmă au epuizat toate subiectele pentru tributul de băutură, au început ospăţul.

Ioana privea alarmată cum Sergius mânca şi bea abandonându-se nepăsător. Ochii începuseră să i se umfle, limba să i se împleticească, pielea să i se învinețească ameninţător. Diseară va trebui să-i administreze o doză puternică de tomneţea ca să preîntâmpine un atac de gută.

Uşile triclinium-ului s-au deschis şi rânduri de gărzi au defilat înăuntru. Păşind în spre lateral ca să evite servitorii fără număr care goneau de colo-colo prin încăpere sprinteni ca să schimbe şi să cureţe vasele, gărzile şi-au croit drum energici în faţa sălii. S-a instalat o tăcere subită, pe măsură ce oaspeţii încetaseră să mai vorbească, întinzându-şi gâturile ca să afle care era cauza acestei intruziuni nedorite. Tăcerea a fost urmată de un murmur de surpriză când au dat cu ochii de bărbatul care călca între gărzi cu mâinile legate şi ochii plecaţi: Benedict.

Inelele voioase de pe fața lui Sergius s-au prăbuşit ca nişte băşici găurite.

— Tu! a țipat.

Tarasius, conducătorul gărzilor, a rostit:

— Un escadron de franci l-au găsit în campagna. Avea comoara cu el.

Benedict avusese destul timp la dispoziție în călătoria sa înapoi spre Roma ca să se gândească la situația grea în care se afla. Nu putea să nege că luase tezaurul, căci fusese prins în flagrant. Şi nici nu se putea gândi la o scuză plauzibilă pentru ceea ce făcuse, deşi îşi storsese creierii să găsească una. Până la urmă a decis că cel mai bun mod de a acționa să se lase în voia milei fratelui său. Sergius era slab de înger până în măduva oaselor – o slăbiciune pe care Benedict o disprețuia, deşi acum spera să o folosească în folosul său.

Şi-a dat drumul în genunchi, ridicându-şi brațele legate către fratele său.

— Iartă-mă, Sergius. Am păcătuit şi mă căiesc cu smerenie şi sinceritate.

Însă Benedict nu ținuse socoteală de efectele vinului asupra temperamentului fratelui său. Fața lui Sergius s-a colorat într-un roşu intens pe măsură ce se enerva surprinzător.

— Trădătorule! țipa. Ticălosule! Hoțule! îşi sublinia fiecare invectivă lovind violent de fiecare dată cu pumnul în masă, făcând platourile să se clatine.

Benedict se albise.

— Frate, te implor...

— Luați-l de aici! a ordonat Sergius.

— Unde să-l ducem, Sanctitate? a întrebat Tarasius.

Lui Sergius i se învârtea capul; îi era greu să gândească. Tot ce ştia era că fusese trădat şi voia să lovească şi el, să rănească aşa cum fusese şi el rănit.

— E un hoț! a rostit cu amărăciune. Să-l pedepsim cum se cuvine unui hoț!

— Nu! A urlat Benedict când gărzile l-au apucat de o parte şi de alta. Sergius! *Frate!*

Ultimul cuvânt a răsunat ca un ecou căci era târât afară din sală.

Culoarea i s-a scurs de pe chipul lui Sergius şi şi-a dat drumul în jilțul său. Capul i-a căzut pe spate, ochii i se răsuceau, mâinile şi picioarele începuseră să-i tremure involuntar.

— L-a deochiat! a strigat cineva. Benedict i-a făcut farmece!

Oaspeții au țipat consternați, făcându-şi semnul crucii ca să se apere de diavol.

Ioana a traversat gloata de la mese spre locul unde se afla Sergius. Fața i se albăstrise. L-a apucat de cap şi i-a descleştat fălcile înțepenite. Limba îi scăpase pe gât, blocând aerul să treacă. Înşfăcând un cuțit de pe masă, Ioana a inserat capătul neascuțit în gura lui Sergius, strecurându-l în orificiul format de limba pliată. Apoi a tras. Când limba a fost lovită uşor înainte, s-a auzit un sunet ca şi cum ar fi sorbit. Sergius a icnit şi a început să respire din nou. Ioana a presat delicat cu cuțitul, menținând orificiul deschis. După o clipă atacul se diminuase ca intensitate. Cu un geamăt mut, Sergius şi-a pierdut cunoştința.

— Duceți-l în pat, a ordonat Ioana. Câțiva servitori l-au ridicat pe Sergius din jilț şi l-au scos pe sus din încăpere, iar mulțimea se înghesuia în jurul lor curioasă.

— Faceți loc! Faceți loc! striga Ioana purtând trupul inconştient al Papei afară din sală.

Până când au ajuns în dormitor, Sergius şi-a revenit în simțiri. Ioana i-a dat muştar negru amestecat cu gențiană ca să-i provoace vărsături. După aceea situația i s-a îmbunătățit spectaculos. I-a administrat o doză puternică de

tomnețea ca să fie sigură de efect, combinând-o cu nişte sirop de mac ca să-l ajute să doarmă buştean.

— O să doarmă până dimineață, i-a spus lui Arighis.

Arighis a dat din cap aprobator.

— Arăți extenuat.

— Mai degrabă obosit, a recunoscut Ioana. Fusese o zi lungă şi încă nu îşi revenise pe deplin după săptămânile de detenție în temniță.

— Ennodius şi ceilalți din societatea medicilor aşteaptă afară. Vor să te interogheze despre recăderea Sanctității Sale.

Ioana a oftat. Nu se simțea în stare să țină piept unui val de întrebări ostile, însă se pare că nu avea altă soluție. S-a îndreptat spre uşă, plictisită.

— O clipă. Arighis i-a făcut semn din cap să-l urmeze. La celălalt capăt al încăperii, a dat deoparte una dintre tapițerii şi a împins în zidul de sub ea. Zidul a alunecat în părți, formând o deschidere de vreo optzeci de centimetri lățime.

— Ce Dumnezeu mai e şi asta? Ioana era uimită.

— Un pasaj secret, i-a explicat Arighis. Construit pe vremea împăraților păgâni – în cazul în care aveau nevoie să fugă grabnic de inamicii lor. Acum face legătura între dormitorul pontifical şi capela privată, aşa încât Sfinția Sa să poată să intre şi să se roage fără să fie deranjat, la orice moment din zi şi noapte. Vino.

A luat o lumânare şi a intrat în pasaj.

— În felul ăsta poți evita şleahta aia de şacali, măcar în noaptea asta.

Ioana era impresionată că Arighis îi destăinuise informațiile despre existența pasajului; era un semn al încrederii crescânde şi a respectului dintre ei. Au coborât un rând de scări abrupte circulare care se oprea la parter în fața unui zid în care era încastrat un mâner din lemn. Arighis a tras de el şi zidul s-a mişcat într-o parte,

deschizând un alt pasaj. Ioana s-a strecurat prin el, iar vicedominus-ul a tras din nou de mâner. Deschizătura a dispărut, ascunzând orice urmă a existenței sale.

Se afla în spatele uneia dintre coloanele din marmură din fundul capelei private a Papei, Sanctum Sanctorum. De lângă altar se auzeau voci. Un fapt neașteptat; nimeni nu ar trebui să se găsească aici la ora asta din noapte.

— A trecut mult timp, Anastasius, a rostit o voce cu un accent grosolan, greoi pe care l-a recunoscut ca fiind al lui Lothar. Îl numise pe celălalt Anastasius; el trebuie să fie episcopul de Castellum. În mod cert cei doi bărbați se retrăseseră în capelă ca să vorbească nestingheriți. Nu vor privi cu ochi buni un intrus.

Ce să fac? Se întreba Ioana. Dacă încerca să se strecoare în liniște pe ușa capelei, ar fi fost posibil să fie zărită. Și nici nu putea să se retragă din nou spre dormitorul pontifical; mânerul care controla pasajul secret se afla de partea cealaltă a zidului. Va trebui să stea ascunsă până când întâlnirea se încheia și cei doi plecau. Apoi putea să se furișeze din capelă neobservată.

— Extrem de primejdios atacul Sanctității Sale din această seară, a spus Lothar.

Anastasius a replicat:

— Sfinția Sa este foarte bolnav. Nu o să supraviețuiască anului acesta.

— O mare tragedie pentru Biserică.

— Foarte mare, a consimțit Anastasius cu ușurință.

— Succesorul lui trebuie să fie un bărbat puternic și vizionar, a spus Lothar, un bărbat care poate aprecia mai bine istorica... înțelegere dintre națiunile noastre.

— Trebuie să-ți folosești toată influența, suveranul meu, ca să te asiguri că următorul Pontif este un asemenea om.

— Vrei să spui – un bărbat ca tine?

— Ai vreun motiv să te îndoieşti de mine, Sire? Cu siguranţă serviciul pe care vi l-am făcut la Colmar mi-a dovedit loialitatea dincolo de orice bănuială.

— Posibil.

Lothar nu încuviinţa.

— Însă vremurile se schimbă şi la fel şi oamenii. Acum, milord episcop, loialitatea îţi va fi din nou probată. Vei sprijini sau nu depunerea jurământului solemn?

— Oamenii vor ezita să-ţi jure supunere, suveranul meu, după dezastrul pe care armata l-a provocat asupra ţării.

— Familia ta are puterea să schimbe lucrul ăsta, i-a răspuns Lothar. Dacă tu şi tatăl tău, Arsenius, veţi depune jurământul, ceilalţi vă vor urma.

— Ceea ce îmi ceri este foarte important. Îţi voi cere ceva măreţ în schimb.

— Ştiu.

— Un jurământ e doar vorbe. Poporul are nevoie de un Papă care să-i conducă înapoi către zilele de demult – spre Imperiul Francilor şi spre tine, domnul meu.

— Nu pot să mă gândesc la cineva mai potrivit să fie în stare să facă asta decât la tine, Anastasius. Voi face tot ce îmi stă în putinţă să văd că tu eşti următorul Papă.

A urmat o pauză. Apoi Anastasius a spus:

— Oamenii vor depune jurământul, Sire. Mă voi asigura că aşa se va întâmpla.

Ioana a simţit un acces de furie. Lothar şi Anastasius tocmai făcuseră troc pentru pontificat precum o pereche de negustori la bazar. În schimbul privilegiilor puterii, Anastasius căzuse de acord să dea Roma pe mâna împăratului franc.

S-a auzit o bătaie în uşă şi a intrat servitorul lui Lothar.

— Contele a sosit, stăpâne.

— Poftеşte-l. Episcopul şi cu mine am pus punct treburilor noastre.

A intrat un bărbat, îmbrăcat în brunia soldățească. Era înalt şi impozant, cu părul lung şi roşu şi ochii violeți.

Gerold.

Capitolul 23

Un țipăt uimit a țâşnit de pe buzele Ioanei.

— Cine-i acolo? a întrebat Lothar ascuțit.

Ioana a ieşit încetişor din spatele coloanei. Lothar şi Anastasius o priveau şocați.

— Cine eşti? a întrebat Lothar poruncitor.

— John Anglicus, domnul meu. Preot şi medicul Sanctității Sale, Papa Sergius.

Lothar a întrebat-o bănuitor:

— De când eşti aici?

Ioana judeca iute.

— De câteva ore, Sire. Am venit să mă rog pentru însănătoşirea Sfinției Sale. Trebuie să fi fost mult mai obosit decât mi-am închipuit, căci am adormit şi abia adineauri m-am trezit.

Lothar îşi privea nasul dezaprobator. Era mai mult ca posibil ca preoțelul ăsta să fi fost închis în capelă când Anastasius şi el au intrat. Nu exista nicio ieşire pe unde să fugi ori să te ascunzi. Însă abia dacă mai conta. Cât de mult ar fi putut să audă şi, mai important, cât de mult a înțeles? Prea puțin. Nu reprezenta niciun pericol; în mod limpede era lipsit de importanță. Cel mai bine era să-l ignore.

Anastasius ajunsese la o concluzie diferită. În mod cert John Anglicus trăsese cu urechea, însă de ce? Era o iscoadă? Nu a lui Sergius, fireşte, căci Papei îi lipsea ingeniozitatea de a se folosi de iscoade. Dar dacă nu pentru el, atunci pentru cine? Şi de ce? De atunci încolo, s-a decis Anastasius, preoțelul străin va fi supravegheat îndeaproape.

Şi Gerold o cerceta curios pe Ioana.

— Îmi pari cunoscut, părinte, i-a spus. Ne-am mai întâlnit?

O examina încordat încruntându-se în penumbră. Brusc expresia feței i s-a schimbat; se holba ca şi cum tocmai ar fi văzut o nălucă.

— Dumnezeule, a articulat înecându-se. Nu se poate...

— Vă cunoaşteți? a întrebat Anastasius.

— Ne-am întâlnit în Dorstadt, a răspuns iute Ioana. Am studiat câțiva ani la şcoala catedralei de acolo; sora mea – a accentuat cuvântul abia sesizabil – — stătea cu contele şi familia lui în acea perioadă.

Privirea ei a scânteiat prevenitor spre Gerold: *Să nu spui nimic.*

Gerold şi-a recăpătat calmul.

— Bineînțeles, a spus. Îmi amintesc de sora ta foarte bine.

Lothar i-a întrerupt nerăbdător.

— Terminați cu asta. Ce ai venit să-mi spui, conte?

— Mesajul meu este numai pentru urechile domniei tale, suveranul meu.

Lothar a dat din cap.

— Foarte bine. Ceilalți sunt liberi să plece. Vom vorbi din nou, Anastasius.

Când Ioana s-a răsucit să plece, Gerold a atins-o pe braț.

— Aşteaptă-mă. Mi-ar face plăcere să aflu mai multe... despre sora ta.

Anastasius şi-a văzut de drum după ce a ieşit din capelă. Ioana aştepta agitată sub privirile încruntate ale lacheului lui Lothar. Situația era extrem de periculoasă; un singur cuvânt rostit anapoda şi adevărata ei identitate ar putea fi demascată. *Ar trebui să plec acum, înainte ca Gerold să apară,* îşi zicea. Însă tânjea să-l vadă. Stătea pironită locului de un amestec de teamă şi anticipare.

Uşa capelei s-a deschis, iar Gerold şi-a făcut apariția.

— Deci, tu eşti? a întrebat nedumerit. Dar cum?

Servitorul îi privea curios.

— Nu aici, i-a răspuns Ioana. L-a condus spre încăperea micuță în care-şi păstra ierburile şi prafurile. Înăuntru a aprins lămpile cu ulei de mac; acestea pâlpâiau readuse la viață, împrejmuindu-i pe cei doi într-un cerc intim de lumină.

Se priveau reciproc fascinați că se găsiseră din nou. Gerold se schimbase în cei cincisprezece ani de când Ioana nu-l mai văzuse; părul bogat şi roşu era vârstat cu cenuşiu, iar în jurul ochilor violeți şi a gurii late şi senzuale existau riduri noi – însă tot era cel mai chipeş bărbat pe care-l văzuse vreodată. Văzându-l inima îi bubuia nebuneşte.

Gerold a făcut un pas spre ea. Dintr-o singură mişcare se aflau unul m brațele celuilalt, strângându-se atât de tare că Ioana simțea zalele din metal ale platoşei lui Gerold prin sutana ei groasă de preot.

— Joan, murmura Gerold. Draga mea, perla mea. Nu am mai crezut că te voi mai vedea vreodată.

— Gerold. Numele lui i-a şters toate gândurile chibzuite.

Degetul lui îi mângâia delicat cicatricea estompată de pe obrazul ei stâng.

— Vikingii?

— Da.

S-a înclinat şi a sărutat-o blând, buzele lui se simțeau călduțe pe obrazul ei.

— Te-au furat atunci – pe tine şi pe Gisla?

Gisla. Gerold nu trebuie să ştie niciodată, nu trebuie să-i spună nicicând, despre nenorocirea ce căzuse pe capul fiicei sale mai mari.

— Au luat-o pe Gisla. Eu – eu am reuşit să scap.

Gerold era şocat.

— Cum? Şi unde? Oamenii mei şi cu mine am scotocit tot ținutul căutându-te însă nu am găsit nicio urmă.

I-a povestit pe scurt ce se întâmplase – atât de mult cât putea să-i spună într-o împrejurare atât de pripită şi forțată:

plecarea ei la Fulda şi cum fusese acceptată drept John Anglicus, cât pe ce să fie descoperită şi fuga de la abaţie, pelerinajul la Roma şi ascensiunea ulterioară în funcţia de doctor al Papei.

— Şi în tot acest timp, i-a spus Gerold lent după ce ea a terminat de istorisit, nu te-ai gândit niciodată să-mi trimiţi o vorbă?

Ioana a simţit durerea şi uluirea din vocea lui.

— Eu – nu m-am gândit că mă vrei. Richild mi-a spus că ideea de a mă căsători cu fiul potcovarului a fost a ta, că tu ai rugat-o să aranjeze mariajul.

— Şi tu ai crezut-o?

I-a dat drumul brusc.

— Dumnezeule mare, Ioana, aşa de bine ne cunoşteam noi?

— Eu – eu nu am ştiut ce să cred. Plecaseşi; nu ştiam sigur din ce motiv. Iar Richild ştia – despre noi, despre ceea ce se întâmplase la râu. Cum ar fi putut să ştie dacă tu nu i-ai fi spus?

— Nu ştiu. Ştiu doar că te-am iubit cum nu mai iubisem pe nimeni până atunci – şi nici de atunci încolo.

Vocea i se înăsprise.

— L-am mânat pe Pistis aproape până la epuizare pe drumul spre casă, forţându-mă să zăresc Villaris, căci tu erai acolo şi eram nebun de nerăbdare să te văd... să te cer de nevastă.

— Soţia ta? Ioana era consternată. Dar... Richild...?

— Cât timp am fost plecat s-a întâmplat ceva – ceva care m-a ajutat să realizez cât de aridă era căsnicia mea, cât de vitală erai pentru fericirea mea. Mă întorceam ca să-ţi spun că intenţionam să divorţez de Richild şi să mă căsătoresc cu tine, dacă erai de acord.

Ioana a scuturat din cap.

— Câte interpelări greşite, a spus ea tristă. Atâtea greşeli.

— Atât de multe, a replicat el, „de replicat”.

A tras-o aproape de el şi a sărutat-o. Efectul a fost ca şi cum ai fi ținut o lumânare lângă o tăbliță din ceară, ştergând ceea ce anii scriseseră. Erau din nou împreună la râul din spatele castelului Villaris în soarele de primăvară, tineri şi buimăciți de nou descoperita iubire.

După mult timp el i-a dat drumul.

— Ascultă-mă, inima mea, i-a spus răguşit. Părăsesc oastea lui Lothar. Şi i-am spus asta chiar acum, în capelă.

— Şi a consimțit să te lase să pleci? Lothar nu părea genul de om care să renunțe de bună voie la obligațiile unui persoane față de el.

— La început s-a opus, însă până la urmă am reuşit să-l înduplec. A trebuit să plătesc un preț pentru libertate mea; i-am predat Villaris cu toate moşiile acestuia. Nu mai sunt un om bogat, Ioana. Însă dispun de puterea celor două brațe şi de prietenii care îmi vor sta alături. Unul dintre ei este Siconulf, prințul de Benevento, cu care m-am împrietenit când am servit împreună în campania împăratului contra obotriților. Acum are nevoie de oameni de nădejde în jurul lui, căci este presat insistent de rivalul lui, Radelchis. Vii cu mine, Ioana? Te căsătoreşti cu mine?

Urmele paşilor sprinteni de pe culoar i-au îndepărtat cât colo. O clipă mai târziu uşa s-a deschis şi un cap şi-a făcut apariția. Era Florintinus, unul dintre notarii palatului.

— Ah! a rostit el. Aici erai, John Anglicus! Te-am căutat peste tot.

Privea încordat de la Ioana la Gerold şi înapoi.

— Vă... întrerup cumva?

— Deloc, i-a răspuns Ioana rapid. Cu ce te pot ajuta, Florintinus?

— Am o durere de cap cumplită, i-a răspuns. Mă întrebam dacă poți să-mi prepari şi mie unul dintre paleativele tale.

— Cu plăcere, i-a spus Ioana curtenitor.

Florintinus aştepta lângă uşă, schimbând câteva fraze cu Gerold cât timp Ioana i-a preparat iute un amestec de frunze violete şi scoarță de răchită, făcând un decoct într-o cană de ceai de rozmarin. I l-a dat lui Florintinus care a şi plecat imediat.

— Nu putem vorbi aici, i-a spus lui Gerold de îndată ce notarul plecase. E prea periculos.

— Când te pot vedea din nou? a întrebat Gerold nerăbdător.

Ioana s-a gândit.

— Pe Via Appia există un templu al Vestei, chiar la ieşirea din oraş. Ne întâlnim acolo mâine după utrenie.

A cuprins-o din nou în brațe şi a sărutat-o iarăşi, domol la început, apoi cu o intensitate care o umpluse de o dorință dureroasă.

— Până mâine, i-a şoptit. Apoi a ieşit pe uşă, emoțiile confuze învârtindu-se în capul Ioanei.

*

Arighis privea încordat prin lumina dinaintea răsăritului inspectând curtea palatului Lateran. Totul era pregătit. Un alămar fusese aşezat de o parte a statuii impresionate din bronz a lupoaicei. O pereche de vătraie zdravene fuseseră puse în mangalul în flăcări, vârfurile lor începuseră să lucească roşii de la căldura flăcărilor. Alături stătea un spadasin cu lama săbiei gata ascuțită.

Primele raze ale soarelui crestau orizontul. Era o oră neobişnuită pentru o execuție publică; asemenea evenimente au loc în mod normal după slujba de dimineață. În ciuda faptului că era foarte devreme, o gloată de spectatori se strânsese deja – cei pasionați soseau întotdeauna cu mult timp înainte ca să-şi ocupe cea mai bună poziție pentru privit. Mulți îşi aduseseră şi copiii, care

fugeau cât îi țineau picioarele aşteptând entuziasmați spectacolul sângeros.

Arighis stabilise deliberat ora pedepsirii lui Benedict în zori de ziuă, înainte ca Sergius să se trezească şi să se răzgândească. Unii ar fi putut să-l acuze că a trecut la fapte cu o grabă lipsită de cuviință, însă lui Arighis nu-i păsa. Ştia exact ce făcea şi de ce.

Arighis deținea funcția înseninată de vicedominus de mai bine de douăzeci de ani; întreaga sa viață şi-o dedicase slujirii Patriarchium-ului, ca să mențină stupul vast şi complicat al cabinetelor pontificale ce compuneau structura guvernării din Roma într-o activitate curgătoare şi eficientă. De-a lungul timpului, Arighis ajunsese să se gândească la gospodăria pontificală ca la o entitate vie, o ființă a cărei bunăstare perpetuă era unica lui responsabilitate şi preocupare.

Bunăstarea acesteia era acum amenințată. În mai puțin de un an, Benedict transformase Patriarchium-ul într-un centru de putere coruptă, de codoşie şi simonie. Acaparator şi manipulator până în măduva oaselor, simpla existență a lui Benedict era o plagă malignă pentru pontificat. Singura cale de a salva pacientul era de a-i amputa membrul afectat. Benedict trebuia să piară.

Sergius nu avea tăria de caracter pentru această ispravă vitejească, aşa că lui Arighis îi revenea sarcina să poarte pe umeri povara. Şi trecuse la fapte fără să clipească din ochi, ştiind că acționa pentru binele Sfintei Biserici Mame.

Totul era la locul lui.

— Aduceți prizonierul, a ordonat Arighis gărzilor.

Benedict a fost adus. Cu hainele boțite, fața trasă şi cadaverică după o noapte de nesomn în temniță, privea îngrijorat spre curte.

— Unde este Sergius? a întrebat poruncitor. Unde este fratele meu?

— Sanctitatea Sa nu poate fi deranjat, i-a răspuns Arighis.

Benedict s-a rotit în jurul lui.

— Ce crezi că faci, Arighis? L-ai văzut pe fratele meu seara trecută. Era beat, nu ştia ce spune. Lasă-mă să vorbesc cu el şi ai să vezi: va schimba pedeapsa pe care mi-a dat-o.

— Daţi-i drumul, le-a ordonat Arighis gărzilor.

Gărzile l-au târât pe Benedict în mijlocul curţii şi l-au forţat să îngenunchieze. I-au înşfăcat braţele şi i le-au întins peste piedestalul lupoaicei în aşa fel încât mâinile i se odihneau chiar în vârful statuii.

Teroarea îi schimonosise faţa lui Benedict.

— Nu! Opriţi-vă! striga el.

Ridicându-şi ochii spre ferestrele Patriarchium-ului ţipa:

— Sergius! Sergius! Serg...!

Sabia a căzut. Benedict a urlat în timp ce mâinile sfârtecate au căzut la pământ, şiroind de sânge.

Mulţimea ovaţiona. Spadasinul a ţintuit în cuie mâinile tăiate ale lui Benedict pe o parte a statuii lupoaicei. Conform obiceiului străvechi, vor rămâne în acel loc timp de o lună ca un avertisment pentru cei duşi în ispită de păcatul hoţiei.

Ennodius, doctorul, a înaintat. Trăgând vătraiele încinse din mangal, le-a apăsat ferm pe cioturile sângerânde ale lui Benedict. Mirosul de carne arsă se ridica în aer producându-ţi greaţă. Benedict a urlat din nou şi s-a rostogolit fără cunoştinţă. Ennodius s-a aplecat să-l asculte.

Arighis s-a înclinat şi el înainte atent. Majoritatea mureau după o asemenea rană – dacă nu imediat din cauza şocului şi a durerii, atunci la scurt timp după ce se infectau ori din pricina pierderii de sânge. Însă cei mai puternici reuşeau să supravieţuiască. Pe unii îi văzuse pe străzile Romei, mutilarea lor grotească dând la iveală natura nelegiuirilor acestora: cei cărora depuneau mărturie strâmbă li se tăia buzele; sclavilor care fugeau de la stăpânii lor li se tăiau

labele picioarelor; cei cărora poftiseră la soțiile şi fiicele celor mai buni prieteni li se scotea ochii.

Supărătoarea posibilitate a supraviețuirii era motivul pentru care Arighis îi ceruse lui Ennodius, şi nu lui John Anglicus, să îl asiste pe condamnat, căci talentele celui de-al doilea ar fi suficient de grozave încât să-l salveze pe Benedict.

Ennodius s-a ridicat în picioare.

— S-a făcut dreptate în numele lui Dumnezeu, a anunțat grav. Benedict este mort.

Hristos fie lăudat, şi-a zis Arighis. *Pontificatul e în siguranță.*

*

Ioana stătea la coadă în *lavatorium,* aşteptându-şi rândul pentru ritualul spălatului pe mâini înainte ca slujba să înceapă. Avea ochii umflați şi grei din pricină că nu dormise; toată noaptea se foise în pat fără să pună geană pe geană, mintea fiindu-i invadată de gândurile despre Gerold. Noaptea trecută, sentimentele pe care le credea de mult îngropate, țâşniseră la suprafață cu o intensitate care o uimiseră şi o înspăimântaseră.

Întoarcerea lui Gerold îi deşteptase dorințele răscolitoare ale tinereții. *Cum ar fi să trăiesc din nou ca o femeie?* se întreba în sinea ei. Se obişnuise să fie responsabilă pentru propria-i persoană, să aibă un control complet asupra destinului său. Însă prin lege o femeie îşi încredințează viața soțului ei. Poate să aibă încredere totală în vreun bărbat – chiar şi în Gerold?

Să nu te dăruieşti niciodată unui bărbat. Cuvintele mamei sale răsunau ca nişte clopote avertizatoare în capul ei.

Avea nevoie de timp să-şi pună în ordine harababura emoțiilor din inima sa. Însă timpul era o noțiune de care nu dispunea.

Arighis şi-a făcut apariția în spatele ei.

— Vino, i-a spus în pripă.

A scos-o din rând.

— Sfinția Sa are nevoie de tine.

— Îi e rău? îngrijorată l-a urmat pe Arighis pe coridor spre dormitorul pontifical. Mâncarea copioasă şi vinul din seara trecută fuseseră eliminate din organismul lui Sergius, iar doza puternică de tomnețea pe care i-o administrase Ioana ar fi prevenit revenirea unui atac de gută.

— O să i se facă rău dacă o duce şi mai departe tot ca acum.

— De ce, ce s-a întâmplat?

— Benedict a murit.

— A murit?

— Sentința a fost executată în această dimineață. A murit pe loc.

— *Benedicite!*

Ioana a grăbit pasul. Îşi imagina ce efect a avut această ştire asupra lui Sergius.

Chiar şi aşa, când l-a văzut, a rămas şocată. Sergius abia mai putea fi recunoscut. Cu părul zburlit, cu ochii roşii şi inflamați de plâns, cu obrajii acoperiți de zgârieturi în locurile unde se crestase cu unghiile. Stătea în genunchi lângă pat, legănându-se înainte şi înapoi, scâncind ca un copil răsăcit.

— Sanctitate! Ioana îi vorbea ascuțit în ureche. Sergius!

El continua să se legene, surd şi orb la limita suferinței, în mod limpede nu exista nicio cale prin care să ajungă la el în situația în care se afla în acel moment. Ioana a scos nişte tinctură de măselariță din punguța ei, a măsurat o doză şi a apropiat-o de buzele lui. A băut-o confuz.

După câteva minute, legănatul se potolise, apoi s-a oprit de tot. S-a uitat la Ioana ca şi cum ar fi văzut-o pentru prima oară.

— Plânge-mă, John. Sufletul meu este damnat pentru eternitate!

— Prostii, i-a spus Ioana hotărâtă. Ați acționat în strictă conformitate cu legea.

Sergius a scuturat din cap.

— „Să nu fi precum Cain, care provenea din cel rău şi şi-a ucis fratele”, a citat el din prima epistolă a lui Ioan.

Ioana a parat cu un pasaj de confirmare:

— „Şi de ce l-a ucis? Pentru că faptele lui erau diavoleşti, iar ale fratelui său drepte.” Benedict nu era drept, Sanctitate; v-a trădat şi pe domnia ta şi Roma.

— Şi acum este mort, chiar din ordinul meu! Oh, Dumnezeule! Se bătea cu pumnii în piept şi urla de durere.

Trebuia să-i îndepărteze supărarea sau ar fi ajuns din nou să facă o altă criză. L-a apucat strâns de umeri şi i-a spus:

— Trebuie să vă confesați auricular.

Forma simbolului smereniei, în care cineva se spovedea regulat şi personal *ad auriculam,* „la urechea” unui preot, era larg răspândită pe teritoriul francilor. Însă Roma ținea cu dinții de vechea metodă, în care spovedania şi penitența erau făcute publice numai o singură dată în viață.

Sergius se agățase de idee.

— Da, da, mă voi spovedi.

— Voi trimite după unul dintre preoții cardinali, i-a spus ea. Preferi pe cineva anume?

— Mă voi spovedi ție.

— Mie?

Un preot modest şi străin, Ioana era un candidat cu puține şanse de reuşită să servească drept confesor unui Papă.

— Sunteți sigur, Sanctitate?

— Nu vreau pe altcineva.

— Foarte bine. S-a întors spre Arighis. Lasă-ne singuri.

Arighis i-a aruncat o privire recunoscătoare când a părăsit încăperea.

— *Peccavi, impie egi, iniquitatem feci, miserere mei Domine...* Sergius începuse să rostească cuvintele tipice de pocăință.

Ioana asculta în liniște, compătimându-l pentru lungul șuvoi de mâhnire, regret și remușcare. Cu un suflet atât de împovărat și chinuit, nu era de mirare că Sergius căutase pacea și iertarea în băutură.

Spovedania avusese efectul pe care Ioana îl intenționase; treptat izbucnirea sălbatică de disperare s-a potolit, secându-l pe Sergiu de toate puterile și epuizându-l lară să mai constituie un pericol nici pentru el și nici pentru alții.

Acum venea partea delicată, penitența care trebuia să premeargă iertării păcatelor. Sergius se aștepta ca pedeapsa lui să fie aspră – înjosirea publică, poate, pe treptele bazilicii Sfântul Petru. Însă un asemenea act nu ar servi decât la a atenua și pe Sergius și papalitatea în ochii lui Lothar – iar acest lucru trebuia prevenit cu orice preț. Totuși pedeapsa pe care Ioana i-o va impune nu trebuie să fie prea ușoară, altfel Sergius o va refuza.

Îi venise o idee.

— Ca simbol al pocăinței, i-a spus, te vei abține de la orice fel de vin și de la carnea animalelor cu patru picioare din această zi până în clipa morții tale.

Posturile erau un lucru obișnuit ca penitență, însă de obicei durau numai câteva luni, poate un an. O viață de abstinență era o pedeapsă severă – mai ales pentru Sergius. Iar penitența va avea beneficii suplimentare protejându-l pe Papă de propriile sale instincte cele mai rele.

Sergius și-a plecat fruntea consimțind.

— Roagă-te cu mine, John.

A îngenunchiat lângă el. Din multe puncte de vedere, Papa era ca un copil – slab, impulsiv, cu pofte, pretențios. Cu toate astea știa că era în stare să facă și bine. Iar în acest moment, el era tot ceea ce se interpunea între Anastasius și tronul Sfântului Petru.

La finalul rugăciunii, ea s-a ridicat. Sergius s-a agățat de ea.

— Nu pleca, a rugat-o. Nu pot să stau singur.

Ioana i-a acoperit mâna cu mâinile ei.

— Nu o să vă părăsesc, i-a promis solemn.

*

Intrând pe sub arcadele dărâmate ale ruinatului Templu al Vestei, Gerold a constatat dezamăgit că Ioana încă nu sosise. *Nu contează,* şi-a zis; *e devreme totuşi.* S-a aşezat ca s-o aştepte cu spatele lipit de una dintre coloanele subțiri din granit.

Ca majoritatea monumentelor păgâne din Roma, templul fusese dezbrăcat de metalele sale prețioase: rozetele aurite care cândva înfrumusețau chesoanele cupolei dispăruseră, ca şi barele din aur în relief ce împodobeau frontonul pronaosului. Nişele aliniate pe lângă pereți erau goale, statuile lor din marmură fuseseră transportate cu cărucioarele la cuptoarele de ars var ca să fie transformate în material de construcție pentru zidurile bisericilor creştine. Totuşi era remarcabil că figura zeiței supraviețuise, instalată confortabil în altarul ei de sub cupolă. I se spărsese o mână, iar pliurile veşmântului i se înăspriseră, erodate de timp şi de intemperiile vremii, însă statuia avea în continuare o forță uluitoare şi o grație a formei – mărturie a talentului sculptorului ei păgân.

Vesta, zeița legendară a casei şi a căminului, reprezenta tot ceea ce Ioana însemna pentru el: viața, iubirea, simțământul renăscut al speranței. A tras adânc aer în piept, îmbătându-se cu dulceața jilavă a dimineții, simțindu-se mai bine decât se simțise m ultimii ani. Fusese aproape mort, obosit de viața perimată ce se tot repeta. Se resemnase, spunându-şi că era rezultatul inevitabil al trecerii timpului, căci se apropia de patruzeci şi trei de ani, vârsta unui om bătrân.

Acum ştia cât de mult greşise. Departe de a fi sătul de viaţă, era înfometat de ea. Se simţea tânăr, viu, plin de energie, ca şi cum ar fi băut din pocalul lui Hristos. Restul vieţii i se întindea ni faţa ochilor cu promisiuni strălucitoare. Se va căsători cu Ioana şi vor pleca la Benevento şi vor trăi împreună în pace şi iubire. S-ar putea să aibă şi copii – nu era prea târziu. După cum se simţea în acel moment, nimic nu era imposibil.

S-a ridicat îndreptându-se spre ea, căci venea în grabă pe sub arcadă, sutana ei de preot unduindu-se în urma ei. Obrajii i se coloraseră în roz de la efort; părul său alb-auriu de culoarea grânelor i se cârlionţase în jurul feţei, accentuându-i ochii verzi-cenuşii adânciţi în orbite, ochi care îl călăuzeau ca nişte lacuri de lumină într-un sanctuar cufundat în beznă. Cum reuşise să treacă neobservată deghizată în bărbat? se întreba. În ochii săi, arăta foarte feminină şi pe de-a-ntregul de dorit.

— Joan. Cuvântul era în parte nume, în parte rugăminte.

Ioana a păstrat prevăzătoare distanţa între ei. Din clipa în care se va lăsa în braţele lui Gerold, ştia că determinarea ei se va topi.

— Am adus un cal pentru tine, i-a spus Gerold. Dacă plecăm acum, vom ajunge la Benevento în trei zile.

Ea a respirat profund.

— Nu merg cu tine.

— Nu mergi? a rostit Gerold ca un ecou.

— Nu pot să-l părăsesc pe Sergius.

Pentru o clipă a fost mult prea luat prin surprindere ca să spună ceva. Dar apoi a reuşit să întrebe:

— De ce nu?

— Sergius are nevoie de mine. El este... slab.

— Este Papă al Romei, Ioana, nu un copil care trebuie răsfăţat.

— Nu-l răsfăț; îl doctoricesc. Medicii de la schola nu cunosc nimic despre boala care îl chinuie.

— A dus-o suficient de bine până să vii tu la Roma.

O ridiculiza blând, însă o rănea.

— Dacă plec acum, Sergius o să se înece în băutură, iar în şase luni se va curăța.

— Atunci lasă-l, i-a răspuns Gerold cu cruzime. Ce legătură are cu tine şi cu mine?

Era şocată.

— Cum poți să spui aşa ceva?

— Dumnezeule mare, nu am sacrificat destule? Am lăsat deja în urmă primăvara vieții noastre. Să nu irosim timpul care ne-a mai rămas!

S-a depărtat de el ca să nu vadă cât de afectată era.

Gerold a apucat-o de încheietura mâinii.

— Te iubesc, Ioana. Vino cu mine, acum, cât mai e timp.

Atingerea mâinii lui îi aprindea simțurile, aţâțându-i dorința. Un impuls trădător îi dădea ghes să-l îmbrățişeze, să-i simtă buzele lipite de ale ei. Stânjenită de aceste sentimente bicisnice şi ruşinoase, s-a enervat brusc, fără niciun motiv, pe Gerold că i le-a stârnit.

— La ce te aşteptai? țipa ea. Că o să fug la primul tău semn?

A lăsat ca valul de furie să i se ridice până în creştetul capului, înecându-i alte emoții mai periculoase.

— Mi-am făcut o viață aici – o viață bună. Am independență şi respect şi şanse pe care nicio femeie nu le-a avut vreodată. De ce aş renunța la toate? Pentru ce? Să-mi petrec restul zilelor închisă m câteva camere înguste, gătind şi brodând?

Gerold i-a răspuns cu un glas scăzut:

— Dacă asta e tot ce-mi doream la o nevastă, mă căsătoream demult.

— Atunci n-ai decât! a ripostat Ioana cu ardoare. Eu nu o să te opresc!

Între sprâncenele lui Gerold apăruse o cută de consternare. A întrebat-o blând:

— Joan, ce s-a întâmplat? Ce nu e în regulă?

— Totul este bine. M-am schimbat, atâta tot. Nu mai sunt fetița naivă şi îndrăgostită pe care o ştiai la Dorstadt. Acum sunt propriu-mi stăpân. Şi nu o să renunț la asta – nici pentru tine, nici pentru alt bărbat!

— Ți-am cerut eu asta? i-a răspuns Gerold chibzuit.

Însă Ioana nu voia să mai audă niciun argument. Apropierea lui Gerold şi atracția ei fizică puternică față de el erau un chin, un şarpe strâns încolăcit în jurul voinței sale, strangulându-i-o. A încercat să se smulgă sălbatic din strânsoarea lui.

— Nu poți accepta asta, nu-i aşa? Ideea că nu sunt dispusă să renunț la viața mea pentru tine? Că sunt o femeie care este de fapt imună la farmecele tale masculine?

Căutase să-l rănească şi reuşise.

Gerold se uita la ea ca şi cum ar fi văzut ceva nou întipărit pe chipul ei. — Am crezut că mă iubeşti, i-a spus înțepenit. Văd că m-am înşelat. Iartă-mă, altă dată nu o să te mai deranjez.

S-a îndreptat spre arcadă, a şovăit şi s-a întors.

— Asta înseamnă că nu ne vom mai vedea niciodată. Asta vrei cu adevărat?

Nu! Ioanei îi venea să plângă. *Nu asta vreau! Sub niciun chip nu asta îmi doresc!* însă o parte din ea a avertizat-o să-şi vadă de treabă.

— Asta vreau, i-a răspuns. Propria-i voce i-a sunat curios de distantă în urechi.

Un singur cuvânt drăgăstos sau o chemare din partea lui şi ar fi cedat alergând în brațele lui. El în schimb a luat-o

brusc din loc şi a trecut pe sub arcadă. L-a auzit gonind pe treptele templului.

În clipa următoare va dispărea pentru totdeauna.

Inima Ioanei i se umflase în piept ca un pocal plin de dădea pe-afară. Apoi pocalul s-a răsturnat, vărsând toate emoţiile sale înnăbuşite.

A alergat spre uşă.

— Gerold! Aşteaptă!

Păcănitul zgomotos al potcoavelor pe pietre i-a astupat strigătul. Gerold călărea grabnic în jos pe stradă. O secundă mai târziu a luat colţul şi s-a făcut nevăzut.

Capitolul 24

Vara romană sosise ca o răzbunare. Soarele dogorea fără îndurare; până la amiază bolovanii din pavaj erau atât de încinşi că ardeau picioarele oamenilor. Duhoarea gunoaielor intrate în putrefacţie şi a bălegarului, intensificată de căldură, se ridica în aerul neclintit şi plutea deasupra oraşului ca un giulgiu sufocant. Frigurile contagioase bântuiau printre cei săraci care trăiau în bordeiele igrasioase şi intrate în descompunere, aliniate pe malurile joase ale Tibrului.

Temându-se să nu fie contaminaţi, Lothar şi armata sa au părăsit oraşul. Romanii s-au înveselit văzându-i plecând, căci povara de a întreţine un musafir atât de numeros solicitaseră resursele oraşului până la limită.

Sergius era aclamat ca un erou. Adulaţia poporului l-a ajutat să mai uite de mâhnirea provocată de moartea lui Benedict. Înviorat de sănătatea şi energia proaspăt recăpătate – câştigate în cea mai mare măsură prin dieta spartană pe care Ioana i-o impusese drept penitenţă – Sergius era un om metamorfozat. Fidel promisiunii sale, începuse să reconstruiască Orphanotrophium-ul. Zidurile prăbuşite fuseseră întărite şi îi adăugaseră un acoperiş nou.

Plăci de marmură fină de travertin fuseseră scoase din templul păgân al Minervei şi folosite pentru a pardosi podeaua marelui hol. Au construit şi o capelă nouă pe care i-au dedicat-o Sfântului Ştefan.

Dacă până atunci Sergius fusese în mod frecvent prea obosit sau bolnav ca să rostească predica, acum celebra sfânta slujbă în fiecare dimineaţă. În afară de asta, era adesea văzut rugându-se în capela lui particulară. Se aruncase asupra credinţei cu aceiaşi fervoare cu care cândva fugise după plăcerile culinare – căci era genul de om care nu făcea lucrurile pe jumătate.

Doi ani cu ierni blânde şi recolte abundente avuseseră ca rezultat o perioadă de prosperitate generală. Chiar şi legiunile săracilor care se strângeau pe străzile oraşului păreau un pic mai puţin obidiţi, căci buzunarele fraţilor lor mai prosperi se desfăceau larg, iar pomenile sporiseră. Romanii ofereau urări de mulţumire la altarele bisericilor, foarte mulţumiţi de bunăstarea oraşului lor şi de Suveranul Pontif.

Nici nu bănuiau – cum ar fi putut? – catastrofa care era pe punctul să se abată asupra lor.

*

Ioana se afla cu Sergius pe durata uneia dintre întâlnirile sale regulate cu prinţii oraşului când un mesager a năvălit peste ei.

— Ce e asta? l-a chestionat Sergius aspru.

— Sanctitate. Mesagerul a îngenunchiat cu o plecăciune. Aduc un mesaj de extremă importanţă pentru Siena. O flotă de proporţii a corăbiilor sarazinilor navighează dinspre Africa. Se îndreaptă direct spre Roma.

— Spre Roma? a repetat pierdut unul dintre prinţi. Cu siguranţă zvonurile sunt greşite.

— Nu e nicio greşeală, a spus mesagerul. Sarazinii vor debarca aici cam în două săptămâni.

A urmat un moment de linişte timp în care toţi digerau această veste uimitoare.

Un alt prinţ a vorbit:

— Poate că ar fi înţelept să mutăm sfintele moaşte într-un loc mai sigur? Se referea la moaştele apostolului Petru, cele mai sacre moaşte din toată creştinătatea, care erau găzduite în bazilica ce-i purta numele, din afara zidurilor de protecţie ale oraşului.

Romuald, cel mai important dintre prinţii convocaţi, şi-a aruncat capul pe spate şi a început a râde.

— Doar nu crezi că ghiaurii or să atace Sfântul Petru!

— Ce-i împiedică? a întrebat Ioana.

— Or fi ei barbari, însă nu sunt şi proşti, a replicat Romuald. Ştiu că mâna lui Dumnezeu o să-i lovească de o să-i lase lăţi în momentul în care vor pune piciorul în interiorul mormântului sacru!

— Şi ei au religia lor, a subliniat Ioana. Nu se tem de mâna Dumnezeului nostru creştin.

Lui Romuald îi pierise zâmbetul de pe faţă.

— Ce blasfemie păgână mai e şi asta?

Ioana îşi susţinea punctul de vedere.

— Bazilica este o ţintă evidentă pentru jaf, măcar numai pentru comoara care se află în ea. Pentru cea mai mare siguranţă ar trebui să ducem aceste obiecte sfinte şi sarcofagul sfântului în interiorul zidurilor oraşului.

Sergius avea dubii.

— Am mai fost ameninţaţi şi mai înainte şi nu a venit nimic din partea lor.

— Într-adevăr, a spus Romuald răutăcios, dacă ne-am fi speriat la apariţia fiecărei corăbii sarazine, oasele sfinte ar fi fost mutate de colo colo ca o pereche de suveici în războiul de ţesut!

Hohotul de râs apreciativ a fost instantaneu întrerupt de încruntarea dezaprobatoare a Pontifului.

Sergius a spus:

— Dumnezeu îşi va apăra alesul. Binecuvântatul apostol va rămâne acolo unde se află.

— Cel puțin, a insistat Ioana, lăsați-ne să trimitem veste la coloniile periferice, să cerem bărbaților să ne ajute să apărăm oraşul.

— Ar fi o pierdere de timp, a spus Sergius. Coloniile au nevoie de toți bărbații apți ca să lucreze în vii. Nu văd niciun risc ca să prejudiciem recoltele de care depindem cu toții, când nu există niciun pericol imediat.

— Dar, Sanctitate...

Sergius a întrerupt-o.

— Crede în Dumnezeu, John Anglicus. Nu există nicio armură mai puternică decât cea a credinței şi rugăciunii creştine.

Ioana şi-a plecat capul supusă. Însă în sinea ei gândea răzvrătită: *Când sarazinii se vor afla la porțile oraşului, toate rugăciunile din lume nu vor ajuta nici pe jumătate cât ar face-o o singură divizie de vajnici luptători.*

*

Gerold şi compania lui erau încartiruiți chiar în afara oraşului Benevento. Bărbații dormeau duşi în corturile lor după o noapte lungă de destrăbălare – un hatâr pe care Gerold li-l făcuse drept recompensă pentru victoria lor răsunătoare din ziua precedentă.

În ultimii doi ani Gerold comandase armatele prințului Siconulf, luptându-se să apere tronul prințului de pretențiile ambițioase ale lui Radelchis. Un comandant priceput care îşi împinsese cu duritate oamenii de la spate în timp ce învățau disciplina şi dexteritatea mânuirii armelor, dându-le ulterior încredere să se comporte vitejeşte pe câmpul de

luptă, Gerold pricinuise înfrângere după înfrângere forțelor lui Radelchis. Victoria de ieri fusese atât de răsunătoare că probabil vor pune capăt pentru totdeauna pretenției lui Radelchis asupra tronului beneventan.

Deşi prin toată tabăra fuseseră postate santinele înarmate, Gerold şi oamenii lui dormeau cu săbiile şi scuturile lângă ei, ca să le aibă pregătite la îndemână. Gerold nu voia să-şi asume niciun risc, căci inamicul putea fi periculos chiar şi după ce fusese înfrânt. Febra răzbunării împingea adesea oamenii la acțiuni pripite şi disperate. Gerold cunoştea destule tabere luate prin surprindere, iar soldații fiind măcelăriți chiar înainte să fi avut timp să se trezească.

Însă în acel moment asemenea gânduri erau departe de mintea lui Gerold. Stătea culcat pe spate, cu brațele sub cap şi picioarele răşchirate neglijent. Alături de el o femeie învelită în mantia lui respira duhnind a băutură, un sunet ritmat întrerupt ocazional de reprize de sforăit.

În lumina zorilor Gerold regreta izbucnirea scurtă de pasiune care i-o adusese în patul lui. Au tot existat asemenea întâlniri fugitive de-a lungul anilor, fiecare din ce în ce mai puțin satisfăcătoare şi cât mai imemorabilă decât precedenta. Căci Gerold încă prețuia în inima lui amintirea iubirii ce nu se poate uita niciodată.

A scuturat din cap nerăbdător. Era prea târziu să se mai gândească la trecut. Ioana nu-i împărtăşise sentimentele, altfel nu l-ar fi îndepărtat.

Femeia s-a răsucit pe-o parte. Gerold a atins-o pe umăr şi ea s-a trezit, deschizând ochii căprui drăgălaşi care-l fixau fără profunzime ori semnificație.

— S-a făcut dimineață, i-a spus Gerold.

A scos câțiva bănuți din punguța lui şi i-a dat.

Ea i-a cântărit în mână şi a zâmbit fericită.

— Să vin şi la noapte, milord?

— Nu, nu e nevoie.

Era dezamăgită.

— Nu v-am satisfăcut?

— Ba da, bineînțeles. Însă la noapte ridicăm tabăra.

La foarte scurt timp după aceea o privea traversând câmpia, sandalele-i lovind plictisit iarba uscată. Deasupra cerul înnorat se lumina într-un cenuşiu tem şi şters.

În curând se va face din nou ziuă.

*

Siconulf şi ai lui fideles se adunaseră deja în marea sală când Gerold a intrat. Renunțând la curtoazia obişnuită, Siconulf a anunțat pe neaşteptate:

— Tocmai am primit veşti din Corsica. Şaptezeci şi trei de corăbii sarazine au pornit în larg de lângă coasta africană. Transportă cu ele cam cinci mii de oameni şi două sute de cai.

S-a lăsat o linişte surprinzătoare. Abia de-şi puteau imagina o flotă atât de numeroasă.

Eburis, unul dintre apropiații lui Sinconulf a scos un fluierat mic.

— Orice intenții au, e vorba de mai mult decât doar un alt atac pirateresc asupra țărmului nostru.

— Se îndreaptă spre Roma, a spus Siconulf.

— Roma! Sigur nu! a spus un alt apropiat.

— Ridicol! a lut în derâdere un al treilea. Nu ar îndrăzni nicicând!

Gerold abia dacă-i auzea. Gândurile lui o luaseră razna.

— Papa Sergius va avea nevoie de ajutorul nostru, a rostit încordat.

Însă nu la Sergius se gândea el. Dintr-o singură mişcare, veştile apropierii flotei sarazine ştersese toată durerea amară şi neînțelegerile din ultimii doi ani. Numai un singur lucru conta – să ajungă la Ioana şi să facă tot ce-i stătea în putere să o protejeze.

— Ce vrei să spui, Gerold? l-a întrebat Siconulf.

— Prințe, dă-mi voie să conduc trupele noastre pentru a apăra Roma.

Siconulf s-a încruntat.

— Cu siguranță Oraşul Sfânt are apărătorii ei.

— Numai *familia Sancti Petri* – un grup mic şi indisciplinat de gărzi pontificale. Vor cădea ca grâul verii sub lamele sarazinilor.

— Dar zidul aurelian? Neîndoios că saracenii nu-l pot sparge.

— Zidul pare suficient de rezistent, a recunoscut Gerold. Însă doar câteva dintre porțile lui sunt slab apărate. Nu vor rezista unui asalt susținut. Iar mormântul Sfântului Petru este în totalitate neprotejat, căci se află în afara zidului.

Siconulf a ținut cont de asta. Era reticent să-şi angreneze trupele într-o altă cauză decât a propriului interes. Însă era un prinț creştin, cu o adorație cuvenită față de Oraşul Sfânt şi locurile sale sacre. Ideea ghiaurilor barbari care ar fi profanat mormântul Apostolului era înspăimântătoare. În plus, acum şi-a dat seama că s-ar putea să obțină nişte favoruri personale trimițându-şi oamenii în apărarea Romei. După aceea, un Papă Sergius recunoscător ar fi putut să-l răsplătească cu unul dintre posesiunile pontificale ce se învecinau cu teritoriul lui Siconulf.

Lui Gerold i-a spus:

— Poți lua trei divizii. De cât timp ai nevoie să te pregăteşti să porneşti la drum?

— Trupele sunt călite în luptă şi pregătite. Putem pleca chiar acum. Dacă vremea ține cu noi, vom ajunge la Roma în zece zile.

— Să ne rugăm să nu fie prea târziu. Dumnezeu să te însoțească, Gerold.

*

În Roma domnea o atmosferă ciudată. De la avertismentul inițial din Siena de acum două săptămâni, nu mai primiseră nicio veste despre flota sarazinilor. Romanilor le scăzuseră vigilența, convingându-se singuri că zvonurile despre o flotă a dușmanului fusese până la urmă falsă.

Dimineața zilei de 23 august strălucea promițător. Slujba se ținuse la catedrala Sancta Maria ad Martiris, cunoscută pe vremea zeilor ca Pantheonul, una dintre cele mai încântătoare biserici ale Romei. Fusese o slujbă de o frumusețe specială, soarele filtrându-se prin deschiderea circulară din bolta acoperișului impresionant al bazilicii, împrăștiind o strălucire aurie asupra întregii congregații. Întorcându-se la Patriarchium, corul intona voios:

— *Gloria în excelsis Deo.*

Cântecul le-a murit pe buze când au intrat în piața orbită de razele soarelui a palatului Lateran și au zărit o gloată de cetățeni învârtindu-se neliniștiți în jurul unui mesager ostenit și înnoroiat.

— Ghiaurii au debarcat, a anunțat mesagerul funest. Orașul Porto a fost asediat, populația măcelărită și bisericile profanate.

— Să ne-ajute Hristos! a strigat cineva.

— Ce se va alege de noi? se văicărea altul.

— Or să ne omoare pe toți! a țipat un al treilea, isteric.

Mulțimea amenința să se transforme într-o dezordine periculoasă.

— Liniște! Vocea lui Sergius a răsunat deasupra gălăgiei. Conteniți cu acest comportament nevrednic!

Vocea sa autoritară a răsunat poruncitor în fața supușilor zgomotoși, impunând ascultare.

— Ce suntem noi să ne înjosim în asemenea măsură? Suntem prunci să ne considerăm fără apărare?!

A făcut o pauză teatrală.

— Nu! Suntem romani! Şi aceasta este Roma, guvernată de Sfântul Petru, păstrătorul cheilor împărăției Cerurilor! „Te vei numi Petru”, a spus Hristos, „şi pe această piatră îmi voi construi biserica.” De ce să ne temem? Dumnezeu va îndura ca altarul Lui sacru să-i fie profanat?

Mulțimea se agita. Voci răzlețe strigau drept răspuns:

— Da! Ascultați-l pe Suveran! Sergius are dreptate!

— Nu avem gărzile şi miliția noastră?

Cu o fluturare a brațului, Sergius a arătat spre gărzile pontificale, care s-au simțit obligate să-şi înalțe lăncile şi să le agite violent.

— Prin vene le curge sângele strămoşilor noştri; sunt înarmați cu puterea Dumnezeului Atotputernic! Cine să-i biruiască?

Gloata ovaționa spart. Trecutul eroic al Romei era în continuare o sursă de mândrie, triumfurile militare ale lui Cezar, Pompei şi Augustus fiind cunoscute de orice cetățean al oraşului.

Ioana îl privea pe Sergius uimită. Se putea ca această figură eroică să fie acelaşi bătrân suferind, țâfnos, demoralizat pe care-l întâlnise acum doi ani?

— Să vină ghiaurii! striga Sergius. Să-şi azvârle armele în fortăreața sacră! Îşi vor sparge inimile de zidurile noastre păzite de Dumnezeu!

Ioana simțea emoția şi elanul pasionant ce se ridica şi se spărgea rostogolindu-se asupra mulțimii într-un tumult de emoții. Însă picioarele ei erau prea ancorate în realitate ca să fie atât de uşor dusă de val. *Lumea nu mai este aşa cum o vrem noi,* îşi zicea, *indiferent cât de dibaci am fi să o invocăm.*

Mulțimea stătea în picioare, cu capetele sus şi fețele iradiind. De peste tot în jurul Ioanei vocile fremătătoare reverberau la unison:

— Sergius! Sergius! Sergius! Sergius!

*

La comanda lui Sergius, oamenii şi-au petrecut următoarele două zile în post şi rugăciune. Altarele tuturor bisericilor străluceau orbitor, luminate de o abundenţă de lumânări consacrate. Peste tot se înregistrau miracole. Se spunea că statuia din aur a Madonei de la Oratoriul Sfântului Cosmas şi-a mişcat ochii şi a cântat o litanie. Crucifixul de deasupra altarului Sfântului Adrian vărsase lacrimi de sânge. Aceste miracole erau interpretate ca semne ale binecuvântării şi binevoinţei divine. Zi şi noapte acordurile *Osanei* răzbăteau din biserici şi mănăstiri, în timp ce clerul oraşului răspunsese provocării Sfântului Părinte şi se pregătea să întâmpine inamicul cu forţa invincibilă a credinţei lor creştine.

La scurt timp după ivirea zorilor, în ziua de 26 august, dinspre zidurile oraşului s-a auzit un strigăt.

— Sosesc! Sosesc!

Chiotele îngrozite ale oamenilor penetrau până şi zidurile groase din piatră ale Patriarchium-ului.

— Trebuie să mă duc la parapeturi, a anunţat Sergius. Când oamenii vor da cu ochii de mine, vor şti că nu au de ce să se teamă.

Arighis şi ceilalţi optimates au protestat, argumentând că era mult prea riscant, însă Sergius era de neclintit. Până la urmă l-au condus fără nicio tragere de inimă până la zid, atenţi să aleagă un loc unde bolovanii structurii erau mai înalţi ca să-i protejeze şi mai bine.

Când Sergius începuse să urce treptele s-au auzit nişte ovaţii grandioase. Apoi toate privirile s-au întors spre vest. Un nor uriaş de praf se ridica licărind în atmosferă. Sarazinii apăreau galopând de mâncau pământul, veşmintele lor lejere fâlfâind în urma lor ca aripile păsărilor uriaşe de pradă. Un strigăt înspăimântător de luptă le-a ţâşnit de pe buze, un urlet prelung şi înalt care se ridicase,

plutea în aerul înfiorat, făcând să înghețe spinările tuturor celor care stăteau ascultând.

— *Deo, juva nos,* a spus unul dintre preoți dârdâind.

Sergius a ridicat un crucifix micuț, încrustat cu nestemate, şi a strigat:

— Hristos este Salvatorul şi Protectorul nostru.

Porțile oraşului s-au deschis, iar gărzile pontificale mărşăluiau curajoase ca să întâlnească inamicul.

— Moarte ghiaurilor! strigau, fluturându-şi săbiile şi țepuşile.

Cele două armate inamice s-au ciocnit cu un sunet asurzitor de zăngănit de oțel, mai zgomotos decât larma provocată de o mie de potcovari. După câteva minute era evident că bătălia era disperat de inegală; cavaleria sarazinilor se îndrepta fățiş spre liniile din față ale pedestrimii romane, tăind şi ciopârțind cu iataganele lor încovoiate.

Gărzile din spatele frontului nu puteau să vadă măcelul din față. Convinşi până la capăt de victorie, s-au îmbulzit înainte, împingând în spinările celor care se aflau în fruntea lor. Şir după şir de soldați erau trecuți necruțător prin iataganele sarazinilor şi se prăbuşeau, trupurile lor creând o piedică înşelătoare pentru cei care veneau după ei.

Asistau la un masacru. Călcați în picioare şi speriați, gărzile se retrăgeau într-o dezordine disperată.

— Fugiți! țipau împrăştiindu-se de-a lungul câmpului ca semințele de cereale luate de vânt. Fugiți să vă salvați!

Sarazinii nu se oboseau să-i urmărească, căci victoria le adusese un premiu şi mai mare: bazilica Sfântu Petru neapărată. Au înconjurat-o ca un roi întunecat. Nu au descălecat, ci au urcat călări drept pe scări şi au intrat pe uşi ca un uragan.

Dincolo de zidurile bisericii, romanii aşteptau fără să respire. A trecut un minut. Apoi încă unul. Niciun tunet nu

a brăzdat bolta cerească, nicio mare de flăcări nu a picat din ceruri. În schimb, zgomotul inconfundabil de lemn crăpat şi de metal răzbătea din bazilică. Sarazinii jefuiau altarul sacru.

— Nu e posibil, murmura Sergius. Bunule Dumnezeu, nu se poate.

O gloată de sarazini ieşiseră din bazilică, fluturând crucea de aur a lui Constantin. Se spunea că oamenii muriseră doar pentru simplul fapt că îndrăzniseră să o atingă. Totuşi acum sarazinii o zgâlțâiau în bătaie de joc, râzând în timp ce o împingeau înainte şi înapoi printre picioare într-o parodie obscenă şi animalică.

Cu un vaier mut, Sergius a dat drumul crucifixului şi a căzut în genunchi.

— Sanctitate! Ioana a alergat spre el.

S-a schimonosit de durere, apăsându-şi o mână pe piept.

O criză de inimă, şi-a zis Ioana alarmată.

— Ridicați-l, a ordonat. Arighis şi câteva gărzi l-au luat pe sus pe Papă, purtându-l pe brațe şi transportându-l într-o casă din apropiere, unde l-au întins pe o saltea groasă din paie.

Sergius respira gâfâind greoi. Ioana i-a pregătit o infuzie din fructe de păducel şi rădăcină de valeriană şi i-a dat-o. Părea să-l liniştească, căci îşi recăpătase culoarea şi începuse să respire mai uşor.

— Au ajuns la porți!

Oamenii urlau afară.

— Hristoase, ajută-ne! Sunt la porți!

Sergius a încercat să se ridice din pat, însă Ioana l-a împins la loc.

— Nu trebuie să vă mişcați.

Efortul îl costase; şi-a strâns buzele cu putere.

— Vorbeşte pentru mine, stăruia el. Îndreaptă-le mințile spre Dumnezeu... Ajută-i... Pregăteşte-i...

Gura lui articula agitată, însă niciun cuvânt nu-i ieşea de pe buze.

— Da, Sfinția Ta, da, aproba Ioana.

În mod evident nimic altceva nu l-ar fi calmat.

— Voi face cum spuneți. Însă acum trebuie să vă odihniți.

A dat din cap şi s-a întins pe spate. Pleoapele i s-au zbătut şi le-a închis căci medicamentele începuseră să îşi facă efectul. Nu mai avea ce să facă decât să-l lase să doarmă şi să spere că leacul îşi va face treaba.

Ioana l-a lăsat sub privirea îngrijorată a lui Arighis şi a ieşit în stradă.

Un sunet de sfărâmat asurzitor precum un tunet se auzea prin apropiere. Ioanei începuse să i se facă frică.

— Ce se întâmplă? a întrebat un grup de gărzi în trecere.

— Porcii idolatri dărâmă poarta! i-a răspuns o gardă în timp ce mărşăluiau mai departe.

S-a întors în piazza. Teroarea mâna mulțimea cu frenezie. Bărbații îşi smulseseră cu violență perii din barbă; femeile țipau strident şi îşi sfâşiaseră obrajii cu unghiile până le dăduse sângele. Călugării abației Sfântul Ioan îngenunchiaseră la un loc într-un grup compact, glugile negre alunecându-le de pe cap, iar brațele le întinseseră spre Cer. Câțiva dintre ei îşi rupseseră sutanele şi începuseră să se biciuiască singuri cu nuiele despicate, din lemn într-o încercare turbată de a îmblânzi mânia clară a lui Dumnezeu. Speriați de această manifestare alarmantă, copiii începuseră să bocească, vocile lor subțiri şi ascuțite împletindu-se cu corul smintit, distonant.

Ajută-i, insistase Sergius. *Pregăteşte-i.*

Dar cum?

Ioana s-a cățărat pe scări, până sus pe zid. Ridicând crucifixul pe care Sergius îl scăpase, l-a scos la iveală în aşa fel încât toată lumea să-l vadă. Soarele se reflecta în nestematele lui, lumina scânteind ca un curcubeu auriu.

— *Hosanna in excelsis,* a început ea cu voce tare. Notele înalte şi limpezi ale imnului sfânt răsunau pe deasupra mulțimii, puternice, încântătoare şi încrezătoare. Cei care se aflau cel mai aproape de zid şi-au înălțat chipurile scăldate în lacrimi spre sunetul familiar. Preoții şi călugării şi-au unit vocile în cântec, îngenunchind pe bolovanii din pavaj lângă zidari şi cusătorese.

— *Christus qui venit nomine Domini...*

S-a mai auzit încă un pârâit înspăimântător, urmat de sunetul lemnului crăpat. Porțile s-au tras spre interior. Lumina se filtra prin locul unde făcuseră o crăpătură îngustă.

Dumnezeule mare, se gândea ea. Şi *dacă sparg porțile?* Până în acel moment o asemenea posibilitatea părea de neconceput.

Amintirile au invadat-o. I-a văzut pe vikingi năvălind pe uşile catedralei din Dorstadt, învârtindu-şi toporiştile.

Auzea țipetele îngrozitoare ai celor pe moarte... I-a văzut pe John întins pe jos cu capul zdrobit... şi Gisla... Gisla...

Vocea îi tremura şi s-a oprit. Oamenii au privit în sus alarmați. *Continuă,* şi-a zis, *continuă,* însă mintea îi înghețase; nu-şi mai putea aminti cuvintele.

— *Hosanna in excelsis.* O voce baritonală gravă a preluat ştafeta. Era Leon, cardinalul bisericii Sancti Quatro Coronari. Se cățărase lângă ea pe zid. Sunetul vocii lui o smulsese din starea de frică şi împreună au continuat să intoneze cântarea bisericească.

— Dumnezeule şi Sfântule Petru! Un strigăt strident a răsunat dinspre est.

Gărzile de pe ziduri săreau în sus şi în jos, ovaționând, urlând:

— Domnul fie lăudat! Suntem salvați!

Ioana s-a uitat peste zid. O armată impresionantă galopa spre oraş, cu stindardele fluturând în vânt împodobite cu emblema Sfântului Petru şi crucea.

Sarazinii au lăsat berbecele cu care spărgeau porţile şi au alergat spre cai.

Ioana se uita cu ochii mijiţi din pricina soarelui. Când trupele s-au apropiat, a scos un ţipăt brusc, ascuţit.

În fruntea avangărzii, cu suliţa deja pregătită pentru a fi aruncată, înalt, fioros şi eroic ca unul dintre zeii străvechi ai mamei sale, călărea Gerold.

*

Bătălia care a urmat a fost cruntă şi sălbatică. Atacul celor din Benevento i-a surprins pe sarazini cu garda lăsată; au fost împinşi dincolo de zidurile oraşului şi forţaţi să se retragă prin campagna tot drumul până la mare. Pe coastă, ghiaurii au târât după ei, la bordul corăbiilor comoara furată şi au navigat de unde au venit. În graba lor de a pleca, au lăsat în urma lor un număr mare de concetăţeni. Săptămâni de zile Gerold şi oamenii lui au călărit în susul şi în josul coastei, vânând pâlcuri răzleţe de jefuitori.

Roma fusese salvată. Romanii erau sfâşiaţi între bucurie şi disperare – bucurie că fuseseră scăpaţi, disperaţi pentru că sacra bazilică Sfântul Petru fusese distrusă şi prădată de no mai cunoşteai. Crucea străveche din aur de pe mormântul Apostolului dispăruse, ca şi masa uriaşă din argint în stil bizantin, dăruită de împăratul Karolus. Ghiaurii smulseseră antablamentele din argint de pe uşi şi plăcile din aur din pardoseală. Furaseră – orbi-i-ar Dumnezeu! – chiar şi altarul cel înalt. Neputând să mişte din loc sarcofagul din bronz conţinând trupul Prinţului Apostolilor, l-au spart, împrăştiind şi profanând rămăşiţele pământeşti sfinte.

Toată creştinătatea se cufundase în mâhnire. Urmele de paşi vechi de secole fuseseră păstrate în interiorul acestui

templu, cel mai vechi şi mai măreţ dintre toate templele creştine, ale cărui uşi nu mai fuseseră profanate până atunci. Generaţii neştiute de pelerini, printre care se numărau şi cei mai grozavi prinţi ai omenirii, se prosternaseră umili pe pardoseala sacră a templului. Zeci de Papi erau adăpostiţi între zidurile bazilicii. Apusul nu se închina la un loc mai sacru decât acesta. Şi totuşi acest sanctuar al Credinţei Adevărate, pe care nici goţii, nici vandalii, nici grecii şi nici lombarzii nu îndrăzniseră vreodată să-l profaneze, capitulase în faţa unei hoarde de tâlhari din Africa.

Sergius se învinovăţea singur pentru această catastrofă. S-a retras în camerele sale, refuzând să primească pe cineva, cu excepţia Ioanei şi celor mai apropiaţi sfătuitori ai lui. Şi începuse să bea din nou, golind pocal după pocal cu vin de Toscana până când în cele din urmă a alunecat într-o uitare iertătoare.

Băutura a avut un efect previzibil: guta s-a declanşat din nou răzbunătoare; ca să-şi aline durerea, bea chiar şi mai mult. Dormea prost. Noapte de noapte se trezea ţipând, chinuit de coşmaruri în care era vizitat de năluca vindicativă a lui Benedict. Ioana se temea de această tensiune care-i afecta inima şi aşa slăbită.

— Amintiţi-vă de penitenţa pe care aţi acceptat-o, i-a amintit.

— Acum nu mai contează, i-a replicat Sergius deznădăjduit. Nu mai am nicio speranţă că o să ajung în Rai. Dumnezeu m-a abandonat.

— Nu trebuie să vă învinovăţiţi pentru ceea ce s-a întâmplat. Unele lucruri se află dincolo de puterile pământene pentru a le remedia ori preveni.

Sergius scutura din cap.

— Sufletul fratelui meu ucis urlă împotriva mea! Am păcătuit şi aceasta este pedeapsa mea.

— Dacă nu vă gândiți la dumneavoastră, susținea Ioana, gândiți-vă la popor! Acum mai mult ca niciodată, aşteaptă de la domnia voastră consolare şi călăuzire.

I-a spus aceste lucruri ca să-l încurajeze, însă adevărul era altul. Oamenii se întorseseră împotriva lui Sergius. Existaseră destule avertismente că sarazinii se apropiau, spuneau aceştia, iar Suveranul Pontif avusese suficient timp ca să transporte coşciugul sfânt în interiorul zidurilor. Credința lui Sergius în salvarea lui Dumnezeu, care în acele momente fusese proslăvită de toată lumea, era acum universal condamnată ca rezultat al unei infatuări păcătoase şi dezastruoase.

— *Mea culpa,* răspundea Sergius plângând. *Mea maxima culpa.*

Ioana îl convingea şi îl bombănea şi îl linguşea, însă fără niciun folos. Sănătatea lui Sergius se deteriora rapid. Ioana făcuse pentru el tot ce i-a stat în putință, însă nu a avut niciun rost. Sergius îşi fixase mintea asupra morții.

Totuşi a trecut ceva vreme până a pierit. La mult timp după ce rațiunea îl părăsise şi alunecase în inconştiență, Sergius se codea, trupul său neavând poftă să renunțe la ultimul strop de viață. A murit în cele din urmă într-o dimineață întunecată şi mohorâtă, spiritul alunecându-i spre marea trecere atât de liniştit încât la început nimeni nu a observat.

Ioana l-a jelit din tot sufletul. Nu fusese un om sau un Papă atât de bun cât ar fi putut. Dar ea ştiuse, mai bine decât oricine altcineva, căror demoni a trebuit să le țină piept, ştia cât de greu se luptase să se elibereze de ei. Faptul că până la urmă pierduse bătălia nu făcea mai puțin onorabilă zbaterea.

A fost îngropat în bazilica distrusă alături de predecesorii săi, cu un minim de ceremonie la limita ruşinii. Zilele de doliu impuse, abia dacă au fost observate, căci romanii îşi

întorseseră deja nerăbdători gândurile spre viitor şi spre alegerea unui nou Papă.

*

Anastasius a grăbit pasul prin vânturile de ianuarie ce mugeau la căldura primitoare a palatului ancestral al familiei. Era reşedinţa cea mai grandioasă din toată Roma, cu excepţia Patriarchium-ului, iar Anastasius era pe merit mândru de ea. Tavanul boltit al holului de recepţie se înălţa pe două etaje şi era construit din marmură de Ravenna de un alb imaculat. Pereţii erau pictaţi cu fresce în culori vii cu scene din vieţile strămoşilor familiei. Una dintre ele înfăţişa un consul ce ţinea un discurs în faţa Senatului; alta un general aşezat pe un cal de luptă negru, conducând oştirile; iar în alta pe un cardinal ce primea potcapul de la Papa Hadrian. Un lambriu al zidului din faţă fusese lăsat alb anticipând ziua îndelung aşteptată când familia va primi în fine cel mai însemnat onor: încoronarea unuia dintre fiii ei drept Papă.

De obicei holul era scena unui freamăt continuu. Astăzi, cu excepţia intendentului familiei, era gol. Neputând să sufere salutul plin de efuziune al intendentului – căci Anastasius nu-şi pierdea niciodată timpul cu lacheii – s-a îndreptat direct spre camera tatălui său. La ora aceea, în mod normal Arsenius s-ar fi aflat în holul cel mare, angajat în discuţii cu notabilităţile oraşului discuţii politice perfide şi satisfăcătoare despre putere. Însă luna trecută fusese doborât de o febră devastatoare care îl sleise de energiile sale formidabile şi îl izolase în dormitorul său.

— Fiule. Arsenius s-a ridicat de pe divan, când fiul lui a intrat. Arăta plăpând şi pământiu la faţă. Anastasius s-a simţit invadat de un val de putere straniu şi antrenant, propria lui tinereţe şi energie cumva amplificate prin contrast cu forţele diminuate ale tatălui său.

— Tată, Anastasius s-a îndreptat spre el cu brațele larg deschise şi s-au îmbrățişat călduros.

— Ce mai e nou? a întrebat Arsenius.

— Alegerile au fost stabilite pentru ziua de mâine.

— Domnul fie slăvit! a exclamat Arsenius. Însă era doar o expresie. Deşi deținea titlul preamărit de episcop de Orte, Arsenius nu parcursese ierarhia preoțească şi nu era un om religios. Numirea sa la episcopie fusese o recunoaştere politică a puterii enorme pe care o exercita în oraş.

— În curând va veni ziua când un fiu de-al meu se va aşeza pe tronul Sfântului Petru.

— Acest rezultat s-ar putea să nu mai fie aşa de sigur cum am crezut cândva, Tată.

— Ce vrei să spui? a întrebat Arsenius tăios.

— S-ar putea ca sprijinul lui Lothar pentru candidatura mea să nu fie de-ajuns. Eşecul său de a apăra Roma împotriva sarazinilor i-au întors pe mulți împotriva lui. Oamenii se întreabă de ce să aducă omagiu unui împărat care nu ne protejează. Sentimentul că Roma ar trebui să-şi afirme independența față de tronul francilor sporeşte.

Arsenius cugeta cu grijă la aceste vorbe. Apoi a spus:

— Trebuie să te dezici de Lothar.

Anastasius era înspăimântat. Mintea tatălui său, întotdeauna atât de pătrunzătoare şi ascuțită, îl părăsea în mod evident.

— Dacă aş face asta, i-a răspuns, aş pierde sprijinul din partea imperiului pe care se bazează speranțele noastre.

— Nu. Vei merge la ei şi le vei explica că acționezi strict din necesitate politică. Asigură-i că indiferent ce vei fi silit să afirmi, eşti cu adevărat omul împăratului şi o vei dovedi după alegeri, răsplătindu-i cu privilegii şi promovări valoroase.

— Lothar va fi furios.

— În acel moment nu va mai avea nicio importanță. După alegeri vom trece direct la ceremonia de sfințire, fără să mai aşteptăm juisso imperial. În aceste circumstanțe nimeni nu va protesta, căci evident că Roma nu va putea să rămână fără conducător nicio zi în plus decât e nevoie în condițiile amenințărilor constante din partea sarazinilor. Până când Lothar o să primească de ştire despre ceea ce s-a petrecut, vei fi Suveran Pontif, episcop al Romei – iar împăratul nu o să mai poată face nimic pentru a schimba situația.

Anastasius dădea din cap admirativ. Tatăl său luase pe loc măsurile necesare situației date. Vulpoiul bătrân o fi încărunțit, însă nu-şi pierduse nici pic din agerime.

Arsenius i-a întins o cheie lungă din fier.

— Du-te în pivniță şi ia cât aur ai nevoie ca să-i câştigi de partea ta. Fir-ar să fie! a înjurat el. Cât despre febra asta blestemată, o să-i dau eu de cap.

Cheia zăcea rece şi grea în mâna lui Anastasius, împărtăşind un iz desfătător de putere.

— Odihneşte-te, Tată. O să mă ocup eu de asta.

Arsenius l-a prins de mânecă.

— Fii atent, fiul meu. Jocul acesta este periculos. Nu ai uitat ce i s-a întâmplat unchiului tău, Teodorus?

Să uite? Uciderea unchiului său în Palatul Lateran fusese momentul hotărâtor al copilăriei lui Anastasius. Privirea de pe chipul lui Teodorus când gărzile pontificale i-au scos ochii fi va bântui pe Anastasius până în ziua când va muri.

— Voi avea grijă, Tată, i-a răspuns Anastasius. Lasă totul în seama mea.

— Întocmai, i-a replicat Arsenius, asta şi intenționez.

*

Ad te, Domine, levavi animam meam... Ioana se ruga îngenunchiată pe piatra rece a capelei Patriarchium-ului. Însă indiferent cât de stăruitor se ruga, nu putea să se

înalțe în lumina harului; atracția puternică a naturii sale de muritoare o țintuiau aici, jos.

Îl iubise pe Gerold. Nu mai avea niciun rost să încerce să scape or să nege acest adevăr evident. Când l-a văzut călărind spre oraş în fruntea oştirilor beneventane, întreaga sa ființă năvălea în întâmpinarea lui cu o convingere de netăgăduit.

Avea treizeci şi trei de ani. Cu toate astea nu avusese pe nimeni de care să fi fost intim legată. Realitatea concretă a deghizării sale nu-i permisese nimănui să se apropie prea mult. Dusese o viață de minciună, negând adevărul a ceea era.

De asta Dumnezeu îi refuza harul Său divin? Voia ca ea să renunțe la deghizare şi să ducă viața unei femei aşa cum fusese născută?

Moartea lui Sergius o eliberase de orice obligație de a mai rămâne la Roma. Următorul Papă va fi Anastasius, iar pentru Ioana nu va fi loc în administrația lui.

Luptase contra sentimentelor sale față de Gerold atât de multă vreme. Ce uşurare binecuvântată ar fi să se abandoneze meritat, să urmeze ceea ce-i dicta inima şi nu mintea.

Ce se va întâmpla când se va întâlni din nou cu Gerold? A zâmbit în sinea ei, imaginându-şi bucuria revederii.

Acum totul era posibil. Se putea întâmpla orice.

Până la amiază, în ziua programată pentru alegeri, o mulțime impresionantă se adunase în spațiul larg deschis din sud-estul palatului Lateran. Conform obiceiului străvechi, inițial statuat în constituția de la 824, toți romanii, mireni şi clerul, participau la alegerea noului Papă.

Ioana se ridicase pe vârfuri, încordându-se să zărească pe deasupra mării zbuciumate de capete şi brațe. Unde era Gerold? Zvonurile spuneau că se întorsese din campania lungă de o lună de zile contra sarazinilor. Dacă era aşa, ar

trebui să fi şi el aici. Frica a pus brusc stăpânire pe ea – se întorsese la Benevento fără să o vadă?

Mulțimea s-a dat în lături respectuoasă, când Eustathius, vicarul, Desiderius, arhidiaconul şi Paschal, primicerius-ul, au apărut în piață; triumviratul demnitarilor, care prin tradiție guvernau oraşul, *sede vacante,* adică în răstimpul dintre moartea unui Papă şi alegerea altuia nou.

Eustathius a condus oamenii într-o rugăciune scurtă.

— Părinte ceresc, călăuzeşte-ne în ceea ce facem noi azi aici, ca să acționăm cu prudență şi onoare, ca ura să nu ne întunece judecățile, iar dragostea să nu se opună adevărului, în numele sfintei şi indivizibile Treimi a Tatălui, Fiului şi a Sfântului Duh. Amin.

Paschal a urmat.

— Suveranul Pontif, Sergius, mergând la Dumnezeu, ne revine nouă misiunea de a-i alege succesorul. Toți romanii strânşi aici îşi pot exprima prin viu grai sentimentele pe care Dumnezeu i le va inspira, ca astfel voința unanimă să fie hotărâtoare.

— Milord, Primicerius.

Tassilo, conducătorul facțiunii imperiale şi una dintre iscoadele lui Lothar, a vorbit iute.

— Un nume se recomandă singur mai presus de celelalte. Mă refer la Anastasius, episcop de Castellum, fiul ilustrului Arsenius. Toate calitățile naturii acestui bărbat îl recomandă elogios pentru tron – sângele nobil, erudiția sa extraordinară, cucernicia sa incontestabilă. În Anastasius vom avea un apărător nu numai al credinței creştine, dar şi ale intereselor noastre particulare.

— Ale intereselor tale, vrei să spui! a strigat din mulțime o voce zeflemitoare.

— Deloc, a ripostat Tassilo. Generozitatea lui Anastasius şi mărinimia lui îl vor face un adevărat părinte pentru voi toți.

— Este omul împăratului! a fost interpelat din nou. Nu vrem ca Sfântul Părinte să fie o unealtă a tronului francilor!

— Aşa e! E just! Câteva voci s-au ridicat la unison aprobând energice.

Anastasius s-a urcat pe platformă. Şi-a ridicat braţele într-un gest teatral, făcând semn mulţimii să tacă.

— Semenii mei romani, mă judecaţi greşit. Mândria strămoşilor mei nobili romani curge la fel de robust prin venele mele ca şi prin ale voastre. Nu îmi îndoi genunchii în faţa niciunui stăpân franc!

— Auziţi, auziţi, ovaţionau susţinătorii lui entuziasmaţi.

— Unde se afla Lothar când ghiaurii au ajuns la porţile oraşului? a continuat Anastasius. Eşuând să răspundă nevoilor noastre şi-a pierdut dreptul de a se mai numi „Protector al teritoriilor Sfântului Petru!" întrucât rangul lui Lothar este unul măreţ, îi datorez onoare; întrucât este un semen creştin, îi datorez curtoazie, însă fidelitatea mea este în primul rând şi pentru totdeauna faţă de Mama Romă!

Vorbise frumos. Susţinătorii lui îl ovaţionau din nou, iar de data asta li s-au mai alăturat şi alţii din mulţime. Balanţa se înclina în favoarea lui Anastasius.

— E o minciună! a strigat Ioana. Toate feţele din jur s-au întors către ea uimite de surpriză.

— Cine vorbeşte?

Paschal scruta mulţimea.

— Acuzatorul să păşească înainte.

Ioana şovăia. Vorbise fără să gândească, furia fiindu-i aţâţată de ipocrizia lui Anastasius. Însă acum nu mai era cale să dea înapoi. Curajoasă a urcat pe platformă.

— Vai, e John Anglicus! a spus cineva. Un murmur de recunoaştere a baleiat prin mulţime; toţi îl ştiau sau auziseră cum John se urcase ca un viteaz pe ziduri în timpul atacului sarazinilor.

Anastasius i-a ţinut calea.

— Nu ai niciun drept să te adresezi acestei adunări, i-a spus. Nu eşti cetăţean al Romei.

— Lasă-l să vorbească! a strigat o voce. Şi alţii au cerut acelaşi lucru până când în final Anastasius a fost obligat să se dea la o parte.

Paschal a spus:

— Rosteşte-ţi deschis acuzaţia, John Anglicus.

Îndreptându-şi umerii, Ioana a rostit:

— Episcopul Anastasius a făcut un pact cu împăratul. L-am auzit promiţându-i că-i va supune pe romani tronului imperiului francilor.

— Preot fals! Mincinosule! Membrii grupării imperiale începuseră să urle în încercarea de a o intimida.

Ridicându-şi glasul ca să-i acopere, a descris cum l-a auzit pe Lothar cerându-i ajutorul lui Anastasius ca să-i determine pe oameni să depună jurământul de loialitate şi cum Anastasius fusese de acord în schimbul sprijinului lui Lothar.

— E o acuzaţie gravă, a spus Paschal. Ce ai de spus, Anastasius?

— În faţa lui Dumnezeu, preotul minte, a răspuns Anastasius. Cu siguranţă concetăţenii mei nu vor crede cuvântul unui străin mai presus decât cel al semenului lor roman!

— Tu ai fost primul care a susţinut depunerea jurământului! a strigat cineva.

— Şi ce dacă? a contracarat altul. Asta nu dovedeşte nimic!

A urmat o sfadă serioasă între participanţi. Discuţiile dezbaterii se încinseseră, dispoziţia mulţimii oscilând la început într-un sens, apoi în altul, după ce orator după orator s-a ridicat să-l susţină ori să-l condamne pe Anastasius.

— Milord Primicerius! Arighis, care până atunci nu scosese un cuvânt, a înaintat.

— Vicecominus, l-a recunoscut Paschal pe Arighis respectuos, deşi cu oarecare surpriză.

Servitor devotat şi loial al tronului pontifical ce era, Arighis nu se amestecase niciodată în politică.

— Te-ai decis să te alături acestei dezbateri?

— Da. Arighis s-a întors ca să se adreseze mulțimii. Cetățeni ai Romei, nu am scăpat de pericole. Când va veni primăvara, sarazinii s-ar putea să încerce să ne atace din nou oraşul. Trebuie să fim uniți contra acestei amenințări. Nu e posibil să fim divizați. Pe oricine am alege să ne fie Papă, trebuie să fie o persoană asupra căruia vom cădea cu toții de acord.

Un murmur de aprobare s-a ridicat din mulțime.

— Există un asemenea om? a întrebat Paschal.

— Da, a replicat Arighis. Un bărbat cu viziune asupra viitorului şi puternic, dar şi erudit şi evlavios: Leon, cardinal al bisericii Sancti Quattro Coronati!

Sugestia a fost întâmpinată într-o linişte profundă. Atât de intens dezbătuseră meritele candidaturii lui Anastasius, încât nici măcar nu făcuseră o pauză ca să se gândească şi la altcineva.

— Vița lui Leon nu este la fel de nobilă ca cea a lui Anastasius, a continuat Arighis. Tatăl său este un membru respectat al Senatului. Şi-a îndeplinit îndatoririle de cardinal cu distincție.

Arighis şi-a păstrat argumentul forte pentru final:

— Putem să uităm că s-a urcat ca un erou pe zidurile oraşului în timpul atacului sarazin, mobilizându-ne spiritele? Este un leu al lui Dumnezeu, un alt Sfânt Laurențiu, un om care poate, care ne va apăra de ghiauri!

Momentul critic îl îmboldise pe Arighis într-o elocvență ce nu-i era caracteristică. Ca răspuns al sentimentelor sale profunde, mulți oameni din mulțime au izbucnit în urale spontane.

Intuind oportunitatea, membrii grupării pontificale au început să strige:

— Leon! Leon! Pe Leon ni-l vom alege conducător!

Susținătorii lui Anastasius au depus un ultim contraefort de partea candidaturii acestuia. Însă punctul de vedere al mulțimii se schimbase în mod cert. Când a devenit clar pentru facțiunea imperială că nu puteau să reuşească şi-au îndreptat sprijinul către Leon. În unanimitate, Leon a fost proclamat conducător şi Papă.

Purtat triumfător pe umerii concetățenilor săi, Leon a urcat la tribună. Era un bărbat scund şi bine făcut, încă în floarea vieții, trăsăturile sale romane contrastând puternic cu claia stufoasă de păr creț şi castaniu şi o mină care sugera inteligență şi umor. Cu o atitudine cuvenită ocaziei solemne, Paschal s-a prosternat înaintea lui şi i-a sărutat picioarele. Eustathius şi Desiderius l-au urmat iute în grup.

Toate privirile s-au întors aşteptând spre Anastasius. O fracțiune de secundă acesta a ezitat. Apoi şi-a obligat genunchii să se îndoaie. Întinzându-se cât era de lung pe pământ, a sărutat picioarele Papei ales.

— Ridică-te, nobile Anastasius, i-a oferit Leon mâna, ajutându-l să se ridice în picioare. De acum încolo eşti cardinal la Sfântul Marcellus.

Era un gest generos; Sfântul Marcellus era printre cele mai însemnate bisericii ale Romei. Leon tocmai îl investise pe Anastasius cu una dintre cele mai prestigioase sinecuri din Roma.

Mulțimea ovaționa aprobator.

Anastasius şi-a zgârcit buzele să zâmbească, căci simțea gustul amar al înfrângerii ca cenuşa uscată în gură.

*

— *Magnus Dominus et laudibilis nimis.*

Acordurile rugăciunii ce se rostea la începutul liturghiei se filtrau prin geamul micii încăperi în care Ioana îşi ţinea leacurile, întrucât bazilica era năruită, ceremonia sfinţirii se ţinea în bazilica palatului Lateran.

Ioana ar fi trebuit să fie în biserică cu restul clerului, fiind martoră la încoronarea fericită a noului Papă. Însă avea multe de făcut aici, să pună la uscat noile plante culese, să umple din nou sticlele şi recipientele cu remediile potrivite, să pună totul în ordine. Când a terminat, a examinat rafturile cu şirurile îngrijit aranjate cu poţiuni, plante şi băuturi – mărturie tangibilă a tot ceea ce învăţase din arta vindecării. Cu un sentiment de regret şi-a dat seama că îi va lipsi această mică farmacie.

— M-am gândit că o să te găsesc aici. Vocea lui Gerold a răsunat în spatele ei. Inima Ioanei i-a zvâcnit de bucurie în piept. S-a întors cu faţa la el, iar privirile li s-au întâlnit.

— Tu, i-a şoptit blând Gerold.

— Tu.

S-au luminat la faţă reciproc de căldura intimităţii regăsite.

— Ciudat, a spus el, aproape uitasem.

— Să uiţi?

— De fiecare dată când te văd... te descopăr din nou.

S-a îndreptat spre el şi s-au îmbrăţişat tandru, gingaş.

— Lucrurile pe care le-am afirmat ultima oară când am fost împreună..., murmura ea, nu am vrut...

Gerold i-a lipit un deget de buze.

— Lasă-mă pe mine să vorbesc întâi. Ceea ce s-a întâmplat a fost din vina mea. Am greşit cerându-ţi să pleci; acum îmi dau seama de asta. Nu înţelesesem ce realizări obţinusei aici... ce deveniseşi. Ai avut dreptate, Ioana – nimic din ceea ce îţi voi oferi eu nu suportă termen de comparaţie.

Cu excepţia iubirii, şi-a zis Ioana. Însă nu a rostit-o cu voce tare. I-a spus simplu:

— Nu vreau să te pierd din nou.

— Nu mă vei pierde, i-a spus Gerold. Nu mă mai întorc la Benevento. Leon mi-a cerut să rămân la Roma – în calitate de superista.

Superista! Era o onoare extraordinară, cea mai înaltă funcție militară din Roma: comandant șef al gărzilor pontificale.

— Sunt multe lucruri de făcut aici – treburi importante. Comoara pe care au jefuit-o sarazinii din bazilica Sfântul Petru nu va face altceva decât să-i încurajeze să încerce încă odată.

— Crezi că se vor întoarce?

— Da. Pe o altă femeie Gerold ar fi mințit-o în față ca să o liniștească. Însă Ioana nu era o femeie ca oricare alta.

— Leon o să aibă nevoie de ajutorul nostru, Ioana – al tău și al meu.

— Al meu? Nu văd cu ce l-aș putea ajuta.

Gerold a spus încetișor:

— Vrei să spui că nimeni nu te-a anunțat?

— Ce să mă anunțe?

— Că vei fi nomenclator.

— Poftim? Credea că nu auzise bine. Nomenclatorul era unul dintre cei șapte optimates, sau cei mai înalți demnitari, ai Romei – ministrul asigurărilor sociale, protectorul spitalelor, văduvelor și orfanilor.

— Dar... sunt de altă naționalitate!

— Pentru Leon asta nu are nicio importanță. Nu este un om insensibil, adânc înrădăcinat în tradiție.

I se oferise șansa vieții sale. Însă dacă o accepta ar fi însemnat să pună capăt oricărei speranțe că va avea o viață cu Gerold. Sfâșiată de dorințe contradictorii, Ioana nu avea încredere în ea să vorbească.

Interpretând eronat tăcerea ei, Gerold a spus:

— Nu-ți face griji, Ioana. Nu te voi deranja din nou cu cereri în căsătorie. Acum știu că nu vom putea fi niciodată

împreună în acest fel. Însă va fi o plăcere să lucrăm iarăşi împreună, aşa cum o făceam pe vremuri. Întotdeauna eram o echipă bună, nu-i aşa?

Ioanei i se învârteau gândurile în cap; totul era atât de diferit de ceea ce îşi imaginase. Când i-a răspuns, vocea ei era o şoaptă.

— Da. Eram.

— *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Cuvintele imnului sfânt le-au ajuns la urechi prin geamul deschis. Ceremonia de sfinţire ajunsese la final; predica de final a slujbei era pe punctul să înceapă.

— Vino. Gerold i-a întins mâna. Haide să-l salutăm împreună pe noul nostru Suveran Pontif.

Capitolul 25

Noul Pontif şi-a preluat îndatoririle cu o vigoare tinerească care a luat prin surprindere pe toată lumea. Părea că Patriarchium-ul fusese metamorfozat peste noapte dintr-o reşedinţă monastică prăfuită, întruna fremătând de viaţă. Notarii şi secretarii alergau de colo colo pe holuri cu braţele încărcate cu suluri de pergament ce conţineau planuri, legi, documente şi proprietăţi parohiale.

Primul obiectiv pe ordinea de zi era fortificarea apărării oraşului. La porunca lui Leon, Gerold a întreprins un circuit meticulos în jurul zidurilor, luând cu mare grijă notă de fiecare punct slab. Urmându-i sugestiile, s-au întocmit planuri şi au demarat activitatea de reparare a zidurilor şi porţilor oraşului. Trei dintre porţi şi cincisprezece turnuri au fost complet reconstruite. Încă două turnuri noi au fost ridicate pe malurile opuse ale Tibrului, unde fluviul intra în oraş prin poarta lui Portus. Lanţuri de fier armat au fost conectate strategic la fiecare turn opus; când lanţurile erau întinse peste fluviu, formau o barieră de netrecut pentru

corăbii. Cel puțin sarazinii nu vor mai putea să îşi asigure intrarea în oraş pe această cale.

Totuşi rămânea întrebarea dificilă cum să apere bazilica Sfântul Petru. Ca să soluționeze această problemă, Leon a convocat o şedință a celor mai înalți prelați şi optimates, printre care se numărau şi Gerold şi Ioana.

Au fost propuse câteva sugestii: postarea unei garnizoane permanente în jurul bazilicii, să închidă porticul deschis al acesteia, să fortifice uşile şi geamurile cu zăbrele din fier.

Leon asculta fără pic de entuziasm.

— Asemenea măsuri vor servi doar la o întârziere a pătrunderii forțate şi nu l-a prevenirea acesteia.

— Cu tot respectul, Sanctitate, a intervenit Anastasius, întârzierea este cea mai bună apărare a noastră. Dacă putem să-i respingem pe barbari până când sosesc trupele împăratului

— Dacă sosesc... l-a întrerupt Gerold sec.

— Trebuie să ai credință în Dumnezeu, Superista, l-a dojenit Anastasius.

— Să cred în Lothar vrei să spui, i-a răspuns Gerold. Şi nu cred.

— Iartă-mă, Superista, a replicat Anastasius cu o politețe exagerată, că subliniez ceea ce este vădit, însă chiar nu există nimic altceva ce putem face în acest moment, din moment ce bazilica se află în afara zidurilor oraşului.

Ioana a spus:

— O putem aduce înăuntru.

Sprâncenele negre ale lui Anastasius s-au arcuit ironic.

— Şi ce propui, John – să mutăm întreaga construcție piatră cu piatră?

— Nu, i-a răspuns Ioana, propun să extindem zidurile oraşului în jurul bazilicii.

— Un alt zid! curiozitatea lui Leon fusese aţâţată.

— De-a dreptul ineficace! a comentat în zeflemea Anastasius. Un asemenea proiect măreț nu a mai fost executat de pe vremea strămoşilor.

— Atunci a sosit timpul, a spus Leon, pentru un altul.

— Nu avem fonduri! a protestat Gratius, arcarius, sau vistiernicul pontifical. S-ar putea să falimentăm întreaga visterie şi să nu isprăvim lucrările nici pe jumătate!

Leon se gândea la asta.

— Vom colecta taxe noi. La urma urmei, o facem doar pentru zidul cel nou, care va servi la protejarea tuturor şi prin urmare va trebui dus la bun sfârşit cu ajutorul fiecăruia.

Gândurile lui Gerold goneau deja în perspectivă.

— Am putea să începem să-l construim de aici – a arătat cu degetul pe harta oraşului – de lângă castelul Sant'Angelo. Şi îl prelungim pe partea asta urcând colina Vaticanului – a trasat o linie imaginară cu degetul – — dăm ocol bazilicii şi coborâm în linie dreaptă până la Tibru.

Planul în formă de potcoavă pe care Gerold îl trasase nu numai că închidea bazilica Sfântul Petru şi mănăstirile şi *diaconae* din împrejurimile ei, ci şi întregul Borgo, în care erau localizate coloniile înțesate de saxoni, friscieni, franci şi lombarzi.

— Seamănă cu un oraş de sine stătător! a exclamat Leon.

— Civitas Leonina, a spus Ioana, oraşul Leonin.

Anastasius şi ceilalți priveau cu amărăciune cum Leon, Gerold şi Ioana surâdeau luminoşi conspirând fericiți.

*

După săptămâni de consultări cu maestrul arhitect al oraşului, planul pentru zid a fost întocmit. Era un proiect ambițios. Construit din straturi de tuf vulcanic şi cărămizi, zidul urma să aibă mai bine de doisprezece metri înălțime şi peste trei metri şi jumătate grosime şi urma să fie apărat de

nu mai puțin de patruzeci şi patru de turnuri – o barieră care ar fi putut să țină piept chiar şi celui mai încrâncenat asediu.

Ca răspuns la chemarea lui Leon, lucrătorii se scurgeau spre oraş, din fiecare localitate şi colonie a campagna-ei pontificale. Se îngrămădiseră în locuințele fierbinți şi supraaglomerate din Borgo, secătuind resursele oraşului până la punctul de colaps. Deşi erau loiali şi dornici să ajute, se comportau necumpătat şi nedisciplinat, dovedindu-se greu de organizat ca lucrători. Apăreau în fiecare zi fără să fie siguri de ceea ce aveau de îndeplinit, căci nu existau destui arhitecți pricepuți care să-i supravegheze. Pe la Idele lui mai, un întreg segment din zid s-a prăbuşit pe neaşteptate, ucigând câțiva zidari.

Preoțimea, condusă de cardinalii oraşului, l-au implorat pe Leon să abandoneze proiectul. Prăbuşirea zidului era un semn vădit că Dumnezeu nu-l privea cu ochi buni, susțineau aceştia. Întreaga idee era nebunească; o structură atât de înaltă nu o să stea niciodată în picioare, şi chiar dacă ar fi stat, nu ar fi fost vreodată isprăvită la timp ca să-i apere contra sarazinilor. Era mult mai bine să direcționeze energia oamenilor spre rugăciuni solemne şi post ca să îndepărteze mânia lui Dumnezeu.

— Ne vom ruga ca şi cum totul depinde numai de Dumnezeu şi vom munci ca şi cum totul depinde numai de noi, le-a replicat Leon îndârjit. În fiecare zi se suia pe cal şi pleca să verifice evoluția construcției şi să-i impulsioneze pe zidari. Nimic nu putea sta în calea hotărârii sale de a vedea zidul terminat.

Ioana admira încăpățânarea cu care Leon îi sfida pe sceptici. Total diferit de Sergius ca temperament şi caracter, Leon era un conducător spiritual veritabil, un om cu mâna strânsă, energic şi cu o enormă putere de voință. Însă admirația Ioanei nu era împărtăşită de toată lumea. În oraş

opiniile erau împărțite între cei care erau de acord cu zidul şi cei care i se opuneau. În foarte scurt timp devenise limpede că posibilitatea ca Leon să-şi ducă mai departe guvernarea depindea foarte mult de finalizarea cu succes a zidului.

Anastasius era foarte conştient de această situație şi de oportunitatea pe care i-o oferea. Obsesia lui Leon față de zid îl făcuse periculos de vulnerabil. Dacă proiectul se dovedea a fi un eşec, dezaprobarea populară ce ar fi urmat ar fi putut să-i ofere lui Anastasius ocazia de care avea nevoie. Susținătorii săi din gruparea imperială ar fi putut să mărşăluiască la palatul Lateran, să-l înlăture pe Papa discreditat din funcție şi să-şi instaleze candidatul lor în loc.

Odată ajuns Papă, Anastasius ar fi protejat bazilica sacră a Sfântului Petru reînnoind şi întărind legăturile Romei cu tronul francilor. Armatele lui Lothar se vor dovedi de departe un apărător mai bun contra ghiaurilor decât zidul ineficace al lui Leon.

Însă, îşi amintea în sinea sa Anastasius, trebuia să procedeze prudent. Era mai bine să nu adopte o atitudine deschisă contra lui Leon, nu atâta vreme cât poporul îşi dorea să vadă rezultatul final al întreprinderii îndrăznețe a Pontifului.

Cea mai înțeleaptă cale era să-l sprijine public pe Leon, iar în paralel să facă tot ce era posibil să discrediteze proiectul construcției. Până la acea dată, Anastasius reuşise deja să aranjeze ca o secțiune din zid să se prăbuşească. Nu fusese dificil; câțiva dintre oamenii lui de cea mai mare încredere sau strecurat pe timpul nopții şi au subminat fundația acestuia săpând puținei pe furiş. Însă prăbuşirea s-a dovedit a fi doar o piedică minoră. În mod limpede era nevoie de mai mult – un dezastru de proporții însemnate ca să pună capăt întregului proiect ridicol odată şi pentru totdeauna.

Anastasius îşi răsucea imaginaţia pe toate părţile, căutând o cale de a lovi. Iar şi iar, nu-i venea nicio idee. Trebuia să lupte cu starea de frustrare crescândă. Dacă ar fi putut să ajungă la zid cu o mână gigantică, să ridice întreaga structură de pe pământ şi să o arunce în flăcările iadului dintr-o singură mişcare măreaţă, irefutabilă.

Flăcările iadului...

Anastasius a sărit ca pe ace, impulsionat de apariţia bruscă a unei idei.

*

Ioana s-a trezit treptat-treptat în noua zi. Un moment a stat întinsă buimăcită, privind fix la modelul străin ca un mănunchi de raze de lemn din tavan. Apoi şi-a amintit: acesta nu era dormitorul, ci apartamentele sale private – unul dintre privilegiile poziţiei sale preamărite de nomenclator. Gerold fusese şi el recompensat cu dependinţe particulare în incinta Patriarchium-ului, însă nu mai dormise acolo de câteva săptămâni, alegând în schimb să stea la Schola Francorum din Borgo, ca să fie mai aproape de lucrările zidului în derulare.

Ioana îl văzuse de la distanţă, călărind în jurul şantierului de construcţii, încurajându-i pe zidari or aplecându-se asupra unei mese să discute planurile cu unul dintre maeştrii arhitecţi. Nu au avut ocazia să schimbe decât o privire trecătoare. Cu toate astea inima îi palpita emoţionată de câte ori îl zărea. *E adevărat,* îşi zicea, *trupul ăsta al meu de femeie este un trădător.*

Cu un efort intenţionat, îşi concentra atenţia asupra activităţii zilnice şi a îndatoririlor care o aşteptau.

Lumina zorilor pătrundea deja prin geam. Într-un început de surpriză şi-a dat seama că dormise mai mult. Dacă nu se grăbea, o să întârzie la întâlnirea cu administratorul azilului Sfântul Mihail.

Când s-a strecurat jos din pat, şi-a dat seama că lumina care pătrundea în dormitorul ei nu era naturală. Nu putea fi răsăritul, căci fereastra ei era orientată spre vest.

A alergat la geam. În spatele siluetei întunecate a colinei Palatine, departe spre oraş, fâşii de lumină roşie şi portocalie năvăleau spre cerul pe care luna apusese.

Flăcări. Şi veneau din Borgo.

Fără să se mai oprească să se încalţe, Ioana a alergat cu picioarele goale pe coridoare.

— Foc! ţipa ea. Foc! Foc!

Uşile erau izbite de perete pe măsură ce oamenii se împrăştiau emoţionaţi în hol. Arighis a venit spre ea, frecându-şi ochii somnoroşi.

— Ce e larma asta? a întrebat sever.

— Borgo e în flăcări!

— *Deo, juva nos!* Arighis şi-a făcut semnul crucii. Trebuie să-l trezesc pe Sfinţia Sa. A luat-o la fugă spre dormitorul pontifical.

Ioana a alergat în jos pe scări şi a ieşit pe uşă. De aici era greu să zăreşti ceva, căci numeroasele paraclise, mănăstiri şi case ale preoţilor care înconjurau Patriarchium-ul u blocau vederea, însă îşi dădea seama că focul se întinsese, căci întrega boltă nocturnă era acum iluminată de o strălucire sângerie.

Ceilalţi s-au luat după Ioana şi au ieşit prin portic. Au căzut în genunchi, plângând şi invocându-l pe Dumnezeu şi pe Sfântul Petru. Apoi a apărut şi Leon, cu capul descoperit şi îmbrăcat într-o tunică modestă.

— Aduceţi gărzile, a ordonat unui şambelan. Deşteptaţi-i pe îngrijitorii de la grajduri. Să pregătească orice cal şi căruţă disponibilă.

Băiatul a rupt-o la fugă ca să-i transmită ordinele.

Caii au fost scoşi afară, nărăvaşi şi agitaţi căci fuseseră târâţi din confortul grajdurilor în mijlocul nopţii. Leon a încălecat primul, pe un murg.

Arighis era înspăimântat.

— Doar nu vreţi să spuneţi că mergeţi şi domnia voastră?

— Ba da, i-a răspuns Leon, apucând hăţurile.

— Sfinţia Ta, mă opun! E mult prea periculos! Cu siguranţă este mult mai potrivit ca să rămâneţi aici şi să oficiaţi o slujbă de mântuire!

— Pot să mă rog la fel de bine şi în afara zidurilor unei biserici ca şi înăuntru, i-a replicat Leon. Dă-te la o parte, Arighis.

Fără nicio tragere de inimă, Arighis s-a supus. Leon a dat pinteni murgului şi a apucat-o pe stradă în jos. Ioana şi încă o duzină de gărzi au încălecat şi l-au urmat îndeaproape.

Arighis îi privea încruntat. Nu era un călăreţ bun, însă locul lui era alături de Papă. Dacă Leon urma calea asta nesăbuită, atunci era datoria lui Arighis să-l însoţească. A încălecat neîndemânatic şi a pornit-o după ei.

Galopau, torţele reflectându-se frenetic pe zidurile caselor, umbrele lor urmărindu-se una pe alta pe străduţele întunecoase ca nişte stafii demente. Pe măsură ce se apropiau de Borgo, mirosul înţepător de fum le pătrundea în nări şi au auzit un muget grozav ca răgetul a o mie de animale sălbatice. După ce au luat colţul, au zărit focul chiar înaintea lor.

Era o scenă zugrăvită din iad. Întregul bloc era cuprins de flăcări, învelit într-un strat compact de foc. Printr-un abur pâlpâitor roşiatic, clădirile din lemn se zvârcoleau înhăţate de flăcările care le consuma. Proiectându-se în relief pe fundalul focului, figurile oamenilor făceau tumbe precum sufletele torturate ale damnaţilor.

Caii au nechezat şi s-au tras înapoi, scuturându-şi capetele. Un preot a venit în fugă spre ei prin fumul ce se lăsa spre sol, cu faţa mânjită de sudoare şi funingine.

— Sanctitate! Domnul fie lăudat că aţi venit! După accent şi modul cum era îmbrăcat, Ioana l-a recunoscut a fi franc.

— E atât de dezastruos pe cât arată? a întrebat Leon răspicat.

— La fel, chiar şi mai rău, i-a răspuns preotul. Hadrianium este distrus, ca şi azilul Sfântul Peregrinus. Aşezămintele străinilor au ars şi ele – Schola Saxonum a ars până la temelii, împreună cu biserica ei. Clădirile Scholei Francorum sunt în flăcări. Abia am reuşit să scap cu viaţă.

— L-ai văzut pe Gerold? a întrebat Ioana imperios.

— Superista? Preotul a dat din cap. S-a culcat pe una dintre schelele mai înalte împreună cu zidarii. Mă îndoiesc că a scăpat vreunul; focul şi fumul s-au răspândit prea repede.

— Dar supravieţuitorii? a întrebat Leon. Unde sunt?

— Majoritatea s-au refugiat în bazilica Sfântul Petru. Însă focul s-a întins peste tot. Dacă nu va fi oprit, chiar şi bazilica s-ar putea să fie în primejdie!

Leon i-a întins mâna.

— Vino cu noi; acolo ne îndreptăm acum.

Preotul a încălecat pe murg, în spatele lui şi s-au îndreptat călări în direcţia bazilicii.

Ioana nu s-a ţinut după ei. Avea un alt gând în minte: să ajungă la Gerold.

Focul se ridica gros şi neîntrerupt în faţa ei. Nu era chip să treacă prin el. A dat ocol până când a ajuns la un rând de străzi afumate şi distruse peste care focul trecuse deja şi o apucase pe cea care ducea în direcţia Scholei Francorum.

Limbi răzleţe de foc încă mai ardeau de ambele părţi ale străzi, iar fumul devenea şi mai dens. Frica îi sugrumase gâtlejul, însă îşi impunea să meargă mai departe. Dereşul ei

sperios ca năluca se zbătea şi nu voia să avanseze; îl îndemna şi îl lovea, iar el sărea jucăuş înainte. Ioana traversa printr-un peisaj al ororii – cioturi zbârcite de copaci, scheletele găunoase ale caselor, trupurile carbonizate şi înnegrite ale celor care fuseseră prinşi de flăcări când se pregăteau să fugă. Inima i se răsucea în piept; cu siguranţă nicio creatură vie nu ar fi putut să supravieţuiască acestui holocaust.

Brusc, neverosimil, zidurile unei construcţii se înălţau în faţa ei. Schola Francorum! Biserica şi clădirile din apropierea ei fuseseră transformate în cenuşă, însă nemaipomenit, miraculos, reşedinţa principală încă rămăsese în picioare.

Inima îi bătea împrospătată de o speranţă renăscută: poate că Gerold scăpase. Ori poate că mai era înăuntru, rănit, având nevoie de ajutor.

Dereşul s-a oprit ţeapăn, refuzând să mai facă vreun pas. L-a lovit din nou; de data asta s-a cabrat sfidător, azvârlind-o pe pământ. Apoi a început să galopeze nebuneşte.

Stătea întinsă pe jos buimăcită, fără respiraţie. Lângă ea zăcea un cadavru uman, lucios şi negru ca o piatră de obsidian topită, spatele arcuindu-i-se în agonia morţii. Înăbuşindu-şi un ţipăt, s-a ridicat şi a luat-o la fugă spre schola. Trebuia să-l găsească pe Gerold; nimic altceva nu mai conta.

Peste tot se răspândiseră scântei şi scrum, pe pământ, pe hainele ei, în păr, plutind în jurul ei ca un nor greu, înnecăcios. Cenuşa fierbinte îi ardea picioarele goale; regreta, însă prea târziu, că nu se încălţase.

A zărit uşa scholei. Doar câţiva metri şi va ajunge acolo.

— Gerold! a strigat. Unde eşti?

Frenetic şi neascultător ca vântul care-l biciuia, focul şi-a schimbat direcţia, depozitând un strat de tăciuni mari, ce încă ardeau pe şindrila de pe acoperiş, deja uscată ca iasca

de la prima repriză de foc. Tăciunii străluceau întunecoşi, stingându-se treptat; câteva momente mai târziu, întreaga clădire a izbucnit în flăcări.

Ioana a simţit cum i se ridică părul în creştetul capului şi îi e purtat cu o repeziciune violentă în aerul pârjolitor. Focul ajunsese până la ea cu limbile sale ce frigeau.

— Gerold! a strigat din nou, forţată să se retragă de flăcările ce înaintau.

*

Gerold stătuse treaz toată noaptea, cufundat cu atenţie asupra planurilor zidului. Când în cele din urmă a suflat în lumânare, era atât de epuizat încât s-a cufundat imediat într-un somn adânc şi fără vise.

S-a trezit în mirosul de fum. *Probabil că a curs o lampă*, şi-a zis şi s-a ridicat ca să o scoată afară. Prima respiraţie ia pârjolit plămânii, iar durerea era atât de chinuitoare că l-a făcut să alunece în genunchi pierzându-şi răsuflarea. *Foc. Însă de unde vine*? Fumul gros făcea imposibil să zăreşti la mai mult de câţiva centimetri în toate direcţiile.

Plânsetele îngrozite ale copiilor răsunau aproape. Gerold s-a târât în patru labe în direcţia lor. Chipuri speriate roiau către el în întuneric – doi copii, un băiat şi o fetiţă, nu mai mari de patru sau cinci anişori. Alergau spre el şi s-au prins de el hohotind jalnic.

— Liniştiţi-vă.

Se prefăcea stăpân şi sigur pe sine însă nu se simţea aşa.

— O să scăpăm de aici în curând. Aţi jucat vreodată calul şi călăreţul?

Copii au dat din cap cu ochii larg deschişi.

— Bine. A urcat-o pe fetiţă în spinare, apoi pe băieţel.

— Acum ţineţi-vă. O să ieşim afară.

Se mişca stângaci sub greutatea suplimentară a copiilor suiţi în spinarea lui. Fumul devenise şi mai gros; copiilor li

se oprea respirația şi se sufocau. Gerold se lupta cu frica ce punea stăpânire pe el. Multe victime ale focului muriseră fără să fie vreun pic arse, sufocate din pricina fumului care le obstrucționa căile respiratorii.

Şi-a dat seama brusc că îşi pierduse încărcătura din spinare. Ochii lui iscodeau întunericul, însă nu putea să zărească uşa prin fumul tot mai dens.

— Gerold! O voce striga din amurgul înnăbuşitor.

Aplecându-se spre pământ ca să tragă o gură de aer mai proaspăt, s-a strecurat orb în direcția sunetului.

*

În fața zidurilor bazilicii Sfântul Petru se dădea o luptă susținută împotriva focului care înainta. O mulțime de oameni se adunase să apere bazilica amenințată – călugări în rase negre de la mănăstirea învecinată, Sfântul Ioan, dar şi copiile lor cu glugă de la mănăstirea grecească Sfântul Chirii; diaconi, preoți şi acoliți; prostituate şi cerşetori; bărbați, femei şi copii de la toate schole-le străine din Borgo – saxoni, lombarzi, englezi, friscieni şi franci. Lipsiți de un cap care să-i coordoneze, eforturile acestor grupuri disparate erau în mare parte ineficiente. Încercau haotic să localizeze vase şi recipiente şi să le aducă înapoi pline cu apă de la puțurile şi cisternele din preajmă. O gloată uriaşă de oameni se bulucise la un singur puț, în timp ce celălalt rămăsese în întregime liber. Strigând într-o varietate de limbi amestecate, oamenii se îmbrânceau şi se înghionteau ca să-şi umple vasele; recipientele se ciocneau unele de altele şi se spărgeau, împrăştiind apa prețioasă pe pământ, în toiul luptei, cumpăna unui puț s-a surpat; singura cale ca să scoată apa din el era să cobori în el şi să ridici găleata cu apă – un proces care consuma atât de mult timp că a fost imediat abandonat.

— La fluviu! La fluviu! strigau oamenii, coborând colina spre Tibru. Speriați şi zăpăciți, unii au plecat cu mâinile goale, dându-şi seama numai când au ajuns pe malul fluviului că nu au în ce să care apa. Alții au adus nişte vase enorme care, după ce le umpleau cu apă, se dovedeau a fi prea grele pentru puterile lor; la jumătatea colinei, le scăpau, plângând de ciudă şi mâhnire.

În mijlocul haosului, Leon stătea în fața uşilor bazilicii, la fel de solid şi neclintit ca şi pietrele din care era construită clădirea. Oamenii se îmbărbătau văzându-l. Atâta timp cât Suveranul Pontif se afla acolo, nu era totul pierdut; încă exista o speranță. Aşa că se luptau necontenit cu flăcările care înaintau inexorabil ca un val, împingând înapoi neîndurător frontul luptătorilor asudați şi încordați.

În dreapta bazilicii, biblioteca mănăstirii Sfântul Martin fusese cuprinsă de flăcări; bucăți de pergament incendiat zburau pe geamurile deschise şi aterizau purtate de vânt pe acoperişul Sfântului Petru.

Arighis l-a tras pe Leon de mânecă.

— Acum trebuie să plecați, Sfinția Ta, cât încă mai e vreme.

Ignorându-l, Leon a continuat să se roage.

O să chem gărzile, îşi zicea Arighis disperat. *O să-i pun să-l ia pe sus cu forța.* În calitate de vicedominus avea autoritatea să procedeze în acest fel. Oscila torturat de indecizie. Putea să-l sfideze pe Sanctitatea Sa ca să-l salveze?

A intuit pericolul ce se apropia înaintea oricui altcuiva. O bucată mare din pânză de mătase din altar a zburat printre zidurile arzând ale mănăstirii ca o frânghie răsucită de foc. Vântul a luat-o pe sus, înălțând-o ca pe o vâlvătaie ce se îndrepta direct spre Leon.

Arighis s-a azvârlit asupra lui Leon şi l-a împins din calea ei. O clipă mai târziu, mătasea l-a pălmuit pe Arighis din

plin în față, arzându-i ochii, înfăşurându-i-se în jurul capului şi a trupului ca o dezmierdare incandescentă. Hainele şi părul i-au luat foc instantaneu.

Orb şi surd de la flăcări, alerga țopăind pe scările bazilicii până când picioarele i-au cedat şi s-a prăbuşit. În ultimele momente înspăimântătoare, în timp ce trupul îi ardea, însă mintea îi rămăsese perfect conştientă, Arighis a înțeles subit: acesta era destinul lui, acest moment de sacrificiu către care se îndreptase întreaga lui viață.

— Iisuse Hristoase! a răcnit când durerea cumplită i-a străpuns inima.

*

Norul de fum se ridicase puțin, iar Gerold a văzut uşa deschisă înaintea lui. Dincolo de ea, imaginea Ioanei tremura în aerul încins, cu părul ei alb-auriu ca un nimb strălucitor în lumina focului. Cu un efort final, Gerold s-a tras m sus, cu tot cu copii, şi s-a strecurat pe uşă afară.

Ioana l-a văzut apărând din ceata înnegrită de fum şi a alergat spre el. I-a ajutat pe copiii care plângeau cu sughițuri să coboare din spatele lui şi i-a strâns în brațe, cât timp privirea ei se fixase asupra lui Gerold, ce stătea în picioare legănându-se, incapabil să vorbească or să se mişte.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, a rostit ea modest, însă mesajul din privirea ei spunea mult mai multe.

*

Au lăsat copiii în grija unui grup de măicuțe şi au alergat la bazilică, unde Gerold şi-a dat seama că cei care luptau cu focul erau staționați într-o poziție greşită; țineau piept vâlvătăii foarte aproape.

Gerold a preluat comanda. Le-a ordonat bărbaților să păstreze o distanță lipsită de pericol şi a creat un teren viran ca să oprească focul, dezrădăcinând tufele, nuielele uscate

şi orice plantă care ar fi putut să ardă, apoi au săpat iarba cu hârleţul şi au udat pământul.

Văzând scânteile ce se revărsau ca o aversă de ploaie deasupra bazilicii, Ioana a smuls o găleată cu apă din mâna unui călugăr şi s-a cățărat pe acoperiş. S-au ţinut după ea şi alţi oameni: doi, apoi patru şi apoi zece. Formaseră un lanţ uman, trecându-şi de la unul la altul găleţile cu apă de la sol şi apoi returnându-le goale ca să le umple din nou. Pasau găleata, o goleau, pasau găleata, o umpleau, pasau găleata, o goleau, pasau găleata, o umpleau – trudeau umăr la umăr, braţele durându-i din cauza efortului, cu hainele şi feţele mâzgălite de funingine, iar gurile deschise sorbind lacom aerul sufocant.

La sol, sub ei, focul se strecurase şi mai aproape, flăcările alunecând de-a lungul ierbii care se înnegrea instantaneu. Gerold şi ceilalţi bărbaţi munceau disperaţi ca să mărească zona virană.

Pe treptele bazilicii, Leon făcea semnul crucii, cu faţa întoarsă cu ochii în lacrimi spre ceruri.

— O, Dumenezeule Atotputernic, se ruga el. Auzi-ne acum căci la Tine ne plângem!

Focul avansase până la terenul viran. Flăcările se intensificaseră, înteţindu-se ca să sară peste pământul despuiat. Gerold şi oamenii lui l-au atacat cu şi mai multe găleţi de apă. Flăcările au şovăit, retrăgându-se sfârâind furioase, apoi au început să se stingă singure.

Bazilica era salvată.

Ioana a simţit umezeala binecuvântată a lacrimilor pe chipul său.

*

Primele câteva zile după incendiu au fost petrecute pentru a îngropa morţii – pe cei ale căror cadavre au fost găsite.

Căldura puternică a incendiului redusese multe dintre victime la o grămadă de oase carbonizate şi scrum.

Arighis, cum se cuvenea funcției înalte pe care o ocupase, a fost dus la odihna veşnică după o ceremonie solemnă. După slujba de înmormântare din Lateran, trupul său a fost înhumat într-o criptă dintr-o capelă micuță de lângă mormintele Papilor Grigorie şi Sergius.

Ioana l-a jelit. Ea şi Arighis nu s-au împăcat de fiecare dată, mai ales la începuturi, însă ajunseseră să se respecte reciproc. Îi va lipsi stilul tăcut şi eficient în care acționa, cunoaşterea supraomenească a fiecărui detaliu al activităților interne sofisticate ale Patriarchium-ului, chiar şi mândria distantă cu care-şi îndeplinea îndatoririle în biroul său. Era potrivit ca acum să se odihnească pentru vecie lângă Pontifii pe care-i servise cu un asemenea devotament.

După ce au trecut zilele de doliu corespunzătoare, au început să evalueze stricăciunile cumplite ale dezastrului produse de incendiu. Zidul Leonin, unde se părea că focul se declanşase, suferise doar nişte stricăciuni minore, însă cam trei sferturi din Borgo fusese complet distrus. Aşezările străinilor şi bisericile lor fuseseră arse până nu mai rămăsese din ele decât nişte dărâmături afumate.

Că bazilica Sfântul Petru supraviețuise holocaustului nu fusese nici mai mult nici mai puțin decât un miracol – şi aşa a şi fost rapid interpretat. Papa Leon ținuse piept focului, se spunea, făcând semnul crucii ca să oprească flăcările ce avansau. Această versiune a evenimentelor a fost cu ardoare preluată de romani, care aveau o nevoie acută să se asigure că Dumnezeu nu se întorsese împotriva lor.

Şi-au găsit afirmarea credinței în miracolul lui Leon, atestat fervent de toți cei care fuseseră martori. Într-adevăr, numărul martorilor creştea cu fiecare zi ce trecea, până când aveai impresia că întreaga Romă fusese prezentă la bazilică în acea dimineață fatidică.

Toate criticile împotriva lui Leon au fost uitate. Era un erou, un profet, un sfânt, întruparea vie a spiritului Sfântului Petru. Oamenii se bucurau de el, căci fără îndoială un Papă care făcuse un asemenea miracol va fi capabil să-i apere de ghiaurii sarazini.

Bucuria nu era, totuşi, universală. Când vestea despre miracolul lui Leon a ajuns la biserica Sfântul Marcellus, uşile au fost imediat închise şi zăvorâte. Toate botezurile au fost amânate, toate întrevederile brusc anulate; celor cărora întrebau li se spunea că nimeni nu putea fi primit în prezența cardinalului Anastasius, căci pe neaşteptate suferea de o indispoziție.

*

Ioana lucra zi şi noapte, împărțind haine, leacuri şi alte provizii azilurilor şi lăcaşurilor caritabile din oraş. Azilurile erau aglomerate de victimele incendiului şi existau prea puțini medici care să le dirijeze pe toate, aşa că dădea o mână de ajutor oriunde putea. Unele trupuri arse şi înnegrite erau imposibil de vindecat; nu avea ce să facă pentru ei decât să le administreze doze de mac, mătrăgună şi măselariță ca să le uşureze sfârşiturile agonizante. Alții aveau arsuri ce-i desfiguraseră şi amenințau să se infecteze; pe acestea aplica pomezi cu miere şi aloe, binecunoscute remedii pentru arsuri. Iar alții, ale căror trupuri nu fuseseră atinse de foc, sufereau din pricină că inhalaseră prea mult fum. Aceştia supraviețuiau în chinuri, luptând pentru viață cu fiecare respirația superficială.

Cu nervii zdruncinați, ca urmare a efectului cumulat de la atâta oroare şi moarte. Ioana a fost din nou profund tulburată de o criză de credință. Cum era posibil ca un Dumnezeu bun şi milostiv să îngăduie să se întâmple o asemenea tragedie? Cum putea să chinuiască chiar şi copiii

şi bebeluşii, care neîndoios nu erau vinovaţi de niciun păcat?

Inima ei era tulburată, iar umbra îndoielii sale vechi plana din nou asupra ei.

*

Într-o dimineaţă avea o întâlnire cu Leon ca să aranjeze ca depozitele pontificale să fie larg deschise victimelor incendiului când Waldipert, noul vicedominus, a intrat fără să fie anunţat. Era un bărbat înalt şi osos, a cărui piele palidă şi păr blond îi divulgau originile lombarde. Ioanei i se părea straniu să-l vadă pe străin în veşmintele de lucru ale lui Arighis.

— Sfinţia Ta, a spus Waldipert supus, doi cetăţeni aşteaptă afară să-i primiţi imediat în audienţă.

— Să aştepte, i-a răspuns Leon. O să le ascult petiţia mai târziu.

— Iertaţi-mă, Sanctitate, a insistat Waldipert. Cred că ar trebui să ascultaţi ce au de spus.

Leon a arcuit o sprânceană. Dacă ar fi fost Arighis, Leon nu i-ar fi contestat vorbele, căci îl cunoştea şi avea încredere în judecata lui, însă Waldipert era nou în funcţie şi nepus la încercare; străin până acum de limitele funcţiei sale, ar fi putut să şi le depăşească fără eleganţă.

Leon a şovăit, apoi s-a decis să-i dea lui Waldipert votul de încredere.

— Foarte bine. Spune-le să intre.

Waldipert s-a înclinat şi a ieşit, întorcându-se un moment mai târziu cu un preot şi un băiat. Preotul avea tenul smead şi o siluetă pătrăţoasă. Ioana l-a recunoscut ca fiind un credincios stoic, unul dintre cei mulţi care trudeau în obscuritatea venerabilă şi pauperizată din bisericile neînsemnate din Roma. Băiatul arăta după sutana lui ca făcând parte din ordinele inferioare – un lector sau poate un

acolit. Era un tânăr bine făcut, de cincisprezece ori şaisprezece ani, îndesat şi drăgălaş cu ochii larg deschişi care în mod normal ar fi trebuit să iradieze o dispoziție voioasă, deşi în acest moment erau umbriți de supărare.

Nou veniții s-au prosternat în fața lui Leon.

— Ridicați-vă, le-a spus Leon. Povestiți-ne cu ce problemă ați venit.

Preotul a vorbit mai întâi.

— Eu sunt Pavel, Sanctitate, prin harul lui Dumnezeu şi al domniei voastre preot al lăcaşului Sfântul Laurențiu din Damasc. Acest băiat, Dominic, a venit astăzi la capelă cerând să fie spovedit auricular, serviciu pe care am fost bucuros să-l îndeplinesc. Ceea ce mi-a mărturisit a fost atât de şocant încât l-am adus aici să vă spună şi dumneavoastră.

Leon s-a încruntat.

— Secretul confesiunii nu poate fi încălcat.

— Sfinția Ta, băiatul a venit aici de bunăvoie, căci este profund tulburat la minte şi la spirit.

Leon s-a întors către Dominic.

— E adevărat? Vorbeşte sincer, căci nu e nicio ruşine să refuzi să repeți secretele din confesional.

— Vreau să mărturisesc, Sfinte Părinte, i-a replicat băiatul tremurător.

— Trebuie să vă spun, pentru binele sufletului meu.

— Atunci, dă-i drumul, fiule.

Ochii lui Dominic jucau în lacrimi.

— Nu am ştiut, Sfinte Părinte! a izbucnit el. Jur pe moaştele tuturor sfinților că nu am ştiut ce se va întâmpla, altfel nu aş fi făcut nicicând asta!

— Ce să faci, fiule? l-a întrebat blând Leon.

— Să dau foc. Băiatul era sfâşiat de un torent de suspinuri şi sughițuri violente.

Se aşternuse o tăcere mormântală, întreruptă doar de plânsul lui Dominic.

— Tu ai dat foc? l-a întrebat Leon calm.

— Da şi să mă ierte Dumnezeu!

— De ce ai făcut un asemenea gest?

Băiatul şi-a înghiţit lacrimile, luptându-se să se stăpânească.

— El mi-a spus că ridicarea zidului era un act diavolesc grozav, căci timpul şi banii cheltuiţi pe el ar putea fi folosiţi în scopuri mai bune pentru repararea bisericilor şi uşurarea mizeriei celor săraci.

— El? a spus Leon. Ţi-a ordonat cineva să dai foc?

Băiatul a dat din cap.

— Cine?

— Milord, cardinal Anastasius. Sfinte Părinte, probabil că a vorbit cu limba diavolului, căci era atât de convingător întrucât ceea ce mi-a spus mi se părea atât de just şi bun.

A urmat o tăcere şi mai lungă. Apoi Leon a vorbit serios:

— Fii atent ce spui, fiule. Eşti sigur că Anastasius ţi-a ordonat să pui foc?

— Da, Sfinte Părinte. Trebuia să fie numai o vâlvătaie mică, povestea Dominic cu vocea gâtuită, suficient cât să ardă schelăria zidului. Dumnezeu mi-e martor că a fost destul de uşor – am îmbibat câteva cârpe în ulei de lampă şi le-am strecurat în colţul unei schele, apoi le-am dat foc. La început focul s-a limitat doar la schelărie, aşa cum mi-a spus milord cardinalul că se va întâmpla. Apoi vântul a început să sufle din senin şi l-a aţâţat – şi, a căzut vlăguit în genunchi.

— Oh, Dumnezeule! striga distrus de disperare. Sânge nevinovat! Nu o să mai fac asta, nici dacă mi-o ordonă o mie de cardinali!

Băiatul s-a târât la picioarele lui Leon.

— Ajutați-mă, Sfinte Părinte. Ajutați-mă! își înălțase chipul sfâșiat. Nu pot să trăiesc cu conștiința a ceea ce am făcut. Rostiți pedeapsa; voi suporta orice moarte, oricât de îngrozitoare ar fi, ca sufletul să-mi fie curat din nou!

Ioana stătea în picioare înțepenită din cauza șocului între oroare și milă. La lista nelegiuirilor lui Anastasius cu siguranță va trebui adăugată și pervertirea diavolească a naturii acestui băiat. Sufletul lui curat și sincer nu ar fi comis niciodată o asemenea fărădelege și nici nu ar fi purtat pe conștiința sa povara uriașă a greșelii.

Leon și-a așezat mâna pe creștetul băiatului.

— Fiul meu, deja au fost atâtea morți. Ce beneficiu ar avea umanitatea dacă am adăuga-o și pe a ta pe răboj? Nu, Dominic, pedeapsa pe care ți-o impun nu este moartea, ci viața – o viață de căință și penitență. De astăzi înainte, ești exilat din Roma. Vei apuca pe drumul pelerinajului spre Ierusalim, unde te vei pută ruga înaintea Mormântului Sfânt pentru iertarea divină.

Băiatul a ridicat ochii cu uimire.

— Asta e tot?

— Calea spre căință nu e niciodată ușoară, fiul meu. O să descoperi că va fi destul de grea călătoria.

Asta, își zicea Ioana amintindu-și propriul său pelerinaj din teritoriile francilor până la Roma, era mai adevărat decât putea să înțeleagă acum tânărul Dominic. O să fie nevoit să-și trăiască tot restul vieții departe de pământul său natal, despărțit de prieteni și familie, de tot ceea ce îi era cunoscut și familiar. În drumul său spre Ierusalim va trebui să țină piept unei mulțimi de pericole – munți abrupți și defilee perfide, străzi infestate cu hoți și tâlhari, înfometare și sete și o mie de alte primejdii.

— Sacrifică-ți viața în slujba mărinimoasă a semenilor tăi, a continuat Leon. În toate lucrurile să te supraveghezi în așa

fel încât balanța faptelor bune întreprinse să atârne mai greu decât acest rău imens.

Dominic s-a aruncat la pământ şi a sărutat tivul veşmântului lui Leon. Apoi s-a ridicat, palid şi dârz, cu chipul metamorfozat ca şi cum ar fi fost spălat de o ploaie cerească.

— Mă supun ție, Sfinte Părinte. Voi proceda întocmai cum mi-ați poruncit. Jur pe Trupul şi Sângele sfânt al lui Hristos Mântuitorul.

Leon a făcut semnul binecuvântării asupra lui.

— Mergi în pace, fiule.

Dominic şi preotul au părăsit încăperea.

Leon a rostit grav.

— Cardinalul Anastasius se trage dintr-o familie influentă; va trebui să procedăm pe deplin în strictă conformitate cu legea. O să redactez o dispoziție prin care voi specifica acuzațiile ce i se aduc. John, vino cu mine; s-ar putea să am nevoie de sprijinul tău. Şi, Waldipert...

— Da, Sanctitate?

Leon a dat din cap aprobator spre el.

— Bine procedat.

*

— Ai făcut foarte bine să-mi aduci la cunoştință aceste veşti, Vicedominus, a spus Arsenius.

Se afla într-o încăpere privată din palatul său cu Waldipert care abia isprăvise de raportat detaliile întâlnirii dintre Papa Leon şi băiatul Dominic.

— Dă-mi voie să-mi exprim gratitudinea mea pentru ajutorul tău.

Arsenius a descuiat un cufăr micuț din bronz care se afla pe biroul său, a scos douăzeci de solidi din aur şi i-a înmânat lui Waldipert, care i-a îndesat rapid în buzunar.

— Mă bucur că v-am putut fi de ajutor, milord episcop. A făcut o plecăciune scurtă, s-a răsucit pe călcâie şi a plecat.

Arsenius nu s-a simțit ofensat de plecarea în mare grabă a lui Waldipert; era imperativ ca vicedominus-ul să se întoarcă la Patriarchium înainte ca absența să-i fie remarcată.

Arsenius s-a felicitat singur pentru că anticipase cu mulți ani în urmă că Waldipert era un tânăr de viitor, de pe vremea când era un simplu şambelan al gospodăriei pontificale. Să cumpere loialitatea omului toți anii ăştia îl costase ceva gologani. Însă acum Waldipert era vicedominus, iar investiția îi va fi amortizată mărinimos.

Arsenius a sunat după lacheul său.

— Du-te la biserica Sfântul Marcellus şi pofteşte-l pe fiul meu să vină aici fără întârziere.

*

Auzind veştile, Anastasius s-a aşezat greoi într-un scaun față în față cu al tatălui său. S-a blestemat singur în gând, umilit că tatăl lui aflase câte de jalnic cârpăcise lucrurile.

— Cine s-ar fi gândit că băiatul o să vorbească? a spus defensiv. Trădându-mă pe mine şi-a semnat singur sentința.

— A fost o greşeală să-l laşi în viață, a spus Arsenius lucid. Ar fi trebuit să-i suceşti gâtul din momentul în care îşi făcuse treaba. Oricum, s-a terminat acum. Trebuie să privim spre viitor.

— Viitor? a repetat Anastasius sumbru. Ce viitor?

— Disperarea e apanajul celor slabi, fiule, nu al celor ca tine şi ca mine.

— Şi eu ce să mai fac? Bineînțeles că situația nu mai e de mult cum trebuie!

— Trebuie să părăseşti Roma. Acum. La noapte.

— Oh, Doamne! Anastasius şi-a îngropat fața în mâini, întregul lui univers se năruia în jurul său.

Arsenius i-a spus neînduplecat:

— Destul! Aminteşte-ţi cine şi ce suntem.

Anastasius s-a ridicat, chinuindu-se să se controleze.

— Vei pleca la Aachen, i-a spus Arsenius, la curtea împăratului.

Anastasius era şocat. Frica bolnăvicioasă care-i înghețase inima îl împiedica să gândească limpede.

— Dar... Lothar ştie că l-am învinuit la alegerile pontificale.

— Da, şi ştie foarte bine şi de ce ai procedat de această manieră. Este un om care înțelege nevoile politicii – altfel cum crezi că a reuşit să smulgă cu forța tronul de la tatăl şi frații lui? De asemenea are nevoie de bani.

Arsenius a scos o traistă din piele din biroul său şi i-a înmânat-o lui Anastasius.

— Dacă împăratul e încă zburlit, această desagă îl va ajuta să se îmblânzească.

Anastasius se holba trist la punga grea cu monezi. *Chiar trebuie să părăsesc Roma?* Ideea de a trăi câte zile mai avea într-un trib de franci barbari u tăia tot cheful. *Poate că e mai bine să mor acum şi să termin cu toate astea.*

— Consideră-o ca pe o ocazie, îi spunea tatăl său. O şansă de a-ți câştiga prieteni puternici la curtea imperială. Vei avea nevoie de ei când vei ajunge Papă.

Când voi ajunge Papă. Cuvintele au penetrat ceața greoaie a deznădejdii lui Anastasius. Înseamnă că nu era surghiunit pentru totdeauna.

— Nu te teme, îți voi apăra interesele aici, i-a spus Arsenius. Valul de opinie nu se poate să se îndrepte la nesfârşit în favoarea lui Leon. În cel mai rău caz o să atingă culmea, apoi va slăbi din amplitudine. Când voi judeca că a venit vremea să acționăm, voi trimite după tine.

Scârba rece care pusese stăpânire pe Anastasius începuse să se îndepărteze. Tatăl lui nu renunțase să spere; prin urmare nici el nu avea voie.

— Ți-am aranjat o escortă, i-a spus Arsenius energic. Doisprezece dintre cei mai buni oameni ai mei. Vino, te voi însoți până la grajduri.

*

Cele douăsprezece gărzi încălecaseră şi erau pregătite, înarmați cu săbii, sulițe şi ghioage. Anastasius nu trebuia să-şi facă probleme legate de securitate pe drumurile periculoase. Calul lui stătea alături, zvârlind din cap nerăbdător – un animal puternic şi sprinten; Anastasius a recunoscut armăsarul preferat al tatălui său.

— Mai ai încă două sau trei ore de lumină – suficiente cât să-ți asigure un start bun, i-a spus Arsenius. Nu vor veni după tine astăzi, căci nu au cum să ştie că tu bănuieşti ceva, iar Leon cu siguranță va fi precaut şi va întocmi o dispoziție oficială ca să te aresteze. Se va face dimineață până când vor începe să te caute şi vor încerca prima oară la Sfântul Marcellus. Până se vor gândi să vină aici, vei fi demult departe.

Cuprins de o îngrijorare bruscă, Anastasius a întrebat:

— Dar tu, Tată?

— Nu au niciun motiv să mă suspecteze. Dacă vor încerca să-mi pună întrebări despre domiciliul tău, vor descoperi că au apucat lupul de coadă.

Tatăl şi fiul s-au îmbrățişat.

Mi se întâmplă asta cu adevărat? se minuna Anastasius. Lucrurile se mişcau atât de repede că îl zăpăciseră.

— Dumnezeu fie cu tine, fiule, i-a spus Arsenius.

— Şi cu tine, Tată. Anastasius a încălecat şi şi-a întors calul rapid ca tatăl său să nu-i vadă ochii jucându-i în lacrimi. Chiar dincolo de poartă, s-a mai întors odată pentru a mai arunca o privire. Soarele apunea, împrăştiind umbre alungite peste pantele dulci ale colinelor romane, pictând cu

nuanțe roşu-aurii scheletele maiestuoase ale Forumului şi Colosseumului.

Roma. Toate lucrurile pentru care muncise, tot ceea *ce*i păsa se afla între zidurile sacre ale acesteia.

Ultimul lucru pe care l-a văzut a fost chipul tatălui său – chinuit, însă ferm şi statornic, dându-i încredere precum piatra Sfântului Petru.

*

— *Membrum putridum et insanibile, ferro excommunicationis a corpore Ecclesiae abscidamus...*

La umbra răcoroasă şi întunecată a Bazilicii Laterane, Ioana îl asculta pe Leon rostind cuvintele solemne şi înfiorătoare prin care îl excomunica pe Anastasius din sânul Sfintei Mame a Bisericii pentru vecie. A remarcat că Leon folosise *excommunicatio minor,* forma minoră de excomunicare, prin care celui condamnat i se interzicea să primească ori să administreze împărtăşania (cu excepția ultimei ceremonii, de la care niciun suflet viu nu putea fi privat), însă nu şi relațiile cu semenii creştini. *E adevărat,* îşi zicea Ioana, *Leon are un suflet mărinimos.*

Toată preoțimea Romei şi supuşii acestora fuseseră strânşi la un loc ca să fie martori la ceremonia solemnă; chiar şi Arsenius era prezent, căci nu şi-ar fi periclitat cu mâna lui funcția de episcop de Horta, opunându-se de prisos în mod public. Desigur că Leon îl bănuia că fusese complice la fuga fiului său din fața justiției. Însă nu avea nicio dovadă ca să susțină o asemenea acuzație şi nici nu avea vreun alt temei să se plângă de el, din moment ce bineînțeles că nu era nicio crimă doar în a fi tatăl acuzatului.

Când lumânarea ce reprezenta sufletul nemuritor al lui Anastasius a fost aruncată şi stinsă în țărână, Ioana a simțit o înțepătură neaşteptată de tristețe. *Ce pierdere tragică,* şi-a zis. O minte atât de strălucitoare ca a lui

Anastasius ar fi putut fi folosită ca să facă atât de mult bine, dacă inima nu i-ar fi fost răvăşită de o ambiţie obsedantă.

Capitolul 26

Construirea Zidului Leonin, cum era numit acum edificiul de toată lumea, înainta în mare grabă. Incendiul ce avusese ca scop distrugerea acestuia îi vătămase în fapt prea puţin; schelele din lemn folosite de lucrători arseseră până la pământ şi unul dintre bastioanele de la apus fusese foarte rău afumat, însă astea erau toate stricăciunile. Problemele care năpăstuiseră proiectul de la început acum, slavă Domnului conteniseră. Oamenii au continuat să lucreze constant şi pe timpul iernii şi în primăvara următoare, căci vremea fusese blagoslovit de blândă, caracterizându-se prin zile lungi, răcoroase şi însorite fără niciun strop de ploaie. De la cariere soseau provizii constante de piatră de bună calitate, iar lucrătorii de pe diferite domenii ale campagna pontificale se simţeau în largul lor la treabă, muncind umăr la umăr într-o armonie productivă.

Până la Rusalii rândul de piatră din vârf atingea înălţimea unui om. Acum nimeni nu mai considera proiectul o nebunie; nimeni nu se mai plângea de banii şi de timpul cheltuit. Romanii se umflau în pene de rezultatul grandios care amintea de zilele străvechi ale imperiului, când asemenea minunăţii arhitectonice erau la ordinea zilei şi nu o raritate. Când vor termina, zidul va fi magnific, monumental, o barieră impozantă pe care nici chiar sarazinii nu vor putea să o escaladeze ori să o spargă.

Însă timpul gonea. La Calendele lui iulie, mesagerii au sosit în oraş cu veşti înspăimântătoare: o flotă sarazină se adunase la Totarium, o insulă micuţă departe de coasta de est a Sardiniei, şi pregătea un alt atac asupra Romei.

Spre deosebire de Sergius, care ar fi ridicat privirile spre cer şi ar fi apelat la puterea rugăciunii ca să apere oraşul.

Leon a ales o cale de acțiune mai agresivă. A trimis vorbă imediat la marele oraş maritim Napoli, cerând o flotă de corăbii înarmate ca să înfrunte inamicul pe mare.

Ideea era îndrăzneață şi riscantă. Napoli datora oficial supunere față de Constantinopol, deşi în realitate era un oraş independent de ani de zile. Ducele de Napoli va ajuta Roma la ceas de nevoie? Sau va profita de ocazie şi îşi va uni forțele cu sarazinii şi îi vor ataca pe romani în numele patriarhatului oriental? Planul era plin de pericole. Însă ce alternativă aveau?

*

Timp de zece zile oraşul a vegheat într-o aşteptare tensionată. Când în cele din urmă flota napolitană a sosit la Porto, la gura Tibrului, Leon a purces cu precauție să o întâlnească acompaniat de un cortegiu numeros de gărzi pontificale sub comanda lui Gerold înarmate până-n dinți.

Temerile romanilor fuseseră potolite când Cezar, comandantul flotei, s-a prosternat chiar el înaintea lui Leon şi i-a sărutat umil picioarele. Uşurat în oarecare măsură, lucru pe care nu l-a lăsat să se vadă, Leon l-a binecuvântat pe Cezar, obligându-se solemn ca trupurile sacre ale apostolilor Petru şi Pavel să-l protejeze.

Supraviețuiseră primei mişcări hazardate a sorții; de următoarea depindea viitorul tuturor.

În dimineața următoarea flota sarazină şi-a făcut apariția. Velele latine întinse la infinit se răspândeau de-a lungul orizontului ca nişte gheare deschise. Ioana le număra sumbră – cincizeci, cincizeci şi trei, cincizeci şi şapte – şi tot mai veneau – optzeci, optzeci şi cinci, nouăzeci – existau atâtea corăbii pe lumea asta? – o sută, o sută zece, o sută douăzeci! *Deo, juva nos!* Ambarcațiunile napolitanilor numărau doar şaizeci şi una; cu şase galere romane, încă în

stare bună de funcționare, însumau în total șaizeci și șapte. Se aflau în inferioritate numerică de aproape doi la unu.

Leon stătea în picioare pe treptele bisericii Sfânta Aurea și îi conducea pe cetățenii speriați din Porto în rugăciune.

— Doamne, Tu cel care l-ai salvat pe Petre de la înec când mergea pe valuri, Tu, care l-ai scăpat pe Pavel de adâncimile mării, auzi-ne. Recunoaște puterea armatelor Tale de credincioși supuși, care luptă contra dușmanilor bisericii Tale, ca prin victoria lor numele Tău sfânt să fie proslăvit de toate națiunile.

În aerul liber, vocile oamenilor reverberau într-un „Amin" răsunător.

Cezarul urla ordine în gura mare de pe puntea unui velier din primul rând. Napolitanii se repezeau în vâsle, cu mușchii încordați. Un moment, galerele greoaie au rămas nemișcate în apă. Apoi, cu un vaier monstruos de scârțâit de grindă, corabia s-a urnit din loc. Cele două rânduri de vâsle s-au ridicat și s-au scufundat iar s-au ridicat și s-au scufundat, licărind ca giuvaerele; vântul a umflat pânzele și galerele colosale înaintau, provele lor placate cu fier despicând apa de culoarea turcoazului în două sulițe gemene de spumă.

Corăbiile sarazinilor le veneau în întâmpinare. Însă înainte ca cele două flote opuse să atace, un tunet asurzitor a semnalat ajunul unei furtuni. Cerul se înnegrea pe măsură ce norii se ridicau rapid dinspre mare. Velierele napolitane cu pânzele umflate până la refuz ar fi reușit să se întoarcă în port la adăpost. Însă ambarcațiunile sarazinilor, meșteșugite cu borduri joase pentru viteză și manevrabilitate m bătălie, erau prea fragile ca să navigheze prin furtună. Se înclinau și se ridicau pe valurile înalte, legănate puternic ca niște bucăți de scoarță, ramele lor din metal lovind în corăbiile surori, sfărâmându-le.

Câteva corăbii s-au îndreptat spre port, însă imediat ce au atins pământul, au fost luate de valuri pe sus şi înălţate. Măturaţi de furia violentă care urmează terorii, romanii le-au măcelărit echipajele fără milă, trăgându-i din corăbiile lor şi atârnându-i în ştreangurile construite în mare pripă dea lungul ţărmului. Martori la soarta camarazilor săi, celelalte corăbii sarazine s-au retras disperaţi în largul mării, unde erau zdrobiţi de valurile gigantice, rostogolitoare.

În momentul neaşteptatei victorii, Ioana îl studia pe Leon. Stătea pe treptele bisericii, cu braţele în sus şi ochii ridicaţi spre cer recunoscător. Arăta ca un sfânt, beatic, ca şi cum ar fi fost atins de o prezenţă divină.

Poate că e capabil să facă miracole, şi-a zis ea. Genunchii i s-au îndoit ascultători când s-a înclinat în faţa lui.

*

— Victorie! Victorie la Ostia!

Veştile erau anunţate triumfător în gura mare pe străzi. Romanii năvăliseră pe străzi, magaziile pontificale fuseseră larg deschise, iar vinul curgea liber; timp de trei zile oraşul s-a lăsat în voia petrecerilor frenetice şi a beţiei.

Cinci sute de sarazini au mărşăluit spre oraş prin faţa mulţimii batjocoritoare, ostile. Mulţi fuseseră pietruiţi sau hăcuiţi mortal pe traseu. Supravieţuitorii, cam vreo trei sute la număr, au fost duşi în lanţuri într-o tabără din Câmpia Neroniană, închişi şi puşi să muncească la Zidul Leonin.

Cu ajutorul acestor braţe suplimentare, zidul se înălţa mai rapid. În trei ani de zile a fost complet terminat – o capodoperă de inginerie medievală, cea mai extraordinară construcţie pe care oraşul o văzuse de mai bine de patru sute de ani. Întregul teritoriu al Vaticanului era încercuit de o structură mai groasă de trei metri şi jumătate şi înaltă de peste doisprezece metri, apărată de patruzeci şi patru de turnuri masive. Zidul era prevăzut cu două galerii separate,

una deasupra celeilalte; galeria inferioară era susținută de o serie de arcade grațioase ce se deschideau înăuntru. Se intra prin trei porți: Posterula Sant'Angeli, Posterula Saxonum, botezată astfel căci se deschidea în cartierul saxon, şi Posterula San Peregrinus, poarta principală prin care viitoarele generații de regi şi prinți vor trece ca să se închine la sfintele moaşte ale Sfântului Petru.

Deşi zidul era o construcție remarcabilă, nu reprezenta decât începutul planurilor ambițioase ale lui Leon pentru oraş. Dedicându-se „restaurării tuturor locaşurilor sfinte", Leon s-a angajat într-un plan măreț de reconstrucție. Zgomotul nicovalelor răsuna zi şi noapte prin tot oraşul căci lucrările se derulau în bisericile oraşului. Bazilica arsă a saxonilor a fost restaurată, ca şi biserica frisciană San Michele şi biserica Sancti Quatro Coronari, al cărui cardinal Leon fusese cândva.

Dar cel mai important dintre toate, Leon începuse lucrările de restaurare la bazilica Sfântul Petru. Porticul ars şi înnegrit de fum a fost în întregime reconstruit; uşile, jefuite de metalele lor prețioase de către sarazini, au fost acoperite cu foi noi din argint pe care nenumărate istorii sacre au fost gravate cu o măiestrie uimitoare. Comoara imensă furată de sarazini a fost înlocuită: altarul înalt a fost acoperit cu foi noi din argint şi aur şi decorat cu un crucifix din aur masiv încrustat cu perle, smaralde şi diamante; deasupra lui, bolta din argint, ce cântarea peste patruzeci şi cinci de kilograme, era montată pe patru stâlpi impresionanți din cea mai imaculată marmură travertin, împodobiți cu crini auriți. Altarul era luminat cu lămpi agățate de lănțişoare din argint, garnisite cu globuri aurii, flăcările lor pâlpâitoare iluminând o veritabilă comoară de potiruri cu pietre nestemate, strane înflorate din argint, tapițerii somptuoase şi draperii din mătase. Bazilica uriaşă strălucea grandioasă eclipsându-i măreția de odinioară.

*

Observând sumele mari de bani care se scurgeau din visteria pontificală, Ioana îşi făcea griji. Indiscutabil Leon crease un sanctuar de o frumuseţe năucitoare. Însă majoritatea celor care trăiau fără să ia cunoştinţă de această măreţie strălucitoare îşi duceau existenţa abrutizaţi, într-o sărăcie degradantă. O singură foaie din argint masiv a bazilicii, topită în monezi, ar fi hrănit şi îmbrăcat populaţia din Campus Martius timp de un an de zile. Venerarea lui Dumnezeu impunea cu adevărat un asemenea sacrificiu?

Cu o singură persoană din lumea asta îndrăznea Ioana să aducă în discuţie această chestiune. Când a făcut-o, Gerold a meditat la rece înainte de a răspunde.

— Am auzit argumentându-se, a rostit el în cele din urmă, că frumuseţea unui locaş sfânt le pune la dispoziţie credincioşilor un altfel de hrană – mâncare pentru suflet, nu pentru trup.

— E greu să auzi vocea lui Dumnezeu când maţele îţi ghiorăie de foame.

Gerold a dat din cap drăgăstos.

— Nu te-ai schimbat. Îţi aduci aminte de vremurile în care l-ai întrebat pe Odo cum poate fi sigur că învierea a avut loc, din moment ce nu existase niciun martor ocular?

— Da. Ioana şi-a strâns mâna mâhnită. Şi îmi amintesc şi cum mi-a răspuns.

— Când am văzut ce rană îţi făcuse Odo, i-a spus Gerold, am vrut să-l lovesc – şi aş fi făcut-o, dacă nu aş fi ştiut că nu ar fi făcut decât să-ţi înrăutăţească situaţia.

Ioana a zâmbit.

— Întotdeauna ai fost protectorul meu.

— Iar tu, a tachinat-o el, ai avut întotdeauna sufletul unui eretic.

În permanență fuseseră în stare să vorbească în felul ăsta, fără să fie stânjeniți de restul lumii. Făcea parte din intimitatea specială care îi legase încă de la început.

Acum el o privea cu o căldură familiară. Ioana era conştientă că este îndrăgostită de el nebuneşte; îi simțea apropierea ca pe o atingere pe pielea goală. Însă îşi ascundea trăirile cu abilitate.

A arătat cu degetul spre mormanul de petiții de pe masa dintre ei.

— Trebuie să merg să-i ascult pe aceşti petiționari.

— Nu Leon ar trebui să facă asta? a întrebat-o Gerold.

— M-a rugat să mă ocup eu.

În ultimul timp Leon îi delegase din ce în ce mai multe responsabilități zilnice, aşa încât el să se poată dedica trup şi suflet planurilor permanente de reconstrucție. Ioana devenise ambasadoarea lui Leon în fața poporului; era o apariție atât de obişnuită privind îndatoririle sale caritabile din diferitele zone ale oraşului, că peste tot era aclamată ca fiind. Unicul Papă şi salutată cu o doză din afecțiunea ce-i era rezervată doar lui Leon.

Când s-a întins după mormanul de hârtii, mâna lui Gerold i-a mângâiat-o pe a ei. Şi-a retras mâna violent, ca arsă.

— Eu... mai bine aş pleca, i-a spus stângace.

Era nespus de uşurată, şi un pic dezamăgită că el nu a ieşit după ea.

*

Încurajată de succesul Zidului Leonin şi de lucrările de renovare ale bazilicii Sfântul Petru, popularitatea lui Leon se avânta spre culmi. *Restaurator Urbis*, era numit, Restauratorul Oraşului. Oamenii spuneau că e un al doilea Hadrian, un alt Aurelius. Oriunde se îndrepta, mulțimile îl ovaționau. Roma răsuna de preamăririle sale.

Aşa era, peste tot, numai în palatul de pe colina Palatină nu, unde Arsenius aştepta cu o nerăbdare crescândă ziua în care îl putea chema pe Anastasius acasă.

Lucrurile nu mergeau aşa cum se aşteptase. Nu era cale să-l detroneze pe Leon, aşa cum iniţial Arsenius sperase, şi nădejdea că tronul o să rămână vacant ca urmare a unui accident mortal fericit era şi mai mică: sănătos şi viguros, Leon prezenta toate semnele unui om care va trăi veşnic.

Acum soarta familiei suferise o altă lovitură. Cu o săptămână în urmă, cel de-a doilea fiu al lui Arsenius, Eleutheris, murise. Călărea pe Via Rect când un porc s-a aruncat între picioarele calului; animalul s-a împiedicat, iar Eleutheris a căzut, tăindu-se la coapsă. La început nimeni nu şi-a făcut griji, căci rana era superficială. Însă necazurile s-au ţinut lanţ. Rana s-a infectat. Arsenius l-a chemat pe Ennodius, care i-a luat sânge din belşug lui Eleutheris, însă nu a ajutat la nimic. În două zile fiul său s-a prăpădit. Arsenius a ordonat grabnic să fie găsit proprietarul porcului; când l-au descoperit Arsenius i-a tăiat gâtul de la o ureche până la cealaltă. Însă o asemenea răzbunare nu-i ţinea de cald prea tare, căci nu avea cum să-l mai aducă pe Eleutheris înapoi.

Nu că s-ar fi pierdut o prea mare dragoste între tată şi fiu. Eleutheris era opusul fratelui său – moale, leneş şi indisciplinat; chiar de când era copil a luat în zeflemea oferta lui Arsenius de a fi educat într-o biserică selectă în schimbul satisfacţiilor imediate ale unei existenţe mirene – femei, vin, jocuri de noroc şi alte forme de depravare.

Nu, Arsenius nu-l jelise pe Eleutherius pentru bărbatul care fusese ori care ar fi putut să devină în timp, ci pentru ceea ce reprezentase el: o altă ramură a arborelui familiei, o ramură care ar fi putut totuşi să poarte fructe promiţătoare.

De secole întregi reprezentau prima familie din Roma. Obârşia lui Arsenius se trăgea în linie directă din Cezar

Augustus. Cu toate acestea, ilustra moştenire fusese pătată de eşec, căci niciunul dintre nobilii săi fii nu dobândise trofeul final al Romei: Tronul Sfântului Petru. Câți bărbați neînsemnați se aşezaseră pe tronul acela, se gândea Arsenius cu amărăciune, şi cu ce rezultate tragice? Roma, cândva minunea lumii, fusese afundată în ruină şi decadență ruşinoasă. Bizanțul îi sfida deschis, arătând spre splendoarea strălucitoare a Constantinopolului. Cine altcineva, dacă nu un membru al familiei lui Arsenius, descendent al lui Cezar, ar fi putut să aducă oraşul înapoi la măreția lui de odinioară?

Acum Eleutherius murise, iar Anastasius era ultimul descendent, singura şansă de a-i reda familiei şi Romei onoarea.

Iar Anastasius era exilat pe teritoriile francilor.

Arsenius simțea cum disperarea absolută punea stăpânire pe el. S-a scuturat brusc, ca şi cum ar fi vrut să scape de o mantie nedorită. Măreția nu se însoțea cu şansa, ci punea mâna pe ea. Cei care voiau să stăpânească trebuiau să fie dispuşi să plătească prețul puterii, oricât de mare ar fi fost acesta.

*

În timpul slujbei din ziua sărbătorii Sfântului Ioan Botezătorul, Ioana a fost prima care a remarcat că era ceva în neregulă cu Leon. Mâinile îi tremurau când a primit ofranda şi s-a bâlbâit fără să-i stea în obicei la *Nobis quoque pecatoribus.*

Când Ioana l-a descusut după aceea, el şi-a negat simptomele punându-le pe seama unui val de căldură şi a indigestiei.

A doua zi nu s-a simțit mai bine şi nici în următoarea şi nici după aceea. Îl durea capul în permanență şi se plângea că are dureri ca nişte arsuri în palme şi în tălpi. În fiecare zi

îşi pierdea forţele câte puţin; în fiecare zi depunea mai mult efort ca să se ridice din pat. Ioana era alarmată. A încercat orice remediu pe care-l ştia pentru durerile pustiitoare. Nu-l ajuta nimic. Leon continua să se apropie încetişor de moarte.

*

Vocile corului se înălţau sonore în *Te Deum,* imnul de încheiere al slujbei. Chipul lui Anastasius se păstrase inexpresiv, încercând să nu se strâmbe la auzul acordurilor. Nu se obişnuise nicicum cu incantaţiile francilor, ale căror tonuri străine îi zgâriau urechile precum croncănitul ciorilor. Amintindu-şi armonia dulce şi pură a cântecelor romane, Arsenius a simţit cum îl împunge un dor nebun de casă.

Nu că şi-ar fi irosit timpul aici m Aachen. Urmând instrucţiunile tatălui său, Anastasius se preocupase să câştige sprijinul împăratului. Începuse să-i curteze pe prietenii şi intimii lui Lothar şi să se facă chiar el plăcut de soţia lui Lothar, Ermengard. Pe nobilii franci u fermecase şi îi măgulea asiduu, impresionându-i pe toţi cu cunoştinţele sale din Scriptură şi în special cu cele de greacă – o înzestrare rară. Ermengard şi prietenii ei făceau demersuri pe lângă împărat, iar Anastasius a fost admis din nou în prezenţa acestuia. Orice îndoieli sau resentimente ar fi arborat cândva Lothar împotriva lui acum fuseseră uitate; Anastasius se bucura încă odată de încrederea şi sprijinul împăratului.

Am făcut tot ce mi-a cerut Tata, chiar mai mult. Însă când îmi voi primi răsplata? Erau momente, ca acesta, când Anastasius se temea că ar fi putut să fie lăsat să se stingă pentru eternitate în acest teritoriu izolat rece, barbar.

Întorcându-se după slujbă la camerele lui, a descoperit căi sosise o scrisoare în absenţa lui. Recunoscând scrisul

tatălui său, a pus mâna pe un cuțit şi i-a tăiat sigiliul nerăbdător. A citit primele rânduri şi a scos un țipăt triumfător.

A sosit vremea, îi scrisese tatăl său. *Vino şi revendică-ți destinul.*

*

Leon stătea întins pe o parte în patul lui, cu genunchii aduşi spre piept, suferind de dureri ascuțite de stomac. Ioana îi preparase o băutură emolientă din albuşuri de ou bătute cu lapte dulce la care adăugase un pic de chimen dulce drept carminativ. Îl supraveghea în timp ce bea.

— A fost bun, i-a zis Leon.

Aştepta să vadă dacă o să stea tot culcat. Şi aşa a şi rămas şi a dormit mai liniştit ca în ultimele săptămâni. Câteva ore mai târziu, când s-a trezit, se simțea mai bine.

Ioana s-a hotărât să-l supună unui regim cu această poțiune, limitându-i restul de mâncăruri şi băuturi.

Waldipert a protestat.

— E atât de slăbit; fără îndoială are nevoie de ceva mai consistent ca să îşi păstreze forțele.

Ioana i-a răspuns fermă.

— Tratamentul îl ajută. Nu trebuie să mai mănânce altceva în afară de această băutură.

Văzând privirea hotărâtă din ochii ei, Waldipert a bătut în retragere.

— Cum spui tu, Nomenclatorule.

Pe parcursul unei săptămâni starea lui Leon a continuat să se îmbunătățească. Durerile i-au dispărut, i-a revenit culoarea în obraji, părea chiar că îşi recăpăta o parte din vechea lui energie. Când Ioana i-a adus doza de seară a poțiunii tămăduitoare, Leon se uita cu jale la amestecul cu lapte.

— Ce ai zice de un pateu cu carne în schimb?

— Vă recăpătați pofta de mâncare – un semn bun. Oricum e mai bine să nu grăbim lucrurile. O să mai trec să vă văd de dimineață; dacă tot vă e foame, o să vă las să gustați nişte supă deasă.

— Despotule, i-a răspuns Leon.

Ea a surâs. Era bine că o ironiza din nou.

*

Dimineața următoare devreme, a ajuns la Leon ca să descopere că acesta era iarăşi suferind. Zăcea în pat gemând, durerea fiind prea acută ca să-i poată răspundă când a vorbit cu el.

Ioana i-a preparat rapid o altă doză din poțiunea emolientă. În timp ce o pregătea, ochii i-au căzut pe o farfurie goală cu firimituri de pe masa de lângă pat.

— Ce e asta? l-a întrebat pe Renatus, şambelanul personal al lui Leon.

— De ce întrebați, a fost pateul cu carne pe care i l-ați trimis, i-a răspuns băiatul.

— Nu am trimis nimic, a spus Ioana.

Renatus era încurcat.

— Dar... milord Vicedominus a spus că l-ați comandat special.

Ioana îl privea pe Leon chircit de durere. O bănuială înfiorătoare a pus stăpânire pe ea.

— Fugi! i-a spus lui Renatus. Cheamă gărzile şi pe superista. Să nu-l lase pe Waldipert să părăsească palatul.

Băiatul a şovăit doar o clipă, apoi a ieşit în fugă din cameră.

Cu mâini tremurânde, Ioana a preparat un vomitiv puternic din muştar şi rădăcină de soc, strecurând amestecul cu lingurița în gura încleştată a lui Leon. După câteva momente, l-a apucat criza, întregul său trup se

zbătea în convulsii, însă nu a dat afară decât puțină fiere verzuie.

Prea târziu. Otrava i-a părăsit stomacul. Ioana observa neputincioasă cum își începuse deja lucrarea fatală, încleștând mușchii maxilarului și gâtului lui Leon, strangulându-l.

Disperată a încercat să se gândească la altceva.

*

Gerold a ordonat ca fiecare încăpere din palat să fie percheziționată. Waldipert nu era nicăieri de găsit. A fost declarat pe loc criminal și fugar, iar pe toată raza orașului și prin împrejurimile rurale s-a instituit o vânătoare intensivă, însă îl căutau în zadar; Waldipert dispăruse de-a binelea.

Chiar când se aflau pe punctul să renunțe la urmărire, au dat de el. Plutea în Tibru, cu gâtul spintecat de la o ureche până la cealaltă, cu o grimasă de surpriză înțepenită pe chip.

*

Preoțimea și oficiali superiori ai Romei erau strânși în dormitorul apostolic. Se îngrămădiseră strânși unul într-altul ca și cum apropierea lor i-ar fi alinat.

Lămpile cu ulei din mac ardeau slabe în grăsimea lor argintie. La prima geană de lumină a zorilor, șambelanul senior venise să le stingă. Ioana îl privea pe bătrân cum slăbea cablurile și cobora inelele cu o grijă ieșită din comun ca niciun strop din substanța prețioasă să nu fie risipită. Gesturile domestice modeste păreau atât de ne la locul lor în atmosfera încărcată a încăperii.

Ioana nu se așteptase ca Leon să reziste încă o noapte, încetase demult să mai răspundă la auzul vocii sau la atingere. Ore întregi respirația lui a urmat același tipar inexorabil, devenind constant mai zgomotoasă și mai greoaie până când a atins un crescendo alarmant, apoi a încetat

brusc. A urmat o pauză în timpul căruia niciunul din cei prezenți în cameră nu a răsuflat; apoi ciclul îngrozitor a luat-o de la capăt.

Ioanei i-a atras atenția o bucată de cârpă fluturând. În partea cealaltă a încăperii Eustathius, vicarul, plângea, apăsându-şi gura cu poalele mânecii ca să înăbuşe sunetul.

Leon a expirat lung şi zgomotos, apoi s-a liniştit. Tăcerea se tot prelungea. Ioana a făcut semnul crucii deasupra patului. Viața dispăruse de pe chipul lui Leon. I-a închis ochii, apoi a căzut în genunchi lângă pat.

Eusthatius plângea de durere. Episcopii şi optimates au îngenunchiat să se roage. Paschal, primicerius-ul, s-a închinat, apoi a plecat să ducă veştile celor care aşteptau afară.

Leon, *Pontifex Maximus, Servus Servorum Dei,* Întâiul Episcop al Bisericii şi Suveran Pontif al Bisericii Apostolice a Romei, era mort.

Dincolo de zidurile Patriarchium-ului, începuseră bocetele.

*

Leon a fost îngropat în bazilica Sfântul Petru, în fața altarului unui nou paraclis, pe care i-l dedicaseră. Morții se îngropau rapid în această perioadă a anului, căci indiferent cât de sfânt ar fi fost sufletul care-l sălăşluise, trupul nu ar fi rezistat prea mult fără să se descompună în arşița lui iulie roman.

La scurt timp după înmormântare, triumviratul aflat la conducere a proclamat că în trei zile vor avea loc alegerile apostolice. Cu Lothar la nord, sarazinii la sud şi lombarzii şi Bizanțul de o parte şi alta, situația Romei era prea precară ca să-şi permită ca Tronul Sfântului Petru să mai rămână vacant.

*

Prea curând, medita Arsenius cu mâhnire de îndată ce a auzit veştile. *Alegerile sunt prea curând. Anastasius nu poate să ajungă înainte de această dată.* Waldipert, cârpaciul ăla nătăfleţ, stricase complet lucrurile. I se dăduseră indicaţii explicite cum să administreze treptat otrava, în doze nuci; în felul acesta Leon ar mai fi dus-o o lună sau mai mult – iar moartea lui nu ar fi ridicat nicio bănuială.

Însă Waldipert se panicase şi îi administrase o doză prea mare, ucigându-l pe Leon imediat. Apoi avusese obrăznicia să vină la Arsenius ploconindu-se, cerându-i protecţie. *Ei bine, acum legea nu mai poate ajunge până la el; deşi nu în felul cum intenţionase,* şi-a zis Arsenius.

Le ordonase oamenilor săi să-l ucidă; făcea parte din preţul pentru putere şi numai cei slabi se împotmoleau să-l plătească. Însă niciodată nu fusese nevoit să lovească în cineva pe care-l cunoştea atât de bine ca pe Waldipert. Chiar dacă fusese un act dezagreabil, era imposibil de evitat. Dacă Waldipert ar fi fost prins, interogat şi torturat ar fi mărturisit tot ce ştia. Arsenius făcuse doar ceea ce fusese necesar ca să se protejeze pe el şi familia lui. Ar fi distrus pe oricine i-ar fi ameninţat siguranţa sa si a familiei sale, zdrobindu-l aşa cum cineva striveşte între unghii un purice care l-a pişcat.

Cu toate acestea, moartea lui Waldipert îl deprimase şi îl tulburase. Asemenea acte violente, deşi necesare, îşi cer tributul inevitabil.

Cu un efort de voinţă, Arsenius şi-a orientat gândurile spre chestiuni mai presante. Absenţa fiului său complicau afacerile; alegerea sa ca Papă va fi acum mai dificilă, însă nu imposibilă. Primul lucru întreprins era să îl facă pe Eustathius, vicarul, să schimbe sentinţa de excomunicare împotriva lui. Pentru asta se impuneau nişte manevre politice.

Ridicând de pe birou un clopoțel din argint bătut cu pietre prețioase, Arsenius şi-a chemat secretarul. Avea multe de făcut şi era prea puțin timp pentru toate.

*

În farmacia sa din Patriarchium, Ioana stătea la masa de lucru, zdrobind în mojar într-o pudră fină florile uscate de isop. Răsucea şi pisa, răsucea şi pisa; mişcările familiare ale mâinii şi încheieturii erau un balsam alintător pentru mâhnirea care-i sfărâma inima.

Leon era mort. Părea imposibil. Fusese atât de plin de energie, atât de viguros; se arătase încrezător pe sine. Dacă ar fi trăit, ar fi putut să facă atât de multe pentru a scoate Roma din mocirla de ignoranță şi sărăcie în care se bălăcea de secole; avea şi dorință dar şi voință. Nu a avut însă timp.

Uşa s-a deschis şi a intrat Gerold. I-a întâlnit ochii, simțindu-i prezența la fel de pătrunzător ca şi cum ar fi atins-o.

— Tocmai am primit de ştire, i-a spus răstit. Anastasius a plecat din Aachen.

— Doar nu crezi că vine aici?

— Ba da. Altfel de ce ar părăsi curtea împăratului atât de subit? Vine să revendice tronul care i-a fost refuzat acum şase ani.

— Dar fără îndoială că nu poate fi ales; este excomunicat.

— Arsenius încearcă să-l convingă pe vicar să schimbe sentința de excomunicare.

— *Benedicite!* Astea erau nişte veşti foarte proaste. După anii de exil la curtea imperială, Anastasius era cu certitudine, mai mult ca niciodată, omul împăratului. Dacă era ales, puterea lui Lothar se va extinde asupra Romei şi a tuturor teritoriilor acesteia.

Gerold i-a spus:

— Nu o să uite că ai vorbit împotriva lui la alegerea lui Leon. Pentru tine va fi periculos să rămâi la Roma cu el Papă. Nu e omul care să ierte un afront.

Această constatare ce venea ca o ultimă picătură a emoțiilor sale încă vii după moartea lui Leon era prea mult. Ochii Ioanei îi jucau în lacrimi.

— Nu plânge, sufletul meu.

Brațele lui Gerold o încercuiseră, puternice, sigure, mângâietoare. Buzele lui îi conturau tâmplele, obrazul, electrizând-o drept răspuns.

— Cu siguranță ai făcut destule, ai sacrificat destule. Vino cu mine şi vom trăi aşa cum am intenționat întotdeauna – împreună, ca soț şi soție.

A văzut o strălucire năucitoare a feței lui aproape de a ei, după care el o săruta.

— Spune da, o îndemna violent. Spune da.

Se simțea ca şi cum ar fi fost trasă sub nivelul rațiunii sale şi purtată de un curent puternic de dorință.

— Da, a murmurat ea, aproape înainte de a-şi fi dat seama ce spunea. Da.

Vorbise fără putere de voință, răspunzând impulsiv forței pasiunii sale. Însă de îndată ce cuvintele i-au ieşit din gură, o pace sufletească imensă s-a aşternut peste ea. Decizia fusese luată şi părea şi corectă şi inevitabilă.

El s-a aplecat să o sărute din nou. Exact atunci clopotul a sunat convocându-i pe toți la masa de prânz. O clipă mai târziu, dincolo de uşă se auzeau voci şi paşi grăbiți.

S-au despărțit grabnic, cu dezmierdări susurate, promițându-şi să se întâlnească din nou după alegerile pontificale.

*

În ziua alegerilor, Ioana s-a dus să se roage în bisericuța englezească care fusese a ei de când sosise prima oară la Roma.

Arsă până la temelii în timpul grozavului incendiu, biserica fusese reconstruită cu materiale luate din templele şi monumentele străvechi ale Romei. Când Ioana a îngenunchiat în fața marelui altar, a văzut că piedestalul de marmură pe care stătea purta semnele inconfundabile ale lui Magna Mater, zeița antică a pământului, venerată de triburile de păgâni din vremuri imemoriale. Sub desenul grosolan era inscripționat în latină:

— Pe această marmură tămâie i s-a oferit zeiței.

Evident, când dala uriaşă de marmură fusese adusă aici, nimeni nu-i înțelesese simbolul ori inscripția. Nu era un fapt tocmai surprinzător, căci mulți preoți romani abia dacă erau culți, incapabili să descifreze inscripțiile străvechi, cu atât mai puțin să le priceapă sensul.

Distonanța dintre altarul sacru şi fundamentul său păgân i s-a părut Ioanei un simbol perfect al propriei persoane: preot creştin ce visase în continuare la zeii păgâni ai mamei sale; bărbat în ochii lumii, era chinuită de sufletul său secret de femeie; căutător al credinței, era sfâşiată între dorința ei de-al cunoaşte pe Dumnezeu şi spaima că Acesta s-ar putea să nu existe. Minte şi suflet, credință şi tăgadă, voință şi dorință. Se vor reconcilia vreodată contradicțiile dureroase ale naturii sale?

Îl iubea pe Gerold; nu exista nicio îndoială legată de asta. Însă putea să-i fie soție? Netrăind niciodată ca femeie, putea să înceapă acum, atât de târziu în viață?

— Ajută-mă, Doamne, se ruga Ioana, ridicându-şi ochii spre crucifixul din argint din vârful altarului. Arată-mi calea. Dă-mi de ştiință ce trebuie să fac. Bunule Dumnezeu! Ridică-mă în lumina Ta strălucitoare!

Cuvintele zburau spre cer, însă spiritul îi rămânea pe pământ, împovărat de incertitudine.

O uşă s-a deschis scârţâind în spatele ei. S-a întors pe loc în faţa altarului ca să zărească un cap strecurat prin deschizătură retrăgându-se rapid.

— E aici! a strigat o voce. L-am găsit!

Inima îi bubuia cuprinsă de o teamă subită. Era posibil ca Anastasius să fi acţionat împotriva ei aşa de repede? S-a ridicat în picioare.

Uşile s-au deschis în lături şi cei şapte *proceres* au intrat, după ei veneau acoliţii ce purtau stindardele ordinului acestora. Erau urmaţi de cardinali şi apoi de cei şapte optimates ai oraşului. Când Ioana l-a zărit pe Gerold printre ei a fost sigură că nu va fi arestată.

Într-o procesiune agale delegaţia înainta pe culoar şi s-a oprit în faţa Ioanei.

— John Anglicus.

Paschal, primicerius-ul, i s-a adresat pe un ton formal.

— Prin voinţa lui Dumnezeu şi a poporului roman, ai fost ales Suveran Pontif al Romei, Episcop al Bisericii Romane.

Apoi s-a prosternat înaintea ei şi i-a sărutat picioarele.

Ioana îl privea nevenindu-i să creadă. Era un fel de glumă proastă? Sau o capcană să o momească ca să-şi exprime lipsa de loialitate faţă de noul Papă?

S-a uitat la Gerold. Faţa lui era încordată şi cumplit de serioasă când a căzut în genunchi în faţa ei.

*

Rezultatul alegerilor luase pe toată lumea prin surprindere. Facţiunea imperială, condusă de Arsenius, îl susţinuse îndârjit pe Anastasius. Gruparea apostolică contracarase nominalizându-l pe Hadrian, preot al bisericii Sfântul Marcu. Acesta nu era genul de conducător care să inspire încredere. Rotofei şi scund, cu o faţă desfigurată de vărsat,

stătea în fața adunării cu umerii căzuți, ca şi cum ar fi fost deja încovoiați de responsabilitatea care fusese plasată asupra lui. Era un bărbat pios, un preot bun, însă foarte puțini l-ar fi ales să fie liderul spiritual al omenirii.

În mod limpede Hadrian fusese de acord cu opinia generală, căci surprinzător îşi retrăsese singur numele după lista de nominalizări, informându-i pe cei adunați că după multe rugăciuni şi cugetări profunde, s-a decis să refuze distincția măreață pe care i-o vor acorda.

Acest anunț a provocat o rumoare moderată printre membrii grupării pontificale, care nu fuseseră informați din timp de decizia lui Hadrian. Sprijinitorii imperiului întâmpinaseră cu urale mişcarea. Victoria lui Anastasius părea sigură acum.

Apoi s-au înălțat vociferării din ultimul rând al adunării, unde se adunaseră rangurile inferioare ale laicilor.

— John Anglicus! strigau ei. John Anglicus!

Paschal, primicerius-ul, a trimis gărzile să-i potolească, însă aceştia nu au făcut linişte. Îşi cunoşteau drepturile; constituția de la 824 dădea tuturor romanilor, mireni şi preoți, bogați şi săraci, dreptul de a vota în alegerile pontificale.

Arsenius a căutat să preîntâmpine această problemă neaşteptată oferindu-se deschis să cumpere susținerea poporului; agenții lui circulaseră grabnic prin mulțime, mituindu-i cu vin, femei şi bani. Însă chiar şi aceste ademeniri puternice nu i-au convins; oamenii erau porniți împotriva lui Anastasius, pe care prea iubitul lor Papă Leon găsise de cuviință să-l excomunice. Strigau în gura mare după „micuțul Papă”, prietenul şi camaradul lui Leon, John Anglicus, nelăsându-se influențați.

Chiar şi aşa s-ar fi putut să nu iasă victorioşi, căci aristocrația conducătoare nu ar fi permis ca hotărârea să-i fie dată peste cap de o mână de plebei, fie că era

constituțional sau ba. Însă gruparea apostolică, văzând în această insurecție populară o ocazie nesperată de a-l împiedica pe Anastasius să ajungă la tron, şi-a unit vocile cu ale poporului. Isprava se înfăptuise, iar Ioana a fost aleasă.

*

Anastasius şi susținătorii lor îşi stabiliseră tabăra în afara Perugiei, la vreo 145 de kilometri de Roma, când curierul a sosit cu veştile. Anastasius abia isprăvise de citit mesajul înainte să scoată un țipăt de durere. Fără să adreseze vreun cuvânt companionilor lui uimiți, s-a întors şi a intrat în cort, legând foile de la intrare că să nu intre nimeni după el.

Oamenii din escorta lui auzeau hohotele de plâns frenetice şi nestăpânite venind din cort. După o vreme hohotele au devenit urlete animalice ce au continuat aproape pe toată durata nopții.

*

Înveşmântată în mătase stacojie, țesută cu aur şi aşezată pe un cal buiestru şi el înveşmântat şi cu frâie din aur, Ioana străbătea călare drumul ceremoniei către încoronarea ei. La fiecare uşă şi fereastră cât de lungă era Via Sacra fluturau flamuri şi stindarde în culori turbate; pe jos împrăştiaseră mirt cu miros dulceag. Gloate de oameni care ovaționau se aliniaseră pe stradă, împingându-se înainte ca să arunce o privire noului lor Suveran Pontif.

Pierdută în propria ei reverie, Ioana abia de auzea zgomotul mulțimii. Se gândea la Matthew, la bătrânul ei pedagog Esculap, la fratele Benjamin. Toți crezuseră în ea, o încurajaseră, însă niciunul nu ar fi putut să viseze la o zi ca asta. Şi ei îi venea greu să creadă.

Când s-a deghizat pentru prima oară în bărbat, când a fost acceptată printre frații din Fulda, Dumnezeu nu-Şi ridicase mâna împotriva ei. Însă îi va permite El cu adevărat unei

femei să asceadă la Tronul sacru al Sfântului Petru? întrebarea i se învârtea ca o rotiță în cap.

Gărzile apostolice, conduse de Gerold, călăreau în jurul ei escortând-o. Grijuliu, Gerold nu-şi lua ochii de la gloata aliniată pe stradă. Din când în când câte unul răzbătea printre rândurile de gărzi şi de fiecare dată mâna lui Gerold rătăcea pe sabia prinsă la şold, pregătit să o apere pe Ioana împotriva vreunui atac. Nu a avut ocazia să scoată sabia, deşi de fiecare dată câte un băgăreț voia numai să sărute tivul veşmântului Ioanei şi să primească binecuvântarea ei.

În maniera aceasta, lentă şi întreruptă, procesiunea lungă şerpuia printre străzi către Lateran. Soarele se afla la apogeu pe cer când au tras în fața catedralei pontificale. În timp ce Ioana descăleca, cardinalii, episcopii şi diaconii şi-au ocupat pozițiile în urma ei. A urcat încetişor scările şi a intrat în interiorul sclipitor al impresionantei bazilici.

*

Suprasaturată de ritualuri antice şi minuțioase, *ordo coronationis,* sau ceremonia de încoronare, a durat câteva ore. Doi episcopi au condus-o pe Ioana în sacristie unde a fost solemn gătită cu alba, dalmatica şi paenula, înainte de a se apropia de marele altar ca să oficieze litania şi lungul ritual al sfințirii, sau al ungerii. În timpul recitării *vere dignum,* arhidiaconul Desiderius şi doi dintre diaconii regionali au ținut deasupra capului ei o Evanghelie deschisă. Apoi a urmat slujba propriu-zisă; aceasta a durat ceva mai mult decât de obicei din pricina adăugirii numeroaselor rugăciuni şi ritualuri cum şedea bine importanței ocazii.

Pe parcursul tuturor acestor manifestări Ioana stătea gravă şi țeapănă, încărcată sub veşmintele liturgice, la fel de rigide din pricina aurului, ca ale unui prinț bizantin. În ciuda măreției gătelilor sale, se simțea foarte mică şi nepotrivită

pentru responsabilitatea enormă care fusese aşezată asupra ei. Îşi spunea că cei care stătuseră aici înaintea ei, trebuie să fi tremurat şi să se fi îndoit şi ei. Şi într-un fel se descurcaseră.

Însă toți fuseseră bărbați.

Eustathius, vicarul, începuse binecuvântarea finală:

— Dumnezeule Atotputernic, întinde-Ți mâna dreaptă şi binecuvântează-l pe servitorul Tău, John Anglicus, şi toarnă asupra lui darul milosteniei Tale...

Acum mă va binecuvânta Dumnezeu? se întreba Ioana. *Sau mânia Lui mă va trânti la pământ în momentul în care coroana pontificală îmi va fi aşezată pe creştet?*

Episcopul de Ostia a înaintat purtând coroana pe o pernuță de mătase albă. Ioanei i se oprise respirația în gâtlej când a ridicat coroana deasupra ei. Apoi greutatea diademei din aur a fost aşezată pe capul ei.

Nu s-a întâmplat nimic.

— Viață lungă ilustrului nostru Suveran, John Anglicus, de Dumnezeu decretat capul episcopilor noştri şi Papă Universal! a strigat Eustathius.

Corul intona *Laudes* când Ioana s-a întors cu fața spre adunare.

Ieşind pe treptele bazilicii, a fost salutată cu un răcnet tunător de bun venit. Mii de oameni stătuseră în soarele arzător ca să-şi salute ore întregi proaspătul uns Papă. Prin voința lor ea va purta coroana. Acum îşi rosteau vrerea printr-un cor uriaş de aclamații voioase:

— Papa John! Papa John! Papa John!

Ioana şi-a ridicat brațele spre ei, simțind cum spiritul i se avântă spre culmi. Epifania pe care tocmai ieri se chinuise în zadar să o obțină, acum venise pe neaşteptate şi nerugată. Dumnezeu a permis să se întâmple aşa, ca să nu poată fi contra vrerii Lui. Toate îndoielile şi temerile se risipiseră, luându-le locul o certitudine glorioasă,

strălucitoare: *Acesta este destinul meu şi aceştia sunt supuşii mei.*

Era sanctificată de iubirea pe care le-o purta. Îi va servi în numele lui Dumnezeu tot restul zilelor vieții sale.

Şi poate că până la urmă Dumnezeu o va ierta.

*

Stând în preajmă, Gerold privea fix la Ioana, minunându-se. Strălucea, metamorfozată de o bucurie de negrăit, chipul fiindu-i ca un felinar ce sclipea încântător. Numai el, care o cunoştea atât de bine, putea să ghicească sfințirea spiritului tainic, lăuntric, de departe mai importantă decât ceremonia formală care o precedase. Urmărind cum primea aclamațiile mulțimii, inima lui era sfâşiată de un adevăr insuportabil: o pierduse pe vecie pe femeia pe care o iubea şi totuşi nicicând nu o iubise mai mult.

Capitolul 27

Prima acțiune a Ioanei ca Papă a fost să facă un tur al oraşului. Însoțită de un anturaj din optimates şi gărzi a vizitat pe rând fiecare dintre cele şapte regiuni ecleziastice, salutând oamenii şi ascultându-le plângerile şi nevoile.

Apropiindu-se de finalul turneului său, Desideirus, arhidiaconul, a dirijat-o în sus pe Via Lata depărtând-o de fluviu.

— Dar Campus Martius? a întrebat ea.

Ceilalți membrii ai anturajului apostolic s-au privit consternați. Campus Martius, regiunea mlăştinoasă, unde nu adia nicio boare, situată aproape de fluviu şi terminându-se în Tibru, era cea mai săracă zonă a Romei. În vremurile glorioase ale Republicii Romane, fusese dedicată venerării zeului păgân, Marte. Acum, câinii hămesiți, cerşetorii zdrențăroşi şi hoții cutreierau pe străzile cândva impresionante ale acestuia.

— Nu îndrăznim să ne aventurăm acolo, Sanctitate, a protestat Desiderius. Locul este plin de tifos şi holeră.

Însă Ioana se îndrepta deja cu paşi mari către fluviu, flancată de Gerold şi gărzi. Desiderius şi ceilalţi nu au avut de ales decât să o urmeze.

Şiruri de *insulae,* barăcile strâmte ale săracilor, se înghesuiau la un loc de-a lungul străzilor murdare de pe muchia ţărmului fluviului, lemnăria putrezită înclinându-se spre interior precum spinările rupte ale cailor de povară din antichitate. Unele dintre insulae se prăbuşiseră; grămezile de lemn putrezit zăceau acolo unde căzuseră, blocând străduţele înguste. Deasupra se întindeau bolţile ruinate ale apeductului lui Marte, cândva una dintre minunile inginereşti ale lumii. Acum pe zidurile lui dărâmate picura apă murdară care se strângea dedesubt în bălţi negre, stătătoare, un teren propice pentru boli.

Grupuri de cerşetori se înghesuiau peste vase cu mâncare urât mirositoare fiartă înnăbuşit pe focuri mici făcute din beţigaşe şi bălegar uscat. Străzile erau acoperite cu un strat de aluviuni depus în urma revărsărilor repetate ale Tibrului. Gunoaiele şi excrementele astupaseră rigolele; duhoarea se înălţa insuportabilă în arşiţa verii, atrăgând roiuri de muşte, şobolani şi alţi paraziţi.

— Pentru Dumnezeu, a bodogănit Gerold pe ascuns lângă ea. Locul ăsta e un focar de infecţie.

Ioana cunoştea chipul sărăciei, însă nu mai văzuse niciodată nimic care să echivaleze cu această mizerie îngrozitoare, animalică.

Doi copilaşi se ghemuiseră în faţa unui foc pregătit pentru gătit. Tunicile lor erau atât de jerpelite că Ioana le zărea albeaţa pielii pe sub ele; îşi înfăşuraseră picioarele goale în fâşii de zdrenţe jegoase. Unul dintre ei, un băieţel, era limpede bolnav de febră, în ciuda verii caniculare tremura fără să se controleze. Ioana şi-a scos paenula ei din pânză şi

i-a încolăcit-o blând în jurul lui. Băiatul şi-a frecat obrazul de pânza fină, mai fină decât orice pipăise în viaţa lui.

A simţit că cineva o trage de tivul veşmântului. Copilul cel mai mic, un heruvim de fetiţă cu ochii rotunzi, se uita în sus la ea întrebător.

— Eşti un înger? a ciripit vocea piţigăiată.

Ioana a apucat copila de bărbia murdară.

— Tu eşti îngeraşul, micuţo.

În vas o bucăţică de carne aţoasă, neidentificabilă, începuse să se rumenească. O femeie tânără cu părul lins şi blond venea de la râu mişcându-se greoi cu o găleată de apă. *Mama copiilor*? se întreba Ioana. Abia de era mai mare decât un copil – cu siguranţă nu avea mai mult de şaisprezece ani.

Ochii tinerei femei s-au luminat optimişti când i-a văzut pe Ioana şi pe ceilalţi prelaţi.

— Pomeni, buni părinţi? Le-a întins o mână nespălată. Un bănuţ pentru binele micuţilor mei?

Ioana a făcut semn din cap spre Victor, sacellarius-ul, care a pus un dinar din argint în palma deschisă a fetei. Cu un rânjet fericit, a lăsat jos găleata cu apă ca să vâre moneda în buzunar.

În apă pluteau mizerii nefiltrate.

Benedicite! şi-a zis Ioana. Murdăria din apă îl îmbolnăvise fără niciun dubiu pe băiat. Însă apeductul fiind năruit, ce soluţie avea mama lui? Trebuia să folosească apa poluată din Tibru ori mureau de sete.

Între timp şi alţii începuseră să o remarce pe Ioana şi anturajul ei. Oamenii se îngrămădiseră în jurul lor, dornici să-şi salute noul Suveran Pontif. Ioana s-a întins spre ei încercând să atingă şi să binecuvânteze cât de mulţi putea, însă pe măsură ce gloata crescuse, oamenii se îngrămădiseră atât de aproape că abia mai putea să se mişte. Gerold împărţea ordine; gărzile au dat mulţimea la o

parte, deschizând o cale, iar convoiul pontifical s-a retras înapoi pe Via Lata în atmosfera însorită şi răcoroasă a colinei Capitoline.

*

— Trebuie să reconstruim apeductul lui Marte, a spus Ioana în dimineaţa următoare în timpul unei întruniri cu optimates.

Sprâncenele lui Paschal, primicerius-ul, s-au înălţat surprinse.

— Restaurarea unui edificiu creştin ar fi un mod mult mai potrivit ca să vă începeţi pontificatul, Sanctitate.

— Ce nevoie au săracii de şi mai multe biserici? a ripostat ea. Roma e plină de ele. Însă un apeduct în funcţiune ar putea salva un număr incalculabil de vieţi.

— Proiectul este riscant, i-a spus Victor, sacellarius-ul. S-ar putea foarte bine să nu poată fi realizat.

Nu putea să nege acest fapt. Reconstruirea apeductului ar fi o sarcină monumentală, poate imposibilă, dată fiind starea jalnică a tehnicii vremurilor. Cărţile care păstraseră înţelepciunea acumulată de înaintaşi, privind aceste lucrări complicate de construcţie, fuseseră pierdute ori distruse cu secole în urmă. Foile de pergament pe care planurile preţioase au fost înregistrate fuseseră răzuite şi rescrise cu predici creştine şi poveşti despre vieţile sfinţilor şi ale martirilor.

— Trebuie să încercăm, a spus Ioana hotărâtă. Nu putem să lăsăm oamenii să trăiască în asemenea condiţii groaznice.

Ceilalţi au păstrat tăcerea, nu pentru că erau de acord, ci din pricină că ar fi fost lipsit de tact să se opună în continuare, când mintea Pontifului era canalizată în mod limpede în această direcţie.

După un moment Paschal a adăugat:

— La cine vă gândiți să supravegheze lucrările de construcție?

— Gerold, a răspuns Ioana.

— Superista? Paschal era surprins.

— Cine altcineva? El a dirijat construirea Zidului Leonin. Mulți au crezut că nici această lucrare nu poate fi realizată.

În săptămânile de la încoronarea ei, a simțit tristețea crescândă a lui Gerold. Le era dificil la amândoi fiind tot timpul unul lângă altul. Ea, cel puțin, își avea munca ei. Un sens clar al misiunii și țelului. Însă Gerold se plictisea și era agitat. Ioana știa lucrurile astea fără ca el să i le spună; niciodată nu avuseseră nevoie de limbaj ca să știe ce simțea celălalt.

Când Gerold a venit la ea, i-a expus ideea ei de reconstruire a apeductului lui Marte.

Fruntea i s-a cutat meditativ.

— În apropiere de Tivoli, apeductul merge pe sub pământ, săpând tuneluri printr-o serie de dealuri. Dacă această secțiune s-a depreciat iremediabil, nu va fi ușor de reparat.

Ioana zâmbea văzând cum gândurile deja începuseră să-i fie absorbite de idee, anticipând problemele pe care le implica.

— Dacă cineva poate să o facă, tu ești acela.

— Ești sigură că asta vrei? Ochii lui Gerold i-au întâlnit pe ai ei privind-o cu un dor mai presus de orice îndoială.

Simțea că reacționează. Însă nu îndrăznea să-și dezvăluie simțămintele. Ar fi fost un dezastru pentru palat să admită intimitatea lor, chiar și aici, în particular. Rațională, i-a răspuns:

— Nu pot să mă gândesc la altceva care să fie de un folos mai mare pentru popor.

El a privit în altă direcție.

— Foarte bine, atunci. Ține minte ce-ți spun, nu promit nimic. O să-l studiez, să văd ce se poate face. Voi face tot ce pot ca să văd apeductul restaurat în condiții de funcționare.

— Asta e tot ce vreau, a spus ea.

*

Începea să înțeleagă într-un mod cu desăvârşire nou ce însemna să fii Papă. Deşi oficial era o poziție cu o putere imensă, era în fapt şi una cu mari obligații. Viața ei era în totalitate ocupată cu ciclul apăsător al îndatoririlor liturgice, în Duminica Floriilor, a împărțit binecuvântări şi frunze de palmier în fața bazilicii Sfântul Petru. În Joia Patimilor, a spălat picioarele săracilor şi le-a servit mâncare cu propriile ei mâini. De sărbătoarea Sfântului Anton a stat în fața catedralei Sancta Maria Maggiore şi a stropit cu aghiazmă boii, caii şi catârii aduşi de proprietarii acestora ca să fie binecuvântați. În a treia duminică după Crăciun, şi-a aşezat mâinile asupra fiecăruia dintre candidații înfățişați ca să fie hirotonisiți ca preoți, diaconi sau episcopi.

De asemenea trebuia să oficieze slujba zilnică. În anumite zile, aceasta devenea o slujbă oficiată în biserică, precedată de o procesiune prin oraş până la biserica în care urma să fie oficiat serviciul divin, oprindu-se pe traseu ca să asculte petiționarii; procesiunea şi serviciul divin îi ocupau cea mai mare parte din zi. Existau peste nouăzeci de asemenea slujbe oficiate în biserică, incluzând sărbătorile Sfintei Marii, zilele de post, Liturghia, duminicile a doua şi a treia din postul Paştelui şi majoritatea duminicilor şi zilelor obişnuite din Postul Paştelui.

Existau zile de sărbătoare în care erau celebrați sfinții Petru, Pavel, Laurențiu, Agnes, Ioan, Toma, Luca, Andrei şi Anton, ca şi Naşterea Domnului, Buna Vestire şi Adormirea Maicii Domnului. Acestea erau sărbători fixe ori inamovibile, însemnând că picau în fiecare an în aceiaşi zi, precum

Liturghiile şi Bobotează, Sărbătoarea înscăunării Sfântului Petru, naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, Sfinții Mihail şi Gavril, ziua tuturor sfinților şi înălțarea Crucii erau şi ele sărbători cu dată fixă. Paştele, cea mai sfântă zi din calendarul creştin, era o sărbătoare variabilă; locul său în calendar era stabilit după perioada de lună plină ecleziastică, ca şi sărbătorile sale „satelit", Lăsatul Secului, Miercurea Cenuşii, înălțarea şi Rusaliile.

Fiecare dintre aceste sărbători creştine erau gospodărite cu cel puțin patru zile înainte de celebrare: priveghiul, sau ajunul sărbătorii; sărbătoarea în sine; a doua zi; şi octava, sau cea de-a opta zi. Una peste alta, existau peste o sută şaptezeci şi cinci de zile de sărbătoare creştină, lăsate în seama unor ceremonialuri elaborate şi cheltuitoare de timp.

Toate acestea îi lăsau prea puțin timp Ioanei ca să guverneze în realitate sau să întreprindă lucrurile de care-i păsa profund: să amelioreze soarta săracilor şi să perfecționeze pregătirea clerului.

În august, neobosita rutină liturgică a fost întreruptă de un sinod. Au participat şaizeci şi şapte de prelați, inclusiv toți *suburbicarii,* sau episcopii din provincii, ca şi patru episcopi franci trimişi de împăratul Lothar.

Două dintre problemele dezbătute la acest sinod au reținut în special interesul Ioanei. Prima a fost *intinction,* adică practica de a conferi împărtăşania înmuind pâinea euharistică în vin, mai degrabă decât să le împartă separat. În cei douăzeci de ani de când Ioana inițiase ideea la Fulda ca un mod de a preveni răspândirea bolilor, devenise atât de populară încât în Imperiul Franc era acum un obicei aproape generalizat. Clerul roman, care fireşte nu avea cunoştință de legătura Ioanei cu *intinction,* a privit practica inedită cu suspiciune.

— Este o încălcare a legii divine, a argumentat episcopul de Castrum indignat. Căci Cartea Sfântă explică limpede că

Hristos le-a oferit separat discipolilor Lui trupul şi sângele Său.

Din toate părţile prelaţii aprobau din cap.

— Milord episcopul grăieşte adevărul, a spus Pothos, episcop de Trevi. Practica nu are precedent printre scrierile Părinţilor şi prin urmare trebuie să fie dezaprobată.

— Să dezaprobăm ideea doar pentru că este nouă? a întrebat Ioana.

— În toate lucrurile ar trebui să fim călăuziţi de înţelepciunea străbunilor, a răspuns Pothos cu gravitate. Singurele adevăruri de care putem fi siguri sunt acelea ce au fost îngăduite în trecut.

— Tot ce e vechi a fost cândva nou, a accentuat Ioana. Noul precede întotdeauna vechiul. Nu e necugetat să batjocorim ceea ce precede şi să preţuim ceea ce urmează?

Fruntea lui Pothos s-a încruntat pe măsură ce mintea lui ducea o bătălie cu această dialectică complexă. Ca majoritatea colegilor lui de breaslă nu avea nicio pregătire legată de argumentarea şi polemica clasică; se simţea în largul său numai când cita lucrările acreditate.

A urmat o discuţie lungă. Ioana ar fi putut, bineînţeles, să-şi impună voinţa printr-un decret, însă prefera persuasiunea în locul dictaturii. În final episcopii au fost convinşi de raţionamentul ei. Rânduiala lui *intinction* va continua în Imperiul Franc, cel puţin pentru prezent.

Următoarea chestiune supusă discuţiei era una de interes strict personal pentru Ioana, pentru că se referea la vechiul său prieten, Gottschalk, călugărul dedicat vieţii monahale, la a cărui libertate ajutase şi ea cândva a fi câştigată. Ţinând seama de raportul episcopilor franci, se afla din nou într-un necaz serios. Pe Ioana au întristat-o veştile, însă nu era tocmai mirată; Gottschalk era un om care curta necazul la fel de pătimaş precum un iubit îşi curta amanta.

Acum era acuzat de grava ticăloşie de erezie. Raban Maur, fost abate al Fuldei, de când fusese promovat arhiepiscop de Mainz, auzise neoficial despre nişte teorii radicale ale lui Gottschalk care propovăduiau predestinarea. Ivindu-se ocazia de a se răzbuna pe vechiul său inamic, arhiepiscopul a ordonat ca Gottschalk să fie închis şi bănit cu sălbăticie.

Ioana s-a încruntat. Cruzimea cu care aşa-zişii oameni pioşi precum Raban îşi tratează semenii creştini nu înceta niciodată să o şocheze. Vikingii atei strângeau mai puțină furie în ei decât un credincios creştin care se depărta aproape imperceptibil de la doctrinele stricte ale Bisericii. *De ce,* se întreba ea, *întotdeauna păstrăm ceea ce e mai rău pentru semenii noştri?*

— Care este natura specifică a acestei erezii? l-a întrebat pe Wulfram, conducătorul episcopilor franci.

— În primul rând, a spus Wulfram, călugărul Gottschalk afirmă că Dumnezeu i-a sortit pe toți oamenii fie la salvare, fie la pierzanie. În al doilea rând, că Hristos nu a murit pe cruce pentru toți oamenii, ci numai pentru cei aleşi. Şi în ultimul rând, decăzuții nu pot face vreun bine cu excepția milei, nici nu-şi pot exercita liberul arbitru pentru altceva decât pentru a păcătui.

Sună a Gottschalk, se gândea Ioana. Un pesimist convins, va gravita în mod firesc în jurul unei teorii care predestina omul la damnațiune. Însă nu era nimic eretic, şi mai ales nimic nou, legat de aceste idei. Însuşi Sfântul Augustin a spus exact atât de multe în cele două lucrări ale lui mărețe: *De civitate Del* şi *Enchiridion.*

Oricum niciunul din sală nu părea să recunoască acest fapt. Deşi toți veneraU numele lui Augustin, evident nimeni nu se deranjase să-i citească de fapt lucrările.

Nirgotius, episcop de Anagni, s-a ridicat să vorbească.

— Aceasta este apostazie imorală şi păcătoasă, a spus el. Căci este bine ştiut că voința lui Dumnezeu îi osândeşte pe cei aleşi, nu pe cei găsiți vinovați.

Această judecată era serios răsuflată, căci predestinarea unuia dintre grupuri presupunea inevitabil şi predestinarea celuilalt. Însă Ioana nu a subliniat acest fapt, căci şi ea era încurcată de predica lui Gottschalk. Era periculos să îi faci pe oameni să creadă că nu-şi pot câştiga propria salvare prin evitarea păcatului şi încercând să se comporte drept. La urma urmei, de ce s-ar mai deranja cineva să facă fapte bune dacă jocurile au fost deja aranjate în Paradis?

Ioana a spus:

— Sunt de aceiaşi părere cu Nirgotius. Mila lui Dumnezeu nu este o alegere predestinată, ci puterea revărsată a iubirii Lui ce inundă toate lucrurile care există.

Episcopii au primit cu căldură ideea, căci se conforma bine cu propria lor gândire. Au votat în unanimitate să respingă teoriile lui Gottschalk. La provocarea Ioanei, totuşi, au inclus şi o condamnare a arhiepiscopului Raban pentru tratamentul său „aspru şi necreştinesc" aplicat călugărului ciudat.

Patruzeci şi două de canoane au fost adoptate de sinod, având legătură în cea mai mare parte cu reforma disciplinei şi învățăturii ecleziastice. La sfârşitul săptămânii, adunarea a fost suspendată. Toți au căzut de acord că a decurs foarte bine şi că Papa Ioana a prezidat cu o distincție excepțională, în special romanii erau mândri să fie reprezentați de un lider spiritual cu un asemenea intelect şi studii superioare.

*

Succesul bunelor intenții ale Ioanei din sinod nu a durat totuşi foarte mult. În luna următoare, întreaga comunitate ecleziastică era întoarsă pe dos până la temelii când şi-a anunțat intenția de a institui o şcoală pentru femei. Chiar şi

cei din gruparea papală care sprijiniseră candidatura Ioanei erau şocaţi: ce fel de Papă aleseseră?

Jordanes, secundicerius-ul, a înfruntat-o pe Ioana public în această privinţă în timpul întâlnirii săptămânale a optimates.

— Sfinţia Ta, i-a spus, aduceţi o jignire gravă căutând să educaţi femeile.

— Cum aşa? a întrebat ea.

— Cu siguranţă ştiţi, Sanctitate, că mărimea creierului unei femei şi a uterului ei sunt invers proporţionale; prin urmare, cu cât o fată învaţă mai mult, cu atât e mai puţin probabil să rămână grea.

Mai bine sterp la trup decât la minte, se gândea Ioana sec, deşi şi-a păstrat gândul doar pentru ea.

— Unde ai citit asta?

— Este o informaţie consacrată.

— Atât de consacrată, aparent, că nimeni nu s-a deranjat să o pună pe hârtie ca toată lumea să şi-o însuşească.

— Nu ai ce să-ţi însuşeşti din ceea ce este pentru toţi evident. Nimeni nu a scris că lâna provine de la oi şi totuşi toţi ştim că aşa este.

S-au înregistrat zâmbete în ambele tabere. Jordanes se făcea mulţumit de ingeniozitatea argumentului său.

Ioana a meditat un moment.

— Dacă ceea ce spui este adevărat, cum îţi explici fertilitatea extraordinară a unor femei erudite precum Laeta, care a corespondat cu sfântul Jerome şi care, în conformitate cu spusele acestuia, născuse fără niciun risc cincisprezece copii sănătoşi?

— O aberaţie! O excepţie rară de la regulă.

— Dacă îmi amintesc precis, Jordanes, chiar sora ta Juliana ştie să scrie şi să citească.

Jordanes fusese luat prin surprindere.

— Numai puțin, Sanctitate. Suficient doar cât să-i permită să țină socotelile casei.

— Totuşi conform teoriei tale, chiar şi puțină ştiință ar trebui să aibă un efect advers asupra fertilității femeii. Câți copii a născut Juliana?

Jordanes se îmbujorase.

— Doisprezece.

— Altă aberație?

A urmat o tăcere prelungită, stânjenitoare.

— Categoric, Sfinția Ta, a spus Jordanes înțepat, deja v-ați hotărât în privința acestei chestiuni. Prin urmare, nu voi mai spune nimic.

Şi nu a mai spus, cel puțin nu în consiliu.

*

— Nu a fost înțelept să-l insulți pe Jordanes în fața asistenței, i-a spus Gerold după aceea. S-ar putea să-l fi împins în brațele lui Arsenius şi ale susținătorilor imperiului.

— Dar se înşeală, Gerold, i-a spus Ioana, femeile sunt la fel de capabile de a învăța ca şi bărbații. Nu sunt eu o dovadă a acestui fapt?

— Bineînțeles. Însă trebuie să le dai timp oamenilor. Omenirea nu poate fi refăcută într-o zi.

— Omenirea nu va fi niciodată refăcută, dacă nimeni nu încearcă. Schimbarea trebuie să înceapă de undeva.

— Adevărat, a recunoscut Gerold. Dar nu acum, nu aici – nu cu tine.

— De ce nu?

Pentru că te iubesc, a vrut el să-i spună, *şi mă tem pentru tine.*

I-a răspuns în schimb:

— Nu-ți permiți să-ți faci rivali. Ai uitat cine şi ce eşti? Te pot proteja de multe lucruri, Ioana – dar nu şi de tine însăți.

— Oh, haide – sigur că nu e atât de serios cum o spui tu. Se va sfârşi lumea dacă nişte biete femei vor învăța să scrie şi să citească?

— Vechiul tău profesor – Esculap, nu-i aşa? – ce mi-ai povestit că ți-a spus cândva?

— Unele idei sunt periculoase.

— Exact.

A urmat o tăcere îndelungată.

— Foarte bine, a cedat ea.

— Voi vorbi cu Jordanes şi voi face ce pot să-i perii orgoliul rănit. Şi promit să fiu mai chibzuită în viitor. Însă şcoala pentru femei este prea importantă; nu voi renunța la ea.

— Nu m-am gândit că o vei face, i-a replicat Gerold zâmbind.

*

În septembrie şcoala pentru femei a fost sfințită oficial. Ioana a numit-o Şcoala Sfânta Caterina, în memoria iubitului ei frate, Matthew, care i-a făcut cunoştință pentru prima oară cu sfânta erudită. De fiecare dată când trecea pe lângă clădirea micuță de pe Via Merulana şi auzea sunetul vocilor feminine recitând, credea că inima o să i se rupă în două de bucurie.

Îşi ținuse cuvântul dat lui Gerold. Era chibzuită şi curtenitoare cu Jordanes şi ceilalți optimates. A reuşit chiar să facă haz de necaz când l-a auzit pe cardinalul-preot Citronatus predicând că după reînviere „imperfecțiunile” femeilor vor fi remediate, căci toate ființele umane vor renaşte ca bărbați! Chemându-l pe Citronatus la ea, i-a sugerat sub pretextul unei sugestii utile că eliminarea acelui paragraf din predica lui l-ar putea ajuta să obțină un efect mai bun printre enoriaşe. Formulată în asemenea termeni diplomatici, sugestia a avut un rezultat bun; Citronatus a

fost măgulit de atenția apostolică şi nu şi-a mai predicat iarăşi ideea.

Răbdătoare şi fără să se plângă, Ioana îndura ciclul zilnic de slujbe, audiențe, botezuri şi hirotonisiri. Aşa au trecut zilele lungi şi reci de toamnă fără niciun incident în plus.

*

La idele lui noiembrie, cerul se întunecase şi începuse să plouă. Timp de zece zile a plouat în reprize substanțiale, ploaia răpăind pe acoperişurile din şiță ale caselor încât locuitorii au fost nevoiți să-şi astupe urechile ca să nu mai audă zgomotul înnebunitor. Canalizările străvechi ale oraşului au fost curând distruse; apa se strângea pe străzi, în bălți crescânde care se întâlneau şi se uneau în şuvoaie ce se mişcau rapid, transformând pietrele din bazalt într-un teren perfid de alunecos.

Şi ploaia pica din cer fără oprire. Apele Tibrului se umflaseră amenințător, revărsându-se peste stăvilarele din oraş spre mare, inundând câmpurile campagna-ei, distrugând recoltele, luând cu sine cirezile.

Între zidurile oraşului, prima regiune care a fost inundată era Campus Martius situat la nivelul mării, cu furnicarul lui de oameni săraci. Unii s-au refugiat pe terenurile mai înalte de îndată ce apele începuseră să se înalțe, însă mulți au rămas pe loc, inconştienți de consecințele amânării şi ezitând să-şi părăsească locuințele şi bruma de avere.

Apoi a fost prea târziu. Apele s-au ridicat deasupra înălțimii unui om, împiedicând orice încercare de scăpare. Sute de oameni erau captivi în interiorul insulei şubrede; dacă apele continuau să crească, se vor îneca.

În asemenea circumstanțe, Papa se retrăgea în mod obişnuit la catedrala Laterană şi ținea o litanie solemnă, prosternându-se în fața altarului şi rugându-se ca oraşul să fie izbăvit. Spre surpriza şi consternarea preoțimii, Ioana nu

a făcut aşa ceva. În schimb, l-a convocat pe Gerold ca să discute planurile de salvare.

— Ce putem face? a întrebat ea. Trebuie să existe o cale să-i salvăm pe oamenii ăştia.

El i-a răspuns:

— Străzile care înconjoară Campus Martius sunt complet inundate. Nu ai cum să ajungi acolo decât cu barca.

— Ce zici de bărcile amărâte de la Ripa Grande?

— Sunt simple luntre uşoare de pescuit – vase fragile pentru o asemenea vâltoare de ape.

— Merită să încercăm, a pledat ea imperios. Nu putem justifica să stăm cu mâinile în sân în timp ce oamenii se îneacă!

Gerold a simţit un val de tandreţe faţă de ea. Nici Sergius, nici măcar Leon, nu ar fi arătat o asemenea preocupare pentru populaţia năpăstuită din Campus Martius. Ioana era diferită; nevăzând nicio distincţie între bogaţi şi săraci, nici nu făcea vreuna. În ochii ei, toţi oamenii meritau în mod egal grija şi atenţia ei.

— O să chem miliţia imediat, i-a spus el.

Au mărşăluit spre docul de la Ripa Grande, unde Ioana s-a folosit de autoritatea ei de a rechiziţiona orice şalupă în bune condiţii de navigabilitate. Gerold şi oamenii lui s-au urcat în bărci, iar Ioana a rostit rapid asupra lor câteva cuvinte de binecuvântare, ridicându-şi glasul ca să se facă auzită peste răpăiala ploii. După care i-a lăsat pe toţi perplecşi urcându-se în barcă cu Gerold.

— Ce faci? a întrebat-o el alarmat.

— A ce seamănă că fac?

— Doar nu vrei să vii cu noi!

— De ce nu?

O privea ca şi cum ar fi fost nebună.

— E mult prea periculos!

— Voi merge unde e nevoie de mine, i-a replicat hotărâtă.

Eustathius, vicarul, privea încruntat de pe doc.

— Sanctitate, gândiți-vă la demnitatea poziției dumneavoastră! Sunteți Suveranul Pontif, Episcop al Romei. V-ați risca viața pentru o ceată de milogi zdrențăroşi?

— Şi ei sunt copiii lui Dumnezeu, Eustathius, la fel ca tine şi ca mine.

— Dar cine va oficia litania? a întrebat el plângător.

— Tu, Eustathius. Fă-o cum trebuie, căci avem nevoie de rugăciunile tale.

S-a întors nerăbdătoare spre Gerold.

— Acum, Superista, vâsleşti, sau trebuie să o fac eu?

Recunoscând privirea de o fermitate încăpățânată în acei ochi verzi-cenuşii, Gerold a pus mâna pe vâsle. Nu mai aveau timp pentru discuții, căci apele se ridicau repede. Trăgea de rame, vâslind cu forță, iar barca s-a îndepărtat de doc.

Eustathius a strigat ceva după ei, însă cuvintele i s-au pierdut în vântul şi ploaia ce cădea cu putere.

Flotila provizorie se îndrepta spre nord-vest, către Campus Martius. Apele crescuseră în urma potopului. Tibrul curgea prin zona cea mai joasă a oraşului ca şi cum s-ar fi aflat în propria-i matcă. De la Porta Septimania până la piciorul colinei Capitoline, bisericile şi casele erau inundate. Columna lui Marcus Aurelius era jumătate sub apă; valurile clipoceau la pragurile superioare ale Panteon-ului.

Aproape de Campus Martius, au fost martorii dezastrului groaznic pe care inundațiile le provocaseră. Dărâmături din lemn, rămăşițe ale insulei prăbuşite, purtate iute în derivă, cadavrele pluteau la suprafața apei, răsucindu-se la fiecare schimbare a cursului. Locuitorii îngroziți, ai aşezărilor care încă mai dăinuiau, se retrăseseră la caturile superioare. Se aplecau pe fereastră cu brațele întinse, strigând sfâşietor după ajutor.

Bărcile s-au răspândit, câte una sau două la o clădire. Valurile făceau dificilă menținerea lor pe loc. Unii s-au panicat şi au sărit prea curând, ratând aterizarea în vasele lustruite ce se roteau. Alții au aterizat prea departe, în fața bărcii sau pe o parte a acesteia, răsturnând-o. În apă era un talmeş-balmeş, căci cei care nu ştiau să înoate încercau disperați să se agațe de cei care înotau, în timp ce vâslaşii blestemau fără menajamente şi se străduiau să-şi îndrepte ambarcațiunile fragile.

Până la urmă toate ambarcațiunile au fost redresate şi au pornit la drum apucând pe o rută spre colina Capitolină, unde şi-au debarcat pasagerii. Din acest punct era uşor să te cațeri până la siguranța pământului uscat. Flotila s-a întors ca să salveze şi alți oameni.

Au întreprins incursiune după incursiune, uzi până la piele, cu hainele lipite pe trupurile ce-i dureau de efort şi extenuare. În cele din urmă se părea că-i strânseseră pe toți. Se îndreptau spre colina Capitolină când Ioana a auzit vocea unui copil strigând după ajutor. Întorcându-se a văzut un băiețel conturându-se la una dintre ferestre. Poate că adormise şi tocmai se trezise, ori poate că fusese prea speriat să vină până atunci la fereastră.

Ioana şi Gerold s-au uitat unul la altul. Fără un cuvânt, el a întors barca pe loc şi a vâslit înapoi, trăgând sub fereastra peste care se aplecase acum băiatul, răspândind vâslele în evantai pentru a menține barca nemişcată.

Ioana s-a ridicat în picioare întinzând brațele.

— Sari! i-a spus. Sari şi eu te voi prinde!

Băiatul stătea pe loc, ochii rotunzi holbându-i-se îngroziți la barca care sălta la sol.

Ea l-a fixat cu o privire impunătoare, poruncindu-i să se mişte.

— Sari acum! i-a ordonat.

Timid, băiatul a dat drumul unui picior peste pervaz.

Ea s-a întins după el.

În acel moment s-a auzit un muget asurzitor. Arhaica Posterula Sfânta Agata, poarta cea mai nordică a Zidului Aurelian, cedase sub presiunea apelor ce se înălțaseră. Tibrul năvălea distrugător în oraş ca o maree de o forță terifiantă.

Ioana a văzut chipul băiatului încadrat în fereastră, gura lui formând un „O" mititel de teroare căci întreaga clădire începuse să se năruiască. În acelaşi moment, ea a simțit barca ridicându-se sub ea şi cutremurându-se şi trimisă învârtindu-se frenetic peste şuvoiul năvălitor.

A țipat, agățându-se disperată de marginile bărcii plăpânde purtată la vale de vârtej, amenințând în orice moment să se dea peste cap. Apa s-a revărsat peste margini; şi-a ridicat capul, înghițind aer şi a prins o imagine fugară a lui Gerold ghemuit lângă prova.

Au simțit o zdruncinătură amețitoare când barca s-a oprit brusc, sfărâmând-o pe o latură.

O vreme a stat întinsă, năucită şi incapabilă să raționeze. Când în cele din urmă s-a uitat în jurul ei a văzut pereți, o masă, scaune.

Se afla într-o încăpere. Forța fantastică a curentului de apă împinsese bărcuța pe fereastra uneia dintre camere aflate la etajul unei case înconjurată de ape.

L-a zărit pe Gerold întins în partea din față a bărcii, cu fața în jos în câțiva centimetri de apă. S-a târât spre el.

Când l-a răsucit, era moale şi nu a reacționat în niciun fel, nici nu respira. L-a tras din barcă pe podeaua încăperii. L-a răsucit cu stomacul pe pardoseală şi a început să-i apese pe spate ca să forțeze apa să-i iasă din plămâni. Apăsa şi slobozea, presa şi elibera. *Nu se poate să moară,* se gândea. *Nu trebuie să moară.* Bineînțeles că Gerold nu putea fi atât de nemilos. Apoi şi-a amintit de băiețelul condamnat din casă şi şi-a zis: *Dumnezeu e capabil de orice.*

Apăsa şi slobozea. Presa şi elibera.

Gâtul lui Gerold a săltat, eliminând o cantitate considerabilă de apă.

Benedicite! Respira din nou. Ioana l-a examinat minuțios. Nu avea oase rupte, nici răni deschise. Chiar sub linia de unde începea părul se ivea o umflătură mare şi neagră-albăstruie, unde primise o lovitură vătămătoare. Asta probabil îl lăsase lat, căzut în nesimțire.

Ar trebui să-şi revină acum, se gândea. Însă Gerold rămânea cufundat într-un somn nefiresc, cu pielea palidă şi umedă, cu respirația superficială, cu pulsul slab şi periculos de accelerat. *Ce se întâmplă?* Se întreba îngrijorată. *Ce pot să mai fac?*

„Şocul unui accident brutal poate ucide un om din pricina răcelii ce se răspândeşte în el." Cuvintele lui Hippocrate, cuvinte care cândva salvaseră viața lui Gottschalk, îi veniseră acum în minte.

Trebuia să-l încălzească pe Gerold, şi grabnic.

Rafalele de vânt şi ploaie intrau prin gaura bolborositoare lăsată de trecerea bărcii. S-a ridicat şi a început să exploreze micuțul adăpost. După camera de la intrare mai era încă una, mai mică, fără geamuri şi prin urmare mai călduță şi mai uscată. Şi – *Deo gratias!* – în mijlocul cămăruței se afla un mangal mic din fier în care erau îngrămădite câteva bucăți de lemn. Pe un raft din preajmă a găsit cremene şi nişte surcele. În colțul unui cufăr exista o pătură din lână groasă, zdrențuită, însă din fericire încă uscată.

Întorcându-se în camera din față, l-a înşfăcat pe Gerold de sub braț şi pe jumătate l-a cărat, pe jumătate l-a târât în camera din fund, aşezându-l pe jos, lângă mangal. Apucând cutia cu surcele, a izbit cremenea de fier. Mâinile îi tremurau atât de tare că a trebuit să încerce de câteva ori până a reuşit să obțină o scânteie. Până la urmă a adus grămăjoara de paie ca să o aprindă. A aşezat surcelele

aprinse în mangal, iar flăcările au răbufnit lingând buştenii de deasupra. Lemnul umed sfârâia şi pocnea, ezitând să se aprindă. În final un miez roşu mititel s-a aprins într-unul dintre buşteni. I-a făcut vânt focului şubred, alimentându-l cu un talent exersat. Chiar când începuse să se înfiripeze, o briză a trecut în zbor din cealaltă cameră şi l-a stins.

Privea cu disperare butucii reci. Nu mai erau surcele, deci nicio modalitate să mai aprindă focul din nou. Gerold zăcea în continuare inconştient, cu pielea de un alb-albăstrui prevestitor, cu ochii înfundaţi în orbite.

Acum nu-i mai rămăsese decât un singur lucru de făcut. I-a scos iute hainele ude de pe el, dezgolindu-i trupul musculos, zvelt, marcat pe ici pe colo de cicatricele estompate ale luptei. Apoi l-a acoperit cu pătura.

Stătea în picioare şi tremurând în aerul răcoros începuse să-şi scoată propriile veşminte ude leoarcă: mai întâi paenula şi dalmatica, apoi lenjeria de corp, alba, amictul şi cingulum[37]. Când a fost goală până la piele, s-a strecurat sub pătură şi s-a întins cât era de lungă lângă Gerold.

L-a strâns în braţe, încălzindu-i trupul de al ei, oferindu-i bucuroasă tăria ei, viaţa ei.

Luptă, Gerold, dragul meu. Luptă.

Şi-a închis ochii concentrându-se să creeze conexiunea dintre ei. Totul era departe. Cămăruţa, focul potolit, barca, furtuna de afară – nimic nu era real. Nu mai erau decât ei doi. Vor trăi amândoi sau vor pieri.

Ochii lui Gerold se zbăteau sub pleoape. Şi-a zvârlit mâna din reflex ca şi cum ar fi vrut să rupă un văl invizibil. Exact în acelaşi moment Ioana a zărit în beznă o lumină îmbietoare şi s-a grăbit cu el spre ea. Au ieşit împreună la suprafaţă într-un loc îndepărtat.

---

[37] Alba, amictul, cingulum – veşminte sfinte, purtate la oficierea liturghiei. *(nota trad.)*

El s-a trezit. Ochii săi violeți o priveau fără mirare; ştia că ea îl însoțise.

— Perla mea, i-a murmurat.

O vreme îndelungată au stat întinşi în tăcere, uniți într-o comunicare fără de cuvinte. Apoi el şi-a ridicat brațul ca să o tragă mai aproape, iar degetele lui s-au atins de cicatricile în relief de pe spatele ei.

— Semnele unei nuiele? a întrebat el calm.

Ea a roşit.

— Da.

— Cine ți-a făcut asta?

Alene, şovăind, i-a povestit de bătaia pe care o primise de la tatăl ei când a refuzat să distrugă cartea lui Esculap.

Gerold nu a spus nimic, însă muşchii maxilarului său i se încordaseră. S-a aplecat peste ea şi a început să-i sărute fiecare crestătură.

De-a lungul anilor, Ioana se călise să-şi țină în frâu emoțiile, să reziste brav la durere, să nu plângă. Acum lacrimile îi şiroiau nestăvilite în jos pe obraji.

El o cuprinsese tandru, murmurându-i vorbe de alint, până când lacrimile i s-au oprit. Apoi buzele i s-au aşezat pe ale ei, mişcându-se delicat cu o pricepere şi o tandrețe care au umplut-o de o pasiune aprigă. Şi-a strecurat brațele în jurul lui şi a închis ochii, lăsând amețeala dulce, întunecată a simțurilor sale să năvălească peste tot, voința minții supunându-se după o vreme îndelungată dorinței trupului.

Bunule Dumnezeu! îşi zicea. *Nu am ştiut, nu am ştiut!* De asta a avertizat-o mama ei, de asta fugise ea atâția ani? Asta nu era capitulare; era o expansiune minunată, glorioasă a sinelui – o rugă, nu a vorbelor, ci a ochilor şi a mâinilor şi a buzelor şi a pielii.

— Te iubesc! a strigat într-un moment de extaz, iar cuvintele nu erau profanare, ci jurământ solemn.

*

În sala cea mare a Patriarchium-ului, Arsenius aştepta veşti împreună cu optimates şi membrii preoţimii de elită din Roma. Când a aflat vestea despre ceea ce făcuse Papa John, lui Arsenius abia i-a venit să creadă. Însă până la urmă la ce altceva se putea aştepta de la un venetic – şi de la un plebeu ca el?

Radoin, al doilea în ierarhie la comanda miliţiei apostolice, a intrat în sală.

— Ce veşti ne aduci? a întrebat Paschal, primicerius-ul, nerăbădător.

— Am reuşit să salvăm vreo câţiva locuitori, a raportat Radoin. Însă mă tem că Sanctitatea Sa s-a pierdut.

— Pierdut? a repetat Paschal dezlânat. Ce vrei să spui?

— Se afla într-o bărcuţă cu superista. Am crezut că se ţin după noi, însă probabil că s-au întors să salveze un alt supravieţuitor. Asta se întâmpla exact înainte ca poarta Sfânta Agata să cadă şi să trimită un zid de apă ce s-a năpustit în zona aceea.

Informaţiile au fost urmate de strigăte răzleţe de alarmă şi disperare. Câţiva prelaţi şi-au făcut semnul crucii.

— E vreo şansă să fi supravieţuit? a întrebat Arsenius.

— Niciuna, a replicat Radoin, forţa puhoiului a măturat totul în calea sa.

— Dumnezeu să aibă milă de ei, a rostit Arsenius grav, stăpânindu-se din răsputeri să-şi ascundă entuziasmul.

— Să dau ordin să tragă clopotele de mort? a întrebat Eustathius, vicarul.

— Nu, a răspuns Paschal. Nu trebuie să ne grăbim. Papa John este vicarul ales de Dumnezeu; este încă posibil ca Dumnezeu să facă un miracol să-l salveze.

— De ce să nu ne întoarcem şi să-i căutăm? a sugerat Arsenius. Nu avea niciun interes să fie scăpat, însă trebuia să se asigure că Tronul Sfântului Petru era iarăşi vacant.

Radoin a replicat:

— Prăbuşirea porții nordice a lăsat întreaga zonă impracticabilă. Nu putem să mai facem nimic până când apele nu se retrag.

— Atunci să ne rugăm, a spus Paschal. *Deus miseratur nostri e benedicat nobis...*

I s-au alăturat şi ceilalți, înclinându-şi capetele.

Arsenius recita cuvintele din memorie, în timp ce mintea îi zbura la alte chestiuni. Dacă, întrucât acum părea o certitudine, Papa John murise în inundații, atunci Anastasius avea o a doua şansă la tron. *De data asta,* medita Arsenius decis, *nimic nu trebuie să decurgă nefavorabil la alegeri.* De data asta îşi va folosi toată influența ca să se asigure că fiul său nu rata candidatura.

— *... et metuant eum omnes fines terrae. Amen.*

— Amin, a repetat Arsenius. Abia aştepta veştile pe care le va aduce ziua următoare.

*

Trezindu-se spre dimineață, Ioana a zâmbit văzându-l pe Gerold dormind lângă ea. Şi-a lăsat privirile să zăbovească pe fața sa lungă, uscățivă, mândră – la fel de surprinzătoare acum în frumusețea ei virilă ca atunci când dăduse cu ochii, de ea pentru prima oară, de partea cealaltă a unei mese, de la ospățul de acum douăzeci şi opt de ani.

Am ştiut chiar şi atunci, se minuna ea, *chiar din primul moment? Ştiam că îl iubeam? Cred că da.*

În cele din urmă acceptase ceea ce încercase de mult timp să tăgăduiască – Gerold era o parte din ea, era ea într-un mod de nepătruns pe care nu putea nici să şi-l explice, nici să-l nege. Erau suflete gemene, înlănțuite fără scăpare şi pentru veşnicie, două jumătăți ale unui întreg perfect care niciodată nu va fi iarăşi desăvârşit fără amândoi.

Nu a insistat asupra implicațiilor acestei descoperiri nemaipomenite. Era suficient să trăiască momentul prezent, fericirea supremă de a se afla aici, acum, cu el. Viitorul nu exista.

El s-a întors pe o parte, cu capul aproape de al ei, cu buzele uşor întredeschise, părul lung, roşu, răvăşit în jurul feței. În somn arăta vulnerabil şi tânăr, aproape copilăros. Mişcată de o tandrețe inefabilă, Ioana s-a întins şi i-a înlăturat delicat un cârlionț rătăcit, de pe obraz.

Gerold a deschis ochii, privind-o fix cu o expresie atât de arzătoare de iubire şi dorință de a lăsat-o fără aer. Mut sa întins după ea, iar ea a venit spre el.

*

Moțăiau din nou, încolăciți unul în brațele celuilalt, când Ioana a fost cuprinsă de alertă, conştientă de un sunet ciudat. Stătea întinsă, ascultând cu urechile ciulite. Peste tot era linişte. Apoi şi-a dat seama că nu sunetul o trezise, ci liniştea – absența răpăitului zgomotos, regulat de pe acoperişul de deasupra.

Ploaia încetase.

S-a sculat şi s-a dus la fereastră. Cerul era mohorât şi cenuşiu, însă pentru prima oară în mai bine de zece zile petice albastre se înfățişau la orizont, sulițe de lumină solară risipindu-se printre nori.

Domnul fie lăudat, şi-a zis. *Acum inundațiile se vor sfârşi.*

Gerold a venit în spatele ei şi şi-a pus brațele în jurul ei. Ea s-a sprijinit pe el, iubind să-i simtă ființa.

— Vor veni după noi în curând, nu crezi? a întrebat ea.

— Foarte curând, acum că ploaia s-a oprit.

— Oh, Gerold! Şi-a îngropat capul în umărul lui. Niciodată nu am fost atât de fericită şi nici atât de nenorocită.

— Ştiu, dragostea mea.

— Niciodată nu mai putem fi împreună, nu în felul ăsta.

El îi mângâia părul strălucitor.

— Nu trebuie să ne întoarcem, să ştii.

L-a privit surprinsă.

— Ce vrei să spui?

— Nimeni nu ştie că suntem aici. Dacă nu semnalizăm bărcilor de salvare când vor veni după noi, ele vor pleca, într-o zi sau cam aşa, când puhoaiele vor da îndărăt, ne vom furişa din oraş noaptea. Nimeni nu va veni după noi, căci vor crede că am murit amândoi la inundații. Vom fi nestingheriți – şi vom fi împreună.

Nu i-a răspuns, ci doar s-a întors să privească pe fereastră încă odată.

El aştepta decizia ei, viața lui, fericirea lui atârnând în balanță.

După un timp s-a întors spre el. Cercetând adâncimile acelor ochi verzui-cenuşii, zbuciumați de tristețe, Gerold ştia că pierduse.

I-a spus încetişor:

— Nu mă pot depărta de responsabilitatea imensă care mi-a fost încredințată. Oamenii cred în mine; nu-i pot abandona. Dacă aş face-o, mă voi preface în altcineva, cineva diferit de persoana pe care tu o iubeşti.

Ştia că niciodată nu va avea o putere mai mare asupra ei decât avusese în prezent. Dacă s-ar folosi de puterea asta, dacă ar lua-o în brațe şi ar săruta-o. Totuşi s-ar putea să fie de acord să plece cu el. Însă nu ar fi cinstit. Chiar dacă ea sar fi supus, ar fi fost un abandon care s-ar fi putut să nu dureze. Nu va încerca să o convingă să facă ceva care după aceea ar putea să regrete. Trebuie să vină cu el din propria ei voință, nu altfel.

— Înțeleg, i-a spus. Şi nu te voi mai presa. Însă vreau să ştii ceva. Îți voi spune numai odată şi nu voi mai repeta. Tu eşti soția mea adevărată pe acest pământ, iar eu soțul tău

fidel. Indiferent ce se întâmplă, de oricât timp şi credinţă va fi nevoie, nimic nu poate schimba asta vreodată.

S-au îmbrăcat, ca să fie gata când va veni echipajul de salvare. Apoi s-au aşezat jos împreună, ţinându-se strâns în braţe, capul Ioanei odihnindu-se uşor pe umărul lui Gerold. În felul acesta şedeau, cufundaţi unul în celălalt, când au sosit bărcile de salvare.

*

Pe măsură ce erau duşi cu barca spre Patriarchium, Ioana îţi ţinea capul plecat ca şi cum s-ar fi rugat. Conştientă de privirile vigilente ale gărzilor, nu îndrăznea să se uite la Gerold, căci nu-şi controla suficient simţămintele.

Ajungând la doc, au fost imediat înconjuraţi de o mulţime jubilând, ovaţionând. Nu a mai fost timp decât pentru o ultimă privire peste umăr înainte de a fi purtaţi victorioşi la apartamentele lor separate.

Capitolul 28

Au numit-o Papa *populi,* Papa poporului. Tot repetau povestea despre cum Suveranul Pontif a plecat din palatul său în ziua inundaţiilor, riscându-şi viaţa ca să o salveze pe cea a supuşilor săi. Oriunde s-ar fi dus Ioana în oraş, i se făcea o primire tumultoasă. Calea îi era presărată cu petale dulci mirositoare de acant, iar de la fiecare fereastră oamenii îi strigau binecuvântări. Îşi extrăgea puterea şi mângâierea din iubirea lor, dedicându-se oamenilor cu o fervoare renăscută.

Optimates şi preoţimea de rang superior, pe de altă parte, erau scandalizaţi de comportamentul Ioanei din ziua inundaţiilor. Un vicar al Sfântului Petru să o ia la goană să sară în ajutor într-o şalupă mică – vai, era absurd, o ruşine pentru Biserică şi prestigiul cabinetului pontifical! O priveau cu o nemulţumire crescândă, amplificată de diferenţele

autentice dintre ei şi ea: ea era o străină, iar ei erau romani pur-sânge; ea credea în puterea logicii şi a observaţiei, iar ei credeau în puterea moaştelor sfinte şi a miracolelor; ea privea în viitor şi era progresistă, iar ei conservatori, legaţi de obiceiuri şi tradiţie.

Majoritatea intraseră în rândurile birocraţiei preoţeşti din copilărie. Când au ajuns la vârsta maturităţii, erau profund scăldaţi în tradiţia Laterană şi destul de potrivnici schimbării. În minţile lor era o cale strâmbă şi una dreaptă de a face lucrurile – iar calea cea dreaptă era cea care fusese dintotdeauna urmată.

Uşor de înţeles că erau tulburaţi de stilul Ioanei de a guverna. Ori de câte ori ea vedea o problemă – nevoia unui azil, nedreptatea unui oficial corupt, o criză în proviziile de hrană – căuta să se mişte iute ca să o rezolve. În mod frecvent se trezea că birocraţia apostolică îi punea bețe în roate, sistemul de guvernare vast şi greoi evoluase de-a lungul secolelor într-o complexitate labirintică. Fără exagerare existau sute de departamente, fiecare cu propria lui ierarhie şi cu propriile responsabilităţi păzite cu invidie.

Nerăbdătoare să soluţioneze problemele, Ioana a căutat căi de a se sustrage ineficacităţii greoaie a sistemului. Când Gerold a rămas fără fonduri pentru continuarea lucrărilor la apeduct, ea a scos pur şi simplu bani din vistierie, ocolind cursul firesc de depunere al unei cereri la biroul sacellarius-ului, sau al casierului pontifical.

Arsenius, vigilent la oportunităţi ca întotdeauna, a făcut tot ce a putut ca să exploateze situaţia. Căutându-l pe Victor, sacellarius-ul, a deschis subiectul cu o măiestrie plină de tact.

— Mă tem că Sfinţia Sa duce lipsă de o suficientă apreciere a procedurilor noastre romane.

— S-ar putea, neavându-le în sânge, a răspuns Victor neutru. Un om precaut, nu ar fi dat cărțile pe față până când Arsenius nu şi le juca pe ale lui.

— Am fost şocat să aud că a scos fonduri din vistierie fără să treacă pe la biroul tău.

— A fost mai degrabă... nepotrivit, a recunoscut Victor.

— Nepotrivit! a exclamat Arsenius. Dragul meu Victor, în locul tău nu aş fi atât de indulgent.

— Nu?

— Dacă aş fi în locul tău, i-a spus Arsenius, mi-aş asigura spatele.

Victor a renunțat la aerul său de indiferență studiată.

— Ai auzit ceva? a întrebat îngrijorat. Sfinția Sa intenționează să mă înlocuiască?

— Cine poate spune? i-a replicat Arsenius. Poate că vrea să se dispenseze de funcția de sacellarius cu totul. Astfel poate să ia oricâte fonduri doreşte din vistierie fără să mai dea vreo explicație cuiva.

— Nu ar cuteza!

— Nu?

Victor nu a răspuns. Ca un scrimer experimentat, Arsenius şi-a calibrat sincronizarea şi a aplicat lovitura.

— Încep să mă tem, a spus el, că alegerea lui John a fost o greşeală. O greşeală gravă.

— Gândul mi-a trecut şi mie prin minte, a recunoscut Victor. Unele dintre ideile Sanctității Sale – şcoala pentru femei, de exemplu...

Victor a dat din cap.

— Căile Domnului sunt negreşit misterioase.

— Dumnezeu nu l-a pus pe John pe tron, Victor; noi l-am aşezat. Şi putem să-l îndepărtăm.

Asta era prea mult.

— John este vicarul lui Hristos, a spus Victor, profund şocat. Recunosc că e... ciudat. Însă să acționăm cu forța

împotriva lui? Nu... nu... cu siguranță nu trebuie să se ajungă la asta.

— Ei, ei, s-ar putea să ai dreptate. Cu şiretenie Arsenius a lăsat chestiunea în aer. Nu mai era nevoie să o urmărească; plantase sămânța şi ştia că putea să aibă încredere că o să crească.

*

De la despărțirea lor din ziua potopului, Gerold nu o mai văzuse pe Ioana. Restul lucrărilor la apeduct nu se desfăşurau în interiorul oraşului, ci la Tivoli, cam la vreo 32 kilometri depărtare. Gerold era îndeaproape implicat în fiecare aspect al construcției, de la supravegherea proiectului de reparare până la supervizarea echipelor de lucru. Frecvent punea şi el umărul la treabă, ajutând la ridicarea bolovanilor grei şi acoperindu-i cu mortar. Bărbații erau surprinşi să-l vadă pe lord superista înjosindu-se la o aşa muncă pentru servitori, însă Gerold o saluta, pentru că numai prin munca fizică grea făcea o pauză momentană de la tristețea dureroasă din interior.

Mai bine, medita el, *mult mai bine ar fi fost dacă nu ne-am fi culcat niciodată ca bărbat şi femeie,* poate că apoi ar fi putut să meargă înainte ca şi până atunci. Însă acum...

Era ca şi cum ar fi trăit orb toți anii precedenți. Toate drumurile pe care le străbătuse, toate riscurile pe care şi le asumase, tot ceea ce făcuse sau existase dintotdeauna au condus la o singură persoană: Ioana.

Când vor termina apeductul, ea o să se aştepte ca el să-şi reia funcția de conducător al gărzii pontificale. Să fie iarăşi lângă ea în fiecare zi, să o vadă şi să ştie că-i era fără speranță inaccesibilă... va fi insuportabil.

O să plec din Roma, îşi zicea, *imediat ce lucrările la apeduct vor fi terminate. O să mă întorc la Benevento ți o să preiau comanda oştirii lui Siconulf.* Viața de soldat avea o simplitate

plină de farmec, cu inamicii săi bine stabiliți şi obiective clare.

Îşi conducea oamenii şi pe sine fără răgaz. În trei luni de zile lucrările au fost încheiate.

*

Apeductul restaurat a fost oficial sfințit de sărbătoarea Bunei Vestiri. Întreaga preoțime, în frunte cu Ioana – acoliți, uşieri, lectori, exorcişti, preoți, diaconi şi episcopi – au încercuit arcadele masive din peperino[38] într-o procesiune solemnă, stropind bolovanii cu aghiazmă în timp ce plasmodiau litanii, psalmi şi imnuri. Procesiunea s-a oprit, iar Ioana a rostit câteva cuvinte solemne de binecuvântare. A privit în sus unde Gerold stătea, aşteptând în vârful celei mai înalte dintre arcade, deşirat, cu picioarele lungi, cu un creştet mai înalt decât cei din jurul lui.

I-a făcut semn din cap şi a tras de o pârghie, deschizând porțile de ecluză. Uralele mulțimii au răsunat când apele reci, curate, sănătoase ale izvorului Subiaco, care se afla la vreo 73 kilometri depărtare de zidurile cetății, curgeau prin Campus Martius pentru prima oară în mai bine de trei sute de ani.

*

Meşteşugit în stilul imperial, tronul papal era o piesă masivă, cu un spătar înalt din stejar bogat încrustat, bătut cu rubine, perle, safire şi alte pietre prețioase, la fel de incomod pe cât era de impresionant. Ioana şedea de mai bine de cinci ore în el, acordând audiențe unui val de petiționari. Acum se foia agitată, încercând să-şi aşeze spatele care o deranja din ce în ce mai tare.

---

[38] Peperino – tuf vulcanic de culoare maro sau gri. *(nota trad.)*

Juvianus, intendentul şef, l-a anunțat pe următorul petiționar.

— Magister Militum Daniel.

Ioana s-a încruntat. Daniel era un bărbat capricios, spinos şi irascibil – şi era un asociat apropiat al episcopului Arsenius. Prezența lui acolo nu putea să însemne decât necazuri.

Daniel a intrat energic, împărțind salutări la câțiva notari şi alți demnitari pontificali.

— Sanctitate. A salutat-o pe Ioana cu minimum de plecăciuni, apoi a purces cu o bruschețe nepoliticoasă. Este adevărat că la hirotonisirile din martie intenționați să-l înscăunați pe Nicephorus episcop de Trevi?

— Da.

— Omul e grec! a protestat Daniel.

— De ce ar trebui să conteze?

— O funcție atât de importantă ar trebui să-i revină unui roman.

Ioana a oftat în sinea ei. Era adevărat că predecesorii ei au folosit episcopatul ca o unealtă politică, împărțind episcopiile printre familiile nobile romane precum numeroasele sortimente de prune. Ioana nu era de acord cu această practică, căci avusese ca rezultat un număr imens de *episcopi agraphici* – episcopi analfabeți, care depuseseră toate felurile de ignoranță şi superstiții. Până la urmă cum putea un episcop să tălmăcească corect turmei sale cuvântul lui Dumnezeu dacă nici măcar nu ştia să-l citească?

— O funcție atât de importantă, i-a replicat măsurată, ar trebui să meargă la persoana cea mai calificată. Nicephorus este un erudit şi o persoană cucernică. Va fi un episcop veritabil.

— Gândiți aşa pentru că sunteți un barbar.

Daniel a folosit deliberat termenul insultător *barbarus* în defavoarea celui mai neutru *peregrinus.*

S-a auzit cum cei prezenți în încăpere au tras aer în piept.

Ioana l-a privit pe Daniel direct în ochi.

— Asta nu are nicio legătură cu Nicephorus, i-a spus. Eşti călăuzit de raţiuni egoiste, Daniel, căci vrei ca propriul tău fiu, Petru, să fie episcop.

— Ei bine, de ce nu? a spus Daniel defensiv. Petru se potriveşte bine funcției datorită virtuții familiei şi prin naştere.

— Însă nu datorită capacității, i-a răspuns Ioana tară menajamente.

Gura lui Daniel bolborosea de uimire.

— Îndrăzneşti... îndrăzneşti... fiul meu...

— Fiul tău, l-a întrerupt Ioana, citeşte la fel de bine evangheliile de la dreapta la stânga ori cu susul în jos pentru că nu cunoaşte latină. Rosteşte din memorie singurele câteva pagini din Scriptură pe care le ştie. Oamenii merită ceva mai bun. Iar prin Nicephorus vor obține aşa ceva!

Daniel a țâşnit în picioare, înțepenit de ofensă.

— Țineți seamă de vorbele mele, Sanctitate: lucrurile nu se vor sfârşi aici!

Şi cu asta s-a răsucit şi a plecat.

Ioana se gândea: *Se va duce direct la Arsenius, care fără nicio îndoială va găsi o modalitate să îmi facă şi alte belele.*

Daniel nu se înşela cu certitudine de un lucru; lucrurile nu se sfârşiseră aici.

Brusc s-a simțit nespus de obosită. Aerul din încăperea fără geamuri părea să o apese; u era greață şi îi venea să leşine. A tras de pallium-ul ei, scoțându-şi-l din jurul gâtului.

— Lord superista, a anunțat Juvianus.

Gerold! Ioana s-a bine dispus. Nu-şi mai vorbiseră din ziua când fuseseră salvaţi. Ea sperase că o să vină astăzi, deşi în acelaşi timp se temea de întâlnirea lor. Conştientă de privirile scrutătoare ale celorlalţi, Ioana şi-a păstrat o expresie impasibilă.

Apoi Gerold a intrat, iar inima ei necredincioasă s-a precipitat la vederea lui. Lumina pâlpâitoare a felinarului juca peste trăsăturile lui, luminându-i unghiurile chipeş dăltuite ale frunţii şi pometilor obrajilor. El i-a întors privirea; ochii lor s-au fixat într-o comunicare tăcută, iar pentru un scurt moment au fost chiar singuri în mijlocul acelei societăţi importante.

El a înaintat şi a îngenunchiat în faţa tronului.

— Ridică-te, Superista, i-a spus ea. Îşi imaginase, sau vocea ei fusese întrucâtva nesigură? În aceste zile capul tău este încoronat cu onoare. Toată Roma îţi este îndatorată.

— Vă mulţumesc, Sanctitate.

— Astă seară vom sărbători realizarea ta cu un ospăţ. Vei sta la masa mea la loc de cinste.

— Vai, regret că nu voi putea să particip. Astăzi părăsesc Roma.

— Părăseşti Roma? Fusese luată prin surprindere. Ce vrei să spui?

— Acum că măreaţa misiune cu care m-aţi însărcinat este finalizată, demisionez din funcţia de superista. Prinţul Siconulf mi-a cerut să mă întorc la Benevento să preiau comanda oştirilor sale – iar eu am acceptat postul.

Ioana îşi menţinuse postura rigidă pe tron, însă mâinile ei îi strângeau braţele cu putere.

— Nu poţi face asta, i-a răspuns brusc. Nu voi permite.

Prelaţii din adunare şi-au ridicat sprâncenele. E drept, era neobişnuit să demisionezi dintr-o funcţie prestigioasă, însă Gerold era un franc liber, având libertatea de a-şi încredinţa serviciile oricui alegea.

— Ajutându-l pe Siconulf, a răspuns Gerold înțelept, voi continua să servesc şi interesele Romei, căci teritoriile lui Siconulf reprezintă un bastion creştin puternic împotriva longobarzilor şi sarazinilor.

Ioana a strâns din gură hotărâtă. Întorcându-se către ceilalți, le-a poruncit:

— Lăsați-ne.

Juvianus şi ceilalți au schimbat priviri surprinse, apoi au părăsit încăperea cu o rafală de reverențe respectuoase.

— A fost înțelept? a întrebat-o Gerold după ce au plecat. Acum or să devină bănuitori.

— Trebuia să-ți vorbesc între patru ochi, i-a replicat imperios. Să părăseşti Roma? Ce o fi în mintea ta? Nu mai contează, nu o să-ți dau voie. Lasă-l pe Siconulf să găsească pe altcineva să-i conducă oştile. Am nevoie de tine aici, cu mine.

— Oh, perla mea. Vocea lui era o mângâiere. Uită-te la noi – nu putem nici măcar să ne uităm unul la altul fără să dezvăluim ce simțim. O singură privire imprudentă, un cuvânt neatent, şi s-ar putea să-ți pierzi viața! Trebuie să plec, nu vezi?

Ioana ştia ce spunea, ştia chiar că într-un fel el avea dreptate. Dar nu avea importanță. Posibilitatea plecării sale o umplea de groază. Gerold era unica persoană care o cunoştea cu adevărat, singurul pe care se putea baza întru totul.

I-a spus:

— Fără tine, aş fi absolut singură. Nu cred că aş suporta asta.

— Eşti mai puternică decât crezi.

— Nu, i-a spus. S-a ridicat de pe tron să meargă spre el şi se clătina căci o izbise un val puternic de amețeală.

Gerold a venit lângă ea numaidecât. A apucat-o de braț, sprijinind-o.

— Eşti bolnavă!

— Nu, nu. Doar... epuizată.

— Ai lucrat prea mult. Ai nevoie de odihnă. Vino, te voi conduce până la apartamentele tale.

L-a apucat strâns cu sălbăticie.

— Promite-mi că nu o să pleci până nu vom avea ocazia să vorbim din nou.

— Bineînțeles că nu voi pleca. Ochii lui erau copleşiți de îngrijorare. Nu până când nu te vei simți iarăşi suficient de bine.

*

Ioana stătea întinsă în pat în tihna încăperii. *Sunt cu adevărat bolnavă?* se mira ea. *Dacă e aşa, trebuie să descopăr cauza şi să o tratez rapid, înainte ca Ennodius şi ceilalți medici de la schola să prindă de veste.*

Îşi concentrase mintea asupra problemei, punându-şi singură întrebări ca şi cum ar fi fost propriul ei pacient.

Când au apărut primele simptome?

Acum că se gândea la asta, nu se simțise bine de câteva săptămâni.

Care sunt simptomele?

Oboseala. Lipsa poftei de mâncare. O senzație de balonare. Senzație de vomă, mai ales în prima parte a zilei...

Brusc groaza a izbit-o.

S-a gândit disperată retrospectiv, încercând să-şi amintească momentul când a avut ultima sângerate lunară. Acum două luni, poate trei. Fusese atât de ocupată, că nu dăduse nicio atenție.

Toate simptomele corespundeau, însă exista o singură cale să fie sigură. S-a aplecat înainte şi a apucat plosca care se odihnea pe podea lângă pat.

La scurt timp după aceea, a aşezat-o din nou cu mâini tremurătoare.

Dovada era mai presus de orice îndoială. Era însărcinată.

*

Anastasius şi-a scos botinele din catifea şi s-a întins pe spate, tihnit, pe divan. *O zi bună,* medita, mulţumit de sine. *Da, a fost o zi foarte bună.* În această dimineaţă el strălucise la curtea imperială, impresionându-l pe Lothar şi întregul lui cortegiu cu înţelepciunea şi cunoştinţele lui.

Împăratul îi ceruse opinia despre *De corpore et sanguine Domini,* tratatul care provoca aşa o agitaţie printre teologii curţii. Redactat de Paschasius Radbertus, abatele de Corbie, tratatul avansa teoria îndrăzneaţă că Euharistia conţinea adevăratul Trup şi Sânge al lui Hristos Mântuitorul – nu un simbol, ci efectiv carnea Lui: „care s-a născut din Maria, a suferit pe cruce şi s-a ridicat din mormânt."

— Ce credeţi, cardinale Anastasius? l-a chestionat Lothar. Sfânta Anafură este Trupul lui Hristos ca mister sau în adevăr?

Anastasius avea pregătit un răspuns.

— Ca mister, suveranul meu. Căci se poate demonstra că Hristos are două trupuri distincte: primul născut din Maria, cel de-al doilea reprezentat simbolic prin Euharistie. *„Hoc est corpus meum"*, a spus Iisus despre pâinea şi vinul de la Cina cea de taină. „Acesta este trupul meu." Însă el era neîncetat prezent trupeşte alături de discipolii săi când le-a spus asta. Aşa că e limpede că trebuie să fi rostit cuvintele cu sens figurativ.

Atât de inteligent fusese argumentul încât, după ce a terminat de vorbit, toţi l-au aplaudat. Împăratul l-a lăudat ca fiind un „alt Alcuin". Smulgându-şi câteva fire de păr din barbă, i le-a înmânat lui Anastasius – un gest de imensă onoare al acestui popor de străini, barbari.

Anastasius a zâmbit, retrăind satisfacţia momentului. Şi-a turnat vin, din ulciorul de pe masa de lângă el, într-o cupă

din argint, apoi a apucat sulul de pergament care conținea ultima scrisoare de la tatăl său. A rupt sigiliul din ceară și a desfășurat pergamentul de un alb imaculat. Ochii săi au scanat sulul, citind cu un interes înfocat. S-a oprit la însemnarea despre furtul cadavrelor sfinților Marcellinus și Petru din cimitirul lor.

Nu că ar fi fost ceva neobișnuit să se scoată trupurile sfinților din cavourile lor; sanctuarele creștine din lumea întreagă cereau constant aceste moaște sfinte ca să atragă hoarde de credincioși cu promisiunea miracolelor. De secole mintea practică a romanilor a obținut venituri din această obsesie a străinilor față de relicve supraveghind un comerț regulat între ei. Nenumărați pelerini care roiau spre Orașul Sfânt erau dispuși să cheltuie sume substanțiale pentru un deget al sfântului Damian, o claviculă a sfântului Anton sau o geană a sfintei Sabina.

Însă trupurile sfinților Marcellinus și Petru nu fuseseră vândute; fuseseră furate, dezgropate mârșav din mormintele lor noaptea și scoase prin contrabandă din oraș. *Furta sacra* – furtul obiectelor sfinte – așa erau numite asemenea fărădelegi. Trebuiau să fie opriți, căci jefuiseră orașul de comorile lui cele mai de preț.

— După acest furt rușinos, îi scrisese tatăl său, i-am cerut Papei John să dubleze numărul de gărzi postate în curtea bazilicii și în cimitire. Însă refuză. Spune că oamenii ar fi mai bine puși în slujba celor vii decât a morților.

Anastasius știa că John pusese un număr mare de gărzi pontificale să lucreze la construirea școlilor, azilelor și căminelor pentru cei fără adăpost. Își devotase timpul și atenția – și o parte însemnată a resurselor băneşti pontificale – pentru asemenea proiecte lumești, în timp ce bisericile orașului erau lăsate să se ofilească. Biserica tatălui său nu mai primise nici măcar un felinar din aur sau un candelabru din argint de când John preluase tronul.

Totuşi cu nenumăratele catedrale, oratorii, cristelnițe şi capele ale sale Roma îşi revendica gloria. Dacă nu erau permanent înfrumusețate şi îmbunătățite, Roma nu ar fi putut să spere să concureze cu splendoarea rivalului său de la răsărit, Constantinopolul, care acum se numea singur fără neruşinare Noua Romă.

Dacă – nu, Anastasius s-a corectat singur – când va fi Papă, lucrurile vor fi diferite. Va călăuzi Roma spre zilele ei de măreție. Sub patronajul lui preocupat, bisericile ei vor străluci iarăşi de podoabe fabuloase, mai frumoase chiar şi decât cele mai rafinate palate ale Bizanțului. Aceasta era, o ştia, lucrarea grandioasă pentru care Dumnezeu îl adusese pe el pe pământ să o îndeplinească.

S-a întors să lectureze scrisoarea tatălui său, însă cu un interes scăzut, căci ultima parte revenea problemelor de importanță minoră: lista numelor celor care vor fi hirotonisiți la ceremoniile de Paşti fusese în cele din urmă publicată; vărul lui, Cosmas se căsătorise din nou, de data asta cu văduva unui diacon; un oarecare Daniel, magister militum, era adânc mâhnit căci fiul său fusese nesocotit de la numirea într-o episcopie în favoarea unui grec.

Anastasius s-a ridicat în şezut. Un grec episcop! Se părea că tatăl lui privea mişcarea ca pe un alt exemplu a lipsei regretabile de *romanita* a Papei Ioana. Era posibil să-i fi scăpat complet posibilitățile situației?

Asta, medita Anastasius cu o încântare crescândă, *este şansa pe care o aşteptam.* Într-un sfârşit, soarta îi aşezase în mâini prilejul favorabil.

S-a ridicat grabnic şi s-a dus la birou. A luat o pană şi a început să scrie:

— Dragă Tată. Nu irosi nicio picătură de timp după ce vei primi această scrisoare şi trimite-l pe magister militum Daniel deîndată aici, la mine.

*

Ioana traversa la pas pardoseala dormitorului apostolic. *Cum,* se întreba, *am putut să fiu aşa oarbă?* Pur şi simplu nu i-a trecut prin cap că ar putea să fie însărcinată. Şi în fond avea peste patruzeci şi unu de ani, bine trecută de vârsta normală pentru a mai rămâne gravidă.

Dar totuşi Mama era mai în vârstă când a rămas grea cu ultimul copil.

Şi a murit la naştere.

Să nu te dăruieşti niciodată unui bărbat.

Frica, răceala şi nebunia puseseră stăpânire pe inima Ioanei. Se lupta să se calmeze. Până la urmă ce s-a întâmplat cu Mama s-ar putea să nu i se întâmple şi ei. Era puternică şi sănătoasă; avea o şansă bună să supravieţuiască la naştere. Dar chiar dacă era aşa, apoi ce va face? în stupul vigilent care era Patriarchium-ul, nu era cale să ţină în secret chinurile facerii şi naşterea, nici modalitate să ascundă copilul după sosire. Cu siguranţă sarcina îi va fi descoperită.

Ce fel de moarte ar fi considerată o pedeapsă suficientă pentru o asemenea ticăloşie? Cu certitudine una înfiorătoare. S-ar putea să-i scoată ochii cu fierul înroşit în foc şi să o jupoaie până la oase. Sau ar putea fi dezmembrată lent, apoi arsă de vie. Un asemenea sfârşit hidos era inevitabil când se va naşte copilul.

Dacă se va naşte...

Şi-a aşezat mâinile pe abdomen; nu era niciun semn că fătul care creştea înăuntru se mişca. Firicelul de viaţă era totuşi foarte subţire înfiripat; nu trebuia prea mult ca să se rupă.

S-a dus la lădiţa încuiată unde-şi ţinea leacurile. Le transferase din farmacie la scurt timp după sfinţirea ei; era mai uşor să le manevreze de aici şi mai protejate de furtişag. Mâinile ei răscoleau printre feluritele fiole şi sticluţe până

când a găsit ce căuta. Cu o îndemânare promptă, a infuzat o cantitate de com de secară într-un pocal cu vin puternic. În doze mici era un medicament benefic; în doze mari, putea declanşa avortul – deşi nu funcţiona întotdeauna şi nu fără un pericol serios pentru femeia care îl bea.

Ce altă şansă avea? Dacă nu punea capăt sarcinii, ar fi înfruntat o moarte de departe mai înfiorătoare.

A ridicat pocalul la buze.

Cuvintele lui Hippocrate i-au venit nepoftite în minte: *Meseria de medic este o îndatorire sfântă. Un medic ar trebui să-şi folosească priceperea ca să-i ajute pe cei bolnavi în funcţie de talentul şi judecata sa, dar absolut niciodată ca să facă rău.*

Hotărâtă Ioana a înlăturat gândul. Toată viaţa ei trupul ăsta şi inima de femeie fuseseră o sursă de necazuri şi dureri, un impediment pentru orice a dorit să facă şi să fie. Acum nu o să permită ca viaţa să-i fie prădată.

A înclinat pocalul şi a băut.

Niciodată ca să facă rău. Niciodată ca să facă rău. Niciodată ca să facă rău.

Cuvintele ardeau înăuntrul ei, pârjolindu-i inima. Cu un hohot, a azvârlit pocalul gol la pământ. Acesta s-a rostogolit, ultimii stropi desenând un model stacojiu dezordonat de-a lungul pardoselii.

Se întinsese în pat şi aştepta ca secara să-şi facă efectul. Timpul trecea, dar nu simţea nimic. *Nu merge,* se gândea. Era înspăimântată şi în acelaşi timp extrem de uşurată. Când s-a ridicat în şezut, a fost cuprinsă de o criză grozavă de tremurături. Întregul său trup se scutura de spasme incontrolabile. Inima îi bubuia; când şi-a pipăit încheietura mâinii, pulsul îi bătea nebuneşte, neregulat.

Durerea o înhăţase. Era şocată de intensitatea ei, precum un cuţit încins înfipt în măruntaiele ei. Îşi rotea capul dintr-

o parte în alta, muşcându-şi buzele ca să nu strige. Nu îndrăznea să rişte să atragă atenţia gospodăriei pontificale.

Următoarele câteva ore au trecut într-un fel de buimăceală căci Ioana îşi pierduse şi recăpătase cunoştinţa. La un moment dat probabil că avusese halucinaţii; se făcea că mama ei stătea cu ea, numind-o „puiule” şi îi cânta în graiul strămoşesc aşa cum obişnuia cândva, aşezându-şi mâinile reci pe fruntea ei febrilă.

Înainte de a se crăpa de ziuă s-a trezit, slăbită şi neputincioasă. Vreme îndelungată a stat întinsă aproape nemişcată. Apoi a început să se examineze uşurel. Pulsul era regulat, bătăile inimii puternice, culoarea pielii bună. Nu pierduse sânge, nu exista niciun semn al vreunei vătămări.

Supravieţuise chinului.

Însă la fel făcuse şi fătul din ea.

*

Numai unei singure persoane îi putea spune. Când i-a povestit lui Gerold despre starea ei, acesta a reacţionat la început şocat, ne venindu-i să creadă.

— Dumnezeule mare!... e posibil?

— Evident, i-a spus Ioana sec.

A stat un moment cu privirea fixă şi meditativă.

— De asta îţi era rău?

— Da. Nu i-a pomenit de încercarea de a-şi provoca un avort; nu se aştepta ca Gerold să înţeleagă asta.

A cuprins-o în braţe şi a ţinut-o strâns, rezemându-i capul de umărul lui. Un moment îndelungat au rămas nemişcaţi, împărţind în tăcere ceea ce se afla în sufletele lor.

El i-a spus calm:

— Îţi aminteşti ce ţi-am spus în ziua potopului?

— Ne-am spus multe lucruri în ziua aia, i-a replicat ea, însă simţea pulsul accelerându-i-se căci ştia ce voia să spună.

— Am spus că tu eşti soția mea adevărată pe acest pământ, iar eu soțul tău fidel.

A apucat-o de bărbie, ridicându-i ochii spre ai lui.

— Te înțeleg mai bine decât crezi, Ioana. Ştiu în ce fel ți-a fost inima sfâşiată. Însă acum soarta a decis lucrurile pentru noi. Vom pleca departe de aici şi vom fi împreună aşa cum ne-a fost menit.

Ştia că el avea dreptate. Nu mai era nimic altceva de făcut. Toate drumurile care i se deschiseseră până atunci înainte duceau acum către o singură cale. Se simțea tristă şi îngrijorată şi în acelaşi timp straniu de emoționată.

— Putem pleca mâine, i-a spus Gerold. Dă-le liber şambelanilor tăi la noapte. După ce vor adormi toți, nu ar trebui să-ți fie greu să te furişezi până la uşa de la ieşire. Te voi aştepta acolo cu haine de femeie în care să te schimbi odată ce trecem de zidurile oraşului.

— Mâine! Acceptase ideea de a pleca, însă nu realizase că va fi atât de curând. Dar... or să vină după noi se ne caute.

— Până când vor porni la drum, vom fi hăt departe. Şi vor căuta doi bărbați, nu un simplu soț pelerin şi nevasta lui.

Era un plan riscant, însă ar fi putut să funcționeze. Cu toate astea, ea nu ceda.

— Nu pot să plec acum. Încă mai sunt atâtea lucruri pe care vreau să le realizez aici, atât de multe de făcut.

— Ştiu, sufletul meu, i-a spus drăgăstos. Însă nu există altă variantă; fără îndoială trebuie să vezi asta.

— Aşteaptă până după Paşti, i-a propus ea. După aceea voi merge cu tine.

— Paşti! Păi, până atunci mai e aproape o lună! Dacă cineva îşi dă seama de starea ta până atunci?

— Sunt însărcinată doar în patru luni. Sub veşmintele astea impresionante ale mele, pot să îmi mai ascund graviditatea încă o lună.

Gerold clătina din cap categoric.

— Nu te pot lăsa să rişti. Trebuie să pleci de aici acum, cât mai este timp.

— Nu, i-a răspuns cu o convingere egală. Nu o să-mi las supuşii fără Papă în cea mai sfântă zi a anului.

E speriată şi supărată, medita Gerold, *şi în consecinţă nu gândeşte limpede.* O să meargă pe mâna ei pentru moment, având o şansă mică, însă pe ascuns va pregăti lucrurile pentru o plecare în grabă. Dacă pericolul o va ameninţa în orice clipă, o va pune rapid la adăpost – cu forţa dacă va fi necesar.

*

În *nox magna,* noaptea cea mare a sărbătorii de Paşti, mii de oameni se adunaseră înăuntrul şi în jurul catedralei Laterane ca să se alăture oficierii veghilor şi a slujbei pascale. Lunga ceremonie începea sâmbătă seara şi continua până la primele ore ale dimineţii de Paşti.

În afara sfintei catedrale, Ioana a aprins lumânarea pascală, apoi i-a înmânat-o lui Desiderius, arhidiaconul, care a purtat-o ceremonios în biserica cufundată în beznă. Ioana şi restul preoţimii l-au urmat, intonând *lumen Christi,* imnul luminii lui Hristos. Procesiunea s-a oprit de trei ori pe culoar cât timp Desiderius a aprins lumânările credincioşilor de la lumânarea pascală. Până când Ioana a ajuns la altar, naosul uriaş sclipea de mii de făclii minuscule, lumina lor pâlpâitoare reflectându-se orbitor în marmura lustruită de pe pereţi şi de pe coloane ca o reprezentare teatrală a Luminii adusă în lume de către Hristos.

— *Exultet jam angelica turba caelorum. Exultent divina mysteira!*

Voios, Desiderius începuse *Exultet.* Psalmul care cinstea momentul prezent, cu o melodie străveche, frumoasă şi izbitoare, suna în urechile Ioanei cu o amărăciune aparte.

Nu voi mai sta niciodată în faţa acestui altar şi nu voi mai auzi iarăşi aceste sunete dulci, reflecta ea. Gândul i-a insuflat un sentiment puternic de pierdere. Aici, în mijlocul acestei sărbători înălţătoare a izbăvirii şi speranţei, ajunsese cel mai aproape de trăirea unei credinţe adevărate în Dumnezeu.

— *O vere beata nox, quae expoliavit Aegyptios, ditavit Hebraeos! Nox, in qua terrenis caelestia junguntur...*

*

Ieşind din catedrală la terminarea slujbei, Ioana a văzut un bărbat cu haine sfâşiate şi pline de noroi aşteptând pe trepte. Luându-l drept un cerşetor, i-a făcut semn lui Victor, sacellarius-ul, să-i dea de pomană.

Bărbatul a refuzat monezile oferite.

— Nu aştept pomeni, Sanctitate, sunt un mesager, aduc veşti presante.

— Atunci să le auzim.

— Împăratul Lothar şi armata sa mărşăluiesc prin Paterno. În ritmul în care înaintează, vor ajunge la Roma în două zile.

Un murmur de alarmă s-a ridicat dintre prelaţii care stăteau în apropiere.

— Cardinalul-preot Anastasius călăreşte cu el, a adăugat mesagerul.

Anastasius! Prezenţa lui în alaiul imperial era un semn foarte rău.

— De ce îl numeşti cardinal-preot? a întrebat Ioana mustrându-l. Anastasius nu mai poate să revendice acest titlu, fiind excomunicat.

— Îmi cer iertare. Sanctitate, însă aşa l-am auzit pe împărat adresându-i-se.

Asta era cea mai proastă ştire dintre toate. Nesocotirea sentinţei lui Leon de către împărat era o sfidare directă,

indubitabilă a autorității pontificale. Într-o asemenea dispoziție, Lothar era capabil de orice.

În noaptea aceea, discutând turnura pe care o luaseră evenimentele, Gerold a presat-o iarăşi să-şi țină promisiunea.

— Am aşteptat până după Paşti, aşa cum ai dorit. Trebuie să pleci acum; înainte ca Lothar să sosească.

Ioana a dat din cap.

— Dacă tronul papal va fi vacant când Lothar soseşte, îşi va folosi puterea ca să-l aleagă pe Anastasius Papă.

Nici lui Gerold nu-i surâdea mai bine ca Ioanei ideea ca Anastasius să fie Papă, însă securitatea ei era prima lui grijă. I-a spus:

— În permanență va exista un motiv sau altul ca să ne împiedice să plecăm, Ioana. Nu putem să amânăm o veşnicie.

— Nu voi abuza de încrederea oamenilor lăsându-i în mâinile lui, i-a replicat încăpățânată.

Gerold avea un impuls căruia pur şi simplu nu putea să-i reziste să o ia şi să o ducă pe sus, departe de plasa periculoasă care se strângea în jurul ei. Ca şi cum i-ar fi intuit gândurile, Ioana a vorbit iarăşi grabnic.

— E numai o chestiune de câteva zile, i-a spus pe un ton împăciuitor. Oricare are fi scopul venirii lui Lothar, e prea puțin probabil să stea mai mult decât are nevoie ca să şi-l ducă la bun sfârşit. De îndată ce se duce, voi pleca cu tine.

A cântărit vorbele ei o clipă.

— Fără alte argumente contra plecării?

— Niciun argument în plus, i-a promis Ioana.

*

În ziua următoare. Ioana aştepta pe treptele bazilicii Sfântul Petru în timp ce Gerold călărea în întâmpinarea lui

Lothar. De-a lungul întregului Zid Leonin au fost postate sentinele ca să stea de gardă.

La scurt timp după aceea, de pe zid s-a auzit strigătul:

— Împăratul a sosit!

Ioana a ordonat să fie deschisă poarta San Peregrinus.

Lothar călărea în frunte. Anastasius era lângă el, purtând cu neobrăzare pallium-ul de cardinal. Chipul său patrician cu fruntea înaltă afişa o privire de mândrie semeaţă.

Ioana se comporta ca şi cum nu şi-ar fi dat seama de prezenţa lui. Aştepta pe trepte ca împăratul să descalece şi să vină la ea.

— Fiţi binevenit, Maiestate, în Oraşul Sfânt Roma. Şi-a întins mâna dreaptă, cea pe care purta inelul pontifical.

Lothar nu a îngenunchiat, ci s-a plecat ţeapăn din talie să sărute simbolul autorităţii sale spirituale.

Până acum toate bune, se gândea.

Primele rânduri ale oştirii lui Lothar s-au dat în lături şi l-a văzut pe Gerold. Faţa lui era încordată de furie, iar în jurul încheieturilor mâinilor se afla o bucată de sfoară strânsă.

— Ce intenţionaţi prin asta? a întrebat Ioana. De ce e superista legat?

Lothar i-a răspuns:

— A fost arestat sub acuzaţia de trădare de ţară.

— Trădare de ţară? Superista este ajutorul meu loial. În nimeni nu am încredere mai mare.

Anastasius a vorbit pentru prima oară.

— Trădarea nu e faţă de tronul tău, Sfinţia Ta, ci faţă de cel imperial. Gerold este acuzat că a conspirat să restituie Roma stăpânirii greceşti.

— Prostii! Cine aduce o asemenea acuzaţie nefondată?

Daniel şi-a făcut apariţia din spatele lui Anastasius şi a fixat-o pe Ioana cu o privire de triumf perfid.

— Eu, a răspuns el.

*

Mai târziu, în intimitatea camerei sale, Ioana îşi concentrase mintea asupra problemei, încercând să se gândească la o cale de răspuns. Fusese, şi-a dat ea seama, o intrigă diabolic de inteligentă. Ca Pontif, ea nu putea fi acuzată. Însă Gerold da – şi dacă era găsit vinovat, şi ea va fi implicată. Planul purta în totalitate amprenta lui Anastasius.

Ei bine, nu o să scape cu asta. Şi-a ridicat bărbia sfidătoare. Lasă-l pe Anastasius să arate ce poate. Nu o să triumfe. Ea era în continuare Papă, cu propria ei putere şi resurse.

Capitolul 29

Marele Triclinium era o anexă oarecum nouă a Patriarchium-ului, însă era de pe acum bogată în semnificaţii istorice. Pictura de pe pereţi tocmai se uscase când bunicul lui Lothar, Karolus Magnus, şi Papa Leon al III-lea s-au întâlnit aici cu adepţii lor ca să născocească înţelegerea epopeică care îl înălţa pe Karolus de la rangul de rege al Franţei la cel de împărat al Sfântului Imperiu Roman şi schimba faţa omenirii pentru totdeauna.

Cei cincizeci şi cinci de ani care trecuseră de atunci nu făcuseră nimic ca să estompeze splendoarea sălii. Cele trei abside ale sale erau placate cu plăci din marmură de un alb ireproşabil şi împodobite cu coloane splendid tăiate în porfir, sculptate cu decoraţiuni de o complexitate minunată. Deasupra căptuşelii din marmură, pereţii erau acoperiţi cu picturi murale colorate zugrăvind viaţa apostolului Petru, fiecare conturată cu o măiestrie nemaipomenită. Dar chiar şi aceste minunăţii erau eclipsate de mozaicul impresionat care se întindea peste bolta absidei centrale. În ea era zugrăvit sfântul Petru şezând pe un tron magnific, încercuit

de aureola rotundă a unui sfânt. În dreapta lui îngenunchiase Papa Leon, iar la stânga împăratul Karolus, capul fiecăruia fiind înconjurat de o aureolă pătratică, semnul celor vii – căci se aflau în viață la vremea când triclinium-ul fusese construit.

În fața sălii, Ioana şi Lothar erau aşezați confortabil în două tronuri de proporții mari, încrustate cu pietre prețioase. Se înfățişaseră în fața privirilor *sedentes pariter,* ceea ce însemna că ocupau locuri de solemnitate egală; cele două tronuri fuseseră aşezate cu grijă unul lângă altul la acelaşi nivel, ca să nu dea nicio impresie de importanță mai mare a vreunuia dintre ei. Arhiepiscopii, cardinalii-preoți şi abații din Roma erau aşezați cu fața la ei în scaunele cu spătar înalt după modelul bizantin, tapițate cu pernuțe moi din catifea verde. Ceilalți *sacerdotes,* optimates şi restul căpeteniilor francilor şi romanilor stăteau în picioare în spate, umplând până la refuz sala impunătoare.

După ce toată lumea s-a aşezat, Gerold a fost adus de oamenii lui Lothar, cu mâinile în continuare legate dinaintea lui. Ioana şi-a strâns buzele observând vânătăile închise la culoare pe fața şi gâtul lui; evident fusese bătut.

Lothar i s-a adresat lui Daniel.

— Vino mai aproape, Magister Militum, şi rosteşte acuzațiile ca să te poată auzi toată lumea.

Daniel a spus:

— L-am auzit din întâmplare pe superista spunându-i Papei John că Roma ar trebui să formeze o alianță cu grecii ca să scape oraşul de dominația francă.

— Mincinosule! a urlat Gerold şi a fost imediat răsplătit cu o palmă zdravănă din partea uneia dintre gărzi.

— Dă-te la o parte! i s-a adresat Ioana tăios gărzii. Lui Gerold i-a spus:

— Negi aceste acuzații, Superista?

— Da. Sunt minciuni neîntemeiate şi netrebnice.

Ioana a tras adânc aer în piept. Trebuia să atace acum sau niciodată. Adresându-se cu voce tare să fie auzită de toți a spus:

— Confirm mărturia superistei.

S-a auzit un murmur şocat din partea prelaților convocați. Răspunzând în acest fel, Papa John se transformase singur din judecător în acuzat, prin urmare fiind probat alături de Gerold.

Paschal, primicerius-ul, a intervenit cumpătat.

— Sanctitate, nu dumneavoastră trebuie să sprijiniți sau să negați acuzația. Amintiți-vă vorbele marelui Karolus: *Judicare non audemos.* Nu sunteți la proces aici, şi nici nu puteți fi judecat de vreun tribunal pământean.

— Ştiu asta, Paschal. Însă sunt pregătit să răspund acuzațiilor din propria-mi voință, pentru a şterge din mintea oamenilor orice suspiciune nedreaptă. A dat din cap spre Florentinus, vestiarius-ul. Executând semnalul lor dinainte stabilit, a înaintat grabnic purtând un volum uriaş, legat magnific – evanghelia ce conținea cuvântul sfânt al apostolilor Ioan, Luca, Marcu şi Matei. Ioana a apucat cartea reverențios. Cu o voce răsunătoare a declarat:

— Pe aceste sfinte evanghelii, în care este relevat Cuvântul lui Dumnezeu, jur înaintea lui Dumnezeu şi a sfântului Petru că o asemenea conversație nu a avut loc nicicând. Dacă nu rostesc adevărul, Dumnezeu să mă lovească în locul unde stau.

Gestul teatral părea să fi avut efect. Pe perioada tăcerii copleşitoare care a urmat, nimeni nu s-a mişcat ori a vorbit.

Apoi Anastasius a păşit înainte, ocupând un loc lângă Daniel.

— Mă ofer drept *sacramentale* pentru acest om, a declarat de curajos.

Inima Ioanei s-a oprit în loc. Anastasius răspunsese cu o contra-lovitură dramatică perfectă. Invocase legea *conjuratio,*

în conformitate cu care vinovăția sau nevinovăția erau dovedite de fiecare parte într-o dispută prin care era posibil să strângi cel mai mare număr de *sacramentales,* adică de jurați susținători, ca să-ți susții cuvântul solemn.

Grabnic, ca să ia măsuri în situația creată, Arsenius s-a ridicat de la locul lui şi i s-a alăturat fiului său. Unul câte unul, au înaintat uşurel şi alții ca să stea lângă ei. Jordanes, secundicerius, care i se opusese Ioanei în chestiunea cu şcoala pentru femei, se afla printre ei. La fel şi Victor, sacellarius-ul.

Cu tristețe Ioana şi-a amintit vorbele repetate precaute ale lui Gerold să ia lucrurile uşurel şi să fie mai diplomată cu oponenții săi. În ardoarea ei de a vedea lucrurile realizate, nu dăduse suficientă socoteală sfatului său.

Acum venise ziua răfuielii.

— Voi servi drept sacramentale pentru superista. O voce a răsunat limpede din spatele adunării.

Ioana şi ceilalți s-au întors ca să-l vadă pe Radoin, secund la comanda gărzii pontificale, făcându-şi loc prin mulțime. S-a aşezat fără să şovăie lângă Gerold. Gestul lui le-a dat curaj şi altora; la scurt timp Juvianus, mai marele intendent, a ieşit în față, urmat de cardinalii-preoți Joseph şi Theodore şi şase dintre episcopii *suburbican,* ca şi câteva duzini dintre preoții de rang inferior care, fiind mai aproape de oameni, putuseră aprecia mai bine ce făcuse Ioana pentru ei. Restul adunării a rămas la locul ei nedorind să se implice.

Când toți cei care doriseră veniseră în față, s-au făcut socotelile: cincizeci şi trei de bărbați de partea lui Gerold şi şaptezeci şi patru de a lui Daniel.

Lothar şi-a dres vocea.

— Judecata lui Dumnezeu s-a manifestat aici. Fă un pas înainte, Superista, să-ți primeşti sentința.

Gărzile s-au îndreptat spre Gerold, însă el s-a descotorosit de ei.

— Acuzația este falsă, indiferent câți oameni alegi să jure strâmb ca să o susțină. Revendic dreptul la *ordalie*[39].

Ioana trase brusc aer în piept. Aici, în partea de sud a imperiului, ordalia era prin foc, nu prin apă. Acuzatul trebuia să calce cu tălpile goale peste un strat de cărbuni încinşi lung de douăzeci de picioare. Dacă reuşea, era considerat nevinovat. Însă prea puțini oameni supraviețuiseră ordaliei.

În partea cealaltă a încăperii, ochii lui Gerold explodaseră într-un mesaj presant către Ioana: *Să nu încerci să mă opreşti.*

Intenționa să se sacrifice pentru ea. Dacă traversa stratul de cărbuni, nevinovăția lui – şi a ei – va fi dovedită. Însă probabil că va muri în timpul încercării.

Precum Hrotrud, şi-a zis Ioana. Amintirea morții sinistre a moaşei satului i-a adus o scânteiere de inspirație subită.

— Înainte de a merge mai departe, mi-aş dori să mai pun câteva întrebări lui magister militum, a spus ea.

— Întrebări? Lothar s-a încruntat.

Anstasius a protestat.

— Este un fapt nemaipomenit. Dacă superista doreşte să treacă prin această ordalie, este dreptul lui. Ori Sfinția Sa se îndoieşte de lucrările justiției divine?

Ioana a răspuns ritmic:

— Deloc. Şi nici nu disprețuiesc lucrările rațiunii lui Dumnezeu. Ce suferință aş provoca dacă pun câteva întrebări?

---

[39] Ordalie – Judecată divină. *(nota trad.)*

Incapabil să se gândească la o replică rezonabilă, Anastasius a ridicat din umeri şi a tăcut. Însă pe chip i se citea iritarea.

Fruntea Ioanei i se încreţise căci se concentra să-şi amintească cele şase întrebări demonstrative.

Quis.

— Cine, l-a întrebat pe Daniel, în afară de tine, a fost martor la această aşa-zisă conversaţie?

— Nimeni, a răspuns el. Însă mărturia acestor sacramentales este chezăşie pentru cuvântul meu.

Ioana a mers mai departe cu următoarea întrebare.

Quomodo.

— Cum ai surprins o conversaţie atât de privată?

Daniel a ezitat doar un moment înainte de a răspunde.

— Treceam prin triclinum în drum spre dormitor. Văzând uşa deschisă, m-am apropiat de ea. Atunci l-am auzit pe superista vorbind.

Ubi.

— Unde stătea superista în acel moment?

— În faţa tronului.

— Cam pe unde se află acum?

— Da.

Quando.

— Când s-a întâmplat asta?

Daniel trăgea nervos de gulerul tunicii sale. Întrebările veneau atât de repede că nu avea timp să se gândească.

— Aah... de sărbătoarea Sfintei Agata.

Quid.

— Ce ai surprins exact trăgând cu urechea?

— Am spus asta deja tribunalului.

— Acelea erau întocmai vorbele superistei sau o reproducere aproximativă a conversaţiei?

Daniel a zâmbit atotcunoscător. Papa John îl credea suficient de prostănac ca să cadă într-o capcană atât de

evidentă? I-a răspuns ferm: — Am reprodus cuvintele superistei exact cum le-a spus.

Ioana s-a târât mai în față pe tronul apostolic.

— Dă-mi voie să văd dacă te-am înțeles corect, Daniel. Conform mărturiei tale, de sărbătoarea Sfintei Agata stăteai la uşa triclinium-ului şi ai auzit fiecare cuvințel din conversația în care superista îmi spunea că Roma ar trebui să formeze o alianță cu grecii.

— Corect, a spus Daniel.

Ioana s-a întors către Gerold.

— Unde te aflai de sărbătoarea Sfintei Agata, Superista? l-a întrebat ea.

Gerold a răspuns:

— Eram în Tivoli, să termin lucrările de restaurație ale apeductului lui Marte.

— Există persoane care pot fi martori?

— Zecile de bărbați care au lucrat alături de mine cât era ziua de lungă. Toți pot depune mărturie despre locul unde mă aflam atunci.

— Cum îți explici asta, Magister Militum? l-a întrebat Ioana pe Daniel. Cu siguranță un om nu se poate afla în două locuri în acelaşi timp.

Daniel arăta acum indiscutabil livid.

— Ă... ă..., bâlbâia căutând disperat un răspuns.

— E posibil să te fi înşelat asupra datei, Magister Militum? a intervenit prompt Anastasius. După atâtea luni de zile, e dificil să-ți aminteşti un detaliu atât de neînsemnat.

Daniel s-a agățat de ocazia oferită.

— Da, da. Acum că mă gândesc retrospectiv, s-a întâmplat mai devreme de această dată – de sărbătoarea Sfântului Ambrose, nu de Sfânta Agata. O greşeală nechibzuită.

— Unde există o greşeală, mai pot fi şi altele, a răspuns Ioana. Să ne întoarcem la mărturia ta. Spui că ai auzit fiecare cuvânt ce a fost rostit cât ai stat la uşă?

— Da, a răspuns Daniel lent, bănuitor acum.

— Ai urechi ascuțite, Magister Militum. Te rog demonstrează-ne această acuitate ieşită din comun repetând isprava.

— Ce? Daniel era complet pus în încurcătură.

— Ieşi afară pe uşă, unde ai stat şi atunci. Superista va rosti câteva cuvinte. Când te vei întoarce, ne vei relata ce a spus.

— Ce fleacuri mai sunt şi astea? s-a opus Anastasius cu înflăcărare.

Lothar o privea pe Ioana dezaprobator.

— Fără îndoială, Sanctitate, folosirea trucurilor unui jongler subminează gravitatea acestor fapte.

— Maiestate, a replicat Ioana, ce am în minte nu e niciun truc, ci un test. Dacă Daniel spune adevărul, ar trebui să-l poată auzi acum pe superista la fel de bine cum l-a auzit şi atunci.

— Suveranul meu, protestez! a spus Anastasius. Un asemenea lucru este contrar tuturor dovezilor obişnuite ale legii.

Lothar medita la această chestiune. Anastasius avea dreptate; folosirea probei pentru a demonstra sau a întări o acuzație era o idee bizară şi nouă. Pe de altă parte, Lothar nu avea niciun motiv să creadă că Daniel mințea. Fără nicio îndoială că va trece „testul” neobişnuit al Papei John – şi asta îi va acorda şi o mai mare credibilitate mărturiei sale. Prea multe depindeau de rezultatul acestei judecăți ca după aceea să se ridice întrebări pe marginea corectitudinii sale.

Lothar a fluturat din mână imperios.

— Să purceadă testul.

Contrar voinței sale, Daniel a traversat sala imensă cât era de lungă şi s-a oprit de cealaltă parte a uşii.

Ioana şi-a dus degetul la gură, făcându-i semn lui Gerold să tacă.

— *Ratio in lege summa justiția est,* a spus ea cu o voce tare, clară. Rațiunea este cea mai bună justiție a legii.

A făcut semn din cap gărzii de la uşă.

— Adu-l pe Daniel înăuntru.

— Ei? l-a întrebat când s-a aşezat din nou în fața sa. Ce ai auzit?

Daniel bâjbâia după răspunsul probabil.

— Superista a repetat declarația sa de nevinovăție.

Cei care ieşiseră în față ca să fie martori pentru el au țipat contrariați de spaimă. Anastasius s-a îndepărtat dezamăgit. Perpetua încruntătură întunecată a lui Lothar s-a adâncit şi mai mult.

Ioana a spus:

— Nu astea au fost cuvintele rostite. Şi nu superista, ci eu le-am spus.

Încolțit, Daniel a izbucnit furios:

— Ce diferență e dacă eu am auzit de fapt sau nu conversația? Acțiunile tale au demonstrat adevăratele tale simpatii! Nu tu l-ai hirotonisit pe grecul Nichephorus ca episcop?

— Ah! a rostit Ioana. Asta ne duce la ultima dintre întrebări: *Cut.* De ce? De ce ai raportat o asemenea conversație falsă împăratului? Nu ai fost motivat de adevăr, Daniel, ci de invidie – pentru că propriul tău fiu nu a fost luat în considerație pentru funcția pe care Nicephorus a primit-o!

— Ruşine! a strigat o voce din mulțime şi a fost rapid imitată şi de altele. Trădător! Mincinos! Pungaş! Chiar şi sacramentales ai lui Daniel s-au alăturat torentului de injurii, dornici să se dezică de el acum.

Ioana a ridicat o mână potolind adunarea. Aşteptau ca ea să pronunțe sentința împotriva lui Daniel. Pentru o nelegiuire atât de serioasă, pedeapsa va fi cu siguranță foarte grea: mai întâi limba care a pronunțat minciuna

perfidă va fi tăiată, apoi Daniel probabil va fi eviscerat şi în cele din urmă despicat în patru părţi.

Ioana nu se gândea să pretindă un preţ atât de înfiorător. Realizase ceea ce dorise, adică să-l dezvinovăţească pe Gerold. Nu era nevoie să-i ia viaţa lui Daniel; era un om mărunt dezagreabil, răzbunător şi pizmaş, însă nu mai rău sau mai hain decât alţii pe care îi cunoscuse. Şi, Ioana era sigură, în acest caz nu fusese altceva decât o unealtă în mâinile lui Anastasius.

— Magister Militam Daniel, a rostit ea grav. Din acest moment înainte eşti deposedat de titlul tău şi de toate proprietăţile şi privilegiile. Vei părăsi Roma astăzi şi vei fi pentru totdeauna surghiunit din Oraşul Sfânt şi sanctuarele sacre ale acesteia.

Mulţimea fusese redusă la tăcere de această dovadă uimitoare de *caritas.* Eustathius, vicarul, a profitat de acest moment.

— Lăudat fie Dumnezeu şi sfântul Petru, Prinţ al apostolilor, prin intermediul cărora adevărul s-a manifestat! Şi să trăiască Suveranul şi Supremul nostru Pontif, Papa John!

— Să trăiască! au strigat ceilalţi. Sunetul a răsunat între pereţii încăperii, făcând felinarele să tremure în cădelniţele din argint.

*

— La ce te aşteptai?

Arsenius umbla agitat prin cameră de colo-colo în faţa fiului său, care se aşezase tihnit pe unul dintre divanuri.

— Papa John o fi nevinovat, dar nu e neghiob. L-ai subestimat.

— Adevărat, a recunoscut învins Anastasius. Însă nu are nicio importanţă. M-am întors la Roma – cu sprijinul deplin al împăratului şi al oştirilor acestuia.

Arsenius s-a oprit din mers.

— Şi ce vrei să spui cu asta? a întrebat tăios.

— Vreau să spun, Tată, că mă aflu acum în situaţia de a lua ceea ce nu am putut să câştigăm prin alegeri.

Arsenius se holba.

— Să iei tronul prin forţa armelor? Acum?

— De ce nu?

— Ai fost plecat prea mult timp, fiul meu. Nu ştii cum stau lucrurile aici. E adevărat că Papa John şi-a făcut duşmani, însă sunt destui care-l susţin.

— Atunci ce sugerezi?

— Ai răbdare. Întoarce-te în Imperiul Franc, umflă-ţi pânzele şi aşteaptă.

— Ce să aştept?

— Ca vântul norocului să se schimbe.

— Când se va întâmpla asta? Am aşteptat suficient timp ca să revendic ceea ce îmi aparţine de drept!

— E primejdios să te mişti prea din pripă. Aminteşte-ţi ce s-a întâmplat cu John Diaconul.

John Diaconul fusese candidatul opoziţiei în alegerile care îl urcaseră pe Sergius pe tronul pontifical. După alegeri, dezamăgitul John a mărşăluit spre Patriarchium cu un grup însemnat de slugi înarmate şi a ocupat tronul cu forţa. Însă prinţii oraşului s-au aliat împotriva lui; în câteva ore au pus din nou stăpânire pe Patriarchium, iar John a fost detronat. În ziua următoare, Sergius a fost sfinţit ca Papă în cadrul unei ceremonii – iar capul retezat al lui John se odihnea în vârful unei sulițe în curtea palatului Lateran.

— Mie nu o să mi se întâmple asta, Tată, a spus Anastasius încrezător. M-am gândit la asta cu foarte mare grijă. Dumnezeu mi-e martor că am avut timp de gândire, izolat toţi anii ăştia în locul ăla plicticos.

Arsenius a simţit înţepătura reproşului nerostit al fiului său.

— Ce propui cu exactitate?

— Miercuri este Zi de Rugăciune[40]. Slujba se va oficia în bazilica Sfântul Petru. Papa John va conduce procesiunea spre bazilică. Vom aştepta până când s-a depărtat bine, apoi luăm Patriarchium-ul cu asalt. Totul se va sfârşi până ca măcar John să suspecteze ce se petrece.

— Lothar nu va ordona trupelor lui să atace Patriarchium-ul. Ştie că un asemenea act va uni toată Roma împotriva lui, chiar şi pe cei din propria-i grupare.

— Nu avem nevoie de ostaşii lui Lothar ca să cucerească Patriarchium-ul; gărzile noastre se pot descurca. Odată limpede intrat în posesia tronului, Lothar va veni în sprijinul meu – de asta sunt sigur.

— Poate, a spus Arsenius. Însă nu va fi uşor să ocupi palatul apostolic. Superista este un luptător formidabil, iar el îi comandă pe cei devotaţi gărzii pontificale.

— Grija principală a superistei este siguranţa personală a Papei. Cu Lothar şi armata lui în oraş, Gerold va călări vigilent în procesiune, alături de o parte dintre cei mai buni oameni ai lui.

— Şi după aceea? Îţi dai seama fireşte că Gerold va veni după tine cu toată puterea pe care o are la dispoziţie?

Anastasius a surâs.

— Nu-ţi face griji pentru Gerold, Tată. Am un plan care o să se ocupe de el.

Arsenius şi-a scuturat capul.

— E prea riscant. Dacă vei eşua, asta va însemna distrugerea familiei noastre, sfârşitul a tot ceea ce am lucrat de-a lungul acestor ani mulţi.

Se teme, şi-a zis Arsenius. Revelaţia i-a adus o satisfacţie potolită. Toată viaţa lui se bazase pe ajutorul şi sfatul tatălui

---

[40] Zi care precede Înălţarea (oricare dintre cele trei zile precedente) în care se presupune că toţi creştinii se roagă. *(nota trad.)*

său şi în acelaşi timp se resemnase cu această realitate. Dintr-o dată, el se dovedea cel puternic. *Poate,* medita Arsenius, privindu-l pe bătrân cu un amestec de iubire şi milă, *poate că tocmai această frică, această prăbuşire a voinţei la momentul crucial al încercării l-a ţinut departe de mărire.*

Tatăl său îl privea straniu. În adâncurile acelor ochi familiari şi foarte iubiţi, ofiliţi acum cu trecerea timpului, Anastasius citea preocupare şi nelinişte, însă şi ceva mai mult, ceva ce Anastasius nu mai văzuse până atunci în ei – respect.

A pus o mână pe umărul tatălui său.

— Ai încredere în mine, Tată. Vei fi mândru, îţi promit.

*

Ziua sfântă a Rugăciunii era o sărbătoare cu dată fixă, celebrată neîntrerupt la 25 aprilie. Ca şi în cazul multor altor sărbători cu dată fixă – sărbătoarea împărtăşaniei, sărbătoarea Scaunului Sfântului Petru, săptămâna cărbunilor, Crăciunul – rădăcinile acestei celebrări puteau fi urmărite până în vremurile păgâne. În Roma antică, 25 aprilie era data Robigaliei, festivalul păgân care-l onora pe Robigo, zeul îngheţului, a cărui vizită chiar şi în acest anotimp ar fi putut provoca mari stricăciuni fructelor pământului în curs de făurire, dacă nu era împăcat cu daruri şi jertfe. Robigalia era un festival voios, implicând o procesiune plină de viaţă din oraş până la holdele cu cereale, unde animalele erau sacrificate respectuos, urmat de întreceri şi jocuri şi alte forme de distracţie în aer liber pe câmpurile campagna-ei. În loc să încerce să suprime această tradiţie ce onora ziua respectivă, care doar i-ar fi îndepărtat pe cei care căutau să câştige Adevărata Credinţă, primii Papi au ales cu înţelepciune să păstreze festivalul, însă să-i dea un caracter mai creştinesc. Procesiunea din Ziua sfântă a

Rugăciunii traversa ta continuare culturile de cereale, însă prima oară se oprea la bazilica Sfântul Petru, unde se oficia o slujbă solemnă pentru a-L preamări pe Dumnezeu şi a-L implora, totuşi fain mijlocirea sfinţilor, să binecuvânteze recoltele.

Vremea ţinuse cu această ocazie. Cerul de deasupra capului era albastru ca o pânză proaspăt vopsită şi curat ca lacrima; soarele scânteia revărsând o lumină aurie peste copaci şi case, arşiţa lui fiind domolită de atingerea binevenită a brizei răcoroase din nord.

Ioana călărea ta mijlocul procesiunii în urma acoliţilor şi defensores care mergeau pe jos şi a celor şapte diaconi regionali care înaintau călări. În urma ei călăreau optimates şi alţi demnitari ai Palatului Apostolic. În timp ce convoiul lung cu semnele şi stindardele lui colorate se mişca prin curtea laterană, lăsând la urmă statuia lui mater romanorum, ea şi-a schimbat poziţia incomodă pe buiestraşul alb; şaua trebuie să fi fost greşit aşezată, căci spatele deja o durea din pricina unui junghi potolit care apărea şi dispărea la răstimpuri.

Gerold zornăia înainte şi înapoi de-a lungul unei laturi a procesiunii cu celelalte gărzi. Acum se apropiase de ea, înalt şi irezistibil de chipeş în uniforma lui de străjer.

— Te simţi bine? a întrebat-o îngrijorat. Eşti palidă.

I-a zâmbit, trăgându-şi forţa din aproprierea lui.

— Sunt bine.

Lunga procesiune a intrat pe Via Sacra, iar Ioana a fost deîndată întâmpinată de un muget de ovaţii. Conştienţi de ameninţarea pe care prezenţa lui Lothar şi a armatei sale o reprezenta, oamenii ieşiseră pe străzi într-un număr record ca să-şi demonstreze iubirea şi sprijinul pentru Suveranul lor Pontif. Se îmbulziseră pe stradă pe o grosime de mai bine de jumătate de metru şi chiar mai mult, pe fiecare parte a drumului, ovaţionând şi strigând binecuvântări, aşa că

gărzile erau obligate să îi tot împingă înapoi ca procesiunea să înainteze. Dacă Lothar ceruse vreo dovadă a popularității Ioanei printre oameni, o avea în fața ochilor.

Plasmodiind şi tămâind, acoliții îşi croiau calea în jos pe strada străveche străbătută de Papi din vremuri imemoriale. Ritmul era chiar mai lent decât de obicei, căci de-a lungul traseului staționau o mulțime de petiționari şi, după obicei, procesiunea se oprea des ca Ioana să-i asculte. La una dintre opriri, o femeie bătrână cu părul cărunt şi cu o față cu semnele unor tăieturi s-a aruncat la pământ în fața Ioanei.

— Iartă-mă, Sfinte Părinte, stăruia femeia, iartă-mi răul pe care ți l-am pricinuit!

— Ridică-te, măicuță, şi liniştește-te, i-a răspuns Ioana. Nu mi-ai adus nicio pagubă pe care să o ştiu eu.

— M-am schimbat atât de mult că nici măcar nu mă mai cunoşti?

Ceva de pe fața răvăşită ce se înălța implorator spre a ei i-a atins pe neaşteptate o coardă sensibilă şi a recunoscut-o.

— Marioza? a exclamat Ioana.

Faimoasa curtezană avea treizeci de ani când Ioana o văzuse ultima oară.

— Dumnezeule mare, ce ți s-a întâmplat?

Mâhnită, Marioza şi-a dus mâna spre fața ei cicatrizată.

— Urmele unui cuțit. Un dar de despărțire din partea unui amant gelos.

— *Deus misereatur!*

Marioza a rostit amarnic:

— Nu-ți lega norocul de favorurile bărbaților, mi-ați spus cândva. Ei bine, ați avut dreptate. Dragostea bărbaților mi-a adus distrugerea. E pedeapsa mea – pedeapsa lui Dumnezeu pentru înşelătoria diabolică pe care v-am înscenat-o. Iertați-mă, Sfinte Părinte, altfel sunt condamnată pe vecie!

Ioana a făcut semnul binecuvântării deasupra ei.

— Te iert de bună voie, din tot sufletul meu.

Marioza a apucat mâna Ioanei şi a sărutat-o. Oamenii din preajmă urlau aprobatori.

Procesiunea a înaintat. Când treceau pe lângă biserica sfântul Clement, Ioana a auzit brusc o agitație în stânga. Un grup de ticăloşi din coada mulțimii făceau glume răutăcioase şi aruncau cu pietre în procesiune. Una i-a lovit calul în grumaz, iar acesta s-a ridicat înnebunit, trântind-o pe Ioana în şa. O durere vibrantă i-a străbătut trupul. Împietrită şi fără respirație, s-a agățat de gătelile din aur ale harnaşamentului, iar diaconii s-au apropiat în grabă de ea.

*

Gerold detectase grupul de scandalagii înaintea tuturor, îşi întorsese calul şi călărea spre ei chiar înainte ca prima salvă de pietre să le fi părăsit mâinile.

Văzându-l înaintând ticăloşii au fugit. Gerold a dat pinteni calului după ei. În fața treptelor bisericii Sfântul Clement, oamenii s-au răsucit în loc pe neaşteptate, au tras armele ascunse ti pliurile veşmintelor lor şi au venit spre Gerold.

Gerold şi-a scos sabia, făcându-le semn imperios gărzilor care-l urmau. Însă nu i-au răspuns nicicum, niciun sunet de copite nu tropăia în urma lui. Era de unul singur când bărbații l-au încercuit ca un furnicar ce pişcă tăios, înaintând cu forța. Gerold mânuia sabia cu o pricepere chibzuită, aşa încât fiecare lovitură îşi atingea scopul; a rănit patru dintre atacatori, primind doar o singură rană de pumnal în coapsă înainte ca ei să-l tragă de pe cal. S-a lăsat să cadă țeapăn, simulând pierderea cunoştinței, însă îşi păstra mâna strânsă pe plăselele săbiei.

Abia lovise pământul că a şi țâşnit înapoi în picioare cu sabia în mână. Cu un țipăt de surpriză, cel mai apropiat atacator a venit spre el cu sabia scoasă; Gerold s-a mişcat

într-o parte, inducându-l m eroare, iar când bărbatul s-a clătinat, Gerold i-a împlântat sabia în braț. Acesta a căzut, din brațul pe jumătate sfârtecat țâșnindu-i sânge. Alți câțiva au venit spre el, însă acum Gerold auzea strigătele gărzilor lui apropiindu-se din spate. Încă o clipă şi îi vor sosi ajutoarele. Ținându-şi sabia în față, Gerold se retrăgea, supraveghindu-i precaut pe cei care-l atacaseră prin surprindere.

Hangerul l-a înjunghiat pe la spate, alunecându-i între coaste pe furiş, silențios, ca un hoț într-un sanctuar. Înainte de a-şi fi dat seama ce se petrecuse, genunchii i s-au împleticit, iar el s-a încovrigat uşurel spre pământ, minunându-se că nu simțise nicio durere, numai sângele călduț şiroindu-i în jos pe spinare.

Deasupra lui auzea sunete proaspete de luptă şi de zăngănit de oțel. Gărzile sosiseră şi se luptau cu atacatorii. *Trebuie să mă alătur lor,* şi-a zis Gerold şi s-a întins să-şi apuce sabia de lângă el pe pământ, însă nu a putut să se clintească.

*

Trăgându-şi respirația, Ioana a ridicat privirea şi l-a văzut pe Gerold pornind în urmărirea aruncătorilor de pietre. A zărit şi celelalte gărzi care plecaseră să-l urmărească, însă fuseseră împiedicați de un grup de bărbați care stăteau în mulțime pe partea aceea a străzii; grupul s-a închis la un loc, blocându-le calea ca şi cum ar fi acționat la un semnal nevăzut.

E o capcană! a realizat Ioana. Înnebunită a încercat să-i avertizeze, însă cuvintele ei s-au înecat în zgomotul şi confuzia mulțimii. I-a dat pinteni calului ca să se ducă la Gerold, însă diaconii țineau frâul strâns.

— Dați-i drumul! Dați-i drumul! striga ea, însă aceştia nu se dădeau bătuți, neavând încredere în cal. Ioana privea

neajutorată cum ticăloşii îl încercuiseră pe Gerold, le-a văzut mâinile întinse să-l înşface, agăţându-se de cingătoarea lui, de tunica lui, de braţele lui, trăgându-l jos de pe cal. A zărit o ultimă şuviţă de păr roşu strălucitor când acesta a dispărut în vârtejul gloatei.

A alunecat de pe cal şi a luat-o la fugă, îmbrâncind să-şi facă loc prin grupul de acoliţi ce se roteau înspăimântaţi. Până când a ajuns la marginea drumului, mulţimea deja se dăduse la o parte, făcând loc gărzilor, care veneau spre ea purtând trupul fără vlagă al lui Gerold.

L-au aşezat pe pământ, iar ea a îngenunchiat lângă el. Sângele i se prelingea într-o spumă subţire pe la un colţ al gurii. Şi-a dat jos grabnic pallium-ul pătrat din jurul gâtului, l-a împachetat şi i l-a apăsat pe rana din spate, încercând să oprească şuvoiul de sânge. În zadar; în câteva minute materialul gros era îmbibat fleaşcă.

Ochii li s-au întâlnit într-o privire profund intimă; o privire drăgăstoasă şi dureros de plină de înţelegere. Frica a pus stăpânire pe Ioana, o frică cum nu cunoscuse nicicând până atunci.

— Nu! a strigat ea şi l-a strâns în braţe, ca şi cum prin apropierea fizică pură ar fi putut să oprească inevitabilul. Să nu mori, Gerold. Să nu mă laşi aici singură de tot.

Mâna lui orbecăia prin aer. Ea i-a luat-o într-a ei, iar buzele lui au schiţat un surâs.

— Perla mea, i-a spus. Vocea îi era foarte slabă, ca şi cum i-ar fi vorbit de la mare distanţă.

— Rezistă, Gerold, rezistă, îi spunea încordată. Te vom duce în Patriarchium, vom...

A simţit că piere chiar înainte de a fi auzit horcăitul morţii şi de a-i simţi trupul îngreunându-i-se în braţe. S-a ghemuit peste el, mângâindu-i părul, faţa. El stătea întins nemişcat şi împăcat, cu buzele întredeschise şi ochii fixaţi orbi spre cer.

Era imposibil ca el să se fi dus. Chiar acum sufletul lui s-ar putea desprinde din ea într-o succesiune de imagini reflectate. Ar putea să-l vadă din nou dacă ar încerca. Şi-a ridicat capul şi a privit în jurul ei. Dacă el s-ar afla pe undeva prin preajmă, ar exista un semn. Indiferent unde ar fi, ar anunța-o.

Nu a văzut nimic, nu a simțit nimic. În brațele ei zăcea un cadavru cu chipul lui.

— S-a dus la Dumnezeu, a spus Desiderius, arhidiaconul.

Ea nu s-a mişcat. Atâta timp cât îl ținea în brațe, el nu era pe de-a-ntregul răposat, o parte din el era tot cu ea.

Desiderius a luat-o de braț.

— Lăsați-ne să-l ducem în biserică.

Amorțită a auzit şi a priceput. El nu trebuia să stea aici în stradă, sub privirile curioşilor străini. Ea trebuia să-l vadă onorat cu toate ritualurile şi demnitatea cuvenită; asta era tot ce-i mai rămăsese să facă acum pentru el.

L-a aşezat jos cu delicatețe, ca să nu-l rănească, apoi i-a închis ochii ficşi şi i-a încrucişat brațele pe piept ca gărzile să-l poarte cu demnitate.

Când s-a ridicat a fost cuprinsă de o durere atât de violentă, că a făcut-o să se îndoaie şi a căzut la pământ cu răsuflarea tăiată. Trupul i se zbătea spasmotic şi nu putea să şi-l controleze deloc. Simțea o presiune enormă, ca şi cum o greutate fusese aruncată pe ea; presiunea cobora până când a simțit că o va rupe fără îndoială în două.

Copilul. Vine.

— Gerold! Cuvântul a tremurat într-un vaier înfiorător de durere.

Gerold nu o putea ajuta acum. Era singură.

— *Deus Misereatur!* a exclamat Desiderius. Suveranul Pontif este posedat de diavol!

Oamenii țipau şi plângeau, azvârliți într-o teroare disperată.

Aurianos, mai marele exorciştilor, s-a apropiat în goană. Stropind-o pe Ioana cu aghiasmă, intona solemn:

— *Exorcizo te, immundissime spiritus, omnis incursio adversarii, omne phantasma...*

Toate privirile erau fixate asupra Ioanei, pândind ca spiritul diavolesc să-i iasă pe gură sau pe ureche.

Ea a ţipat când cu o ultimă, agonizantă durere presiunea dinăuntrul ei a cedat brusc, ţâşnind din ea într-o revărsare roşie grozavă.

Glasul lui Aurianos s-a întrerupt subit, urmat de o tăcere lungă, înspăimântătoare.

De sub poalele veşmintelor albe şi voluminoase ale Ioanei, vopsite acum cu sângele ei, a apărut trupşorul albastru al unui prunc prematur.

Desiderius a reacţionat primul.

— Un miracol! a strigat el, aruncându-se în genunchi.

— Vrăjitorie, a strigat altcineva. Toată lumea îşi făcea semnul crucii.

Oamenii se împingeau înainte ca să vadă ce se întâmplase, împingându-se şi îmbrâncindu-se şi cătărându-se unul în spatele celuilalt ca să aibă o vedere mai bună.

— Retrageţi-vă! strigau diaconii, mânuindu-şi crucifixele ca pe nişte ciomege pentru a tine la distanţă gloata dezordonată.

Ioana auzea toate astea ca şi cum ar fi venit din depărtare. Zăcând în drum într-o băltoacă din propriu-i sânge, a fost brusc inundată de o stare transcedentală de pace. Strada, oamenii, flamurile colorate ale procesiunii luceau în mintea ei cu o strălucire bizară, precum firele unei tapiţerii enorme al cărui model abia acum îl desluşea.

Sufletul i s-a umflat în interiorul ei, umplând goliciunea dinăuntru. Era îmbăiată într-o lumină uriaşă şi edificatoare. Credinţa şi îndoiala, voinţa şi dorinţa, inima şi capul – într-

un sfârşit a văzut şi a înţeles că toate erau una şi Unul era Dumnezeu.

Lumina devenise şi mai intensă. Zâmbind a mers spre ea, iar sunetele şi culorile pământului se estompau până la nevăzut, precum luna odată cu sosirea zorilor.

Epilog

Patruzeci şi doi de ani mai târziu

Anastasius stătea la pupitrul său din scriptorium-ul Palatului Lateran redactând o scrisoare. Mâinile lui înţepenite şi afectate de artrita datorată vârstei îl dureau de fiecare dată când mişca condeiul. În ciuda durerii, continua să scrie. Scrisoarea era extrem de urgentă şi trebuia expediată imediat.

— Maiestăţii sale imperiale, celui mai venerat, împăratul Arnulf, mâzgălea el.

Lothar murise demult, decedase doar la câteva luni după ce părăsise Roma. Tronul său revenise mai întâi fiului său Ludovic al II-lea şi apoi, după moartea acestuia, nepotului lui Lothar, Carol cel Gras, amândoi conducători slabi şi mediocri. Cu moartea lui Carol cel Gras din 888, dinastia carolingiană întemeiată de marele Karolus – sau Charlemagne, cum era cunoscut acum de toată lumea – ajunsese la sfârşit. Arnulf, duce de Carinthia, reuşise să smulgă tronul imperial de la o ceată de pretendenţi. Per total, Anastasius considera schimbarea în succesiune una bună.

Arnulf era mai isteţ ca Lothar şi mai puternic. Anastasius conta pe asta. Căci trebuia făcut ceva cu Papa Ştefan.

Chiar luna trecută, spre groaza şi scandalul întregii Rome, Ştefan a ordonat ca trupul predecesorului său, Papa Formosus, să fie scos din mormânt şi adus în Patriarchium. Proptind cadavrul într-un scaun, Ştefan a prezidat o

„judecată” în bătaie de joc, a calomniat mortul şi a isprăvit tăindu-i trei degete de la mâna dreaptă, cele folosite pentru a împărți binecuvântarea apostolică, drept pedeapsă pentru nelegiuirile „mărturisite” de Formosus.

— Fac apel la Maiestatea Ta, scria Anastasius, să veniți la Roma şi să puneți capăt exceselor Papei care au ajuns de ocara întregii creştinătăți.

O contracție bruscă a mâinii lui Anastasius a zdruncinat condeiul, împrăştiind picături de cerneală peste pergamentul curat. Blestemând, Anastasius a şters cerneala vărsată, apoi a aşezat jos condeiul şi şi-a întins degetele masându-le ca să-şi calmeze durerea.

Bizar, reflecta el cu o ironie cruntă, *ca un om ca Ştefan să succeadă la apostolat când eu, atât de potrivit pentru funcție, cu toate însuşirile mele privind naşterea şi erudiția, am fost respins.*

Ajunsese atât de aproape, atât de aproape de câştigarea premiului râvnit. După dezvăluirea şocantă şi moartea femeii Papă, Anastasius ocupase Patriarchium-ul, pretinzând tronul pentru el, cu binecuvântarea împăratului Lothar.

Ceea ce nu reuşise a fost să rămână pe tron! Dar nu a fost să fie. Un grup mic, însă influent, de clerici i s-au opus ferm. Timp de câteva luni, chestiunea succesiunii pontificale a fost cu înflăcărare dezbătută, prima oară având câştig de cauză o parte, apoi cealaltă. Într-un final, convins că un grup substanțial de romani nu vor fi reconciliați niciodată cu Anastasius drept Papă, Lothar a ales varianta expeditivă şi şi-a retras sprijinul. Anastasius a fost detronat şi trimis dezonorat la mănăstirea din Trastevere.

Toți au crezut că am fost terminat atunci, se gândea Anastasius. *Însă m-au subestimat.*

Cu răbdare, pricepere şi diplomație, s-a zbătut să-şi croiască calea înapoi, în cele din urmă câştigând încrederea

Papei Nicolae. Acesta îl ridicase la rangul de bibliotecar, o funcția care-i oferea putere şi privilegii, pe care o deținea de mai bine de treizeci de ani.

Ajungând la remarcabila vârstă de optzeci şi şapte de ani, Anastasius era acum venerat şi respectat, universal lăudat pentru formidabila sa erudiție. Cărturarii şi fețele bisericeşti din lumea întreagă veneau la Roma să-l cunoască şi să-i admire lucrarea sa de căpătâi, *Liber pontificalis,* cronica oficială a Papilor. Nu mai demult de luna trecută un arhiepiscop franc pe nume Arnaldo i-a cerut permisiunea să facă o copie a manuscrisului pentru catedrala lui, iar Anastasius a consimțit condescendent.

Liber pontificalis era invitația lui Anastasius la nemurire, moştenirea lui lăsată omenirii. Era de asemenea şi răzbunarea lui față de rivalul său detestat, persoana a cărei alegere în acea zi neagră din 853 i-a refuzat gloria pentru care fusese menit. Anastasius o ştersese pe Papa Ioana din înregistrările oficiale ale Papilor; *Liber pontificalis* nici măcar nu-i menționa numele.

Nu era lucrul pe care şi-l dorea din adâncul inimii sale, însă era ceva. Faima lui Anastasius Bibliotecarul şi capodopera lui va răsuna de-a lungul secolelor, însă Papa Ioana va fi pierdută şi uitată, încredințată pentru veşnicie uitării.

Contracția dispăruse. Punând mâna pe condei, Anastasius s-a apucat din nou de scris.

În scriptorium-ul Palatului Episcopal din Paris, arhiepiscopul Arnaldo migălea deasupra ultimei pagini din copia făcută lucrării *Liber pontificalis.* Lumina soarelui năvălea prin fereastra îngustă, iluminând o săgeată de praf plutitoare. Arnaldo şi-a pus înfloritura de final pe pagină, a mai privit-o odată, apoi obosit a aşezat jos condeiul.

Fusese o muncă grea şi dificilă, să transcrie întregul manuscris al *Cărții Papilor.* Scribii palatului fuseseră destul

de surprinşi când arhiepiscopul îşi asumase sarcina singur mai degrabă decât să o cedeze unuia dintre ei, însă Arnoldo îşi avusese motivele sale să procedeze aşa. Nu a făcut o simplă dublură a manuscrisului, ci l-a corectat. Între cronicile vieţilor Papei Leon şi Papei Benedict, exista acum o înregistrare despre Papa Ioana, repunând în drepturi pontificatul ei la locul cuvenit în istorie.

Făcuse acest lucru mai mult dintr-un sentiment de loialitate personală decât din dorinţa de a vedea adevărul spus. Ca şi Ioana, arhiepiscopul nu era ceea ce părea. Căci Arnaldo, născut Arnalda, era de fapt fiica intendentului franc Arn şi a soţiei acestuia, Bona, cu care Ioana locuise după fuga sa de la Fulda. Arnalda era doar o fetiţă mică pe atunci. Însă nu o uitase niciodată pe Ioana – ochii buni şi inteligenţi care o priviseră atât de atenţi; emoţia lecţiilor zilnice împreună; bucuria împărtăşită a realizării când Arnalda începuse să citească şi să scrie.

Avea o datorie uriaşă faţă de Ioana, căci aceasta îi salvase Arnaldei familia de la sărăcie şi disperare, arătându-le calea de la abisul întunecos al ignoranţei la lumina cunoaşterii şi a făcut posibil ca Arnalda să se bucure de rangul său înalt. Inspirată de exemplul Ioanei, apropiindu-se de maturitate, Arnalda alesese şi ea să se deghizeze în bărbat ca să-şi urmeze dorinţa arzătoare.

Câte ca noi mai sunt pe lume? se întreba Arnalda, nu pentru prima oară. Câte femei făcuseră saltul cutezător, abandonându-şi identitatea femeiască, renunţând la vieţile lor care ar fi putut fi împlinite cu familie şi copii, ca să realizeze acel lucru care altfel le-ar fi îngrădit? Cine ar putea şti? S-ar putea ca Arnalda să fie cea care o să treacă fără să-şi dea seama pe lângă un asemenea travestit în catedrală sau în mănăstire, continuându-şi drumul anevoie într-o frăţie secretă şi nedată în vileag.

A zâmbit gândului. Vârându-şi mâna înăuntrul veşmintelor sale de arhiepiscop a apucat medalionul din lemn al Sfintei Caterina care-i atârna în jurul gâtului. Îl purtase neîntrerupt chiar din ziua în care Ioana i-l dăduse cu cincizeci de ani în urmă.

Mâine va lega manuscrisul în piele fină, bogat ornamentată cu aur, şi îl va aşeza în arhivele bibliotecii catedralei. Undeva, în sfârşit, va rămâne o mărturie a Papei Ioana, care, deşi femeie, a fost totuşi un bun şt credincios vicar al lui Hristos. Într-o zi povestea ei va fi descoperită şi povestită din nou.

Datoria a fost plătită, medita Arnalda. *Requicesce in pace, Johanna Papissa.*

Nota autoarei

A existat o Papesă Ioana?

„Partout ou vous voyez une legende, vous pouvez etre sur, en allent au fond des choses, que vous trouverez une histoire."

„Ori de câte ori vedeți o legendă, puteți fi siguri, dacă mergeți până în miezul lucrurilor, că veți da peste istorie."

Vallet de Viriville

Papesa Ioana este unul dintre personajele cele mai fascinante şi mai extraordinare ale istoriei apusene – şi una dintre cele mai puțin cunoscute. Majoritatea oamenilor nu

au auzit despre Ioana, Papa, iar cei care au făcut-o îi privesc povestea ca pe o legendă.

Totuşi timp de sute de ani de zile – până la mijlocul secolului al XVII-lea – pontificatul Ioanei era universal cunoscut şi acceptat ca un fapt real. În secolul al XVII-lea, Biserica Catolică, sub atacurile crescânde ale Protestantismului în ascensiune, a demarat eforturile reunite de a distruge consemnările istorice stânjenitoare despre Ioana. Sute de manuscrise şi cărţi au fost confiscate de către Vatican. Dispariţia virtuală a Ioanei din conştiinţa timpurilor modeme atestă eficienţa acestor măsuri.

Astăzi, Biserica Catolică oferă două argumente principale împotriva apostolatului Ioanei: absenţa oricărei referinţe despre ea în documentele contemporane şi lipsa unei perioade de timp suficiente pentru ca apostolatul ei să fi avut loc între sfârşitul domniei predecesorului ei, Leon al IV-lea şi începutul domniei succesorului acesteia, Benedict al III-lea.

Aceste argumente nu sunt, oricum, concludente. Nici nu e de mirare că Ioana nu apare în consemnările contemporane, dat fiind timpul şi energia pe care Biserica, prin propria ei recunoaştere, le-a devotat pentru a o şterge din ele. Faptul că a trăit în secolul al IX-lea, cea mai sumbră perioadă a Evului Mediu, a făcut uşoară misiunea de a rade urmele pontificatului său. Secolul al IX-lea a fost o epocă a analfabetismului larg răspândit, marcat de o nemaipomenită penurie de păstrare a consemnărilor. Astăzi, cercetarea aspectelor erudite ale perioadei se bazează pe documente răzleţe, incomplete, contradictorii şi pe care nu te poţi bizui. Nu există înregistrări judecătoreşti, topografice, dări de seamă ale fermelor ori jurnale ale vieţii de zi cu zi. Cu excepţia unei singure istorii contestabile, *Liber pontificalis* (pe care cărturarii au numit-o „un document propagandist"), nu există nicio înregistrare continuă a Papilor secolului al

IX-lea – cine au fost ei, când au domnit, ce au făcut. În afară de *Liber pontificalis,* abia de se poate găsi vreo menţiune despre succesorul Ioanei, Papa Benedict al III-lea – iar el nu a fost ţinta unei campanii de exterminare.

Totuşi mai există o copie străveche a lucrării *Liber pontificalis* cu o înregistrare despre Ioana. Consemnarea este în mod evident o intercalare ulterioară, fărâmiţând fără graţie partea principală a textului. Cu toate acestea, nu pretinde că istorisirea ar fi falsă; ulterior, un analist, convins de dovezile cronicarilor mai puţin suspectaţi politiceşte, e posibil să se fi simţit obligat moral să corecteze înregistrarea oficială. Blondei, istoricul protestant care a examinat textul în 1647, a concluzionat că înregistrarea despre Ioana a fost scrisă în secolul XIV-lea. Şi-a bazat opinia pe variaţiile stilului şi a caligrafiei – cele mai bune judecăţi subiective. Despre acest document rămân întrebări importante. Când a fost scris pasajul în chestiune? Şi de către cine? O reexaminare a acestui text folosind metode modeme de datare – care nu au fost niciodată puse la încercare – ar putea oferi nişte răspunsuri interesante.

Absenţa Ioanei din înscrisurile bisericeşti contemporane nu putea fi altfel decât de aşteptat. Preoţii romani ai acelor timpuri, înspăimântaţi de decepţia imensă pe care ar fi pricinuit-o, ar fi mers până m pânzele albe ca să îngroape toate relatările scrise ale jenantului episod. Într-adevăr au simţit că era de datoria lor să procedeze aşa. Hincmar, contemporan cu Ioana, tăinuia frecvent în scrisorile lui informaţii ce dăunau Bisericii. Chiar şi renumitul teolog Alcuin nu era mai presus de falsificarea adevărului; într-una din scrisorile lui recunoaşte deschis că a distrus o însemnare despre preacurvia şi simonia Papei Leon al III-lea.

Astfel, contemporanii Ioanei sunt profund suspectaţi în calitate de martori ai negării. Acest fapt este în special

valabil pentru prelații romani, care au avut motive personale întemeiate pentru a suprima adevărul. În rarele ocazii în care apostolatul a fost declarat invalid – aşa cum ar fi fost şi al lui Ioana când i s-a descoperit identitatea feminină – toate investirile Papei detronat deveneau imediat nule şi neavenite. Toți cardinalii, episcopii, diaconii şi preoții hirotonisiți de acel Papă erau deposedați de titluri şi de funcții. Atunci nu e nicio surpriză prea mare că înregistrările ținute sau transcrise chiar de aceşti oameni nu fac nicio mențiune la Ioana.

Nu avem decât să ne uităm la exemplele recente ale Nicaraguei şi El Salvadorului pentru a vedea cum efortul ferm şi bine coordonat al statului poate face mărturiile stânjenitoare „să dispară". Numai după efectul trecerii timpului, adevărul, ținut în viață de relatările nestăvilite ale populației, începe treptat să iasă la iveală. Şi, într-adevăr, nu există nicio criză de documente legate de apostolatul Ioanei în ultimele secole. Frederick Spanheim, eruditul istoric german care a condus un studiu intensiv asupra chestiunii, citează nu mai puțin de cinci sute de manuscrise vechi conținând relatări despre pontificatul Ioanei, inclusiv pe cele ale unor autori aclamați precum Petrarca şi Boccacio.

Astăzi, poziția bisericii față de Ioana este că ea a fost o invenție a reformatorilor protestanți dornici să dea în vileag corupția papistaşă. Cu toate acestea, povestea Ioanei apare pentru prima oară cu sute de ani înainte ca Martin Luther să se fi născut. Majoritatea cronicarilor erau catolici, deseori plasați în funcții înalte în ierarhia bisericii. Povestea Ioanei a fost acceptată chiar şi în istorisirile oficiale dedicate Papilor. Statuia ei a stat indiscutabil alături de a celorlalți Papi în catedrala din Siena până la 1601, când, la ordinul Papei Clement al VIII-lea, s-a „metamorfozat" brusc într-un bust al Papei Zaharia. În 1276, după ce a ordonat o cercetare

amănunțită a înregistrărilor pontificale, Papa Ioan al XX-lea şi-a schimbat titulatura în Ioan al XXI-lea ca o recunoaştere oficială a domniei Ioanei ca Papa Ioan (John) al VIII-lea. Povestea Ioanei a fost inclusă în ghidul oficial al bisericii din Roma, folosit de pelerini timp de mai bine de trei sute de ani.

O altă dovadă izbitoare a mărturiei istorice este găsită în procesul pentru erezie bine documentat din 1413 al lui Jan Hus. Hus a fost condamnat pentru că propovăduia doctrina eretică prin care Papa este failibil. În apărarea sa Hus a citat, în timpul procesului, multe exemple de Papi care au păcătuit şi au comis nelegiuiri împotriva Bisericii. La fiecare dintre aceste acuzații judecătorii lui, toți preoți, i-au răspuns în cel mai mic detaliu, negând acuzațiile lui Hus şi etichetându-le drept blasfemii. Numai una dintre afirmațiile lui Hus nu a fost contestată: „De multe ori Papii au căzut în păcat şi greşeală, de exemplu, când Ioana, care era femeie, a fost aleasă Papă." Niciunul dintre cei douăzeci şi opt de cardinali, patru patriarhi, treizeci de mitropoliți, 206 episcopi şi 440 teologi prezenți nu l-au acuzat pe Hus de blasfemie sau că minte în această afirmație.

În ceea ce priveşte cel de-al doilea argument al Bisericii împotriva Ioanei, că nu a existat o perioadă de timp suficient de mare între apostolatele lui Leon al IV-lea şi lui Benedict al III-lea ca ea să fi domnit – este prea îndoielnic. *Liber pontificalis* este de o notorietate neconformă cu realitatea cu privire la perioadele numirilor şi deceselor pontifilor; multe dintre datele citate se cunosc a fi în totalitate inventate. Dată fiind motivația puternică a unui cronicar contemporan de a tăinui apostolatul Ioanei, nu ar fi o surpriză prea mare dacă data morții lui Leon ar fi fost decalată de la 853 la 855 – perioada de doi ani consemnată ca fiind domnia lui Ioana –

pentru a părea că Papei Leon i-a succedat imediat Papa Benedict al III-lea[41].

Istoria ne pune la îndemână, multe alte exemple de asemenea falsificări deliberate ale înregistrărilor. Pretendenţii Bourbon au datat domnia lui Ludovic al XVIII-lea din ziua morţii fratelui acestuia şi pur şi simplu au omis domnia lui Napoleon. Totuşi nu puteau să-l desfiinţeze pe Napoleon din însemnările istorice căci domnia lui a fost atât de bine consemnată în nenumărate cronici, jurnale, scrisori şi alte documente. În secolul al IX-lea, prin opoziţie, sarcina de a o şterge pe Ioana din înregistrările istorice a fost de departe mai uşoară.

Există de asemenea dovezi suplimentare ce face dificil de demonstrat că nu a existat niciodată o femeie Papă. Un exemplu este aşa-numitul examen al scaunului, ce făcea parte din ceremonia medievală de sfinţire a Papei pentru aproape şase sute de ani. Fiecare Papă nou ales după Ioana a stat pe *sella stercoraria* (literar „scaun de bălegar"), perforat în mijloc ca o toaletă, unde organele genitale i se examinau ca să facă dovada masculinităţii sale. După aceea, examinatorul (de obicei un diacon) anunţa solemn pe cei adunaţi, *„Mas nobis nominus est"*– „Candidatul nostru este bărbat". Numai atunci i se înmânau Papei cheile sfântului Petru. Această ceremonie a continuat până în secolul al XVI-lea. Chiar şi Alexandru Borgia a fost constrâns să se supună încercării, deşi la vremea alegerii sale soţia îi născuse patru fii pe care-i recunoscuse cu mândrie!

Biserica Catolică nu neagă existenţa scaunului perforat, căci dăinuieşte la Roma şi până azi. Şi nimeni nu neagă faptul că a fost folosit timp de secole în ceremonia sfinţirii

---

[41] Două dintre cele mai incontestabile dovezi materiale împotriva apostolatului lui Joan sunt susţinute prin presupunerea că Leon al IV-lea a murit în 855.

apostolice. Însă mulți au susținut că scaunul a fost folosit pur şi simplu pentru eleganța şi aparența lui impresionantă; faptul că are o gaură în el este, spun aceştia, completamente irelevant. Se presupune că numele *sella stercoraria* este derivat din cuvintele adresate Papei cât timp stătea aşezat în scaun: *„Suscitans de pulvere egenem, et de stercore eigens pauperem us sedeat cum principibus...* – „Dumnezeu îl ridică pe cel nevoiaş din țărână şi pe sărac din bălegar ca să stea cu prinții..."

Acest argument pare îndoielnic. Cândva scaunul a servit în mod clar drept toaletă, sau posibil drept un scaun obstetric. E posibil ca un asemenea obiect cu o aşa asociere grosolană să fi fost folosit ca un tron pontifical fără un motiv foarte bine întemeiat? Şi dacă examenul scaunului este o ficțiune, cum îşi explică cineva zeflemelile şi cântecele nenumărate referitoare la el ce au fost răspândite printre populația romană timp de secole? Garantat, erau vremuri lipsite de învățătură şi superstiționase, însă Roma medievală era o comunitate strâns legată: oamenii locuiau la câțiva metri de palatul apostolic; mulți dintre tații, frații, fiii şi verii acestora erau prelați care participau la sfințirile pontificale şi care ştiau adevărul despre *sella stercoraria.* A existat chiar şi un martor ocular al examenului scaunului. În 1404, galezul Adam din Usk a călătorit la Roma şi a rămas acolo doi ani de zile ținând o evidență secretă a observațiilor sale în cronica sa. Descrierea sa detaliată despre încoronarea Papei Inocențiu al VII-lea include şi examenul scaunului.

O altă piesă interesantă de dovadă suplimentară este „strada ocolită". Patriarchium-ul, reşedința Papei şi catedrala episcopală (acum Sfântul Ioan Lateran), este localizat pe partea cealaltă a Romei față de Bazilica Sfântul Petru; prin urmare procesiunea apostolică trecea frecvent printre ele. O consultare rapidă a oricărei hărți a Romei va arăta că Via Sacra (acum Via S. Giovanni) este de departe

cea mai scurtă şi cea mai directă cale între aceste două locaţii – şi aşa s-a şi folosit secole întregi (de aici şi numele Via Sacra sau „calea sfântă"). Aceasta este strada pe care Ioana, după cum se spune, a dat naştere copilului său mort. Imediat după aceea, procesiunea pontificală a început deliberat să ocolească Via Sacra, „în scârbă faţă de acel eveniment".

Biserica argumentează că ocolul a fost făcut din simplul motiv că strada era prea îngustă pentru ca procesiunile să se desfăşoare până în secolul al XVI-lea când a fost lăţită de Papa Sixtus al V-lea. Însă în mod evident această explicaţie nu este adevărată. În 1486, John Burcardt, episcop de Horta şi maestru de ceremonii apostolic sub cinci Papi – poziţie care i-a oferit cunoştinţe intime despre curtea pontificală – a descris în jurnalul său ce a aflat când o procesiune apostolică a rupt obiceiul şi a traversat Via Sacra:

În drumul de întoarcere, Papa a venit pe drumul de la Colisseum şi drept înainte pe strada unde... John Anglicus a dat naştere unui copil... Din acest motiv... Papii, în cavalcadele lor, nu au mai trecut niciodată pe acea stradă; Papa a fost prin urmare blamat de arhiepiscopul de Florenţa, episcopul de Massano şi Hugo de Bencii, Subdiaconul Apostolic...

Cu o sută de ani înainte ca strada să fie lăţită, această procesiune papală trecea pe Via Sacra fără nicio dificultate, însemnarea lui Burcardt, evidenţiază de asemenea clar faptul că pontificatul Ioanei fusese acceptat la acea vreme de cei mai înalţi demnitari ai curţii apostolice.

Dată fiind obscuritatea şi confuzia acelor vremuri, este imposibil să determinăm cu certitudine dacă Ioana a existat sau nu. Adevărul despre ceea ce s-a întâmplat în 855 d.Hr.

Se poate să nu fie ştiut nicicând pe deplin. De aceea am ales să scriu un roman şi nu un studiu istoric. Deşi se bazează pe întâmplări din viaţa Ioanei aşa cum au fost ele consemnate, cartea este totuşi o lucrare de ficţiune. Se ştiu prea puţine despre primii ani ai vieţii lui Ioana, cu excepţia faptului că a fost născută în Ingelheim dintr-un tată englez şi că a fost cândva călugăr la mănăstirea din Fulda. Inevitabil a trebuit să completez nişte fragmente lipsă din povestea ei.

Totuşi, evenimentele majore din viaţa de adult a Ioanei cum sunt descrise în Papesa Ioana sunt toate exacte. Bătălia de la Fontenoy a avut loc aşa cum am descris-o la 25 iunie 841. Sarazinii au prădat Bazilica Sfântul Petru în anul 847 şi ulterior, în 849, au fost învinşi pe mare; a existat un incendiu în Borgo în 848 şi o revărsare a apelor Tibrului în 845. Intinction a câştigat popularitate ca metodă obişnuită de împărtăşanie în Imperiul Franc în timpul secolului al IX-lea. Anastasius a fost de fapt excomunicat de Papa Leon al IV-lea; mai târziu, după reabilitarea sa drept bibliotecar papal de către Papa Nicolae, este onorat considerabil ca autor al vieţilor contemporanilor din Liber pontificalis. Uciderea lui Teodorus şi a lui Leon în palatul pontifical a avut loc în realitate, ca şi procesul regretabil al lui magister militum Daniel împotriva lui superista pontifical. Voracitatea şi guta Papei Sergius sunt chestiuni de înregistrare istorică ca şi reconstrucţia Orphanotrophium. Anastasius, Arsenius, Gottschalk, Raban Maur, Lothar, Benedict şi Papii Grigorie, Sergius şi Leon sunt toţi figuri istorice. Detaliile decorurilor secolului al IX-lea au fost meticulos cercetate ştiinţific: informaţiile despre îmbrăcăminte, mâncăruri şi tratamente medicale sunt exacte.

Am făcut unele modificări din interesul de a vă spune o poveste bună. Aveam nevoie de un atac al vikingilor asupra

Dorstadt-ului în anul 828, deşi în realitate nu a avut loc până în 834. În mod asemănător, Lothar a năvălit de două ori în Roma pentru a pedepsi aspru pe Papă, deşi în realitate şi-a însărcinat fiul, Ludovic, rege al Italiei, să îndeplinească prima oară misiunea aceasta pentru el. Trupurile sfinților Marcellinus şi Petru au fost furate din mormintele lor în 827, nu în 855; John Antipope, predecesorul lui Sergius, nu a fost ucis după ce a fost detronat, ci doar întemnițat şi apoi exilat. Anastasius a murit în 878, nu în 897. Aceste erate deliberate sunt, cred eu, excepții; în general am încercat să respect întocmai adevărul istoric.

Unele lucruri descrise în Papesa Ioana ni se pot părea şocante din perspectiva noastră, însă nu acelaşi lucru se întâmpla şi cu oamenii acelor timpuri. Prăbuşirea Imperiului Roman şi urmările ruinării ordinii şi legii au condus la o eră de un barbarism şi o violență aproape fără precedent. Aşa cum un cronicar contemporan se lamenta, era „o vreme a săbiei, a vântului şi a lupului". Populația Europei fusese aproape înjumătățită de o serie de dezastre precum: foamete, epidemii de ciumă, războaie civile şi invazii „barbare". Durata medie de viață era foarte scurtă: mai puțin de un sfert din populație ajungea până la vârsta de 50 de ani. Nu mai existau oraşe veritabile, cele mai mari orăşele nu aveau mai mult de două sau trei mii de locuitori. Drumurile romane se deterioraseră iremediabil, podurile de care aceştia depindeau dispăruseră.

Ordinea socială şi economică pe care acum o numim feudalism nu începuse încă. Europa era în continuare o singură țară: Germania nu exista ca națiune separată, nici Franța, Spania sau Italia. Limbile romanice nu evoluaseră încă din latina lor mamă; nu existau limbile franceză, spaniolă ori italiană, doar o varietate de forme degenerate ale latinei şi o mulțime de dialecte locale. Pe scurt, secolul al

IX-lea a marcat o societate în tranziție de la o formă de civilizație, de mult apusă, la o alta încă nenăscută – cu toate frământările şi neliniştile pe care le implică.

Viața în aceste vremuri tulburi era îndeosebi dificilă pentru femei. Era o eră misogină, insuflată de diatribele antifeministe ale părinților bisericii precum sfântul Pavel şi Tertullian:

Şi nu ştii că tu eşti Eva?... Tu eşti poarta diavolului, trădătoarea copacului, primul dezertor al Legii Divine; tu eşti cea care a ispitit pe cel de care diavolul nu a îndrăznit să se apropie... din pricina morții pe care o meritai chiar Fiul lui Dumnezeu a trebuit să moară.

Se credea că sângele menstrual acrea vinul, făcea recoltele neroditoare, mânca oțelul de pe tăiş, ruginea fierul şi infecta muşcăturile de câine cu o otravă incurabilă. Cu câteva excepții, femeile erau tratate ca persoane minore perene, fără drepturi legale ori de proprietate. Prin lege, puteau fi bătute de soții lor. Violul era tratat ca o formă minoră de furtişag. Instruirea femeilor era descurajată, căci o femeie erudită era considerată nu numai anormală, ci şi periculoasă.

Atunci mică mirare dacă o femeie alegea să se deghizeze în bărbat ca să scape de o asemenea existență. În afară de Ioana există şi alte femei care s-au descurcat cu brio să inducă în eroare. În secolul al III-lea, Eugenia, fiica prefectului Alexandriei, a intrat într-o mănăstire deghizată în bărbat şi în cele din urmă a avansat până la funcția de abate. Deghizarea ei a trecut nedetectată până când a fost forțată să-şi dezvăluie sexul cu un ultim mijloc la care a recurs ca să respingă acuzația că ar fi deflorat o virgină. În secolul al XII-lea, sfânta Hildegrund, folosind numele de Joseph, a devenit frate în abația Schonau şi a trăit printre

călugări fără să fie descoperită decât mulți ani mai târziu după moartea ei.[42]

Lumina speranței aprinsă de asemenea femei strălucea doar pâlpâind într-o mare de beznă, însă niciodată nu s-a stins cu desăvârşire. Ocaziile le stăteau la îndemână femeilor suficient de puternice să viseze. Papesa Ioana este povestea uneia dintre acele visătoare.

DONNA WOOLFOLK CROSS

PAPESA IOANA

GHIDUL CITITORULUI

O discuție cu Donna Woolkfolk Cross

---

[42] Există alte exemple ale timpurilor moderne de femei care au trecut drept bărbați cu succes, printre care Mary Reade, care a trăit ca un pirat la începutul secolului al XVIII-lea; Hannah Snell, soldat şi navigator în marina britanică; o femeie din secolul al XIX-lea al cărui nume real ne este necunoscut, dar care, sub denumirea de James Barry, a avansat până la gradul de inspector-general al spitalelor britanice; Lorreta Janeta Velasquez, care a luptat pentru Confederaţie în bătălia de la Bull Run sub numele de Harry Buford. Mult mai recent, Teresinha Gomez din Lisabona a trăit optsprezece ani pretinzând că e bărbat; un soldat decorat cu distincţii înalte, a izbutit să ajungă la gradul de general în armata portugheză şi a fost descoperită numai în 1994, când a fost arestată fiind acuzată de fraudă financiară şi forţată de poliție să se supună unui examen medical.

Î: Majoritatea oamenilor nu au auzit de Papesa Ioana. Cum aţi aflat pentru prima oară de existenţa ei?

R: Am aflat despre Ioana accidental. Citeam o carte în franceză şi am dat peste o referință despre un papă pe nume Jeanne. La început am crezut că era doar o simplă greşeală tipografică amuzantă – „Jeanne ”(Ioana) în loc de „Jean” (John). Însă referința mi-a stârnit curiozitatea, iar a doua zi m-am dus la bibliotecă şi am consultat Enciclopedia Catolică. Negreşit că exista o referință despre Ioana – femeia care a trăit deghizată în bărbat şi a izbutit să devină Papă al Bisericii în secolul al IX-lea.

Î: Biserica Catolică recunoaşte oficial pontificatul Ioanei?

R: Departe de asta. Poziția Bisericii susține că pontificatul Ioanei nu este nimic mai mult decât o legendă nefondată. Însă există mai bine de cinci sute de manuscrise cuprinzând însemnări despre pontificatul Ioanei, inclusiv cele ale unor autori aclamați precum Platina, Petrarca, Boccaccio.

Î: Deci sunteţi convinsă că Ioana a existat cu adevărat?

R: Dată fiind obscuritatea şi confuzia vremurilor este imposibil de determinat cu certitudine dacă Ioana a existat sau nu. Adevărul despre ceea ce s-a întâmplat în anul 855 d.Hr. S-ar putea să nu fie niciodată pe deplin cunoscut. De aceea am ales să scriu un roman şi nu un studiu istoric.

Î: Cât de important este ca cititorii romanului dumneavoastră să ştie dacă Ioana a existat sau nu?

R: Nu contează cu adevărat dacă vedeți în povestea Papesei Ioana un mit sau o realitate. Povestea ei a fost cea mai cunoscută dintre întâmplările Evului Mediu, făcând să pălească chiar şi legenda regelui Arthur. De fapt, există mult mai puține dovezi ale existenței lui Arthur decât ale existenței lui Ioana, deşi legenda regelui Arthur este ştiută

de orice copil de şcoală. Ne istoriseşte mai multe despre societatea medievală, rolul bărbaților şi al femeilor în acea epocă, responsabilitățile cavalerilor, istoria britanicilor celți şi multe altele. Povestea Papesei Ioana este la fel de bogată şi are multe să ne povestească despre viața Evului Mediu, rolul femeilor în secolul al IX-lea, Biserică şi aşa mai departe. Ca şi legenda regelui Arthur ar trebui să fie moştenirea fiecărui şcolar. Am scris această carte să repun în drepturi această moştenire pierdută.

Î: Dacă pontificatul Ioanei este atât de bine documentat, de ce subiectul este atât de controversat?

R: Poziția Bisericii față de Ioana este că ea este o invenție recentă a reformatorilor protestanți dornici să demaşte corupția papilor. Totuşi povestea Ioanei este pentru prima oară certificată cu sute de ani înainte ca Martin Luther să se fi născut – iar majoritatea cronicarilor ei au fost catolici, deseori plasați în funcții înalte în ierarhia bisericii. În 1276, după ce a ordonat o cercetare amănunțită a cronicilor pontificale, Papa Ioan al XX-lea şi-a schimbat titulatura în Ioan al XXI-lea ca o recunoaştere oficială a domniei Ioanei. Statuia ei a stat necontestat alături de cele ale altor Papi în catedrala din Siena până în 1601, când la comanda Papei Clement al VII-lea, s-a — metamorfozat brusc într-un bust al Papei Zaharia. Povestea Ioanei a fost inclusă în ghidul oficial al bisericilor din Roma, folosit de pelerini timp de mai bine de trei sute de ani.

Î: Dar este adevărat că nu există nicio mărturie scrisă despre Ioana în cronicile mai noi?

R: Da, e adevărat. Însă abia dacă mai poate fi o surpriză dat fiind timpul şi energia pe care Biserica, prin propria ei acceptare, le-a acordat ştergând-o din toate documentele lor. Faptul că Ioana a trăit în secolul al IX-lea, cea mai sumbră perioadă a Evului Mediu, a făcut uşoară misiunea de a-i

şterge orice urmă a pontificatului. Secolul al IX-lea a fost o epocă a analfabetismului larg răspândit, marcată de o extraordinară penurie de păstrare a consemnărilor. Nu avem decât să ne uităm la exemplele recente ale Nicaraguei şi El Salvadorului pentru a vedea cum efortul ferm şi bine coordonat al statului poate face mărturiile stânjenitoare „să dispară". Numai după efectul trecerii timpului adevărul, ţinut în viaţă de relatările nestăvilite ale populaţiei, începe treptat să iasă la iveală.

Î: Susţineţi că a existat o încercare deliberată de a ascunde pontificatul Ioanei?

R: Cu siguranţă preoţii romani ai acelei vremi, înspăimântaţi de decepţia imensă pe care ar fi pricinuit-o, ar fi mers până în pânzele albe ca să îngroape toate relatările scrise ale jenantului episod. Într-adevăr au simţit că era de datoria lor să procedeze aşa. Hincmar, contemporan cu Ioana, tăinuia frecvent în scrisorile lui informaţii ce dăunau Bisericii. Chiar şi renumitul teolog Alcuin nu era mai presus de falsificarea adevărului; într-una din scrisorile lui recunoaşte deschis că a distrus o însemnare despre preacurvia şi simonia Papei Leon al III-lea. Absenţa documentelor concomitente nu dovedeşte că Ioana nu a existat. La urma urmei, nu există nicio mărturie scrisă din vremea vieţii lui Iisus Hristos (prima dintre Evanghelii, cea a sfântului Marcu, a fost scrisă la mai bine de patruzeci de ani după moartea lui Iisus), totuşi este considerat de majoritatea oamenilor a fi o figură istorică.

Î: Cum a fost posibil ca o femeie să treacă drept bărbat atât de mult timp şi în asemenea circumstanţe?

R: De fapt, dată fiind simplitatea extremă şi igiena precară a acelor vremuri (majoritatea dormeau îmbrăcaţi şi rareori, sau poate de loc, se îmbăiau) ca şi protecţia oferită de

veşmintele preoţeşti ce mascau trupul, nu ar fi fost dificil. Sunt multe exemple de femei care s-au descurcat cu brio să inducă în eroare. În secolul al XII-lea, Sfânta Hildegrund, folosindu-se de numele Joseph, a devenit frate la abaţia din Schonau; Mary Reade a trăit ca pirat la începutul secolului al VIII-lea; Loreta Janeta Velasquez a luptat pentru Confederaţie în bătălia de la Bull Run sub numele de Harry Buford. Mult mai recent, Teresinha Gomez din Lisabona a trăit optsprezece ani pretinzând că e bărbat; un soldat decorat cu distincţii înalte, a izbutit să ajungă la gradul de general în armata portugheză şi a fost descoperită numai în 1994, când a fost arestată, fiind acuzată de fraudă financiară şi forţată de poliţie să se supună unui examen medical.

Î: Aşa cum romanul dumneavoastră o dezvăluie limpede a existat un hazard considerabil pentru această impostură. Ce ar împinge-o pe o femeie să-şi asume un asemenea risc?

R: Viaţa din secolul al IX-lea era grea în special pentru femei. Era o epocă extrem de misoginã. Se credea că sângele menstrual acrea vinul, făcea recoltele neroditoare, mânca oţelul de pe tăiş, ruginea fierul şi infecta muşcăturile de câine cu o otravă incurabilă. Cu câteva excepţii, femeile erau tratate ca persoane minore perene, fără drepturi legale ori de proprietate. Prin lege, puteau fi bătute de soţii lor. Violul era tratat ca o formă minoră de furtişag. Instruirea femeilor era descurajată, căci o femeie erudită era considerată nu numai anormală, ci şi periculoasă. Se credea că mărimea creierului unei femei şi a uterului acesteia erau invers proporţionale; cu cât învăţa mai mult o femeie, cu atât era mai puţin probabil să dea naştere copiilor. Atunci mică mirare dacă o femeie alegea să se deghizeze în bărbat ca să scape de o existenţă atât de restrictivă. Lumina speranţei

aprinsă de femei precum Ioana strălucea doar pâlpâind într-o mare de beznă, însă niciodată nu s-a stins cu desăvârşire. Ocaziile le stăteau la îndemână femeilor suficient de puternice să viseze. *Papesa Ioana* este povestea uneia dintre acele visătoare.

Î: Care este cea mai mare provocare în a scrie ficţiune istorică?

R: Atingerea unui echilibru care îți permite să adaugi detalii interesante fără să împovărezi povestea. Am făcut cercetări pentru această carte mulți ani de zile şi m-am trezit cu o tonă de informații. Foarte multe erau interesante, însă aş fi făcut o digresiune şi a trebuit să le reduc enorm. Scriitorii de ficțiune istorică merg pe o coardă fragilă întinsă. Ai nevoie de suficiente informații ca să asiguri veridicitatea, timpul şi locul acțiunii, însă nu atât de multe încât să-ți duci narațiunea într-un punct mort. Scrierea unei ficțiuni istorice bune implică multă disciplină.

Î: Care consideraţi că este cel mai important element al unei ficţiuni istorice bune?

R: Mulți oameni consideră că cele mai importante lucruri sunt intriga, tema şi personajul. Însă am descoperit puncte de vedere chiar mai importante. Tonul scenei este determinat de punctul de vedere al persoanei care descrie acea scenă. Dacă vă uitați la structura acestei cărți, veți vedea că povestea este spusă din perspectiva a trei personaje principale: Ioana, Gerold şi Anastasius. Aceasta mi-a permis să pictez o pânză mai încăpătoare decât aş fi obținut dacă m-aş fi limitat doar la o singură perspectivă. Nararea unei scene prin ochii lui Gerold m-a ajutat să dezvălui cum era să fii cavaler în secolul al IX-lea; Anastasius a arătat cum era să fii cetățean roman, familiarizat cu intrigile pontificale ale acelei epoci; şi

bineînțeles Ioana ne-a furnizat propria ei perspectivă unică de femeie.

Î: Ce credeţi că-i va surprinde cel mai mult pe cititorii acestei cărţi?

R: Marea surpriză este că această poveste are în spatele ei o bază solidă de consemnări istorice. În pofida succesului neaşteptat al cărții, tot mă mai izbesc de oameni care îmi spun: „Vrei să spui că a existat o femeie Papă?" Asta mi se pare uimitor. Aici avem o poveste care a fost universal cunoscută de sute de ani şi totuşi nu a avut altă soartă decât să fie nimicită. Când oamenii ajung la sfârşitul cărții şi citesc nota autorului – unde am expus, în detaliu, probele ce sugerează că Ioana a fost reală – îşi dau seama că această poveste ar putea fi de fapt un adevăr, nu o ficțiune.

Î: Unii autori spun că le vine foarte uşor să scrie. Pentru dumneavoastră a fost uşor să scrieţi?

R: E greu ca naiba. Îmi vine să-i plesnesc pe cei care spun că nu au avut niciodată pene de inspirație. Desigur că există perioade când totul se întrepătrunde, însă am scris şi din disperare – gândindu-mă că e în zadar şi că ideile nu se vor suda niciodată. Şmecheria este să continui să scrii din disperare şi să ai încredere că lucrurile se vor îmbunătăți. Cineva a spus cândva: „Un scriitor profesionist este un amator care nu se dă bătut." Eu nu mă dau bătută. Cred că scrisul este 99% transpirație şi 1% inspirație, dar ca inspirația să te lovească trebuie să stai la masa de scris, chiar dacă ai chef sau nu.

Î: Ce vreţi ca cititorii să extragă din această carte?

R: Vreau ca cititorii – îndeosebi femeile – să înțeleagă un adevăr fundamental: ca să devii puternic în lumea asta trebuie să înveți. Ioana s-a înarmat cu puterea cunoaşterii. Această cunoaştere i-a permis să ajungă până la cea mai

înaltă treaptă a celei mai puternice instituții a vremii sale. Chiar şi astăzi, în țări precum Iran, Afganistan, Algeria, primul privilegiu care i se răpeşte unui grup subordonat cum sunt femeile este dreptul la educație. Povestea Ioanei vorbeşte despre această situație. Ea reprezintă emanciparea femeilor, realizarea deplină a potențialului lor, folosindu-se de toate talentele lor – dar mai ales de minte.